Vlaamse Regering

78.987/1

Ontwerp van decreet over het onderwijs XXXVI

Op voorstel van de Vlaamse minister van Onderwijs, Justitie en Werk;

Na beraadslaging,

DE VLAAMSE REGERING BESLUIT:

De Vlaamse minister van Onderwijs, Justitie en Werk is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Hoofdstuk 1. Inleidende bepaling

Artikel 1. Dit decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid.

Hoofdstuk 2. Wijziging van de wet van 4 augustus 1986 tot regeling van de oppensioenstelling van de leden van het onderwijzend personeel van het universitair onderwijs en tot wijziging van andere bepalingen van de onderwijswetgeving

Art. 2. In artikel 2 van de wet van 4 augustus 1986 tot regeling van de oppensioenstelling van de leden van het onderwijzend personeel van het universitair onderwijs en tot wijziging van andere bepalingen van de onderwijswetgeving, gewijzigd bij de decreten van 21 december 2012 en 9 juli 2021, wordt paragraaf 1 opgeheven.

Hoofdstuk 3. Wijzigingen van het decreet rechtspositie personeelsleden gemeenschapsonderwijs van 27 maart 1991

Art. 3. In artikel 3 van het decreet rechtspositie personeelsleden gemeenschapsonderwijs van 27 maart 1991, het laatst gewijzigd bij het decreet van 17 mei 2024, wordt punt 37° opgeheven.

Art. 4. Aan artikel 4, §4, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 22 juni 2007 en gewijzigd bij de decreten van 15 juni 2018, 6 juli 2018 en 9 juli 2021, worden een derde en een vierde lid toegevoegd, die luiden als volgt:

"Voor de toepassing van hoofdstuk III kan de raad van bestuur de diensten die een personeelslid gepresteerd heeft in een wervingsambt van het bestuurs- en

onderwijzend personeel in een centrum voor volwassenenonderwijs, beschouwen als diensten die gepresteerd zijn in een wervingsambt van het bestuurs- en onderwijzend personeel in het gewoon en buitengewoon secundair onderwijs. De raad van bestuur kan daarbij voor een personeelslid diensten in aanmerking nemen voor maximaal 290 dagen, berekend volgens paragraaf 1.

Voor de toepassing van hoofdstuk III kan de raad van bestuur de diensten die een personeelslid gepresteerd heeft in een wervingsambt van het ondersteunend personeel in een centrum voor volwassenenonderwijs, beschouwen als diensten die gepresteerd zijn in een wervingsambt van een personeelscategorie als vermeld in artikel 2, §1. De raad van bestuur kan daarbij voor een personeelslid diensten in aanmerking nemen voor maximaal 290 dagen, berekend volgens paragraaf 1.”.

Art. 5. Aan artikel 20bis van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 15 maart 2019 en gewijzigd bij het decreet van 9 juli 2021, wordt een paragraaf 3 toegevoegd, die luidt als volgt:

“§3. Een scholengemeenschap of een school, als die niet tot een scholengemeenschap behoort, zorgt ervoor dat een startend personeelslid dat in het basis- of secundair onderwijs tijdelijk aangesteld wordt voor bepaalde duur in een wervingsambt van het bestuurs- en onderwijzend personeel, het recht op aanvangsbegeleiding, vermeld in paragraaf 1, gedeeltelijk kan uitoefenen in maximum 20% van diens toegekende opdracht, rekening houdend met de afspraken en de criteria die lokaal worden vastgelegd, vermeld in het vierde lid. In dat deel van de aanvangsbegeleiding wordt gewerkt aan het verbeteren van klasmanagement en vakdidactiek, en aan andere aspecten verbonden aan diens aanvangsbegeleiding. Daarbij wordt altijd uitgegaan van een verplichte aanwezigheid op school.

Daarvoor wendt een scholengemeenschap of een school, als die niet tot een scholengemeenschap behoort, de eenheden inductie aan zoals vermeld in artikel 153tricies van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997 en artikel 34/3 van de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010.

Scholen kunnen ook organieke omkadering aanwenden voor dat doel zoals vermeld in artikel 163bis van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997 en artikel 212 van de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010.

Over de aanwending van eenheden inductie of organieke omkadering in de vorm van bijzondere pedagogische taken voor dat doel voor de startende personeelsleden, vermeld in het eerste lid, worden in het bevoegde lokaal comité algemene afspraken onderhandeld. Mits een akkoord binnen het bevoegde lokaal comité kunnen er daarbij criteria worden vastgelegd om te bepalen voor welke groepen startende personeelsleden de eenheden inductie prioritair worden aangewend. Een startend personeelslid heeft ook dan altijd recht op een deel van deze eenheden inductie als het aangeeft nood te hebben aan een inductiejaar. Zonder een akkoord in het lokaal comité over de aanwendingscriteria worden de eenheden inductie in verhouding tot hun opdracht evenredig verdeeld over de startende personeelsleden.

De opdracht van die startende personeelsleden kan nooit meer dan een voltijdse opdracht zijn.”.

Art. 6. In artikel 23 van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 9 juli 2021, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het eerste lid worden punt f), punt l) en punt m) opgeheven;

2° het tweede en het derde lid worden opgeheven;

3° in het bestaande vierde lid, dat het tweede lid wordt, wordt de zinsnede “na de leeftijdsgrens bedoeld onder f)” opgeheven;

4° aan de bestaande tekst, die paragraaf 1 zal vormen, wordt een paragraaf 2 toegevoegd, die luidt als volgt:

“§2. De directeur of, in voorkomend geval, de raad van bestuur of de afgevaardigd bestuurder, in geval van een vormingscentrum, en het personeelslid dat de wettelijke pensioenleeftijd bereikt heeft, kunnen in onderling akkoord een einde maken aan de tijdelijke aanstelling van bepaalde duur. Dat akkoord blijkt uit een geschrift. Het geschrift vermeldt de datum van de beëindiging van de tijdelijke aanstelling van bepaalde duur en wordt door beide partijen ondertekend.”.

Art. 7. In artikel 31 van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 23 november 2023, worden paragraaf 5 en 6 opnieuw opgenomen in de volgende lezing:

“§5. In afwijking van paragraaf 1 kan de raad van bestuur tijdens de schooljaren 2026-2027 tot en met 2030-2031 een personeelslid dat vastbenoemd is in het wervingsambt van leraar secundair volwassenenonderwijs in een centrum voor volwassenenonderwijs, na diens akkoord op 1 september een nieuwe affectatie toewijzen in een vacante betrekking in een wervingsambt van het bestuurs- en onderwijzend personeel in het gewoon of buitengewoon secundair onderwijs, op voorwaarde dat het personeelslid beschikt over een vereist of voldoende geacht bekwaamheidsbewijs voor dat ambt. Als het personeelslid de affectatie aanvaardt, heeft het personeelslid voor het volume van de opdracht in het ambt van leraar secundair volwassenenonderwijs waarvoor het personeelslid op 31 augustus voorafgaand aan de affectatie vastbenoemd was, in het ambt van leraar secundair onderwijs recht op de salarisschaal die verbonden was aan het ambt van leraar secundair volwassenenonderwijs, tenzij het bekwaamheidsbewijs waarover het personeelslid beschikt, recht geeft op een gelijke of hogere salarisschaal in dat ambt.

In afwijking van paragraaf 1 kan de raad van bestuur tijdens de schooljaren 2026-2027 tot en met 2030-2031 een personeelslid dat vastbenoemd is in een wervingsambt van het ondersteunend personeel in een centrum voor volwassenenonderwijs, na diens akkoord op 1 september een nieuwe affectatie toewijzen in een vacante betrekking in een wervingsambt van een personeelscategorie als vermeld in artikel 2, §1, op voorwaarde dat het personeelslid beschikt over een vereist of voldoende geacht bekwaamheidsbewijs voor dat wervingsambt. Als het personeelslid de affectatie aanvaardt, heeft het personeelslid voor het volume van de opdracht in het wervingsambt van het ondersteunend personeel waarvoor het personeelslid op 31 augustus voorafgaand

aan de affectatie vastbenoemd was, in het wervingsambt van affectatie recht op de salarisschaal die verbonden was aan dat wervingsambt in een centrum voor volwassenenonderwijs, tenzij het bekwaamheidsbewijs waarover het personeelslid beschikt, recht geeft op een gelijke of hogere salarisschaal in het wervingsambt van affectatie.

In afwijking van paragraaf 1 kan de raad van bestuur tijdens de schooljaren 2026-2027 tot en met 2030-2031 een personeelslid dat vastbenoemd is in een selectie- of bevorderingsambt van het bestuurs- en onderwijzend personeel in een centrum voor volwassenenonderwijs, na diens akkoord op 1 september een nieuwe affectatie toewijzen in een vacante betrekking in een selectie- of bevorderingsambt van het bestuurs- en onderwijzend personeel, op voorwaarde dat het personeelslid beschikt over een vereist of voldoende geacht bekwaamheidsbewijs voor dat ambt. Als het personeelslid de affectatie aanvaardt, heeft het personeelslid voor het volume van de opdracht in het selectie- of bevorderingsambt van het bestuurs- en onderwijzend personeel in een centrum voor volwassenenonderwijs waarvoor het personeelslid op 31 augustus voorafgaand aan de affectatie vastbenoemd was, in het selectie- of bevorderingsambt van het bestuurs- en onderwijzend personeel van affectatie recht op de salarisschaal die verbonden was aan dat selectie- of bevorderingsambt in een centrum voor volwassenenonderwijs, tenzij het bekwaamheidsbewijs waarover het personeelslid beschikt, recht geeft op een gelijke of hogere salarisschaal in het selectie- of bevorderingsambt van het bestuurs- en onderwijzend personeel van affectatie.

§6. In afwijking van paragraaf 1 kan de raad van bestuur tijdens de schooljaren 2026-2027 tot en met 2030-2031 een personeelslid dat vastbenoemd is in het wervingsambt van leraar secundair volwassenenonderwijs in een centrum voor volwassenenonderwijs, op diens verzoek op 1 september een mutatie toewijzen in een vacante betrekking in een wervingsambt van het bestuurs- en onderwijzend personeel in het gewoon of buitengewoon secundair onderwijs, op voorwaarde dat het personeelslid beschikt over een vereist of voldoende geacht bekwaamheidsbewijs voor dat ambt. Als het personeelslid de mutatie opneemt, heeft het personeelslid voor het volume van de opdracht in het ambt van leraar secundair volwassenenonderwijs waarvoor het personeelslid op 31 augustus voorafgaand aan de mutatie vastbenoemd was, in het ambt van leraar secundair onderwijs recht op de salarisschaal die verbonden was aan het ambt van leraar secundair volwassenenonderwijs, tenzij het bekwaamheidsbewijs waarover het personeelslid beschikt, recht geeft op een gelijke of hogere salarisschaal in dat ambt.

In afwijking van paragraaf 1 kan de raad van bestuur tijdens de schooljaren 2026-2027 tot en met 2030-2031 een personeelslid dat vastbenoemd is in een wervingsambt van het ondersteunend personeel in een centrum voor volwassenenonderwijs, na diens akkoord op 1 september een mutatie toewijzen in een vacante betrekking in een wervingsambt van een personeelscategorie als vermeld in artikel 2, §1, op voorwaarde dat het personeelslid beschikt over een vereist of voldoende geacht bekwaamheidsbewijs voor dat wervingsambt. Als het personeelslid de mutatie opneemt, heeft het personeelslid voor het volume van de opdracht in het wervingsambt van het ondersteunend personeel waarvoor het personeelslid op 31 augustus voorafgaand aan de mutatie vastbenoemd was, in

het wervingsambt van mutatie recht op de salarisschaal die verbonden was aan dat wervingsambt in een centrum voor volwassenenonderwijs, tenzij het bekwaamheidsbewijs waarover het personeelslid beschikt, recht geeft op een gelijke of hogere salarisschaal in het wervingsambt van affectatie.

In afwijking van paragraaf 1 kan de raad van bestuur tijdens de schooljaren 2026-2027 tot en met 2030-2031 een personeelslid dat vastbenoemd is in een selectie- of bevorderingsambt van het bestuurs- en onderwijzend personeel in een centrum voor volwassenenonderwijs, na diens akkoord op 1 september een mutatie toewijzen in een vacante betrekking in een selectie- of bevorderingsambt van het bestuurs- en onderwijzend personeel, op voorwaarde dat het personeelslid beschikt over een vereist of voldoende geacht bekwaamheidsbewijs voor dat ambt. Als het personeelslid de affectatie aanvaardt, heeft het personeelslid voor het volume van de opdracht in het selectie- of bevorderingsambt van het bestuurs- en onderwijzend personeel in een centrum voor volwassenenonderwijs waarvoor het personeelslid op 31 augustus voorafgaand aan de mutatie vastbenoemd was, in het selectie- of bevorderingsambt van het bestuurs- en onderwijzend personeel van mutatie recht op de salarisschaal die verbonden was aan dat selectie- of bevorderingsambt in een centrum voor volwassenenonderwijs, tenzij het bekwaamheidsbewijs waarover het personeelslid beschikt, recht geeft op een gelijke of hogere salarisschaal in het selectie- of bevorderingsambt van het bestuurs- en onderwijzend personeel van mutatie.”.

Art. 8. In artikel 50, §1bis, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 8 mei 2009, wordt de zinsnede “na de leeftijdsgrens bedoeld in artikel 23, f),” opgeheven.

Art. 9. In artikel 61, §1, tweede lid, van hetzelfde decreet, vervangen bij het decreet van 18 mei 1999 en gewijzigd bij het decreet van 25 april 2014, worden de woorden “kan de tuchtstraf enkel worden opgelegd op voorstel of met instemming van de bevoegde instantie van de betrokken godsdienst of de niet-confessionele zedenleer” vervangen door de woorden “wordt de tuchtstraf meegedeeld aan de bevoegde instantie van de betrokken godsdienst of de niet-confessionele zedenleer” .

Art. 10. Artikel 77quinquies van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 7 juli 2006, wordt vervangen door wat volgt:

“Art. 77quinquies. Als een raad van bestuur en, voor het vormingscentrum, de afgevaardigd bestuurder voor een tijdelijk of vastbenoemd personeelslid voor wie volgens artikel 41 van de arbeidswet van 16 maart 1971 een risico is vastgesteld, geen toepassing kunnen maken van de maatregelen, vermeld in artikel 42, §1, eerste lid, 1° of 2°, van de voormelde wet, moeten de raad van bestuur en, voor het vormingscentrum, de afgevaardigd bestuurder dat personeelslid belasten met in haar toestand toelaatbare pedagogische taken of, als het personeelslid niet in het bezit is van een pedagogisch bekwaamheidsbewijs, met in haar toestand toelaatbare administratieve taken in een niet-organieke betrekking in haar ambt in de instelling of het centrum waar het personeelslid is aangesteld.

Als de raad van bestuur het personeelslid niet met de hiervoor vermelde taken kan belasten in de instelling of het centrum waar het personeelslid is aangesteld, belast de raad van bestuur het personeelslid met de hiervoor vermelde taken in een andere instelling of een ander centrum van de scholengroep of van de scholengemeenschap. Daarbij geldt steeds dat de afstand over de openbare weg tussen de instelling van aanstelling of affectatie en de instelling waar het personeelslid wordt belast met de hiervoor vermelde taken, nooit meer dan 25 kilometer mag bedragen. Dat geldt niet als het personeelslid ermee instemt om over een grotere afstand ingezet te worden.

In afwijking van het tweede lid belast de raad van bestuur het personeelslid van een centrum voor volwassenenonderwijs met de hiervoor vermelde taken altijd in hetzelfde centrum en dit rekening houdend met artikel 40duodecies.

Tijdens de periode waarin het personeelslid met een niet-organieke betrekking als vermeld in het eerste lid wordt belast, is het personeelslid in dienstactiviteit. Het personeelslid blijft titularis van haar betrekking, behoudt daarbij haar salaris en kan worden vervangen volgens de gebruikelijke vervangingsregeling.”.

Art. 11. In artikel 88 van hetzelfde decreet, vervangen bij het decreet van 13 juni 2007 en het laatst gewijzigd bij het decreet van 23 november 2023, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het eerste lid worden punt 2°, punt 5° en punt 6° opgeheven;

2° het tweede en het derde lid worden opgeheven;

3° aan de bestaande tekst, die paragraaf 1 zal vormen, wordt een paragraaf 2 toegevoegd, die luidt als volgt:

“§2. De raad van bestuur of de afgevaardigd bestuurder, in geval van een vormingscentrum, kan een einde maken aan de vaste benoeming of aan de tijdelijke aanstelling van doorlopende duur van een personeelslid dat de wettelijke pensioenleeftijd bereikt heeft. De raad van bestuur of de afgevaardigd bestuurder neemt daarbij een opzeggingstermijn in acht, die gelijk is aan drie maanden per begonnen schijf van tien jaar dienstanciënniteit die het personeelslid heeft verworven. De opzegging wordt gemotiveerd.

Met behoud van de toepassing van het eerste lid, kan het personeelslid bij het voltooien van de opzeggingstermijn voortwerken tot het einde van de maand waarin het personeelslid de opzeggingstermijn volbracht heeft.

De opzeggingstermijn, vermeld in het eerste lid, gaat in op de maandag die volgt op de week waarin de raad van bestuur of de afgevaardigd bestuurder, in geval van een vormingscentrum, het personeelslid op de hoogte heeft gebracht van het ontslag.

De kennisgeving gebeurt op straffe van nietigheid op een van de volgende wijzen:

1° met een aangetekende brief die uitwerking heeft de derde werkdag na de datum van de verzending ervan;
2° bij deurwaardersexploot.

Op straffe van nietigheid vermeldt de kennisgeving, vermeld in het vierde lid, het begin en de duur van de opzeggingstermijn.

In afwijking van het eerste lid kunnen de raad van bestuur of de afgevaardigd bestuurder, in geval van een vormingscentrum, en het personeelslid in onderling akkoord een einde maken aan de vaste benoeming of aan de tijdelijke aanstelling van doorlopende duur. Dat akkoord blijkt uit een geschrift. Het geschrift vermeldt de datum van de beëindiging van de vaste benoeming of van de tijdelijke aanstelling van doorlopende duur en wordt door beide partijen ondertekend.”.

Art. 12. Aan hoofdstuk X van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 23 november 2023, wordt een artikel 88ter toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 88ter. De raad van bestuur of de afgevaardigd bestuurder, voor de leden van de pedagogische begeleidingsdienst en het vormingscentrum, mag, met toepassing van artikel 88, §2, alleen eenzijdig een einde maken aan de tijdelijke aanstelling van doorlopende duur of aan de vaste benoeming van een personeelslid om redenen die vreemd zijn aan de uitoefening door het personeelslid van een van de volgende rechten:

1° het recht op omstandigheidsverlof naar aanleiding van de bevalling, vermeld in artikel 4/1 van het besluit van de Vlaamse Regering van 3 juli 2009 betreffende het omstandigheidsverlof, het verlof wegens overmacht, het onbezoldigd ouderschapsverlof en het geboorteverlof in geval van overlijden of hospitalisatie van de moeder voor bepaalde personeelsleden van het onderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding en tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 26 april 1990 betreffende het verlof voor verminderde prestaties, gewettigd door sociale of familiale redenen en de afwezigheid voor verminderde prestaties wegens persoonlijke aangelegenheid ten gunste van de personeelsleden van het onderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding;

2° het recht op loopbaanonderbreking voor ouderschapsverlof, vermeld in hoofdstuk 3, afdeling 1, van het besluit van de Vlaamse Regering van 9 september 2011 betreffende de loopbaanonderbreking van de personeelsleden van het onderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding;

3° het recht op afwezigheid voor verminderde prestaties voor zorgdoeleinden, vermeld in artikel 10 van het besluit van de Vlaamse regering van 26 april 1990 betreffende het verlof en de afwezigheid voor verminderde prestaties;

4° het recht om een flexibele werkregeling aan te vragen, vermeld in artikel 12undecies van dit decreet;

5° het recht om een nevenactiviteit uit te oefenen binnen de grenzen van de cumulatieregeling en de regeling rond onverenigbaarheden van het schoolbestuur, geregeld in een reglement of in het arbeidsreglement van het schoolbestuur;

6° het recht op een nieuwe affectatie of mutatie, vermeld in hoofdstuk III, afdeling IV, van dit decreet.

Het principe, vermeld in het eerste lid, gaat in op de dag van de aanvraag van een van de rechten, vermeld in het eerste lid, met uitzondering van het recht op loopbaanonderbreking voor ouderschapsverlof, dat ingaat op de dag van de geboorte van het kind. Het verbod eindigt dertig dagen na de uiterste datum van de uitoefening van het recht.

De raad van bestuur of de afgevaardigd bestuurder, voor de leden van de pedagogische begeleidingsdienst en het vormingscentrum, deelt het personeelslid schriftelijk mee wat de redenen voor het ontslag zijn. Als de ingeroepen redenen niet vreemd zijn aan de uitoefening van het recht waarvan het personeelslid gebruikmaakt of als er geen reden opgegeven is, betaalt de raad van bestuur aan het personeelslid aanvullend op de opzeggingstermijn een forfaitaire vergoeding die gelijk is aan het brutoloon voor zes maanden. Die vergoeding mag bij het ontslag van een personeelslid dat gebruikmaakt van het recht op omstandigheidsverlof naar aanleiding van de bevalling, het recht op loopbaanonderbreking voor ouderschapsverlof en het recht om een nevenactiviteit uit te oefenen, niet samen genoten worden met andere vergoedingen die in het kader van een bijzondere beschermingsprocedure tegen ontslag zijn bepaald.

Elke handeling van de raad van bestuur of de afgevaardigd bestuurder, voor de leden van de pedagogische begeleidingsdienst en het vormingscentrum, na afloop van de periode, vermeld in het tweede lid, die als doel heeft om de aanstelling te beëindigen waarvoor tijdens de periode, vermeld in het tweede lid, voorbereidingen zijn getroffen, wordt gelijkgesteld met een ontslag door de raad van bestuur of de afgevaardigd bestuurder, voor de leden van de pedagogische begeleidingsdienst en het vormingscentrum, als vermeld in het eerste lid. Onder treffen van enige voorbereiding wordt ook het nemen van de ontslagbeslissing begrepen.”.

Hoofdstuk 4. Wijzigingen van het decreet rechtspositie personeelsleden gesubsidieerd onderwijs van 27 maart 1991

Art. 13. In artikel 5 van het decreet rechtspositie personeelsleden gesubsidieerd onderwijs van 27 maart 1991, het laatst gewijzigd bij het decreet van 16 juni 2023, wordt punt 27° opgeheven.

Art. 14. Aan artikel 6, §4, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 22 juni 2007 en gewijzigd bij de decreten van 15 juni 2018, 6 juli 2018 en 9 juli 2021, worden een derde en een vierde lid toegevoegd, die luiden als volgt:

"Voor de toepassing van hoofdstuk III kan de inrichtende macht de diensten die een personeelslid gepresteerd heeft in een wervingsambt van het bestuurs- en onderwijzend personeel in een centrum voor volwassenenonderwijs, beschouwen als diensten die gepresteerd zijn in een wervingsambt van het bestuurs- en onderwijzend personeel in het gewoon en buitengewoon secundair onderwijs. De inrichtende macht kan daarbij voor een personeelslid diensten in aanmerking nemen voor maximaal 290 dagen, berekend volgens paragraaf 1.

Voor de toepassing van hoofdstuk III kan de inrichtende macht de diensten die een personeelslid gepresteerd heeft in een wervingsambt van het ondersteunend personeel in een centrum voor volwassenenonderwijs, beschouwen als diensten die gepresteerd zijn in een wervingsambt van een personeelscategorie als vermeld in artikel 4, §1. De inrichtende macht kan daarbij voor een personeelslid diensten in aanmerking nemen voor maximaal 290 dagen, berekend volgens paragraaf 1.".

Art. 15. Aan artikel 20bis van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 15 maart 2019 en gewijzigd bij het decreet van 9 juli 2021, wordt een paragraaf 3 toegevoegd, die luidt als volgt:

"§3. Een scholengemeenschap of een school, als die niet tot een scholengemeenschap behoort, zorgt ervoor dat een startend personeelslid dat in het basis- of secundair onderwijs tijdelijk aangesteld wordt voor bepaalde duur in een wervingsambt van het bestuurs- en onderwijzend personeel, het recht op aanvangsbegeleiding, vermeld in paragraaf 1, gedeeltelijk kan uitoefenen in maximum 20% van diens toegekende opdracht, rekening houdend met de afspraken en de criteria die lokaal worden vastgelegd, vermeld in het vierde lid. In dat deel van de aanvangsbegeleiding wordt gewerkt aan het verbeteren van klasmanagement en vakdidactiek, en aan andere aspecten verbonden aan diens aanvangsbegeleiding. Daarbij wordt altijd uitgegaan van een verplichte aanwezigheid op school.

Daarvoor wendt een scholengemeenschap of een school, als die niet tot een scholengemeenschap behoort, de eenheden inductie aan zoals vermeld in artikel 153tricies van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997 en artikel 34/3 van de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010.

Scholen kunnen ook organieke omkadering aanwenden voor dat doel zoals vermeld in artikel 163bis van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997 en artikel 212 van de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010.

Over de aanwending van eenheden inductie of organieke omkadering in de vorm van bijzondere pedagogische taken voor dat doel voor de startende personeelsleden, vermeld in het eerste lid, worden in het bevoegde lokaal comité algemene afspraken onderhandeld. Mits een akkoord in het lokaal comité kunnen daarbij criteria worden vastgelegd om te bepalen voor welke groepen startende personeelsleden de eenheden inductie prioritair worden aangewend. Een startend

personeelslid heeft ook dan altijd recht op een deel van deze eenheden inductie als het aangeeft nood te hebben aan een inductiejaar. Zonder een akkoord in het lokaal comité over de aanwendingscriteria worden de eenheden inductie in verhouding tot hun opdracht evenredig verdeeld over de startende personeelsleden.

De opdracht van die startende personeelsleden kan nooit meer dan een voltijdse opdracht zijn.".

Art. 16. In artikel 21 van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 9 juli 2021, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1, eerste lid, worden punt g), punt i) en punt j) opgeheven;

2° in paragraaf 1 worden het tweede en het derde lid opgeheven;

3° in paragraaf 1 wordt het vierde lid vervangen door wat volgt:

"Om tegemoet te komen aan een tekort op de arbeidsmarkt, kan de Vlaamse Regering de voorwaarden bepalen waaronder een definitief gepensioneerde als tijdelijk personeelslid in een wervingsambt kan worden aangesteld. Die aanstelling gebeurt met behoud van de toepassing van de bepalingen van dit decreet. Het personeelslid wordt aangesteld voor een bepaalde duur en verwerft geen recht op een tijdelijke aanstelling van doorlopende duur.";

4° er wordt een paragraaf 1/1 ingevoegd, die luidt als volgt:

"§1/1. De inrichtende macht en het personeelslid dat de wettelijke pensioenleeftijd bereikt heeft, kunnen in onderling akkoord een einde maken aan de tijdelijke aanstelling van bepaalde duur. Dat akkoord blijkt uit een geschrift. Het geschrift vermeldt de datum van de beëindiging van de tijdelijke aanstelling van bepaalde duur en wordt door beide partijen ondertekend.".

Art. 17. In artikel 42, §1bis, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 8 mei 2009, wordt de zinsnede "na de leeftijdsgrens bedoeld in artikel 21, §1, g)," opgeheven.

Art. 18. In artikel 45 van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 23 november 2023, worden paragraaf 5 en 6 opnieuw opgenomen in de volgende lezing:

"§5. In afwijking van paragraaf 2 kan de inrichtende macht tijdens de schooljaren 2026-2027 tot en met 2030-2031 een personeelslid dat vastbenoemd is in het wervingsambt van leraar secundair volwassenenonderwijs in een centrum voor volwassenenonderwijs, na diens akkoord op 1 september een nieuwe affectatie toewijzen in een vacante betrekking in een wervingsambt van het bestuurs- en onderwijzend personeel in het gewoon of buitengewoon secundair onderwijs, op voorwaarde dat het personeelslid beschikt over een vereist of voldoende geacht bekwaamheidsbewijs voor dat ambt. Als het personeelslid de affectatie aanvaardt, heeft het personeelslid voor het volume van de opdracht in het ambt van leraar secundair volwassenenonderwijs waarvoor het personeelslid op 31 augustus voorafgaand aan de affectatie vastbenoemd was, in het ambt van leraar secundair onderwijs recht op de salarisschaal die verbonden was aan het ambt

van leraar secundair volwassenenonderwijs, tenzij het bekwaamheidsbewijs waarover het personeelslid beschikt, recht geeft op een gelijke of hogere salarisschaal in dat ambt.

In afwijking van paragraaf 2 kan de inrichtende macht tijdens de schooljaren 2026-2027 tot en met 2030-2031 een personeelslid dat vastbenoemd is in een wervingsambt van het ondersteunend personeel in een centrum voor volwassenenonderwijs, na diens akkoord op 1 september een nieuwe affectatie toewijzen in een vacante betrekking in een wervingsambt van een personeelscategorie als vermeld in artikel 4, §1, op voorwaarde dat het personeelslid beschikt over een vereist of voldoende geacht bekwaamheidsbewijs voor dat wervingsambt. Als het personeelslid de affectatie aanvaardt, heeft het personeelslid voor het volume van de opdracht in het wervingsambt van het ondersteunend personeel waarvoor het personeelslid op 31 augustus voorafgaand aan de affectatie vastbenoemd was, in het wervingsambt van affectatie recht op de salarisschaal die verbonden was aan dat wervingsambt in een centrum voor volwassenenonderwijs, tenzij het bekwaamheidsbewijs waarover het personeelslid beschikt, recht geeft op een gelijke of hogere salarisschaal in het wervingsambt van affectatie.

In afwijking van paragraaf 2 kan de inrichtende macht tijdens de schooljaren 2026-2027 tot en met 2030-2031 een personeelslid dat vastbenoemd is in een selectie- of bevorderingsambt van het bestuurs- en onderwijzend personeel in een centrum voor volwassenenonderwijs, na diens akkoord op 1 september een nieuwe affectatie toewijzen in een vacante betrekking in een selectie- of bevorderingsambt van het bestuurs- en onderwijzend personeel, op voorwaarde dat het personeelslid beschikt over een vereist of voldoende geacht bekwaamheidsbewijs voor dat ambt. Als het personeelslid de affectatie aanvaardt, heeft het personeelslid voor het volume van de opdracht in het selectie- of bevorderingsambt van het bestuurs- en onderwijzend personeel in een centrum voor volwassenenonderwijs waarvoor het personeelslid op 31 augustus voorafgaand aan de affectatie vastbenoemd was, in het selectie- of bevorderingsambt van het bestuurs- en onderwijzend personeel van affectatie recht op de salarisschaal die verbonden was aan dat selectie- of bevorderingsambt in een centrum voor volwassenenonderwijs, tenzij het bekwaamheidsbewijs waarover het personeelslid beschikt, recht geeft op een gelijke of hogere salarisschaal in het selectie- of bevorderingsambt van het bestuurs- en onderwijzend personeel van affectatie.

§6. In afwijking van paragraaf 1 kan de inrichtende macht tijdens de schooljaren 2026-2027 tot en met 2030-2031 een personeelslid dat vastbenoemd is in het wervingsambt van leraar secundair volwassenenonderwijs in een centrum voor volwassenenonderwijs, op diens verzoek op 1 september een mutatie toewijzen in een vacante betrekking in een wervingsambt van het bestuurs- en onderwijzend personeel in het gewoon of buitengewoon secundair onderwijs, op voorwaarde dat het personeelslid beschikt over een vereist of voldoend geacht bekwaamheidsbewijs voor dat ambt. Als het personeelslid de mutatie opneemt, heeft het personeelslid voor het volume van de opdracht in het ambt van leraar secundair volwassenenonderwijs waarvoor het personeelslid op 31 augustus voorafgaand aan de mutatie vastbenoemd was, in het ambt van leraar secundair onderwijs recht op de salarisschaal die verbonden was aan het ambt van leraar

secundair volwassenenonderwijs, tenzij het bekwaamheidsbewijs waarover het personeelslid beschikt, recht geeft op een gelijke of hogere salarisschaal in dat ambt.

In afwijking van paragraaf 1 kan de inrichtende macht tijdens de schooljaren 2026-2027 tot en met 2030-2031 een personeelslid dat vast benoemd is in een wervingsambt van het ondersteunend personeel in een centrum voor volwassenenonderwijs, na diens akkoord op 1 september een mutatie toewijzen in een vacante betrekking in een wervingsambt van een personeelscategorie als vermeld in artikel 4, §1, op voorwaarde dat het personeelslid beschikt over een vereist of voldoende geacht bekwaamheidsbewijs voor dat wervingsambt. Als het personeelslid de mutatie opneemt, heeft het personeelslid voor het volume van de opdracht in het wervingsambt van het ondersteunend personeel waarvoor het personeelslid op 31 augustus voorafgaand aan de mutatie vastbenoemd was, in het wervingsambt van mutatie recht op de salarisschaal die verbonden was aan dat wervingsambt in een centrum voor volwassenonderwijs, tenzij het bekwaamheidsbewijs waarover het personeelslid beschikt, recht geeft op een gelijke of hogere salarisschaal in het wervingsambt van affectatie.

In afwijking van paragraaf 2 kan de inrichtende macht tijdens de schooljaren 2026-2027 tot en met 2030-2031 een personeelslid dat vastbenoemd is in een selectie- of bevorderingsambt van het bestuurs- en onderwijzend personeel in een centrum voor volwassenenonderwijs, na diens akkoord op 1 september een mutatie toewijzen in een vacante betrekking in een selectie- of bevorderingsambt van het bestuurs- en onderwijzend personeel, op voorwaarde dat het personeelslid beschikt over een vereist of voldoende geacht bekwaamheidsbewijs voor dat ambt. Als het personeelslid de affectatie aanvaardt, heeft het personeelslid voor het volume van de opdracht in het selectie- of bevorderingsambt van het bestuurs- en onderwijzend personeel in een centrum voor volwassenenonderwijs waarvoor het personeelslid op 31 augustus voorafgaand aan de mutatie vastbenoemd was, in het selectie- of bevorderingsambt van het bestuurs- en onderwijzend personeel van mutatie recht op de salarisschaal die verbonden was aan dat selectie- of bevorderingsambt in een centrum voor volwassenenonderwijs, tenzij het bekwaamheidsbewijs waarover het personeelslid beschikt, recht geeft op een gelijke of hogere salarisschaal in het selectie- of bevorderingsambt van het bestuurs- en onderwijzend personeel van mutatie.”.

Art. 19. Artikel 51quinquies van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 7 juli 2006, wordt vervangen door wat volgt:

“Art. 51quinquies. Als een inrichtende macht voor een tijdelijk of vastbenoemd personeelslid voor wie volgens artikel 41 van de arbeidswet van 16 maart 1971 een risico is vastgesteld, geen toepassing kan maken van de maatregelen, vermeld in artikel 42, §1, eerste lid, 1° of 2°, van de voormelde wet, moet de inrichtende macht dat personeelslid belasten met in haar toestand toelaatbare pedagogische taken of, als het personeelslid niet in het bezit is van een pedagogisch bekwaamheidsbewijs, met in haar toestand toelaatbare administratieve taken in een niet-organieke betrekking in haar ambt in de instelling of het centrum waar het personeelslid is aangesteld.

Als de inrichtende macht het personeelslid niet met de hiervoor vermelde taken kan belasten in de instelling of het centrum waar het personeelslid is aangesteld, belast de inrichtende macht het personeelslid met de hiervoor vermelde taken in een andere instelling of een ander centrum van de inrichtende macht of van de scholengemeenschap. Daarbij geldt steeds dat de afstand over de openbare weg tussen de instelling van aanstelling of affectatie en de instelling waar het personeelslid wordt belast met de hiervoor vermelde taken, nooit meer dan 25 kilometer mag bedragen. Dat geldt niet als het personeelslid ermee instemt om over een grotere afstand ingezet te worden.

In afwijking van het tweede lid belast de inrichtende macht het personeelslid van een centrum voor volwassenenonderwijs altijd in hetzelfde centrum met de hiervoor vermelde taken en dit rekening houdend met artikel 36novies/2.

Tijdens de periode waarin het personeelslid met een niet-organieke betrekking als vermeld in het eerste lid wordt belast, is het personeelslid in dienstactiviteit. Het personeelslid blijft titularis van haar betrekking, behoudt daarbij haar salaris en kan worden vervangen volgens de gebruikelijke vervangingsregeling.”.

Art. 20. In artikel 62 van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 23 november 2023, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het eerste lid worden punt 2°, punt 4° en punt 5° opgeheven;

2° het tweede en het derde lid worden opgeheven;

3° aan de bestaande tekst, die paragraaf 1 zal vormen, wordt een paragraaf 2 toegevoegd, die luidt als volgt:

“§2. De inrichtende macht kan een einde maken aan de vaste benoeming of aan de tijdelijke aanstelling van doorlopende duur van een personeelslid dat de wettelijke pensioenleeftijd bereikt heeft. De inrichtende macht neemt daarbij een opzeggingstermijn in acht, die gelijk is aan drie maanden per begonnen schijf van tien jaar dienstanciënniteit die het personeelslid heeft verworven. De opzegging wordt gemotiveerd.

Met behoud van de toepassing van het eerste lid, kan het personeelslid bij het voltooien van de opzeggingstermijn voortwerken tot het einde van de maand waarin het personeelslid de opzeggingstermijn volbracht heeft.

De opzeggingstermijn, vermeld in het eerste lid, gaat in op de maandag die volgt op de week waarin de inrichtende macht het personeelslid op de hoogte heeft gebracht van het ontslag.

De kennisgeving gebeurt op straffe van nietigheid op een van de volgende wijzen:

1° met een aangetekende brief die uitwerking heeft de derde werkdag na de datum van de verzending ervan;
2° bij deurwaardersexploot.

Op straffe van nietigheid vermeldt de kennisgeving, vermeld in het vierde lid, het begin en de duur van de opzeggingstermijn.

In afwijking van het eerste lid kunnen de inrichtende macht en het personeelslid in onderling akkoord een einde maken aan de vaste benoeming of aan de tijdelijke aanstelling van doorlopende duur. Dat akkoord blijkt uit een geschrift. Het geschrift vermeldt de datum van de beëindiging van de vaste benoeming of van de tijdelijke aanstelling van doorlopende duur en wordt door beide partijen ondertekend.”.

Art. 21. Aan titel II, hoofdstuk VII, van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 23 november 2023, wordt een artikel 62ter toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 62ter. Het schoolbestuur mag, met toepassing van artikel 62, §2, alleen eenzijdig een einde maken aan de aanstelling of benoeming van een personeelslid om redenen die vreemd zijn aan de uitoefening door het personeelslid van een van de volgende rechten:

1° het recht op omstandigheidsverlof naar aanleiding van de bevalling, vermeld in artikel 4/1 van het besluit van de Vlaamse Regering van 3 juli 2009 betreffende het omstandigheidsverlof, het verlof wegens overmacht, het onbezoldigd ouderschapsverlof en het geboorteverlof in geval van overlijden of hospitalisatie van de moeder voor bepaalde personeelsleden van het onderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding en tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 26 april 1990 betreffende het verlof voor verminderde prestaties, gewettigd door sociale of familiale redenen en de afwezigheid voor verminderde prestaties wegens persoonlijke aangelegenheid ten gunste van de personeelsleden van het onderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding;

2° het recht op loopbaanonderbreking voor ouderschapsverlof, vermeld in hoofdstuk 3, afdeling 1, van het besluit van de Vlaamse Regering van 9 september 2011 betreffende de loopbaanonderbreking van de personeelsleden van het onderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding;

3° het recht op afwezigheid voor verminderde prestaties voor zorgdoeleinden, vermeld in artikel 10 van het besluit van de Vlaamse regering van 26 april 1990 betreffende het verlof en de afwezigheid voor verminderde prestaties;

4° het recht om een flexibele werkregeling aan te vragen, vermeld in artikel 12undecies van dit decreet;

5° het recht om een nevenactiviteit uit te oefenen, binnen de grenzen van de cumulatieregeling en de regeling rond onverenigbaarheden van het schoolbestuur, geregeld in een reglement of in het arbeidsreglement van het schoolbestuur;

6° het recht op een nieuwe affectatie of mutatie, vermeld in hoofdstuk V van dit decreet.

Het principe, vermeld in het eerste lid, gaat in op de dag van de aanvraag van een van de rechten, vermeld in het eerste lid, met uitzondering van het recht op ouderschapsverlof, dat ingaat op de dag van de geboorte van het kind. Het verbod eindigt dertig dagen na de uiterste datum van de uitoefening van het recht.

Het schoolbestuur deelt het personeelslid schriftelijk mee wat de redenen voor het ontslag zijn. Als de ingeroepen redenen niet vreemd zijn aan de uitoefening van het recht waarvan het personeelslid gebruikmaakt of als er geen reden opgegeven is, betaalt het schoolbestuur aan het personeelslid aanvullend op de opzeggingstermijn een forfaitaire vergoeding die gelijk is aan het brutoloon voor zes maanden. Die vergoeding mag bij het ontslag van een personeelslid dat gebruikmaakt van het recht op omstandigheidsverlof naar aanleiding van de bevalling, het recht op loopbaanonderbreking voor ouderschapsverlof en het recht om een nevenactiviteit uit te oefenen niet samen genoten worden met andere vergoedingen die in het kader van een bijzondere beschermingsprocedure tegen ontslag zijn bepaald.

Elke handeling van het schoolbestuur na afloop van de periode, vermeld in het tweede lid, die als doel heeft om de aanstelling te beëindigen waarvoor tijdens de periode, vermeld in het tweede lid, voorbereidingen zijn getroffen, wordt gelijkgesteld met een ontslag door het schoolbestuur als vermeld in het eerste lid. Onder treffen van enige voorbereiding wordt ook het nemen van de ontslagbeslissing begrepen.”.

Art. 22. In artikel 64, derde lid, van hetzelfde decreet, vervangen bij het decreet van 18 mei 1999 en gewijzigd bij het decreet van 25 april 2014, worden de woorden “kan de tuchtstraf enkel worden opgelegd op voorstel of met instemming van de bevoegde instantie van de betrokken godsdienst of de niet-confessionele zedenleer” vervangen door de woorden “wordt de tuchtstraf meegedeeld aan de bevoegde instantie van de betrokken godsdienst of de niet-confessionele zedenleer”.

Hoofdstuk 5. Wijziging van het van het decreet van 1 december 1993 betreffende de inspectie en de begeleiding van de levensbeschouwelijke vakken

Art. 23. In artikel 22 van het decreet van 1 december 1993 betreffende de inspectie en de begeleiding van de levensbeschouwelijke vakken, gewijzigd bij de decreten van 8 mei 2009 en 21 december 2012, wordt paragraaf 3 vervangen door wat volgt:

“§3. Artikel 149, §3, artikel 150 en 151 van het decreet van 8 mei 2009 betreffende de kwaliteit van het onderwijs zijn van toepassing op de leden van de inspectie en de begeleiding van de levensbeschouwelijke vakken. In het geval van een ontslag met toepassing van artikel 149, §3 meldt de Vlaamse Regering dat aan de erkende instantie van de betrokken godsdienst of aan de erkende vereniging van de niet-confessionele gemeenschap.”.

Art. 24. Aan titel II, hoofdstuk II, afdeling 8, van hetzelfde decreet, gewijzigd bij de decreten van 8 mei 2009 en 21 december 2012, wordt een artikel 22/1 toegevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 22/1. De Vlaamse Regering mag, met toepassing van artikel 22, alleen eenzijdig een einde maken aan de aanstelling of benoeming van een lid van de inspectie en begeleiding van de levensbeschouwelijke vakken om redenen die vreemd zijn aan de uitoefening door het personeelslid van een van de volgende rechten:

1° het recht op omstandigheidsverlof naar aanleiding van de geboorte, vermeld in artikel 4/1 van het besluit van de Vlaamse Regering van 3 juli 2009 betreffende het omstandigheidsverlof, het verlof wegens overmacht, het onbezoldigd ouderschapsverlof en het geboorteverlof in geval van overlijden of hospitalisatie van de moeder voor bepaalde personeelsleden van het onderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding en tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 26 april 1990 betreffende het verlof voor verminderde prestaties, gewettigd door sociale of familiale redenen en de afwezigheid voor verminderde prestaties wegens persoonlijke aangelegenheid ten gunste van de personeelsleden van het onderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding;

2° het recht op loopbaanonderbreking voor ouderschapsverlof, vermeld in hoofdstuk 3, afdeling 1, van het besluit van de Vlaamse Regering van 9 september 2011 betreffende de loopbaanonderbreking van de personeelsleden van het onderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding;

3° het recht op afwezigheid voor verminderde prestaties voor zorgdoeleinden, vermeld in artikel 10 van het besluit van de Vlaamse regering van 26 april 1990 betreffende het verlof en de afwezigheid voor verminderde prestaties;

4° het recht om een flexibele werkregeling aan te vragen, vermeld in artikel 9/1 van dit decreet;

5° het recht om een nevenactiviteit uit te oefenen, binnen de grenzen van de cumulatieregeling en de regeling rond onverenigbaarheden van de inspectie, vermeld in artikel 59 van het decreet van 8 mei 2009 betreffende de kwaliteit van onderwijs, of geregeld in een reglement of in het arbeidsreglement van de inspectie;

6° het recht op een ambtswijziging, als dat opgenomen is in een reglement of in het arbeidsreglement van de inspectie.

Het principe, vermeld in het eerste lid, gaat in op de dag van de aanvraag van een van de rechten, vermeld in het eerste lid, met uitzondering van het recht op loopbaanonderbreking voor ouderschapsverlof dat ingaat op de dag van de geboorte van het kind. Het verbod eindigt dertig dagen na de uiterste datum van de uitoefening van het recht.

De Vlaamse Regering deelt het personeelslid schriftelijk mee wat de redenen voor het ontslag zijn. Als de ingeroepen redenen niet vreemd zijn aan de uitoefening van het recht waarvan het personeelslid gebruik maakt of als er geen reden opgegeven is, krijgt het personeelslid aanvullend op de opzegtermijn een forfaitaire vergoeding die gelijk is aan het brutoloon voor zes maanden. Die vergoeding mag bij het ontslag van een personeelslid dat gebruik maakt van het recht op omstandigheidsverlof naar aanleiding van de geboorte, het recht op loopbaanonderbreking voor ouderschapsverlof en het recht om een nevenactiviteit uit te oefenen niet samen genoten worden met andere vergoedingen die in het kader van een bijzondere beschermingsprocedure tegen ontslag zijn bepaald.

Elke handeling van de Vlaamse Regering na afloop van de periode, vermeld in het tweede lid, die als doel heeft om de aanstelling te beëindigen waarvoor tijdens de periode, vermeld in het tweede lid, voorbereidingen zijn getroffen, wordt gelijkgesteld met een ontslag door de Vlaamse Regering als vermeld in het eerste lid. Onder treffen van enige voorbereiding wordt ook het nemen van de ontslagbeslissing begrepen.”.

Hoofdstuk 6. Wijzigingen van het decreet van 20 juni 1996 betreffende de subsidiëring van ouderkoepelverenigingen

Art. 25. In het opschrift van het decreet van 20 juni 1996 betreffende de subsidiëring van ouderkoepelverenigingen, gewijzigd bij het decreet van 2 april 2004, wordt het woord “ouderkoepelverenigingen” vervangen door de woorden “een aanspreekpunt voor ouderbetrokkenheid en ouderparticipatie”.

Art. 26. In artikel 2 van hetzelfde decreet, vervangen bij het decreet van 17 juni 2016, wordt punt 1° opgeheven.

Art. 27. Artikel 3 van hetzelfde decreet, vervangen bij het decreet van 17 juni 2016, wordt vervangen door wat volgt:

“Art. 3. Een aanspreekpunt voor ouderbetrokkenheid en ouderparticipatie is een vereniging zonder winstoogmerk, waarvan de statuten ten minste de volgende doelstellingen omvatten:

1° ouderwerkingen, ouderraden, ouders in schoolraden en ouders van leerlingen in het basis- en het secundair onderwijs van alle onderwijsnetten ondersteunen en begeleiden;

2° ouderwerkingen, ouderraden, ouders in schoolraden en ouders van leerlingen in het basis- en het secundair onderwijs van alle onderwijsnetten informeren en sensibiliseren;

3° de mening van ouders kenbaar maken en hun belangen behartigen in diverse overlegorganen, waaronder de VLOR.”.

Art. 28. In artikel 4 van hetzelfde decreet, vervangen bij het decreet van 17 juni 2016 en gewijzigd bij het decreet van 19 april 2024, worden paragraaf 1 en 2 vervangen door wat volgt:

"§1. Binnen de beschikbare begrotingskredieten subsidieert de Vlaamse Regering een aanspreekpunt voor ouderbetrokkenheid en ouderparticipatie. De Vlaamse Regering sluit met het gekozen aanspreekpunt telkens voor een periode van drie jaar een beheersovereenkomst. Die beheersovereenkomst bevat ten minste:

1° de doelstellingen en indicatoren;
2° de planning, rapportering en opvolging van de werkzaamheden, met toepassing van paragraaf 2;
3° de aanwending van de subsidie, met toepassing van paragraaf 3.

De Vlaamse Regering kan de beheersovereenkomst die ze met het gekozen aanspreekpunt voor ouderbetrokkenheid en ouderparticipatie heeft afgesloten, uitzonderlijk en eenmalig verlengen met één jaar om de continuïteit in de werking van het gekozen aanspreekpunt voor ouderbetrokkenheid en ouderparticipatie te waarborgen.

§2. De planning omvat een driejarig werkingsprogramma met overeenstemmende begroting en, jaarlijks, een actieplan met overeenstemmende begroting. Het driejarige werkingsprogramma is maximaal afgestemd op de strategische en operationele doelstellingen en indicatoren uit de beheersovereenkomst. Het jaarlijks op te stellen actieplan is maximaal afgestemd op de inhoud en de indicatoren van het driejarige werkingsprogramma en vermeldt concrete acties.

De jaarlijkse rapportering over de werking en realisatie van de strategische en operationele doelstellingen en de indicatoren gebeurt aan de hand van een inhoudelijk verslag en van een financieel verslag. Het inhoudelijke verslag is maximaal afgestemd op de inhoud van het jaaractieplan en bevat een duidelijk overzicht van de gerealiseerde acties. Het financiële verslag betreft alle inkomsten en alle uitgaven.

Een stuurgroep, opgericht door het Departement Onderwijs en Vorming van de Vlaamse overheid, staat in voor de periodieke opvolging van de uitvoering van de beheersovereenkomst.";

Art. 29. Artikel 5 van hetzelfde decreet, vervangen bij het decreet van 17 juni 2016, wordt opgeheven.

Hoofdstuk 7. Wijzigingen van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997

Art. 30. In artikel 3, 4°, van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997, gewijzigd bij het decreet van 19 april 2024, wordt de zinsnede "artikel 2.1 van het koninklijk besluit van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de

politie van het wegverkeer" vervangen door de zinsnede "artikel 2, I, 1, van het koninklijk besluit van 3 juni 2024 betreffende de code van de openbare weg".

Art. 31. In artikel 12/1 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 17 juni 2016 en gewijzigd bij de decreten van 3 juli 2020 en 3 februari 2023, wordt paragraaf 1 vervangen door wat volgt:

"§1. Leerlingen die zes jaar worden vóór 1 januari van het lopende schooljaar worden nog één schooljaar toegelaten tot een erkende school voor het Nederlandstalig gewoon kleuteronderwijs als ze behoren tot een van de volgende categorieën:
1° de leerlingen die het kleuteronderwijs conform artikel 13, §1, niet met vrucht beëindigd hebben;
2° de leerlingen met een IAC-verslag waarvan de school, conform artikel 13, §2, beslist heeft dat de leerling niet kan doorstromen naar het gewoon lager onderwijs;
3° de leerlingen, die het voorafgaande schooljaar niet ingeschreven waren in een erkende school voor het gewoon Nederlandstalig kleuteronderwijs.

Leerlingen die zes jaar worden vóór 1 januari van het lopende schooljaar en die het kleuteronderwijs wel met vrucht beëindigd hebben of die een IAC-verslag hebben en mogen doorstromen naar het gewoon lager onderwijs, kunnen zich niet meer inschrijven in een erkende school voor het gewoon Nederlandstalig kleuteronderwijs, tenzij na gunstige beslissing van de klassenraad van de school waar de leerling het voorafgaande schooljaar kleuteronderwijs heeft gevolgd. De klassenraad neemt een beslissing op verzoek van de ouders. De klassenraad geeft de ouders toelichting bij de beslissing.

Bij schoolverandering kan de leerling die het kleuteronderwijs met vrucht beëindigd heeft of die een IAC-verslag heeft en die kan doorstromen naar het gewoon lager onderwijs en die zes jaar wordt voor 1 januari van het lopende schooljaar nog één schooljaar gewoon Nederlandstalig kleuteronderwijs volgen, na een gunstige beslissing van de klassenraad kleuteronderwijs van de school waar de leerling zich wil inschrijven. De klassenraad neemt een beslissing op verzoek van de ouders. De klassenraad geeft de ouders toelichting bij de beslissing.

De beslissing over toelating van de leerlingen door de klassenraad van de school waar de leerling zich wil inschrijven, wordt uiterlijk vijftien kalenderdagen na de aanvang van de regelmatige lesbijwoning genomen. De leerlingen worden ingeschreven onder ontbindende voorwaarde. Bij overschrijding van de termijn is de leerling toegelaten. De inschrijving onder ontbindende voorwaarde wordt ontbonden de dag na de mededeling van de ongunstige beslissing van de klassenraad kleuteronderwijs aan de ouders. Bij schoolverandering in de loop van het schooljaar wordt de beslissing van de klassenraad overgedragen naar de nieuwe school.

Leerlingen die zes jaar worden voor 1 januari van het lopende schooljaar kunnen nog één schooljaar toegelaten worden tot een school voor Franstalig onderwijs in de rand- en taalgrensgemeenten die deel uitmaken van het

Nederlandse taalgebied, na gunstige beslissing van de klassenraad kleuteronderwijs.”.

Art. 32. Artikel 13 van hetzelfde decreet, opgeheven door het decreet van 9 juli 2021, wordt opnieuw opgenomen in de volgende lezing:

“Art. 13. §1. Voor leerlingen die ingeschreven zijn in het Nederlandstalig erkend gewoon kleuteronderwijs en die vijf jaar zijn vóór 1 januari van het lopende schooljaar evalueert de klassenraad kleuteronderwijs of die leerlingen in voldoende mate de doelen uit het leerplan die de te bereiken minimumdoelen, vermeld in artikel 44, §1, 3°, beogen, hebben bereikt. Daarnaast wordt rekening gehouden met de mate waarin die leerlingen de doelen uit het leerplan die de na te streven minimumdoelen, vermeld in artikel 44, §1, 2°, beogen, hebben nagestreefd.

De leerlingenevaluatie resulteert in de beslissing van de klassenraad over het al dan niet met vrucht beëindigen van het gewoon kleuteronderwijs.

§2. Voor leerlingen met een IAC-verslag die ingeschreven zijn in het gewoon Nederlandstalig erkend kleuteronderwijs en die vijf jaar worden vóór 1 januari van het lopende schooljaar maakt de klassenraad de afweging of de leerling in het kader van het individueel aangepast curriculum kan doorstromen naar het gewoon lager onderwijs.

§3. Op initiatief van de klassenraad kunnen ook leerlingen die nog geen vijf jaar zijn vóór 1 januari van het lopende schooljaar, geëvalueerd worden door de klassenraad conform de doelen, vermeld in paragraaf 1. De leerlingenevaluatie resulteert in de beslissing van de klassenraad over het al dan niet met vrucht beëindigen van het gewoon kleuteronderwijs. Op initiatief van de klassenraad kan de klassenraad ook voor leerlingen met een IAC-verslag die nog geen vijf jaar zijn vóór 1 januari van het lopende schooljaar beslissen dat in het kader van het individueel aangepast curriculum de leerling kan doorstromen naar het gewoon lager onderwijs, conform paragraaf 2.

§4. Bij een beslissing van de klassenraad over het met vrucht beëindigen van het gewoon Nederlandstalig kleuteronderwijs of bij een beslissing over het doorstromen van een leerling met een IAC-verslag naar het gewoon lager onderwijs, vermeld in paragraaf 1 tot en met 3, geldt altijd een vermoeden van deskundigheid.

§5. Bij een beslissing van de klassenraad kleuteronderwijs over het al dan niet met vrucht beëindigen van het gewoon Nederlandstalig kleuteronderwijs, vermeld in paragraaf 1 en paragraaf 3, beslist de klassenraad kleuteronderwijs of de leerling in het volgend schooljaar een taalintegratietraject als vermeld in artikel 11quater, §3, moet volgen in het gewoon kleuteronderwijs of in het gewoon lager onderwijs.

Voor leerlingen die ingeschreven zijn in het Nederlandstalig gewoon kleuteronderwijs en die zes jaar worden vóór 1 januari van het lopend schooljaar beslist de klassenraad kleuteronderwijs of die leerlingen een taalintegratietraject

als vermeld in artikel 11quater, §3, in het gewoon lager onderwijs moeten volgen.

In afwijking van het eerste lid hoeft er voor een leerling zonder IAC-verslag die doof of slechthorend is als vermeld in artikel 37/8, §5, of artikel 37/45, §5, en die ingeschreven is in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal, en voor een leerling die speciale onderwijsleermiddelen in de vorm van tolken ter beschikking krijgt als vermeld in artikel 91, §1 en §2, geen beslissing tot het volgen van een taalintegratietraject te worden genomen.

§6. De beslissing over het al dan niet met vrucht beëindigen van het kleuteronderwijs en de beslissing over het doorstromen van een leerling met een IAC-verslag naar het gewoon lager onderwijs, vermeld in paragraaf 1 tot en met 3, wordt uiterlijk op 30 juni aan de ouders meegedeeld. De beslissing van de klassenraad tot niet met vrucht beëindigen van het kleuteronderwijs of tot het niet doorstromen van een leerling met een IAC-verslag naar het gewoon lager onderwijs bevat de schriftelijke motivering waarom het kleuteronderwijs niet met vrucht beëindigd werd of waarom de leerling met een IAC-verslag niet kan doorstromen naar het gewoon lager onderwijs alsook de aandachtspunten voor de toekomst. De ouders worden geacht die beslissing uiterlijk op 1 juli in ontvangst te hebben genomen. Bij de mededeling van de beslissing wordt ook vermeld of de leerling een taalintegratietraject als vermeld in paragraaf 5, eerste lid, moet volgen.

Voor leerlingen die voor 1 januari van het lopende schooljaar 6 jaar zijn geworden en waarvoor dus alleen een beslissing over het opleggen van het taalintegratietraject genomen wordt als vermeld in paragraaf 5, tweede lid, wordt de beslissing tot het opleggen van een taalintegratietraject uiterlijk op 30 juni aan de ouders meegedeeld.

Als de ouders niet akkoord gaan met de beslissing dat het kleuteronderwijs niet met vrucht beëindigd is of dat de leerling met een IAC-verslag niet kan doorstromen naar het gewoon lager onderwijs, vermeld in paragraaf 1 tot en met 3, volgt er, op verzoek van de ouders, een overleg met de directeur of zijn afgevaardigde, binnen een termijn die is vastgelegd in het schoolreglement. De school kan dat overleg niet weigeren. Van het overleg wordt een schriftelijke neerslag gemaakt. Dat overleg kan ertoe leiden dat de directeur of zijn afgevaardigde beslist om de klassenraad opnieuw te laten samenkomen om de beslissing tot het niet met vrucht beëindigen van het kleuteronderwijs of de beslissing dat de leerling met een IAC-verslag niet kan doorstromen naar het gewoon lager onderwijs te bevestigen of te wijzigen. De ouders nemen de beslissing om de klassenraad niet opnieuw te laten samenkomen, dan wel de beslissing van de klassenraad die opnieuw is samengekomen schriftelijk in ontvangst. De school wijst de ouders schriftelijk op de mogelijkheid tot beroep vermeld in artikel 37/1 tot en met 37/3. Het is voor de ouders niet mogelijk om in beroep te gaan tegen het opleggen van het taalintegratietraject, vermeld in paragraaf 5.

§7. De Vlaamse regering bepaalt de modaliteiten, de vorm en de procedure tot aflevering van de beslissing over het al dan niet met vrucht beëindigen van het kleuteronderwijs of de beslissing dat de leerling met een IAC-verslag niet kan

doorstromen naar het gewoon lager onderwijs en de beslissing tot het opleggen van een taalintegratietraject zoals vermeld in paragraaf 1 tot en met paragraaf 3 en paragraaf 5.”.

Art. 33. In hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 18 juli 2025, wordt een artikel 13/0 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 13/0. §1. De volgende leerlingen worden als regelmatige leerling toegelaten tot het gewoon Nederlandstalig lager onderwijs:

1° leerlingen die het kleuteronderwijs met vrucht beëindigd hebben of leerlingen met een IAC-verslag waarvan de klassenraad beslist heeft dat ze kunnen doorstromen naar het gewoon lager onderwijs als vermeld in artikel 13, §1, §2 en §3;

2° leerlingen die zeven jaar of ouder worden vóór 1 januari van het lopende schooljaar;

3° leerlingen die de leeftijd van zeven jaar nog niet bereikt hebben voor 1 januari van het lopende schooljaar en die het voorafgaande schooljaar niet ingeschreven waren in een erkende school voor Nederlandstalig gewoon kleuteronderwijs, na een gunstige beslissing van de klassenraad lager onderwijs.

De beslissing over de toelating van de leerlingen, vermeld in het eerste lid, 3°, wordt uiterlijk vijftien kalenderdagen na de aanvang van de regelmatige lesbijwoning genomen. De leerlingen, vermeld in het eerste lid, 3°, worden ingeschreven onder ontbindende voorwaarde. Als de termijn van vijftien kalenderdagen is overschreden, is de leerling toegelaten. De inschrijving onder ontbindende voorwaarde wordt ontbonden de dag na de mededeling van de negatieve beslissing van de klassenraad lager onderwijs aan de ouders.

Bij schoolverandering in de loop van het schooljaar wordt de beslissing van de klassenraad overgedragen naar de nieuwe school, tenzij kennelijk blijkt dat de beslissing is verkregen zonder dat de leerling het oogmerk had om in de school in kwestie daadwerkelijk en regelmatig de lessen te volgen. In dat geval is de klassenraad van de nieuwe school bevoegd om zelf een beslissing te nemen.

§2. Leerlingen die ingeschreven zijn in scholen voor Franstalig onderwijs in de rand- en taalgrensgemeenten worden toegelaten tot het gewoon lager onderwijs als ze de leeftijd van zes jaar bereikt hebben vóór 1 januari van het lopende schooljaar. Leerlingen die nog niet de leeftijd van zes jaar bereikt hebben vóór 1 januari van het lopende schooljaar kunnen starten in het Franstalig onderwijs, na toelating van de klassenraad.

§3. Om toegelaten te worden tot het buitengewoon lager onderwijs moet een leerling zes jaar zijn voor 1 januari van het lopende schooljaar.

Een leerling die de leeftijd van zes jaar voor 1 januari van het lopende schooljaar niet bereikt heeft, kan tot het buitengewoon lager onderwijs toegelaten worden onder de volgende voorwaarden:

1° voor leerlingen die in het voorafgaande schooljaar ingeschreven waren in een door de Vlaamse Gemeenschap erkende school voor Nederlandstalig kleuteronderwijs:

a) een gunstig advies van de klassenraad van de school waar de leerling voorafgaand aan de instap in het buitengewoon lager onderwijs kleuteronderwijs gevolgd heeft;

b) bij een ongunstig advies van de klassenraad als vermeld in punt a), een gunstige beslissing van de klassenraad van de school waar de leerling het buitengewoon lager onderwijs wil volgen;

2° voor leerlingen die in het voorgaande schooljaar niet ingeschreven waren in een door de Vlaamse Gemeenschap erkende school voor Nederlandstalig kleuteronderwijs: een gunstige beslissing van de klassenraad van de school waar de leerling het buitengewoon lager onderwijs wil volgen.

Het advies van de school voor kleuteronderwijs, vermeld in het tweede lid,1°, a), wordt aan de ouders meegedeeld uiterlijk op 30 juni. De ouders worden geacht die beslissing uiterlijk op 1 juli in ontvangst te hebben genomen. De beslissing door de school voor lager onderwijs, vermeld in het tweede lid, 1), b) en 2°, wordt aan de ouders meegedeeld uiterlijk 15 september bij inschrijving vóór 1 september van het lopende schooljaar, of, bij inschrijving vanaf 1 september, uiterlijk vijftien kalenderdagen na die inschrijving. Als de leerling geen beroep kan doen op het behoud van inschrijving conform artikel 37bis, §4, is de leerling in afwachting van die mededeling ingeschreven onder ontbindende voorwaarde. Bij overschrijding van de termijn is de leerling ingeschreven of toegelaten. De inschrijving onder ontbindende voorwaarde wordt ontbonden de dag na de mededeling van de negatieve beslissing van de klassenraad lager onderwijs aan de ouders.”.

Art. 34 Aan artikel 13/1 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 3 juli 2020 en het laatst gewijzigd bij het decreet van 18 juli 2025, wordt een paragraaf 6 toegevoegd, die luidt als volgt:

“§6. Dit artikel is van toepassing voor de toelatingen tot en met het schooljaar 2026-2027.”.

Art. 35. Aan artikel 14/0 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 3 juli 2020 en het laatst gewijzigd bij het decreet van 26 april 2024, wordt een tweede lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Dit artikel is van toepassing voor de toelatingen tot en met het schooljaar 2026-2027.”.

Art. 36. In artikel 14/1 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 17 juni 2016 en gewijzigd bij de decreten van 6 juli 2018, 8 juli 2022, 3 februari 2023 en 5 mei 2023, worden de volgende wijzigingen aangebracht:
1° in paragraaf 1, eerste lid, en paragraaf 2, eerste lid, worden de woorden “gunstig advies” vervangen door de woorden “gunstige beslissing”;

2° in paragraaf 1 en 2 worden de woorden “het advies” telkens vervangen door de woorden “de beslissing”;

3° in paragraaf 2, eerste lid, wordt het woord "advies" vervangen door de woorden "de beslissing".

Art. 37. In artikel 15, §1, eerste lid, van hetzelfde decreet, vervangen bij het decreet van 21 maart 2014 en het laatst gewijzigd bij het decreet van 5 mei 2023, wordt de zinsnede "13/1, §5, 14/0, 2°" vervangen door de zinsnede "13/0, §3".

Art. 38. In artikel 20, §1, 1°, van hetzelfde decreet, vervangen bij het decreet van 14 februari 2003 en gewijzigd bij het decreet van 17 juni 2016 en 9 juli 2021, wordt de zinsnede "13/1, 14/0," vervangen door de zinsnede "13/0".

Art. 39. In artikel 20/1, §1, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 6 juni 2025, worden de woorden "die ingeschreven zijn in een school voor gewoon onderwijs" opgeheven.

Art. 40. Artikel 35 van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 8 juli 2022, wordt vervangen door wat volgt:

"Art. 35. §1. Leerlingen die vijf jaar of ouder geworden zijn vóór 1 januari van het lopende schooljaar en die voldoen aan de toelatingsvoorwaarden, vermeld in artikel 15, §1, maar voor wie het vanwege een handicap permanent onmogelijk is onderwijs te volgen op school, hebben na een gunstige beslissing van het CLB recht op permanent onderwijs aan huis.

Ouders kunnen een aanvraag voor permanent onderwijs aan huis indienen bij het begeleidende CLB van de basisschool van hun kind. Indien het kind nog niet ingeschreven is in een basisschool, dan kan de ouder de vraag richten aan het CLB van een onderwijsnet naar keuze, het dichtst gelegen bij de woonplaats van de leerling.

Voor leerlingen die nog niet over een IAC-verslag beschikken, wordt er een handelingsgericht diagnostisch traject opgestart. Voor leerlingen die al over een IAC-verslag beschikken, sluit de aanvraag, vermeld in het tweede lid, aan bij verdere stappen in hun handelingsgericht diagnostisch traject.

§2. De basis voor de beslissing door het CLB over de overweging of permanent onderwijs aan huis voor de leerling het meest passend aanbod is, ligt in het handelingsgericht diagnostisch traject van de leerling. De beslissing wordt toegevoegd aan het IAC-verslag van de leerling. Het CLB kent het recht op permanent onderwijs aan huis toe op basis van de volgende criteria:
1° de mate waarin de leerling slechts een beperkt onderwijsaanbod aankan;
2° de mate waarin in een school verzekerd kan worden dat de leerling veilig onderwijs kan volgen;
3° de mate waarin de verplaatsing naar de school mogelijk is;
4° de contextfactoren waardoor permanent onderwijs aan huis de enige mogelijkheid is om het leerrecht vorm te geven.

De Vlaamse Regering kan de criteria, vermeld in het eerste lid, verder uitwerken.

§3. Het CLB, vermeld in paragraaf 1, eerste lid, bepaalt hoe lang de leerling recht heeft op permanent onderwijs aan huis. Het CLB kent dat recht toe voor een periode van maximaal drie schooljaren. Het recht kan verlengd worden met periodes van maximaal drie schooljaren na een nieuwe aanvraag door de ouders. Het CLB kent de verlenging toe, tenzij er bij de leerling een evolutie vastgesteld wordt die een heroverweging ten gronde noodzakelijk maakt. Het recht loopt in ieder geval af op het einde van het buitengewoon basisonderwijs.

§4. De beslissing over de aanvraag voor permanent onderwijs aan huis door het CLB wordt genomen binnen zestig kalenderdagen na de aanvraag.

§5. Als ouders en het CLB geen akkoord bereiken over de behoefte aan permanent onderwijs aan huis als meest passende aanbod, kan een beroep gedaan worden op de klachtenprocedure die van toepassing is bij onenigheid over de noodzaak of inhoud van het IAC-verslag, conform artikel 16, §3, van het decreet van 27 april 2018 betreffende de leerlingenbegeleiding in het basisonderwijs, het secundair onderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding van 27 april 2018 en artikel 15, §7, van dit decreet.

§6. In afwijking van artikel 37bis tot en met 37vicies septies en de bepalingen van hoofdstuk IV/2 hebben de leerlingen, vermeld in paragraaf 1, eerste lid, onverkort recht op inschrijving in de vestigingsplaats voor buitengewoon basisonderwijs op de kortst mogelijke afstand over de berijdbare weg van ofwel het officieel onderwijs ofwel het gesubsidieerd vrij onderwijs, naar keuze van de ouders, bij de verblijfplaats van de leerling, dat het type, vermeld in het IAC-verslag, aanbiedt.

De leerling met een IAC-verslag van type 4, 6 of 7 zonder school van keuze met dat aanbod op een redelijke afstand van de verblijfplaats van de leerling kan het onverkort recht op inschrijving laten gelden in de dichtstbijzijnde vestigingsplaats voor buitengewoon basisonderwijs op de kortst mogelijke afstand over de berijdbare weg van ofwel het officieel onderwijs ofwel het gesubsidieerd vrij onderwijs, naar keuze van de ouders bij de verblijfplaats van de leerling.

In afwijking van artikel 37bis tot en met 37vicies septies en de bepalingen van hoofdstuk IV/2, kan een schoolbestuur de inschrijving van een leerling met recht op permanent onderwijs aan huis weigeren in een andere vestigingsplaats dan vermeld in het eerste en het tweede lid.

§7. In afwijking van paragraaf 1 en 2 kunnen de leerlingen die voldoen aan de voorwaarden, vermeld in artikel 15, §1, en aan wie permanent onderwijs aan huis in het buitengewoon basisonderwijs toegekend werd voor 1 september 2026, gedurende maximaal drie schooljaren na 2025-2026 en uiterlijk tot het einde van het onderwijsniveau verder gebruik maken van het permanent onderwijs aan huis in de school van het buitengewoon basisonderwijs**,** binnen de door de onderwijsinspectie toegekende periode. Als de toegekende periode afloopt op het

einde van het schooljaar 2026-2027 kan de periode door het CLB verlengd worden zonder een overweging ten gronde, met maximaal 1 schooljaar binnen hetzelfde onderwijsniveau.
.

§8. De toepassing door de CLB's van de bepalingen opgenomen in dit artikel worden vanaf het schooljaar 2026-2027 gemonitord en in het schooljaar 2027-2028 geëvalueerd.".

Art. 41. Aan artikel 37, §2, van hetzelfde decreet, vervangen bij het decreet van 13 juli 2001 en het laatst gewijzigd bij het decreet van 18 juli 2025, wordt een punt 16° toegevoegd, dat luidt als volgt:

"16° de procedure tegen de beslissing tot het al dan niet met vrucht beëindigen van het kleuteronderwijs of de beslissing over de doorstroom van een leerling met een IAC-verslag naar het gewoon lager onderwijs, vermeld in artikel 13, §1 tot en met §3, met inbegrip van de beroepsprocedure, vermeld in artikel 37/1 tot en met 37/3.".

Art. 42. Aan het opschrift van hoofdstuk IV, afdeling 2, onderafdeling E, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 4 april 2014, worden de woorden "of het niet met vrucht beëindigen van het kleuteronderwijs of voor leerlingen met een IAC-verslag, het niet doorstromen naar het gewoon lager onderwijs" toegevoegd.

Art. 43. In artikel 37/1, eerste lid, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 4 april 2014, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° tussen het woord "kind" en de zinsnede ", hebben" wordt de zinsnede "of die niet akkoord gaan met de beslissing tot het niet met vrucht beëindigen van het kleuteronderwijs door hun kind of voor kinderen met een IAC-verslag dat hun kind niet kan doorstromen naar het gewoon lager onderwijs, vermeld in artikel 13, §1 tot en met §3" ingevoegd;

2° aan de laatste zin wordt de zinsnede "of artikel 13, §6" toegevoegd.

Art. 44. In artikel 37/2, eerste lid, 2°, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 4 april 2014, wordt tussen de woorden "getuigschrift basisonderwijs" en de zinsnede ". Het schoolbestuur" de zinsnede ", hetzij de bevestiging van het niet met vrucht beëindigen van het kleuteronderwijs, hetzij de beslissing dat het kleuteronderwijs met vrucht is beëindigd of hetzij de bevestiging dat een leerling met een IAC-verslag niet kan doorstromen naar het gewoon lager onderwijs of de beslissing dat een leerling met een IAC-verslag wel kan doorstromen naar het gewoon lager onderwijs" ingevoegd.

Art. 45. In artikel 37/3 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 4 april 2014 en gewijzigd bij het decreet van 9 juli 2021, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 2, eerste lid, 2°, worden tussen het woord "kennen" en de zinsnede ", waaronder" de woorden "of die beslist heeft dat de kleuter het

kleuteronderwijs niet met vrucht heeft beëindigd of die beslist heeft dat de leerling met een IAC-verslag niet kan doorstromen naar het gewoon lager onderwijs," ingevoegd;

2° aan paragraaf 2, eerste lid, 2°, worden de woorden "of die beslist heeft dat de kleuter het kleuteronderwijs niet met vrucht heeft beëindigd" toegevoegd;

3° in paragraaf 2, tweede lid, b), worden tussen het woord "kennen" en de zinsnede ", geacht" de woorden "of die beslist heeft dat de kleuter het kleuteronderwijs niet met vrucht heeft beëindigd of die beslist heeft dat een leerling met een IAC-verslag niet kan doorstromen naar het gewoon lager onderwijs" ingevoegd.

4° aan paragraaf 3, eerste lid, 4°, worden de woorden "of die beslist heeft dat het kleuteronderwijs niet met vrucht is beëindigd of die beslist heeft dat de leerling met een IAC-verslag niet kan doorstromen naar het gewoon lager onderwijs" toegevoegd.

Art. 46. In artikel 37novies van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 25 november 2011 en het laatst gewijzigd bij het decreet van 16 juni 2023, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° aan paragraaf 1, vierde lid, worden de volgende zinnen toegevoegd:

"Het schoolbestuur kan de capaciteit voor het kleuteronderwijs bepalen op het niveau van het geboortejaar en voor het lager onderwijs ook op niveau van het leerjaar, voor een school voor buitengewoon basisonderwijs die samenwerkt met een school voor gewoon onderwijs in een project dat bijdraagt aan de transitie naar inclusief onderwijs als vermeld in artikel IV.55/1 van de Codificatie sommige bepalingen voor het onderwijs van 28 oktober 2016. Bij het bepalen van de capaciteit kan een schoolbestuur ervoor kiezen om de capaciteit van kleuters die conform artikel 12/1 nog een schooljaar tot het kleuteronderwijs toegelaten worden, samen te voegen met de capaciteit van het laatste geboortejaar van het kleuteronderwijs waarvoor een kind toegelaten kan worden tot het kleuteronderwijs, zonder een beroep te doen op artikel 12/1.";

2° aan paragraaf 3 wordt een derde lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

"Het schoolbestuur kan ervoor kiezen om de capaciteit te verhogen in een school voor buitengewoon basisonderwijs die samenwerkt met een school voor gewoon onderwijs in een project dat bijdraagt aan de transitie naar inclusief onderwijs als vermeld in artikel IV.55/1 van de Codificatie sommige bepalingen voor het onderwijs van 28 oktober 2016. In dat geval kan de school ervoor opteren om de capaciteit voor een ander type, geboortejaar of leerjaar met evenveel plaatsen te verminderen. Die keuze is alleen mogelijk als er na de inschrijvingen, of in voorkomend geval na het aflopen van de inschrijvingen van de aangemelde leerlingen voor het desbetreffende capaciteitsniveau, geen niet-gerealiseerde inschrijvingen zijn waarvan de volgorde conform artikel 37duodecies gerespecteerd wordt.".

Art. 47. Aan artikel 37/26, §2, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 17 mei 2019 en gewijzigd bij de decreten van 4 februari 2022 en 26 april 2024, wordt een derde lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

"Een schoolbestuur kan ervoor opteren om de volgorde van de weigeringen niet te respecteren voor een leerling die via een aanmeldingsprocedure geweigerd is en al ingeschreven is in een school van hogere keuze.".

Art. 48. Aan artikel 37/28 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 17 mei 2019 en het laatst gewijzigd bij het decreet van 6 juni 2025, wordt een paragraaf 4 toegevoegd, die luidt als volgt:

"§4. In afwijking van artikel 37/20, §4, schrijft een schoolbestuur, ook wanneer de capaciteit overschreden werd of wordt, een leerling in, in het lager onderwijs die in het voorafgaande schooljaar ingeschreven was in het kleuteronderwijs en die terugkeert uit een school voor het kleuteronderwijs omdat de leerling niet voldoet aan de toelatingsvoorwaarden voor het verlengd verblijf in het kleuteronderwijs met toepassing van artikel 12/1.".

Art. 49. Aan artikel 37/62, §2, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 17 mei 2019 en gewijzigd bij de decreten van 18 februari 2022 en 26 april 2024, wordt een derde lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

"Een schoolbestuur kan ervoor opteren om de volgorde van de weigeringen niet te respecteren voor een leerling die via een aanmeldingsprocedure geweigerd is en al ingeschreven is in een school van hogere keuze.".

Art. 50. Aan artikel 37/64 van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 17 mei 2019 en het laatst gewijzigd bij het decreet van 6 juni 2025, wordt een paragraaf 4 toegevoegd, die luidt als volgt:

"§4. In afwijking van artikel 37/55, §4, schrijft een schoolbestuur, ook wanneer de capaciteit overschreden werd of wordt, een leerling in, in het lager onderwijs die in het voorafgaande schooljaar ingeschreven was in het kleuteronderwijs en die terugkeert uit een school voor het kleuteronderwijs omdat de leerling niet voldoet aan de toelatingsvoorwaarden voor het verlengd verblijf in het kleuteronderwijs met toepassing van artikel 12/1.".

Art. 51. In artikel 44 van hetzelfde decreet, vervangen bij het decreet van 26 januari 2018 en het laatst gewijzigd bij het decreet van 18 juli 2025, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 2, eerste lid, wordt een punt 2°/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"2°/1 voor taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal: Vlaamse Gebarentaal en dovencultuur;";

2° in paragraaf 2, tweede lid, wordt een punt 2°/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"2°/1 voor taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal: Vlaamse Gebarentaal en dovencultuur;";

3° in paragraaf 3 wordt het vierde lid opgeheven;

4° paragraaf 6 wordt opgeheven;

5° in paragraaf 7 worden het eerste en het tweede lid vervangen door wat volgt:

"Voor leerlingen die doof of slechthorend zijn als vermeld in artikel 37/8, §5, of artikel 37/45, §5, en die ingeschreven zijn in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal en voor wie bepaalde minimumdoelen niet haalbaar zijn, kan in een

vrijstelling voorzien worden voor sommige minimumdoelen, vermeld in paragraaf 2 en opgenomen in bijlage 6, of voor sommige eindtermen, vermeld in de bijlage van het besluit van de Vlaamse Regering van 27 mei 1997 tot bepaling van de ontwikkelingsdoelen en de eindtermen in het gewoon basisonderwijs, bekrachtigd bij het decreet van 15 juli 1997, als die conform paragraaf 9, tweede lid, 4°, nog toegepast worden. De minimumdoelen en eindtermen waarvoor een vrijstelling gegeven kan worden, zijn opgenomen in bijlage 5 bij dit decreet.

Na instemming van de ouders bepaalt de klassenraad welke minimumdoelen niet haalbaar zijn en waarvoor in een vrijstelling wordt voorzien.";

6° in paragraaf 8, eerste lid, worden de woorden "na te streven en te bereiken minimumdoelen" vervangen door de zinsnede "de na te streven en te bereiken minimumdoelen Vlaamse Gebarentaal en dovencultuur, vermeld in paragraaf 2, eerste lid, 2°/1, en tweede lid, 2°/1," en worden de woorden "eindtermen in het lager onderwijs" vervangen door de woorden "na te streven minimumdoelen in het kleuteronderwijs of te bereiken minimumdoelen in het lager onderwijs";

7° in paragraaf 8, tweede lid, worden de woorden "eindtermen of ontwikkelingsdoelen" vervangen door de woorden "na te streven of te bereiken minimumdoelen";

8° aan paragraaf 9, tweede lid, 3°, wordt de zinsnede ", en van de doelen uit het leerplan, die het bereiken van de eindtermen voor de leergebieden Frans, lichamelijke opvoeding, mens en maatschappij en muzische vorming beogen, vermeld in de bijlage bij het besluit van de Vlaamse Regering van 27 mei 1997 tot bepaling van de ontwikkelingsdoelen en de eindtermen van het gewoon basisonderwijs, bekrachtigd bij het decreet van 15 juli 1997;" toegevoegd.

Art. 52. In artikel 44bis, §2, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 15 juli 1997, vervangen bij het decreet van 26 januari 2018 en gewijzigd bij het decreet van 13 juni 2025, wordt het tweede lid vervangen door wat volgt:

"De gelijkwaardigheid wordt in haar geheel beoordeeld aan de hand van de volgende criteria:

1° het respect voor de fundamentele rechten en vrijheden;

2° de vereiste inhoud:

a) het onderwijsaanbod in de minimumdoelen voor het kleuteronderwijs omvat de inhouden van de vakdisciplines Nederlands, wiskunde, geschiedenis, aardrijkskunde, wetenschap en techniek, lichamelijke opvoeding, muzische vorming, attitudes;

b) het onderwijsaanbod in de minimumdoelen voor het lager onderwijs omvat de inhouden van de vakdisciplines Nederlands, wiskunde, geschiedenis, aardrijkskunde, wetenschap en techniek, ICT, lichamelijke opvoeding, muzische vorming, attitudes, en Frans naargelang van het geval;

3° de formulering:

a) gebeurt in de vorm van te bereiken of na te streven minimumdoelen, naargelang van het geval;

b) laat toe om na te gaan in welke mate bij een leerlingenpopulatie of een leerling minimumdoelen worden bereikt of nagestreefd, naargelang van het geval;

4° de ordening van de minimumdoelen, vermeld in artikel 44, §1, 1°. ”.

Art. 53. In hoofdstuk V van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 18 juli 2025, wordt een afdeling 2quater ingevoegd, die luidt als volgt: “Afdeling 2quater. – Peilingsonderzoek”.

Art. 54. In hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 18 juli 2025, wordt in afdeling 2quater, ingevoegd bij artikel 53, een artikel 44octies ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 44octies. §1. Het bereiken van de minimumdoelen en de leerwinst bij kleuters wordt om de drie jaar gepeild door middel van een representatieve steekproef in het laatste jaar van het gewoon kleuteronderwijs. De Vlaamse Regering bepaalt de procedure daarvoor.

De school neemt de kleuterpeiling af als ze op basis van een representatieve steekproef wordt geselecteerd om deel te nemen.

De kleuterpeiling is een representatieve, wetenschappelijk en gestandaardiseerde evaluatie van de te bereiken minimumdoelen in het gewoon kleuteronderwijs die binnen drie jaar vanaf 1 september 2025 en daarna om de drie jaar plaatsvindt.

§2 De leerlingen van de school, vermeld in paragraaf1, die zich op het einde van het gewoon kleuteronderwijs bevinden, nemen deel aan de kleuterpeiling, tenzij ze op de dag van de kleuterpeiling afwezig zijn. De afwezigheid van een leerplichtige leerling is alleen geldig als ze gewettigd is.

Art. 55. In hetzelfde decreet wordt in dezelfde afdeling 2quater een artikel 44nonies ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 44nonies. Scholen die op basis van een representatieve steekproef worden geselecteerd om deel te nemen aan internationaal vergelijkend onderwijsonderzoek waarbij prestaties worden gemeten en waaraan de Vlaamse Gemeenschap deelneemt, nemen deel aan dat onderwijsonderzoek.”.

Art. 56. Aan artikel 45, §1, vijfde lid, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 13 juni 2025, wordt de volgende zin toegevoegd:

“De regering bepaalt de beroepsprocedure voor een beslissing die de indiener betwist.”.

Art. 57. In artikel 51, §4, van hetzelfde decreet, toegevoegd bij het decreet van 13 juli 2001, wordt in punt 3° een tweede en een derde lid toegevoegd, die luiden als volgt:

“In het kader van de toepassing van het eerste lid, 3°, zijn sponsoring en bedoelde mededelingen die betrekking hebben op betalende bijlessen, niet

verenigbaar met de pedagogische en onderwijskundige taken en doelstellingen van de school.

In deze paragraaf wordt verstaan onder bijlessen: lessen die niet door de school georganiseerd worden en die de realisatie van onderwijsinhouden van de leerling beogen.".

Art. 58. Aan artikel 125novies, §1, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 10 juli 2003 en het laatst gewijzigd bij het decreet van 15 maart 2019, wordt een punt 9° toegevoegd, dat luidt als volgt:

"9° maakt afspraken over de verdeling over haar scholen van de eenheden inductie, vermeld in artikel 153tricies, en over de organisatie van de inductie. Over de criteria voor die verdeling wordt onderhandeld in het bevoegde lokale onderhandelingscomité van de scholengemeenschap.".

Art. 59. Aan artikel 125decies van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 10 juli 2003 en het laatst gewijzigd bij het decreet van 18 juli 2025, wordt een punt 7° toegevoegd, dat luidt als volgt:

"7° de overdracht naar een andere scholengemeenschap van eenheden inductie als vermeld in artikel 153tricies.".

Art. 60. In hoofdstuk IX van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 18 juli 2025, wordt een afdeling 3sexies ingevoegd, die luidt als volgt:

"Afdeling 3sexies: Eenheden inductie".

Art. 61. In hetzelfde decreet wordt in afdeling 3sexies, ingevoegd bij artikel 60, een artikel 153undetricies ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 153undetricies. Voor de toepassing van deze afdeling worden personeelsleden beschouwd als startende personeelsleden als ze aan de volgende voorwaarden voldoen:

1° ze zijn aangesteld in een wervingsambt van het bestuurs- en onderwijzend personeel;
2° ze hadden tijdens het voorgaande schooljaar geen aanstelling in dat ambt.".

Art. 62. In hetzelfde decreet wordt in dezelfde afdeling 3sexies een artikel 153tricies ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 153tricies. §1. Vanaf het schooljaar 20TT – 20TT+1, startende in 2026 - 2027, worden jaarlijks eenheden inductie toegekend aan iedere scholengemeenschap en aan iedere school die geen deel uitmaakt van een scholengemeenschap voor de personeelsleden en de doelstelling, vermeld in artikel 20bis, §3, van het decreet rechtspositie gemeenschapsonderwijs van 27 maart 1991 en artikel 20bis, §3, van het decreet rechtspositie gesubsidieerd onderwijs van 27 maart 1991. Het aantal eenheden inductie van een

scholengemeenschap is de som van de eenheden inductie die, in overeenstemming met paragraaf 3, eerste en tweede lid, aan iedere school van de scholengemeenschap worden toegekend.

§2. Voor de maatregel, vermeld in paragraaf 1 en in artikel 34/3, §1 van de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010, wordt voor het basis- en secundair onderwijs samen jaarlijks in een bedrag van 48,7 miljoen euro voorzien.

Het bedrag, vermeld in het eerste lid, wordt over het gewoon basisonderwijs, het buitengewoon basisonderwijs, het voltijds gewoon secundair onderwijs en het buitengewoon secundair onderwijs verdeeld op basis van het aandeel van elk van deze niveaus in het totale aantal startende personeelsleden uitgedrukt in budgettair voltijdse equivalenten in de maand december van de schooljaren 20TT-3 – 20TT-2, 20TT-2 – 20TT-1 en 20TT- 1 – 20TT.

Het totale aantal eenheden inductie voor het gewoon basisonderwijs is gelijk aan het resultaat van de vermenigvuldiging van het bedrag dat met toepassing van het tweede lid voor het gewoon basisonderwijs is verkregen, met 7,53.

Het totale aantal eenheden inductie voor het buitengewoon basisonderwijs is gelijk aan het resultaat van de vermenigvuldiging van het bedrag dat met toepassing van het tweede lid voor het buitengewoon basisonderwijs is verkregen, met 7,51.

§3. De inductiecoëfficiënt voor het gewoon basisonderwijs wordt verkregen door het totale aantal eenheden inductie, met toepassing van paragraaf 2, derde lid, te delen door het aantal startende personeelsleden uitgedrukt in budgettaire voltijdse equivalenten in het gewoon basisonderwijs in de maand december van de schooljaren 20TT-3 – 20TT-2, 20TT-2 – 20TT-1 en 20TT- 1 – 20TT. Het aantal eenheden inductie dat aan iedere school voor gewoon basisonderwijs wordt toegekend, is gelijk aan het resultaat van de vermenigvuldiging van het aantal startende personeelsleden uitgedrukt in budgettaire voltijds equivalenten, in de school in de maand december van de schooljaren 20TT-3 – 20TT-2, 20TT-2 – 20TT- 1 en 20TT- 1 – 20TT, met de inductiecoëfficiënt voor het gewoon basisonderwijs.

De inductiecoëfficiënt voor het buitengewoon basisonderwijs wordt verkregen door het totale aantal eenheden inductie, met toepassing van paragraaf 2, vierde lid, te delen door het totale aantal startende personeelsleden uitgedrukt in budgettaire voltijds equivalenten, in het buitengewoon basisonderwijs in de maand december van de schooljaren 20TT-3 – 20TT-2, 20TT-2 – 20TT-1 en 20TT- 1 – 20TT. Het aantal eenheden inductie dat aan iedere school voor buitengewoon basisonderwijs wordt toegekend, is gelijk aan het resultaat van de vermenigvuldiging van het aantal startende personeelsleden uitgedrukt in budgettaire voltijds equivalenten in de school in de maand december van de schooljaren 20TT-3 – 20TT-2, 20TT-2 – 20TT-1 en 20TT- 1 – 20TT, met de inductiecoëfficiënt voor het buitengewoon basisonderwijs.

Het verkregen aantal eenheden inductie, conform het eerste en het tweede lid, wordt als volgt afgerond: als het eerste cijfer na de komma groter is dan vier, wordt er afgerond naar het hogere gehele getal. Als het eerste cijfer na de komma kleiner is dan of gelijk is aan vier, wordt er afgerond naar het lagere gehele getal.

§4. Voor de aanwending van de eenheden inductie wordt de volgende formule toegepast: X x aantal aanstellingsdagen / 7 = Y, waarbij

1° X = de opdracht op weekbasis van het personeelslid dat met eenheden inductie wordt aangesteld, uitgedrukt in 10.000sten, waarbij 10.000 de voltijdse weekopdracht uitdrukt;

2° aantal aanstellingsdagen = het aantal dagen waarop het personeelslid met eenheden inductie wordt aangesteld, met inbegrip van een wettelijke feestdag, een weekeinde, de herfst-, kerst-, krokus- of paasvakantie voor zover die periode in het aantal inductiedagen begrepen is;

3° Y = het aantal eenheden inductie, afgerond naar de hogere eenheid, als het resultaat van de deling na de komma 5 of meer bedraagt.

§5. Het deel van de betrekking dat met deze omkadering wordt opgericht, kan niet vacant worden verklaard. Er kan in geen geval een personeelslid in vast benoemd, geaffecteerd of gemuteerd worden en er kan ook niet in vervangen worden.".

Art. 63. In artikel 154, §2, eerste lid, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 14 juli 1998, vervangen bij het decreet van 21 december 2012 en gewijzigd bij de decreten van 8 juli 2022, 19 april 2024 en 6 juni 2025, wordt de zinsnede "artikel 76 of artikel 87quinquies" vervangen door de zinsnede "artikel 76, artikel 87quinquies, of artikel X/4.1 van de Codificatie sommige bepalingen voor het onderwijs van 28 oktober 2016".

Art. 64. In artikel 177, §1, 1°, van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 19 april 2024, wordt de zinsnede "13/1, 14/0" vervangen door de zinsnede "13/0".

Art. 65. Bijlage 5 bij hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 26 april 2024, wordt vervangen door bijlage 1, die bij dit decreet is gevoegd.

Art. 66. Bijlage 6 bij hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 18 juli 2025, wordt vervangen door bijlage 2 die bij dit decreet is gevoegd.

Hoofdstuk 8. Wijzigingen van het decreet van 15 juni 2007 betreffende het volwassenenonderwijs

Art. 67. Aan artikel 14, §3, derde lid, van het decreet van 15 juni 2007 betreffende het volwassenenonderwijs, ingevoegd bij het decreet van 21 november 2025, wordt de volgende zin toegevoegd:

"De Vlaamse Regering bepaalt de beroepsprocedure voor een beslissing die de indiener betwist.".

Art. 68. In artikel 72octies, §1, van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 19 december 2014, vervangen bij het decreet van 16 december 2022 en gewijzigd bij het decreet van 19 december 2025, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het eerste lid wordt punt 3° opgeheven;

2° het tweede lid wordt opgeheven.

Hoofdstuk 9. Wijzigingen van het decreet van 8 mei 2009 betreffende de kwaliteit van onderwijs

Art. 69. In artikel 2 van het decreet van 8 mei 2009 betreffende de kwaliteit van onderwijs, het laatst gewijzigd bij het decreet van 16 juni 2023, wordt punt 22° opgeheven.

Art. 70. In artikel 39, §7, van hetzelfde decreet, toegevoegd bij het decreet van 9 juli 2021, wordt punt 2° vervangen door wat volgt:

"2° een negatieve evaluatie: dit heeft als gevolg dat de school zich verplicht engageert tot remediëring met externe begeleiding en ondersteuning. De onderwijsinspectie evalueert in dat geval opnieuw het gelijkeonderwijskansenbeleid na een termijn van minstens 180 kalenderdagen. Als die evaluatie opnieuw negatief is, ontvangt de school vanaf het daaropvolgend schooljaar, slechts de helft van het werkingsbudget op basis van de leerlingenkenmerken en, naargelang het geval, de helft van het aantal SES-lestijden, aanvullende lestijden, extra uren-leraar of extra lesuren waarop ze normaliter recht heeft en dat tot en met het schooljaar waarin een evaluatie positief is. Evaluaties ten gevolge van een negatieve evaluatie kunnen plaatsvinden buiten de schooldoorlichting, vermeld in artikel 38, §1, eerste lid. In het geval de omkadering en het werkingsbudget zijn gehalveerd, wordt vanaf het daaropvolgend schooljaar de evaluatie jaarlijks herhaald totdat de evaluatie positief is. Hierbij kan de termijn tussen twee opeenvolgende evaluaties nooit minder dan 180 kalenderdagen bedragen.".

Art. 71. Aan artikel 149 van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 23 maart 2018, wordt een paragraaf 3 toegevoegd, die luidt als volgt:

"§3. De Vlaamse Regering kan een einde maken aan de tijdelijke aanstelling, vaste benoeming of het mandaat van een personeelslid dat de wettelijke pensioenleeftijd bereikt heeft. De Vlaamse Regering neemt hierbij een opzeggingstermijn in acht, gelijk aan 3 maanden per begonnen schijf van 10 jaar dienstanciënniteit die het personeelslid heeft verworven. De opzegging wordt gemotiveerd.".

Art. 72. In artikel 150 van hetzelfde decreet, gewijzigd bij de decreten van 21 december 2012 en 23 maart 2018, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het eerste lid wordt punt 2° opgeheven;

2° het tweede lid wordt opgeheven.

Art. 73. In artikel 151 van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 21 december 2012, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het eerste lid wordt punt 2° opgeheven;

2° het tweede lid wordt opgeheven.

Art. 74. Aan deel III, hoofdstuk XI, van hetzelfde decreet, gewijzigd bij de decreten van 21 december 2012 en 23 maart 2018, wordt een artikel 152/1 toegevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 152/1. De Vlaamse Regering mag, met toepassing van artikel 149, alleen eenzijdig een einde maken aan de tijdelijke aanstelling of vaste benoeming van een personeelslid om redenen die vreemd zijn aan de uitoefening door het personeelslid van een van de volgende rechten:

1° het recht op omstandigheidsverlof naar aanleiding van de bevalling, vermeld in artikel 4/1 van het besluit van de Vlaamse Regering van 3 juli 2009 betreffende het omstandigheidsverlof, het verlof wegens overmacht, het onbezoldigd ouderschapsverlof en het geboorteverlof in geval van overlijden of hospitalisatie van de moeder voor bepaalde personeelsleden van het onderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding en tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 26 april 1990 betreffende het verlof voor verminderde prestaties, gewettigd door sociale of familiale redenen en de afwezigheid voor verminderde prestaties wegens persoonlijke aangelegenheid ten gunste van de personeelsleden van het onderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding;

2° het recht op loopbaanonderbreking voor ouderschapsverlof, vermeld in artikel 24 van het besluit van de Vlaamse Regering van 9 september 2011 betreffende de loopbaanonderbreking van de personeelsleden van het onderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding;

3° het recht op afwezigheid voor verminderde prestaties voor zorgdoeleinden, vermeld in artikel 10 van het besluit van de Vlaamse regering van 26 april 1990 betreffende het verlof en de afwezigheid voor verminderde prestaties;

4° het recht om een flexibele werkregeling aan te vragen, vermeld in artikel 60/2;

5° het recht om een nevenactiviteit uit te oefenen, binnen de grenzen van de cumulatieregeling en de regeling rond onverenigbaarheden van de inspectie, vermeld in artikel 59, of geregeld in een reglement of in het arbeidsreglement van de inspectie;

6° het recht op een ambtswijziging, als dat opgenomen is in een reglement of in het arbeidsreglement van de inspectie.

Het verbod om eenzijdig een einde maken aan de tijdelijke aanstelling of vaste benoeming van een personeelslid om de redenen, vermeld in het eerste lid, gaat in op de dag van de aanvraag van een van de rechten, vermeld in het eerste lid, met uitzondering van het recht op loopbaanonderbreking voor

ouderschapsverlof dat ingaat op de dag van de geboorte van het kind. Het verbod eindigt dertig dagen na de uiterste datum van de uitoefening van het recht.

De Vlaamse Regering deelt het personeelslid schriftelijk mee wat de redenen voor het ontslag zijn. Als de ingeroepen redenen niet vreemd zijn aan de uitoefening van de rechten, vermeld in het eerste lid, of als er geen reden opgegeven is, krijgt het personeelslid aanvullend op de opzeggingstermijn of -vergoeding een forfaitaire vergoeding die gelijk is aan het brutoloon voor zes maanden. Die forfaitaire vergoeding mag bij het ontslag van een personeelslid dat gebruik maakt van het recht op omstandigheidsverlof naar aanleiding van de geboorte, het recht op loopbaanonderbreking voor ouderschapsverlof en het recht om een nevenactiviteit uit te oefenen niet samen genoten worden met andere vergoedingen die in het kader van een bijzondere beschermingsprocedure tegen ontslag zijn bepaald.

Elke handeling van de Vlaamse Regering na afloop van de periode, vermeld in het tweede lid, die als doel heeft om de aanstelling te beëindigen waarvoor tijdens de periode, vermeld in het tweede lid, voorbereidingen zijn getroffen, wordt gelijkgesteld met een ontslag om redenen die niet vreemd zijn aan de uitoefening door het personeelslid van de rechten, vermeld in het eerste lid. De ontslagbeslissing geldt als voorbereiding als ze genomen is tijdens de periode, vermeld in het tweede lid.”.

Hoofdstuk 10. Wijzigingen van de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010

Art. 75. In artikel 3, 1°/1, van de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010, ingevoegd bij het decreet van 25 november 2011, wordt de zinsnede “artikel 2 van het koninklijk besluit van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer” vervangen door de zinsnede “artikel 2, I, 1, van het koninklijk besluit van 3 juni 2024 betreffende de Code van de openbare weg”.

Art. 76. In artikel 10 van dezelfde codex wordt in punt 3° een tweede en een derde lid toegevoegd, die luiden als volgt:

“In het kader van de toepassing van het eerste lid, 3°, zijn sponsoring en bedoelde mededelingen die betrekking hebben op betalende bijlessen, zijn niet verenigbaar met de pedagogische en onderwijskundige taken en doelstellingen van de school.

In dit artikel wordt verstaan onder bijlessen: lessen die niet door de school georganiseerd worden en die de realisatie van onderwijsinhouden van het structuuronderdeel van de leerling beogen.”.

Art. 77. Aan deel III, titel 1, hoofdstuk 3, afdeling 2, van dezelfde codex, het laatst gewijzigd bij het decreet van 18 juli 2025, wordt een onderafdeling 7 toegevoegd, die luidt als volgt:

“Onderafdeling 7. Eenheden inductie”.

Art. 78. In dezelfde codex wordt aan onderafdeling 7, toegevoegd bij artikel 77, een artikel 34/2 toegevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 34/2. Voor de toepassing van deze onderafdeling worden personeelsleden beschouwd als startende personeelsleden als ze aan de volgende voorwaarden voldoen:

1° ze zijn aangesteld in een wervingsambt van het bestuurs- en onderwijzend personeel;
2° ze hadden tijdens het voorgaande schooljaar geen aanstelling in dat ambt.".

Art. 79. In dezelfde codex wordt aan dezelfde onderafdeling een artikel 34/3 toegevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 34/3. §1. Vanaf het schooljaar 20TT – 20TT+1, startende in 2026 - 2027, worden jaarlijks eenheden inductie toegekend aan iedere scholengemeenschap en aan iedere school die geen deel uitmaakt van een scholengemeenschap, voor de personeelsleden en de doelstelling, vermeld in artikel 20bis, §3, van het decreet rechtspositie gemeenschapsonderwijs van 27 maart 1991 en artikel 20bis, §3, van het decreet rechtspositie gesubsidieerd onderwijs van 27 maart 1991. Het aantal eenheden inductie van een scholengemeenschap is de som van de eenheden inductie die, in overeenstemming met paragraaf 3, eerste en tweede lid, aan iedere school van de scholengemeenschap worden toegekend.

§2. Voor de maatregel, vermeld in paragraaf 1 en in artikel 153tricies, §1, van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997, wordt voor het basis- en secundair onderwijs samen jaarlijks in een bedrag van 48,7 miljoen euro voorzien.

Het bedrag, vermeld in het eerste lid, wordt over het gewoon basisonderwijs, het buitengewoon basisonderwijs, het voltijds gewoon secundair onderwijs en het buitengewoon secundair onderwijs verdeeld op basis van het aandeel van elk van die niveaus in het totale aantal startende personeelsleden uitgedrukt in budgettaire voltijds equivalenten in de maand december van de schooljaren 20TT-3 – 20TT-2, 20TT-2 – 20TT-1 en 20TT- 1 – 20TT.

Het totale aantal eenheden inductie voor het gewoon voltijds secundair onderwijs is gelijk aan het resultaat van de vermenigvuldiging van het bedrag dat met toepassing van het tweede lid voor het voltijds gewoon secundair onderwijs is verkregen, met 6,62.

Het totale aantal eenheden inductie voor het buitengewoon secundair onderwijs is gelijk aan het resultaat van de vermenigvuldiging van het bedrag dat met toepassing van het tweede lid voor het buitengewoon secundair onderwijs is verkregen, met 7,18.

§3. De inductiecoëfficiënt voor het gewoon voltijds secundair onderwijs wordt verkregen door het totale aantal eenheden inductie, met toepassing van paragraaf 2, derde lid, te delen door het aantal startende personeelsleden uitgedrukt in budgettaire voltijds equivalenten in het gewoon voltijds secundair onderwijs in de maand december van de schooljaren 20TT-3 – 20TT-2, 20TT-2 –

20TT-1 en 20TT- 1 – 20TT. Het aantal eenheden inductie dat aan iedere school voor gewoon voltijds secundair onderwijs wordt toegekend, is gelijk aan het resultaat van de vermenigvuldiging van het aantal startende personeelsleden, uitgedrukt in budgettaire voltijds equivalenten, in de school in de maand december van de schooljaren 20TT-3 – 20TT-2, 20TT-2 – 20TT-1 en 20TT- 1 – 20TT, met de inductiecoëfficiënt voor het gewoon voltijds secundair onderwijs.

De inductiecoëfficiënt voor het buitengewoon secundair onderwijs wordt verkregen door het totale aantal eenheden inductie, met toepassing van paragraaf 2, vierde lid, te delen door het totale aantal startende personeelsleden uitgedrukt in budgettaire voltijds equivalenten in het buitengewoon secundair onderwijs in de maand december van de schooljaren 20TT-3 – 20TT-2, 20TT-2 – 20TT-1 en 20TT- 1 – 20TT. Het aantal eenheden inductie dat aan iedere school voor buitengewoon secundair onderwijs wordt toegekend, is gelijk aan het resultaat van de vermenigvuldiging van het aantal startende personeelsleden uitgedrukt in budgettaire voltijds equivalenten, in de school in de maand december van de schooljaren 20TT-3 – 20TT-2, 20TT-2 – 20TT-1 en 20TT- 1 – 20TT, met de inductiecoëfficiënt voor het buitengewoon secundair onderwijs.

Het verkregen aantal eenheden inductie, conform het eerste en het tweede lid, wordt als volgt afgerond: als het eerste cijfer na de komma groter is dan vier, wordt er afgerond naar het hogere gehele getal. Als het eerste cijfer na de komma kleiner is dan of gelijk is aan vier, wordt er afgerond naar het lagere gehele getal.

§4. Voor de aanwending van de eenheden inductie wordt de volgende formule toegepast: X x aantal aanstellingsdagen / 7 = Y, waarbij

1° X = de opdracht op weekbasis van het personeelslid dat met eenheden inductie wordt aangesteld, uitgedrukt in 10.000sten waarbij 10.000 de voltijdse weekopdracht uitdrukt;
2° aantal aanstellingsdagen = het aantal dagen waarop het personeelslid met eenheden inductie wordt aangesteld, met inbegrip van een wettelijke feestdag, een weekeinde, de herfst-, kerst-, krokus- of paasvakantie als die periode in het aantal inductiedagen begrepen is;
3° Y = het aantal eenheden inductie, afgerond naar de hogere eenheid, als het resultaat van de deling na de komma 5 of meer bedraagt.

§5. Het deel van de betrekking dat met die omkadering wordt opgericht, kan niet vacant worden verklaard. Er kan er in geen geval een personeelslid in vast benoemd, geaffecteerd of gemuteerd worden en er kan ook niet in vervangen worden.”.

Art. 80. Artikel 48 van dezelfde codex wordt vervangen door wat volgt:

“Art. 48. De Vlaamse Regering kan, afhankelijk van de beschikbare begrotingskredieten, voorzien in bijkomende financiering voor scholen met technisch-, beroeps- of kunstsecundair onderwijs om de kost voor leerlingen in voormelde opleidingen te verminderen. De Vlaamse Regering bepaalt de lijst van opleidingen die voor deze bijkomende financiering in aanmerking komen en houdt ten minste rekening met de kostprijs, de doorstroomkansen naar de arbeidsmarkt of naar het hoger onderwijs en hun maatschappelijke relevantie.”.

Art. 81. Aan artikel 57 van dezelfde codex, gewijzigd bij de decreten van 17 juni 2011, 25 april 2014 en 15 maart 2019, worden een punt 12° en een punt 13° toegevoegd, die luiden als volgt:

"12° maakt afspraken over de verdeling over haar scholen van de eenheden inductie, vermeld in artikel 34/3, en over de organisatie van de inductie. Over de criteria wordt onderhandeld in het bevoegde lokaal onderhandelingscomité van de scholengemeenschap;

13° kan afspraken maken over de overdracht naar een andere scholengemeenschap van eenheden inductie als vermeld in artikel 34/3.".

Art. 82. In artikel 110/31, §3, tweede lid van dezelfde codex, ingevoegd bij het decreet van 19 juli 2013 en gewijzigd bij het decreet van 18 juli 2025, wordt de zin "De toestemming van de onderwijsinspectie kan door de ouders worden aangevraagd vanaf twee maanden voor het einde van de termijn van zes maanden." opgeheven.

Art. 83. In artikel 113 van dezelfde codex, ingevoegd bij het decreet van 18 juli 2025, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1, derde lid, 4°, wordt tussen het woord "onderwijs" en de zinsnede ", omwille" de zinsnede "en van het buitengewoon secundair onderwijs opleidingsvorm 4" ingevoegd;

2° in paragraaf 2, eerste lid, wordt het woord "facultatieve" opgeheven.

Art. 84. In deel III, titel 2, van dezelfde codex, het laatst gewijzigd bij het decreet van 18 juli 2025, wordt een hoofdstuk 3/2 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Hoofdstuk 3/2 – Peilingsonderzoek".

Art. 85. In dezelfde codex wordt in hoofdstuk 3/2, ingevoegd bij artikel 84, een artikel 115/12 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 115/12. Scholen die op basis van een representatieve steekproef worden geselecteerd om deel te nemen aan internationaal vergelijkend onderwijsonderzoek waarbij prestaties worden gemeten en waaraan de Vlaamse Gemeenschap deelneemt, nemen deel aan dat onderwijsonderzoek.".

Art. 86. In artikel 116, 1°, van dezelfde codex, gewijzigd bij de decreten van 5 april 2019, 20 december 2019 en 7 juli 2023, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° punt b) wordt opgeheven;

2° in punt c) worden de woorden "alternerende beroepsopleiding in" vervangen door de zinsnede "integratiefase van opleidingsvorm 3 van".

Art. 87. Artikel 118 van dezelfde codex, gewijzigd bij de decreten van 21 maart 2014 en 8 juli 2022, wordt vervangen door wat volgt:

"Art. 118. §1. Leerlingen die voldoen aan de toelatingsvoorwaarden, vermeld in artikel 294, §2, voor wie het vanwege een handicap permanent onmogelijk is onderwijs te volgen op school, hebben na een gunstige beslissing van het centrum voor leerlingenbegeleiding, recht op permanent onderwijs aan huis.

Ouders kunnen een aanvraag voor permanent onderwijs aan huis indienen bij het begeleidende centrum voor leerlingenbegeleiding van de secundaire school van hun kind. Indien het kind nog niet ingeschreven is in een secundaire school, dan kan de ouder de vraag richten aan het centrum voor leerlingenbegeleiding van een onderwijsnet naar keuze, dichtst gelegen bij de woonplaats van de leerling.

Voor leerlingen die nog niet over een IAC-verslag of OV4-verslag beschikken, wordt er een handelingsgericht diagnostisch traject opgestart. Voor leerlingen die al over een IAC-verslag of OV4-verslag beschikken, sluit die aanvraag aan bij verdere stappen in hun handelingsgericht diagnostisch traject.

§2. De basis voor de beslissing door het centrum voor leerlingenbegeleiding over de overweging of permanent onderwijs aan huis voor de leerling het meest passende aanbod is, ligt in het handelingsgericht diagnostisch traject van de leerling. Die beslissing wordt toegevoegd aan het IAC-verslag of OV4-verslag van de leerling. Het centrum voor leerlingenbegeleiding kent het recht op permanent onderwijs aan huis toe op basis van de volgende criteria:
1° de mate waarin de leerling slechts een beperkt onderwijsaanbod aankan;
2° de mate waarin in een school verzekerd kan worden dat de leerling het veilig onderwijs kan volgen;
3° de mate waarin de verplaatsing naar de school mogelijk is;
4° de contextfactoren waardoor permanent onderwijs aan huis de enige mogelijkheid is om het leerrecht vorm te geven.

De Vlaamse Regering kan de criteria, vermeld in het eerste lid, verder uitwerken.

§3. Het centrum voor leerlingenbegeleiding, vermeld in paragraaf 1, eerste lid, bepaalt hoe lang de leerling recht heeft op permanent onderwijs aan huis. Het centrum voor leerlingenbegeleiding kent dat recht toe voor een periode van maximaal drie schooljaren. Het recht kan verlengd worden met periodes van maximaal drie schooljaren na een nieuwe aanvraag door de ouders. Het centrum voor leerlingenbegeleiding kent de verlenging toe, tenzij er bij de leerling een evolutie vastgesteld wordt die een heroverweging ten gronde noodzakelijk maakt. Het recht loopt in ieder geval af op het einde van het buitengewoon secundair onderwijs.

§4. De beslissing over de aanvraag voor permanent onderwijs aan huis door het centrum voor leerlingenbegeleiding wordt genomen binnen zestig kalenderdagen na de aanvraag.

§5. Als ouders en het centrum voor leerlingenbegeleiding geen akkoord bereiken over de behoefte aan permanent onderwijs aan huis als meest passende aanbod, kan een beroep gedaan worden op de klachtenprocedure die van toepassing is bij onenigheid over de noodzaak of inhoud van een IAC-verslag of OV4-verslag,

conform artikel 16, §3, van het decreet van 27 april 2018 betreffende de leerlingenbegeleiding in het basisonderwijs, het secundair onderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding en artikel 294, §8, van deze codex.

§6. In afwijking van artikel 110/1 tot en met 110/27 en de bepalingen van deel V, titel 2, hoofdstuk 2, afdeling 2, hebben de leerlingen, vermeld in paragraaf 1, eerste lid, onverkort recht op inschrijving in de vestigingsplaats voor buitengewoon secundair onderwijs op de kortst mogelijke afstand over de berijdbare weg van ofwel het officieel onderwijs ofwel het gesubsidieerd vrij onderwijs, naar keuze van de ouders, bij de verblijfplaats van de leerling dat het type en de opleidingsvorm vermeld in het IAC-verslag of het OV4-verslag aanbiedt.

De leerling met een IAC-verslag of OV4-verslag van type 4, 6 of 7 zonder vestigingsplaats van keuze met dat aanbod op een redelijke afstand van de verblijfplaats van de leerling kan het onverkort recht op inschrijving laten gelden in de dichtstbijzijnde school voor buitengewoon secundair onderwijs op de kortst mogelijke afstand over de berijdbare weg van ofwel het officieel onderwijs ofwel het gesubsidieerd vrij onderwijs, naar keuze van de ouders bij de verblijfplaats van de leerling.

In afwijking van artikel 110/1 tot en met 110/27 en de bepalingen van deel V, titel 2, hoofdstuk 2, afdeling 2, kan een schoolbestuur de inschrijving van een leerling met recht op permanent onderwijs aan huis weigeren in een andere vestigingsplaats dan vermeld in het eerste en tweede lid.

§7. In afwijking van paragraaf 1 en 2 kunnen de leerlingen die voldoen aan de voorwaarden, vermeld in artikel 294, §2, en aan wie permanent onderwijs aan huis in het buitengewoon secundair onderwijs toegekend werd voor 1 september 2026, gedurende maximaal drie schooljaren na 2025-2026 en uiterlijk tot het einde van het onderwijsniveau verder gebruik maken van het permanent onderwijs aan huis in de school van het buitengewoon secundair onderwijs**,** binnen de door de onderwijsinspectie toegekende periode. Als de toegekende periode afloopt op het einde van het schooljaar 2026-2027 kan de periode door het centrum voor leerlingebegeleiding verlengd worden zonder een overweging ten gronde, met maximaal 1 schooljaar binnen hetzelfde onderwijsniveau.

§8. De toepassing door de CLB's van de bepalingen opgenomen in dit artikel worden vanaf het schooljaar 2026-2027 gemonitord en in het schooljaar 2027-2028 geëvalueerd.".

Art. 88. In artikel 122/6, eerste lid, van dezelfde codex, ingevoegd bij het decreet van 24 maart 2023 en gewijzigd bij het decreet van 7 juli 2023, wordt de zinsnede "2027-2028" vervangen door de zinsnede "2026-2027".

Art. 89. In artikel 146, §3, tweede lid, van dezelfde codex, vervangen bij het decreet van 26 januari 2018, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het tweede lid worden de woorden "de gelijkwaardigheid wordt beoordeeld" vervangen door de woorden "de gelijkwaardigheid wordt in haar geheel beoordeeld";

2° in het tweede lid wordt punt 2° vervangen door wat volgt:

"2° de vereiste inhoud: het onderwijsaanbod voor het secundair onderwijs omvat de inhouden voor de sleutelcompetenties als vermeld in artikel 139, §2, en artikel 262, §2, en de inhouden voor de wetenschapsdomeinen, zoals bepaald in artikel 145, derde lid, naargelang van het geval;";

3° aan het tweede lid wordt een punt 4° toegevoegd, dat luidt als volgt:

"4° de ordening van de eindtermen, de uitbreidingsdoelen Nederlands, de ontwikkelingsdoelen en de specifieke eindtermen, naargelang van het geval, vermeld in artikel 139, §3, eerste lid, artikel 140, tweede lid, artikel 141 en artikel 145, tweede, vierde en vijfde lid.".

Art. 90. Aan artikel 147/3, §1, vierde lid, van dezelfde codex, ingevoegd bij het decreet van 21 november 2025, wordt de volgende zin toegevoegd:

"De Vlaamse Regering bepaalt de beroepsprocedure voor een beslissing die de indiener betwist.".

Art. 91. In artikel 168/3, §2, derde lid, van dezelfde codex, ingevoegd bij het decreet van 14 juli 2023 en vervangen bij het decreet van 26 april 2024, wordt punt 2° vervangen door wat volgt:

"2° vanaf het schooljaar 2026-2027 en tot en met het einde van het schooljaar 2027-2028 in een uitdoofscenario door minstens één school per provincie georganiseerd.".

Art. 92. In artikel 169, §2, van dezelfde codex, gewijzigd bij de decreten van 3 juli 2020, 26 april 2024 en 6 juni 2025, worden de woorden "die over één of drie semesters worden georganiseerd" opgeheven.

Art. 93. In artikel 252/1 van dezelfde codex, ingevoegd bij het decreet van 19 juli 2013 en het laatst gewijzigd bij het decreet van 14 juli 2023, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° het eerste lid wordt vervangen door wat volgt:

"Onverminderd de door de Vlaamse Regering bepaalde toelatingsvoorwaarden, vermeld in artikel 252, beslist de klassenraad of een leerling die uiterlijk op 31 december na de aanvang van het schooljaar de leeftijd van 19 jaar heeft bereikt, kan worden toegelaten tot een structuuronderdeel van de eerste of tweede graad.";

2° tussen het eerste en het tweede lid wordt een lid ingevoegd dat luidt als volgt:

"Onverminderd de door de Vlaamse Regering bepaalde toelatingsvoorwaarden, vermeld in artikel 252, is de derde graad van het voltijds gewoon secundair onderwijs toegankelijk voor leerlingen die de leeftijd van 25 jaar nog niet hebben bereikt. Het kan worden gevolgd uiterlijk tot het einde van het schooljaar waarin de leerlingen de leeftijd van 25 jaar bereiken."

Art. 94. Aan artikel 253/18, §2, van dezelfde codex, ingevoegd bij het decreet van 17 mei 2019 en gewijzigd bij het decreet van 4 februari 2022, wordt een derde lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

"Een schoolbestuur kan ervoor opteren om de volgorde van de weigeringen niet te respecteren voor een leerling die via een aanmeldingsprocedure geweigerd is en al ingeschreven is in een school van hogere keuze.".

Art. 95. In artikel 253/20, eerste lid, 5°, van dezelfde codex, ingevoegd bij het decreet van 18 juli 2025, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° de zin "De afstand tussen de school of de vestigingsplaats en het domicilieadres of hoofdverblijfplaats wordt berekend door de afstand te meten langs de rijbaan, vermeld in artikel 2.1 van het koninklijk besluit van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en van het gebruik van de openbare weg, zonder rekening te houden met wegomleggingen, verkeersvrije straten, eenrichtingsverkeer en autosnelwegen." wordt vervangen door de zin "De afstand tussen de school of de vestigingsplaats en het domicilieadres of de hoofdverblijfplaats wordt berekend door de kortste afstand te meten langs de openbare weg, vermeld in het koninklijk besluit van 3 juni 2024 betreffende de Code van de openbare weg.";

2° de volgende zin wordt toegevoegd:

"Het schoolbestuur communiceert de precieze berekeningswijze en de gebruikte applicatie aan de betrokken personen.".

Art. 96. In artikel 253/24, §1, 4°, van dezelfde codex, ingevoegd bij het decreet van 18 juli 2025, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° de zin "De afstand tussen de school of de vestigingsplaats en het domicilieadres of hoofdverblijfplaats wordt berekend door de afstand te meten langs de rijbaan, vermeld in artikel 2.1 van het koninklijk besluit van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en van het gebruik van de openbare weg, zonder rekening te houden met wegomleggingen, verkeersvrije straten, eenrichtingsverkeer en autosnelwegen." wordt vervangen door de zin "De afstand tussen de school of de vestigingsplaats en het domicilieadres of de hoofdverblijfplaats wordt berekend door de kortste afstand te meten langs de openbare weg, vermeld in het koninklijk besluit van 3 juni 2024 betreffende de Code van de openbare weg.";

2° de volgende zin wordt toegevoegd:

"Het schoolbestuur communiceert de precieze berekeningswijze en de gebruikte applicatie aan de betrokken personen.".

Art. 97. Aan artikel 253/49, §2, van dezelfde codex, ingevoegd bij het decreet van 17 mei 2019 en gewijzigd bij het decreet van 18 februari 2022, wordt een derde lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

"Een schoolbestuur kan ervoor opteren om de volgorde van de weigeringen niet te respecteren voor een leerling die via een aanmeldingsprocedure geweigerd is en al ingeschreven is in een school van hogere keuze.".

Art. 98. In artikel 253/51, §1, 5°, van dezelfde codex, ingevoegd bij het decreet van 18 juli 2025, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° de zin "De afstand tussen de school of de vestigingsplaats en het domicilieadres of hoofdverblijfplaats wordt berekend door de afstand te meten langs de rijbaan, vermeld in artikel 2.1 van het koninklijk besluit van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en van het gebruik van de openbare weg, zonder rekening te houden met wegomleggingen, verkeersvrije straten, eenrichtingsverkeer en autosnelwegen." wordt vervangen door de zin "De afstand tussen de school of de vestigingsplaats en het domicilieadres of de hoofdverblijfplaats wordt berekend door de kortste afstand te meten langs de openbare weg, vermeld in het koninklijk besluit van 3 juni 2024 betreffende de Code van de openbare weg.";

2° de volgende zin wordt toegevoegd:

"Het schoolbestuur communiceert de precieze berekeningswijze en de gebruikte applicatie aan de betrokken personen.".

Art. 99. In artikel 253/55, §1, 4°, van dezelfde codex, ingevoegd bij het decreet van 18 juli 2025, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° de zin "De afstand tussen de school of de vestigingsplaats en het domicilieadres of hoofdverblijfplaats wordt berekend door de afstand te meten langs de rijbaan, vermeld in artikel 2.1 van het koninklijk besluit van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en van het gebruik van de openbare weg, zonder rekening te houden met wegomleggingen, verkeersvrije straten, eenrichtingsverkeer en autosnelwegen." wordt vervangen door de zin "De afstand tussen de school of de vestigingsplaats en het domicilieadres of de hoofdverblijfplaats wordt berekend door de kortste afstand te meten langs de openbare weg, vermeld in het koninklijk besluit van 3 juni 2024 betreffende de Code van de openbare weg.";

2° de volgende zin wordt toegevoegd:

"Het schoolbestuur communiceert de precieze berekeningswijze en de gebruikte applicatie aan de betrokken personen.".

Art. 100. In artikel 253/62 van dezelfde codex, ingevoegd bij het decreet van 14 juli 2023 en gewijzigd bij het decreet van 26 april 2024, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1, eerste lid, 2°, wordt punt c) vervangen door wat volgt:

"c) een diploma van het secundair onderwijs, uitgereikt door een school voor secundair onderwijs of de examencommissie van de Vlaamse Gemeenschap tot en met het schooljaar 2024-2025;";

2° in paragraaf 1, eerste lid, 2°, wordt een punt d)/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"d)/1 een diploma van secundair onderwijs uitgereikt door een centrum voor volwassenenonderwijs tot en met het schooljaar 2026-2027;";

3° in paragraaf 1, derde lid, worden tussen de woorden "De proef wordt" en de woorden "beoordeeld door de klassenraad" de woorden "georganiseerd en" ingevoegd;

4° in paragraaf 1 wordt het vierde lid vervangen door wat volgt:

"In afwijking van het derde lid, kan het samenwerkingsverband, vermeld in artikel 168/3, §3, de bevoegdheid om de toelatingsproef te organiseren en te beoordelen van de klassenraad overdragen aan een validerende instantie als vermeld in artikel II.232 van de Codex Hoger Onderwijs van 11 oktober 2013.";

5° aan paragraaf 1 worden een vijfde en een zesde lid toegevoegd, die luiden als volgt:

"Voor de registratie van de kandidaten voor de toetsing van de afwijkende toelatingsvoorwaarden voor de opleiding Basisverpleegkunde, leggen de scholen, de hogescholen en de associaties een register aan. Voor de gegevensdeling tussen die instellingen en de eventuele koppeling met de administratieve toepassingen om leerlingengegevens tussen scholen en het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming uit te wisselen, wordt het identificatienummer van het Rijksregister gebruikt.

Iedere school, hogeschool en associatie respecteert hierbij de voorwaarden, vermeld in Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van richtlijn 95/46/EG, en stelt daarvoor een interne of externe functionaris met betrekking tot de gegevensbescherming aan. De scholen, de hogescholen en de associaties worden voor die verwerking aangewezen als gezamenlijke verwerkingsverantwoordelijken en verwerken de gegevens over de studieloopbaan en de gegevens voor de toetsing van de afwijkende toelatingsvoorwaarden, vermeld in het tweede lid. Het register wordt maximaal tien jaar bewaard.";

6° er wordt een paragraaf 1/2 toegevoegd, die luidt als volgt:

"§1/2. Het schoolreglement van de school in kwestie bevat het vrijstellingenbeleid.".

Art. 101. In dezelfde codex, het laatst gewijzigd bij het decreet van 18 juli 2025, wordt een artikel 256/2/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 256/2/1. Binnen de beschikbare specifieke kredieten richt de examencommissie zich in haar doelgroep ook tot gedetineerden in penitentiaire instellingen met het oog op de organisatie van examens die leiden tot de bewijzen, vermeld in artikel 256/2, eerste lid, 1° tot en met 6°.

De leidend ambtenaar van de instantie waaraan de organisatie van de examencommissie is opgedragen, sluit daarvoor een protocol met de Vlaamse overheidsdienst Justitie. Dat protocol kan afwijkingen bevatten van de voorwaarden, vermeld in artikel 256/4.".

Art. 102. Aan artikel 256/3, §2 van dezelfde codex, ingevoegd bij het decreet van 29 juni 2012 en gewijzigd bij het decreet van 21 november 2025, wordt een tweede lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

"De Vlaamse Regering kan onderwijsdoelen uit onderwijskwalificaties of uit referentiekaders als vermeld in het eerste lid, aanduiden die binnen de context van de examencommissie niet evalueerbaar of niet haalbaar zijn en bijgevolg buiten beschouwing worden gelaten bij de ontwikkeling van examenprogramma's."

Art. 103. In artikel 256/4, §3 van dezelfde codex, ingevoegd bij het decreet van 29 juni 2012, wordt tussen de woorden "Onwettige afwezigheid" en de woorden "op examens" de zinsnede ", zoals bepaald in het examenreglement," ingevoegd.

Art. 104. In artikel 306 van dezelfde codex worden de woorden "het buitengewoon secundair beroepsonderwijs dat georganiseerd is volgens een modulair stelsel of in de vorm van een alternerende beroepsopleiding" vervangen door de zinsnede "de integratiefase van opleidingsvorm 3 van het buitengewoon secundair onderwijs".

Art. 105. In artikel 308/1 van dezelfde codex, ingevoegd bij het decreet van 1 juli 2011 en vervangen bij het decreet van 8 juli 2022, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° de woorden "studiegebied of" worden telkens opgeheven;

2° in paragraaf 2, 2°, worden de woorden "die zich over de tweede en derde graad van het technisch en beroepssecundair onderwijs uitstrekken" opgeheven.

Art. 106. In artikel 314 van dezelfde codex worden de woorden "het buitengewoon secundair beroepsonderwijs dat georganiseerd is volgens een modulair stelsel of in de vorm van een alternerende beroepsopleiding" vervangen door de zinsnede "de integratiefase van opleidingsvorm 3 van het buitengewoon secundair onderwijs".

Art. 107. In artikel 332/1, eerste lid, van dezelfde codex, ingevoegd bij het decreet van 21 december 2012 en gewijzigd bij de decreten van 8 juli 2022, 19 april 2024 en 6 juni 2025, wordt de zinsnede "artikel 329" vervangen door de zinsnede "artikel 329 of artikel X/4.1 van de Codificatie sommige bepalingen voor het onderwijs van 28 oktober 2016".

Art. 108. In artikel 333 van dezelfde codex, vervangen bij het decreet van 21 maart 2014 en gewijzigd bij het decreet van 20 april 2018, wordt het woord "facultatieve" opgeheven.

Art. 109. In artikel 335/1 van dezelfde codex, ingevoegd bij het decreet van 20 april 2018 en gewijzigd bij de decreten van 8 juli 2022 en 18 juli 2025, wordt het woord "facultatieve" opgeheven.

Art. 110. In artikel 336, §1, van dezelfde codex, ingevoegd bij het decreet van 21 maart 2014 en gewijzigd bij het decreet van 8 juli 2022, wordt het woord "facultatieve" telkens opgeheven.

Art. 111. In artikel 357/2 van dezelfde codex, ingevoegd bij het decreet van 30 maart 2018, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in punt 9° wordt het woord "standaardtraject" vervangen door het woord "curriculumdossier";

2° punt 14° wordt opgeheven.

Art. 112. In artikel 357/6, eerste lid, van dezelfde codex, ingevoegd bij het decreet van 30 maart 2018, vervangen bij het decreet van 10 juni 2022 en gewijzigd bij de decreten van 7 juli 2023 en 18 juli 2025, wordt het woord "standaardtraject" vervangen door het woord "curriculumdossier".

Art. 113. In artikel 357/7 van dezelfde codex, ingevoegd bij het decreet van 30 maart 2018 en gewijzigd bij de decreten van 19 juni 2020, 9 juli 2021 en 17 mei 2024, worden paragraaf 1 en paragraaf 2 opgeheven.

Art. 114. In artikel 357/9 van dezelfde codex, ingevoegd bij het decreet van 30 maart 2018, wordt paragraaf 1 opgeheven.

Art. 115. In dezelfde codex, het laatst gewijzigd bij het decreet van 18 juli 2025, worden de volgende artikelen opgeheven:

1° artikel 357/10, ingevoegd bij het decreet van 30 maart 2018;
2° artikel 357/11, ingevoegd bij het decreet van 30 maart 2018 en gewijzigd bij de decreten van 15 juni 2018 en 10 juni 2022;
3° artikel 357/12, ingevoegd bij het decreet van 30 maart 2018;
4° artikel 357/13, ingevoegd bij het decreet van 30 maart 2018;
5° artikel 357/14 van dezelfde codex, ingevoegd bij het decreet van 30 maart 2018;
6° artikel 357/18 van dezelfde codex, ingevoegd bij het decreet van 30 maart 2018;
7° artikel 357/19/1 van dezelfde codex, ingevoegd bij het decreet van 8 juli 2022.

Art. 116. In artikel 357/43 van dezelfde codex, ingevoegd bij het decreet van 30 maart 2018 en gewijzigd bij het decreet van 10 juni 2022, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in punt 1° wordt de zinsnede "standaardtraject als vermeld in artikel 357/7" vervangen door de woorden "duaal structuuronderdeel";

2° in punt 2°, eerste lid wordt de zinsnede "standaardtrajecten als vermeld in artikel 357/7" vervangen door de woorden "duale structuuronderdelen".

Art. 117. In artikel 357/46, §2, van dezelfde codex, ingevoegd bij het decreet van 30 maart 2018, wordt het woord "standaardtraject" vervangen door het woord "curriculumdossier".

Art. 118. In artikel 357/62 van dezelfde codex, ingevoegd bij het decreet van 30 november 2018 en gewijzigd bij de decreten van 19 juni 2020 en 10 juni 2022, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het eerste lid worden na de woorden "elk duaal structuuronderdeel" de woorden "van opleidingsvorm 3" ingevoegd;

2° in het tweede lid wordt punt 3° opgeheven;

3° in het tweede lid, 4° wordt de zinsnede: "voor opleidingsvorm 3:" opgeheven;

4° in het tweede lid wordt punt 6° wordt vervangen door wat volgt:

"6° de toepasbare ontwikkelingsdoelen voor het overeenstemmend niet-duaal leren voor opleidingsvorm 3, of op de toepasbare eindtermen voor het overeenstemmende niet-duaal leren, als in opleidingsvorm 3 voldaan is aan de voorwaarden, vermeld in artikel 262, §4;".

Art. 119. In artikel 357/65 van dezelfde codex, ingevoegd bij het decreet van 30 november 2018 en gewijzigd bij het decreet van 8 juni 2022, worden paragraaf 1 en paragraaf 2 opgeheven.

Hoofdstuk 11. Wijzigingen van de Codex Hoger Onderwijs van 11 oktober 2013

Art. 120. In artikel I.3 van de Codex Hoger Onderwijs van 11 oktober 2013, het laatst gewijzigd bij het decreet van 2 mei 2025, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° punt 16° wordt vervangen door wat volgt:

"16° bijna-beursstudent: een student die onderdaan is van een staat behorende tot de Europese Economische ruimte of voldoet aan de voorwaarden, vermeld in artikel 9 van het decreet van 8 juni 2007 betreffende de studiefinanciering van de Vlaamse Gemeenschap, die geen studietoelage van de Vlaamse Gemeenschap ontvangt, maar van wie het referentie-inkomen ten hoogste 3900 euro boven de financiële maximumgrens ligt die is bepaald in de regelgeving over de studietoelagen. Het basisbedrag van 3900 euro is het bedrag voor het academiejaar 2024-2025 en wordt geïndexeerd overeenkomstig artikel II.218, §1, tweede lid;";

2° er wordt een punt 51°/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"51°/1 preventieadviseur psychosociale aspecten: de preventieadviseur psychosociale aspecten, vermeld in artikel 32sexies, §1, van de wet van 4 augustus 1996;";

3° er wordt een punt 70°/2 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"70°/2 vertrouwenspersoon personeel: de vertrouwenspersoon, vermeld in artikel 32sexies, §2 en §2/2, van de wet van 4 augustus 1996;";

4° er wordt een punt 79° toegevoegd, dat luidt als volgt:

"79° wet van 4 augustus 1996: de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk;".

Art. 121. Aan artikel II.2 van dezelfde codex, gewijzigd bij het decreet van 1 maart 2019, wordt een derde lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

"Onverminderd de bepalingen die van toepassing zijn op de Hogere Instituten voor Schone Kunsten, wordt het Orpheus Instituut beschouwd als universiteit voor zijn opdracht tot het verstrekken van postinitieel onderwijs, het verrichten van wetenschappelijk onderzoek en het verstrekken van wetenschappelijke dienstverlening op het gebied van de kunsten en artistiek onderzoek.".

Art. 122. In artikel II.4, tweede lid, van dezelfde codex wordt de zin "De benaming hogeschool wordt vertaald als University College." vervangen door de zinnen "De benaming hogeschool wordt vertaald als "University of Applied Sciences". Voor de hogescholen die een School of Arts hebben opgericht of als geheel beschouwd worden als een School of Arts als vermeld in artikel II.7, is de vertaling "University of Applied Sciences and Arts".".

Art. 123. Aan artikel II.29/2 van dezelfde codex, ingevoegd bij het decreet van 30 juni 2023, wordt een derde lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

"In het begrotingsjaar 2026 wordt 500.000 euro toegevoegd aan de financiële ondersteuning om de werkingskosten voor het werkingsjaar 2026 te bekostigen.".

Art. 124. In dezelfde codex, het laatst gewijzigd bij het decreet van 18 juli 2025, wordt een artikel II.29/3 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. II.29/3. Ter uitvoering van artikel 15, derde lid, van het verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Vlaamse Gemeenschap van België inzake de accreditatie van opleidingen binnen het Nederlandse en het Vlaamse hoger onderwijs, ondertekend te Den Haag op 3 september 2003, financiert de Vlaamse Regering, binnen de perken van de Vlaamse begroting, de aanvullende opdrachten, vermeld in artikel 1, tweede lid, van het voormelde verdrag, die de Vlaamse Regering als enige Verdragsluitende Partij aan de accreditatieorganisatie opdraagt.

De accreditatieorganisatie rapporteert, inhoudelijk en financieel, over elke aanvullende opdracht die de Vlaamse Regering heeft opgedragen. De accreditatieorganisatie kan het gedeelte van de toegekende financiering voor een aanvullende opdracht dat de aanvaarde kosten overschrijdt, niet aanwenden voor de aanleg van reserves.”.

Art. 125. In artikel II.37 van dezelfde codex, gewijzigd bij het decreet van 4 mei 2018, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° er wordt een paragraaf 2/1 ingevoegd, die luidt als volgt:

“§2/1. De VLUHR richt een expertisecentrum voor inclusief onderwijs met een focus op hoger onderwijs op. Het expertisecentrum heeft als opdracht de instellingen te begeleiden en te ondersteunen bij de ondersteuning van studenten met een inclusienood, met bijzondere aandacht voor de inclusie van studenten met een functiebeperking ter implementatie van de VN-conventie van 13 december 2006 over de rechten van personen met een handicap.”;

2° paragraaf 4 wordt vervangen door wat volgt:

"§4. De VLUHR moet ook aspecten zoals internationalisering, ontwikkelingssamenwerking, wetenschap, innovatie en de ondersteuning van studenten met een inclusienood op volwaardige manier aan bod laten komen binnen zijn werking.”.

Art. 126. In dezelfde codex, het laatst gewijzigd bij het decreet van 18 juli 2025, wordt een artikel II.38/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. II.38/1. De Vlaamse Regering en de VLUHR sluiten ten aanzien van de organisatie van het expertisecentrum voor inclusief onderwijs vijfjaarlijks een convenant waarin al de volgende elementen zijn opgenomen:

1° de aansturingsmogelijkheden van de Vlaamse Regering en de wijze waarop relevante actoren uit het inclusieveld worden betrokken;

2° de minimale resultaatsverbintenissen van het expertisecentrum voor inclusief onderwijs, met de focus op hoger onderwijs;

3° de minimale behoorlijkheidsvereisten op het vlak van het financieel management, en ook de mogelijkheden om een bepaalde financiële reserve aan te leggen van maximaal 20%per jaar van de werkingsenveloppe die in een bepaald jaar is toegekend. De totale gecumuleerde reserve op basis van de werkingsenveloppe bedraagt maximaal 50% van de jaarlijkse werkingsenveloppe;

4° de rapporterings- en controlemechanismen, in het bijzonder de wijze waarop het expertisecentrum voor inclusief onderwijs wordt geëvalueerd. Deze evaluatie wordt steeds afgerond in de eerste helft van het vijfde kalenderjaar van het lopende convenant;

5° de remediërende en sanctionerende maatregelen in geval van niet-naleving van het convenant;

6° de gevallen waarin en de wijze waarop het convenant tijdens de looptijd ervan kan worden gewijzigd.".

Art. 127. In dezelfde codex, het laatst gewijzigd bij het decreet van 18 juli 2025, wordt een artikel II.38/2 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. II.38/2. Als de VLUHR een overeenkomst sluit met de Vlaamse Regering, krijgt ze jaarlijks recht op een werkingsenveloppe voor het expertisecentrum voor inclusief onderwijs.

De Vlaamse Regering bepaalt, rekening houdend met de beschikbare begrotingskredieten, de grootte van de jaarlijkse werkingsenveloppe van het expertisecentrum, vermeld in artikel II.37, §2/1, en ook de wijze van vereffening ervan. De werkingsenveloppe wordt geïndexeerd volgens de formule vastgesteld om de werkingsuitkering van de universiteiten en hogescholen te indexeren, vermeld in artikel III.5, §9.".

Art. 128. In dezelfde codex, het laatst gewijzigd bij het decreet van 18 juli 2025, wordt een artikel II.38/3 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. II.38/3. De hogescholen en de universiteiten kunnen in het kader van de opdracht van de VLUHR, vermeld in artikel II.37, §2/1, personeelsleden met hun instemming belasten met een opdracht bij de VLUHR. De betrokken personeelsleden blijven gedurende de uitoefening van de opdracht bij de VLUHR juridisch en administratief behoren tot de universiteit of hogeschool die hen ter beschikking stelt.".

Art. 129. Aan deel 2, titel 3, hoofdstuk 2, van dezelfde codex, gewijzigd bij het decreet van 4 mei 2018, wordt een artikel II.65/1 toegevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. II.65/1. Getuigschriften van micro-credentials kunnen door de hogescholen en universiteiten uitgereikt worden. De micro-credentials zijn het bewijs van de leerresultaten die een lerende heeft behaald na een klein leervolume, met een omvang tussen 0,5 en 59 studiepunten.

Leerervaringen die leiden tot micro-credentials zijn bedoeld om de lerende te voorzien van specifieke kennis, vaardigheden en competenties die beantwoorden aan maatschappelijke, persoonlijke, culturele of arbeidsmarktbehoeften. De leerresultaten zijn beoordeeld aan de hand van transparante en duidelijk omschreven criteria.

Micro-credentials zijn eigendom van de lerende, kunnen worden gedeeld en zijn meeneembaar. Zij kunnen op zichzelf staan of tot bredere credentials worden gecombineerd. Zij worden ondersteund door kwaliteitsborging volgens

overeengekomen normen in de betrokken sector of het betrokken activiteitengebied.

Het instellingsbestuur verleent een getuigschrift van een micro-credential aan de student die het opleidingstraject met succes heeft afgerond. De Vlaamse Regering bepaalt de vorm van dat getuigschrift en de inhoud van het bijbehorende supplement.”.

Art. 130. Artikel II.124/2 van dezelfde codex, ingevoegd bij het decreet van 18 mei 2018 en gewijzigd bij het decreet van 18 juli 2025, wordt opgeheven.

Art. 131. In artikel II.151 van dezelfde codex, gewijzigd bij de decreten van 9 juli 2021, 7 juli 2023 en 6 juni 2025, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het eerste lid worden de woorden “bacheloren masteropleidingen” vervangen door de zinsnede “graduaats-, bachelor- en masteropleidingen”;

2° in het tweede lid worden de woorden “bacheloren masteropleiding” vervangen door de zinsnede “graduaats-, bachelor- en masteropleiding”;

3° het derde lid wordt vervangen door wat volgt:

“Een graduaats-, bachelor- of masteropleiding die kadert binnen een ‘European Universities Initiative’ wordt geacht een opleiding te zijn die is geselecteerd conform de bepalingen van een Europees financieringsprogramma ter bevordering van de internationale samenwerking in het hoger onderwijs en waarbinnen multi- of gezamenlijke diplomering wordt vooropgesteld als vermeld in het eerste lid. De instellingen kunnen deze opleidingen alleen maar aanbieden voor zover ze over de vereiste onderwijsbevoegdheid beschikken. De voormelde opleidingen starten uiterlijk in het academiejaar dat volgt op het academiejaar waarin het project afloopt of waarin de verlengingen van het project aflopen. Die opleidingen worden geacht geaccrediteerd te zijn tot en met het einde van het tweede academiejaar dat volgt op het einde van het academiejaar waarin de studieomvang die voor de opleiding in kwestie is bepaald, voor de eerste keer volledig is doorlopen.”.

Art. 132. In artikel II.176 van dezelfde codex, gewijzigd bij de decreten van 4 mei 2018, 3 juli 2020, 15 juli 2022 en 6 juni 2025, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het tweede lid wordt punt 2° vervangen door wat volgt:

“2° een diploma van het secundair onderwijs, uitgereikt door een school voor secundair onderwijs of door de Examencommissie van de Vlaamse Gemeenschap tot en met het schooljaar 2024-2025;”;

2° in het tweede lid wordt in punt 2°/2 de zinsnede “schooljaar 2025-2026” vervangen door de zinsnede “schooljaar 2026-2027”;

3° er wordt een derde lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

"De hogescholen treden, op grond van een taak van algemeen belang, op als verwerkingsverantwoordelijke voor het verwerken van de gegevens voor de toetsing van de algemene toelatingsvoorwaarden tot een opleiding van het hoger beroepsonderwijs. De gegevens worden niet langer bewaard dan noodzakelijk en evenredig om te voldoen aan de vereisten die door deze codex zijn opgelegd.".

Art. 133. In artikel II.178 van dezelfde codex, gewijzigd bij de decreten van 15 juli 2022 en 6 juni 2025, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het eerste lid wordt punt 1° vervangen door wat volgt:

"1° een diploma van het secundair onderwijs, uitgereikt door een school voor secundair onderwijs of door de Examencommissie van de Vlaamse Gemeenschap tot en met het schooljaar 2024-2025;";

2° in het eerste lid wordt in punt 1°/2 de zinsnede "schooljaar 2025-2026" vervangen door de zinsnede "schooljaar 2026-2027";

3° er wordt een derde lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

"De universiteiten en hogescholen treden, op grond van een taak van algemeen belang, op als verwerkingsverantwoordelijke voor het verwerken van de gegevens voor de toetsing van de algemene toelatingsvoorwaarden tot een bacheloropleiding. De gegevens worden niet langer bewaard dan noodzakelijk en evenredig om te voldoen aan de vereisten die door deze codex zijn opgelegd.".

Art. 134. In artikel II.188/1 van dezelfde codex, ingevoegd bij het decreet van 8 december 2017 en vervangen bij het decreet van 15 juli 2022, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1, eerste lid, wordt de zin "Na de afname van de starttoets ontvangen de deelnemers een attest van deelname, dat alleen geldig is voor inschrijving in het lopende academiejaar waarin de test wordt afgenomen of in het academiejaar dat start na de afname van de starttoets." vervangen door de zinnen "Na de afname van de starttoets ontvangen de deelnemers een attest van deelname. De geldigheidsduur van het attest van deelname wordt opgenomen in de instellingsoverschrijdende reglementen, vermeld in paragraaf 5.";

2° aan paragraaf 5, eerste lid, wordt een punt 7° toegevoegd, dat luidt als volgt:

"7° de geldigheidsduur van een attest van deelname en eventuele overgangsbepalingen.".

Art. 135. Aan artikel II.208, §2, van dezelfde codex wordt een derde lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

"Als een student is ingeschreven in een gezamenlijk georganiseerde opleiding, geldt de bepaling, vermeld in het eerste lid, ongeacht het aantal inschrijvingen tijdens dat academiejaar aan de hogeronderwijsinstellingen die de gezamenlijke georganiseerde opleiding aanbieden.".

Art. 136. Aan artikel II.218, §1, van dezelfde codex, gewijzigd bij het decreet van 19 december 2014, wordt een tweede lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

"In afwijking van het eerste lid wordt het basisbedrag, vermeld in artikel I.3, 16°, aangepast overeenkomstig de procentuele stijging van de gezondheidsindex voor de maand december (basis 1996) van het tweede kalenderjaar vóór het jaar waarin het academiejaar in kwestie begint, ten opzichte van de gezondheidsindex voor de maand december (basis 1996) van het derde kalenderjaar vóór het jaar waarin het academiejaar in kwestie begint. De stijging wordt afgerond naar het hogere tiende. Het resultaat van de indexatie van het bedrag, vermeld in artikel I.3, 16°, wordt afgerond op het dichtstbijzijnde geheel getal.".

Art. 137. Aan artikel II.262 van dezelfde codex, gewijzigd bij de decreten van 19 april 2024 en 6 juni 2025, wordt een paragraaf 3 toegevoegd, die luidt als volgt:

"§3. Als er door een beslissing van een instelling om een Nederlandstalige opleiding stop te zetten in de Vlaamse Gemeenschap geen Nederlandstalige equivalente opleiding meer wordt aangeboden voor een bepaalde anderstalige initiële bachelor- of masteropleiding, wordt die anderstalige initiële bachelor- of masteropleiding afgebouwd. Bij de afbouw neemt het instellingsbestuur de nodige maatregelen zodat de ingeschreven studenten hun opleiding kunnen voltooien binnen een redelijke termijn.

Als de enige Nederlandstalige equivalente opleiding, vermeld in het eerste lid, door een andere instelling wordt aangeboden dan de instelling die de anderstalige opleiding aanbiedt, dan heeft de instelling die de anderstalige opleiding aanbiedt de mogelijkheid om deze anderstalige opleiding niet af te bouwen maar om voor de Nederlandstalige equivalente opleiding, vermeld in het eerste lid, de erkenning als nieuwe opleiding aan te vragen. Zij dient hiervoor een dossier toets nieuwe opleiding, vermeld in artikel II.153/1, in bij de accreditatieorganisatie. Zij dient deze aanvraag in uiterlijk tijdens het academiejaar dat volgt op de beslissing om de Nederlandstalige equivalente opleiding stop te zetten. Als de accreditatieorganisatie niet tot een positief toetsingsbesluit over deze aanvraag komt, dan bouwt de instelling de anderstalige opleiding af.".

Art. 138. In artikel II.270 van dezelfde codex, gewijzigd bij de decreten van 25 april 2014, 16 juni 2017 en 9 juli 2021, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1, tweede lid, wordt tussen de woorden "een diploma secundair onderwijs" en de woorden "of een bachelor- of masterdiploma" de zinsnede ", een diploma van secundair onderwijs, onderwijskwalificatie niveau 4, een diploma van secundair onderwijs, onderwijskwalificatie niveau 3, een diploma van gegradueerde" ingevoegd;

2° in paragraaf 2 worden de woorden "een Nederlandstalig bachelor- of masterdiploma" vervangen door de zinsnede "een Nederlandstalig diploma van secundair onderwijs, een Nederlandstalig diploma van secundair onderwijs, onderwijskwalificatie niveau 4, een Nederlandstalig diploma van secundair

onderwijs, onderwijskwalificatie niveau 3, een Nederlandstalig diploma van gegradueerde, een Nederlandstalig bachelor- of masterdiploma".

Art. 139. In artikel II.355/3 van dezelfde codex, ingevoegd bij het decreet van 8 december 2023, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1 wordt het tweede lid vervangen door wat volgt:

"Het bestuur werkt samen met de vertegenwoordigers van de studenten en van het personeel een procedure uit voor de meldingen door studenten en door personeel over grensoverschrijdend gedrag en de opvolging ervan binnen de instelling, met inbegrip van de te respecteren termijnen. De procedure voor de meldingen door personeel wordt conform de wet van 4 augustus 1996 opgemaakt.";

2° in paragraaf 3 wordt het eerste lid vervangen door wat volgt:

"Het bestuur zorgt ervoor dat er per instelling een centraal register bijgehouden wordt waarin alle meldingen van grensoverschrijdend gedrag bij de vertrouwenspersoon voor studenten en de vertrouwenspersoon personeel worden geregistreerd. De hogeronderwijsinstelling treedt op als verwerkingsverantwoordelijke voor de gegevens die worden opgenomen in het centrale register. Het doel van het centrale register is om alle meldingen die binnen de instelling worden gedaan, te verzamelen op één digitale plek. Het centrale register stelt de instelling in staat om een beter overzicht te krijgen over meldingen met gemeenschappelijke kenmerken, om die meldingen beter en accurater op te volgen en om ten aanzien van de betrokken personen sneller en beter gepaste maatregelen uit te werken en te implementeren. Daarnaast stelt het centrale register de instellingen in staat om kwaliteitscontrole en opvolging te organiseren rond wat er met de meldingen gebeurt. Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming) wordt hierbij in acht genomen. De persoonsgegevens worden verwerkt op basis van de rechtvaardigheidsgrond in artikel 6, lid 1, c), van de voormelde verordening.";

3° aan paragraaf 3, tweede lid, wordt een punt 4° toegevoegd, dat luidt als volgt:

"4° de acties, vermeld in artikel II.355/4, §2, die zijn ondernomen.";

4° in paragraaf 3, derde lid, wordt de zin "Ook de meldingen in het kader van de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk, komen in dit register." opgeheven;

5° in paragraaf 3 wordt het vierde lid vervangen door wat volgt:

"Alleen de preventieadviseur psychosociale aspecten, de vertrouwenspersoon personeel en de vertrouwenspersoon voor studenten hebben toegang tot het centrale register. De vertrouwenspersoon personeel en de vertrouwenspersoon voor studenten registreren meldingen over grensoverschrijdend gedrag in het centrale register.".

Art. 140. In artikel II.355/4 van dezelfde codex, ingevoegd bij het decreet van 8 december 2023, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° paragraaf 3 wordt vervangen door wat volgt:

"§3. De vertrouwenspersoon voor studenten of de vertrouwenspersoon personeel kan, als er ten aanzien van een bepaalde betrokken persoon meerdere meldingen zijn ontvangen, vervolgstappen nemen. Daarbij houdt de vertrouwenspersoon steeds rekening met de eventuele vraag van een of meerdere melders om anoniem te blijven.

Als er zich een situatie voordoet die een acuut risico of een noodtoestand inhoudt voor studenten of personeelsleden, moet de vertrouwenspersoon voor studenten of de vertrouwenspersoon personeel vervolgstappen nemen.

Vervolgstappen als vermeld in het eerste en tweede lid kunnen bestaan uit:

1° de acties, vermeld in paragraaf 2;

2° de tuchtoverheid op de hoogte brengen;

3° het parket informeren.

Bij het op de hoogte brengen van de tuchtoverheid, vermeld in het derde lid, 2°, worden in een eerste fase alleen die gegevens doorgegeven die de tuchtoverheid toelaten te beslissen of ze al dan niet een tuchtonderzoek opstart.

Het tuchtreglement van de instelling legt procedures vast waaronder termijnen om een ontvangstbevestiging te versturen en de verschillende stappen die de tuchtoverheid kan ondernemen.";

2° in paragraaf 5 worden het eerste en het tweede lid vervangen door wat volgt:

"De vertrouwenspersoon voor studenten werkt binnen de regels van het beroepsgeheim, vermeld in artikel 458 van het Strafwetboek.

In afwijking van de verplichting, vermeld in het eerste lid, gelden de volgende bepalingen:

1° de vertrouwenspersoon voor studenten kan, als er ten aanzien van een bepaalde betrokken persoon meerdere meldingen zijn ontvangen, vervolgstappen nemen;

2° de vertrouwenspersoon voor studenten moet vervolgstappen nemen als er zich een situatie voordoet die een acuut risico of een noodtoestand inhoudt voor studenten of personeelsleden;

3° de vertrouwenspersoon voor studenten wisselt met de vertrouwenspersoon personeel en de preventie adviseur psychosociale aspecten informatie uit die nodig is voor het vervullen van zijn of haar opdracht.";

3° paragraaf 9 wordt opgeheven.

Art. 141. Artikel III.18 van dezelfde codex wordt opgeheven.

Art. 142. In artikel III.119 van dezelfde codex, het laatst gewijzigd bij het decreet van 19 april 2024, wordt een paragraaf 2/1 ingevoegd, die luidt als volgt:

"§2/1. Naast het doel, vermeld in paragraaf 2, wordt in het kader van deze codificatie als opdracht van het Orpheus Instituut erkend:
1° het verstrekken van postacademisch onderwijs en vorming inzake muziek;
2° het faciliteren en het voeren van onderzoek in het domein van de muziek, met inbegrip van de begeleiding van doctoraatsstudenten met het oog op het behalen van de academische graad van doctor aan een Belgische of buitenlandse universiteit;
3° het verstrekken van maatschappelijke en wetenschappelijke dienstverlening die voortvloeit uit zijn specifieke wetenschappelijke en artistieke expertise.".

Art. 143. In deel 3, titel 2, van de dezelfde codex, het laatst gewijzigd bij het decreet van 22 december 2023, wordt hoofdstuk 9, dat bestaat uit artikel III.98/1 tot en met artikel III.98/7, opgeheven.

Art. 144. In artikel IV.28, §1, eerste lid, 1°, van dezelfde codex, gewijzigd bij het decreet van 1 maart 2019, wordt tussen de woorden "aan de professionele opleidingen" en de woorden "en op de personeelsleden toegewezen aan de Schools of Arts" de zinsnede ", op de personeelsleden van de Hogere Zeevaartschool" ingevoegd.

Art. 145. Aan artikel IV.37 van dezelfde codex wordt een tweede lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

"In afwijking van het eerste lid zijn de ten onrechte uitbetaalde sommen voorgoed vervallen, als de terugbetaling daarvan niet is gevraagd binnen een termijn van één jaar, te rekenen van de eerste januari van het jaar van de betaling, als het salaris foutief berekend werd als gevolg van een administratieve fout van de betalende overheid, waarbij deze laatste tijdig beschikte over alle nodige informatie. Dit lid is enkel van toepassing wanneer er sprake is van foutief berekend salaris. Het is niet van toepassing wanneer het personeelslid ten onrechte een salaris heeft ontvangen voor prestaties die niet werden geleverd, of wanneer het personeelslid voor een onderbreking van zijn opdracht recht heeft op een socialezekerheidsuitkering."

Art. 146. Aan artikel IV.42 van dezelfde codex wordt een derde lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

"In afwijking van het eerste lid moet de terugbetaling gevraagd worden binnen een termijn van één jaar, te rekenen van de eerste januari van het jaar van de betaling, als het salaris foutief berekend werd als gevolg van een administratieve fout van de betalende overheid, waarbij deze laatste tijdig beschikte over alle nodige informatie. Dit lid is enkel van toepassing wanneer er sprake is van foutief berekend salaris. Het is niet van toepassing wanneer het personeelslid ten onrechte een salaris heeft ontvangen voor prestaties die niet werden geleverd, of wanneer het personeelslid voor een onderbreking van zijn opdracht recht heeft op een socialezekerheidsuitkering. Als de terugbetaling niet gevraagd wordt binnen de gestelde termijn, zijn de ten onrechte uitbetaalde bedragen definitief vervallen.".

Art. 147. Aan artikel V.1 van dezelfde codex, gewijzigd bij het decreet van 22 maart 2024, wordt een punt 3° toegevoegd, dat luidt als volgt:

"3° werkdag: elke andere dag dan een zondag en een wettelijke feestdag.".

Art. 148. In artikel V.2, tweede lid, van dezelfde codex wordt tussen de woorden "de ambtsbeëindiging" en de woorden "en de mandaatsbeëindiging" de zinsnede "met inbegrip van het ontslag om dringende redenen," ingevoegd.

Art. 149. In artikel V.44 van dezelfde codex, gewijzigd bij het decreet van 16 juni 2017, wordt paragraaf 1 vervangen door wat volgt:

"§1. Het universiteitsbestuur kan in het kader van het bevorderen van een evenwichtige verdeling van de werkgelegenheid tussen generaties de tewerkstelling beëindigen van een personeelslid vanaf het bereiken van de wettelijke pensioenleeftijd. Het einde van de tewerkstelling gaat in op een van de volgende momenten:

1° de eerste dag van de maand die volgt op de maand waarin het personeelslid de wettelijke pensioenleeftijd bereikt heeft;

2° op de eerste dag van de maand na het einde van het academiejaar waarin het personeelslid de wettelijke pensioenleeftijd bereikt heeft;

3° op een door het universiteitsbestuur en het personeelslid overeengekomen moment dat tussen de momenten, vermeld in punt 1° en 2°, ligt.

Het universiteitsbestuur dat de tewerkstelling beëindigt, neemt daarbij een opzeggingstermijn in acht die gelijk is aan 26 weken. Het universiteitsbestuur en het personeelslid kunnen een kortere opzeggingstermijn overeenkomen. De opzeggingstermijn gaat in de maandag volgend op de week waarin het personeelslid op de hoogte gebracht is van de opzeggingstermijn. De opzeggingstermijn kan niet geschorst worden. De start- en einddatum van de

opzeggingstermijn worden opgenomen in het geschrift , vermeld in het derde lid, dat aan het personeelslid bezorgd wordt.

Het universiteitsbestuur brengt het personeelslid op een van de volgende manieren op de hoogte van de opzegging:

1° door afgifte van een geschrift aan het personeelslid, dat tekent voor ontvangst;

2° bij aangetekend schrijven;

3° bij deurwaardersexploot.

Het aangetekend schrijven, vermeld in het derde lid, heeft uitwerking op de derde werkdag na de datum van de verzending.".

Art. 150. Aan artikel V.50 van dezelfde codex, gewijzigd bij het decreet van 19 april 2024, wordt een vijfde lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

"Het universiteitsbestuur kan beslissen dat een lid van het administratief en technisch personeel dat met pensioen is, een deel van de activiteiten kan voortzetten. Het universiteitsbestuur kan daarvoor een vergoeding ten laste van de werkingsuitkeringen geven. De beslissing geldt voor maximaal een jaar en kan telkens met maximaal een jaar worden verlengd.".

Art. 151. Artikel V.59 van dezelfde codex, gewijzigd bij het decreet van 16 juni 2017, wordt vervangen door wat volgt:

"Art. V.59. Het universiteitsbestuur kan in het kader van het bevorderen van een evenwichtige verdeling van de werkgelegenheid tussen generaties de benoeming beëindigen van een personeelslid vanaf het bereiken van de wettelijke pensioenleeftijd. Het einde van de tewerkstelling gaat in op een van de volgende momenten:

1° de eerste dag van de maand die volgt op de maand waarin het personeelslid de wettelijke pensioenleeftijd bereikt heeft;

2° op de eerste dag van de maand na het einde van het academiejaar waarin het personeelslid de wettelijke pensioenleeftijd bereikt heeft;

3° op een door het universiteitsbestuur en het personeelslid overeengekomen moment dat tussen de momenten, vermeld in punt 1° en 2°, ligt.

Het universiteitsbestuur dat de benoeming beëindigt, neemt daarbij een opzeggingstermijn in acht die gelijk is aan 26 weken. Het universiteitsbestuur en het personeelslid kunnen een kortere opzeggingstermijn overeenkomen. De opzeggingstermijn gaat in de maandag volgend op de week waarin het

personeelslid op de hoogte gebracht is van de opzeggingstermijn. De opzeggingstermijn kan niet geschorst worden. De start- en einddatum van de opzeggingstermijn worden opgenomen in het geschrift, vermeld in het derde lid, dat aan het personeelslid bezorgd wordt.

Het universiteitsbestuur brengt het personeelslid op een van de volgende manieren op de hoogte van de opzegging:

1° door afgifte van een geschrift aan het personeelslid, dat tekent voor ontvangst;

2° bij aangetekend schrijven;

3° bij deurwaardersexploot.

Het in het derde lid vermelde aangetekend schrijven heeft uitwerking op de derde werkdag na de datum van de verzending.".

Art. 152. Aan deel 5, titel 1, hoofdstuk 2, afdeling 6, van dezelfde codex, gewijzigd bij de decreten van 8 december 2023 en 22 maart 2024, wordt een artikel V.63/2 toegevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. V.63/2. Het universiteitsbestuur kan elk benoemd personeelslid zonder opzegging om dringende redenen ontslaan. Onder dringende redenen wordt verstaan de ernstige tekortkoming die het voortduren van de aanstelling of benoeming onmiddellijk en definitief onmogelijk maakt.

Het universiteitsbestuur brengt het betrokken personeelslid binnen drie werkdagen nadat de feiten bekend zijn bij het universiteitsbestuur met een aangetekende brief op de hoogte van het ontslag en de dringende redenen die er aanleiding toe geven. In dat geval vindt het ontslag plaats zonder opzeggingstermijn of verbrekingsvergoeding.

Het betrokken personeelslid kan binnen zes werkdagen vanaf de eerste werkdag nadat de aangetekende brief, vermeld in het tweede lid, bij de post is ingediend, met een aangetekende brief een gemotiveerd bezwaarschrift indienen bij een onafhankelijke beroepsinstantie. Het beroep is opschortend. De beroepsinstantie spreekt zich binnen de twintig werkdagen de eerste werkdag nadat het bezwaarschrift bij de post is ingediend, uit over de gegrondheid van het ontslag om dringende redenen.

Het universiteitsbestuur betaalt de werkgevers- en werknemersbijdragen die nodig zijn om het betrokken personeelslid in de werkloosheidsverzekering, de ziekteverzekering met inbegrip van de sector uitkeringen en de moederschapsbescherming op te nemen. De duur van de periode gedekt door de betaling van werkgevers- en werknemersbijdragen voor de werkloosheidsverzekering en de ziekteverzekering met inbegrip van de sector uitkeringen mag de duur van de benoeming van het ontslagen personeelslid niet overschrijden.".

Art. 153. In artikel V.80 van dezelfde codex, gewijzigd bij de decreten van 25 april 2015, 19 juni 2015 en 22 maart 2024, wordt een punt 26°/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"26°/1: werkdag: elke andere dag dan een zondag en een wettelijke feestdag.".

Art. 154. In artikel V.110 van dezelfde codex, gewijzigd bij de decreten van 16 juni 2017, 4 mei 2018 en 22 maart 2024, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1, eerste lid, wordt punt 5° opgeheven;

2° in paragraaf 1 wordt het tweede lid opgeheven;

3° er wordt een paragraaf 2/1 ingevoegd, die luidt als volgt:

"§2/1. Het hogeschoolbestuur kan in het kader van het bevorderen van een evenwichtige verdeling van de werkgelegenheid tussen generaties de aanstelling beëindigen van een personeelslid vanaf het bereiken van de wettelijke pensioenleeftijd. Het einde van de aanstelling gaat in op een van de volgende momenten:

1° de eerste dag van de maand die volgt op de maand waarin het personeelslid de wettelijke pensioenleeftijd bereikt heeft;

2° op de eerste dag van de maand na het einde van het academiejaar waarin het personeelslid de wettelijke pensioenleeftijd bereikt heeft;

3° op een door het hogeschoolbestuur en het personeelslid overeengekomen moment dat tussen de momenten, vermeld in punt 1° en 2°, ligt.

Het hogeschoolbestuur dat de aanstelling beëindigt, neemt daarbij een opzeggingstermijn in acht die gelijk is aan 26 weken. Het hogeschoolbestuur en het personeelslid kunnen een kortere opzeggingstermijn overeenkomen. De opzeggingstermijn gaat in de maandag volgend op de week waarin het personeelslid op de hoogte gebracht is van de opzeggingstermijn. De opzeggingstermijn kan niet geschorst worden. De start- en einddatum van de opzeggingstermijn worden opgenomen in het geschrift, vermeld in het derde lid, dat aan het personeelslid bezorgd wordt.

Het hogeschoolbestuur brengt het personeelslid op een van de volgende manieren op de hoogte van de opzegging:

1° door afgifte van een geschrift aan het personeelslid, dat tekent voor ontvangst;

2° bij aangetekend schrijven;

3° bij deurwaardersexploot.

Het in het derde lid vermelde aangetekend schrijven heeft uitwerking op de derde werkdag na de datum van de verzending."

Art. 155. In artikel V.111 van dezelfde codex, gewijzigd bij de decreten van 16 juni 2017, 4 mei 2018, 5 april 2019 en 22 maart 2024, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1, eerste lid, wordt punt 5° opgeheven;

2° in paragraaf 1 wordt het tweede lid opgeheven;

3° er wordt een paragraaf 4 toegevoegd, die luidt als volgt:

"§4. Het hogeschoolbestuur kan in het kader van het bevorderen van een evenwichtige verdeling van de werkgelegenheid tussen generaties de benoeming beëindigen van een personeelslid vanaf het bereiken van de wettelijke pensioenleeftijd. Het einde van de aanstelling gaat in op een van de volgende momenten:

1° de eerste dag van de maand die volgt op de maand waarin het personeelslid de wettelijke pensioenleeftijd bereikt heeft;

2° op de eerste dag van de maand na het einde van het academiejaar waarin het personeelslid de wettelijke pensioenleeftijd bereikt heeft;

3° op een door het hogeschoolbestuur en het personeelslid overeengekomen moment dat tussen de momenten, vermeld in punt 1° en 2°, ligt.

Het hogeschoolbestuur dat de benoeming beëindigt, neemt daarbij een opzeggingstermijn in acht die gelijk is aan 26 weken. Het hogeschoolbestuur en het personeelslid kunnen een kortere opzeggingstermijn overeenkomen. De opzeggingstermijn gaat in de maandag volgend op de week waarin het personeelslid op de hoogte gebracht is van de opzeggingstermijn. De opzeggingstermijn kan niet geschorst worden. De start- en einddatum van de opzeggingstermijn worden opgenomen in het geschrift, vermeld in het derde lid, dat aan het personeelslid bezorgd wordt.

Het hogeschoolbestuur brengt het personeelslid op een van de volgende manieren op de hoogte van de opzegging:

1° door afgifte van een geschrift aan het personeelslid, dat tekent voor ontvangst;

2° bij aangetekend schrijven;

3° bij deurwaardersexploot.

Het in het derde lid vermelde aangetekend schrijven heeft uitwerking op de derde werkdag na de datum van de verzending.".

Art. 156. Aan artikel V.121 van dezelfde codex, gewijzigd bij de decreten van 3 juli 2020, 9 juli 2021 en 22 maart 2024, wordt een zevende lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

"De personeelsleden die op 31 maart 2024 benoemd zijn als assistent, verkrijgen vanaf 1 april 2024 een benoeming als praktijkassistent met behoud van het tewerkstellingspercentage, de anciënniteit en de salarisschaal die ze op 1 april 2024 hadden.".

Hoofdstuk 12. Wijzigingen van de Codificatie sommige bepalingen voor het onderwijs van 28 oktober 2016

Art. 157. Aan artikel IV.35/1 van de Codificatie sommige bepalingen voor het onderwijs van 28 oktober 2016, ingevoegd bij het decreet van 8 juli 2022, wordt een paragraaf 6 toegevoegd, die luidt als volgt:

"§6. Vanaf het schooljaar 2026-2027 kan in de regio's, vermeld in paragraaf 1, het regelgevend kader, vermeld in paragraaf 2, gedurende 2 schooljaren gewijzigd worden of aangevuld worden met bijkomende criteria voor de toekenning van het recht op leerlingenvervoer.".

Art. 158. Aan deel IV van dezelfde codificatie, het laatst gewijzigd bij het decreet van 18 juli 2025, wordt een hoofdstuk 14 toegevoegd, dat luidt als volgt:

"Hoofdstuk 14. Tijdelijke projecten pioniersscholen".

Art. 159. In dezelfde codificatie, het laatst gewijzigd bij het decreet van 18 juli 2025, wordt aan hoofdstuk 14, toegevoegd bij artikel 158, een artikel IV.55/1 toegevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. IV.55/1. De Vlaamse Regering kan, binnen de perken van de begrotingskredieten die daarvoor zijn voorzien, en na een oproep naar respectievelijk scholen en consortia, middelen toekennen in het kader van het project pioniersscholen met het oog op een evolutie naar meer inclusief onderwijs.

De Vlaamse Regering bepaalt de procedure voor de aanvraag en voor de toekenning van de middelen, vermeld in het eerste lid, voor:

1° de projecten die pioniersscholen vormgeven en dit binnen het kader van het decreet betreffende de organisatie van tijdelijke projecten in het onderwijs van 9 december2005;
2° de begeleiding van de pioniersscholen door een consortium;
3° onderzoek ter evaluatie van het project;

Bij de selectie van de pioniersscholen, vermeld in het tweede lid, 1°, houdt de Vlaamse Regering ten minste rekening met:

1° de kwaliteit en haalbaarheid van de voorgestelde organisatie en werking van de pioniersschool of pioniersscholen, waarbij de kwaliteit en de haalbaarheid minstens door de volgende elementen wordt aangetoond:
    a) het functioneren van het multidisciplinair team;

b) het werken richting een evidence informed inclusieve leeromgeving;
c) de samenwerking met de centra voor leerlingenbegeleiding en de leersteuncentra;

2° de wijze waarop interne kwaliteitszorg wordt georganiseerd, met inbegrip van duidelijke en meetbare doelstellingen;
3° de spreiding van types en opleidingsvormen buitengewoon onderwijs over de projecten heen;
4° de spreiding van projecten op vlak van onderwijsniveaus en regio's;
5° de spreiding van projecten op het vlak van onderwijsnetten;
6° voor wat het secundair onderwijs betreft: de spreiding van projecten over finaliteiten en domeinen.

Bij de selectie van het consortium voor de begeleiding, vermeld in het tweede lid, 2°, houdt de Vlaamse Regering ten minste rekening met:

1° de mate waarin de begeleiding blijk geeft van aantoonbare expertise inzake veranderingsmanagement en evidence informed inclusief onderwijs;
2° de mate waarin de begeleiding blijk geeft de pioniersscholen op kwaliteitsvolle wijze te kunnen ondersteunen in hun specifieke opdracht als pioniersschool;
3° de mate waarin het consortium ervaring kan aantonen in de werking met zowel het vrij als het officieel onderwijs.".

Art. 160. In artikel V.65 van dezelfde codificatie wordt tussen het eerste en het tweede lid een lid ingevoegd, dat luidt als volgt:

"In afwijking van het eerste lid zijn de ten onrechte uitbetaalde sommen voorgoed vervallen, als de terugbetaling daarvan niet is gevraagd aan de schoolbesturen of hun personeelsleden binnen een termijn van één jaar, te rekenen van de eerste januari van het jaar van de betaling, als het salaris foutief berekend werd als gevolg van een administratieve fout van de betalende overheid, waarbij deze laatste tijdig beschikte over alle nodige informatie. Dit lid is enkel van toepassing wanneer er sprake is van foutief berekend salaris. Het is niet van toepassing wanneer het personeelslid ten onrechte een salaris heeft ontvangen voor prestaties die niet werden geleverd, of wanneer het personeelslid voor een onderbreking van zijn opdracht recht heeft op een socialezekerheidsuitkering.".

Art. 161. In artikel VI.10 van dezelfde codificatie, ingevoegd bij het decreet van 7 juli 2023, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1 worden tussen de woorden "hetzelfde account" en de woorden "De school bepaalt" de zinnen "De informaticatoepassing voorziet ook in de mogelijkheid om leerlinggegevens te delen met verschillende applicaties via een Application Programming Interface, afgekort API. Per applicatie geeft het schoolbestuur, of de instelling daartoe gemachtigd, zijn toestemming voor welke leerlingen de gegevens gedeeld kunnen worden." ingevoegd;

2°. in paragraaf 5 wordt de zin "De dienstenleveranciers zijn de ontvangers van de gegevens die noodzakelijk zijn voor het doel van de identificatie van de

gebruikers of de controle van de gebruiksvoorwaarden." vervangen door de zin "De dienstenleveranciers zijn de ontvangers van de gegevens die noodzakelijk zijn om de gebruikers te identificeren, om de gebruiksvoorwaarden te controleren of voor enkel de leerlinggegevensdeling.".

Art. 162. In artikel VIII.4 van dezelfde codificatie, vervangen bij het decreet van 4 februari 2022, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1, eerste lid, wordt punt 10° vervangen door wat volgt:

"10° een vertegenwoordiger van het betrokken college van burgemeester en schepenen of de colleges van burgemeester en schepenen of in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad: van de Vlaamse Gemeenschapscommissie. Deze persoon treedt niet op in de hoedanigheid van vertegenwoordiger van de gemeente, respectievelijk de Vlaamse Gemeenschapscommissie als schoolbestuur.";

2° aan paragraaf 2, eerste lid, wordt de zinsnede ", vermeld in paragraaf 1, eerste lid, 10°" toegevoegd.

Art. 163. In artikel VIII.4/1 van dezelfde codificatie, ingevoegd bij het decreet van 17 mei 2019, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1, eerste lid, wordt punt 11° vervangen door wat volgt:

"11° een vertegenwoordiger van het betrokken college van burgemeester en schepenen of de colleges van burgemeester en schepenen of in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad: van de Vlaamse Gemeenschapscommissie. Deze persoon treedt niet op in de hoedanigheid van vertegenwoordiger van de gemeente, respectievelijk de Vlaamse Gemeenschapscommissie als schoolbestuur.";

2° aan paragraaf 2, eerste lid, wordt de zinsnede ", vermeld in paragraaf 1, eerste lid, 11°" toegevoegd.

Art. 164. In artikel VIII.9 van dezelfde codificatie, vervangen bij het decreet van 17 mei 2019 en gewijzigd bij de decreten van 8 juli 2022 en 20 december 2024, worden volgende wijzigingen aangebracht:

1° de zinsnede "artikel 37quater decies" wordt vervangen door de zinsnede "artikel 35, 37quater decies";

2° de zinsnede "en 110/16" wordt vervangen door de zinsnede ", 110/16 en 118".

Art. 165. In dezelfde codificatie, het laatst gewijzigd bij het decreet van 17 mei 2024, wordt een deel X/4 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Deel X/4. Bijzondere maatregelen in het kader van de capaciteitsproblematiek in type 2 in het gewoon en het buitengewoon onderwijs".

Art. 166. In dezelfde codificatie, het laatst gewijzigd bij het decreet van 17 mei 2024, wordt in deel X/4, ingevoegd bij artikel 165, een artikel X/4.1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. X/4.1. §1. Vanaf het begrotingsjaar 20TT, dat start in 2026, wordt er jaarlijks een extra werkingsbudget toegekend aan scholen voor gewoon of buitengewoon basisonderwijs, en aan scholen voor gewoon of buitengewoon secundair onderwijs voor het schooljaar 20TT-1 – 20TT, dat start in 2026-2027, die op de eerste schooldag van oktober van 20TT-1 voldoen aan de volgende voorwaarden:

1° de school van gewoon of buitengewoon basisonderwijs of de school van gewoon of buitengewoon secundair onderwijs heeft op de eerste schooldag van oktober van 20TT-1 ten minste zeven regelmatige leerlingen meer dan op de eerste schooldag van februari van 20TT-1 met een IAC-verslag type 2 in het basisonderwijs of een IAC-verslag opleidingsvorm 1, type 2 of opleidingsvorm 2, type 2 in het secundair onderwijs, waarbij de extra leerlingen van beide opleidingsvormen per school samen worden geteld;

2° de hoofdvestigingsplaats van de school ligt in een onderwijszone waar in het gewoon en buitengewoon basisonderwijs en in het gewoon en buitengewoon secundair onderwijs samen het aantal regelmatige leerlingen met een IAC-verslag type 2 en een IAC-verslag opleidingsvorm 1, type 2 en opleidingsvorm 2, type 2, op de eerste schooldag van oktober van 20TT-1 hoger is dan op de eerste schooldag van februari van 20TT-1;

3° er is geen gelijktijdige daling van leerlingen met een IAC-verslag type 2 en een IAC-verslag type 2, opleidingsvorm 1, en een IAC-verslag type 2, opleidingsvorm 2, in een of meer andere scholen van hetzelfde onderwijsniveau en hetzelfde schoolbestuur die in dezelfde gemeente liggen als de hoofdvestigingsplaats van de begunstigde school, waarbij de omvang van de daling toelaat aan laatstgenoemde school om de norm, vermeld in 1°, te bereiken.

§2. Voor de maatregel, vermeld in paragraaf 1, wordt vanaf 2026 jaarlijks in een bedrag van 6 miljoen euro voorzien. Dit bedrag wordt vanaf het begrotingsjaar 2027 geïndexeerd volgens artikel 85bis, §3, tweede lid, 2°, van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997. De Vlaamse Regering kan binnen de beschikbare begrotingskredieten het bedrag verhogen.

Het extra werkingsbudget per school voor gewoon of buitengewoon basisonderwijs en per school voor gewoon of buitengewoon secundair onderwijs voor het schooljaar in kwestie is het resultaat van de vermenigvuldiging van het aantal bijkomende regelmatige leerlingen met een IAC-verslag type 2 en een IAC-verslag opleidingsvorm 1, type 2 of opleidingsvorm 2, type 2, in de school op de eerste schooldag van oktober van 20TT-1 ten opzichte van het aantal regelmatige leerlingen in de school voor gewoon of buitengewoon basisonderwijs en in de school voor gewoon of buitengewoon secundair onderwijs met een IAC-verslag type 2 en een IAC-verslag opleidingsvorm 1, type 2 of opleidingsvorm 2, type 2 op de eerste schooldag van februari van 20TT-1 met het werkingsbudget waarin is voorzien binnen de begroting, vermeld in dit artikel, gedeeld door het totale aantal bijkomende regelmatige leerlingen met een IAC-verslag type 2 en een IAC-verslag opleidingsvorm 1, type 2 of opleidingsvorm 2, type 2, op de

eerste schooldag van oktober van 20TT-1 in alle scholen voor gewoon of buitengewoon basisonderwijs en in alle scholen voor gewoon of buitengewoon secundair onderwijs die voldoen aan de voorwaarden, vermeld in paragraaf 1, ten opzichte van het aantal regelmatige leerlingen met een IAC-verslag type 2 en een IAC-verslag opleidingsvorm 1, type 2 of opleidingsvorm 2, type 2, op de eerste schooldag van februari van 20TT-1 in alle scholen voor gewoon of buitengewoon basisonderwijs en in alle scholen voor gewoon of buitengewoon secundair onderwijs die voldoen aan de voorwaarden, vermeld in paragraaf 1.

Het bedrag dat een school voor buitengewoon basisonderwijs of gewoon basisonderwijs per bijkomende regelmatige leerling ontvangt, kan niet hoger zijn dan 19.278 euro. Het bedrag dat een school voor buitengewoon secundair onderwijs of gewoon secundair onderwijs per bijkomende regelmatige leerling ontvangt, kan niet hoger zijn dan 26.234 euro.

De bedragen, vermeld in het derde lid, worden vanaf het begrotingsjaar 2027 geïndexeerd, voor het basisonderwijs conform artikel 85bis, §3, tweede lid, 2°, van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997 en voor het secundair onderwijs conform artikel 324, §3, tweede lid, 2°, van de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010.

Scholen van gewoon en buitengewoon basisonderwijs en gewoon en buitengewoon secundair onderwijs die voor het schooljaar 20TT-1 – 20TT die tellen of hertellen op de eerste schooldag van oktober komen voor het schooljaar in kwestie niet in aanmerking voor het extra werkingsbudget, vermeld in dit artikel.

Leerlingen die permanent onderwijs aan huis volgen als vermeld in artikel 35 van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997 en artikel 118 van de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010, komen niet in aanmerking voor het extra werkingsbudget, vermeld in dit artikel.

Het extra werkingsbudget voor het schooljaar in kwestie wordt aan de schoolbesturen vóór 1 februari van het schooljaar in kwestie betaald.”.

Hoofdstuk 13. Wijzigingen van het decreet Rechtspositie Basiseducatie van 7 juli 2017

Art. 167. In artikel 5 van het decreet Rechtspositie Basiseducatie van 7 juli 2017 wordt punt 9° opgeheven.

Art. 168. In hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 6 juni 2025, wordt een artikel 17/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 17/1. Als het centrumbestuur voor een tijdelijk of vastbenoemd personeelslid voor wie volgens artikel 41 van de arbeidswet van 16 maart 1971 een risico is vastgesteld, geen toepassing kan maken van de maatregelen, vermeld in artikel 42, §1, eerste lid, 1° of 2°, van de voormelde wet, moet het centrumbestuur dat personeelslid belasten met in haar toestand toelaatbare pedagogische taken of, als het personeelslid niet in het bezit is van een pedagogisch bekwaamheidsbewijs, met in haar toestand toelaatbare

administratieve taken in een niet-organieke betrekking in haar ambt in het centrum waar het personeelslid is aangesteld. Daarbij geldt steeds dat de afstand over de openbare weg tussen de standplaats als vermeld in artikel 31, §3 en artikel 40, §3 en de plaats van tewerkstelling waar het personeelslid wordt belast met de hiervoor vermelde taken, nooit meer dan 25 kilometer mag bedragen. Dat geldt niet als het personeelslid ermee instemt om over een grotere afstand ingezet te worden.

Tijdens de periode waarin het personeelslid met een niet-organieke betrekking als vermeld in het eerste lid wordt belast, is het personeelslid in dienstactiviteit. Het personeelslid blijft titularis van haar betrekking, behoudt daarbij haar salaris en kan worden vervangen hetzij volgens artikel 128ter van het decreet van 15 juni 2007 betreffende het volwassenenonderwijs voor de vervanging van een leraar basiseducatie, hetzij volgens de gebruikelijke vervangingsregeling voor de vervanging van andere ambten dan de leraar basiseducatie.".

Art. 169. In artikel 32 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het eerste lid wordt punt 8° opgeheven;

2° in het tweede lid wordt de zinsnede "na de leeftijdsgrens, vermeld in het eerste lid, 8°," opgeheven.

Art. 170. In artikel 41, eerste lid, van hetzelfde decreet wordt punt 7° opgeheven.

Art. 171. In artikel 58, eerste lid, van hetzelfde decreet wordt punt 7° opgeheven.

Art. 172. In hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 6 juni 2025, wordt een artikel 88/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 88/1. In afwijking van artikel 88, §1 en §5, kan het centrumbestuur de aanstelling of benoeming beëindigen van een personeelslid dat de wettelijke pensioenleeftijd bereikt heeft. Het centrumbestuur neemt daarbij een opzeggingstermijn in acht die maximaal 26 weken bedraagt. Het centrumbestuur en het personeelslid kunnen een langere of kortere opzeggingstermijn overeenkomen. De opzegging wordt gemotiveerd.

De opzeggingstermijn, vermeld in het eerste lid, gaat in op de eerste dag van de maand die volgt op de betekening van het ontslag. Het ontslag wordt betekend met een aangetekende brief en heeft uitwerking op de derde dag na de verzending.

Het centrumbestuur kan beslissen dat het ontslag onmiddellijk ingaat. In dat geval betaalt het centrumbestuur een verbrekingsvergoeding die gelijk is aan het salaris dat overeenstemt met de duur van de berekende opzeggingstermijn.".

Art. 173. In hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 6 juni 2025, wordt een artikel 88/2 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 88/2. Het centrumbestuur mag de tijdelijke aanstelling of vaste benoeming van een personeelslid, met toepassing van artikel 88/1 van dit decreet, niet eenzijdig beëindigen om redenen die vreemd zijn aan de uitoefening door het personeelslid van een van de volgende rechten:

1° het recht op omstandigheidsverlof naar aanleiding van de bevalling, vermeld in artikel 4/1 van het besluit van de Vlaamse Regering van 3 juli 2009 betreffende het omstandigheidsverlof, het verlof wegens overmacht, het onbezoldigd ouderschapsverlof en het geboorteverlof in geval van overlijden of hospitalisatie van de moeder voor bepaalde personeelsleden van het onderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding en tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 26 april 1990 betreffende het verlof voor verminderde prestaties, gewettigd door sociale of familiale redenen en de afwezigheid voor verminderde prestaties wegens persoonlijke aangelegenheid ten gunste van de personeelsleden van het onderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding;
2° het recht op loopbaanonderbreking voor ouderschapsverlof, vermeld in hoofdstuk 3, afdeling 1, van het besluit van de Vlaamse Regering van 9 september 2011 betreffende de loopbaanonderbreking van de personeelsleden van het onderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding;
3° het recht op afwezigheid voor verminderde prestaties voor zorgdoeleinden, vermeld in artikel 10 van het besluit van de Vlaamse regering van 26 april 1990 betreffende het verlof en de afwezigheid voor verminderde prestaties;
4° het recht om een flexibele werkregeling aan te vragen, vermeld in artikel 14/2 van dit decreet;
5° het recht om een nevenactiviteit uit te oefenen, binnen de grenzen van de cumulatieregeling en de regeling rond onverenigbaarheden van het centrumbestuur, opgenomen in een reglement of in het arbeidsreglement van het centrumbestuur;
6° het recht op een ambtswijziging, als dat is opgenomen in een reglement of in het arbeidsreglement van het centrumbestuur.

Het verbod, vermeld in het eerste lid, gaat in op de dag van de aanvraag van een van de rechten, vermeld in het eerste lid, met uitzondering van het recht op loopbaanonderbreking voor ouderschapsverlof dat ingaat op de dag van de geboorte van het kind. Het verbod eindigt dertig dagen na de uiterste datum van de uitoefening van het recht.

Het centrumbestuur deelt het personeelslid schriftelijk mee wat de redenen voor het ontslag zijn.

Als de ingeroepen redenen niet vreemd zijn aan de uitoefening van een recht, als vermeld in het eerste lid, waarvan het personeelslid gebruik maakt of als er geen reden voor het ontslag is opgegeven, als vermeld in het derde lid, , betaalt het centrumbestuur aan het personeelslid aanvullend op de opzegtermijn of -vergoeding een forfaitaire vergoeding die gelijk is aan het brutoloon voor zes

maanden. Die forfaitaire vergoeding kan bij het ontslag van een personeelslid dat gebruik maakt van het recht op omstandigheidsverlof naar aanleiding van de bevalling, het recht op loopbaanonderbreking voor ouderschapsverlof en het recht om een nevenactiviteit uit te oefenen niet samen genoten worden met andere vergoedingen die in het kader van een bijzondere beschermingsprocedure tegen ontslag zijn bepaald.

Elke handeling van het centrumbestuur na afloop van de periode, vermeld in het tweede lid, die als doel heeft om de aanstelling te beëindigen waarvoor tijdens de periode, vermeld in het tweede lid, voorbereidingen zijn getroffen, wordt gelijkgesteld met een ontslag door het centrumbestuur als vermeld in het eerste lid.

In het vijfde lid wordt verstaan onder het treffen van enige voorbereiding het nemen van de ontslagbeslissing.".

Hoofdstuk 14. Wijzigingen van het decreet van 9 maart 2018 betreffende het deeltijds kunstonderwijs

Art. 174. Aan artikel 8, §2, derde lid, van het decreet van 9 maart 2018 betreffende het deeltijds kunstonderwijs, ingevoegd bij het decreet van 21 november 2025, wordt de volgende zin toegevoegd:

"De Vlaamse Regering bepaalt de beroepsprocedure voor een beslissing die de indiener betwist.".

Art. 175. Aan artikel 9 van hetzelfde decreet wordt een tweede lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

"De Koninklijke Beiaardschool Jef Denyn in Mechelen bepaalt in een schoolwerkplan de volgende organisatorische aspecten van de opleiding:
1° de doelstellingen en de inhoud van de opleiding, het opleidingsprogramma en de studieomvang;
2° de organisatie van het schooljaar;
3° de mogelijkheid om de opleiding te volgen in intensieve lessenpakketten als vermeld in artikel 18, §4;
4° de gehanteerde onderwijs-, werk- en evaluatievormen;
5° de toelatingsvoorwaarden, die betrekking hebben op artistieke vooropleiding of competenties.".

Art. 176. In artikel 18 van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 3 juli 2020, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° aan paragraaf 1 wordt een vierde lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

"De Koninklijke Beiaardschool Jef Denyn in Mechelen kan alleen een langlopende studierichting beiaardier en een kortlopende studierichting specialisatie: beiaardier organiseren.";

2° aan paragraaf 3, derde lid, wordt de volgende zin toegevoegd:

"De som van de studieomvang van de leerjaren van de tweede graad voor volwassenen in de studierichting beiaardier bedraagt ten minste veertien lestijden, gespreid over een traject van vier leerjaren.";

3° aan paragraaf 3, vierde lid, wordt de volgende zin toegevoegd:

"De som van de studieomvang van de leerjaren van de derde graad in de studierichting beiaardier bedraagt ten minste twaalf lestijden, gespreid over een traject van drie of vier leerjaren.";

4° aan paragraaf 3, vijfde lid, wordt de volgende zin toegevoegd:

"De som van de studieomvang van de leerjaren van de vierde graad in de studierichting beiaardier bedraagt ten minste vijftien lestijden, gespreid over een traject van drie leerjaren.";

5° in paragraaf 3 wordt het zesde lid opgeheven;

6° er wordt een paragraaf 4 toegevoegd, die luidt als volgt:

"§4. In afwijking van paragraaf 3 kan de Koninklijke Beiaardschool Jef Denyn in Mechelen de studierichtingen organiseren in intensievere lessenpakketten op een kortere termijn dan een leerjaar in het lineaire traject. In dat geval is de totale studieomvang dezelfde als die van een leerjaar in het lineaire traject.".

Art. 177. In artikel 19, §2, tweede lid, van hetzelfde decreet wordt tussen het woord "muziek" en het woord "bedraagt" de zinsnede ", inclusief de specialisatie: optie beiaardier," ingevoegd.

Art. 178. In artikel 26 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het eerste lid worden de zinsnede "normen, structuren," en de zinsnede "de wijze waarop die instelling gesubsidieerd wordt," opgeheven;

2° het tweede lid wordt vervangen door wat volgt:

"De Vlaamse Regering wordt gemachtigd om de bepalingen van het besluit van de Vlaamse Regering van 4 mei 2018 betreffende het opleidingsaanbod, de structuur, organisatie en financiering van de Koninklijke Beiaardschool Jef Denyn in Mechelen te wijzigen.".

Art. 179. In artikel 33, §1, van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 5 april 2019, wordt het tweede lid opgeheven.

Art. 180. In artikel 67, §2, derde lid, van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 8 juli 2022, worden tussen het woord "leeractiviteiten" en het woord "georganiseerd" de woorden "van een vak" ingevoegd.

Art. 181. In artikel 69 van hetzelfde decreet, gewijzigd bij de decreten van 21 december 2018 en 7 juli 2023, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° er wordt een paragraaf 4/1 ingevoegd, die luidt als volgt:

"§4/1. In afwijking van paragraaf 1, 2, 3 en 4 ontvangt de Koninklijke Beiaardschool Jef Denyn in Mechelen op basis van het aantal financierbare leerlingen jaarlijks een pakket lestijden, dat per ingeschreven leerling twee lestijden bedraagt. De Koninklijke Beiaardschool Jef Denyn in Mechelen kan dat urenpakket vrij aanwenden.";

2° in paragraaf 5 wordt de zinsnede "paragraaf 1, 2 en 4" telkens vervangen door de zinsnede "paragraaf 1, 2, 4 en 4/1".

Art. 182. In hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 6 juni 2025, wordt een artikel 84/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 84/1. De Koninklijke Beiaardschool Jef Denyn in Mechelen ontvangt voor het schooljaar X/X+1 een werkingsbudget van 25.606 euro.

Vanaf het schooljaar 2019-2020 worden de bedragen van het voorgaande schooljaar jaarlijks vermenigvuldigd met de aanpassingscoëfficiënt A, die berekend wordt met de volgende formule: A = (Cx-1/Cx-2), waarbij:
1° Cx-1: de gezondheidsindex van de maand januari van het begrotingsjaar x-1;
2° Cx-2: de gezondheidsindex van de maand januari van het begrotingsjaar x-2;
3° de A-coëfficiënt voor 100% in rekening wordt gebracht.

Vanaf het begrotingsjaar 2020 wordt het bedrag, vermeld in het eerste lid, verminderd met 2000 euro.

Art. 183. In artikel 85 van hetzelfde decreet wordt de zinsnede "artikel 83 en 84" vervangen door de zinsnede "artikel 83, 84 en 84/1".

Art. 184. Aan artikel 114, §2, van hetzelfde decreet, gewijzigd bij de decreten van 5 april 2019, 3 juli 2020 en 19 april 2024, wordt een vierde lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

"Als de nieuwe academie bij de oprichting een of meer bestaande structuuronderdelen in vestigingsplaatsen op het grondgebied van de gemeente overneemt, gebeurt de overname conform de voorwaarde en modaliteiten voor overheveling, vermeld in artikel 131, met dien verstande dat de overname uitwerking heeft op 1 september van het oprichtingsjaar en dat het schoolbestuur van de nieuwe academie voor de voorafgaande procedure als schoolbestuur wordt beschouwd.".

Art. 185. In hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 6 juni 2025, wordt een artikel 120/1 ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 120/1. Op de Koninklijke Beiaardschool Jef Denyn in Mechelen zijn geen programmatienormen van toepassing.".

Art. 186. Aan artikel 126 van hetzelfde decreet, gewijzigd bij de decreten van 3 juli 2020 en 9 juli 2021, wordt een paragraaf 4 toegevoegd, die luidt als volgt:

"§4. Als de Koninklijke Beiaardschool Jef Denyn in Mechelen het aantal van vijf leerlingen niet bereikt, gaat ze over tot de geleidelijke sluiting van iedere graad, leerjaar per leerjaar, te beginnen met het laagste, tenzij ze op de vorige teldag voldeed aan de voorwaarden, vermeld in artikel 125. In dat aantal zijn ook de studenten inbegrepen die de intensievere lessenpakketten, vermeld in artikel 18, §4, volgen. In dat geval worden de werkingsmiddelen en het aantal lestijden proportioneel aangepast.

Behalve de norm, vermeld in het eerste lid, zijn geen rationalisatienormen van toepassing op de Koninklijke Beiaardschool Jef Denyn in Mechelen.".

Art. 187. In artikel 136, eerste lid, van hetzelfde decreet worden punt 1° en 2° vervangen door wat volgt:

"1° bijdragen tot de realisatie van de minimumdoelen muzische vorming van het basisonderwijs of de sleutelcompetentie cultureel bewustzijn en culturele expressie van het secundair onderwijs in relatie tot andere minimumdoelen of sleutelcompetenties;

2° bijdragen tot de vakbekwaamheid van studenten hoger onderwijs in de realisatie van de minimumdoelen muzische vorming van het basisonderwijs of de sleutelcompetentie cultureel bewustzijn en culturele expressie van het secundair onderwijs met het oog op hun latere professionele onderwijspraktijk;".

Art. 188. In artikel 145, derde lid, van hetzelfde decreet wordt de zin "De Vlaamse Regering beperkt zich daarbij tot het opvragen van een jaarlijks beknopt verslag en een steekproefsgewijze financiële controle op het einde van de samenwerking." vervangen door de zin "De Vlaamse Regering kan daarvoor op het einde van de samenwerking maximaal een eindverslag opvragen en kan een methode bepalen die toelaat om een globaal zicht te krijgen op de besteding van de werkingsmiddelen.".

Art. 189. Artikel 146 van hetzelfde decreet wordt vervangen door wat volgt:

"Art. 146. De academie en de scholen, de instellingen voor hoger onderwijs en, in voorkomend geval, externe partners zijn samen verantwoordelijk voor de kwaliteit van het lokale samenwerkingsinitiatief.

De onderwijsinspectie kan de kwaliteit van de lokale samenwerkingsinitiatieven in de betrokken basis- en secundaire scholen en academies beoordelen.".

Art. 190. In artikel 150 van hetzelfde decreet wordt in punt 3° een tweede en een derde lid toegevoegd, die luiden als volgt:

"In het kader van de toepassing van het eerste lid, 3°, zijn sponsoring en bedoelde mededelingen die betrekking hebben op betalende bijlessen niet verenigbaar met de pedagogische en onderwijskundige taken en doelstellingen van de academie.

In dit artikel wordt verstaan onder bijlessen: lessen die niet door de school georganiseerd worden en die de realisatie van onderwijsinhouden van het structuuronderdeel van de leerling beogen.”.

Hoofdstuk 15. Wijzigingen van het decreet van 27 april 2018 betreffende de leerlingenbegeleiding in het basisonderwijs, het secundair onderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding

Art. 191. Aan artikel 5 van het decreet van 27 april 2018 betreffende de leerlingenbegeleiding in het basisonderwijs, het secundair onderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding wordt een zesde lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Het centrum beslist, in de fase van uitbreiding van zorg na een vraag van de ouders, in het kader van handelingsgerichte diagnostiek over de toekenning en de duur van het recht op permanent onderwijs aan huis voor een leerling als vermeld in artikel 35 van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997, en artikel 118 van de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010.”.

Hoofdstuk 16. Wijzigingen van het decreet van 3 juni 2022 tot het nemen van dringende maatregelen in het onderwijs naar aanleiding van de Oekraïnecrisis en tot wijziging van het decreet van 15 juni 2007 betreffende het volwassenenonderwijs voor leerlingen en studenten die ressorteren onder richtlijn 2001/55/EG van de Raad van 20 juli 2001 betreffende minimumnormen voor het verlenen van tijdelijke bescherming in geval van massale toestroom van ontheemden en maatregelen ter bevordering van een evenwicht tussen de inspanning van de lidstaten voor de opvang en het dragen van de consequenties van de opvang van deze personen – (II)

Art. 192. In artikel 24 van het decreet van 3 juni 2022 tot het nemen van dringende maatregelen in het onderwijs naar aanleiding van de Oekraïnecrisis en tot wijziging van het decreet van 15 juni 2007 betreffende het volwassenenonderwijs voor leerlingen en studenten die ressorteren onder richtlijn 2001/55/EG van de Raad van 20 juli 2001 betreffende minimumnormen voor het verlenen van tijdelijke bescherming in geval van massale toestroom van ontheemden en maatregelen ter bevordering van een evenwicht tussen de inspanning van de lidstaten voor de opvang en het dragen van de consequenties van de opvang van deze personen – (II) worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het eerste lid worden de woorden “een verklaring van huisonderwijs met bijhorende informatie over het huisonderwijs” telkens vervangen door de woorden “een verklaring van rechten en plichten inzake huisonderwijs”;

2° in het eerste lid wordt tussen het woord “daarvan” en het woord “Voor” de zinsnede “als die kinderen bij de start van het schooljaar minder dan één jaar geleden voor het eerst zijn gedomicilieerd in België of als die kinderen voor 1 januari 2027 twaalf jaar of ouder zijn” ingevoegd;

3° het tweede lid wordt opgeheven.

Art. 193. Aan artikel 25 van hetzelfde decreet wordt de zinsnede "als die kinderen bij de start van het schooljaar minder dan één jaar geleden voor het eerst zijn gedomicilieerd in België of voor zover die kinderen voor 1 januari 2027 twaalf jaar of ouder zijn" toegevoegd.

Art. 194. In artikel 38 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het eerste lid worden de woorden "een verklaring van huisonderwijs met bijhorende informatie over het huisonderwijs" telkens vervangen door de woorden "een verklaring van rechten en plichten inzake huisonderwijs";

2° in het eerste lid wordt tussen het woord "daarvan" en het woord "Voor" de zinsnede "als die kinderen bij de start van het schooljaar minder dan één jaar geleden voor het eerst zijn gedomicilieerd in België of voor zover die kinderen voor 1 januari 2027 zestien jaar of ouder zijn" ingevoegd;

3° het tweede lid wordt opgeheven.

Art. 195. Aan artikel 39 van hetzelfde decreet wordt de zinsnede "voor zover die kinderen bij de start van het schooljaar minder dan één jaar geleden voor het eerst gedomicilieerd waren in België of voor zover die kinderen voor 1 januari 2027 de leeftijd van 16 jaar of ouder bereikt hebben" toegevoegd.

Hoofdstuk 17. Wijziging van het decreet van 28 april 2023 over de transitie van personeelsleden van sommige instellingen van Onderwijs naar Welzijn

Art. 196. Artikel 17 van het decreet van 28 april 2023 over de transitie van personeelsleden van sommige instellingen van Onderwijs naar Welzijn wordt vervangen door wat volgt:

"Art. 17. De bevoegde dienst van het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming verzorgt de betalingen van de salarissen en wachtgelden aan de personeelsleden in het transitiekader. De betaling wordt uitgevoerd op basis van de gegevens die de voorziening bezorgt en onder haar verantwoordelijkheid.

De dienst, vermeld in het eerste lid, vordert het brutosalaris of de brutosalaristoelage, verhoogd met de vergoedingen, bijslagen, vakantiegeld, eindejaarspremie en werkgeversbijdrage, van de voorziening terug.

De regeling, vermeld in het eerste en tweede lid, is van toepassing totdat het laatste personeelslid het transitiekader verlaat.".

Hoofdstuk 18. Wijziging van het Programmadecreet van 30 juni 2023 houdende bepalingen tot begeleiding van de begrotingsaanpassing 2023

Art. 197. Artikel 20 van het Programmadecreet van 30 juni 2023 houdende bepalingen tot begeleiding van de begrotingsaanpassing 2023 wordt opgeheven.

Hoofdstuk 19. Slotbepalingen

Art. 198. Dit decreet treedt in werking op 1 september 2026, met uitzondering van:
1° artikel 4 en 14, die in werking treden op 1 juni 2026;
2° artikel 125, 126, 127, 128 en 143, die in werking treden op 1 juli 2026;
3° artikel 120, 1° en 136, die in werking treden op 1 juli 2026 en die van toepassing zijn vanaf het academiejaar 2026-2027;
4° artikel 47, 49, 94 en 97, die in werking treden op 1 september 2026 voor de inschrijvingen voor het schooljaar 2027-2028;
5° artikel 100, 1° en 2°, 129, 132, 133, 137 en 138, die in werking treden vanaf het academiejaar 2026-2027;
6° artikel 68 dat in werking treedt op 1 januari 2027;
7° artikel 2, 154, 1° en 155, 1°, die in werking treden op 1 april 2027;
8° artikel 30, 75, 95, 1°, 96, 1°, 98, 1° en 99, 1°, die in werking treden op 1 juni 2027;
9° artikel 31, 33, 37, 36, 48, 50 en 64, die in werking treden op 1 september 2027;

Artikel 144 heeft uitwerking met ingang van 1 januari 2022;

Artikel 156 heeft uitwerking met ingang van 1 april 2024;

Artikel 52, 100, 3° tot en met 6°, 101, 102, 123, 124, 158 en 159 hebben uitwerking met ingang van 1 januari 2026.

Brussel, xxxx

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Matthias DIEPENDAELE

De Vlaamse minister van Onderwijs, Justitie en Werk,

Getekend door:Zuhal Demir (Signature)
Getekend op:2026-03-02 10:54:36 +01:0
Reden:Ik keur dit document goed

Zuhal DEMIR

Bijlage 1 bij het decreet over het onderwijs XXXVI

Bijlage 5 bij het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997

Bijlage 5. Lijst met minimumdoelen waarvan kan worden afweken worden voor dove en slechthorende kinderen binnen de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal, als vermeld in artikel 44, §7 van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997

Vrijstellingen van de minimumdoelen

Van de volgende minimumdoelen, vermeld in bijlage 6, kan een vrijstelling worden verleend:

1° van de minimumdoelen Nederlands:

a) van de minimumdoelen kleuters: van 1.1.1 tot en met 1.1.4, 1.1.7, 1.1.9, van 1.3.1 tot en met 1.3.4, van 1.3.6 tot en met 1.3.9, 1.4.4, 1.4.5, 1.5.2, 1.5.4. en 1.5.5;
b) Van de minimumdoelen 4de jaar: 1.1.2, 1.1.3, 1.1.9, 1.1.10, van 1.3.1 tot en met 1.3.5, van 1.3.7 tot en met 1.3.14, 1.4.6., 1.4.8 1.5.6 en 1.5.8;
c) Van de minimumdoelen 6de jaar: 1.1.2, 1.2.4, van 1.3.1 tot en met 1.3.4, 1.3.6, 1.3.10,1.5.2;

2° van de minimumdoelen Wiskunde-getallenkennis (2.1): voor de kleuters: minimumdoel 2.1.1;

3° van de minimumdoelen Wetenschappen en techniek:

a) van de minimumdoelen kleuters: 3.1.2, 3.4.1 en 3.5.3;
b) van de minimumdoelen 4de jaar: 3.5.5;
c) van de minimumdoelen 6de jaar: 3.5.5;

4° van de minimumdoelen muzische vorming:

a) van de minimumdoelen kleuters: 6.1.1, 6.1.2 wat betreft muziek, van 6.2.1 tot en met 6.2.4, 6.4.3 en 6.6.3;
b) van de minimumdoelen 4de jaar: van 6.1.2 tot en met 6.1.4, wat betreft muziek, van 6.2.1 tot en met 6.2.5., 6.6.1, 6.6.2 en 6.6.5;
c) van de minimumdoelen 6de jaar: van 6.1.2 tot en met 6.1.4, wat betreft muziek, van 6.2.1 tot en met 6.2.6, 6.2.8 en 6.6.5;

5° van de minimumdoelen lichamelijke opvoeding:

a) van de minimumdoelen kleuters: 7.1.8 wat betreft het auditief gedeelte;
b) van de minimumdoelen 4de jaar: 7.1.9, wat betreft de auditieve instructies;

6° van de minimumdoelen 4de jaar persoonsvormende en socialiserende vaardigheden: 9.1.1., wat betreft de auditieve signalen;

7° van de minimumdoelen 6de jaar Frans: van 10.1.1 tot en met 10.1.6., van 10.3.1 tot en met 10.3.10, van 10.4.1. tot en met 10.4.6; 10.5.6, 10.6.2, 10.6.3, 10.7.6, 10.7.7, 10.9.1 en 10.9.2.

Vrijstelling voor de leerlingen die nog het curriculum volgens de oude eindtermen volgen:

Van de volgende eindtermen, vermeld in de bijlage bij het besluit van de Vlaamse regering van 27 mei 1997 tot bepaling van de ontwikkelingsdoelen en de eindtermen in het gewoon basisonderwijs, bekrachtigd bij het decreet van 15 juli 1997 kan volgens de procedure en voor de leerlingen, vermeld in artikel 44, §7, een vrijstelling worden verleend:

1° van de eindtermen Nederlands:
   a) alle eindtermen van 1 Luisteren;
   b) alle eindtermen van 2 Spreken;
   c) van de eindtermen 4 Schrijven, alleen de volgende eindtermen:
      1) eindterm 4.7 wat betreft het toepassen van spellingafspraken en -regels over het schrijven van woorden met vast woordbeeld: klankzuivere woorden, hoogfrequente niet-klankzuivere woorden, klinker in open/gesloten lettergreep en niet-klankzuivere eindletter;
      2) eindterm 4.8 in zoverre deze eindterm betrekking heeft op het ontwikkelen van attitudes voor luisteren en spreken;
   d) van de eindtermen 5 Vaardigheden/strategieën in zoverre de vaardigheden of strategieën verband houden met luisteren en spreken;

2° van de eindtermen Frans:
   a) de eindtermen van 1 Luisteren;
   b) de eindtermen van 3 Spreken;
   c) de eindtermen van 4 Mondelinge interactie;
   d) de eindtermen van 5 Attitudes wat betreft de attitudes inzake luisteren, spreken en gesprekken voeren;

3° van de eindtermen Lichamelijke opvoeding alleen de eindterm 1.21 kunnen bewegingsvormen uitvoeren op een opgelegd ritme;

3° van de eindtermen Muzische vorming:
   a) van de eindtermen 2 Muziek alleen de volgende eindtermen:
      1) de eindterm 2.1: de leerlingen kunnen muziek beluisteren en ervaren, muzikale impressies opdoen uit de geluidsomgeving met aandacht voor enkele kenmerken van de muziek: klankeigenschap en functie/gebruikssituatie;
      2) de eindterm 2.2: de leerlingen kunnen improviseren en experimenteren, klankbronnen en muziekinstrumenten uittesten op hun klankwaarde en in een muzikaal (samen)spel daarvan gebruikmaken;
   b) van de eindtermen 3 Drama alleen de volgende eindtermen:
      1) eindterm 3.3: geconcentreerd luisteren naar een gesproken tekst (verteld of voorgelezen) en die mondeling, schriftelijk, beeldend of dramatisch weergeven;
      2) eindterm 3.6 een aan de speelsituatie aangepaste en aangename spreektechniek ontwikkelen (articulatie, adembeheersing, tempo, toonhoogte) en verschillende verbale en non-verbale spelvormen improviseren;

4° van de eindterm Wetenschap en techniek alleen de eindterm 1.1 wat betreft de waarnemingen die betrekking hebben op gehoor.

Gezien om gevoegd te worden bij het decreet over het onderwijs XXXVI

Brussel, ... (datum).

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Matthias DIEPENDAELE

De Vlaamse minister van Onderwijs, Justitie en Werk,

Getekend door:Zuhal Demir (Signature)
Getekend op:2026-03-02 10:54:44 +01:0
Reden:Ik keur dit document goed

Vlaamse overheid

Zuhal DEMIR

Bijlage 2 bij het decreet over het onderwijs XXXVI

Bijlage 6 bij het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997

Bijlage 6. Minimumdoelen voor het derde jaar kleuteronderwijs, het vierde jaar lager onderwijs en het zesde jaar lager onderwijs

De volgende teksten bevatten de minimumdoelen die conform het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997 letterlijk worden opgenomen in de leerplannen.

Deze teksten dienen te worden gelezen als volgt:

De minimumdoelen zijn opgebouwd volgens een vast format met kennen, weten en kunnen. Minimumdoelen met kennen en weten verwijzen naar declaratieve kennis, minimumdoelen met kunnen verwijzen naar procedurele kennis. Zowel de doelzin als een mogelijke afbakening van die doelzin onder de vorm van bullets maken integraal deel uit van het minimumdoel.

Omwille van de eigenheid van een bepaalde vakdiscipline kunnen specifieke 'formatelementen' toegevoegd zijn aan de omschrijving van de minimumdoelen van die vakdiscipline.

- Bij wiskunde is een kennismodel gehanteerd dat drie kennistypes onderscheidt, namelijk:
    - inzichtelijke kennis [I]: concepten en principes die leerlingen begrijpen;
    - feitelijke kennis [F]: begrippen, symbolen of rekenfeiten die leerlingen hanteren;
    - procedurele kennis: bewerkingen, strategieën of methodes die leerlingen toepassen. Feitelijke en inzichtelijke kennis vormen samen het 'kennen', procedurele kennis is het 'kunnen'. In de 'kennen-doelen' en 'weten-doelen' wordt telkens aangeduid of het gaat om inzichtelijke [I], feitelijke [F] of inzichtelijke en feitelijke [I/F] kennis.
- Bij Frans gelden voor verschillende minimumdoelen tekstkenmerken en is een woordenlijst toegevoegd aan de minimumdoelen met de woorden die leerlingen als minimumdoel op het einde van het basisonderwijs actief en in zinsverband moeten kunnen gebruiken.

Zowel de doelzin als een mogelijke afbakening van die doelzin onder de vorm van bullets maken integraal deel uit van het minimumdoel. Daarnaast kunnen bij een minimumdoel ook voorbeelden, toelichting of richtinggevende woordenschat vermeld worden. Voorbeelden en toelichting zijn opgenomen onder het minimumdoel tussen '< >' en in het grijs. Richtinggevende woordenschat is opgenomen in een aparte kolom naast het minimumdoel. Zowel voorbeelden, toelichting als richtinggevende woordenschat zijn louter illustratief en maken geen onderdeel uit van het minimumdoel. Ze zijn met andere woorden niet bindend voor leraren en scholen. Woordenschat die de leerlingen wel moeten kennen is opgenomen in de minimumdoelen zelf.

1. NEDERLANDS

1.1 Lezen	
Vlot en vloeiend lezen	
Kleuter	1.1.1 De kleuters kunnen rijm herkennen, rijmwoorden bedenken en woorden in klankgroepen verdelen (fonologisch bewustzijn). 1.1.2 De kleuters kunnen een bepaalde klank in gesproken woorden op verschillende posities herkennen (fonemisch bewustzijn). 1.1.3 De kleuters kunnen een variatie aan klanken in mk-, km- en mkm-woorden onderscheiden (fonemisch bewustzijn). 1.1.4 De kleuters kunnen minimum 15 letters (korte, lange, tweetekenklinkers en medeklinkers) herkennen door de bijbehorende klank uit te spreken (klanktekenkoppeling).
4de jaar	1.1.1 De leerlingen kunnen woorden lezen met behulp van inzicht in de morfologische opbouw. 1.1.2 De leerlingen kunnen accuraat en geautomatiseerd lezen (vlot lezen). 1.1.3 De leerlingen kunnen teksten accuraat, met gepast tempo en met intonatie lezen (vloeiend lezen). 1.1.4 De leerlingen kunnen teksten en boeken lezen met aandacht en doorzettingsvermogen.
6de jaar	1.1.1 De leerling kan onbekende woorden lezen met behulp van inzicht in de morfologische opbouw en kennis van leenwoorden. 1.1.2 De leerling kan teksten expressief lezen.
Tekstbegrip	
Kleuter	1.1.5 De kleuters kunnen de betekenis van eenvoudige visuele boodschappen begrijpen. 1.1.6 De kleuters kunnen expliciete informatie over de situatie, de gevoelens, de personages en perspectiefname uit voorgelezen teksten halen. 1.1.7 De kleuters kunnen expliciete verbanden binnen een tekst verwoorden: oorzaak, gevolg, probleem en oplossing. 1.1.8 De kleuters kunnen verbanden leggen tussen voorgelezen teksten en hun vakspecifieke kennis en voorkennis. 1.1.9 De kleuters kunnen de belangrijkste gebeurtenissen uit een verhaallijn in eigen woorden navertellen.

4de jaar	1.1.5 De leerlingen kunnen expliciet vermelde informatie in teksten weergeven. 1.1.6 De leerlingen kunnen informatie uit een tekst combineren om tot een logische conclusie te komen. 1.1.7 De leerlingen kunnen verbanden leggen tussen teksten en hun vakspecifieke kennis en voorkennis. 1.1.8 De leerlingen kunnen beoordelen of de titel bij de tekst past. 1.1.9 De leerlingen kunnen verwoorden hoe de auteur denkt over het onderwerp van de tekst. 1.1.10 De leerlingen kunnen verwoorden hoe een tekst aansluit bij het leesdoel. 1.1.11 De leerlingen kunnen zich oriënteren op het lezen, tot begrip komen en het lezen bijsturen door aangeleerde leesstrategieën te gebruiken.
6de jaar	1.1.3 De leerling kan expliciete en impliciete informatie uit een tekst combineren om tot een logische conclusie te komen. 1.1.4 De leerling kan verbanden leggen tussen teksten en zijn/haar vakspecifieke kennis en voorkennis. 1.1.5 De leerling kan vergelijken hoe verschillende auteurs denken over eenzelfde onderwerp. 1.1.6 De leerling kan beoordelen hoe een tekst zijn/haar standpunt wel of niet beïnvloedt. 1.1.7 De leerling kan zich oriënteren op het lezen, tot leesbegrip komen en het lezen bijsturen door indien nodig relevante leesstrategieën te selecteren en te gebruiken.
Tekstsoorten en tekstconventies	
Kleuter	1.1.10 De kleuters kunnen tonen dat ze de volgende tekstconventies begrijpen: inzicht in leesrichting, onderscheid tekst en beeld, congruentie tussen tekst en beeld. 1.1.11 De kleuters kunnen tonen dat teksten een doel hebben: iets onthouden, iets doen, genieten.
4de jaar	1.1.12 De leerlingen kunnen tonen dat ze de volgende tekstconventies begrijpen: gebruik van interpunctie, hoofdletters, structuuraanduiders (verwijs-, verbindings- en signaalwoorden), titels, tussentitels en alinea's. 1.1.13 De leerlingen kunnen tonen dat ze doelen van teksten herkennen aan de hand van tekstkenmerken. < bv. instructies geven via een stappenplan, genieten van een gedicht >
6de jaar	1.1.8 De leerling kan tonen dat hij/zij de volgende tekstconventies begrijpt: index, inhoudsopgave, legende, tabellen en figuren. 1.1.9 De leerling kan doelen van teksten analyseren aan de hand van tekstkenmerken. < bv. een publiek activeren via een reclametekst, informeren via een nieuwsbericht >

1.2 Schrijven	
Handschrift en digitale vaardigheden	
Kleuter	1.2.1 De kleuters kunnen een dynamische pengreep hanteren. 1.2.2 De kleuters kunnen in een correcte schrijfhouding zitten. 1.2.3 De kleuters kunnen rechte en gebogen lijnen maken binnen liniatuur. 1.2.4 De kleuters kunnen schrijfpatronen maken binnen liniatuur. 1.2.5 De kleuters kunnen egaal binnen de lijntjes kleuren. 1.2.6 De kleuters kunnen arceren met rechte lijnen. 1.2.7 De kleuters kunnen de schrijfrichting hanteren.
4de jaar	1.2.1 De leerlingen kunnen letters, woorden en zinnen schrijven tussen de grondlijn en hulplijnen. 1.2.2 De leerlingen kunnen kleine letters, hoofdletters, cijfers, reken- en leestekens, volgens een correcte route schrijven binnen een volledige liniatuur. 1.2.3 De leerlingen kunnen een regelmatig handschrift hanteren met de juiste spatiëring binnen en tussen woorden. 1.2.4 De leerlingen kunnen de kantlijn en witruimtes hanteren in schriften.
6de jaar	1.2.1 De leerling kan vlot en regelmatig zonder hulplijnen schrijven op een enkele grondlijn. 1.2.2 De leerling kan het schrijftempo en de vormgevingskwaliteit op elkaar afstemmen. 1.2.3 De leerling kan een digitale tekst schrijven.
Correct schrijven	
Kleuter	/
4de jaar	1.2.5 De leerlingen kunnen de volgende categorieën van woorden spellen: ● woorden met een hoofdletter: persoonsnamen, titels van boeken en films, aardrijkskundige namen, feestdagen, talen en taalvariëteiten; ● woorden met gedekte en vrije klinkers in open en gesloten lettergrepen; ● woorden met een doffe klank in:

	○ open en onbeklemtoonde lettergrepen; ○ voor- en achtervoegsels; ○ -eren,-elen,-enen; ○ frequente woorden. < bv. me, moeten, gevaar, voorzichtig, innerlijk, kinderen, meubelen, tekenen, avond > ● woorden met tweetekenklanken: ei, ij, ou, au, eu, ui; ● woorden met lettergroepen: aai, oei, ooi, eeuw, ieuw; ● woorden met meerdere medeklinkers vooraan, in het midden, en achteraan; ● woorden met medeklinkers eindigend op -b, -p- -d, -t, -g; ● woorden met -ng en -nk; ● woorden met -ch/-g; ● meervouden op -s, 's, -en, -eren; ● verkleinwoorden op -je, -tje, -etje, -pje, kje. 1.2.6 De leerlingen kunnen spellingregels bij werkwoorden in de tegenwoordige tijd toepassen. 1.2.7 De leerlingen kunnen zwakke en sterke werkwoorden in de (on)voltooid verleden tijd spellen. 1.2.8 De leerlingen kunnen zinnen en teksten schrijven met aandacht voor zinsstructuur, gebruik van hoofdletters en interpunctie.
6de jaar	1.2.4 De leerling kan de volgende categorieën van woorden spellen: ● woorden met hoofdletters: afleidingen van aardrijkskundige namen, namen van historische gebeurtenissen, namen van bedrijven, gebouwen en merken; ● woorden die anders uitgesproken worden dan geschreven; < bv. station, actie, concert, succes, accu, quotiënt, examen, journaal, team, premier > ● woorden met vrije klinkers ee, o, u, ie, i, oe, ai, in een open of gesloten lettergreep; < bv. café, diner, trainen, ruw, eventueel, fabrikant, radio, historisch, baby, bijzonder, journaal, militair > ● woorden met de achtervoegsels -isch(e), -air(e), -iaal, -eaal, -ueel, -ieel; ● vakspecifieke woorden uit het Latijn of Grieks; < bv. fauna, flora, fotografie > ● onregelmatige verkleinwoorden; ● meervouden op -ie en -ee; < bv. kopieën en zeeën >

	• afwijkende meervouden; < bv. musea, centra > • frequent gebruikte afkortingen, initiaalwoorden en letterwoorden; • frequent gebruikte woorden met koppelteken, apostrof, trema en accent. 1.2.5 De leerling kan spellingregels toepassen bij frequente werkwoorden in tegenwoordige, verleden, voltooide en toekomende tijd. 1.2.6 De leerling kan samengestelde zinnen en teksten schrijven met aandacht voor zinsstructuur, gebruik van hoofdletters en interpunctie.
Schrijven om te leren	
Kleuter	1.2.8 De kleuters kunnen door middel van tekenen, krabbels, symbolen, letter- of cijfervormen ideeën of gebeurtenissen vastleggen.
4de jaar	1.2.9 De leerlingen kunnen kernwoorden, schema's of eenvoudige lijstjes noteren om teksten of mondelinge informatie uit vakdisciplines te onthouden of te ordenen. 1.2.10 De leerlingen kunnen teksten of mondelinge informatie uit vakdisciplines samenvatten in korte zinnen.
6de jaar	1.2.7 De leerling kan het kernidee van teksten of mondelinge informatie uit vakdisciplines in eigen woorden formuleren. 1.2.8 De leerling kan een samenvatting schrijven met een kernidee, argumenten en relevante details. 1.2.9 De leerling kan bij vakdisciplines gestructureerde aantekeningen maken met kernwoorden.
Schrijven om te delen	
Kleuter	1.2.9 De kleuters kennen de functie van schriftelijke taal om te informeren of te communiceren. 1.2.10 De kleuters kunnen ideeën aanbrengen voor een tekst vanuit aangeboden inhouden, eigen ervaringen of creatieve ideeën.
4de jaar	1.2.11 De leerlingen kunnen met behulp van enkele gepaste tekstkenmerken specifieke teksten formuleren. < bv. een stappenplan, een brief > 1.2.12 De leerlingen kunnen bedenken wat de inhoud van een tekst kan zijn en hiervoor gebruik maken van hun vakspecifieke kennis en voorkennis. 1.2.13 De leerlingen kunnen ideeën verzamelen en ordenen voor een tekst via een woordspin of schema.

	1.2.14 De leerlingen kunnen teksten schrijven met aandacht voor gepaste inhoud. 1.2.15 De leerlingen kunnen structuur in een tekst aanbrengen: begin, midden en slot. 1.2.16 De leerlingen kunnen teksten schrijven met aandacht voor woordkeuze en zinsconstructies afgestemd op het beoogde publiek. 1.2.17 De leerlingen kunnen teksten schrijven met een verzorgde tekstopmaak aangepast aan het tekstdoel. 1.2.18 De leerlingen kunnen teksten herlezen en op aanwijzing herschrijven. 1.2.19 De leerlingen kunnen teksten schrijven met aandacht en doorzettingsvermogen.
6de jaar	1.2.10 De leerling kan met behulp van enkele gepaste tekstkenmerken specifieke teksten formuleren. < bv. bij een reclametekst, een nieuwsbericht > 1.2.11 De leerling kan bedenken wat de inhoud van een tekst kan zijn en hiervoor gebruik maken van zijn/haar vakspecifieke kennis en voorkennis en relevante strategieën: brainstorm, vragen stellen en associëren. 1.2.12 De leerling kan ideeën verzamelen en ordenen voor een tekst en hierbij indien relevant een plan of structuur opstellen. 1.2.13 De leerling kan teksten schrijven met aandacht voor gepaste en samenhangende inhoud. 1.2.14 De leerling kan een herkenbare en eenvoudige structuur aanbrengen in teksten met inbegrip van titels, tussentitels, alinea's en structuuraanduiders (verwijs, verbindings- en signaalwoorden). 1.2.15 De leerling kan een doelgerichte formulering hanteren met variatie in zinsbouw en gepaste woordkeuze met gebruik van figuurlijk taalgebruik en een gepast register afgestemd op het beoogde publiek. 1.2.16 De leerling kan kritisch reflecteren op teksten en ze op aanwijzing herschrijven. 1.2.17 De leerling kan teksten schrijven met een verzorgde (digitale) tekstopmaak in functie van verzenden of publiceren. 1.2.18 De leerling kan het schrijfproces met aandacht en doorzettingsvermogen doorlopen.

1.3 Mondeling taalgebruik
Luisterbegrip

Kleuter	DE MINIMUMDOELEN VAN DIT SUBTHEMA MOETEN DOOR DE KLEUTERS BEREIKT WORDEN OP POPULATIENIVEAU 1.3.1 De kleuters kunnen met aandacht luisteren. 1.3.2 De kleuters kunnen gepast reageren op vragen en instructies. 1.3.3 De kleuters kunnen vragen stellen om meer informatie te krijgen en om te controleren of ze de boodschap begrepen hebben. 1.3.4 De kleuters kunnen op een voorgelezen verhaal reageren door voorspellingen te maken, vragen te stellen of verbanden te leggen met hun vakspecifieke kennis en voorkennis.
4de jaar	1.3.1 De leerlingen kunnen expliciet vermelde informatie in teksten weergeven. 1.3.2 De leerlingen kunnen informatie uit een tekst combineren om tot een logische conclusie te komen. 1.3.3 De leerlingen kunnen verbanden leggen tussen teksten en hun vakspecifieke kennis en voorkennis. 1.3.4 De leerlingen kunnen verwoorden hoe de auteur denkt over het onderwerp van de tekst. 1.3.5 De leerlingen kunnen verwoorden hoe een tekst aansluit bij het luisterdoel.
6de jaar	1.3.1 De leerling kan expliciete en impliciete informatie uit een tekst combineren om tot een logische conclusie te komen. 1.3.2 De leerling kan verbanden leggen tussen teksten en zijn/haar vakspecifieke kennis en voorkennis. 1.3.3 De leerling kan vergelijken hoe verschillende auteurs denken over eenzelfde onderwerp. 1.3.4 De leerling kan beoordelen hoe een tekst zijn/haar standpunt wel of niet beïnvloedt.
Spreken, presenteren en vertellen	
Kleuter	1.3.5 De kleuters kunnen verstaanbaar spreken met aandacht voor uitspraak van klanken, klankcombinaties en volume. 1.3.6 De kleuters kunnen bij het spreken mededelende, vragende en samengestelde zinnen hanteren. 1.3.7 De kleuters kunnen gedachten en gebeurtenissen formuleren met een aanzet tot volgorde en tonen hierbij een aanzet tot het gebruik van structuuraanduiders (verwijs-, verbindings- en signaalwoorden). 1.3.8 De kleuters kunnen in een vertrouwde omgeving over een zelfgekozen onderwerp vertellen.
4de jaar	1.3.6 De leerlingen kunnen voorafgaand aan het vertellen en presenteren inhoud verzamelen en structureren onder begeleiding. 1.3.7 De leerlingen kunnen verstaanbaar spreken met aandacht voor uitspraak van het Standaardnederlands en zinsaccent. 1.3.8 De leerlingen kunnen bij het spreken gepaste woordkeuze en correcte zinsconstructies gebruiken.

	1.3.9 De leerlingen kunnen ideeën, gedachten en verworven inzichten samenhangend formuleren. 1.3.10 De leerlingen kunnen meningen met argumenten onderbouwen op basis van hun vakspecifieke kennis en voorkennis. 1.3.11 De leerlingen kunnen bij het vertellen of presenteren afstemmen op het spreekdoel en het publiek. 1.3.12 De leerlingen kunnen bij het vertellen of presenteren gebruik maken van hulpmiddelen wanneer die de boodschap ondersteunen. 1.3.13 De leerlingen kunnen het spreken en presenteren op aanwijzing verbeteren.
6de jaar	1.3.5 De leerling kan bij het spreken gepaste woordkeuze en complexere zinsconstructies gebruiken. 1.3.6 De leerling kan ideeën, gedachten en verworven inzichten gestructureerd formuleren. 1.3.7 De leerling kan meningen beargumenteren op basis van zijn/haar vakspecifieke kennis en voorkennis. 1.3.8 De leerling kan voorafgaand aan het vertellen en presenteren inhoud verzamelen en structureren op basis van zijn/haar vakspecifieke kennis en voorkennis. 1.3.9 De leerling kan bij het vertellen en presenteren een gepaste expressie en gepast register gebruiken.
Mondelinge interactievaardigheden	
Kleuter	1.3.9 De kleuters kunnen actief deelnemen aan mondelinge interactievormen zoals kringgesprekken, samen spelen, gesprekken met gekende volwassenen en hierbij de volgende interactiestrategieën toepassen: ● op een gepaste manier het woord nemen en vragen; ● elkaar laten uitspreken; ● inspelen op wat anderen zeggen; ● standaardformules gebruiken bij het groeten, aanspreken, bedanken en vragen.
4de jaar	1.3.14 De leerlingen kunnen doelgericht deelnemen aan mondelinge interactievormen zoals dialoog, discussie en groepsgesprek en hierbij de volgende interactiestrategieën toepassen: ● inspelen op de inbreng van de gesprekspartner(s); ● informatie, argument of mening in het gesprek inbrengen.
6de jaar	1.3.10 De leerling kan doelgericht en genuanceerd deelnemen aan mondelinge interactievormen zoals dialoog, discussie en groepsgesprek en hierbij de volgende interactiestrategieën toepassen: ● voortbouwen op andermans ideeën; ● verbanden leggen tussen verschillende standpunten;

	• argumenten bevragen en nuanceren; • met ondersteuning tot een conclusie komen.

1.4 Taalsysteem en taalgebruik	
Woordenschat	
Kleuter	DE MINIMUMDOELEN VAN DIT SUBTHEMA MOETEN DOOR DE KLEUTERS BEREIKT WORDEN OP POPULATIENIVEAU 1.4.1 De kleuters kunnen basiswoordenschat en eenvoudige betekenisrelaties inzetten met betrekking tot de leefomgeving en de school. 1.4.2 De kleuters kunnen aangeboden inhoudelijke en functionele school- en instructietaal inzetten binnen de context van de activiteiten en hun vakspecifieke kennis, voorkennis en ervaring. 1.4.3 De kleuters kunnen onder begeleiding hun woordenschat uitbreiden.
4de jaar	1.4.1 De leerlingen kennen woordvorming: samenstellingen, afleidingen. 1.4.2 De leerlingen kennen basisprincipes van betekenisrelaties: synoniemen, antoniemen en trappen van vergelijking. 1.4.3 De leerlingen kennen figuurlijk taalgebruik. 1.4.4 De leerlingen kunnen woorden genuanceerd en gepast inzetten. 1.4.5 De leerlingen kunnen aangeboden school-, instructie- en vaktaal hanteren in de vakdisciplines. 1.4.6 De leerlingen kunnen nieuwe woordbetekenissen en -relaties achterhalen uit gesproken en geschreven contexten door gebruik te maken van woordleerstrategieën: • om verduidelijking vragen; • belang van het woord in de tekst nagaan; • vergelijken met een bekend woord; • de context inzetten; • de woordopbouw analyseren.
6de jaar	1.4.1 De leerling kent basisprincipes van betekenisrelaties: hyponiemen. 1.4.2 De leerling kan formeel en informeel taalgebruik conform de context inzetten. 1.4.3 De leerling kan woorden genuanceerd en gepast inzetten met steeds hogere abstractiegraad en figuurlijk taalgebruik.

	1.4.4 De leerling kan actief op zoek gaan naar nieuwe woordbetekenissen en -relaties door gebruik te maken van woordleerstrategieën: ● vreemdetalenkennis inzetten; ● hulpbron inzetten.
Taalsysteem (klanken, spelling, grammatica)	
Kleuter	1.4.4 De kleuters kennen woord, woorddeel, klankgroep, rijm, klank, letter. 1.4.5 De kleuters kunnen basiselementen van het taalsysteem toepassen in taal(spel): klanken, klankgroepen, rijm, letter- en cijfersymbolen, klanktekenkoppeling, woorden.
4de jaar	1.4.7 De leerlingen kennen klanken: korte, lange, tweetekenklinkers, medeklinkers en uitspraak. 1.4.8 De leerlingen kennen spelling: ● klanktekenkoppeling, letters, alfabetisch principe; ● interpunctietekens: punt, vraagteken, uitroepteken, komma, dubbele punt, spatie. 1.4.9 De leerlingen kennen woorden: ● woordvorming: enkelvoud, meervoud en verbuiging, vervoeging, samenstelling, afleiding; ● woordsoorten: zelfstandig naamwoord, bijvoeglijk naamwoord, lidwoord, telwoord, voorzetsel, voegwoord, werkwoord; ● werkwoordstijden: tegenwoordige tijd, verleden tijd. 1.4.10 De leerlingen kennen zinnen en zinsdelen: ● zin, onderwerp, persoonsvorm, zinsdeel, gezegde; ● soorten zinnen: mededelende zin, vragende zin, uitroepende zin. 1.4.11 De leerlingen kunnen inzichten in het taalsysteem toepassen en erover reflecteren.
6de jaar	1.4.5 De leerling kent spelling: ● interpunctietekens: dubbele aanhalingstekens, haakjes; ● woordtekens: trema, koppelteken, apostrof, accent, soorten afkortingen. 1.4.6 De leerling kent woorden: ● woordsoorten: voornaamwoord; ● werkwoordtijden: toekomende tijd, voltooid deelwoord. 1.4.7 De leerling kent woorden: grondwoord, voorvoegsel, achtervoegsel, verkleinwoord, stam, uitgang, infinitief. 1.4.8 De leerling kent zinnen en zinsdelen:

	• meewerkend en lijdend voorwerp; • naamwoordelijk en werkwoordelijk gezegde; • soorten zinnen: enkelvoudige en samengestelde zinnen, ontkennende zin; • gebiedende wijs. 1.4.9 De leerling kan inzichten in het taalsysteem toepassen en erover reflecteren.
Taalgebruik en taalwetenschap	
Kleuter	1.4.6 De kleuters weten dat taal non-verbale en verbale elementen inhoudt. 1.4.7 De kleuters weten dat er verschillende taalvariëteiten en verschillende talen zijn.
4de jaar	1.4.12 De leerlingen kennen enkele taalvariëteiten: dialect, Standaardnederlands. 1.4.13 De leerlingen kennen: • het communicatiemodel: zender, ontvanger, boodschap, kanaal; • basisregisters: formeel, informeel; • non-verbale communicatie: intonatie, mimiek, lichaamstaal. 1.4.14 De leerlingen kennen de termen jongerentaal en vaktaal. 1.4.15 De leerlingen weten dat taal wordt beïnvloed door verschillende factoren: leeftijd en beroep van de gebruiker. 1.4.16 De leerlingen weten dat taal evolueert doorheen de tijd. 1.4.17 De leerlingen kunnen basisverschillen tussen formele en informele taal verwoorden.
6de jaar	1.4.10 De leerling kent het uitgebreid communicatiemodel: doel, medium, effect. 1.4.11 De leerling kent taalvariëteiten: tussentaal, vreemde taal. 1.4.12 De leerling weet dat taal wordt beïnvloed door verschillende factoren: plaats en cultuur. 1.4.13 De leerling weet dat informatiebronnen veranderen doorheen de tijd: orale vertelcultuur, schrift, boekdrukkunst, radio, televisie, digitale media. 1.4.14 De leerling weet dat het Nederlands tot een taalfamilie behoort. 1.4.15 De leerling weet dat er vreemde talen zijn waarin dezelfde of andere schrifttekens worden gebruikt dan in het Nederlands.

1.5 Literatuur	
Interactie met literatuur	
Kleuter	1.5.1 De kleuters kennen auteur, illustrator, titel, kaft. 1.5.2 De kleuters kunnen gedachten of gevoelens verwoorden bij het in contact komen met bekroonde jeugdliteratuur, zowel fictie als non-fictie. < bv. de Boon voor Jeugdliteratuur, de Gouden Griffel, de Kinderjury Nederland, de Leesjury Vlaanderen, de Woutertje Pieterse Prijs > 1.5.3 De kleuters kunnen een eigen voorkeur tonen voor bepaalde verhalen of personages. 1.5.4 De kleuters kunnen in eigen woorden de kern van een prentenboek navertellen met ondersteuning van beelden of symbolen.
4de jaar	1.5.1 De leerlingen kennen personage, hoofdpersonage, thema. 1.5.2 De leerlingen kennen plot: belangrijkste gebeurtenissen. 1.5.3 De leerlingen kennen context: tijd en plaats. 1.5.4 De leerlingen kunnen voor hen geschikte boeken kiezen uit een variatie aan genres, passend bij het leesdoel en de eigen leesvoorkeur. 1.5.5 De leerlingen kunnen aangereikte en zelfgekozen bekroonde jeugdliteratuur lezen, zowel fictie als non-fictie. < bv. de Boon voor Jeugdliteratuur, de Gouden Griffel, de Kinderjury Nederland, de Leesjury Vlaanderen, de Woutertje Pieterse Prijs > 1.5.6 De leerlingen kunnen verwoorden waarom een tekst aanspreekt. 1.5.7 De leerlingen kunnen verbanden leggen tussen elementen uit de tekst en emoties en gedachten tijdens het lezen van de tekst. 1.5.8 De leerlingen kunnen complexere verhaallijnen navertellen.
6de jaar	1.5.1 De leerling kent vertelperspectief: ik-verteller. 1.5.2 De leerling kan literaire voorkeuren verwoorden binnen fictie, non-fictie en bekroonde jeugdliteratuur. 1.5.3 De leerling kan zelfgekozen bekroonde jeugdliteratuur lezen, zowel fictie als non-fictie. < bv. de Boon voor Jeugdliteratuur, de Gouden Griffel, de Kinderjury Nederland, de Leesjury Vlaanderen, de Woutertje Pieterse Prijs >

	1.5.4 De leerling kan elementen uit de tekst situeren binnen zijn/haar vakspecifieke kennis en voorkennis.
Creatieve expressie in taal	
Kleuter	1.5.5 De kleuters kunnen experimenteren met taal en verhalen via spreken, tekenen en eenvoudige spelvormen.
4de jaar	1.5.9 De leerlingen kunnen op basis van voorbeelden een eigen talige creatie maken. < bv. een verhaal, een gedicht, een toneeldialoog >
6de jaar	1.5.5 De leerling kan een eigen talige creatie mondeling of schriftelijk presenteren. < bv. een verhaal, een gedicht, een toneeldialoog >

2. WISKUNDE

2.1 Getallenkennis

Natuurlijke getallen

Kleuter	DE MINIMUMDOELEN VAN DIT SUBTHEMA MOETEN DOOR DE KLEUTERS BEREIKT WORDEN OP POPULATIENIVEAU 2.1.1 De kleuters kennen de telrij van 0 tot en met 20 (akoestisch tellen) [F]. 2.1.2 De kleuters kennen natuurlijke getallen als aantal en als rangorde [I]. 2.1.3 De kleuters kennen de rangtelwoorden van eerste tot en met tiende [F]. 2.1.4 De kleuters kennen de één-op-één relatie tussen een aantal objecten en de overeenkomstige telwoorden (synchroon tellen) [I]. 2.1.5 De kleuters kennen de irrelevantie van de volgorde van objecten bij het bepalen van een aantal [I]. 2.1.6 De kleuters kennen het principe van conservatie (een aantal is onafhankelijk van tijd en ruimte) [I]. 2.1.7 De kleuters kennen de volgende begrippen [F]: ● evenveel, niet-evenveel; ● veel/weinig, gelijk/niet gelijk, te veel/te weinig; ● meer, minder, meest, minst, tussen, één meer/één minder; ● van minder naar meer, van weinig naar veel; ● eerste, middelste, laatste, vorige, volgende; ● hoeveel, geen enkel, niets, hoeveel meer, hoeveel minder; ● juist ervoor, juist erna. 2.1.8 De kleuters kunnen (on)gestructureerde aantallen tot en met 10: ● vergelijken; ● sorteren; ● tellen (resultatief tellen); ● koppelen aan het telwoord en de getalnotatie (in alle richtingen); ● van weinig naar veel of omgekeerd ordenen (seriëren).

	2.1.9 De kleuters kunnen (on)gestructureerde aantallen tot en met 5 herkennen zonder te tellen (subiteren). 2.1.10 De kleuters kunnen met behulp van de telrij: ● vanaf een willekeurige plaats tot en met 10 tellen, doortellen en terugtellen; ● 1 meer en 1 minder, juist ervoor en juist erna bepalen bij een gegeven getal tot en met 10. 2.1.11 De kleuters kunnen een rangorde tot en met 10 aangeven. 2.1.12 De kleuters kunnen getallen (in cijfers) tot en met 10 lezen.
4de jaar	2.1.1 De leerlingen kennen paraat de splitsingen tot en met 10 [F]. 2.1.2 De leerlingen kennen de waarde van een cijfer in getallen tot en met 10 000 aan de hand van zijn positie in het plaatswaardesysteem [I]. 2.1.3 De leerlingen kennen het verband tussen telwoorden tot en met 10 000, getalnotatie en aantal [I]. 2.1.4 De leerlingen kennen een getal als aanduiding voor een aantal, rangorde en code [I]. 2.1.5 De leerlingen kennen de kenmerken van deelbaarheid van [I/F]: ● 2, 5; ● 10, 100 en 1 000. 2.1.6 De leerlingen kennen de volgende begrippen en wiskundige notaties [F]: ● E, T, H, D, TD; ● $=, \neq, <, >, \leq, \geq$ (tussen getallen); ● het cijfer (de symbolen 0 tot en met 9), het getal (één- of meercijferig); ● het aantal, de rangorde; ● de getallenas, afronden; ● deelbaar, de deler, de rest, het veelvoud, even en oneven. 2.1.7 De leerlingen kunnen (bij) natuurlijke getallen tot en met 10 000: ● lezen en schrijven; ● vergelijken, ordenen en plaatsen op de getallenas; ● met eenheden, tweetallen, vijftallen en machten van tien tellen, doortellen en terugtellen; ● tellen met sprongen van 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 (in functie van maal- en deeltafels), 25, 50, 100, 125 en 1 000; ● in duizendtallen, honderdtallen, tientallen en eenheden splitsen en samenstellen;

	● herstructureren (in functie van bewerkingen); < bv. bij een deling als 234 : 3 = het getal 234 herstructureren als 210 en 24 om de deling uit te voeren > ● tot op een tien-, honderd- en duizendtal afronden; ● aantallen schatten in betekenisvolle contexten; < bv. hoeveel kinderen kunnen eten in de refter? > ● delers en veelvouden bepalen; ● de kenmerken van deelbaarheid toepassen om de deelbaarheid en de rest te bepalen voor 2, 5, 10, 100 en 1 000.
6de jaar	2.1.1 De leerling kent de waarde van een cijfer in getallen tot en met 10 miljard aan de hand van zijn positie in het plaatswaardesysteem [I]. 2.1.2 De leerling kent miljoen, miljard als eenheid [F]. 2.1.3 De leerling kent de (grootste) gemeenschappelijke deler en het (kleinste) gemeenschappelijk veelvoud [I/F]. 2.1.4 De leerling kent de volgende begrippen en wiskundige notaties [F]: HD, M, TM, HM, Md. 2.1.5 De leerling kan de (grootste) gemeenschappelijke deler en het (kleinste) gemeenschappelijk veelvoud van twee natuurlijke getallen tot en met 100 bepalen. 2.1.6 De leerling kan (bij) natuurlijke getallen tot en met 10 000 000 000: ● lezen en schrijven, waarbij miljoen en miljard als eenheid worden gebruikt; < bv. in 2025 waren we met 8,2 miljard mensen op de aarde > ● vergelijken, ordenen en plaatsen op de getallenas; ● met miljoenen, honderdduizendtallen, tienduizendtallen, duizendtallen, honderdtallen, tientallen, eenheden splitsen en samenstellen; ● herstructureren en samenstellen (in functie van bewerkingen); ● tot op een tienduizend-, honderdduizend-, miljoen- en miljardtal afronden; ● grootteordes inschatten; < bv. België had in 2025 ongeveer 11 miljoen inwoners, China 1,4 miljard > ● de kenmerken van deelbaarheid toepassen om de deelbaarheid en de rest te bepalen. 2.1.7 De leerling kan orde, regelmaat, verbanden en patronen tussen getallen herkennen, beschrijven, maken, verderzetten en opvullen.
Gehele getallen	

Kleuter	/
4de jaar	2.1.8 De leerlingen kennen de uitbreiding van de getallenas met negatieve getallen [I]. 2.1.9 De leerlingen kennen de volgende begrippen en wiskundige notaties [F]: ● het positief getal, het negatief getal; ● het minteken (-). 2.1.10 De leerlingen kunnen terugtellen vanaf nul met eenheden tot en met -10. 2.1.11 De leerlingen kunnen in herkenbare contexten: ● negatieve getallen lezen en interpreteren; ● gehele getallen vergelijken en ordenen.
6de jaar	2.1.8 De leerling kan negatieve gehele getallen tot en met -20 vergelijken, ordenen en plaatsen op de getallenas. 2.1.9 De leerling kan de afstand tussen twee negatieve getallen bepalen met behulp van een schematische voorstelling. < bv. ik ga van verdieping 4 naar verdieping -2, ik daal 6 verdiepingen >
Positieve rationale getallen	
Kleuter	/
4de jaar	2.1.12 De leerlingen kennen een breuk als operator en als deel van een geheel, hierbij is het geheel [I]: ● continu; ● een aantal; ● een getal. 2.1.13 De leerlingen kennen een breuk als rationaal getal en als getal tussen andere getallen [I]. < bij een breuk als rationaal getal geldt de afspraak dat de eenheid het geheel is (= 1), hierdoor kan je alle rationale getallen vergelijken en er bewerkingen mee uitvoeren > 2.1.14 De leerlingen kennen decimale getallen als uitbreiding van het plaatswaardesysteem via de breuken $\frac{1}{10}$ en $\frac{1}{100}$ [I]. 2.1.15 De leerlingen kennen paraat het verband tussen de breuken $\frac{1}{2}, \frac{1}{4}, \frac{3}{4}$, $\frac{1}{5}, \frac{1}{10}, \frac{1}{100}$ en hun decimale vorm [F]. 2.1.16 De leerlingen kennen de volgende begrippen en wiskundige notaties [F]: ● de (ver)deling, de (on)gelijke delen; ● het dubbel, de helft, een kwart;

	• de teller, de noemer, de breukstreep, de breuk (/); • een stambreuk, een (on)echte breuk; • gelijkwaardig, vereenvoudigen, (on)gelijknamig; • de komma (,), t, h. 2.1.17 De leerlingen kunnen bij een gegeven • geheel en deel, de breuk vinden; • geheel en breuk, het deel bepalen; • deel en breuk, het geheel zoeken met behulp van een schematische voorstelling. 2.1.18 De leerlingen kunnen (bij) breuken waarbij de noemer beperkt is tot en met 20 of breuken die te vereenvoudigen zijn tot deze breuken: • lezen met zowel schuine $(3/4)$ als horizontale $\left(\frac{3}{4}\right)$ breukstreep; • noteren met horizontale breukstreep $\left(\frac{3}{4}\right)$; • voorstellen en herkennen in oppervlaktemodellen en strookmodellen; • gelijknamige breuken vergelijken, ordenen en plaatsen op de getallenas; • herstructureren. < bv. $\frac{5}{4}$ is 1 geheel en $\frac{1}{4}$, $\frac{3}{4}$ is $\frac{1}{4}$ minder dan 1 geheel > 2.1.19 De leerlingen kunnen decimale getallen (tot op 1 honderdste): • lezen en noteren; • in tienden en honderdsten tellen, doortellen en terugtellen; • vergelijken, ordenen en plaatsen op de getallenas; • in tienden en honderdsten splitsen en samenstellen; • in herkenbare contexten interpreteren.

6de jaar	2.1.10 De leerling kent een breuk als een deling [I]. 2.1.11 De leerling kent een natuurlijk getal als een oneigenlijke breuk [I]. < bv. een oneigenlijke breuk is een breuk waarbij de teller een veelvoud is van de noemer, bv. $\frac{9}{3},\frac{6}{6},\frac{3}{1}$ > 2.1.12 De leerling kent een rationaal getal als aanduiding voor een hoeveelheid en een verhouding [I]. 2.1.13 De leerling kent een procent als een breuk met noemer 100 [I]. 2.1.14 De leerling kent het verband tussen een breuk, een decimaal getal en procent [I]. 2.1.15 De leerling kent van de breuken $\frac{1}{2},\frac{1}{4},\frac{3}{4}$, $\frac{1}{5},\frac{1}{10},\frac{1}{100}$ hun uitdrukking als procenten paraat [F]. 2.1.16 De leerling kent een relatieve en absolute vergelijking [I]. < bv. Ik eet de helft van taart A, jij de helft van taart B, ook al eten we allebei een halve taart (relatief), toch hangt de hoeveelheid af van de grootte van de taart (absoluut) > 2.1.17 De leerling kent de volgende begrippen en wiskundige notaties [F]: ● d (duizendste); ● verhouding; ● procent (%). 2.1.18 De leerling kan breuken (noemer tot en met 100), procenten (tot op eenheid) en decimale getallen (tot op 1 duizendste): ● lezen en noteren; ● schematisch voorstellen; ● vergelijken, ordenen en plaatsen op de getallenas; ● vereenvoudigen en gelijknamig maken; ● naar elkaar omzetten; ● afronden (decimale getallen en procenten).

2.2 Bewerkingen	
Overkoepelend deel: begripsvorming, eigenschappen van en relaties tussen bewerkingen	
Kleuter	2.2.1 De kleuters kennen de volgende begrippen [F]: ● bijdoen, erbij, samen(tellen), samenvoegen; ● weg(nemen), eraf;

	● evenveel, gelijk maken, (gelijke) groepjes maken; ● keer nemen; ● splitsen; ● (eerlijk) verdelen. 2.2.2 De kleuters kunnen met concrete materialen en tot en met 10, volgende rekenhandelingen uitvoeren en verwoorden: ● optellen en aftrekken als: ○ oorzaak-verandering; < bv. ik heb 5 knikkers en ik win er 2, hoeveel heb ik er nu? > ○ combinatie; < bv. ik heb 5 knikkers en jij hebt er 2, hoeveel hebben we er samen? > ○ vergelijking. < bv. ik heb 5 knikkers en jij hebt er 2, hoeveel heb jij er minder? > ● vermenigvuldigen als keerhandeling; < bv. ik heb 2 zakjes met 3 knikkers, hoeveel knikkers in totaal? > ● splitsen van een aantal; < bv. ik heb 6 noten in mijn jaszakken: 4 in de ene, 2 in de andere; dus 6 is gesplitst in een groepje van 4 en een groepje van 2 > ● delen als verdelingsdeling. < bv. ik heb 8 knikkers en verdeel ze over 2 vrienden, hoeveel elk? >
4de jaar	2.2.1 De leerlingen kennen het optellen/aftrekken als: oorzaak-verandering, combinatie, vergelijking [I]. < bv. zie bewerkingen kleuter > 2.2.2 De leerlingen kennen het vermenigvuldigen als: keerhandeling, rooster, vergelijking, combinatie [I]. < bv. * keerhandeling: ik neem 6 keer een zakje met 24 knikkers, hoeveel knikkers heb ik? * rooster: een moestuin heeft 4 rijen met 9 plantjes in elke rij, hoeveel plantjes zijn er? * vergelijking: je hebt 3 keer zoveel stripboeken als jouw vriend, jouw vriend heeft er 18, hoeveel heb jij er? * combinatie: je hebt 4 soorten soep en 5 verschillende broodjes, hoeveel verschillende maaltijden kun je samenstellen? > 2.2.3 De leerlingen kennen het delen als: verdelingsdeling, verhoudingsdeling, opgaande en niet-opgaande deling [I]. < bv. * verdelingsdeling: ik heb 8 knikkers, ik verdeel ze over twee vrienden, hoeveel elk? * verhoudingsdeling: ik heb 8 knikkers, ik maak zakjes van 2 knikkers, hoeveel zakjes? >

	2.2.4 De leerlingen kennen het verband tussen verhoudingsdeling en verdelingsdeling [I]. < bv. 6 : 2 = 3: ik deel 6 knikkers uit aan twee leerlingen en kijk hoeveel ieder er krijgt (=3), ik kan ook tellen hoe vaak ik 2 knikkers kan uitdelen (=3) > 2.2.5 De leerlingen kennen het gelijkheidsteken als aanduiding voor een wiskundige gelijkheid [I]. < het gelijkheidsteken wordt vaak uitsluitend als signaal gezien om iets uit te rekenen, terwijl het slaat op een gelijkheid tussen beide zijden van het gelijkheidsteken > 2.2.6 De leerlingen kennen de rekenvolgorde van links naar rechts [I]. 2.2.7 De leerlingen kennen het gebruik van haakjes om de rekenvolgorde te doorbreken of de rekenvolgorde te benadrukken [I]. < bv. volgorde doorbreken: 3 + 6 + 4 = 3 + (6 + 4) / rekenvolgorde benadrukken: 7 + 9 = (7 + 3) + 6 > 2.2.8 De leerlingen kennen de eigenschappen van bewerkingen [I]: ● neutraal en opslorpend element; ● commutativiteit; ● associativiteit; ● distributiviteit. < de deling is alleen rechtsdistributief t.o.v. de optelling/aftrekking > 2.2.9 De leerlingen kennen relaties tussen bewerkingen [I]: ● een vermenigvuldiging als een herhaalde optelling en deling als een herhaalde aftrekking (of tellen van de sprongen); ● optellen/aftrekken en vermenigvuldigen/delen zijn elkaars inverse bewerking. 2.2.10 De leerlingen kennen de volgende begrippen en wiskundige notaties [F]: ● +, -, x, :, /, ( ), =, ≠; ● optellen, aftrekken, vermenigvuldigen, delen; ● plus, min, maal, keer, gedeeld door; ● de som, het verschil, het product, het quotiënt, de rest; ● de aftrekker, het aftrektal, de vermenigvuldiger, het vermenigvuldigtal, de deler, het deeltal; ● termen, factoren; ● aanvullen tot; ● compenseren, omgekeerde bewerking; ● van plaats wisselen, (aaneen)schakelen, splitsen en verdelen.

	2.2.11 De leerlingen kunnen betekenisvolle situaties omzetten naar bewerkingen met natuurlijke getallen en decimale getallen. 2.2.12 De leerlingen kunnen bij een niet-opgaande deling de rest bepalen. 2.2.13 De leerlingen kunnen het gelijkheidsteken correct gebruiken. < bv. 76 + 23 = 76 + 20 + 3 = 96 + 3 = 99 en dus niet 76 + 23 = 76 + 20 = 96 + 3 = 99 > 2.2.14 De leerlingen kunnen flexibel een doelmatige rekenmethode uitkiezen, uitvoeren en verantwoorden op basis van inzicht in de getalstructuur en begrip van de rekenhandelingen. Keuze uit: ● hoofdrekenen: standaardprocedures; ● hoofdrekenen: handig rekenen, meer bepaald compenseren en eigenschappen van bewerkingen gebruiken. 2.2.15 De leerlingen kunnen andere rekenwijzen (zie verder) gebruiken: schattend rekenen, cijferen.
6de jaar	2.2.1 De leerling kent het vermenigvuldigen: 'van' als 'maal' bij breuken [I]. 2.2.2 De leerling kent de eigenschappen van bewerkingen [I]: ● de som van twee getallen verandert niet als we bij één term een getal optellen en dit getal van de andere term aftrekken; ● het verschil van twee getallen verandert niet als we bij beide termen hetzelfde getal optellen of aftrekken; ● het product van twee getallen verandert niet als we de ene factor vermenigvuldigen met een getal en de andere factor delen door dit getal; ● het quotiënt van twee getallen verandert niet als we deeltal en deler vermenigvuldigen met of delen door eenzelfde getal (de rest verandert wel); ● het verband tussen deeltal, deler, quotiënt, rest: $D = d \times q + r$; ● het product/quotiënt verandert niet als we een factor/de deler ontbinden. < bv. vermenigvuldigen met 12 is hetzelfde als vermenigvuldigen met 3 en met 4, delen door 12 is delen door 3 en door 4 > 2.2.3 De leerling kent de volgorde van bewerkingen en het gebruik van haakjes om die te doorbreken [I]. 2.2.4 De leerling kan betekenisvolle situaties omzetten naar bewerkingen met breuken en procenten. 2.2.5 De leerling kan flexibel een doelmatige rekenmethode uitkiezen, uitvoeren en verantwoorden op basis van inzicht in de getalstructuur en begrip van de rekenhandelingen. Keuze uit: ● hoofdrekenen: standaardprocedures; ● hoofdrekenen: handig rekenen; ● andere rekenwijzen: schattend rekenen, cijferen of met een digitale rekentool.

Hoofdrekenen: standaardprocedures	
Kleuter	/
4de jaar	2.2.16 De leerlingen kennen paraat de optellingen en aftrekkingen tot en met 20 [F]. 2.2.17 De leerlingen kennen paraat de vermenigvuldigings- en deeltafels van 1, 2,...,10 [F]. 2.2.18 De leerlingen kunnen standaardprocedures gebruiken voor natuurlijke getallen tot en met 1 000 en grotere getallen met eindnullen: ● optellen en aftrekken: door de tweede term te splitsen in opeenvolgende rangen; < bv. 124 + 254 = 124 + 200 + 50 + 4 > ● vermenigvuldiging als herhaalde optelling; < bv. 3 x 36 = 36 + 36 + 36> ● opgaande en niet-opgaande delingen: het quotiënt bepalen door sprongen te tellen (herhaalde aftrekking); < bv. 74 : 12 = … (12, 24, 36, 48, 60, 72 dus 6) 74 : 12 = 6 met rest = 2> ● opgaande deling door het deeltal te splitsen in een som en de distributiviteit toe te passen. < bv. 234 : 3 = (210 + 24) : 3 = (210 : 3) + (24 : 3) 2.2.19 De leerlingen kunnen standaardprocedures gebruiken voor natuurlijke getallen tot en met 10 000: ● vermenigvuldiging op basis van de distributiviteit (E x HTE, TE x TE). 2.2.20 De leerlingen kunnen standaardprocedures gebruiken voor decimale getallen (tot op 1 honderdste): ● optellen en aftrekken: door de tweede term te splitsen volgens het plaatswaardesysteem; < bv. 6,2 + 3,41 = 6,2 + 3 + 0,4 + 0,01 > ● vermenigvuldigen met een natuurlijk getal op basis van de herhaalde optelling. < bv. 3 x 0,4 = 0,4 + 0,4 +0,4 >
6de jaar	2.2.6 De leerling kan standaardprocedures uitbreiden voor natuurlijke getallen tot en met 10 000 en grotere getallen met eindnullen optellen en aftrekken. 2.2.7 De leerling kan standaardprocedures gebruiken om het resultaat van een bewerking te vinden voor decimale getallen (tot op 1 duizendste): ● optellen en aftrekken; ● vermenigvuldigen met een natuurlijk getal op basis van de keerhandeling;

	< bv. 0,6 x 3 = 3 x 0,6 = 3 x 6 t > ● delen door een natuurlijk getal op basis van de verdelingsdeling. < bv. 0,08 : 2 = 8 h : 2 >
Hoofdrekenen: handig rekenen	
Kleuter	/
4de jaar	2.2.21 De leerlingen kennen een werkwijze voor het vermenigvuldigen met en delen door 10, 100, 1 000 [I]. 2.2.22 De leerlingen kunnen (bij) natuurlijke getallen tot en met 1 000: ● van plaats wisselen en schakelen om handig te rekenen; ● optellen en aftrekken naar analogie met optellingen en aftrekkingen tot 20; < bv. 20 + 30 = … 600 – 300 = … > ● aftrekken door aanvullend optellen; < bv. 801 – 796 = 5 als 797 + … = 801 > ● vermenigvuldigen en delen naar analogie met de tafels; < bv. 80 x 60 = … 120 : 20 = … > ● compenseren op basis van de betekenis van de rekenhandeling: een keer meer, een keer minder, verdubbelen, halveren; ● compenseren op basis van de inverse bewerking. < bv. 140 + 99 = 140 + 100 – 1 = 239 of 32 x 5 = 32 x 10 : 2 = 160 >
6de jaar	2.2.8 De leerling kent een werkwijze voor vermenigvuldigen met en delen door 0,1; 0,01; 0,001; 0,2; 0,5; 2; 5; 25; 50 [I]. 2.2.9 De leerling kent een werkwijze voor vermenigvuldigen met en delen door 10 000, 4, 8 [I]. 2.2.10 De leerling kan eigenschappen van bewerkingen en relaties gebruiken om handig te rekenen. < bv. 31 + 19 = (31 – 1) + (19 + 1) = 30 + 20 73 – 19 = (73 + 1) – (19 + 1) = 74 – 20 12 x 5 = (12 : 2) x (5 x 2) = 6 x 10 48 : 12 = (48 : 2) : (12 : 2) = 24 : 6

	98 x 12 = (100 – 2) x 12 = (100 x 12) – (2 x 12) = 1 200 – 24 (compenseren, splitsen en verdelen) 2 277 : 23 = (2 300 – 23) : 23 = (2 300 : 23) – (23 : 23) = 100 – 1 (compenseren, splitsen en verdelen) > 2.2.11 De leerling kan een factor ontbinden om handig te rekenen. < bv. 25 x 32 = 25 x 4 x 8 = 100 x 8 = 800 3000 : 12 = 3 000 : 3 : 4 = 1 000 : 4 = 250 > 2.2.12 De leerling kan decimale getallen (tot op 1 duizendste) vermenigvuldigen en delen door om te zetten naar breuken. < bv. $4 \times 0{,}7 = 4 \times \frac{7}{10} = \frac{28}{10} = 2{,}8$ $0{,}4 \times 7 = \frac{4}{10} \times 7 = \frac{28}{10} = 2{,}8$ $0{,}18 \times 4 = \frac{18}{100} \times 4 = \frac{72}{100} = 0{,}72$ $0{,}4 \times 0{,}7 = \frac{4}{10} \times \frac{7}{10} = \frac{28}{100} = 0{,}28$ $5{,}4 : 9 = \frac{54}{10} : 9 = \frac{6}{10} = 0{,}6$ $0{,}72 : 0{,}8 = \frac{72}{100} : \frac{8}{10} = \frac{72}{100} \times \frac{10}{8} = \frac{720}{800} = \frac{9}{10} = 0{,}9$ $70 : 3{,}5 = 70 : \frac{35}{10} = 70 \times \frac{10}{35} = \frac{700}{35} = 20$ $5{,}4 : 1{,}2 = \frac{54}{10} : \frac{12}{10} = \frac{54}{10} \times \frac{10}{12} = \frac{540}{120} = \frac{9}{2} = 4{,}5$ >
Bewerkingen met breuken en procenten	
Kleuter	/
4de jaar	2.2.23 De leerlingen kennen een schematische voorstelling voor de oplossingsstrategie van optellen/aftrekken met breuken [I]. 2.2.24 De leerlingen kunnen bij breuken waarbij de noemer beperkt is tot en met 20: ● gelijknamige breuken optellen en aftrekken; ● een breuk van een getal nemen.

6de jaar	2.2.13 De leerling kent een procent van een getal als een vermenigvuldigingsfactor [I]. 2.2.14 De leerling kent een schematische voorstelling voor de oplossingsstrategie van onderstaande bewerkingen met breuken [I]: ● natuurlijk getal x breuk; ● breuk x natuurlijk getal; ● breuk x breuk; ● breuk : natuurlijk getal; ● de drie basisregels die bovenstaande regels samenvatten [I/F]: ○ optellen en aftrekken van (on)gelijknamige breuken; ○ breuk x breuk; ○ breuk : breuk. 2.2.15 De leerling kan bij breuken waarbij de noemer beperkt is tot en met 20 of breuken die te vereenvoudigen zijn tot deze breuken ongelijknamige breuken optellen en aftrekken. 2.2.16 De leerling kan breuken (noemer tot en met 100) vermenigvuldigen en delen. 2.2.17 De leerling kan decimale getallen vermenigvuldigen en delen door ze om te zetten naar breuken (zie Hoofdrekenen: handig rekenen). 2.2.18 De leerling kan een procent van een getal nemen.
Andere rekenwijzen: schattend rekenen, cijferen, rekenen met digitale rekentool	
Kleuter	/
4de jaar	2.2.25 De leerlingen kennen procedures om te cijferen voor optellen en aftrekken op basis van inzicht in de tientalligheid en het plaatswaardesysteem van ons talstelsel [I]. 2.2.26 De leerlingen kennen de wiskundige notatie [F]: ≈ (aanduiding schatting). 2.2.27 De leerlingen kunnen cijferalgoritmes voor optellen en aftrekken gebruiken voor natuurlijke getallen tot en met 10 000. 2.2.28 De leerlingen kunnen schatten door gebruik te maken van afrondingsregels. 2.2.29 De leerlingen kunnen volgende controlestrategieën inzetten om het resultaat van een bewerking te controleren: de omgekeerde bewerking uitvoeren.

6de jaar	2.2.19 De leerling kent procedures om te cijferen voor vermenigvuldigen en delen op basis van inzicht in de tientalligheid en het plaatswaardesysteem van ons talstelsel [I]. 2.2.20 De leerling kan cijferalgoritmes voor vermenigvuldigen en delen gebruiken voor natuurlijke getallen tot en met 10 000 en waarbij vermenigvuldiger en deler van de vorm (T)E zijn. 2.2.21 De leerling kan schattend rekenen wanneer een bepaalde context hierom vraagt zoals bij onvoldoende gegevens of wanneer geen exact resultaat nodig is. < bv. voor een optelling het ene getal naar boven en het andere getal naar beneden afronden > 2.2.22 De leerling kan een digitale rekentool gebruiken voor: ● het uitvoeren van complexere berekeningen (grote getallen, decimale getallen met veel cijfers); ● het bepalen van de rest bij een deling; ● het berekenen van procenten. 2.2.23 De leerling kan volgende controlestrategieën inzetten om het resultaat van een bewerking te controleren: ● de omgekeerde bewerking uitvoeren; ● een digitale rekentool gebruiken.

2.3 Meten en metend rekenen	
Overkoepelende meetinzichten en vaardigheden	
Kleuter	2.3.1 De kleuters kennen de volgende meetinzichten [I]: ● we meten geen objecten maar grootheden van objecten; < bv. we meten geen aquarium, maar de lengte, de inhoud en de massa van een aquarium > ● bij een meting gaan we na hoe vaak de natuurlijke maateenheid in de te meten grootheid gaat. 2.3.2 De kleuters kennen het principe van conservatie: bepaalde handelingen veranderen niets aan de lengte, inhoud en massa van een object [I]. < bv. een touw oprollen verandert niets aan de lengte, een stuk ervan afknippen wel > 2.3.3 De kleuters kennen het principe van samenstellen [I].

	< bv. beseffen dat 2 (of meer) touwen samen even lang kunnen zijn als 1 lang touw of dat een emmer gevuld kan worden door de inhoud van verschillende waterflesjes en verschillende bekers samen te voegen >
4de jaar	2.3.1 De leerlingen kennen de volgende meetinzichten [I]: ● we meten geen objecten maar grootheden van objecten; ● meten is het bepalen van een verhouding: bij een meting gaan we na hoe vaak de maateenheid in de te meten grootheid gaat; ● hoe kleiner de maateenheid, hoe groter het maatgetal (en omgekeerd); ● elk meetresultaat is een benadering, verfijning van maten leidt tot nauwkeuriger meten; ● om meetresultaten te vergelijken, is het nodig dat we ze in dezelfde maateenheid uitdrukken; ● de standaardmaateenheden berusten op afspraken en staan in een vaste verhouding tot elkaar, ze vormen een systeem: het metriek stelsel. 2.3.2 De leerlingen kennen de noodzakelijkheid van standaardmaten voor het eenduidig uitvoeren en vergelijken van metingen [I]. 2.3.3 De leerlingen kennen de volgende begrippen [F]: de maateenheid, het maatgetal, de maat (= maatgetal + maateenheid). 2.3.4 De leerlingen kunnen meten en metend rekenen voor lengte, oppervlakte en inhoud, massa, geld, tijdstip en tijdsduur, temperatuur (zie verder) met inbegrip van: ● het zinvol afronden van het resultaat; ● het ordenen van meetresultaten (seriëren). 2.3.5 De leerlingen kunnen een verhoudingstabel gebruiken voor berekeningen met recht evenredige grootheden en vaste verhoudingen.
6de jaar	2.3.1 De leerling kent de meetinzichten uit het 4de jaar toegepast op de nieuwe grootheden [I]. 2.3.2 De leerling kent het onderscheid tussen een verhoudingsmeting (bv. lengte, massa, tijdsduur) en een intervalmeting (temperatuur en tijdstip) [I]. < bv. een lengte van 20 cm is dubbel zo groot als een lengte van 10 cm, een temperatuur van 20°C is niet dubbel zo warm als een temperatuur van 10°C > 2.3.3 De leerling kan indirect meten door: ● een andere grootheid te meten;

	< bv. 1 uur lopen komt overeen met een afstand van 5 km > ● berekeningen te maken; < bv. de dikte van een blad bepalen door de dikte van een blok papier te meten en deze lengte te delen door aantal bladzijden > ● een verhoudingstabel of een formule te gebruiken voor samengestelde grootheden (zie verder bij samengestelde grootheden).
Lengte – oppervlakte – inhoud/volume	
Kleuter	2.3.4 De kleuters kennen de volgende begrippen [F]: ● (even) lang, kort, hoog, laag, ver, dichtbij, breed, smal, dik, dun, diep, groot, klein, (bijna) vol, (bijna) leeg, veel, weinig; ● langer, korter, hoger, lager, verder, dichter, breder, smaller, dikker, dunner, dieper, groter, kleiner, leger, voller, meer, minder; ● langste, kortste, hoogste, laagste, dikste, dunste, diepste, grootste, kleinste, meeste, minste. 2.3.5 De kleuters kunnen lengte, oppervlakte en inhoud/volume kwalitatief: ● vergelijken; ● (on)gelijk maken; ● ordenen (seriëren); ● samenstellen. 2.3.6 De kleuters kunnen lengte en inhoud kwantitatief: ● meten met natuurlijke maten; < bv. kijken hoeveel bekers nodig zijn om een drinkbus te vullen > ● meten met meetinstrumenten voor natuurlijke maten (eventueel zelfgemaakt); < bv. een volle drinkbus overgieten in een fles met hoeveelheidsmarkeringen > ● schematisch noteren (metingen tot en met 10).
4de jaar	2.3.6 De leerlingen kennen de opbouw van het metriek stelsel en de verbanden tussen opeenvolgende maten voor [I/F]: ● lengte (tot en met km); ● oppervlakte (tot en met m^2); ● inhoud (tot en met l). 2.3.7 De leerlingen kennen referentiematen en referentiepunten voor lengte, oppervlakte en inhoud [F].

< bv. 1 melkfles als referentiemaat voor 1l, de lengte van een volwassen persoon als referentiepunt voor het schatten van de hoogte van een gebouw >

2.3.8 De leerlingen kennen lengte (en omtrek) als een eendimensionale en oppervlakte als een tweedimensionale grootheid [I].

2.3.9 De leerlingen kennen het principe dat de lengte of oppervlakte ook van een gebroken, gebogen of grillige vorm kan gemeten worden [I].

2.3.10 De leerlingen kennen de inhoud van een voorwerp als de hoeveelheid (vloei-)stof die een recipiënt kan bevatten [I].

2.3.11 De leerlingen kennen het volume van een object als de ruimte die dat object inneemt [I].

2.3.12 De leerlingen kennen in woorden de formules van (afleiden en paraat kennen) [I/F]:

- de omtrek van een veelhoek als de som van de lengtes van de zijden;
- de oppervlakte van een vierkant en een rechthoek.

< oppervlakte vierkant/rechthoek = basis x hoogte >

2.3.13 De leerlingen kennen de volgende maateenheden en hun wiskundige notaties [F]:

- km, hm, dam, m, dm, cm, mm;
- m^2, dm^2, cm^2;
- l, dl, cl, ml.

2.3.14 De leerlingen kennen de volgende begrippen [F]:

- de lengte, de basis, de hoogte, de diepte, de omtrek en de afstand;
- de oppervlakte;
- de inhoud.

2.3.15 De leerlingen kunnen een geschikt meetinstrument voor lengte, oppervlakte en inhoud kiezen en een lengte tot op 1 mm nauwkeurig meten en tekenen, een oppervlakte meten met roosterpapier, een volume afpassen met kubussen, een inhoud tot op 1 cl nauwkeurig meten en afmeten.

2.3.16 De leerlingen kunnen referentiematen voor lengte, oppervlakte en inhoud gebruiken om een schatting te maken en deze te vergelijken met het meetresultaat.

2.3.17 De leerlingen kunnen herleidingen tussen veelgebruikte standaardmaateenheden voor lengte, oppervlakte en inhoud uitvoeren met natuurlijke getallen tot en met 10 000.

< hm/hm^3 en dam/dam^2/dam^3 zijn geen veelgebruikte maten, maar ondersteunen de opbouw van het metriek stelsel >

2.3.18 De leerlingen kunnen de omtrek en de oppervlakte berekenen van:

	• een vierkant; • een rechthoek; • samengestelde figuren (bestaande uit vierkanten/rechthoeken) via omstructureren.
6de jaar	2.3.4 De leerling kent de opbouw van het metriek stelsel en de verbanden tussen opeenvolgende volumematen [I/F]. 2.3.5 De leerling kent de uitbreiding van het metriek stelsel voor inhouds- en oppervlaktematen [I/F]. 2.3.6 De leerling kent referentiematen en referentiepunten voor oppervlakte-, inhouds- en volumematen [F]. 2.3.7 De leerling kent de grootte-orde van een hectare (ha) in een betekenisvolle context [I]. 2.3.8 De leerling kent het volume als een driedimensionale grootheid [I]. 2.3.9 De leerling kent het verband tussen inhoud en volume [I/F]. < bv. 1 dm³ is de ruimte die door 1 liter wordt ingenomen > 2.3.10 De leerling kent in woorden de formules van (afleiden en paraat kennen) [I/F]: • de omtrek van een cirkel met π als de verhouding tussen de omtrek en de diameter; • de oppervlakte van een driehoek, parallellogram, ruit, trapezium, regelmatige veelhoek, cirkel waarbij de formules worden afgeleid via het omstructureren naar een figuur waarvan de oppervlakteformule gekend is; • de oppervlakte van een kubus, balk, cilinder via de som van de oppervlakten van de grensvlakken; • het volume van een kubus, balk (via het beeld van gelijke lagen), een cilinder (naar analogie met de balk, via oppervlakte grondvlak x hoogte). 2.3.11 De leerling kent de samengestelde grootheid schaal als verhouding tussen de getekende afstand en de werkelijke afstand [I/F]. 2.3.12 De leerling kent de volgende maateenheden en hun wiskundige notaties [F]: • km², hm², dam², m², dm², cm², mm²; < hm², dam² zijn geen veelgebruikte maten, maar ondersteunen de opbouw van het metriek stelsel > • kl, hl, dal, l, dl, cl, ml; < kl, hl, dal zijn geen veelgebruikte maten, maar ondersteunen de opbouw van het metriek stelsel > • km³, hm³, dam³, m³, dm³, cm³, mm³. < km³, hm³, dam³ zijn geen veelgebruikte maten, maar ondersteunen de opbouw van het metriek stelsel > 2.3.13 De leerling kent de volgende begrippen en benaderende waarde [F]:

	● de straal, de diameter; ● het volume; ● π (inclusief de waarde $\pi \approx 3{,}14$). 2.3.14 De leerling kan herleidingen tussen verschillende, veelgebruikte standaardmaateenheden voor lengte, oppervlakte en inhoud uitvoeren. < hl/hm³ en dam²/dal/dam³ zijn geen veelgebruikte maten, maar ondersteunen de opbouw van het metriek stelsel > 2.3.15 De leerling kan een inhoudsmaat naar een volumemaat omzetten en omgekeerd. 2.3.16 De leerling kan formules toepassen om een omtrek, oppervlakte en volume te berekenen. 2.3.17 De leerling kan de schaal, de werkelijke lengte of de lengte op schaal bepalen wanneer twee van de drie grootheden gegeven zijn.
Massa	
Kleuter	2.3.7 De kleuters kennen de volgende begrippen [F]: ● (even) zwaar, (even) licht; ● zwaarder, lichter; ● zwaarste, lichtste. 2.3.8 De kleuters kunnen massa kwalitatief: ● vergelijken; ● (on)gelijk maken; < bv. maak een balletje dat zwaarder is > ● ordenen (seriëren); ● samenstellen. 2.3.9 De kleuters kunnen massa kwantitatief: ● meten met natuurlijke maten; < bv. zandzakjes > ● meten met een (eventueel zelfgemaakte) balans; ● schematisch noteren (metingen tot en met 10).
4de jaar	2.3.19 De leerlingen kennen de opbouw van het metriek stelsel en de verbanden tussen opeenvolgende maten voor massa (van kg tot g) [I/F]. 2.3.20 De leerlingen kennen referentiematen en referentiepunten voor massa [F].

	< bv. een zak suiker weegt 1 kg > 2.3.21 De leerlingen kennen de volgende maateenheden en hun wiskundige notaties [F]: kg, hg, dag, g. 2.3.22 De leerlingen kennen de volgende begrippen [F]: de massa, de balans, de weegschaal. 2.3.23 De leerlingen kunnen een geschikt weeginstrument voor massa kiezen en een massa wegen tot op 0,01 kg. 2.3.24 De leerlingen kunnen referentiematen voor massa gebruiken om een schatting te maken en deze te vergelijken met het meetresultaat. 2.3.25 De leerlingen kunnen herleidingen tussen veelgebruikte standaardmaateenheden voor massa uitvoeren met natuurlijke getallen tot en met 10 000. < hg en dag zijn geen veelgebruikte maten, maar ondersteunen de opbouw van het metriek stelsel >
6de jaar	2.3.18 De leerling kent de uitbreiding van het metriek stelsel voor massa [I/F]. 2.3.19 De leerling kent het verband tussen inhoudsmaten/volumematen en massa [I/F]. < bv. 1l water heeft een volume van 1 dm³ en een massa van 1 kg > 2.3.20 De leerling kent de volgende maateenheden en hun wiskundige notaties [F]: ● ton; ● dg, cg, mg; ● bruto, netto, tarra. 2.3.21 De leerling kan herleidingen tussen verschillende, veelgebruikte maateenheden voor massa (inclusief inhoudsmaten/volumematen) uitvoeren. 2.3.22 De leerling kan brutomassa, nettomassa of tarra bepalen als twee van de drie massa's gegeven zijn.
Geld	
Kleuter	2.3.10 De kleuters kennen munten en biljetten om dingen te kopen [I]. 2.3.11 De kleuters kennen de volgende begrippen [F]: ● betalen, geven, krijgen, kopen, ruilen, verkopen, sparen; ● kost meer, kost minder; ● prijs; ● euro. 2.3.12 De kleuters kunnen bij een object een prijs (tot en met 10 euro) schematisch noteren.

	< bv. met bolletjes of streepjes > 2.3.13 De kleuters kunnen (ronde) prijzen (tot en met 10 euro) lezen. 2.3.14 De kleuters kunnen betalen met muntstukken van 1 euro (tot en met 10 euro). 2.3.15 De kleuters kunnen 1 of meer objecten kopen met een totaalbedrag tot en met 10 euro.
4de jaar	2.3.26 De leerlingen kennen de waarde van alle muntstukken en bankbiljetten van de euro [F]. 2.3.27 De leerlingen kennen de volgende maateenheden en hun wiskundige notaties [F]: euro (€, EUR), eurocent. 2.3.28 De leerlingen weten dat 1 euro evenveel is als 100 eurocent [F]. 2.3.29 De leerlingen kunnen tot op 1 eurocent nauwkeurig betalen, wisselen, teruggeven, inschatten. 2.3.30 De leerlingen kunnen de totaalprijs van verschillende artikelen berekenen.
6de jaar	2.3.23 De leerling kent de volgende begrippen [F]: ● de inkoopprijs, de verkoopprijs, de winst, het verlies; ● de oude prijs, de nieuwe prijs, de korting (percentage). 2.3.24 De leerling kan een prijs (inkoopprijs, verkoopprijs, winst, verlies, korting of hun percentage) bepalen als twee van de drie prijzen gegeven zijn.
Tijdstip en tijdsduur	
Kleuter	2.3.16 De kleuters kennen de dagen van de week [F]. 2.3.17 De kleuters kennen de volgende begrippen [F]: ● eerder, vroeger, later, eerst, dan, daarna, laatst; ● (te) laat, (te) vroeg; ● straks; ● (even) lang, (even) kort; ● langer, korter; ● langst, kortst; ● vandaag, gisteren, morgen; ● de dag, de week, het jaar. 2.3.18 De kleuters kunnen zeggen welke dag van de week het vandaag is, welke dag het gisteren was en welke dag het morgen zal zijn.

	2.3.19 De kleuters kunnen gebeurtenissen tijdens de dag chronologisch ordenen (seriëren). 2.3.20 De kleuters kunnen aftellen tussen nu en speciale gebeurtenissen binnen de periode van een week. < bv. ik ben over 2 dagen jarig > 2.3.21 De kleuters kunnen de duur van een activiteit meten met een meetinstrument. < bv. met een zandloper >
4de jaar	2.3.31 De leerlingen kennen het uur (en afgeleide maateenheden) als aanduiding van een tijdstip en tijdsduur [F]. 2.3.32 De leerlingen kennen een analoge klok en een digitale klok [I/F]. 2.3.33 De leerlingen kennen 1 uur als 60 minuten, 1 minuut als 60 seconden [F]. 2.3.34 De leerlingen kennen de maanden van het jaar [F]. 2.3.35 De leerlingen kennen het aantal dagen van de maanden [F]. 2.3.36 De leerlingen kennen de volgende begrippen [F]: ● het uur, het halfuur, het kwartier, de minuut, de seconde; ● eergisteren, overmorgen; ● het jaar (365 dagen), het schrikkeljaar. 2.3.37 De leerlingen kunnen zowel een analoge als digitale klok tot op één minuut nauwkeurig aflezen. 2.3.38 De leerlingen kunnen een datum lezen en noteren. 2.3.39 De leerlingen kunnen een tijdsduur berekenen in dagen/maanden/jaren (van … tot en met …). 2.3.40 De leerlingen kunnen een tijdsduur berekenen in uren en minuten.
6de jaar	2.3.25 De leerling kent de samengestelde grootheid snelheid als de verhouding van de afstand per tijdseenheid [I/F]. 2.3.26 De leerling kent de volgende maateenheden en hun wiskundige notaties [F]: km/uur, m/s. 2.3.27 De leerling kent de volgende begrippen [F]: ● het trimester, het semester; ● het decennium, de eeuw en het millennium; ● de (gemiddelde) snelheid. 2.3.28 De leerling kan een tijdsduur meten. 2.3.29 De leerling kan een tijdsduur berekenen in uren, minuten, seconden.

	2.3.30 De leerling kan een jaartal situeren in een eeuw. 2.3.31 De leerling kan de gemiddelde snelheid, de afstand of de tijd bepalen wanneer twee van de drie grootheden gegeven zijn.
Temperatuur	
Kleuter	/
4de jaar	2.3.41 De leerlingen kennen 0 °C als het vriespunt van water en het smeltpunt van ijs, 100 °C als het kookpunt van water [F]. 2.3.42 De leerlingen kennen de volgende maateenheid en wiskundige notatie [F]: graden Celsius (°C). 2.3.43 De leerlingen kunnen de temperatuur tot op 1 °C nauwkeurig meten, aflezen en noteren.
6de jaar	2.3.32 De leerling kan temperatuurintervallen bepalen.
Hoekgrootte	
Kleuter	/
4de jaar	2.3.44 De leerlingen kennen de volgende begrippen [F]: scherpe, rechte en stompe hoeken. 2.3.45 De leerlingen kunnen hoeken kwalitatief: ● vergelijken; < bv. door hoeken op elkaar te leggen > ● sorteren in scherpe, stompe en rechte hoeken door te vergelijken met een rechte hoek; ● ordenen (seriëren); ● samenstellen.
6de jaar	2.3.33 De leerling kent een graad als de hoek die negentig keer in een rechte hoek past [I]. 2.3.34 De leerling kent de volgende maateenheid en wiskundige notatie [F]: graden (°). 2.3.35 De leerling kan met een geodriehoek hoeken tot op 1° nauwkeurig meten en tekenen. 2.3.36 De leerling kan hoekgroottes lezen en noteren.

2.4 Meetkunde

Vormleer	
Kleuter	2.4.1 De kleuters kennen de volgende begrippen [F]: ● het punt, de lijn, recht, gebogen, rond; ● de hoek; ● de driehoek, de rechthoek, het vierkant, de cirkel (vlakke figuren); ● de kubus, de balk, de bol, de piramide (ruimtefiguren); ● het patroon, opnieuw, hetzelfde, anders. 2.4.2 De kleuters kunnen vanuit handelen meetkundige objecten (vlakke figuren en ruimtefiguren) herkennen, benoemen en sorteren. 2.4.3 De kleuters kunnen vanuit handelen meetkundige objecten opdelen in en samenstellen uit andere meetkundige objecten. 2.4.4 De kleuters kunnen patronen hanteren: ● rijen maken met een afgesproken eenheid; < bv. kralen rijgen, versieringen maken > ● herhalende patronen herkennen, (na)maken, verderzetten, opvullen; < herhalende patronen zijn rijen waarvan de eenheid (bv. rood-blauw-blauw) zich herhaalt (bv. 'rood-blauw-blauw-rood-blauw-blauw-…') > ● de eenheid herkennen in een herhalend patroon. < bv. de eenheid is 'rood-blauw-blauw' in het patroon 'rood-blauw-blauw-rood-blauw-blauw-…' >
4de jaar	2.4.1 De leerlingen kennen eigenschappen als uitspraken die waar zijn voor alle elementen van een verzameling [I]. < bv. 'bij een parallellogram zijn de overstaande zijden even lang' is een uitspraak die waar is voor alle parallellogrammen en dus een eigenschap > 2.4.2 De leerlingen kennen de volgende begrippen [F]: ● het punt, de halfrechte, de rechte, het lijnstuk, de kromme; ● de breedte, de lengte; ● de scherpe, rechte, stompe, (overstaande) hoek, het hoekpunt, de benen; ● de (overstaande) zijde, de diagonaal; ● vlakke figuren: de gelijkzijdige driehoek, de gelijkbenige driehoek, de rechthoekige driehoek, de stomphoekige driehoek, de scherphoekige driehoek, het vierkant, de rechthoek, de ruit, de parallellogram, het trapezium, de vierhoek, de vijfhoek, de zeshoek, de (regelmatige) veelhoek;

	• ruimtefiguren: de kubus, de balk, de cilinder, de kegel, de bol, de piramide; • herhalende en veranderende patronen, de eenheid. 2.4.3 De leerlingen kunnen eigenschappen in verband met zijden (lengte, onderlinge ligging) en hoekgrootte vaststellen en formuleren op verschillende types van eenzelfde vlakke figuur. < bv. vaststellen dat de hoeken van een smalle, brede, gedraaide, kleine of grote rechthoek altijd recht zijn en dit formuleren in de eigenschap 'een rechthoek heeft 4 rechte hoeken' > 2.4.4 De leerlingen kunnen vlakke figuren sorteren op basis van eigenschappen. < bv. verzamel alle figuren met 4 rechte hoeken > 2.4.5 De leerlingen kunnen vlakke figuren opdelen in en samenstellen uit andere vlakke figuren als voorbereiding op het afleiden van formules voor oppervlakte. 2.4.6 De leerlingen kunnen vlakke meetkundige objecten tekenen met hulpmiddelen zoals lat, cirkelsjabloon en ruitjespapier. 2.4.7 De leerlingen kunnen ruimtefiguren benoemen. 2.4.8 De leerlingen kunnen herhalende en veranderende patronen hanteren voor meetkundige objecten/figuren: patronen • herkennen; • beschrijven; • maken; • verderzetten; • opvullen.
6de jaar	2.4.1 De leerling kent definities als uitspraken die bepalen welke elementen tot een verzameling horen en welke niet [I]. 2.4.2 De leerling kent de volgende begrippen en wiskundige notaties [F]: • notaties: het punt (A), de rechte (a), de halfrechte $[AB,$ het lijnstuk $[AB]$, de hoek $\hat{A}$, de vlakke figuur (ΔABC, vierhoek $ABCD$); • begrensd, onbegrensd; • de ongelijkbenige driehoek, de (on)regelmatige veelhoek; • de hoogte, de basis, de schuine zijde; • de diagonaal, de loodlijn; • het middelpunt, de diameter, de straal; • het oppervlak, het zijvlak, het grondvlak, de ontvouwing, de ribbe, het gebogen oppervlak; • het veelvlak.

	2.4.3 De leerling kan eigenschappen in verband met diagonalen vaststellen en formuleren op verschillende types van eenzelfde vlakke figuur. 2.4.4 De leerling kan meetkundige objecten classificeren met behulp van verzamelingen volgens toenemend of afnemend aantal eigenschappen voor de driehoeken, vierhoeken, veelhoeken, vlakke figuren en de ruimtefiguren en kan hierbij de woorden en, of en niet gebruiken. < bv. verzamel de figuren die een rechthoek of een ruit zijn > 2.4.5 De leerling kan vanuit het classificeren de definities formuleren, beoordelen en corrigeren voor: ● soorten driehoeken; ● soorten vierhoeken; ● (on)regelmatige veelhoeken. 2.4.6 De leerling kan vlakke, meetkundige objecten tekenen vanuit eigenschappen en de gebruikte werkwijze toelichten. < bv. een gelijkbenige driehoek tekenen met behulp van een passer en toelichten waarom deze werkwijze een gelijkbenige driehoek oplevert/de diagonalen gebruiken om een ruit te tekenen > 2.4.7 De leerling kan de juiste ontvouwing(en) selecteren uit verschillende (juiste en foute) varianten van dezelfde ruimtefiguur voor: ● een kubus; ● een balk; ● een cilinder.
Plaatsbepaling	
Kleuter	2.4.5 De kleuters kennen de volgende begrippen [F]: ● in, tussen, uit, binnen, buiten; ● (er)voor, (er)achter, (er)onder, (er)boven, (er)op, (er)naast; ● ver, dichtbij, tegen, tegenover; ● omhoog, naar boven, omlaag, naar beneden, vooruit, achteruit; ● naar mij toe, van mij weg, dichterbij komen; ● recht naar, schuin naar. 2.4.6 De kleuters kunnen zichzelf oriënteren in een ruimte op basis van positie, afstand en richting. 2.4.7 De kleuters kunnen personen en objecten situeren op basis van positie, afstand en richting ten opzichte van zichzelf en elkaar.

	2.4.8 De kleuters kunnen pictogrammen die onder meer een richting aanduiden lezen en gebruiken. 2.4.9 De kleuters kunnen met de gepaste begrippen verwoorden wat ze zien vanuit een ander gezichtspunt door zich te verplaatsen.
4de jaar	2.4.9 De leerlingen kennen het volgende begrip en de wiskundige notatie [F]: coördinaat (notatie: D5). 2.4.10 De leerlingen kunnen in concrete situaties verwoorden wat ze zien vanuit een ander gezichtspunt door zich mentaal te verplaatsen in de ruimte.
6de jaar	2.4.8 De leerling kent de volgende begrippen en wiskundige notatie [F]: de horizontale as, de verticale as, de coördinaat (notatie: $(3,4)$). 2.4.9 De leerling kan puntcoördinaten gebruiken om een punt in een assenstelsel vast te leggen. 2.4.10 De leerling kan kijklijnen aangeven op een schets en gebruiken om de plaats van de waarnemer te bepalen.
Meetkundige transformaties	
Kleuter	2.4.10 De kleuters kennen de volgende begrippen [F]: ● verschuiven, draaien, spiegelen; ● het spiegelbeeld; ● vervormen, vergroten, verkleinen; ● de voorkant, de achterkant, de zijkant, de onderkant, de bovenkant. 2.4.11 De kleuters kunnen spiegelbeelden ontdekken met een (geo)spiegel. 2.4.12 De kleuters kunnen eenvoudige spiegelbeelden met materiaal leggen met behulp van een (geo)spiegel. 2.4.13 De kleuters kunnen constructies uitvoeren op basis van verbale instructies, voorschriften op foto's en voorschriften op tekeningen. < bv. een stappenplan volgen om met bouwstenen een toren na te bouwen >
4de jaar	2.4.11 De leerlingen kennen een verschuiving, draaiing en spiegeling [I]. 2.4.12 De leerlingen kennen een aanzicht als een 2D projectie van een 3D figuur [I]. 2.4.13 De leerlingen kennen de volgende begrippen [F]: ● het origineel, het beeld; ● het spiegelbeeld, de spiegelas; ● het grondplan, het vooraanzicht, het bovenaanzicht, het zijaanzicht.

	2.4.14 De leerlingen kunnen een verschuiving, draaiing of spiegeling herkennen. 2.4.15 De leerlingen kunnen figuren spiegelen om een spiegelas, tekenen op geruit papier en met een geospiegel controleren. 2.4.16 De leerlingen kunnen aanzichten van een 3D model tekenen. < bv. aanzichten tekenen van een blokkenbouwsel >
6de jaar	2.4.11 De leerling kent een vergroting/verkleining met een vaste verhouding [I]. 2.4.12 De leerling kent schaal als het verband tussen lengtes van het origineel en die van zijn vergroting/verkleining [I]. 2.4.13 De leerling kent de volgende begrippen [F]: de schaal, de lijnschaal, de breukschaal, de verhouding. 2.4.14 De leerling kan figuren om een spiegelas spiegelen, gebruik makend van de eigenschappen van een spiegeling. 2.4.15 De leerling kan figuren vergroten/verkleinen met een vaste verhouding. 2.4.16 De leerling kan op basis van een grondplan of aanzichten een 3D model bouwen.
Meetkundige relaties	
Kleuter	2.4.14 De kleuters kennen de volgende begrippen [F]: dezelfde vorm, even groot. 2.4.15 De kleuters kunnen met concreet materiaal figuren met verschillende oriëntatie en locatie identificeren die: • congruent zijn (gelijke vorm en gelijke grootte); • gelijkvormig zijn (gelijke vorm). 2.4.16 De kleuters kunnen symmetrie in eenvoudige figuren herkennen. < bv. door te plooien/vouwdruk >
4de jaar	2.4.17 De leerlingen kennen de onderlinge ligging van rechten/lijnstukken in een vlak [I]. 2.4.18 De leerlingen kennen de volgende begrippen en wiskundige notaties [F]: evenwijdig (∥), loodrecht (⊥), snijdend (⋔). 2.4.19 De leerlingen kunnen rechten en lijnstukken tekenen die loodrecht, evenwijdig en snijdend zijn. 2.4.20 De leerlingen kunnen symmetrieassen in figuren tekenen door gebruik te maken van een geospiegel. 2.4.21 De leerlingen kunnen met concrete materialen gelijkheid van vorm en grootte vaststellen bij een verschuiving, draaiing en spiegeling.
6de jaar	2.4.17 De leerling kent symmetrie als een spiegeling die een figuur op zichzelf afbeeldt [I]. 2.4.18 De leerling kent de volgende begrippen [F]:

	• congruent, gelijkvormig; • de (a)symmetrie, (a)symmetrisch, de symmetrieas. 2.4.19 De leerling kan congruentie vaststellen bij een spiegeling. 2.4.20 De leerling kan congruente figuren tekenen. 2.4.21 De leerling kan symmetrieassen in figuren tekenen. 2.4.22 De leerling kan vlakke meetkundige objecten tekenen vanuit meetkundige relaties en de gebruikte werkwijze verklaren. < bv. de symmetrieas gebruiken om een gelijkbenige driehoek te tekenen >
Logica en verzamelingen	
Kleuter	2.4.17 De kleuters kennen de volgende begrippen [F]: • in, uit, binnen, buiten; • als … dan … ; • en, of, niet. 2.4.18 De kleuters kunnen objecten sorteren op basis van een gemeenschappelijke eigenschap volgens 1 of 2 criteria. < kwalitatief classificeren op basis van criteria zoals kleur, vorm, grootte, soort/kwantitatief classificeren op basis van aantal > 2.4.19 De kleuters kunnen als ... dan ... uitspraken gebruiken. < bv. bij het spel schipper-mag-ik-overvaren?: 'als je een rode trui draagt, dan mag je overvaren' >
4de jaar	2.4.22 De leerlingen kennen de volgende begrippen [F]: • de verzameling, de deelverzameling; • behoort (niet) tot; • sommige, geen enkele; • en, of, niet; • waar/niet waar. 2.4.23 De leerlingen kunnen een verzameling van objecten voorstellen door middel van een Venndiagram. 2.4.24 De leerlingen kunnen nagaan of een uitspraak waar of onwaar is, onder andere met verzamelingen en (tegen)voorbeelden. < bv. 'alle rechthoeken hebben vier rechte hoeken' is waar/'alle rechthoeken hebben vier gelijke zijden' is onwaar >
6de jaar	2.4.23 De leerling kent de doorsnede als het gemeenschappelijk gebied met de elementen die tot de twee verzamelingen behoren [I].

	2.4.24 De leerling kent de volgende begrippen [F]: ● als … dan … ; ● alle, niet alle, juist één, geen, ten minste, ten hoogste. 2.4.25 De leerling kan uitdrukkingen met logische begrippen gebruiken in concrete situaties. < bv. alle ruiten hebben gelijke zijden/een rechthoek die geen vierkant is, heeft juist 2 symmetrieassen > 2.4.26 De leerling kan classificeren volgens meerdere criteria. < bv. de vierhoeken classificeren volgens hoeken en zijden > 2.4.27 De leerling kan nagaan of een uitspraak waar of onwaar is voor nieuwe (meetkundige) begrippen in het 6de jaar. < bv. 'alle vierkanten hebben loodrechte diagonalen' is waar/'alle vierhoeken met loodrechte diagonalen zijn vierkanten' is onwaar >

2.5 Kansrekenen en statistiek	
Kansrekenen	
Kleuter	2.5.1 De kleuters kennen de volgende begrippen [F]: ● kan, kan niet; ● altijd, niet, nooit; ● mogelijk, misschien, soms. 2.5.2 De kleuters kunnen zekere en onzekere gebeurtenissen van elkaar onderscheiden. < bv. ik poets vandaag mijn tanden/opa en oma komen vandaag misschien op bezoek > 2.5.3 De kleuters kunnen de waarschijnlijkheid van gebeurtenissen beschrijven door gebruik te maken van gepaste begrippen. < bv. ik steek nooit over bij een rood licht/op donderdag hebben we altijd turnles >
4de jaar	/
6de jaar	2.5.1 De leerling kent een kans als de verhouding van het aantal gunstige uitkomsten tot het aantal mogelijke uitkomsten [I]. < bv. een muntstuk heeft 2 zijden, de munt is 1 van de zijden. De kans op munt is 1/2.> 2.5.2 De leerling kent een kans als een breuk en als procent [I]. 2.5.3 De leerling kent de volgende begrippen [F]: de kans, de uitkomst(en).

	2.5.4 De leerling kan kansen berekenen voor enkelvoudige gebeurtenissen door de verhouding te bepalen van het aantal gewenste uitkomsten en het aantal mogelijke uitkomsten.
Statistiek	
Kleuter	2.5.4 De kleuters kunnen gegevens over de klas verzamelen, ordenen en voorstellen. < bv. lievelingskleuren in de klas voorstellen met blokjes per gekozen kleur en de populairste kleur vinden als de kleur met het grootste aantal blokjes / grote vloer-matrix met op de rijen 'trui/t-shirt dragen' en op de kolommen 'rood/geel/blauw/groen' >
4de jaar	2.5.1 De leerlingen kennen de volgende begrippen [F]: ● de tabel; ● het staafdiagram, het beelddiagram, de lijngrafiek, het cirkeldiagram. 2.5.2 De leerlingen kunnen informatie uit tabellen, lijngrafieken, beeld-, staaf- en (op zicht afleesbare) cirkeldiagrammen aflezen, interpreteren en vergelijken om daarmee afwegingen te maken. < op zicht afleesbare cirkeldiagrammen zijn cirkeldiagrammen met delen 1/2, 1/4, 1/8, 1/3, 1/6 of veelvouden hiervan > 2.5.3 De leerlingen kunnen tabellen en staafdiagrammen opstellen op basis van (zelf)verzamelde gegevens.
6de jaar	2.5.5 De leerling kent het verband tussen een cirkeldiagram en de kennis van hoeken, breuken, procenten [I]. 2.5.6 De leerling kent grafieken waarbij twee grootheden ten opzichte van elkaar worden weergegeven [I]. < bv. een tijd-afstandsgrafiek, een grafiek waarbij schermtijd wordt uitgezet tegen aantal uren slapen, een grafiek die (gemiddelde) massa en lengte uitzet > 2.5.7 De leerling kent het gemiddelde als de verhouding van de som van alle waarden op het aantal waarden [I]. 2.5.8 De leerling kent het gemiddelde als een gelijke verdeling van een hoeveelheid [I]. < bv. als ik 120 bonbons verdeel over 10 leerlingen, dan moet ik 12 bonbons geven aan elke leerling (het gemiddelde is 12). > 2.5.9 De leerling kent de mediaan als de middelste waarde in geordende gegevens [I]. 2.5.10 De leerling kent het principe dat het gemiddelde niet altijd samenvalt met de mediaan [I]. < bv. als het gemiddelde op een toets 6/10 is, betekent dit niet (noodzakelijk) dat de helft van de leerlingen hoger scoorde dan 6/10. > 2.5.11 De leerling kent de volgende begrippen [F]: ● het cirkeldiagram; ● de verticale as, de horizontale as; ● het gemiddelde, de mediaan.

	2.5.12 De leerling kan informatie uit een cirkeldiagram, staafdiagram of lijngrafiek met twee grootheden aflezen, interpreteren en vergelijken. 2.5.13 De leerling kan lijngrafieken en cirkeldiagrammen opstellen op basis van (zelf)verzamelde gegevens. 2.5.14 De leerling kan het gemiddelde en de mediaan berekenen van (zelf)verzamelde gegevens.

2.6 Probleemoplossend denken en vraagstukken	
Probleemoplossend denken	
Kleuter	2.6.1 De kleuters kunnen problemen in spel- en leersituaties oplossen gebruikmakend van wiskundige elementen, door: ● op zoek te gaan naar manieren om een probleem op te lossen, ook als er meerdere oplossingen zijn; ● concreet materiaal te gebruiken; ● hun ideeën te delen met anderen.
4de jaar	2.6.1 De leerlingen kunnen wiskundige problemen oplossen met minstens 1 bewerking/handeling, door: ● denkstappen bij wiskundige problemen toe te passen; < bv. * het probleem in eigen woorden vertellen; * het gegeven en het gevraagde onderscheiden; * herkennen of een routineuze methode (zie vraagstukken) of heuristische methode nodig is; * overbodige gegevens negeren; * fouten aangrijpen als aanknoping voor wat nodig is voor een correcte oplossing; * controleren of antwoorden mogelijk zijn. > ● heuristieken toe te passen. < bv. * concreet materiaal gebruiken; * een tekening of schets maken; * een schema of tabel maken; * een systematiek herkennen en voortzetten (patroonherkenning);

	* gissen en missen. >
6de jaar	2.6.1 De leerling kan wiskundige problemen oplossen met meerdere bewerkingen/handelingen, door: ● denkstappen bij wiskundige problemen toe te passen; < bv. * de denkstappen van het 4de jaar toepassen; * een model om problemen op te lossen hanteren zoals het model van Polya dat de volgende stappen onderscheidt: (1) een probleem begrijpen, (2) een plan maken, (3) een plan uitvoeren, (4) reflectie. > ● heuristieken toe te passen. < bv. * de heuristieken van het 4de jaar toepassen; * naar analogie werken met soortgelijke, eerder opgeloste problemen; * een probleem opsplitsen in deelproblemen (decompositie); * een gegeven voorlopig buiten beschouwing laten; * moeilijke gegevens tijdelijk vervangen door eenvoudige; * een algoritme ontwerpen om het probleem op te lossen; * abstraheren. >
Vraagstukken	
Kleuter	/
4de jaar	2.6.2 De leerlingen kunnen met natuurlijke getallen tot en met 1 000 (of grotere getallen met eindnullen), decimale getallen (tot op 1 honderdste) en breuken (noemer tot en met 20 of breuken die te vereenvoudigen zijn tot deze breuken): vraagstukken oplossen over: ● de bewerkingen met (enkelvoudige vraagstukken): ○ natuurlijke getallen voor optellen, aftrekken, vermenigvuldigen en delen; ○ decimale getallen en breuken voor optellen en aftrekken. ● verhoudingen met behulp van een verhoudingstabel waarbij: ○ vaste verhoudingen worden vastgesteld; < bv. verhouding blauwe en rode kralen in kralenkettingen >

	○ gelijkwaardige verhoudingen bepaald worden; ○ het ontbrekende verhoudingsgetal berekend wordt; ○ recht evenredige grootheden een rol spelen. < bv. aantal-prijs, massa-prijs, een recept van 2 personen omzetten naar 6 personen > ● één grootheid: lengte, oppervlakte, inhoud, massa, tijd, geld, temperatuur.
6de jaar	2.6.2 De leerling kan met natuurlijke getallen tot en met 10 000 (of grotere getallen met eindnullen), decimale getallen (tot op 1 duizendste) en breuken (noemers tot en met 100): (samengestelde) vraagstukken oplossen over: ● breuken en procenten met: ○ een breuk als operator of deel/geheel; ○ groeipercentages; < bv. een bevolkingstoename > ○ absolute en relatieve vergelijkingen (met verhoudingstabel, een breuk of een procent). < bv. in de Vlinderschool (100 lln.) fietst 48%, in de Parkschool (2000 lln.) een vijfde. Relatief meer fietsers in de Vlinderschool, absoluut meer in de Parkschool. > ● delers, veelvouden en restbepaling; ● de bewerkingen (+, -, x, :) met (samengestelde vraagstukken): ○ natuurlijke getallen; ○ decimale getallen, breuken, procenten. ● ongelijke verdeling waarbij: ○ de som en het verschil gegeven zijn; ○ de som en de verhouding van de delen gegeven zijn. ● mengsels; ● verhoudingen met behulp van een verhoudingstabel (waaronder de regel-van-drie) waarbij: ○ gelijkwaardige verhoudingen bepaald worden; ○ het ontbrekende verhoudingsgetal berekend wordt; ○ recht, omgekeerd en niet-evenredige grootheden een rol spelen. < bv. aantal-prijs, afstand-prijs, afstand-tijd, massa-prijs, aantal dieren-hoeveelheid voedsel, debiet-tijd, tijd-snelheid > ● één grootheid: lengte, oppervlakte, inhoud, volume, massa, tijd, geld, temperatuur, hoekgrootte; ● relaties tussen grootheden (zonder en met procenten): ○ prijsberekeningen: winst/verlies, korting, prijsstijging, enkelvoudige interest; ○ bruto/tarra/netto;

	○ afstand, snelheid en tijd; ○ schaal, lengte op schaal en werkelijke lengte. ● meetkundige figuren waarbij de eigenschappen gebruikt worden; ● statistiek met tabellen, grafieken, diagrammen, gemiddelde en mediaan.

3. WETENSCHAP EN TECHNIEK

3.1 Organismen		Woordenschat (richtinggevend)
Classificatie van organismen		
Kleuter	3.1.1 De kleuters kennen de volgende begrippen met betrekking tot organismen: de fauna, de zoogdieren, de vogels, de vissen, de insecten, de flora. 3.1.2 De kleuters kunnen: ● organismen beschrijven op basis van waarneembare kenmerken; ● fauna beschrijven op basis van voortplantingswijze.	● de dieren, de planten ● bouw ○ de ledematen, het hoofd, het lichaam, de huid ○ de wortel, de stengel, de stam, het blad, de bloem, de vrucht ● voortplantingswijze ○ de eieren, het leggen van eieren ○ zogend, levendbarend

4de jaar	3.1.1 De leerlingen kennen de volgende begrippen met betrekking tot de classificatie van organismen: de gewervelde dieren, de amfibieën, de ongewervelde dieren, de spinachtigen, de schimmels. 3.1.2 De leerlingen kennen de classificatie van organismen: ● de fauna: ○ de gewervelden: ▪ de zoogdieren; ▪ de vogels; ▪ de amfibieën; ▪ de vissen. ○ de ongewervelden: ▪ de insecten; ▪ de spinachtigen. ● de flora; ● de schimmels. 3.1.3 De leerlingen kunnen organismen beschrijven op basis van kenmerken: bouw en voortplantingswijze.	● bouw ○ de ruggengraat, warmbloedig, koudbloedig, de naakte huid ○ de facetogen, de antennes, het segment ○ de hoed, de steel, de sporen, de buisjes, de plaatjes, de zwamvlok, de ring, de paddenstoel, het vruchtlichaam
6de jaar	3.1.1 De leerlingen kennen de volgende begrippen met betrekking tot de classificatie van organismen: het classificeren, de taxonomie, de reptielen, de geleedpotigen, de zaadplanten, de sporenplanten, de bacteriën. 3.1.2 De leerlingen kennen de classificatie van organismen. ● de fauna: ○ de gewervelden: ▪ de zoogdieren; ▪ de vogels; ▪ de reptielen; ▪ de amfibieën; ▪ de vissen. ○ de ongewervelden: ▪ de geleedpotigen:	● bouw ○ het sporenkapsel

	● de insecten; ● de spinachtigen. ▪ andere ongewervelden. ● de flora; ○ de zaadplanten; ○ de sporenplanten. ● de schimmels; ● de bacteriën. 3.1.3 De leerlingen kunnen organismen classificeren op basis van kenmerken: bouw, voedingswijze en voortplantingswijze.	
Ontwikkeling en voortplanting van organismen		
Kleuter	3.1.3 De kleuters kennen de volgende begrippen in verband met de levenscyclus: geboren worden, kiemen, groeien, sterven. 3.1.4 De kleuters kennen de fasen van de levenscyclus: geboorte/kieming, groei, voortplanting, dood.	● fasen: de zwangerschap, de baby, de peuter, de kleuter, het kind, de tiener, de volwassene ● het ei, zogend ● het zaad
4de jaar	3.1.4 De leerlingen kennen de volgende begrippen: de levenscyclus, de metamorfose. 3.1.5 De leerlingen kennen de levenscyclus van fauna, voor elk van deze groepen: zoogdieren, vogels, amfibieën, insecten. 3.1.6 De leerlingen kennen de fasen van lichamelijke groei en ontwikkeling bij de mens. 3.1.7 De leerlingen kunnen verschillen en overeenkomsten beschrijven bij de voortplanting van fauna.	● levendbarend, eierleggend ● het zoogdier: de geboorte, zogen, het jong ● de vogel: het ei, het uitkomen, het kuiken ● het amfibie: het ei, de larve, het volwassen dier ● het insect: het ei, de larve, de pop, het imago

6de jaar	3.1.4 De leerlingen kennen de volgende begrippen: de voortplanting, de geslachtelijke voortplanting, de ongeslachtelijke voortplanting, de bestuiving, de bevruchting. 3.1.5 De leerlingen kennen redenen waarom organismen zichzelf voortplanten. 3.1.6 De leerlingen kennen het proces van geslachtelijke en ongeslachtelijke voortplanting bij zaadplanten. 3.1.7 De leerlingen kennen het belang van insecten bij de bestuiving van zaadplanten. 3.1.8 De leerlingen kunnen onderscheid maken tussen geslachtelijke en ongeslachtelijke voortplanting bij zaadplanten.	• de zaadvorming, de zaadverspreiding, de kieming • de bol, de knol, uitlopers, stekken, wortelstokken

3.2 Relatie tussen organismen en tussen organismen en omgevingsfactoren in een biotoop		Woordenschat (richtinggevend)
Relatie tussen organismen onderling en hun omgeving		
Kleuter	3.2.1 De kleuters kennen het principe van eten en gegeten worden.	
4de jaar	3.2.1 De leerlingen kennen de volgende begrippen: • de biotoop, de voedselketen, de voedselkringloop, de producenten, de consumenten, de reducenten, de voedselpiramide; • de preventie, het hergebruik, het sorteren, de recyclage, het verbranden en het storten. 3.2.2 De leerlingen kennen een voedselketen bestaande uit drie organismen. 3.2.3 De leerlingen kennen de rol van organismen in de voedselkringloop: producenten, consumenten, reducenten. 3.2.4 De leerlingen kennen de betekenis van de stappen binnen de ladder van Lansink: preventie, hergebruik, sorteren, recycleren, verbranden, storten. 3.2.5 De leerlingen kunnen de voedselpiramide beschrijven door aan te tonen hoe dieren zich voeden met dieren en/of planten. 3.2.6 De leerlingen kunnen voorbeelden geven van relaties tussen organismen onderling en hun omgeving.	

		• de herbivoor, de carnivoor, de omnivoor
6de jaar	3.2.1 De leerlingen kennen de volgende begrippen: de biodiversiteit, het voedselweb, het grasland, het bos, de heide, de zee en de kust, het stadslandschap, het agrarisch landschap, het zoet water, het ecosysteem. 3.2.2 De leerlingen kennen de opbouw van een voedselweb. 3.2.3 De leerlingen kennen diensten die het ecosysteem levert aan de mens. 3.2.4 De leerlingen weten dat mensen een positieve en negatieve impact kunnen hebben op het ecosysteem. 3.2.5 De leerlingen kunnen aan de hand van hun biotische en abiotische factoren de volgende biotopen identificeren: grasland, bos, heide, zee en kust, stadslandschap, agrarisch landschap, zoet water. 3.2.6 De leerlingen kunnen voedselketens opnoemen en interpreteren. 3.2.7 De leerlingen kunnen verwoorden dat omgevingen kunnen veranderen. 3.2.8 De leerlingen kunnen verwoorden waarom biodiversiteit essentieel is voor het leven op aarde.	
Bouw van organismen		
Kleuter	/	
4de jaar	3.2.7 De leerlingen kennen de volgende begrippen: • de wortel, de stam, de stengel, het blad, de bloem, de vrucht, het zaad; • het transport. 3.2.8 De leerlingen kennen de functie van de verschillende delen van een plant: wortel, stengel, stam, bladeren, bloemen, vruchten, zaad. 3.2.9 De leerlingen weten dat stoffen worden getransporteerd binnen dieren en planten. 3.2.10 De leerlingen kunnen gelijkenissen en verschillen benoemen tussen ouders en nakomelingen bij mens en dier.	

6de jaar	3.2.9 De leerlingen kennen de volgende begrippen: ● de kelkbladeren, de kroonbladeren, de stamper, de meeldraden, het vruchtbeginsel; ● de cel; ● de evolutie, de soort, de aanpassing, de erfelijke eigenschappen. 3.2.10 De leerlingen kennen de functie van de verschillende delen van een bloem: kelkbladeren, kroonbladeren, stamper, vruchtbeginsel, meeldraden. 3.2.11 De leerlingen kennen het concept van evolutie. 3.2.12 De leerlingen weten dat alle organismen uit één of meer cellen bestaan. 3.2.13 De leerlingen weten dat soorten in de loop der tijd veranderen en dat sommige uitgestorven zijn. 3.2.14 De leerlingen weten dat nakomelingen erfelijke eigenschappen van hun ouders meekrijgen. 3.2.15 De leerlingen weten dat nakomelingen in de regel verschillend van, en niet identiek aan hun ouders zijn. 3.2.16 De leerlingen kunnen voorbeelden geven van aanpassingen van organismen.	natuurlijke selectie de erfelijkheid, de variatie
Energiebronnen en voedingsstoffen		
Kleuter	3.2.2 De kleuters kennen verschillende voedingsmiddelen. 3.2.3 De kleuters weten dat mensen eten en drinken om te groeien en te bewegen. 3.2.4 De kleuters kunnen aangeven dat je moet eten wanneer je honger hebt en drinken wanneer je dorst hebt.	
4de jaar	3.2.11 De leerlingen kennen de volgende begrippen: de voedingsmiddelen, de bouwstof, de brandstof, de beschermende stof. 3.2.12 De leerlingen kennen de functies van voedsel: bouwstof, brandstof, beschermende stof. 3.2.13 De leerlingen kunnen onderzoeken dat planten groeien wanneer ze zonlicht, water en warmte krijgen.	
6de jaar	3.2.17 De leerlingen kennen de volgende begrippen: ● de fotosynthese, de koolstofdioxide, het zuurstofgas;	

	• de voedingsstoffen, de suiker, het eiwit, het vet, het water, het mineraal, de vitamine, de vezels. 3.2.18 De leerlingen kennen de verschillende voedingsstoffen en hun functie: suikers, eiwitten, vetten, water, mineralen, vitaminen, vezels. 3.2.19 De leerlingen kennen het principe van fotosynthese. 3.2.20 De leerlingen kennen de zon als primaire energiebron. 3.2.21 De leerlingen weten dat bijna elke voedselketen start onder invloed van de energie van de zon.	de chloroplasten, de glucose, de koolstofdioxide, het zuurstofgas

3.3 Menselijk lichaam		Woordenschat (richtinggevend)
Fysieke functies van de mens		
Kleuter	3.3.1 De kleuters kennen de volgende begrippen: • de spieren, de botten, de longen, het hart, de maag, de ogen, de oren, de neus, de mond, de huid; • bewegen, steunen, ademen, de hartslag, de honger, de dorst; • zien, horen, ruiken, proeven, voelen. 3.3.2 De kleuters kennen lichaamsdelen en hun functie: spieren, botten, longen, hart, maag, ogen, oren, neus, mond, huid. 3.3.3 De kleuters kunnen deze lichaamsdelen op het eigen lichaam aanduiden en benoemen.	
4de jaar	3.3.1 De leerlingen kennen de volgende begrippen: • de spijsvertering, de slokdarm, de lever, de darmen, de anus; • de beweging, de spieren, de pezen, het skelet, de gewrichten. 3.3.2 De leerlingen kennen fysieke functies van de mens en de bijbehorende weefsels en organen met hun functie: spijsvertering, beweging, steun (skelet). 3.3.3 De leerlingen kunnen deze lichaamsdelen, weefsels en organen op het eigen lichaam aanduiden en benoemen.	

6de jaar	3.3.1 De leerlingen kennen de volgende begrippen: • de waarneming, de zintuigen, de hersenen, de zenuwen; • de voortplanting, de teelbal, de zaadleider, de penis, het sperma, de eierstok, de eileider, de eicel, de baarmoeder, de vagina; • de ademhaling, de keel, de luchtpijp, de longen; • de bloedsomloop, de bloedvaten, de ader, de slagader, de haarvaten, zuurstofrijk, zuurstofarm. 3.3.2 De leerlingen kennen fysieke functies van de mens, en de bijbehorende weefsels en organen met hun functie: waarneming, voortplanting, ademhaling, bloedsomloop. 3.3.3 De leerlingen kunnen deze lichaamsdelen, weefsels en organen schematisch weergeven.	

3.4 Eigenschappen van materie		Woordenschat (richtinggevend)
Kleuter	3.4.1 De kleuters kunnen materie sorteren op basis van waarneembare eigenschappen.	• het hout, de steen, het zand • het papier, de stof, het glas
4de jaar	3.4.1 De leerlingen kennen de volgende begrippen: • de materie, natuurlijk, synthetisch; • omkeerbare reactie, niet-omkeerbare reactie. < bv. zout lost op in water, zout kan terug van het water gescheiden worden door het water te laten verdampen, verbranding is niet-omkeerbaar > 3.4.2 De leerlingen kunnen materie onderzoeken en vergelijken op basis van hun eigenschappen: de hardheid, de breekbaarheid, de waterdichtheid, de thermische geleidbaarheid, de oplosbaarheid.	• de grondstof, het materiaal • de klei, het leer • de nylon, de kunststof
6de jaar	3.4.1 De leerlingen kennen de volgende begrippen: • de massadichtheid; • de deeltjes; • de zuivere stof, de verbinding. 3.4.2 De leerlingen weten dat alle materie uit deeltjes bestaat.	

	3.4.3 De leerlingen kunnen de massa-volume-relatie tussen voorwerpen met verschillende massadichtheden onderzoeken. 3.4.4 De leerlingen kunnen materie onderzoeken en vergelijken op basis van hun eigenschappen.	• de smelttemperatuur, de elektrische geleidbaarheid, de lichtdoorlaatbaarheid

3.5 Natuurkundige verschijnselen		Woordenschat (richtinggevend)
Kleuter	3.5.1 De kleuters kennen de volgende begrippen met betrekking tot natuurkundige verschijnselen: • de zon, de lamp, licht, donker, de schaduw, de spiegel; • het stopcontact, de batterij; • aantrekken, afstoten, de magneet, magnetisch. 3.5.2 De kleuters kennen licht: de lichtbron, de reflectie. 3.5.3 De kleuters kennen geluid: hard, zacht. 3.5.4 De kleuters kennen magnetisme • eigenschappen van magneten: aantrekken, afstoten. 3.5.5 De kleuters kunnen magnetische en niet-magnetische materialen onderscheiden.	
4de jaar	3.5.1 De leerlingen kennen de volgende begrippen: • de kracht, de massa; • de plaats, de beweging, de snelheid, de weerstand, versnellen, vertragen, de richting; • de energie, de energie-omzetting; • de thermische energie, de temperatuur; • de geluidsbron, de luidspreker, de toonhoogte, hoog, laag, de trilling; • het magnetisme, de noordpool, de zuidpool, de magnetische kracht, de magnetische polen, het magnetisch veld, het kompas; • de aggregatietoestand, vast, vloeibaar, gasvormig, smelten, stollen, verdampen, condenseren, het smeltpunt, het kookpunt. 3.5.2 De leerlingen kennen kracht en beweging: • de relatie tussen kracht en de verandering van de beweging bij een bepaalde massa; • de relatie tussen massa en de verandering van de beweging bij een bepaalde kracht. 3.5.3 De leerlingen kennen energie en energievormen:	

	• bewegingsenergie; < bv. windenergie > • thermische energie. < bv. zonne-energie > 3.5.4 De leerlingen kennen licht: rechtlijnige beweging. 3.5.5 De leerlingen kennen geluid: • ontstaan van geluid: trilling; • toonhoogte of frequentie; • geluidssterkte. 3.5.6 De leerlingen kennen magnetisme: • polen, noordpool, zuidpool, magnetische kracht; • aarde als magneet. 3.5.7 De leerlingen kennen aggregatietoestanden: • de faseovergangen; • de relatie tussen temperatuur en faseovergangen.	
6de jaar	3.5.1 De leerlingen kennen de volgende begrippen: • het gewicht, de druk, de weerstand; < bv. verschil in weerstand bij beweging in lucht of water > • de energieomzetting; • reflecteren, absorberen, doorlaten; • de stroomkring, de geleider, de isolator, de spanning, de stroomsterkte 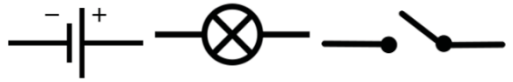 . 3.5.2 De leerlingen kennen kracht en beweging: • het onderscheid tussen gewicht en massa; • gewicht als kracht en massa als maat voor de hoeveelheid materie van een bepaalde stof; • effecten van krachten: verandering van bewegingstoestand. 3.5.3 De leerlingen kennen energie:	

	• kernenergie; • elektrische energie; • chemische energie. < bv. biomassa, fossiele energie > 3.5.4 De leerlingen kennen licht: reflecteren, absorberen en doorlaten van licht. 3.5.5 De leerlingen kennen geluid: de relatie tussen geluidssterkte en afstand tot de geluidsbron. 3.5.6 De leerlingen kennen elektrische verschijnselen: • elektrische schakeling, stroomkring; • geleiders, isolatoren; • symbolen bij het voorstellen van een eenvoudige schakeling: energiebron, verbruiker, geleider, schakelaar. < bv. energiebron: batterij, verbruiker: lamp > 3.5.7 De leerlingen kunnen natuurkundige verschijnselen onderzoeken met behulp van de onderzoekscyclus.	

3.6 Systematische en methodische benadering van wetenschappelijke en technologische problemen		Woordenschat (richtinggevend)
Onderzoekende houding		
Kleuter	3.6.1 De kleuters kennen de relatie tussen oorzaak en gevolg. 3.6.2 De kleuters kunnen aangeleerde woordenschat inzetten om te redeneren over een wetenschappelijke vraag.	
4de jaar	3.6.1 De leerlingen kennen de volgende begrippen: het onderzoek, de onderzoeksvraag, de hypothese, de conclusie. 3.6.2 De leerlingen kennen het concept van onderzoeksvraag en hypothese. 3.6.3 De leerlingen kunnen een voorafgaand opgezet eerlijk onderzoek uitvoeren.	

	3.6.4 De leerlingen kunnen systematisch waarnemingen noteren en conclusies trekken.	
6de jaar	3.6.1 De leerlingen kennen de volgende begrippen: de onderzoekscyclus, eerlijk onderzoeken, verkennen, onderzoek opzetten, onderzoek uitvoeren, concluderen, presenteren. 3.6.2 De leerlingen kennen de onderzoekscyclus als een gestructureerde aanpak met de volgende fasen: verkennen, onderzoek opzetten, onderzoek uitvoeren, concluderen, presenteren. 3.6.3 De leerlingen kunnen een onderzoek opzetten met behulp van de onderzoekscyclus. 3.6.4 De leerlingen kunnen de volgende basisprincipes van eerlijk onderzoek toepassen: gecontroleerde omstandigheden, reproduceerbaarheid.	
Ontwerpend leren		
Kleuter	3.6.3 De kleuters weten dat voorwerpen en materialen een functie hebben en ontworpen zijn om een probleem op te lossen.	
4de jaar	3.6.5 De leerlingen kennen ontwerpen als een manier om aan een behoefte te voldoen. 3.6.6 De leerlingen kunnen met concreet materiaal en gegeven criteria een ontwerp bedenken en uitvoeren om aan een behoefte te voldoen.	
6de jaar	3.6.5 De leerlingen kennen de volgende begrippen: ontwerpen, optimaliseren, de ontwerpcyclus, verkennen, ideeën verzinnen en selecteren, het ontwerp plannen, het ontwerp realiseren, testen en optimaliseren, presenteren. 3.6.6 De leerlingen kennen de ontwerpcyclus als een gestructureerde aanpak met de volgende fasen: verkennen, ideeën verzinnen en selecteren, ontwerp plannen, ontwerp realiseren, testen en optimaliseren, presenteren. 3.6.7 De leerlingen kennen het belang van het formuleren van criteria om aan een behoefte te voldoen. 3.6.8 De leerlingen kunnen ontwerpen met behulp van de ontwerpcyclus.	

3.7 Technologie	Woordenschat (richtinggevend)

Hoe mens, wetenschap en technologie elkaar beïnvloeden		
Kleuter	/	
4de jaar	/	
6de jaar	3.7.1 De leerlingen kennen de volgende begrippen: de wisselwerking, de wetenschap, de technologie, de technologische ontwikkeling, de wetenschappelijke ontdekking, de innovatie, de uitvinding, de duurzaamheid, de ecologische voetafdruk, de ethiek. 3.7.2 De leerlingen kunnen uitdrukken dat gevolgen van wetenschappen en technologie op zichzelf, anderen, het milieu en de maatschappij, zowel op korte als op lange termijn, positief, negatief of onzeker kunnen zijn.	
Technische systemen hanteren		
Kleuter	3.7.1 De kleuters kunnen leeftijdsadequate technische systemen correct en veilig gebruiken.	
4de jaar	3.7.1 De leerlingen kennen de volgende begrippen: monteren, demonteren. 3.7.2 De leerlingen kennen basisgereedschap voor montage en demontage. 3.7.3 De leerlingen kunnen basisvaardigheden toepassen bij het monteren en demonteren van technische systemen.	
6de jaar	3.7.3 De leerlingen kennen de volgende begrippen: herstellen, onderhouden. 3.7.4 De leerlingen kennen basisgereedschap voor basisonderhoud en herstellingen. 3.7.5 De leerlingen kennen het belang van het onderhouden en herstellen van technische systemen. 3.7.6 De leerlingen kunnen basisonderhoud en kleine herstellingen uitvoeren. <bv. fietsband plakken, batterij vervangen >	
Technische systemen beschrijven		
Kleuter	/	

4de jaar	3.7.4 De leerlingen kennen het volgende begrip: de onderdelen. 3.7.5 De leerlingen kunnen de werking van een technisch systeem beschrijven aan de hand van onderdelen en materialen. 3.7.6 De leerlingen kunnen verwoorden hoe vormgeving en design een rol spelen bij het gebruik van technische systemen.	
6de jaar	3.7.7 De leerlingen kennen de volgende begrippen: het tandwiel, de riem, de ketting, de hefboom, de katrol, het technische systeem, de vormgeving, het design. 3.7.8 De leerlingen kennen belangrijke mechanische overbrengingen: tandwielen, riemen en kettingen, hefbomen, katrollen. 3.7.9 De leerlingen kennen de werking van technische systemen op basis van kennis over natuurkundige verschijnselen. 3.7.10 De leerlingen kunnen de werking, de bouw en de materiaalkeuze van technische systemen analyseren en beschrijven.	

4. AARDRIJKSKUNDE

4.1 Topografie		Woordenschat (richtinggevend)
Topografisch referentiekader		
Kleuter	4.1.1 De kleuters kennen de naam van: ● België; ● een plaatselijke rivier; ● de rivier de Nijl. 4.1.2 De kleuters kunnen water, land en de polen op de wereldbol aanduiden.	
4de jaar	4.1.1 De leerlingen kennen de naam en de ligging van: ● de schoolgemeente en eventuele deelgemeenten, en buurgemeenten; ● de eigen regio; ● de Belgische provincies met hun hoofdplaatsen; ● de buurlanden van België; ● de gewesten en gemeenschappen; ● Schelde, Maas en IJzer; ● een aantal regio's van België: Kempen, Hoge Venen, kuststreek, Ardennen; ● Noordzee en Middellandse Zee; ● de werelddelen: Afrika, Antarctica, Azië, Europa, Oceanië, Noord-Amerika en Zuid-Amerika; ● de Grote Oceaan, Atlantische Oceaan en Indische Oceaan; ● de vulkaan: de Etna.	
6de jaar	4.1.1 De leerlingen kennen de naam en de ligging van: ● landen van de Europese Unie en hun hoofdsteden, evenals het Verenigd Koninkrijk, Noorwegen, Zwitserland, Rusland en hun hoofdsteden; ● Egypte, Marokko, Congo, Zuid-Afrika; ● de Verenigde Staten van Amerika, Canada, Mexico, Brazilië, Argentinië; ● Australië, Nieuw-Zeeland; ● China, India, Japan; ● Israël, Iran, Turkije; ● een aantal grote rivieren: de Seine, de Donau, de Rijn, de Amazone;	

	● een aantal bergketens: Alpen, Himalaya, Pyreneeën, Oeral; ● de hoogste berg ter wereld: Mount Everest.	
Relatieve en absolute ligging		
Kleuter	4.1.3 De kleuters kennen de volgende begrippen met betrekking tot relatieve ligging: dichtbij, veraf, voor, achter, opzij, boven, onder, tussen, binnen, buiten, hoog, laag, in, uit, naast, midden. 4.1.4 De kleuters kennen de volgende begrippen met betrekking tot absolute plaatsbepaling: ● de straatnaam en het huisnummer; ● de Noordpool, de Zuidpool.	
4de jaar	4.1.2 De leerlingen kennen de volgende begrippen met betrekking tot relatieve ligging: de hoofdwindrichtingen, de tussenwindrichtingen, het noorden, het oosten, het zuiden, het westen, het noordoosten, het zuidoosten, het zuidwesten, het noordwesten, N, O, Z, W, NO, ZO, ZW, NW. 4.1.3 De leerlingen kennen de volgende begrippen met betrekking tot absolute plaatsbepaling: ● de thuisgemeente en de postcode, de schoolgemeente en de postcode; ● de nulmeridiaan, de evenaar; ● het noordelijk halfrond, het zuidelijk halfrond, het oostelijk halfrond en het westelijk halfrond.	
6de jaar	4.1.2 De leerlingen kennen parallellen/breedtecirkels die het klimaat afbakenen: ● Steenbokskeerkring, Kreeftskeerkring; ● Noordpoolcirkel en Zuidpoolcirkel.	

4.2 Aardrijkskundige kennis		Woordenschat (richtinggevend)
Kenmerken van de aarde en haar atmosfeer		
Kleuter	4.2.1 De kleuters kennen de volgende begrippen met betrekking tot kenmerken van de aarde en haar atmosfeer: het land, het water, de lucht, de rots, de grot, het zand.	
4de jaar	4.2.1 De leerlingen kennen de volgende begrippen met betrekking tot kenmerken van de aarde en haar atmosfeer: ● 'de blauwe planeet', het zoet en zout water, de atmosfeer; ● de verschillende lagen van de aarde en hun relatieve temperatuur.	

	4.2.2 De leerlingen kennen het concept waterkringloop: verdamping, condensatie, wolken, neerslag, grondwater, oppervlaktewater. 4.2.3 De leerlingen kennen de kenmerken, oorzaken en gevolgen van vulkanen: ● waarom vulkanen uitbarsten: magma, lava, vulkaanpijp, krater; ● hoe vulkanen het landschap en menselijke activiteiten (landbouw, toerisme) kunnen beïnvloeden: aswolk, mineralen.	rotsachtige buitenlaag, halfvaste middenlaag, binnen- en buitenkern
6de jaar	4.2.1 De leerlingen kennen de volgende begrippen met betrekking tot de aarde en haar atmosfeer: het zuurstofgas, de koolstofdioxide. 4.2.2 De leerlingen kennen de rol van de atmosfeer voor leven op aarde. 4.2.3 De leerlingen kennen het belang van delfstoffen vanuit verschillende perspectieven: ● economie; ● politiek; ● duurzaamheid. 4.2.4 De leerlingen kennen de kenmerken, oorzaken en gevolgen van aardbevingen: ● voorbeelden van platen, plaatgrens, principe van platentektoniek; ● epicentrum, seismische golven, beving; ● voorbeelden van aardbevingen, ligging en mogelijke effecten: naschok, verwoesting, tsunami, aardverschuiving; ● de magnitude van een aardbeving; ● inspanningen om schade door aardbevingen te anticiperen en te beperken: technieken bij constructie van gebouwen om schokken op te vangen, monitoren en preventief evacueren. 4.2.5 De leerlingen kunnen de ruimtelijke spreiding van aardbevingen, vulkanen en bergketens in verband brengen met de ligging van plaatgrenzen: ● de Ring van Vuur; ● patroon van vulkanen in het Middellandse Zeegebied waaronder de Etna.	verschuiven
Landschappen: natuurlijke en menselijke aspecten		

Kleuter	4.2.2 De kleuters kennen de volgende begrippen met betrekking tot natuurlijke aspecten van landschappen: ● de reliëfvorm: de berg, de heuvel, de vallei; ● de helling: omhoog, omlaag, steil, zacht; ● het water: de oceaan, de zee, het strand, de rivier, de beek, de plas, de vijver; ● de vegetatie: de boom, het bos, het gras, het grasland, de weide, het riet, het gazon; ● de bodem: vruchtbaar, zanderig, rotsachtig. 4.2.3 De kleuters kennen de volgende begrippen met betrekking tot infrastructuur en hun interactie met landschappen: ● het wonen: het huis, het appartement, de tuin; ● de transportinfrastructuur: de weg, de straat, de bus, het spoor, de trein; ● de landbouw: de akker, de boerderij, de stal, de koe, het schaap, het varken, het gewas; ● de industrie: de fabriek, de werkplaats; ● de handel en de diensten: de winkel, de markt, de bakkerij; ● de recreatie en het toerisme: het zwembad, de zee, het park, de bibliotheek.	
4de jaar	4.2.4 De leerlingen kennen de volgende begrippen met betrekking tot natuurlijke aspecten van landschappen, inclusief de vorming en het proces ervan: ● het reliëf: de bergketen, het zeeniveau, de horizonlijn, de hoogte, het hoogteverschil; ● de riviervorming en -processen: de bron, de smeltende ijskappen en gletsjers, de typische kenmerken van beneden-, midden- en bovenloop van rivieren, het eroderen, het afzetten, de waterval, de meander, het estuarium, de delta; ● de vegetatie: het loofbos, het naaldbos; ● de bodem: het zand, de klei, de leem, steenachtig. 4.2.5 De leerlingen kennen de volgende begrippen met betrekking tot infrastructuur en hun interactie met landschappen: ● het wonen: het rijhuis, het vrijstaand huis, het appartementsgebouw, stedelijk, landelijk, de stad; ● de transportinfrastructuur: de snelweg, het kanaal, de (lucht)haven; ● de landbouw: de akkerbouw, de veeteelt, de gemengde landbouw, de tuinbouw, de glastuinbouw; ● de landbouwprocessen: de irrigatie; ● de verwerking en de distributie van gewassen; ● het water als hulpbron: de dam, het reservoir, de waterkracht; de vervuiling van waterhabitats; ● de handel en de diensten: het kantoor, de bank, het winkelcentrum;	

	● de recreatie en het toerisme: het sportterrein, de entertainmentfaciliteit.	
6de jaar	4.2.6 De leerlingen kennen de volgende begrippen met betrekking tot natuurlijke aspecten van landschappen: ● het reliëf: de hellingsgraad; < bv. landbouw op terrassen om regenwater op steile hellingen op te vangen, wegen en spoorwegen houden rekening met hellingen > ● de kustprocessen en de gerelateerde landvormen en habitats: de golfslag, de kustlijn, de landtong, de kiezel, de zandduin, de koraalrif, de kusthabitat; < bv. de steltlopers, meeuwen en sterns nestelen en foerageren op de Belgische kusthabitats van slikken en schorren, het zeeleven met inbegrip van wormen, schelpdieren en vissen die leven in de ondiepe wateren voor de Belgische kust > ● de vegetatie en het verband met bodem, vegetatietype en klimaat: de woestijn, de woestijnvorming, de steppe, de savanne, het regenwoud. 4.2.7 De leerlingen kennen de volgende begrippen met betrekking tot infrastructuur en hun interactie met landschappen: ● het wonen: de verstedelijking, de open ruimte, de ruimtelijke ordening; ● de landbouw: de intensieve landbouw, de duurzame landbouw, de voedselbewaring, -verwerking en -distributie; ● het menselijk gebruik van natuurlijke hulpbronnen: de duurzaamheid; ● het kustbeheer: de golfbrekers; ● de handel en de diensten: de opslagfaciliteiten voor grondstoffen, materialen en goederen.	
Aardrijkskundige indicatoren		
Kleuter	/	
4de jaar	4.2.6 De leerlingen kennen de volgende begrippen met betrekking tot bevolking: ● de bevolkingsdichtheid; ● patronen van bevolkingsspreiding in een land of regio; ● manieren om de diversiteit van de bevolking te beschrijven: de etniciteit, de religie, de leeftijd. 4.2.7 De leerlingen kennen verklarende factoren die verandering in bevolkingsaantallen beïnvloeden: ● migratie;	dichtbevolkt, dunbevolkt

	• geboortecijfer; • industrialisatie en verstedelijking.	
6de jaar	4.2.8 De leerlingen weten dat er verschillende niveaus van welvaart zijn. 4.2.9 De leerlingen kunnen vergelijkingen maken binnen en tussen landen door middel van aardrijkskundige indicatoren: • oppervlakte; • bevolkingsaantal; • bevolkingsdichtheid; • welvaartsniveau.	
Weer en klimaat		
Kleuter	4.2.4 De kleuters kennen de volgende begrippen met betrekking tot weersverschijnselen: • de temperatuur; • de neerslag; • de bewolking; • de wind. 4.2.5 De kleuters kunnen de relatie tussen bewolking en neerslag beschrijven.	
4de jaar	4.2.8 De leerlingen kennen het verschil tussen weer en klimaat. 4.2.9 De leerlingen kennen de kenmerken van de belangrijkste klimaatzones: polair, tropisch, gematigd. 4.2.10 De leerlingen kennen de volgende begrippen met betrekking tot klimaatspecifieke en extreme weersverschijnselen: • de orkaan, de tyfoon; • de hittegolf, de sneeuwstorm, de waterbom.	
6de jaar	4.2.10 De leerlingen kennen het concept vegetatietype. 4.2.11 De leerlingen kennen de relatie tussen de ligging van de breedtecirkels en klimaatzones: polair, tropisch, gematigd. 4.2.12 De leerlingen kunnen voorbeelden geven van hoe reliëf en seizoensgebonden oceaantemperaturen het weer beïnvloeden: luchtdruk, landmassa.	
Kosmografie		

Kleuter	4.2.6 De kleuters kennen de volgende begrippen: • de aarde, de maan, de zon, de sterren; • de dag en de nacht. 4.2.7 De kleuters kunnen het ritme van de seizoenen in de directe omgeving herkennen. 4.2.8 De kleuters kunnen de beweging van de aarde om haar as tonen met behulp van een wereldbol.	
4de jaar	4.2.11 De leerlingen kennen de zon als ster. 4.2.12 De leerlingen kennen de namen van de planeten binnen ons zonnestelsel. 4.2.13 De leerlingen kennen de duur en de richting van de beweging van de aarde om haar as. 4.2.14 De leerlingen kennen de namen, kenmerken en de begin- en einddatum van de seizoenen. 4.2.15 De leerlingen kennen de relatie tussen de beweging van de aarde en dag/nacht, tijdszones.	
6de jaar	4.2.13 De leerlingen kennen kenmerken en verschijnselen van het heelal: planetenstelstel, zonnestelstel, sterren. 4.2.14 De leerlingen kennen de getijden: eb, vloed, laagwater, hoogwater. 4.2.15 De leerlingen kennen de maanfasen: volle maan, nieuwe maan, eerste kwartier, laatste kwartier. 4.2.16 De leerlingen kennen de eclipsen: zonsverduistering, maansverduistering. 4.2.17 De leerlingen kennen de duur en de richting van de beweging van de aarde rond de zon. 4.2.18 De leerlingen kunnen het burgerlijk jaar, het schrikkeljaar en de seizoenen in verband brengen met de beweging van de aarde rond de zon, rekening houdend met de schuine stand van de aardas. 4.2.19 De leerlingen kunnen de getijden, de maanfasen en de eclipsen in verband brengen met de beweging van de maan rond de aarde.	

4.3 Aardrijkskundige vaardigheden, onderzoek en denken	Woordenschat (richtinggevend)
Aardrijkskundige bronnen en vaardigheden	

Kleuter	4.3.1 De kleuters kunnen een ruimtelijke indeling van een kamer en een buitenruimte beschrijven door observatie en geheugen. 4.3.2 De kleuters kunnen een geobserveerde ruimte weergeven door middel van een eenvoudige tekening of schets. 4.3.3 De kleuters kunnen een neerslagvorm observeren: regen, sneeuw, hagel, mist.	
4de jaar	4.3.1 De leerlingen kunnen met betrekking tot aardrijkskundige vaardigheden: ● een digitale en analoge kaart hanteren, inclusief werken met legende, oriëntatie, (tussen)windrichtingen; ● werken met register en vakcoördinaten; ● zichzelf oriënteren met behulp van verschillende methoden: kompas, kaart en zon; ● landschappen schetsen om menselijke en natuurlijke aspecten schematisch weer te geven; ● aardrijkskundige staaf- en lijngrafieken bespreken. 4.3.2 De leerlingen kunnen met betrekking tot aardrijkskundig onderzoek: ● instrumenten gebruiken om neerslag (pluviometer) te meten; ● observaties en instrumenten gebruiken om windrichting (vlaggen, bomen, rook, windvaan) en windsnelheid (anemometer) te meten; ● gegevens uit weersvoorspellingen gebruiken: temperatuur, neerslag, windrichting en bewolking.	
6de jaar	4.3.1 De leerlingen kunnen met betrekking tot aardrijkskundige vaardigheden: ● verschillende soorten kaarten gebruiken: staatkundig, natuurkundig, thematisch; ● satellietbeelden hanteren; ● een klein gebied in kaart brengen met behulp van cartografische technieken: generaliseren, symboliseren, oriënteren, schaal aanbrengen; ● klimatogrammen lezen.	
Aardrijkskundig denken		
Kleuter	4.3.4 De kleuters kunnen een actueel ruimtelijk vraagstuk bespreken in termen van gevolgen en relatieve meting. < bv. waar een stoel positioneren om meer ruimte te maken, tramhalte gelegen op een nuttige/veilige plaats, hoeveel hoger of dichter bij het raam planten zetten om ze meer licht te geven >	

	4.3.5 De kleuters kunnen ideeën genereren om actuele ruimtelijke problemen op te lossen met behulp van relatieve ruimtelijke begrippen.	
4de jaar	4.3.3 De leerlingen kunnen aardrijkskundige kennis en vaardigheden van het 4de jaar gebruiken om zelf aardrijkskundige vragen te beantwoorden over: ● ruimtelijke posities, relaties en contrasten; ● interactie op verschillende schalen; ● verandering in de tijd, inclusief de toekomst. < bv. de relatie tussen waterdiepte, temperatuur en mariene habitats, hoe is op een bepaalde plaats een vallei of waterval ontstaan, waarom liggen de bushaltes in gebied A verder uit elkaar dan in gebied B, hoe verschilt het leven in een welbepaalde stad van het leven op het platteland eromheen >	
6de jaar	4.3.2 De leerlingen kunnen aardrijkskundige kennis en vaardigheden op niveau 6de jaar gebruiken om zelf aardrijkskundige vragen te beantwoorden over: ● ruimtelijke posities, relaties en contrasten; ● interactie op verschillende schalen; ● verandering in de tijd, inclusief de toekomst. < bv. de relatie tussen helling, landbouwkeuze en infrastructuurplanning, de relatie tussen bevolkingsdichtheid en de ligging van industriezones, het vervoer van grondstoffen, materialen en goederen, waarom is er woestijnvorming op plaats X, gelijkenissen en verschillen tussen de Rijn en de Amazone, uitzoeken wie (leeftijd, type werknemer) behoefte heeft aan veilige fietsroutes in de stad, bij gunning van een nieuw treinstation, winkelcentrum, vrijetijdscentrum in plaats X onderzoeken wie erbij zou winnen en wie erbij zou verliezen inclusief toekomstige mensen en het milieu>	

5. GESCHIEDENIS

5.1 Kennis van het verleden		Woordenschat (richtinggevend)
Prehistorie		
Kleuter	5.1.1 De kleuters weten hoe mensen tijdens de prehistorie overleefden en samenleefden. ● ontwikkelingen: het gebruik van vuur, jagen, voedsel verzamelen, werktuigen (steen en been), grot- en muurschilderingen; ● personen en groepen: kleine groep (stam).	prooi, vee, pijlpunt, mes, speer, bijl
4de jaar	5.1.1 De leerlingen weten hoe mensen tijdens de prehistorie met de natuur omgingen en samenleefden. ● ontwikkelingen: rechtop lopen, taal, omgang met anderen, werktuigen (brons en ijzer), de eerste migraties, relaties tussen mens-dier-plant, leven op het ritme van dag/nacht/seizoenen; ● plaatsen: Afrika (Riftvallei), Flores, Maasvallei, Çatalhöyük; ● personen en groepen: complexere sociale groepen, Neanderthaler, Sapiens.	
6de jaar	/	
Oudheid		
Kleuter	5.1.2 De kleuters weten hoe mensen tijdens de oudheid overleefden en samenleefden. Egyptische samenleving ● ontwikkelingen: schrift (hiërogliefen, de Steen van Rosetta, papyrus), bouwen en begraven; ● plaatsen: de Nijl, de piramides van Gizeh; ● personen en groepen: boer, priester, farao.	overstroming
4de jaar	5.1.2 De leerlingen weten hoe mensen tijdens de oudheid overleefden, samenleefden en hoe ze dachten. Mesopotamië	ratio, mythe, natuurgodsdienst, kleitablet, god, godin, offer

	• ontwikkelingen: standenmaatschappij, beroepsspecialisatie, slavernij, handel, irrigatielandbouw, spijkerschrift, episch verhalen; • plaatsen: stroomgebied van Tigris en Eufraat, stadstaat, ziggurat; • personen en groepen: slaafgemaakten, schriftgeleerde, koning; • gebeurtenissen: Codex Hammurabi, Gilgamesj-epos. De Griekse wereld • ontwikkelingen: mythologie, religie, filosofie, democratie, burgerrechten; • plaatsen: Athene, de Akropolis, de berg Olympos; • personen en groepen: de aristocratie, Socrates, Archimedes, Hippocrates, vrouwen in de Griekse oudheid; • gebeurtenissen: de wetten van Solon. De Romeinen • ontwikkelingen: imperialisme, identiteit en integratie, migratie, handel over lange afstanden, culturele uitwisseling, voedselproductie, dagelijks leven; • plaatsen: wegennetwerk, keukens, Rome, Pompeii, Carthago, Tongeren, Velzeke, Limes; • personen en groepen: Hannibal, Cornelia, Caesar, keizer Augustus, slaafgemaakten, de Kelten, Germanen, Constantijn; • gebeurtenissen: ontstaan van het christendom, Pax Romana.	
6de jaar	/	
Middeleeuwen		
Kleuter	/	
4de jaar	5.1.3 De leerlingen weten hoe mensen tijdens de middeleeuwen overleefden, samenleefden en hoe ze dachten. De Arabische wereld • ontwikkelingen: het ontstaan en de verspreiding van de islam, kennisontwikkeling, Arabische kunst; • plaatsen: Bagdad (huis van wijsheid); • personen en groepen: Al-Ghazali, geleerden, kaliefen; • gebeurtenissen: schisma tussen sjiieten en soennieten;	leerling, gezel, meester, koopman, ploeg, heiligendagen, monnik, non, de adel, de clerus, charter

	<de Slag van de Kameel>. Europa ● ontwikkelingen: rurale en stedelijke samenleving, ziekten (de pest), agrarische (r)evolutie, handel, rechtspraak, machtsverhoudingen en ongelijkheid, christendom; ● plaatsen: Brugge, Gent, kloosters en abdijen; ● personen en groepen: Hildegard van Bingen, de Bourgondiërs, begijnen, gilde, ambachtslieden; ● gebeurtenissen: de keure van Kortenberg, het drieslagstelsel. Contacten tussen samenlevingen ● ontwikkelingen: interculturele contacten; ● plaatsen: Al-Andaluz, de moskee van Cordoba, het Alhambra, Dorestad; ● personen en groepen: Maimonides, conversos, vikingen, Rollo de Noorman; ● gebeurtenissen: de Reconquista, de belegering van Parijs.	bv. handel tussen Vikingen en Arabieren, samenwerking tussen christenen, joden en moslims in Al-Andaluz
6de jaar	/	
Vroegmoderne tijd		
Kleuter	/	
4de jaar	5.1.4 De leerlingen weten hoe mensen tijdens de vroegmoderne tijd overleefden, samenleefden en hoe ze dachten. Europa ● ontwikkelingen: religieuze conflicten, staatsvorming, imperialisme, boekdrukkunst; ● plaatsen: Frankrijk, Duitse Rijk, Antwerpen; ● personen en groepen: Karel V, Plantijn, Lodewijk XIV; ● gebeurtenissen: de Vrede van Westfalen.	
6de jaar	5.1.1 De leerlingen weten hoe mensen in de vroegmoderne tijd overleefden, samenleefden en hoe ze dachten. Afrika	

	• ontwikkelingen: mondelinge tradities, religie, machtsverhoudingen, slavenhandel, staatsvorming; • plaatsen: de Kongostroom; • personen en groepen: Lukeni Lua Nimi, Portugese handelaren, Afonso I, Garcia II van Kongo; • gebeurtenissen: de oprichting van het Kongo-koninkrijk, introductie van het christendom. Contacten tussen samenlevingen • ontwikkelingen: uitwisseling van ideeën in kunst, wetenschap en kosmologie, wereldimperialisme, Atlantische driehoekshandel; • plaatsen: zijderoutes, handelspost, kolonie; • personen en groepen: slaafgemaakten, zeevaarders, Vermeer, Columbus, de West-Indische Compagnie, La Malinche; • gebeurtenissen: het ronden van Kaap de Goede Hoop.	ritueel, ceremonie
Moderne tijd		
Kleuter	/	
4de jaar	/	

6de jaar	5.1.2 De leerlingen weten hoe mensen tijdens de moderne tijd met de natuur omgingen, overleefden, samenleefden en dachten.
	• ontwikkelingen: industriële en agrarische revolutie, effecten van verstedelijking op leef- en werkomstandigheden, leven op het ritme van de klok, migratie, imperialisme, veranderende grenzen, grondwetten, emancipatie;
	• plaatsen, personen, groepen en gebeurtenissen:
	  ○ de Verklaring van de Rechten van de Mens en van de Burger, het Burgerlijk Wetboek van Napoleon, de Belgische Grondwet, de Bloednacht in Leuven;
	  ○ Charleroi, arbeiders en opdrachtgevers, Lieven Bauwens, Emilie Claeys, landschapsverandering (terrils, kleiputten, kanalen, spoorwegen), landverhuizers;
	  ○ conferentie van Berlijn, de Onafhankelijke Kongostaat, Union Minière du Haut-Katanga, Paul Panda Farnana;	

	○ begraafplaatsen, monumenten en gedenktekens van de Eerste Wereldoorlog, Verdrag van Versailles.	
Hedendaagse tijd		
Kleuter	5.1.3 De kleuters weten hoe mensen tijdens de hedendaagse tijd samenleefden. ● ontwikkelingen: veranderingen in het straatbeeld, het interieur van een woning, technologie; ● plaatsen, personen en groepen: ○ eigen woning, eigen stad, dorp of straat; ○ familieherinneringen uit de kindertijd.	radio, tv, computer, keukenapparatuur, speelgoed, meubels, vervoer, school
4de jaar	/	
6de jaar	5.1.3 De leerlingen weten hoe mensen tijdens de hedendaagse tijd samenleefden. ● ontwikkelingen: internationale rivaliteit en samenwerking; vrouwenemancipatie, burgerrechten; informatie-, communicatie- en technologierevoluties, ruimte-exploratie; ● plaatsen, personen, groepen en gebeurtenissen: ○ het Fort van Breendonk en de Kazerne Dossin, verzetsstrijders en collaborateurs; ○ Verenigde Naties, Europese Unie, de Muur van Berlijn; ○ Rosa Parks, gastarbeiders, de pil, stemrecht voor vrouwen, homohuwelijk; ○ Neil Armstrong, het internet.	

5.2 Kennis van geschiedenis		Woordenschat (richtinggevend)
Bronnengebruik		
Kleuter	5.2.1 De kleuters kunnen soorten bronnen vanuit de bestudeerde samenlevingen benoemen: ● beenderen, fossielen, werktuig, rotsschildering, graf; ● standbeeld, foto, dagboek, brief.	
4de jaar	5.2.1 De leerlingen kennen het verschil tussen bron en bewijs. 5.2.2 De leerlingen kennen typische vragen om te stellen over aangereikte bronnen: ● hoe en waarom een bron is gemaakt;	Geschreven bronnen: manuscript, kroniek, verslag, mythe, wetboek, graffiti

	• wanneer en waar een bron is gemaakt. 5.2.3 De leerlingen weten wat paleontologen, archeologen en historici doen. 5.2.4 De leerlingen kunnen diverse, veelgebruikte bronnen relevant voor de oudheid, de middeleeuwen en de vroegmoderne tijd noemen.	Materiële bronnen: sieraden, ruïne, afval, gebouw, mozaïek, fresco, standbeeld, monument, grafgiften Mondelinge tradities: verhalen, plaatsnamen, familienamen
6de jaar	5.2.1 De leerlingen kunnen aangereikt bewijs uit bronnen gebruiken bij het antwoorden op historische vragen. 5.2.2 De leerlingen kunnen diverse, veelgebruikte bronnen relevant voor de vroegmoderne, moderne en hedendaagse tijd noemen.	Geschreven bronnen: krant, verdrag, overlijdensbericht Materiële bronnen: huis, industrieel gebouw, openbaar gebouw, designobject, huishoudelijk artefact, graf Mondelinge tradities: lied, spreekwoord, gezegde Audiovisuele bronnen: film, documentaire, nieuws
Historisch redeneren		
Kleuter	5.2.2 De kleuters kunnen enkele veranderingen tussen verleden en heden opnoemen.	
4de jaar	5.2.5 De leerlingen kunnen gelijkenissen en verschillen onderscheiden binnen en tussen bestudeerde samenlevingen. < bv. vergelijking van Mesopotamische en Egyptische samenlevingen; of vergelijking van ervaringen van mannen en vrouwen, boeren en reizende kooplieden, binnen Mesopotamië > 5.2.6 De leerlingen kunnen aspecten van verandering en continuïteit bespreken. 5.2.7 De leerlingen kunnen oorzaken en gevolgen van een gebeurtenis of een ontwikkeling verklaren.	verandering, constant, voortdurend reden, resultaat, oorzaak, gevolg

6de jaar	5.2.3 De leerlingen kunnen typische historische vragen stellen met betrekking tot: ● continuïteit-verandering; < bv. wat veranderde er voor vrouwen in de 20e eeuw? > ● oorzaak-gevolg. < bv. welke impact had de Europese handel op het Kongo-koninkrijk?, waarom werd de Muur van Berlijn afgebroken? > 5.2.4 De leerlingen kunnen hun gedachten ordenen om typische historische vragen te beantwoorden met betrekking tot: ● continuïteit-verandering; ● oorzaak-gevolg.	
Perspectieven		
Kleuter	/	
4de jaar	5.2.8 De leerlingen kunnen een onderscheid tussen een perspectief van mensen in het verleden en een hedendaags perspectief op het verleden begrijpen.	hedendaags, retrospectief
6de jaar	5.2.5 De leerlingen kunnen hun historische kennis gebruiken om vragen te stellen over de perspectieven van mensen en groepen in het verleden. < bv. waarom was het zo belangrijk voor Afonso I dat zijn zoon bisschop was?, waarom schafte de Europese clerus de Congolese bisschopszetel gauw terug af?, waarom stelde Pieter Bruegel de Oude "de Korenoogst" voor als erg hard werken en armoedig? > 5.2.6 De leerlingen kunnen redeneringen over personen, groepen, gebeurtenissen en ontwikkelingen in het verleden verwoorden vanuit verschillende perspectieven.	mening, feit; doel, maker; invloed, betekenis; lokaal, regionaal, mondiaal; winnaar, verliezer; voordeel, nadeel; geslacht, macht
Chronologisch bewustzijn		
Kleuter	5.2.3 De kleuters kennen de volgende begrippen: heel lang geleden, lang geleden, nu, later, oud, nieuw. 5.2.4 De kleuters kunnen gebeurtenissen en eigen ervaringen chronologisch ordenen. 5.2.5 De kleuters kunnen drie gegeven bronnen uit het verleden chronologisch ordenen met behulp van de begrippen: heel lang geleden, lang geleden, nu.	

4de jaar	5.2.9 De leerlingen kennen de volgende begrippen: het verleden, het heden, de toekomst, de periode, de duur, geschiedenis. 5.2.10 De leerlingen kennen de tijdsaanduidingen: v.o.t. en o.t. 5.2.11 De leerlingen kunnen aangereikte bronnen over de bestudeerde historische periodes chronologisch ordenen.	voor onze tijd(rekening), onze tijd(rekening)
6de jaar	5.2.7 De leerlingen kennen de zes periodes van het gehanteerde historische referentiekader: prehistorie, oudheid, middeleeuwen, vroegmoderne tijd, moderne tijd, hedendaagse tijd.	

5.3 Reflectie en dialoog over verleden en geschiedenis		Woordenschat (richtinggevend)
Burgerschap		
Kleuter	5.3.1 De kleuters kennen de volgende begrippen: mening, overleg, stemmen.	meerderheid, minderheid
4de jaar	5.3.1 De leerlingen kennen de volgende begrippen met betrekking tot de principes van de democratische rechtsstaat: verkiezingen, vertegenwoordiging, macht, rechten, plichten, regels, afspraken, gelijkheid. 5.3.2 De leerlingen kunnen principes van een democratische rechtsstaat herkennen in de bestudeerde samenlevingen uit het verleden.	
6de jaar	5.3.1 De leerlingen kennen de begrippen met betrekking tot de principes van de democratische rechtsstaat: democratie, regering, parlement, rechtbank, bescherming, wetten, grondwet, vrijheid.	
Erfgoed, identiteit, betekenis, relatie verleden-heden		
Kleuter	5.3.2 De kleuters weten waarom iets uit het verleden bewaard wordt. 5.3.3 De kleuters kunnen herkennen dat sporen uit het verleden aanwezig zijn in wat ze om zich heen zien.	redenen om te bewaren: schoonheid, belang, herinnering, persoonlijke band
4de jaar	5.3.3 De leerlingen weten dat ontwikkelingen in de bestudeerde samenlevingen een invloed hebben uitgeoefend op hedendaagse samenlevingen: ● (on)vrijheid, (on)gelijkheid, (on)verdraagzaamheid, oorlog en vrede; ● erfgoed.	gebouwen, plaatsnamen, volksverhalen, ambachtelijke vaardigheden

	5.3.4 De leerlingen kunnen uitleggen hoe persoonlijke identiteit mee gevormd wordt door het verleden: ● familiebanden; ● aandenken.	
6de jaar	5.3.2 De leerlingen kunnen de relatie tussen heden, verleden en toekomst verwoorden met betrekking tot de bestudeerde samenlevingen: ● materieel en immaterieel erfgoed; ● racisme en discriminatie; ● organisatie van samenleving en dialoog: democratische instellingen, dictatorschap. 5.3.3 De leerlingen kunnen uitleggen wat historische gebeurtenissen, ontwikkelingen, plaatsen, en/of personen voor de samenleving kunnen betekenen: erfgoed: standbeelden, straatnamen, verhalen, feestdagen.	Materieel erfgoed: gebouw, weg en pad, foto, kleding, landschap en locatie, gebruiksvoorwerp. Immaterieel erfgoed: traditie, dialect, zang, dans, sport en spel, processie, folklore, herdenkingsceremonie

6. MUZISCHE VORMING

6.1 Domeinoverschrijdend		Woordenschat (richtinggevend)
Beschouwen		
Kleuter	/	
4de jaar	6.1.1 De leerlingen kunnen het onderwerp, de bedoeling en hun eigen interpretatie van een artistieke en een muzische creatie verwoorden.	
6de jaar	6.1.1 De leerlingen kunnen de geografische, historische en maatschappelijke context van een artistieke creatie beschrijven.	
Repertorium		
Kleuter	/	
4de jaar	6.1.2 De leerlingen kunnen enkele kunststromingen en artistieke creaties verkennen: • muziek: o artistieke creaties van componisten; < bv. Vivaldi, Mozart, Beethoven, Louis Armstrong, Nina Simone, The Beatles, Hildegard van Bingen > o muziekstijlen. < bv. klassieke muziek, pop, rock > • beeld: o artistieke creaties van beeldende kunstenaars; < bv. Bosch, Van Gogh, Permeke, Kahlo, Magritte, Picasso, Victor Horta, Hyungkoo Lee > o kunststromingen.	

	< bv. prehistorische kunst, kunst uit de oudheid, Arabische kunst, Europese schilderkunst en bouwkunst >
	• drama:
	  ○ artistieke creaties;
	  < bv. de sprookjes van de gebroeders Grimm en Hans C. Andersen, de Griekse mythen >
	  ○ genres.
	  < bv. rollenspel, situatiespel, hoorspel, poppentheater, komedie, straattheater >
	• dans:
	  ○ artistieke creaties van choreografen;
	  < bv. Sidi Larbi Cherkaoui, Evelien Maes, Igor Vrebac, Isabelle Beernaert >
	  ○ dansstijlen.
	  < bv. hip hop, ballet, jazzdans, volksdans >
	• media:
	  ○ artistieke creaties van audiovisuele kunstenaars;
	  < bv. de gebroeders Lumière, Bill Viola, Pipilotti Rist, Spielberg, Adil El Arbi en Bilall Fallah >
	  ○ kunststromingen.
	  < bv. vroege fotografie, pop art, de stomme film >	

6de jaar	6.1.2 De leerlingen kunnen enkele kunststromingen en artistieke creaties verkennen:
	• muziek:
	  ○ artistieke creaties van componisten;
	  < bv. Bach, Saint-Saëns, Clara Schumann, Stravinsky, Bernstein, Queen, Stromae, Buena Vista Social Club >
	  ○ muziekstijlen.
	  < bv. folk, country, blues, jazz >
	• beeld:
	  ○ artistieke creaties van beeldende kunstenaars;
	  < bv. Bruegel, Rubens, Delvoye, Berlinde De Bruyckere, Rodin, Zaha Hadid, Banksy >
	  ○ kunststromingen.	

	< bv. Afrikaanse kunst, beeldhouwkunst, hedendaagse kunst >
	• drama:
	  ○ artistieke creaties;
	< bv. volksverhalen, legendes en sagen >
	  ○ genres.
	< bv. tragedie, pantomime, opera, improvisatietheater, slam poetry >
	• dans:
	  ○ artistieke creaties van choreografen;
	< bv. Anna Teresa De Keersmaeker, Pina Bausch, Ish Ait Hamou >
	  ○ dansstijlen.
	< bv. breakdance, wals, tango, moderne dans >
	• media:
	  ○ artistieke creaties van audiovisuele kunstenaars;
	< bv. Henri Cartier Bresson, Marina Abramovic, Hans Op de Beeck, Marie-Jo Lafontaine >
	  ○ kunststromingen.
	< bv. performance art, conceptuele kunst, surrealisme >	

Vaardigheden en vormgevingsmiddelen		
Kleuter	6.1.1 De kleuters kunnen technieken/vaardigheden van de vijf muzische domeinen verkennen. 6.1.2 De kleuters kunnen vormgevingsmiddelen van de vijf muzische domeinen verkennen: • muziek: de stem, het lied, de handtrom, de triangel, de tamboerijn, de fluit; • beeld: het potlood, het penseel, de verf, de stempel, het tekenpapier; • drama: de handpop, het toneel, de verkleedkleren, het masker; • dans: de dans, de beweging, de kring, de rij; • media: de (video)camera.	
4de jaar	6.1.3 De leerlingen kunnen technieken/vaardigheden van de vijf muzische domeinen gebruiken. 6.1.4 De leerlingen kunnen vormgevingsmiddelen van de vijf muzische domeinen gebruiken: • muziek: de woodblock, de toeter, de sleebel, de boomwhackers, de xylofoon;	

	• beeld: de graffiti, de waterverf, de plakkaatverf, de houtskool, de natuurklei; • drama: het poppenspel, het schimmenspel; • dans: de volksdans, het dansverhaal; • media: de schijnwerper, de opnameapparatuur.	
6de jaar	6.1.3 De leerlingen kunnen technieken/vaardigheden van de vijf muzische domeinen toepassen. 6.1.4 De leerlingen kunnen vormgevingsmiddelen van de vijf muzische domeinen toepassen: • muziek: de grafische partituur, de koebel, de Orff-instrumenten; • beeld: de optische illusie, beeldhouwen; • drama: het rollenspel, de theatertekst, improviseren; • dans: de wals, de tango, de moderne dans, de hiphop, de breakdance; • media: de audiosoftware, de beeldbewerkingssoftware.	

6.2 Muziek		Woordenschat (richtinggevend)
Bouwstenen		
Kleuter	6.2.1 De kleuters kennen de volgende begrippen: kort, lang, hoog, laag, snel, langzaam, hard, zacht, klank, toon, de zanger(es), de muzikant, het instrument. 6.2.2 De kleuters kunnen patronen van lange en korte geluiden onderscheiden. 6.2.3 De kleuters kunnen snelle en langzame ritmische en melodische patronen onderscheiden. 6.2.4 De kleuters kunnen hoge en lage tonen herkennen en eenvoudige melodieën aangepast aan het stembereik zingen.	het geluid, de muziek, de dirigent
4de jaar	6.2.1 De leerlingen kennen de volgende begrippen: het versnellen, het vertragen, de toonhoogte, de strofe, het refrein. 6.2.2 De leerlingen kunnen het metrum en ritmepatronen onderscheiden.	de metronoom, de partituur, de houtblazers, de koperblazers, het slagwerk,

	6.2.3 De leerlingen kunnen variaties in tempo herkennen. 6.2.4 De leerlingen kunnen variaties in dynamiek herkennen en gebruiken. 6.2.5 De leerlingen kunnen herhaling en contrast herkennen.	het ostinaat, de variatie, het contrast, het metrum
6de jaar	6.2.1 De leerlingen kennen de volgende begrippen: een canon, de melodische lijn, het motief, de solo, het ensemble, de componist. 6.2.2 De leerlingen kennen de bouwstenen van muziek: ritme, tempo, dynamiek, structuur/vorm, klankkleur, samenklank. 6.2.3 De leerlingen kunnen variaties in tempo, versnellen/vertragen, onderbreken uitvoeren. 6.2.4 De leerlingen kunnen meerstemmige melodieën met aangepast stembereik zingen. 6.2.5 De leerlingen kunnen variaties in dynamiek toepassen. 6.2.6 De leerlingen kunnen eenvoudige muziekvormen herkennen. < bv. herkennen van een rondo-vorm > 6.2.7 De leerlingen kunnen families van instrumenten onderscheiden. 6.2.8 De leerlingen kunnen samenklank herkennen.	fade-in, fade-out, de zware tel, de strijkers, de tokkelinstrumenten, de harmonie, de cadens, de muzikale zin, het interval, het thema, de sopraan, de alt, de tenor, de bas, de intro, de outro, de bridge, symfonie, opera, concerto, de rondo
Vaardigheden en vormgevingsmiddelen		
Kleuter	6.2.5 De kleuters kennen de volgende begrippen: de stem, het lied, de handtrom, de triangel, de tamboerijn, de fluit.	beatring, woodblock, toeters, claves, verschillende soorten shakers, sleebels
4de jaar	6.2.6 De leerlingen kennen de volgende begrippen: de woodblock, de toeter, de sleebel, de boomwhackers, de xylofoon.	maracas, guiro, cabasa, grafische partituur, de beatring, de claves
6de jaar	6.2.9 De leerlingen kennen de volgende begrippen: • musiceren; • de grafische partituur, de koebel, de Orff-instrumenten.	drums, bekkens, cimbaal, toms, bongo, conga, de maracas, de guiro, de cabasa

6.3 Beeld		Woordenschat (richtinggevend)
Bouwstenen		
Kleuter	6.3.1 De kleuters kennen de volgende begrippen: rood, geel, blauw, wit, grijs, zwart, groen, bruin, oranje, paars, licht, donker, rond, recht, gebogen, dik, dun, groot, klein, zacht, hard, ruw, glad, het patroon, de kunstenaar, de schilder, het schilderij. 6.3.2 De kleuters kunnen lijnsoorten onderscheiden en maken. 6.3.3 De kleuters kunnen verschillende texturen onderscheiden. 6.3.4 De kleuters kunnen primaire en secundaire kleuren herkennen.	zon, maan, sterren, kaars, zaklamp, LED-lamp, ovaal, voorkant, bovenkant, onderkant, zijkant, stekelig, harig
4de jaar	6.3.1 De leerlingen kennen de volgende begrippen: primaire en secundaire kleuren, koude en warme kleuren, de schaduw, de diepte, de lichtbron, de horizon, het contrast, het accent, de beeldhouwer. 6.3.2 De leerlingen kunnen figuren weergeven met omtreklijnen. 6.3.3 De leerlingen kunnen stofuitdrukking in het beeldend werk weergeven. < bv. de schubben van een vis weergeven > 6.3.4 De leerlingen kunnen kleurnuance en contrast aanbrengen met behulp van primaire en secundaire kleuren. 6.3.5 De leerlingen kunnen soorten licht, lichtrichting en schaduw benoemen en aanduiden. 6.3.6 De leerlingen kunnen effecten van ordeningswijzen in composities herkennen. 6.3.7 De leerlingen kunnen standpunt en horizon gebruiken.	centrale, horizontale en verticale compositie, symmetrische en asymmetrische composities, all-over compositie, direct licht, indirect licht, dimlicht, dof licht, schemerlicht, sfeerlicht, spits, strak en sierlijk, vooraanzicht, zijaanzicht, bovenaanzicht, onderaanzicht, voorgrond, achtergrond, de lichtrichting, het zijlicht, het tegenlicht, golvend, hoekig, zigzag, vloeiend, rafelig
6de jaar	6.3.1 De leerlingen kennen de volgende begrippen: tertiaire en complementaire kleuren, signaal- en camouflagekleuren, het silhouet, het perspectief, kleurtinten en kleurtonen, driedimensionale vormen, de architect.	organische en geometrische vormen, ruimtelijke en vlakke vormen, abstracte en

	6.3.2 De leerlingen kennen de bouwstenen van beeld: ruimte, kleur, licht, textuur, vorm, compositie, lijn. 6.3.3 De leerlingen kunnen met lijnstructuren en arcering een beeld maken. 6.3.4 De leerlingen kunnen de betekenis van kleuren, toon- en tintwaarden benoemen en gebruiken. 6.3.5 De leerlingen kunnen de functies en symboolwaarden van kleuren benoemen en gebruiken. 6.3.6 De leerlingen kunnen sfeer scheppen door middel van lichtrichting en schaduw. 6.3.7 De leerlingen kunnen vogel- en kikkerperspectief gebruiken. 6.3.8 De leerlingen kunnen ruimte-innemende, ruimte doorstekende en ruimte-omvattende creaties maken.	figuratieve vormen, decoratief, illustratief, sobere, speelse, vrolijke, warme, expressieve, doffe, angstige en bonte kleuren, verlichten en verdonkeren, de slagschaduw, de weerkaatsing, de afsnijding, de overlapping, spiraalvormig, diagonaal, arcering, grillig, de open vorm, de gesloten vorm, de restvorm
Vaardigheden en vormgevingsmiddelen		
Kleuter	6.3.5 De kleuters kennen de volgende begrippen: het potlood, het penseel, de verf, de stempel, het tekenpapier.	vetkrijt, plakkaatverf, vingerverf, kwasten, papiertape, waardevol kosteloos materiaal, zand, een prentenboek, het wasco, het krijt, de plasticine
4de jaar	6.3.8 De leerlingen kennen de volgende begrippen: de graffiti, de waterverf, de plakkaatverf, de houtskool, de natuurklei.	karton, Oost-Indische inkt, touw, natuurlijke vindmaterialen, een schetsboek, het papier-maché, het pastelkrijt
6de jaar	6.3.9 De leerlingen kennen de volgende begrippen: de optische illusie, beeldhouwen.	tekenstift, hout, ijzerdraad, lijmpistool, gipsverband, draad, textiel, assembleren, het bister, de acrylverf, het lijmpistool, het kunstboek

6.4 Drama		Woordenschat (richtinggevend)
Bouwstenen		
Kleuter	6.4.1 De kleuters kennen de volgende begrippen: verzinnen, de rol, het decor, het kostuum, de acteur. 6.4.2 De kleuters kunnen eenvoudige rollen spelen. 6.4.3 De kleuters kunnen het stemgebruik aanpassen in functie van de rol. 6.4.4 De kleuters kunnen een eenvoudige speelruimte benutten. 6.4.5 De kleuters kunnen eenvoudige scènes spelen.	
4de jaar	6.4.1 De leerlingen kennen de volgende begrippen: het personage, tot leven laten komen, de tegenspeler, de toneelschrijver, drama, de mime, de scène, het script, de mimiek, de rekwisieten, de belichting. 6.4.2 De leerlingen kunnen zich inleven in een personage en de rol vasthouden. 6.4.3 De leerlingen kunnen lichaamstaal gebruiken. 6.4.4 De leerlingen kunnen zich richten naar en rekening houden met het publiek tijdens het spelen. 6.4.5 De leerlingen kunnen op het juiste moment inspelen op de ander.	de auditie, het theaterdoek, de regieaanwijzing, de première, het hoofdpersonage, de hoofdrolspeler, de figurant, de set, het theatergezelschap, de black-out, de emoties, verbaal, non-verbaal, het attribuut
6de jaar	6.4.1 De leerlingen kennen de volgende begrippen: de monoloog, de dialoog, de tragedie, de komedie, de pantomime, het scenario, de regisseur. 6.4.2 De leerlingen kennen de bouwstenen van drama: rol, handeling/taal, ruimte, structuur, tijd, samenspel. 6.4.3 De leerlingen kunnen een personage geloofwaardig neerzetten. 6.4.4 De leerlingen kunnen een scenario ontwerpen.	de understudy, overacting, de backstage, de coulissen, de souffleur, de mise-en-scène, flashback, flashforward, het blijspel
Vaardigheden en vormgevingsmiddelen		

Kleuter	6.4.6 De kleuters kennen de volgende begrippen: de handpop, het toneel, de verkleedkleren, het masker.	
4de jaar	6.4.6 De leerlingen kennen de volgende begrippen: het poppenspel, het schimmenspel.	het tableau vivant, het toneelspel, de grime
6de jaar	6.4.5 De leerlingen kennen de volgende begrippen: het rollenspel, de theatertekst, improviseren.	de kostumering, de theatertechniek, het improvisatiespel

6.5 Dans		Woordenschat (richtinggevend)
Bouwstenen		
Kleuter	6.5.1 De kleuters kennen de volgende begrippen met betrekking tot beweging: de snelle en trage, de grote en kleine, de zware en lichte, de korte en lange. 6.5.2 De kleuters kunnen in een bepaald ritme en tempo dansen. 6.5.3 De kleuters kunnen een bepaald vloerpatroon uitvoeren. 6.5.4 De kleuters kunnen in een bepaalde richting dansen. 6.5.5 De kleuters kunnen een bewegingszin in een bepaalde volgorde uitvoeren.	springen, rollen, draaien, zwaaien, kruipen, sluipen, starten, stoppen, wiegen, kriskras door elkaar, in een cirkel, op een lijn
4de jaar	6.5.1 De leerlingen kennen de volgende begrippen: de volgorde, solo, duo, de plaats in de ruimte, versnellen en vertragen. 6.5.2 De leerlingen kunnen ritmische bewegingen versnellen en vertragen. 6.5.3 De leerlingen kunnen in een specifieke opstelling dansen. 6.5.4 De leerlingen kunnen zelf bewegingszinnen ontwerpen en uitvoeren. 6.5.5 De leerlingen kunnen synchroon dansen. 6.5.6 De leerlingen kunnen dansen vanuit een specifieke spierspanning. 6.5.7 De leerlingen kunnen bewegingen vergroten, verkleinen en vervormen.	bevriezen, wegduwen, trekken, opvangen, afstoten, ontvangen, opspannen, de vloerpatronen, de open en gesloten houding, hoekige en ronde bewegingen, spiegelen, vergroten en verkleinen, vervormen, de gespannen en ontspannen beweging

6de jaar	6.5.1 De leerlingen kennen de volgende begrippen: de cadans, de spierspanning, dansstijlen, de choreografie, slow motion, het dansstuk, het evenwicht, opstellingen, synchroon, leiden en volgen. 6.5.2 De leerlingen kennen de bouwstenen van dans: tijd, vorm, kracht, relatie, ruimte en structuur. 6.5.3 De leerlingen kunnen de duurtijd van een beweging aanpassen. 6.5.4 De leerlingen kunnen een frasering ontwerpen en uitvoeren rond een thema. 6.5.5 De leerlingen kunnen op elkaar inspelen en elkaar volgen in een dans. 6.5.6 De leerlingen kunnen bewegingen overdrijven.	explosief en beheerst, de mars en de wals, de interactie, het gewicht, de choreograaf, het contrast, de frasering, vraag en antwoord, de duur, de bewegingszin, de energie, ruimtelagen, de danspartituur, de isolatiebeweging, gestructureerde dans
Vaardigheden en vormgevingsmiddelen		
Kleuter	6.5.6 De kleuters kennen de volgende begrippen: de dans, de beweging, de kring, de rij.	doekje, hoepel, bal
4de jaar	6.5.8 De leerlingen kennen de volgende begrippen: de volksdans, het dansverhaal.	de dansstijl, het dansspel, het kostuum, de dansattributen, de danspartituur
6de jaar	6.5.7 De leerlingen kennen de volgende begrippen: de wals, de tango, de moderne dans, de hiphop, de breakdance.	de dansimprovisatie, de choreografie

6.6 Media		Woordenschat (richtinggevend)
Bouwstenen		
Kleuter	6.6.1 De kleuters kennen de volgende begrippen: de foto, de film, het geluid, de stilte, de camera, de microfoon, in en buiten beeld, dichtbij, veraf, het beeld, de klank. 6.6.2 De kleuters kunnen een onderwerp plaatsen binnen een beeld. 6.6.3 De kleuters kunnen geluiden bedenken bij een verhaal.	het fototoestel, het licht, het donker, voor, achter, de prent

4de jaar	6.6.1 De leerlingen kennen de volgende begrippen: • de geluidsbron, het voor- en achtergrond geluid, de animatie, het warm en koud licht, het storyboard; • monteren, scherpstellen. 6.6.2 De leerlingen kunnen geluid vervormen. 6.6.3 De leerlingen kunnen de meest geschikte lichtbron en lichtrichting bepalen. 6.6.4 De leerlingen kunnen diepte in het beeld creëren. 6.6.5 De leerlingen kunnen de plaats van een beeld en geluid in een verhaal bepalen.	de schaduw, de lichtinrichting, de diepte in een beeld, het scherp en wazig beeld, de vervorming, de lichtbron, de belichting, de spot, het effect
6de jaar	6.6.1 De leerlingen kennen de volgende begrippen: de sfeer, het camerastandpunt, het focuspunt. 6.6.2 De leerlingen kennen de bouwstenen van media: geluid, kader, licht, montage en beeldbewerking. 6.6.3 De leerlingen kunnen effecten van belichting en samenspel tussen licht en donker toepassen in functie van de boodschap. 6.6.4 De leerlingen kunnen verschillende camerastandpunten gebruiken in functie van het beoogde effect. 6.6.5 De leerlingen kunnen beelden en geluiden monteren in functie van de boodschap.	het diafragma, de sluitertijd, ISO-waarde, het perspectief, het schemerlicht, het strooilicht, het tegenlicht, de spotlight
Vaardigheden en vormgevingsmiddelen		
Kleuter	6.6.4 De kleuters kennen het volgende begrip: de (video)camera.	zaklamp, wit doek, lichtbak, tablet, de foto, de film, het fototoestel
4de jaar	6.6.6 De leerlingen kennen de volgende begrippen: de schijnwerper, de opnameapparatuur.	de lichttafel, de computer

6de jaar	6.6.6 De leerlingen kennen de volgende begrippen: de audiosoftware, de beeldbewerkingssoftware.	

7. LICHAMELIJKE OPVOEDING

7.1 Motorische competenties en fysieke competenties	
Grootmotorische en fysieke competenties	
Kleuter	7.1.1 De kleuters kunnen in bewegingscontexten motorische basisvaardigheden inzetten. 7.1.2 De kleuters kunnen in bewegingscontexten eenvoudige (groot)motorische vaardigheden uitvoeren, waaronder heffen en dragen, klimmen en klauteren, rijden en glijden, sluipen en kruipen, springen en landen, stappen en lopen, werpen, vangen en trappen, zwieren, balanceren en roteren. 7.1.3 De kleuters kunnen in bewegingscontexten de KLUSCE-componenten kracht, lenigheid, uithouding, snelheid, coördinatie en evenwicht inzetten. 7.1.4 De kleuters kunnen in verschillende bewegingscontexten spel- en bewegingsactiviteiten uitvoeren en met verschillende materialen.
4de jaar	7.1.1 De leerlingen kennen elementaire tactische principes: aanval, verdediging en omschakeling. 7.1.2 De leerlingen kunnen in bewegingscontexten motorische basisvaardigheden ontwikkelen, gebruikmakend van diverse toestellen en materialen. 7.1.3 De leerlingen kunnen in bewegingscontexten grootmotorische vaardigheden toepassen, waaronder heffen en dragen, klimmen en klauteren, rijden en glijden, sluipen en kruipen, springen en landen, stappen en lopen, werpen, vangen en trappen, zwieren, balanceren en roteren. 7.1.4 De leerlingen kunnen in bewegingscontexten de KLUSCE-componenten kracht, lenigheid, uithouding, snelheid, coördinatie en evenwicht gecombineerd gebruiken. 7.1.5 De leerlingen kunnen in bewegingscontexten aangepaste sport- en spelactiviteiten (doelspelen, terugslagspelen …) uitvoeren.
6de jaar	7.1.1 De leerlingen kunnen in bewegingscontexten motorische basisvaardigheden beheersen en in combinatie uitvoeren, gebruikmakend van diverse toestellen en materialen.

	7.1.2 De leerlingen kunnen in bewegingscontexten grootmotorische vaardigheden toepassen waaronder heffen en dragen, klimmen en klauteren, rijden en glijden, sluipen en kruipen, springen en landen, stappen en lopen, werpen, vangen en trappen, zwieren, balanceren en roteren in complexere bewegingssituaties. 7.1.3 De leerlingen kunnen in bewegingscontexten de KLUSCE-componenten kracht, lenigheid, uithouding, snelheid, coördinatie, evenwicht voldoende lang toepassen (conform de bewegingsdriehoek). 7.1.4 De leerlingen kunnen in bewegingscontexten verschillende (aangepaste) sport-, spel- en bewegingsactiviteiten uitvoeren door zelfstandig oplossingen voor een bewegings- of spelprobleem te zoeken. 7.1.5 De leerlingen kunnen in bewegingscontexten elementaire tactische principes demonstreren in aangepaste spelvormen (aanval, verdediging en omschakeling). • 7.1.6 De leerlingen voelen zich veilig in het water en kunnen zwemmen zonder hulpmiddelen.
Psychomotoriek (lichaamsperceptie, tijdsperceptie en ruimteperceptie)	
Kleuter	7.1.5 De kleuters kennen hun voorkeurslichaamszijde. 7.1.6 De kleuters kunnen in bewegingscontexten eenvoudige bewegingen afstemmen op tijd (duur, tempo, ritme, volgorde). 7.1.7 De kleuters kunnen in bewegingscontexten eenvoudige bewegingen afstemmen op de ruimte (positie, afstand, richting, bewegingsbaan). 7.1.8 De kleuters kunnen in bewegingscontexten eenvoudige bewegingen afstemmen op zintuiglijke signalen (auditief, visueel, tactiel). 7.1.9 De kleuters kunnen in bewegingscontexten een linker- of rechtervoorkeur tonen bij éénhandige taken. 7.1.10 De kleuters kunnen in bewegingscontexten waar tweehandigheid vereist is, een duidelijke taakverdeling tonen tussen het gebruik van de linker- en rechterhand.
4de jaar	7.1.6 De leerlingen kunnen in bewegingscontexten bewegingen uitvoeren volgens een opgelegd ritme. 7.1.7 De leerlingen kunnen in bewegingscontexten bewegingen een bepaalde tijd aan een opgelegd tempo volhouden. 7.1.8 De leerlingen kunnen in bewegingscontexten bewegingen afstemmen op de ruimte (positie, afstand, richting, bewegingsbaan) in gecontroleerde situaties. 7.1.9 De leerlingen kunnen in bewegingscontexten snel en correct reageren op auditieve, visuele en tactiele instructies.

	7.1.10 De leerlingen kunnen in bewegingscontexten omgaan en rekening houden met de eigen lichaamskenmerken (mogelijkheden en beperkingen). 7.1.11 De leerlingen kunnen in bewegingscontexten hun voorkeurshand en -voet efficiënt gebruiken.
6de jaar	7.1.7 De leerlingen kunnen in bewegingscontexten combinaties van bewegingen onthouden en zonder aanwijzingen uitvoeren volgens een opgelegd ritme. 7.1.8 De leerlingen kunnen in bewegingscontexten bewegingen afstemmen op de ruimte (positie, afstand, richting, bewegingsbaan) in onvoorspelbare spelsituaties. 7.1.9 De leerlingen kunnen in bewegingscontexten hun voorkeurslichaamszijde ontwikkelen en gericht inzetten bij bewegingsactiviteiten. 7.1.10 De leerlingen kunnen in bewegingscontexten omgaan en rekening houden met de lichaamskenmerken, mogelijkheden en beperkingen van de ander.

7.2 Zelfconcept en interactie in groep	
Kleuter	7.2.1 De kleuters kunnen binnen een eenvoudige spelvorm één tot twee spelregels opvolgen. 7.2.2 De kleuters kunnen in hun bewegingsvaardigheid durf tonen.
4de jaar	7.2.1 De leerlingen kennen de spelregels van gespeelde sporten. 7.2.2 De leerlingen kunnen spelregels toepassen. 7.2.3 De leerlingen kunnen deelnemen aan teamgericht spel. 7.2.4 De leerlingen kunnen eerlijk en sportief gedrag tonen tijdens een spel of wedstrijdvorm. 7.2.5 De leerlingen kunnen principes van fair play toepassen (eerlijk, sportief, regels en sancties respecteren, niet vals spelen, integriteit en respect).
6de jaar	7.2.1 De leerlingen kunnen deelnemen aan teamgericht spel en hierbij verschillende rollen aannemen. 7.2.2 De leerlingen kunnen de functie van scheidsrechter in vereenvoudigde spelvormen opnemen.

8. ICT

8.1 Computationeel denken		Woordenschat (richtinggevend)
Inzicht in digitale systemen		
Kleuter	/	
4de jaar	8.1.1 De leerlingen kunnen de volgende begrippen gebruiken: digitaal, het internet, de hardware, de software, de invoer, de verwerking, de uitvoer, de opslag, verzenden, ontvangen, offline, online.	
6de jaar	8.1.1 De leerlingen kennen het proces van digitale informatieverwerking en begrijpen hoe digitale systemen met elkaar verbonden kunnen worden om te communiceren: ● samenhang tussen invoer, verwerking, uitvoer en opslag; ● gegevensuitwisseling tussen digitale systemen; ● verbinding tussen systemen; < bv. via kabel, wifi of mobiel internet > ● verwerking en opslag van gegevens op een andere locatie dan het eigen digitale apparaat. < bv. * Leerlingen begrijpen dat een tablet een bericht verwerkt: je typt iets (invoer), het toestel verwerkt dit en toont het bericht op het scherm (uitvoer). * Leerlingen begrijpen dat bij online gamen meerdere spelers tegelijk in verbinding staan via het internet, zodat ze samen kunnen spelen en communiceren (realtime gegevensuitwisseling). > 8.1.2 De leerlingen kennen de volgende begrippen: de invoer, de uitvoer, de opslag, de informatieverwerking, het netwerk, de verbinding.	cloud
Principes van computationeel denken		
Kleuter	/	

4de jaar	8.1.2 De leerlingen kennen het volgende begrip: het algoritme. 8.1.3 De leerlingen kunnen onder begeleiding de principes van computationeel denken toepassen om een lineair algoritme te ontwerpen, testen en debuggen om tot een werkende oplossing te komen: ● de principes van computationeel denken: abstractie, decompositie, patroonherkenning, algoritme; < * abstractie: het focussen op wat belangrijk is en het weglaten van overbodige details * decompositie: het opdelen van een groot probleem in kleinere, hanteerbare delen * patroonherkenning: het zien van gelijkenissen en herhalingen in gegevens of opdrachten, bv. in reeksen, ritmes, bewegingen en programmeeropdrachten * algoritme: een expliciete reeks eenduidige instructies die stapsgewijs moeten worden uitgevoerd, waarbij zowel de instructies als hun volgorde essentieel zijn om het gewenste resultaat te bereiken om zowel een niet-digitaal als digitaal probleem op te lossen > ● opbouw van algoritme: sequentie.	
6de jaar	8.1.3 De leerlingen kunnen onder begeleiding de principes van computationeel denken toepassen om een algoritme te ontwerpen, testen en debuggen om tot een werkende oplossing te komen: ● opbouw van algoritme: combinatie van sequentie, herhaling, keuze.	

8.2 Digitale informatievaardigheid		Woordenschat (richtinggevend)
Digitale geletterdheid		
Kleuter	/	
4de jaar	8.2.1 De leerlingen kennen het volgende begrip: het bestand. < een bestand: digitale informatie zoals tekst, beeld, geluid, video of programma dat je kunt opslaan, openen of bewerken >	

	8.2.2 De leerlingen kunnen aangereikte invoer- en uitvoerapparaten functioneel gebruiken met inbegrip van basisgebruik van een toetsenbord. 8.2.3 De leerlingen kunnen bestanden gebruiken via de bestaande mappenstructuur van het systeem.	
6de jaar	8.2.1 De leerlingen kunnen doelgericht invoer- en uitvoerapparaten gebruiken en instellen met inbegrip van vlot gebruik van een toetsenbord. 8.2.2 De leerlingen kunnen bestanden openen, downloaden, opslaan, uploaden en sluiten. 8.2.3 De leerlingen kunnen bestanden beheren via een aangereikte structuur. < bv. * duidelijke bestandsnamen gebruiken * bestanden opslaan in de juiste map * verwijderen van overbodige of foute bestanden * aanmaken van mappen * hernoemen van mappen en bestanden * terughalen van verwijderde bestanden > 8.2.4 De leerlingen kunnen eenvoudige systeeminstellingen aanpassen. < bv. * taalinstellingen aanpassen * wifi aan/uit zetten * weergave-instellingen aanpassen >	
Informatiegeletterdheid		
Kleuter	/	

4de jaar	8.2.4 De leerlingen kennen zoekstrategieën om digitale bronnen te vinden en raadplegen: ● formuleren van zoekvraag; ● kiezen van zoektool; ● formuleren van zoekopdracht; ● beoordelen van zoekresultaten. 8.2.5 De leerlingen kunnen onder begeleiding een zoekstrategie uitwerken en toepassen vanuit de principes van computationeel denken.	zoekmachine
6de jaar	8.2.5 De leerlingen kennen het volgende begrip: de artificiële intelligentie. 8.2.6 De leerlingen kunnen een zoekstrategie uitwerken, toepassen en indien nodig bijsturen vanuit de principes van computationeel denken. < bv. een eenvoudige en effectieve prompt formuleren in een door de school beschikbaar gestelde AI-tool om content/informatie te verkrijgen > 8.2.7 De leerlingen kunnen aan de hand van aangereikte criteria digitale bronnen beoordelen op bruikbaarheid, betrouwbaarheid en correctheid. 8.2.8 De leerlingen kunnen voorbeelden geven van toepassingen waarin AI gebruikt wordt. < bv. spraakherkenning, vertaaltools, aanbevelingssysteem >	taalmodel

8.3 Mediawijsheid		Woordenschat (richtinggevend)
Kleuter	/	
4de jaar	8.3.1 De leerlingen kennen de volgende begrippen: de online privacy, de persoonlijke gegevens, de/het account. < * online privacy: zelf kiezen welke informatie je deelt en met wie * persoonlijke gegevens: zaken zoals naam, adres, geboortedatum, telefoonnummer of school * account: digitale toegang om in te loggen op een leerplatform, website of spel, vaak met een gebruikersnaam, wachtwoord en/of code >	

6de jaar	8.3.1 De leerlingen kennen de volgende begrippen: het auteursrecht, het portretrecht, de online veiligheid, het nepnieuws. < * auteursrecht: bescherming van eigen creaties * portretrecht: recht op afbeelding * online veiligheid: verantwoord gedrag om jezelf en anderen te beschermen op het internet * nepnieuws: informatie die bewust fout of verzonnen is om mensen te misleiden > 8.3.2 De leerlingen kennen basisprincipes van auteursrecht en portretrecht: ● wat iemand zelf maakt, zoals een tekst, foto of video, mag niet zomaar door anderen gebruikt of gekopieerd worden; ● iemand mag niet gefotografeerd of gefilmd worden zonder goedkeuring van die persoon; ● een foto of video waarop iemand herkenbaar afgebeeld staat mag enkel gepubliceerd of gedeeld worden als die persoon toestemming geeft. 8.3.3 De leerlingen kennen mogelijkheden om zichzelf en anderen online te beschermen. < bv. *een sterk wachtwoord kiezen * weten met wie je omgaat * weten bij wie je terechtkunt voor hulp > 8.3.4 De leerlingen kunnen de impact van digitale media op hun eigen leefwereld, fysieke en morele integriteit en die van anderen illustreren waaronder: ● ethische aspecten; ● sociale aspecten; ● regelgevende aspecten; ● gezondheidsaspecten; ● veiligheidsaspecten. < bv. * berichten of screenshots bekijken en herkennen wanneer iemand wordt buitengesloten, gepest of gekwetst * herkennen hoe bedrijven leerlingen proberen te beïnvloeden via online reclame, spelletjes of influencers	privacy-instellingen, grenzen stellen, nettiquette

	* situaties herkennen waarin veel schermtijd leidt tot vermoeidheid of afleiding * cookies herkennen als het gevolg van de privacywet >	

8.4 Digitale creatie		Woordenschat (richtinggevend)
Communiceren		
Kleuter	/	
4de jaar	/	
6de jaar	8.4.1 De leerlingen kennen mogelijkheden van digitale tools om te communiceren. < bv. berichten, e-mail, chat, reacties of videogesprekken >	realtime, synchroon, asynchroon

9. ATTITUDES

9.1 Persoonsvormende en socialiserende vaardigheden		Woordenschat (richtinggevend)
Verkeer		
Kleuter	9.1.1 De kleuters kennen de betekenis van volgende verkeersregels, afspraken en signalen: • zebrapad; • verkeerslichten voor voetgangers en fietsers; • stoppen bij een stopbord; • niet spelen op of bij de straat; • als voetganger op het voetpad of de berm blijven en langs de huizenkant stappen; • op het voetpad en de verhoogde berm fietsen tot 10 jaar; • goed kijken bij het oversteken. 9.1.2 De kleuters kennen het belang van een veilige voetgangers- of fietsuitrusting: fluorescerende kledij en fietshelm.	
4de jaar	9.1.1 De leerlingen kennen de betekenis van volgende verkeersregels en signalen: • hoe veilig oversteken als er geen voorzieningen zijn; • fietsen op het fietspad rechts in de rijrichting of het voetpad; • auditieve signalen: fietsbel, bel, tram, claxon; • fluitsignaal en armgebaren van een politieagent; • handgebaren van een gemachtigd opzichter; • bel- en lichtsignalen van hulpdiensten (brandweer, ambulance, politie); • waarschuwingssignalen op een spoorwegovergang: knipperende rode lichten en een belgeluid; • gevaarsborden waaronder A31 en A33; • voorrangsborden waaronder B5; • gebodsborden waaronder D1, D7, D10, D11; • verbodsborden waaronder C3, C11, C19; • aanwijsborden waaronder F49, F50. 9.1.2 De leerlingen kennen het belang van een veilige voetgangers- of fietsuitrusting: geen koptelefoon dragen.	

	9.1.3 De leerlingen kennen de verplichte minimale fietsuitrusting. 9.1.4 De leerlingen kunnen zich als voetganger en fietser op de openbare weg onder begeleiding verplaatsen en de verkeersregels en signalisaties naleven. 9.1.5 De leerlingen kunnen als voetganger en fietser anticiperen op risicovolle situaties in het verkeer: ● de dode hoek; ● voorrangsregels voor de tram en de bus; ● voorrangsregels voor de hulpdiensten.	
6de jaar	9.1.1 De leerlingen kennen de betekenis van volgende verkeersregels en signalen: ● voetgangers op het zebrapad hebben voorrang; ● passagiers van een bus of tram hebben bij het uit- of instappen voorrang; ● een bus, die de bushalte verlaat, heeft voorrang; ● de algemene voorrangsregel 'voorrang van rechts'; ● de wegmarkeringen: stopstreep, haaientanden, fietsoversteekplaats, fietsopstelvlak; ● gevaarsborden waaronder A21, A41, A47; ● voorrangsborden waaronder B1, B9, B11, B15a, B17, B19, B21; ● gebodsborden waaronder D1a, D1b, D5; ● verbodsborden waaronder C1, C31b; ● aanwijsborden waaronder F14, F45, F111, F113; ● onderborden betreffende fietsen en bromfietsen waaronder M2, M5bis.	
Gezonde levensstijl		
Kleuter	9.1.3 De kleuters weten dat ze in een noodsituatie meteen een volwassene moeten verwittigen. 9.1.4 De kleuters kunnen basis hygiëneregels uitvoeren. < bv. tanden poetsen en handen wassen >	
4de jaar	9.1.6 De leerlingen kennen het noodnummer 112. 9.1.7 De leerlingen kennen het belang van voldoende bewegen. 9.1.8 De leerlingen kennen het belang van gezonde voeding. 9.1.9 De leerlingen kennen het belang van een correcte lichaamshouding. 9.1.10 De leerlingen kunnen een noodoproep uitvoeren in een gesimuleerde situatie.	

6de jaar	9.1.2 De leerlingen kennen het effect van bewegen op gezondheid en mentaal welbevinden. 9.1.3 De leerlingen kennen de gevaren van genotsmiddelen. 9.1.4 De leerlingen kennen de voor- en nadelen van medicatie. 9.1.5 De leerlingen kunnen gevarenpictogrammen van materialen en substanties en veiligheidsvoorschriften naleven.	
Identiteit en respect		
Kleuter	9.1.5 De kleuters weten dat iedereen meetelt en uniek is, met eigen sterktes, talenten en voorkeuren. 9.1.6 De kleuters weten dat mensen kunnen verschillen in sekse, etniciteit, geloof, uiterlijk en geaardheid. 9.1.7 De kleuters kunnen respectvol omgaan met verschillen tussen mensen in hun omgeving en op school. 9.1.8 De kleuters kunnen gelijkenissen benoemen tussen mensen. 9.1.9 De kleuters kunnen hun noden en fysieke en morele grenzen kenbaar maken.	
4de jaar	9.1.11 De leerlingen kennen de volgende begrippen: racisme, discriminatie en diversiteit. 9.1.12 De leerlingen weten hoe racisme en discriminatie mensen schaadt. 9.1.13 De leerlingen weten dat persoonlijke identiteit een gelaagd en dynamisch karakter heeft. 9.1.14 De leerlingen weten dat het belangrijk is om de eigen grenzen aan te geven en te bewaken en om de grenzen van anderen te respecteren. 9.1.15 De leerlingen kunnen positieve en negatieve manieren van omgaan met diversiteit herkennen. 9.1.16 De leerlingen kunnen incidenten van racisme en discriminatie aangeven aan een verantwoordelijke volwassene.	

6de jaar	9.1.6 De leerlingen kennen de Belgische federale staatstructuur met drie gemeenschappen (Vlaams, Frans en Duitstalig) en drie gewesten (Vlaams, Waals en Brussels Hoofdstedelijk). Ze weten dat elk een eigen bestuur heeft waar beslissingen worden genomen. 9.1.7 De leerlingen kennen de volgende begrippen: het vooroordeel, de gelijkwaardigheid. 9.1.8 De leerlingen weten hoe racisme en discriminatie in de (sociale) media voorkomen. 9.1.9 De leerlingen weten dat collectieve identiteit een gelaagd en dynamisch karakter heeft. 9.1.10 De leerlingen kennen de erkende symbolen van de Vlaamse gemeenschap (feestdag, vlag, wapen, memoriaal en volkslied). 9.1.11 De leerlingen weten dat een seksuele relatie enkel kan opgebouwd worden met wederzijdse toestemming. 9.1.12 De leerlingen weten dat ze (seksueel) grensoverschrijdend gedrag moeten melden aan een verantwoordelijke volwassene. 9.1.13 De leerlingen kunnen illustreren hoe diversiteit het samenleven verrijkend en uitdagend maakt.	
Kinder- en mensenrechten		
Kleuter	/	
4de jaar	9.1.17 De leerlingen kennen hun voornaamste rechten en plichten onder het VN-kinderrechtenverdrag, waaronder recht op onderwijs; recht op privacy; recht op vrije tijd; recht op eigen identiteit; recht op veiligheid en bescherming. 9.1.18 De leerlingen weten dat volwassenen met de belangen van kinderen rekening moeten houden. 9.1.19 De leerlingen kunnen in hun eigen leefwereld herkennen hoe kinderrechten gewaarborgd of geschonden worden.	

6de jaar	9.1.14 De leerlingen kennen organisaties die zich inzetten voor kinder- en mensenrechten. 9.1.15 De leerlingen weten wat de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens is. 9.1.16 De leerlingen weten hoe mensenrechten en kinderrechten zich tot elkaar verhouden. < bv. kinderen hebben geen stemrecht > 9.1.17 De leerlingen kunnen illustreren hoe kinder- en mensenrechten in de maatschappij geschonden worden en hoe mensen voor deze rechten strijd voeren.	

9.2 Leren Leren		Woordenschat (richtinggevend)
Kleuter	9.2.1 De kleuters kunnen zich in eenvoudige taal uitdrukken over leren. 9.2.2 De kleuters kunnen cognitieve leerstrategieën inzetten om informatie te verwerken. < bv. combineren van woord en beeld, oefenen > 9.2.3 De kleuters kunnen metacognitieve strategieën inzetten: • doelen stellen en een plan opmaken; • een leeractiviteit stapsgewijs uitvoeren en monitoren; • het resultaat van een leeractiviteit evalueren en erover reflecteren.	denken, weten, vergeten doelen, plannen
4de jaar	9.2.1 De leerlingen kennen cognitieve leerstrategieën om kennis actief en gespreid in de tijd in te oefenen. < bv. gespreid herhalen, kennis ophalen, voorspellen > 9.2.2 De leerlingen kunnen aangereikte en aangeleerde cognitieve leerstrategieën functioneel inzetten. < bv. generatieve leerstrategieën zoals schema's maken, zelftoetsen > 9.2.3 De leerlingen kunnen een leeromgeving optimaal organiseren in functie van de leeractiviteit en het leerdoel. < bv. een prikkelarme ruimte, gepaste leermiddelen >	
6de jaar	9.2.1 De leerlingen kennen de vereenvoudigde werking van het brein: de rol van voorkennis en oefening, informatie opnemen en verwerken, kennis opslaan en ophalen.	

	9.2.2 De leerlingen kennen cognitieve leerstrategieën om informatie actief te verwerken. < bv. concept mapping, gespreid herhalen, actief ophalen, leerstof uitleggen aan zichzelf of iemand anders, zichzelf vragen stellen over de leerstof > 9.2.3 De leerlingen kennen de verschillende fasen in een leerproces: een voorbereidende fase, een uitvoerende fase, een reflectiefase. 9.2.4 De leerlingen kunnen aangeleerde en ingeoefende cognitieve leerstrategieën inzetten, rekening houdend met hun voorkennis. 9.2.5 De leerlingen kunnen een leeromgeving en zichzelf organiseren in functie van de leeractiviteit en het leerdoel. < bv. betrouwbare bronnen, aandacht, doorzettingsvermogen, gepaste hulp > 9.2.6 De leerlingen kunnen bij een leeractiviteit de door de leerkracht aangereikte en aangeleerde metacognitieve strategieën inzetten: ● realistische korte-termijn-doelen stellen en een plan opmaken; ● de uitvoering ervan monitoren; ● het resultaat ervan evalueren en erover reflecteren. 9.2.7 De leerlingen kunnen bij het uitvoeren van een leeractiviteit reflecteren over de ingezette cognitieve, metacognitieve en motivationele strategieën. 9.2.8 De leerlingen kunnen bij het uitvoeren van een leeractiviteit reflecteren over aspecten met betrekking tot de motivatie voor het eigen leerproces. < bv: persoonlijke betekenis en waarde van (het doel van) de leeractiviteit, leeropvatting, (uitgestelde) zelfbekrachtiging, verklaringen voor leerprestaties >	leerstrategieën kennisschema doelen, plannen

9.3 Leerondersteunende vaardigheden		Woordenschat (richtinggevend)
Veiligheid		
Kleuter	9.3.1 De kleuters kennen een ruime woordenschat en diverse strategieën om emoties te herkennen, te uiten, te benoemen en erop te reageren. 9.3.2 De kleuters kunnen een aangewezen volwassene hulp vragen of aanspreken wanneer nodig.	

	9.3.3 De kleuters kunnen volgens de klas- en schoolafspraken: • zelfstandig en samen werken en spelen; • sociale formules hanteren, waaronder groeten, uitnodigen om mee te doen en bedanken.	
4de jaar	9.3.1 De leerlingen kunnen onenigheid oplossen zonder fysiek geweld.	
6de jaar	9.3.1 De leerlingen weten hoe gepast te reageren op plagen en pesten. 9.3.2 De leerlingen weten hoe te interageren in balans met eigenwaarde en de grenzen van anderen.	
Verantwoordelijkheid opnemen om tot optimaal leren te komen		
Kleuter	9.3.4 De kleuters kunnen volgens de klas- en schoolafspraken vragen stellen en beantwoorden. 9.3.5 De kleuters kunnen hun beurt afwachten. 9.3.6 De kleuters kunnen spreken en stil zijn wanneer het past.	
4de jaar	9.3.2 De leerlingen kunnen zelfstandig, in duo en in groep werken zonder storend gedrag te vertonen. 9.3.3 De leerlingen kunnen aangeven wat begrepen is en wat onduidelijk is. 9.3.4 De leerlingen kunnen frustratie of onzekerheid uiten op een constructieve manier. 9.3.5 De leerlingen kunnen luisteren naar wat de ander zegt en adequaat reageren.	
6de jaar	9.3.3 De leerlingen kunnen doorzettingsvermogen tonen om een opdracht tot een goed einde te brengen, ook als het moeilijk wordt. 9.3.4 De leerlingen kunnen positief en met vertrouwen communiceren met leeftijdsgenoten en volwassenen. 9.3.5 De leerlingen kunnen een toegewezen rol binnen een groepswerk doelgericht invullen.	

10. FRANS

10.1 Luisteren	
Technisch luisteren	
Kleuter	/
4de jaar	/
6de jaar	10.1.1 De leerlingen kunnen de aangeleerde woorden en structuren bij het luisteren decoderen.
Luisteren met begrip	
Kleuter	/
4de jaar	/
6de jaar	10.1.2 De leerlingen kunnen een beluisterde zin van een 6 à 8 aangeleerde woorden vlot begrijpen. 10.1.3 De leerlingen kunnen beluisterde teksten begrijpen door het onderwerp te herkennen. 10.1.4 De leerlingen kunnen beluisterde teksten begrijpen door de gedachtegang te herkennen. 10.1.5 De leerlingen kunnen beluisterde teksten begrijpen door specifieke informatie te herkennen. 10.1.6 De leerlingen kunnen beluisterde zinnen van een 6 à 8 woorden vlot naar het Nederlands vertalen.

10.2 Lezen	
Technisch lezen	
Kleuter	/
4de jaar	/
6de jaar	10.2.1 De leerlingen kunnen de aangeleerde woorden en woordvormen bij het lezen decoderen.

Lezen met begrip	
Kleuter	/
4de jaar	/
6de jaar	10.2.2 De leerlingen kunnen een gelezen zin van 6 à 8 aangeleerde woorden vlot begrijpen. 10.2.3 De leerlingen kunnen gelezen teksten begrijpen door het onderwerp te herkennen. 10.2.4 De leerlingen kunnen gelezen teksten begrijpen door de gedachtegang te herkennen. 10.2.5 De leerlingen kunnen gelezen teksten begrijpen door specifieke informatie te herkennen. 10.2.6 De leerlingen kunnen gelezen zinnen van een 6 à 8 woorden vlot naar het Nederlands vertalen.

10.3 Spreken	
Herhalend spreken	
Kleuter	/
4de jaar	/
6de jaar	10.3.1 De leerlingen kunnen een tweemaal beluisterde zin van 5 à 7 aangeleerde woorden na 1 à 2 seconden vlot nazeggen als bevestiging van begrip en automatisering. 10.3.2 De leerlingen kunnen geschreven zinnen van elk 6 à 8 aangeleerde woorden vlot luidop lezen.
Bewerkend spreken op zinsniveau	
Kleuter	/
4de jaar	/
6de jaar	10.3.3 De leerlingen kunnen vanuit een context zinnen vormen vanuit opgegeven woorden. 10.3.4 De leerlingen kunnen zinnen vormen met aanpassing van opgegeven woorden (genus, getal, persoonsvorm).

	10.3.5 De leerlingen kunnen zinnen omvormen van bevestigend naar ontkennend en omgekeerd. 10.3.6 De leerlingen kunnen zinnen omvormen qua tijden – tegenwoordige tijd (indicatif présent), verleden tijd (passé composé), nabije toekomst (futur proche). 10.3.7 De leerlingen kunnen beluisterde of gelezen Nederlandse zinnen van een 3 à 5 woorden vlot mondeling naar het Frans vertalen.
Bewerkend spreken vanuit een context	
Kleuter	/
4de jaar	/
6de jaar	10.3.8 De leerlingen kunnen met een vorm van ondersteuning de gegevens van een tekst mondeling opsommen. 10.3.9 De leerlingen kunnen met een vorm van ondersteuning de inhoud van een tekst mondeling beschrijven. 10.3.10 De leerlingen kunnen zinnen vormen op basis van een afbeelding of uitbeelding.

10.4 Mondeling interageren	
Mondeling vragen stellen op zinsniveau	
Kleuter	/
4de jaar	/
6de jaar	10.4.1 De leerlingen kunnen ja-neevragen stellen. 10.4.2 De leerlingen kunnen een vraag met een vragend voornaamwoord of met een vragend bijwoord stellen.
Mondeling antwoorden geven op zinsniveau	
Kleuter	/
4de jaar	/

6de jaar	10.4.3 De leerlingen kunnen op een ja-neevraag met een zin bevestigend antwoorden. 10.4.4 De leerlingen kunnen op een ja-neevraag ontkennend antwoorden met gebruik van een bijwoord van ontkenning. 10.4.5 De leerlingen kunnen op een vraag met een vragend voornaamwoord of vragend bijwoord passend antwoorden.
Een mondeling gesprek voeren vanuit een context	
Kleuter	/
4de jaar	/
6de jaar	10.4.6. De leerlingen kunnen deelnemen aan een gesprek door vragen, antwoorden en uitspraken te begrijpen, erop te reageren, zelf vragen te stellen, antwoorden te geven en uitspraken te doen.

10.5 Schrijven	
Spellingsgericht schrijven	
Kleuter	/
4de jaar	/
6de jaar	10.5.1 De leerlingen kunnen de markeerders voor vrouwelijk en meervoud en de uitgangen van werkwoordsvormen correct schrijven.
Herhalend schrijven	
Kleuter	/
4de jaar	/
6de jaar	10.5.2 De leerlingen kunnen, na aandachtig lezen van een zin van 5 à 7 aangeleerde woorden, die zin uit het geheugen schrijven.
Bewerkend schrijven	
Kleuter	/

4de jaar	/
6de jaar	10.5.3 De leerlingen kunnen met een vorm van ondersteuning een tekst aanvullen of samenstellen. 10.5.4 De leerlingen kunnen met een vorm van ondersteuning een gebeurtenis, een verhaal, iets of iemand in de vorm van een opsomming beschrijven. 10.5.5 De leerlingen kunnen met een vorm van ondersteuning schriftelijk vragen stellen en informatie verstrekken. 10.5.6 De leerlingen kunnen met een vorm van ondersteuning beluisterde of gelezen Nederlandse zinnen van een 3 à 5 woorden vlot naar het Frans schriftelijk vertalen.

10.6 Woordenschat	
Kennis van woorden en lexicale structuren	
Kleuter	/
4de jaar	/
6de jaar	10.6.1 De leerlingen kennen de woorden en structuren vermeld in de woordenlijst Frans.
Toepassing van woorden en lexicale structuren	
Kleuter	/
4de jaar	/
6de jaar	10.6.2 De leerlingen kunnen bij het luisteren en lezen de woorden en structuren begrijpen vermeld in de woordenlijst Frans. 10.6.3 De leerlingen kunnen bij het spreken, mondeling interageren en schrijven de woorden en structuren gebruiken vermeld in de woordenlijst Frans.

10.7 Grammatica

Kennis van grammaticale termen	
Kleuter	/
4de jaar	/
6de jaar	10.7.1 De leerlingen kennen in het Nederlands de volgende voor het Frans relevante termen: ● klank, klinker, medeklinker, uitspraak; ● alfabet, letter, hoofdletter, kleine letter, trema, accent, koppelteken, apostrof, leesteken, punt, vraagteken, uitroepteken, komma, dubbele punt, spatie, aanhalingsteken, afkorting; ● woord, lidwoord, zelfstandig naamwoord, bijvoeglijk naamwoord, voornaamwoord, werkwoord, bijwoord, enkelvoud, meervoud, mannelijk, vrouwelijk, stam, uitgang, persoon, persoonsvorm, infinitief, tijd, tegenwoordige tijd, verleden tijd, nabije toekomst; ● zin, zinsdeel, onderwerp, persoonsvorm, woordgroep; ● vervoegen, vervoeging, overeenkomen, overeenkomst.
Inzicht in grammaticale structuren	
Kleuter	/
4de jaar	/
6de jaar	10.7.2 De leerlingen kunnen in een tekst lidwoorden, zelfstandige naamwoorden, bijvoeglijke naamwoorden en werkwoorden aanduiden. 10.7.3 De leerlingen kunnen in een tekst woordvormen met de begrippen enkelvoud, meervoud, mannelijk en vrouwelijk verklaren. 10.7.4 De leerlingen kunnen in een tekst werkwoordsvormen met de begrippen infinitief, persoon, vervoeging, uitgang, tegenwoordige tijd, verleden tijd en nabije toekomst verklaren. 10.7.5 De leerlingen kunnen een beknopt grammaticaal overzicht op hun niveau raadplegen om een regel of de schrijfwijze van vormen terug te vinden, zoals meervouds-, genus- en werkwoordsvormen.
Toepassing van grammaticale structuren	
Kleuter	/

4de jaar	/
6de jaar	10.7.6 De leerlingen kunnen bij luisteren en lezen de volgende elementen functioneel inzetten: Morfologie ● getal en genus van lidwoorden, van zelfstandige en bijvoeglijke naamwoorden; ● persoonlijke voornaamwoorden: ○ als onderwerp; ○ als beklemtoonde vorm; ○ als lijdend voorwerp (enkel derde persoon). ● bijvoeglijk gebruikte aanwijzende, bezittelijke en vragende voornaamwoorden; ● werkwoordsvormen in de tegenwoordige tijd (indicatif présent), de verleden tijd (passé composé) en de nabije toekomst (futur proche). Syntaxis ● zinsbouw, onderwerp en persoonsvorm; ● lidwoorden: bepaald, onbepaald, deelaanduidend, samengetrokken, na een ontkenning en na een hoeveelheid; ● overeenkomst tussen: ○ lidwoord en zelfstandig naamwoord; ○ bijvoeglijk naamwoord en zelfstandig naamwoord; ○ onderwerp en persoonsvorm; ○ persoonlijk voornaamwoord en antecedent. ● mededelende en vragende zinnen, zowel bevestigend als ontkennend; ● vraagtypes: ○ intonatievraag; ○ est-ce que bij ja-neevragen; ○ inversievraag enkel idiomatisch (bv. Quel temps fait-il? Quelle heure est-il?). ● enkelvoudige en eenvoudig samengestelde zinnen. 10.7.7 De leerlingen kunnen bij spreken de voornoemde grammaticale elementen functioneel inzetten. 10.7.8 De leerlingen kunnen bij schrijven, met een vorm van ondersteuning, de voornoemde grammaticale elementen functioneel inzetten.

10.8 Cultuur	
De Franse taal	
Kleuter	/
4de jaar	/
6de jaar	10.8.1 De leerlingen kunnen de Franse taal als wereldtaal in een breed geografisch geheel plaatsen. 10.8.2 De leerlingen kunnen de Franse taal, als officiële taal van België, als een structureel deel van de samenleving zien.
De francofone cultuur	
Kleuter	/
4de jaar	/
6de jaar	10.8.3 De leerlingen kennen een aantal diverse en markante inhouden (personen, gebeurtenissen, plaatsen, objecten) uit de francofone cultuur: geschiedenis, kunst, maatschappij, volkse en culinaire tradities.

10.9 Strategieën	
Strategieën voor teksten met aangeleerde woorden	
Kleuter	/
4de jaar	/
6de jaar	10.9.1 De leerlingen kunnen voor teksten met aangeleerde woorden voor zover nodig strategieën inzetten. < bv. visuele elementen gebruiken zoals lichaamstaal of afbeeldingen, vragen om te vertalen, trager te spreken, te herhalen >
Bijkomende strategieën voor teksten met nog niet aangeleerde woorden	
Kleuter	/

4de jaar	/
6de jaar	10.9.2 De leerlingen kunnen voor teksten met nog niet aangeleerde woorden voor zover nodig bijkomende strategieën inzetten: ● een woordenlijst of woordenboek raadplegen; ● de vermoedelijke betekenis van transparante woorden afleiden uit de context; ● in een vlotte luister- of leestekst bedoeld voor hun niveau, de vermoedelijke betekenis van nog niet aangeleerde, niet-transparante woorden afleiden uit de context, op voorwaarde dat de ratio van die woorden niet hoger is dan 2 %.

Woordenlijst Frans

Deze woordenlijst Frans omvat de woorden die leerlingen als minimumdoel op het einde van het basisonderwijs actief en in zinsverband moeten kunnen gebruiken.

De lijst volgt de notionele indeling van het Drempelniveau (Van Ek & Trim, 1998). Die indeling in woordvelden weerspiegelt de communicatieve behoeften van beginnende taalleerders. De keuze van de woorden is gebaseerd op het criterium van beschikbaarheid (*availability* of *disponibility*) voor de communicatieve behoeften op het A1-niveau van het *Europees Referentiekader voor Moderne Vreemde Talen* (ERK), toegespitst op onze doelgroep.

Alle woorden van de *Gemeenschappelijke actieve woordenlijst Frans basisonderwijs* (GAW) van drie onderwijsnetten zijn opgenomen in de woordenlijst Frans. Daarnaast zijn er een aantal hoogfrequente algemene woorden en nuttige woorden voor de klaspraktijk toegevoegd. Soms worden dezelfde woorden in meer dan één woordveld vermeld.

Voor de spelling worden de aanbevelingen van 1990 gevolgd (Rectifications de l'orthographe), zoals die ook prioritair worden onderwezen in het onderwijs van de Franse Gemeenschap van België.

De onderdelen weerspiegelen geenszins een volgorde of een groepering voor het onderwijs. Communicatieve situaties die in het onderwijs aan bod komen, hebben woorden uit meerdere woordvelden nodig. Woorden worden ook nooit "op zich" geleerd, maar steeds in zinsverband en in context.

Zoals in de GAW staan rechts van sommige woorden structuren en voorbeeldzinnen. Structuren met voorzetsels, zoals *au printemps, à vélo, penser à, avoir envie de* horen tot de te kennen leerstof. Dit geldt ook voor een frequente werkwoordsvorm als *voudrais.* Bij een aantal woorden zoals voorzetsels, bijwoorden en onbepaalde voornaamwoorden, staan voorbeeldzinnen om het communicatief gebruik ervan te verduidelijken.

Deze lijst sluit niet uit dat leerlingen nog andere woorden leren, maar de toevoeging van veel bijkomende en niet-frequente woorden kan tot overbelasting leiden en tot het risico dat leerlingen het vak Frans vooral gaan zien als "woordjes leren".

Conventies:

- (m.) mannelijk - (v.) vrouwelijk
- (j'h) (l'h) wijst op de stomme h (un hôpital > l'hôpital; habiter > j'habite).
- Binnen een blokje zijn woorden soms alfabetisch soms semantisch geordend.
- Een woord tussen haakjes is vervangbaar door een ander. Bv. avec (moi).
- Er wordt geen spatie voor een vraag- of uitroepteken geplaatst. In Frankrijk is hier een halve spatie gebruikelijk (l'espace fine insécable), maar dat geldt niet in andere landen zoals Canada of Zwitserland. In Franstalig België is de spatie niet toegelaten in administratieve en commerciële documenten (norm NBN Z01-002). Tekstverwerking plaatst die spatie soms automatisch, maar dan te breed voor de eigenlijke Franse norm van de Imprimerie Nationale.

Verwijzing

Van Ek, J. A., & Trim, J. L. M. (1998). *Threshold level 1990*. Council of Europe.

Overzicht

1 Algemene noties

1.1 Bestaan

1.2 Ruimte

1.3 Tijd

1.3.1 Tijdsindeling

1.3.2 Tijdsverloop

1.4 Hoeveelheid

1.4.1 Telwoorden

1.4.2 Maten

1.4.3 Voornaamwoorden en bijwoorden van hoeveelheid

1.5 Kwaliteit

1.5.1 Waarneming

1.5.2 Waardering

1.6 Relaties

1.7 Deixis

2 Specifieke noties

2.1 Persoon

2.1.1 Persoonsgegevens

2.1.2 Familie

2.1.3 Uiterlijke kenmerken

2.1.4 Persoonlijkheid, wil en gevoelens

2.2 Huis en thuis, omgeving

2.2.1 Huis

2.2.2 Streek en land

2.2.3 Flora en fauna

2.3 Dagelijks leven

2.3.1 Thuis

2.3.2 Op het werk

2.4 Vrijetijdsbesteding

2.4.1 Spel en sport

2.4.2 Andere vormen

2.5 Verplaatsingen

2.5.1 Bewegingen

2.5.2 Transportmiddelen

2.5.3 Verkeer

2.6 Relaties met anderen

2.6.1 Relatievormen

2.6.2 Interactievormen

2.7 Lichaam en gezondheid

2.7.1 Lichaamsdelen

2.7.2 Gezondheid

2.8 Onderwijs

2.9 Winkelen

2.9.1 Winkelfaciliteiten

2.9.2 Kleding

2.10 Eten en drinken

2.10.1 Maaltijden

2.10.2 Voeding

2.10.3 Drank

2.11 Diensten

2.12 Taal

2.13 Weer

1 Algemene noties

1.1 Bestaan

être	*zijn*	
il y a	*er is, er ligt, er staat*	Il y a un livre sur la table.

qui?	*wie?*	Qui est là?
quoi?	*wat?*	On mange quoi?
qu’est-ce que?	*wat?*	Qu’est-ce que tu vois?
quel, quelle?	*welk? wat voor?*	C’est quel mot? Quel est ce mot?
quel! quelle!	*wat een! wat voor een!*	Quel jardin! Quelle fête!

une personne	*een persoon*	Qui est cette personne?
une chose	*een ding*	Quel est le mot pour cette chose?
quelqu’un	*iemand*	Il y a quelqu’un en classe?
quelque chose	*iets*	Tu entends quelque chose?

voici (un euro)	*ziehier, hier is (een euro)*
voilà (le bus)	*ziedaar, daar is (de bus)*

oui	*ja*
non	*nee*

ne ... pas	*niet, geen*	Il n’y a pas de lait.
ne ... plus	*niet meer, geen meer*	Il n’y a plus de pain.
ne ... personne	*niemand*	Il n’y a personne en classe.
ne ... rien	*niets*	Je n’entends rien.
ne … jamais	*nooit*	Il n’y a jamais de sucre.

1.2 Ruimte

où?	*waar?*
ici	*hier*

là	*daar*

droit, droite	*rechts, rechter-*	Tu as mal à ta main droite?
gauche, gauche	*links, linker-*	Mon pied gauche fait mal.
à droite	*rechts, rechtsaf, naar rechts*	Prenez la porte à droite.
à gauche	*links, linksaf, naar links*	Le magasin est à gauche.
tout droit	*rechtdoor*	Allez tout droit.

à (Dinant)	*te, in (Dinant)*
dans (la classe)	*in (de klas)*
devant (le tableau)	*voor (het bord)*
derrière (la table)	*achter (de tafel)*
en (Belgique)	*in (België)*
sur (le bureau)	*op (het bureau)*
sous (le cahier)	*onder (het schrift)*

contre (la porte)	*tegen (de deur)*
entre (la porte et la fenêtre)	*tussen (de deur en het raam)*

à côté de (l'école)	*naast (de school)*
près de (l'école)	*dichtbij (de school)*
loin de (l'école)	*ver van (de school)*

un coin	*een hoek*
un mètre	*een meter*
un kilomètre	*een kilometer*

court, courte	*kort*
long, longue	*lang*

1.3 Tijd

1.3.1 Tijdsindeling

quand?	*wanneer?*	
le temps	*de tijd*	Je n’ai pas le temps maintenant.

un an	*een jaar*	Karen a 12 ans.
une année	*een jaar (periode, duur)*	Il y a douze mois dans l’année.

le printemps	*de lente*	Nous sommes au printemps.
l’été (m.)	*de zomer*	Les grandes vacances sont en été.
l’automne (m.)	*de herfst*	Il pleut souvent en automne.
l’hiver (m.)	*de winter*	Il neige parfois en hiver.

un mois	*een maand*	Le mois de janvier commence.
janvier (m.)	*januari*	La fête est au mois de mars.
février (m.)	*februari*	On part en vacances en juillet.
mars (m.)	*maart*	

avril (m.)	*april*
mai (m.)	*mei*
juin (m.)	*juni*
juillet (m.)	*juli*
aout (m.)	*augustus*
septembre (m.)	*september*
octobre (m.)	*oktober*
novembre (m.)	*november*
décembre (m.)	*december*

une semaine	*een week*	
un weekend	*een weekend*	
un jour	*een dag*	On a trois jours de vacances.
une journée	*een dag (periode, duur)*	La journée est longue.
lundi (m.)	*maandag*	
mardi (m.)	*dinsdag*	

mercredi (m.)	*woensdag*
jeudi (m.)	*donderdag*
vendredi (m.)	*vrijdag*
samedi (m.)	*zaterdag*
dimanche (m.)	*zondag*

le matin	*de ochtend, 's ochtends*	Le matin, je me lève à 7 heures.
l'après-midi (m./v.)	*de namiddag, 's namiddags*	
le soir	*de avond, 's avonds*	
la nuit	*de nacht, 's nachts*	

une heure (l'h)	*een uur*	Quelle heure est-il? Il est 8 h 10.
une minute	*een minuut*	Il est 8 heures et demie.
une seconde	*een seconde*	C'est à quelle heure? C'est à 9 h.
midi	*middag (12 uur)*	Il est midi.

minuit	*middernacht*	C'est à minuit.

1.3.2 Tijdsverloop

une date	*een datum*	Quelle est la date?
aujourd'hui	*vandaag*	Aujourd'hui, nous sommes (le premier mai / le deux mai).
hier	*gisteren*	
demain	*morgen*	

un anniversaire	*een verjaardag*
le nouvel an	Nieuwjaar
le carnaval	carnaval

commencer	*beginnen*

continuer	*voortdoen, verderzetten*	
passer	*doorbrengen*	Je passe l'après-midi chez un copain.
arrêter	*stoppen*	
finir	*eindigen, gedaan zijn*	La leçon finit à 4 heures. Les vacances finissent le 31 aout. C'est fini.

d'abord	*eerst, vooreerst*
puis	*vervolgens, daarna, dan*
enfin	*eindelijk, ten slotte*

avant (la leçon)	*voor (de les)*
pendant (la leçon)	*tijdens (de les)*
après (la leçon)	*na (de les)*
jusqu'à (3 heures)	*tot (drie uur)*

tôt	*vroeg*	Il est encore tôt.

tard	*laat*	Il est déjà tard.
déjà	*al, reeds*	Il est déjà 16 heures.
presque	*bijna*	Il est presque midi.

une fois	*een keer*	Je dis la phrase deux fois.
maintenant	*nu*	Je peux entrer maintenant?
tout de suite	*onmiddellijk*	J’arrive tout de suite.
peut-être	*misschien*	Nous allons peut-être danser.
toujours	*altijd*	Il fait toujours froid ici.
souvent	*dikwijls, vaak*	Tu joues souvent au foot?
parfois	*soms*	Je joue parfois, mais pas souvent.
ne … jamais	*nooit*	Je ne bois jamais de coca.

1.4 Hoeveelheid

combien?	*hoeveel?*

combien de (stylos)?	*hoeveel (pennen)?*
compter	*tellen*

1.4.1 Telwoorden

De schrijfwijze van de telwoorden volgt de *Orthographe rectifiée*.

un, une	*één*
deux	*twee*
trois	*drie*
quatre	*vier*
cinq	*vijf*
six	*zes*
sept	*zeven*
huit	*acht*
neuf	*negen*
dix	*tien*

onze	*elf*
douze	*twaalf*
treize	*dertien*
quatorze	*veertien*
quinze	*vijftien*
seize	*zestien*
dix-sept	*zeventien*
dix-huit	*achttien*
dix-neuf	*negentien*

vingt	*twintig*
vingt-et-un	*éénentwintig*
vingt-deux	*tweeëntwintig*
trente	*dertig*
trente-et-un	*éénendertig*
trente-deux	*tweeëndertig*

quarante	*veertig*
cinquante	*vijftig*
soixante	*zestig*
septante	*zeventig*
quatre-vingts	*tachtig*
nonante	*negentig*

cent	*honderd*
deux-cents	*tweehonderd*
mille	*duizend*
deux-mille	*tweeduizend*

un zéro	*een nul*
un million	*een miljoen*

premier, première	*eerste*	Janvier est le premier mois de l’année.

deuxième	*tweede*	
troisième	*derde*	
quatrième	*vierde*	
cinquième	*vijfde*	
dernier, dernière	*laatste*	Le dernier bus est à 23 heures.

1.4.2 Maten

un kilo	een kilo	Il y a trois kilos de poires.
un gramme	een gram	Je voudrais 250 grammes de fromage.
un litre	een liter	Je prends une bouteille d'un litre.
demi, demie	half	Pour moi, un demi-litre.

1.4.3 Voornaamwoorden en bijwoorden van hoeveelheid

beaucoup	*veel*
beaucoup de (fleurs)	*veel (bloemen)*

peu	*weinig*
peu de (livres)	*weinig (boeken)*

chaque, chaque	*elk*	Je dois lire chaque mot?
quelques	*enkele*	Lis d'abord quelques mots.
tout	*alles*	Je ne comprends pas encore tout.
tout le monde	*iedereen*	Tout le monde peut venir à la fête.

encore	*nog*	Il y a encore du pain?
ne ... plus	*niet meer, geen meer*	Non, il n'y a plus de pain.
assez	*genoeg*	Merci! J'ai assez mangé.
assez (de chaises)	*genoeg (stoelen)*	Il n'y a pas assez de chaises.
trop	*te, te veel*	Pas trop vite, s'il vous plait!
trop (de tables)	*te, te veel (tafels)*	Il y a trop de tables.
presque	*bijna*	Il y a presque cent personnes.

1.5 Kwaliteit

1.5.1 Waarneming

Attention!	*Opgelet! Let op!*	
faire attention (à)	*opletten, oppassen (voor)*	Fais attention au tram!

entendre	*horen*	
écouter	*luisteren (naar)*	Nous écoutons une chanson.
montrer	*tonen*	
regarder	*kijken (naar)*	Tu regardes quel film?
voir	*zien*	

une couleur	*een kleur*
blanc, blanche	*wit*
bleu, bleue	*blauw*
blond, blonde	*blond*

brun, brune	*bruin*
gris, grise	*grijs*
jaune, jaune	*geel*
mauve, mauve	*paars*
noir, noire	*zwart*
orange, orange	*oranje*
rose, rose	*roze*
rouge, rouge	*rood*
roux, rousse	*ros, rossig*
vert, verte	*groen*

1.5.2 Waardering

bien	*goed*	Ça va bien?
mal	*slecht*	Non, ça va mal.
très (grand)	*heel, zeer (groot)*	Le bureau n’est pas très grand.

vite	*snel*	Faites vite, on a peu de temps.

bon, bonne	*goed*
beau, belle	*mooi*
joli, jolie	*mooi*
fort, forte	*sterk*
mauvais, mauvaise	*slecht, verkeerd, niet goed*

nouveau, nouvelle	*nieuw*
vieux, vieille	*oud*

grand, grande	*groot*
petit, petite	*klein*

facile, facile	*makkelijk*
difficile, difficile	*moeilijk*

chaud, chaude	*warm*	Le thé est encore trop chaud.
froid, froide	*koud*	La soupe est déjà froide.

chouette, chouette	*tof*
formidable, formidable	*geweldig*
intéressant, intéressante	*interessant*
super, super	*super, geweldig*

1.6 Relaties

avoir	*hebben*

comment?	*hoe? hoezo?*

pourquoi?	*waarom?*

(toi) et (moi)	*(jij) en (ik)*
(toi) ou (moi)	*(jij) of (ik)*
avec (moi)	*met (mij)*
pour (toi)	*voor (jou)*
sans (toi)	*zonder (jou)*
chez (un ami)	*bij (een vriend)*

alors	*daarom, welnu, dan*	Il neige! Alors, faites attention!
aussi	*ook*	Je viens aussi.
donc	*dus*	Il n'y a pas de bus, donc on va à pied.
mais	*maar*	Il fait beau, mais froid.

plus (vite)	*meer (snel = sneller)*	Nous allons plus vite en métro.
moins (vite)	*minder (snel)*	Ça va moins vite en bus.

comme	*zoals*	Amir est petit comme sa sœur.
mieux	*beter*	Ça va déjà mieux?

même, même	*zelfde*	Ces enfants ont le même âge.
autre, autre	*ander*	C’est une autre couleur.

pour (travailler)	*om te (werken)*	On est ici pour travailler.
parce que	*omdat*	Je porte un pull parce qu’il fait froid.
quand	*wanneer*	Je porte un short quand il fait chaud.
si	*indien*	Si tu veux, on joue au foot.

1.7 Deixis

De bepaalde en onbepaalde lidwoorden.	le, la, l’, les un, une, des
De persoonlijke voornaamwoorden als onderwerp.	je, tu, il, elle, on nous, vous, ils, elles

De persoonlijke voornaamwoorden als lijdend voorwerp (enkel derde persoon).	le, la, l', les
De beklemtoonde persoonlijke voornaamwoorden.	(avec) moi, toi, lui, elle (pour) nous, vous, eux, elles Moi, je suis Aïsha. Lui, c'est Geert.
De vormen van het bijvoeglijk bezittelijk voornaamwoord.	mon, ton, son ma, ta, sa mes, tes, ses notre, votre, leur nos, vos, leurs
De vormen van het bijvoeglijk aanwijzend voornaamwoord.	ce, cet, cette, ces
Het betrekkelijk voornaamwoord qui.	J'entends Ali qui chante. C'est Maryse qui est malade?

2 Specifieke noties

2.1 Persoon

2.1.1 Persoonsgegevens

Dit onderdeel van het Drempelniveau omvat de gebruikelijke gegevens voor identificatie: naam, adres, telefoon, leeftijd, geslacht, nationaliteit.

un nom	*een naam*	Quel est ton nom?
un prénom	*een voornaam*	C'est comment, ton prénom?
s'appeler	*heten*	Comment tu t'appelles? Moi, je m'appelle Liesbeth. Cette fille s'appelle Edith.

habiter (j'h)	*wonen*	Tu habites où?
une adresse	*een adres*	Quelle est ton adresse?
une rue	*een straat*	J'habite rue de l'École, numéro 2.
une avenue	*een laan*	
une place	*een plein*	

un numéro	*een nummer*	Mon adresse est place Napoléon, numéro 13.

un téléphone	*een telefoon*	
un numéro de téléphone	*een telefoonnummer*	Quel est ton numéro de téléphone?
un GSM	*een gsm*	Le numéro de mon (GSM) est le ...
un portable	*een gsm, smartphone*	
un mobile	*een smartphone*	
un e-mail	*een e-mail*	Quelle est ton adresse e-mail?

un âge	*een leeftijd*	Tu as quel âge?
avoir (11) ans	*(11) jaar oud zijn*	J'ai (11) ans.

un homme (l'h)	*een man*	Le directeur est un homme.
un monsieur	*een heer*	Qui est ce monsieur? C'est Jo Duval.
Monsieur (aanspr.)	*Mijnheer*	Bonjour, Monsieur Duval.

une femme	*een vrouw*	Le directeur est une femme.
une dame	*een dame*	Qui est cette dame? C'est Bila Demir.
Madame (aanspr.)	*Mevrouw*	Bonjour, Madame Demir.
Mademoiselle (aanspr.)	*Juffrouw*	Bonjour, Mademoiselle Aziz.

un garçon	*een jongen*
une fille	*een meisje*
un enfant	*een kind*
un bébé	*een baby*

un Belge	*een Belg*	Je suis Belge.
une Belge	*een Belgische*	Elle est Belge.
un Français	*een Fransman*	Vous êtes Français?
une Française	*een Franse*	Madame Wins est Française.

2.1.2 Familie

une famille	*een familie*
un père	*een vader*
un papa	*een papa*
une mère	*een moeder*
une maman	*een mama*
des parents (m.)	*ouders*

un frère	*een broer*
une sœur	*een zus*
un fils	*een zoon*
une fille	*een dochter*

un grand-père	*een grootvader*
une grand-mère	*een grootmoeder*

des grands-parents (m.)	*grootouders*

un oncle	*een oom*
une tante	*een tante*

2.1.3 Uiterlijke kenmerken

grand, grande	*groot*
petit, petite	*klein*
beau, belle	*mooi*
joli, jolie	*mooi*

avoir les cheveux (noirs)	*(zwart) haar hebben*	Kerim a les cheveux noirs.
avoir les cheveux courts	*kort haar hebben*	
avoir les cheveux longs	*lang haar hebben*	

avoir les yeux (bleus)	*(blauwe) ogen hebben*	Ellen a les yeux bleus.

des lunettes (v.)	*een bril*	Suzy porte des lunettes.

2.1.4 Persoonlijkheid, wil en gevoelens

gentil, gentille	*lief, vriendelijk*
sympa, sympa	*sympathiek*
méchant, méchante	*stout, boosaardig*

content, contente	*blij, tevreden*
amoureux, amoureuse	*verliefd*
heureux, heureuse	*gelukkig*
malheureux, malheureuse	*ongelukkig*
triste, triste	*droevig*

avoir peur de	*bang zijn voor, schrik hebben van*	J'ai peur de ce chien.

aimer	*houden van*	
aimer (lire)	*graag (lezen)*	
avoir envie de	*zin hebben in*	J'ai envie de chocolat.
vouloir	*willen*	Tu voudrais une glace? Oui, je voudrais bien.
pouvoir	*kunnen, mogen*	
devoir	*moeten*	
il faut (partir)	*je moet / men moet / we moeten (vertrekken)*	

2.2 Huis en thuis, omgeving

2.2.1 Huis

une maison	*een huis*	Nous habitons une maison à Bruges.
un appartement	*een appartement, flat*	L'appartement est à quel étage?

un étage	*een verdieping*	Il est au premier étage.

une porte	*een deur*
une fenêtre	*een raam*

une chambre	*een kamer*	
une cuisine	*een keuken*	
un garage	*een garage*	
un jardin	*een tuin*	
un living	*een woonkamer*	
une salle de bains	*een badkamer*	
une douche	*een douche*	
des toilettes (v.)	*een toilet, wc*	Où sont les toilettes, s.v.p.? Je peux aller aux toilettes?

une armoire	*een kast*
un banc	*een bank*

un bureau	*een bureau*
une table	*een tafel*
une chaise	*een stoel*
un fauteuil	*een zetel*
un lit	*een bed*

une lampe	*een lamp*
un ordinateur	*een computer*
un portable	*een laptop*
une radio	*een radio*
une télé	*een tv*

2.2.2 Streek en land

un village	*een dorp*	
une ville	*een stad*	Tu aimes habiter en ville?

un pays	*een land*	
la Belgique	*België*	Mons est une ville en Belgique.
la France	*Frankrijk*	Ma tante habite en France.
la Flandre	*Vlaanderen*	
la Wallonie	*Wallonië*	
l'Europe (v.)	*Europa*	

la campagne	*het platteland*	Nous habitons à la campagne.
l'eau (v.)	*het water*	La maison est près de l'eau.
la mer	*de zee*	On passe nos vacances à la mer.
un bois	*een bos*	
une montagne	*een berg*	

2.2.3 Flora en fauna

la nature	*de natuur*

un arbre	*een boom*
une feuille	*een blad*
une fleur	*een bloem*

un animal	*een dier*
un oiseau	*een vogel*
un poisson	*een vis*

un chat	*een kat*
un chien	*een hond*
un lapin	*een konijn*
un cochon	*een varken*
un cheval	*een paard*
une vache	*een koe*
un coq	*een haan*
une poule	*een kip*

2.3 Dagelijks leven

2.3.1 Thuis

se lever	*opstaan*
se laver	*zich wassen*
prendre une douche	*een douche nemen*
s'habiller	*zich aankleden*
prendre (un repas)	*(een maaltijd) nemen*
aller (au travail)	*(naar het werk) gaan*
dormir	*slapen*

2.3.2 Op het werk

travailler	*werken*
le travail	*het werk*
faire (un travail)	*(een werk) doen, maken*

2.4 Vrijetijdsbesteding

2.4.1 Spel en sport

un jeu	*een spel*	
jouer	*spelen*	jouer à la balle / au foot / aux cartes
s’amuser	*zich amuseren*	
gagner	*winnen*	

un sport	*een sport*	
faire du sport	*sporten, sport beoefenen*	
une balle	*een (kleine) bal*	
un ballon	*een (grote) bal*	
un ballon de foot	*een voetbal*	
un match	*een match*	jouer un match de foot

le basket	*het basketbal*	jouer au basket / faire du basket

le foot, le football	*het voetbal*	
la gym	*het turnen*	faire de la gym
le tennis	*het tennis*	jouer au tennis / faire du tennis
le vélo	*het fietsen*	faire du vélo

nager	*zwemmen*

2.4.2 Andere vormen

se promener	*wandelen*	
une promenade	*een wandeling*	faire une promenade

la musique	*de muziek*	jouer de la musique
un piano	*een piano*	jouer du piano
une guitare	*een gitaar*	jouer de la guitare
une chanson	*een lied(je)*	
chanter	*zingen*	

danser	*dansen*

un film	*een film*
un cinéma	*een cinema, bioscoop*
la télé	*de tv*
un CD	*een cd*
un DVD	*een dvd*

les vacances (v.)	*de vakantie*	Nous sommes en vacances.
les vacances de Noël (v.)	*de kerstvakantie*	
les vacances de Pâques (v.)	*de paasvakantie*	
un voyage	*een reis*	
une valise	*een koffer, valies*	
une photo	*een foto*	

une fête	*een feest*	

2.5 Verplaatsingen

2.5.1 Bewegingen

aller	*gaan*	
On y va!	*We vertrekken!*	
sortir	*buitengaan*	
partir	*vertrekken, weggaan*	
passer	*langskomen, voorbijgaan*	Je peux passer chez toi à 3 h.
s'arrêter	*stilstaan, stoppen*	
attendre	*wachten (op)*	J'attends le bus.
courir	*lopen*	
tomber	*vallen*	
arriver	*komen, aankomen*	
venir	*komen*	

entrer	*binnenkomen*	
rester	*blijven*	
rentrer	*(terug) naar huis gaan, thuiskomen*	

une entrée	*een ingang*	
une sortie	*een uitgang*	

chercher	*zoeken*	
trouver	*vinden*	
donner	*geven*	
passer	*doorgeven*	Tu peux passer ton livre à Laïla?
prendre	*nemen*	
préparer	*voorbereiden, klaarmaken*	
mettre	*leggen, plaatsen, zetten*	
ouvrir	*openen, opendoen*	

fermer	*sluiten*

(aller) à (Paris)	*naar (Parijs gaan)*
(venir) de (Mons)	*van (Bergen komen)*

2.5.2 Transportmiddelen

un avion	*een vliegtuig*	Nous allons en avion.
un bateau	*een boot*	en bateau
une voiture	*een auto*	en voiture
un camion	*een vrachtwagen*	en camion

un bus	*een bus*	Je vais en bus.
un autobus	*een autobus*	en autobus
un métro	*een metro*	en métro
un train	*een trein*	en train
un tram	*een tram*	en tram

un vélo	*een fiets*	Hans va à vélo.
une moto	*een motor*	à / en moto

2.5.3 Verkeer

un carrefour	*een kruispunt*	
un rond-point	*een rotonde*	
un feu	*een verkeerslicht*	Attention au feu rouge!
des feux (m.)	*verkeerslichten*	Attention aux feux!

2.6 Relaties met anderen

2.6.1 Relatievormen

un ami	*een vriend*
une amie	*een vriendin*
un copain	*een vriend*

une copine	*een vriendin*
un voisin	*een buurman*
une voisine	*een buurvrouw*

aimer	*houden van, liefhebben*	Roméo aime Juliette.
aider	*helpen*	

donner	*geven*	Tu donnes un cadeau à Emma?
un cadeau	*een cadeau, geschenk*	

2.6.2 Interactievormen

bonjour	*dag, goeiedag*
salut	*hallo, dag, hoi*
ça va (bien)?	*gaat het (goed)?*
comment ça va?	*hoe gaat het?*

pardon	*pardon, sorry*
excusez-moi	*excuseer mij, sorry*

merci	*dank je, dank u, bedankt*
merci beaucoup	*veel dank*
merci bien	*hartelijk bedankt*
d'accord	*akkoord*
de rien	*graag gedaan, zonder dank*

s'il vous plait? (s.v.p.)	*alstublieft? (bij vragen)*
s'il te plait? (s.t.p.)	*alsjeblief? (bij vragen)*

au revoir	*tot (weer)ziens*
à demain	*tot morgen*
à bientôt	*tot binnenkort*

Bravo!	*Bravo!*
Bon anniversaire!	*Gelukkige verjaardag!*
Bonne chance!	*Veel geluk!*
Joyeux Noël!	*Vrolijk kerstfeest!*
Bonne année!	*Gelukkig nieuwjaar!*

2.7 Lichaam en gezondheid

2.7.1 Lichaamsdelen

une tête	*een hoofd*
un cheveu	*een haar*
des cheveux (m.)	*haren*
un œil	*een oog*
des yeux (m.)	*ogen*
une oreille	*een oor*
un nez	*een neus*

une bouche	*een mond*
une dent	*een tand*

un bras	*een arm*
une main	*een hand*
un doigt	*een vinger*
une jambe	*een been*
un genou	*een knie*
un pied	*een voet*
un ventre	*een buik*
un dos	*een rug*

2.7.2 Gezondheid

la santé	*de gezondheid*
malade, malade	*ziek*

avoir mal	*pijn hebben*	J'ai mal au ventre. à la tête / aux dents

2.8 Onderwijs

une école	*een school*
une classe	*een klas*
un tableau	*een bord*

apprendre	*leren*
une leçon	*een les*
un exercice	*een oefening*
un devoir	*een huiswerk, huistaak*

un livre	*een boek*
un cahier	*een schrift*
une feuille	*een blad*

une page	*een bladzijde*
un stylo	*een pen*
un crayon	*een potlood*
une gomme	*een gom*

un ordinateur	*een computer*

un prof	*een leerkracht, leraar*
une prof	*een leerkracht, lerares*
un élève	*een leerling*
une élève	*een leerlinge*
un directeur	*een directeur*
une directrice	*een directeur, directrice*

2.9 Winkelen

2.9.1 Winkelfaciliteiten

une course	*een boodschap*
faire des courses	*boodschappen doen*

un magasin	*een winkel*
un marché	*een markt*
un supermarché	*een supermarkt*

ouvert	*open*
fermé	*gesloten*

vendre	*verkopen*
acheter	*kopen*
payer	*betalen*
la caisse	*de kassa*
un prix	*een prijs*
l’argent (m.)	*het geld*

un euro	*een euro*	Ça fait combien? Ça fait huit euros.
un (euro) cent	*een (euro)cent*	Uitspraak: /sɛnt/
un centime	*een centiem*	
une carte	*een kaart*	Je peux payer avec la carte?

2.9.2 Kleding

s'habiller	*zich aankleden*	
mettre (un T-shirt)	*(een T-shirt) aandoen*	Tu mets un short?
porter (un pull)	*(een trui) dragen*	Non, je vais porter un jean.
un vêtement	*een kledingstuk*	
des vêtements (m.)	*kleren*	

une chemise	*een hemd*	
un jean	*een jeans*	
une jupe	*een rok*	une jupe courte

un pantalon	*een (lange) broek*	
un pull	*een trui*	un pull long
un pyjama	*een pyjama*	
une robe	*een jurk*	
un short	*een short*	
un T-shirt	*een T-shirt*	
une veste	*een vest*	

une basket	*een sport-, basket(bal)schoen*
une botte	*een laars*
une chaussette	*een sok*
une chaussure	*een schoen*

2.10 Eten en drinken

2.10.1 Maaltijden

un repas	*een maaltijd*
un petit déjeuner	*een ontbijt*
un diner	*een middagmaal*
un souper	*een avondmaal*

mettre la table	*de tafel dekken*
une assiette	*een bord*
un couteau	*een mes*
une cuillère	*een lepel*
une fourchette	*een vork*

une tasse (de thé)	*een kopje (thee)*	Tu veux une tasse de thé?
une bouteille (d'eau)	*een fles (water)*	Achète une bouteille d'eau.
un verre (de coca)	*een glas (cola)*	

À table!	*Aan tafel!*

Bon appétit!	*Smakelijk!*
C’est bon!	*Het is lekker!*
Passe-moi (le pain).	*Geef me (het brood) door.*
Santé!	*Gezondheid!*

un menu	*een menu*
un restaurant	*een restaurant*

2.10.2 Voeding

avoir faim	*honger hebben*
manger	*eten*

un légume	*een groente*
une carotte	*een wortel*
un champignon	*een paddenstoel*

une pomme de terre	*een aardappel*
une salade	*een sla*
une tomate	*een tomaat*

un fruit	*een stuk fruit*
une banane	*een banaan*
un kiwi	*een kiwi*
une orange	*een sinaasappel*
une poire	*een peer*
une pomme	*een appel*

une baguette	*een stokbrood*
un croissant	*een croissant*
un pain	*een brood*
une tartine	*een boterham*

le chocolat	*de chocolade*	J’ai mangé du chocolat.
la confiture	*de jam*	J’ai pris de la confiture.
le sucre	*de suiker*	Il n’y a plus de sucre.

la viande	*het vlees*
la charcuterie	*de fijne vleeswaren*
le jambon	*de ham*
le poisson	*de vis*

le fromage	*de kaas*
le beurre	*de boter*
un œuf	*een ei*

des frites (v.)	*frieten*
la mayonnaise	*de mayonaise*
une pizza	*een pizza*

une sauce	*een saus*
la soupe	*de soep*
des spaghettis (m.)	*spaghetti*

un dessert	*een dessert*
une glace	*een ijsje*

2.10.3 Drank

avoir soif	*dorst hebben*
boire	*drinken*

l’eau (v.)	*het water*	Tu veux boire de l’eau?
le lait	*de melk*	Il y a encore du lait?
le vin	*de wijn*	Je ne bois pas de vin.

une bière	*een bier(tje)*

un coca	*een cola*
un jus de fruit(s)	*een fruitsap*
une limonade	*een limonade*
un café	*een koffie*
un chocolat (chaud)	*een (warme) chocolademelk*
un thé	*een thee*

2.11 Diensten

Dit onderdeel van het Drempelniveau omvat diensten zoals post, bank, communicatie, politie en hulpverlening. Voor de minimumdoelen worden enkel de volgende vermeld.

téléphoner (à)	*telefoneren (naar)*	
un appareil	*een toestel*	Allo? Qui est à l'appareil?
allo?	*hallo?*	Allo? Je peux parler à Micha?
surfer	*surfen*	
l'Internet (m.)	*het internet*	surfer sur (l')Internet
un agent (de police)	*een (politie)agent*	
un docteur	*een dokter*	
un médicament	*een geneesmiddel*	
un hôpital (l'h)	*een ziekenhuis*	

2.12 Taal

le néerlandais	*(het) Nederlands*

le français	*(het) Frans*
l'anglais (m.)	*(het) Engels*

un mot	*een woord*
une phrase	*een zin*
un texte	*een tekst*
un message	*een boodschap*
une histoire (l'h)	*een verhaal, geschiedenis*

comprendre	*begrijpen*	Pardon, je n'ai pas compris.
connaitre	*kennen*	Je ne connais pas cette adresse.
savoir	*kennen, weten*	Je ne sais pas où c'est.
penser (à)	*denken (aan)*	

dire	*zeggen*	Qu'est-ce que tu veux dire?
parler	*spreken*	Je ne parle pas français.

raconter	*vertellen*	Je peux raconter quelque chose?
demander	*vragen*	Je veux demander quelque chose.
une question	*een vraag*	J'ai une question.
une réponse	*een antwoord*	Je ne sais pas la réponse.
une faute	*een fout*	Il y a une faute dans l'exercice.

lire	*lezen*
écrire	*schrijven*
chatter	*chatten*

De volgende zinnetjes kunnen door leerlingen gebruikt worden, maar de vervoeging van de werkwoorden traduire en répéter is geen deel van de leerstof.	Vous pouvez traduire, s'il vous plait? Vous pouvez répéter? Vous pouvez parler moins vite? Je ne comprends pas. / Je n'ai pas compris. Je ne sais pas. Comment on dit … en français? Qu'est-ce que ... veut dire en néerlandais?

2.13 Weer

le temps	*het weer*	Quel temps fait-il?
le soleil	*de zon*	Il y a du soleil.
le vent	*de wind*	Il y a du vent.
la neige	*de sneeuw*	Il y a de la neige.

Il fait beau.	*Het is mooi weer.*
Il fait chaud.	*Het is warm.*
II fait mauvais.	*Het is slecht weer.*
Il fait froid.	*Het is koud.*

neiger	*sneeuwen*	Il neige. Il va neiger.
pleuvoir	*regenen*	Il pleut. Il va pleuvoir.
un parapluie	*een paraplu, regenscherm*	

Gezien om gevoegd te worden bij het decreet over het onderwijs XXXVI

Brussel, ... (datum).

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Matthias DIEPENDAELE

De Vlaamse minister van Onderwijs, Justitie en Werk,

Getekend door:Zuhal Demir (Signature)
Getekend op:2026-03-02 10:54:49 +01:0
Reden:Ik keur dit document goed

Zuhal DEMIR

ONTWERP VAN DECREET OVER HET ONDERWIJS XXXVI

Samenvatting

Dit ontwerp van decreet bevat **technische bepalingen** die een aantal bestaande niveau- en themadecreten over onderwijs aanvullen en optimaliseren.

Ook beoogt de Vlaamse Regering met onderhavig ontwerp van decreet een aantal **inhoudelijke onderwijsmaatregelen** opgenomen in het Vlaams Regeerakkoord en de Beleidsnota Onderwijs en Vorming, alsook in een aantal concept- en visienota's, te realiseren.

Daarnaast bevat het onderhavige ontwerp van decreet ook enkele bepalingen ter **beperking van de planlast**.

MEMORIE VAN TOELICHTING

I. ALGEMENE TOELICHTING

A. Situering

Dit ontwerp van decreet over het Onderwijs XXXVI beoogt volgende doelstellingen te realiseren.

Een aanvulling en verbetering van een aantal bestaande decreten

Bij hervormingen die zich als gevolg van het legaliteitsbeginsel altijd in een decretale context afspelen, is het niet altijd mogelijk alle consequenties dadelijk in te schatten. Ook de toepassing in de praktijk brengt met zich mee dat een aantal decretale bepalingen nog moeten verfijnd worden. Er dienen zich nieuwe situaties aan, waardoor het nodig is dat de bestaande regelgeving, via verbeteringen, het steeds weer evoluerend onderwijsveld volgt. De betrokken doelgroepen (scholen, instellingen, centra en personeel) vragen dan ook dat de overheid omwille van de duidelijkheid en de rechtszekerheid zo snel mogelijk de nieuwe decretale bepalingen verder verfijnt of aanpast. Meerdere artikelen in dit ontwerp van decreet bevatten dan ook een aantal technische correcties, verduidelijkingen en aanvullingen van bestaande thema- en niveaudecreten.

Een uitvoering van onderwijsmaatregelen opgenomen in het Vlaams Regeerakkoord, de Beleidsnota Onderwijs en Vorming en in een aantal concept- en visienota's

Dit ontwerp van decreet beoogt ook de uitvoering van een aantal inhoudelijke onderwijsmaatregelen. Het betreft maatregelen opgenomen in het Vlaams Regeerakkoord, de Beleidsnota Onderwijs en Vorming en in een aantal concept- en visienota's:

- het mogelijk maken dat de Onderwijsinspectie zich kan toeleggen op de kernopdracht (scholen doorlichten);
- het uittesten van de principes hervorming leerlingenvervoer;
- de hervorming van de financiering van de ouderkoepels;
- het versterken van de evaluatie in het gewoon kleuteronderwijs en toelating tot het gewoon lager onderwijs;
- het investeren in sterk onderwijs, o.a. door (een rechtsgrond voor) extra middelen voor TSO/BSO/KSO;
- het versterken van de aanvangsbegeleiding:
- de opstart van pioniersscholen;
- het besteden van bijzondere aandacht voor de planlast die de academies (DKO) ervaren;
- de overheveling van de onderwijscoördinatie in de Vlaamse en Brusselse gevangenissen naar het Agentschap Justitie en Handhaving;
- het toekennen van micro-credentials in het hoger onderwijs.

Een aantal planlastverminderende maatregelen

Het gaat hierbij om vereenvoudigingen en om vermindering van administratie en planlast, bijvoorbeeld door:

- de uitbreiding van de functionaliteit LeerID;
- de vereenvoudiging van het systeem van toekenning van extra werkingsmiddelen leerlingen met een IAC-verslag type 2;
- de schrapping van het jaarverslag Kunstkuur;
- het afschaffen van de systeembrede analyse in het hoger onderwijs;
- het niet langer moeten verlengen of afsluiten van overeenkomsten die de uitbetaling van de personeelsleden en terugvordering van de loonkosten regelen bij transitie van internaten (vloeit voortaan rechtstreeks voort uit de regelgeving).

B. Inhoud

Probleemstelling en omgevingsanalyse

De kwantiteit en toenemende techniciteit van de regelgeving is de afgelopen jaren, zowel internationaal, federaal als op Vlaams niveau, stelselmatig gegroeid. Ook binnen de sector onderwijs wordt er steeds meer en steeds sneller nieuwe en bijkomende regelgeving gecreëerd. De duurzaamheid van decretale bepalingen neemt af.
Jaarlijks ontstaan er situaties, zoals hierboven onder A beschreven, die leiden tot genummerde decreten. Deze situaties worden veelal veroorzaakt door de snelheid en de hoeveelheid van verschillende regelgevende processen, waaronder ook dat van het genummerd decreet, die vaak gelijktijdig lopen.

Beleidsmaatregelen en doelstelling

Naast een hoofdstuk met een inleidende bepaling en een hoofdstuk met slotbepalingen, bevat dit ontwerp van decreet 19 hoofdstukken, in chronologische volgorde van de bestaande decreten die worden aangevuld en gewijzigd.

Hieronder wordt een overzicht van de belangrijkste bepalingen gegeven. Louter technische correcties worden alleen bij de artikelsgewijze bespreking toegelicht.

Meerdere onderwijsniveaus

Rechtsgrond voor beroep tegen beslissing m.b.t. leerplannen (basisonderwijs, secundair onderwijs, volwassenenonderwijs en deeltijds kunstonderwijs)

Een school- of centrumbestuur ontwikkelt leerplannen en legt deze ter goedkeuring voor aan het Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen. Het Agentschap kan een leerplan definitief goedkeuren, tijdelijk goedkeuren of niet goedkeuren. Er bestaat op dit moment geen rechtsgrond in de niveauregelgeving basisonderwijs, secundair onderwijs, volwassenenonderwijs en deeltijds kunstonderwijs om tegen deze beslissing beroep aan te tekenen. Met voorliggende fiche wordt een rechtsgrond ingeschreven.

Verbod op sponsoring of mededelingen die rechtstreeks of onrechtstreeks tot doel hebben de verkoop te bevorderen van betalende bijlessen (basisonderwijs, secundair onderwijs en deeltijds kunstonderwijs)

Decretaal geldt reeds een aantal algemene principes waarmee scholen en academies rekening moeten houden bij hun beleid inzake sponsoring of mededelingen die rechtstreeks of onrechtstreeks ten doel hebben de verkoop van producten en diensten te bevorderen. Door een aanvullende bepaling op te nemen waarmee deze voor betalende bijlessen verboden worden, wil de overheid de toeleiding van leerlingen door de school naar een betalend aanbod tegengaan. Daarmee benadrukt de overheid ook de verantwoordelijkheid voor remediëring van elke school en elke academie. Ook de Commissie Zorgvuldig Bestuur wijst er in haar adviezen voor het leerplichtonderwijs op dat het onverenigbaar is met de verantwoordelijkheid van de school en haar streven naar gelijke onderwijskansen wanneer ze, op welke manier ook, een rol opneemt in het bevorderen van betalende bijlessen. Ook benadrukt de commissie dat het deontologisch niet aanvaardbaar is als leerkrachten tegen betaling bijles geven aan leerlingen die ze in het kader van het reguliere lesaanbod beoordelen. De decreten rechtspositie bepalen dat leraren op een correcte manier moeten omgaan met hun leerlingen. Het is dus uitgesloten dat zij betalende bijlessen geven aan leerlingen die zij zelf onderwijzen of evalueren. De opgenomen definitie en de uitdrukkelijke verbodsbepaling laten ook toe om dergelijke sponsoring of mededelingen bij een doorlichting aan te merken als een inbreuk tegen de regelgeving. Op die manier reageert de overheid niet enkel bij klachten. Therapeutische tussenkomsten (zoals kinesitherapie of logopedie) worden niet beoogd door dit artikel.

Kunstkuur (basisonderwijs, secundair onderwijs en deeltijds kunstonderwijs)

Verfijnen doelenkader

Kunstkuur is een samenwerking tussen een school uit het basis-, secundair of hoger onderwijs en een academie waarbij kunst en cultuur op een duurzame manier geïntegreerd worden in het lesgebeuren. De bepaling "het versterken van het cultureel bewustzijn en de culturele expressie" wordt vervangen door een expliciete koppeling met de minimumdoelen voor muzische vorming in het basisonderwijs en de sleutelcompetentie cultureel bewustzijn en culturele expressie in het secundair onderwijs. Hiermee wordt het strategisch doelenkader voor samenwerkingsinitiatieven tussen basisscholen, secundaire scholen en academies verfijnd. Dat draagt bij tot een helder curriculum en een duidelijk referentiekader voor de betrokken leerkrachten.

Kwaliteitszorg

Op basis van de bevindingen van de onderwijsinspectie in de beleidsevaluatie van Kunstkuur, die wijzen op de beperkte meerwaarde van de huidige jaarverslagen voor inhoudelijke opvolging en beleidsverantwoording, worden de verplichte jaarverslagen binnen Kunstkuur geschrapt. Dit draagt bij aan planlastverlaging voor scholen en academies. Het versterkt bovendien de autonomie van scholen, door hen de ruimte te geven om de samenwerking en het realiseren van de doelen op te volgen en te evalueren volgens hun eigen context en noden.
De wijziging in kwaliteitszorg, waarbij de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het kwaliteitsbeleid van Kunstkuur expliciet bij scholen en academies wordt gelegd, stimuleert eigenaarschap en ondersteunt een contextgerichte en ontwikkelingsgerichte opvolging van de samenwerking binnen het bredere kader van interne kwaliteitszorg.

<u>Machtiging verwerking gegevens deelnemers toelatingsproef graduaatsopleiding basisverpleegkunde (secundair onderwijs en hoger onderwijs)</u>

Met het oog op het organiseren van een gezamenlijke toelatingsproef voor de graduaatsopleiding basisverpleegkunde moeten de scholen die de opleiding inrichten, de hogescholen uit de samenwerkingsverbanden en hun associaties gegevens over natuurlijke personen die nog géén student zijn (en die dus nog niet geregistreerd zijn in de verschillende databanken) kunnen delen. Het is immers de bedoeling dat deze instellingen elkaars toelatingsproeven ook valoriseren in hun toelatingsbeleid. Om unieke identificatie van deze personen mogelijk te maken is het gebruik van het rijksregisternummer aangewezen. Hiertoe wordt een rechtsgrond voorzien.

<u>Toelatingsvoorwaarden hoger beroepsonderwijs - diploma secundair onderwijs behaald in centra voor volwassenenonderwijs (secundair onderwijs en hoger onderwijs)</u>

Door de modernisering van het secundair onderwijs worden vanaf schooljaar 2024-2025 nieuwe studiebewijzen uitgereikt. De toelatingsvoorwaarden voor de

opleiding Basisverpleegkunde van het hoger beroepsonderwijs werden hieraan aangepast, maar in het volwassenenonderwijs zal de hervorming van de opleidingen die leiden tot een diploma secundair onderwijs later gebeuren. Daarom wordt een uitzondering voorzien voor de diploma's die daar worden uitgereikt.

Aanpassing overgangsmaatregel uitdovende opleiding HBO5 verpleegkunde (secundair onderwijs en hoger onderwijs)

Vanaf het schooljaar 2023-2024 wordt de HBO5-opleiding Verpleegkunde omgevormd en afgebouwd voor de cursisten die de opleiding voordien waren aangevat. Er werd voorzien dat gedurende de schooljaren 2026-2027 en 2027-2028 de opleiding nog door één school per provincie zal worden ingericht. Praktische belemmeringen verhinderen de uitvoering van deze maatregel, die daarom wordt aangepast naar 'minimum één per provincie'.

Leerplichtonderwijs

Gelijkwaardigheid vervangende minimumdoelen

Een schoolbestuur kan bij de Vlaamse Regering een aanvraag voorleggen tot gelijkwaardigheid van vervangende minimumdoelen in het basis- en secundair onderwijs. De regelgeving hierrond wordt in beperkte mate bijgestuurd.

Wijziging procedure onderwijs permanent onderwijs aan huis (POAH)

In het Regeerakkoord van de Vlaamse Regering 2024-2029 en in de Beleidsnota 2024–2029 Onderwijs en Vorming zijn een aantal bepalingen opgenomen i.v.m. de werking en de opdracht van de Onderwijsinspectie. Zo werd ook opgenomen dat de Onderwijsinspectie zich opnieuw moet focussen op haar kernopdracht, namelijk het doorlichten van wat er in de scholen en op de klasvloer gebeurt. Om dit maximaal mogelijk te maken is een reductie van andere opdrachten, zoals adviseringsopdrachten, noodzakelijk.

De (bindende) adviseringsopdracht van Zorgpunt van de Onderwijsinspectie bij het behandelen van de aanvraag en het toekennen van het recht op permanent onderwijs aan huis (POAH) is zo een opdracht die niet tot de kernopdracht van Onderwijsinspectie behoort en die ook beter opgenomen wordt door een organisatie die dichter bij het kind staat. De (bindende) adviseringsopdracht van de Onderwijsinspectie wordt dan ook geschrapt. De opdracht wordt aan het CLB, als belangrijke actor binnen de begeleiding van leerlingen, toevertrouwd. Kinderen en jongeren horen in de eerste plaats (voltijds) 'naar school te gaan'. Slechts in héél uitzonderlijke situaties willen we daar van afwijken, maar aan de andere kant, als het voor het kind nodig is, moet het ook gerealiseerd kunnen worden. Doordat het CLB dienaangaande een bepalende rol krijgt, wordt het POAH nog meer een onderdeel van het handelingsgericht diagnostisch traject dat met de leerling wordt doorlopen.

Aangezien de nieuwe regelgeving ingaat vanaf 1 september 2026 zal de Onderwijsinspectie de dossiers voor POAH-aanvragen voor het schooljaar 2026-2027 die zij ontvangt voor haar laatste zitting voor de start van het schooljaar 2026-2027, beoordelen.

POAH is een maatregel voor leerlingen die wegens een beperking niet naar school kunnen maar die wel onderwijs aankunnen.

Aan de bepalingen uit het Vlaams Regeerakkoord en de Beleidsnota m.b.t. de werking en de rol van de Onderwijsinspectie werd uitvoering gegeven in het Decreet van 21 november 2025 tot wijziging van verschillende decreten wat betreft de werking van de Vlaamse Onderwijsinspectie. Om de nieuwe procedure, waarbij de beslissing voor de toekenning van permanent onderwijs aan huis dichter bij de leerling genomen zal worden, uit te werken, was er nood aan overleg met de sector en was het uitwerken hiervan niet mogelijk binnen het tijdspad van genoemd decreet m.b.t. de onderwijsinspectie.

Decretale rechtsgrond voor toekenning van middelen in het kader van de proeftuin pioniersscholen

Er wordt een decretale rechtsgrond gemaakt om middelen toe te kennen voor de proeftuin pioniersscholen.

De proeftuin pioniersscholen kadert in het beleidstraject dat gelopen wordt richting meer inclusief onderwijs met een evolutie naar scholen voor iedereen.

In de visienota ‘Stappenplan richting een inclusiever onderwijs’ van 4 april 2025 engageert de Vlaamse Regering zich om een lange termijn traject op te starten dat moet leiden tot een meer inclusief onderwijssysteem tegen 2040. De opzet van een proeftuin met pioniersscholen is in de visienota opgenomen als een concrete stap in de evolutie naar meer inclusief onderwijs. Scholen voor gewoon onderwijs, buitengewoon onderwijs, CLB’s en leersteuncentra zullen samen pioniersscholen vormgeven waarin ze personeelsleden samenbrengen in een multidisciplinair team om leerlingen met en zonder specifieke onderwijsbehoeften te onderwijzen en te begeleiden. Op basis van de bevindingen in de pioniersscholen zal vervolgens beleid en regelgeving worden uitgewerkt voor alle scholen in Vlaanderen. De verdere uitwerking van de pioniersscholen is ook opgenomen in de consultatienota over de evolutie naar scholen voor iedereen. Deze consultatienota wordt ter consultatie voorgelegd aan de strategische adviesraden en aan de Staten-Generaal, waarin een brede delegatie van stakeholders betrokken wordt om zich te buigen over de inhoud van de consultatienota.

Het toekennen van middelen voor deze proeftuin betreft middelen voor de pioniersscholen zelf, voor de begeleiding van de pioniersscholen via een consortium en voor onderzoek ter evaluatie van de proeftuin. De artikelen geven de minimale criteria mee voor de selectie van de pioniersscholen en voor de begeleiding ervan via een consortium.

Uitbreiding functionaliteit LeerID

Er komt een uitbreiding van de functionaliteit van LeerID, de single-sign-on-oplossing van de Vlaamse overheid voor kinderen en jongeren. Naast de pure authenticatie van leerlingen, kan de functionaliteit uitgebreid worden naar een transparant datadeelplatform van leerlinggegevens met allerhande applicaties die gebruikt worden in het onderwijs. Dit heeft planlastvermindering tot gevolg voor de onderwijsinstellingen.

Leerlingenvervoer buitengewoon onderwijs: verlenging projecten leerlingenvervoer in een vernieuwde pilootfase

De bestaande overgangsbepaling voor maximum vier schooljaren voor de drie pilootregio's vanaf schooljaar 2022-2023 loopt ten einde: in het schooljaar 2025-2026 gingen de pilootregio's hun laatste werkingsjaar in. Omdat het nieuw regelgevend kader nog in ontwikkeling is, wordt beslist om de pilootregio's de volgende twee schooljaren nieuwe maatregelen te laten uittesten. De pilootregio's zullen tijdens deze volgende fase enerzijds hun bestaande werking (bv. organisatie inclusieve opvang) continueren en anderzijds een aantal principes van de hervorming van het leerlingenvervoer, zoals vooropgesteld in het Vlaams Regeerakkoord, uittesten. Het aftoetsen van deze principes en het eventuele bijsturen ervan moet resulteren in een decretaal kader dat Vlaanderenbreed uitgerold wordt. Er wordt hierbij rekening gehouden met de ervaringen m.b.t. het leerlingenvervoer in de pioniersscholen. Voor meer duiding wordt verwezen naar de consultatienota over de evolutie naar scholen voor iedereen. Indien de pilootwerking niet verlengd zou worden, vallen de pilootregio's terug op de bestaande regelgeving zoals beschreven in de omzendbrief zonaal leerlingenvervoer. Dat zou ertoe leiden dat de bestaande good practices moeten afgebouwd worden tot de inwerkingtreding van een nieuw regelgevend kader (dat geïnspireerd zal zijn op die good practices) en dat er slechts in beperkte mate bijkomende maatregelen kunnen worden doorgevoerd.

Opheffing tijdelijke uitzonderingen op huisonderwijs voor kinderen op de vlucht uit Oekraïne

Er zijn uitzonderingen op de regeling van huisonderwijs (deelname aan de examencommissie en controle door de onderwijsinspectie) voor kinderen op de vlucht uit Oekraïne. De uitzonderingen op de voorwaarden van huisonderwijs voor kinderen op de vlucht uit Oekraïne gaan uit van een zeer tijdelijk verblijf van de vluchtelingen uit Oekraïne in België en een kort verloop van de oorlog in Oekraïne. De uitzonderingen dienen immers om kinderen het Oekraïens onderwijs verder te laten volgen en dit met het oog op een terugkeer naar Oekraïne. Deze uitgangspunten zijn ondertussen achterhaald.

De uitzonderingen op de voorwaarden van huisonderwijs gelden ondertussen al 3 volledige schooljaren. Bij een verlenging tot en met het einde van het schooljaar 2026-2027 omwille van de recente verlenging van richtlijn 2001/55/EG tot 4 maart 2027, zullen de uitzonderingen op de voorwaarden 5 volledige schooljaren van toepassing zijn, en dat terwijl er niet onmiddellijk perspectief is op een einde van de oorlog. Daarom worden de uitzonderingen beperkt tot kinderen op de

vlucht uit Oekraïne die bij de start van het schooljaar minder dan één jaar geleden voor het eerst gedomicilieerd waren in België en kinderen die voor 1 januari 2027 12 jaar of ouder zijn (wat betreft de uitzonderingen voor het basisonderwijs) of 16 jaar of ouder zijn (wat betreft de uitzonderingen voor het secundair onderwijs). Zo wordt vermeden dat kinderen die reeds langer huisonderwijs volgen opeens verplicht zijn om zich in een korte periode voor te bereiden op de examencommissies en daarvoor te slagen.

Tweede GOK-controle onderwijsinspectie

Wanneer scholen in het kader van de doorlichting door de onderwijsinspectie een gunstig advies krijgen, maar een negatieve evaluatie voor het gelijkeonderwijskansenbeleid, kan een nieuwe evaluatie van het gelijkeonderwijskansenbeleid binnen het huidige decretale kader pas bij een volgende doorlichting. Dit decreet voorziet de mogelijkheid om het gelijkeonderwijskansenbeleid opnieuw te evalueren buiten het kader van de normale doorlichting.

Verduidelijking vertegenwoordiger lokaal bestuur aanstelling voorzitter LOP

Er gebeurt een verduidelijking over de (on)verenigbaarheid van lid zijn van een lokaal bestuur met het mandaat als voorzitter van het lokaal overlegplatform.

Correctie definitie afstand – correctie verwijzing naar verkeerscode

De definitie van afstand wordt gecorrigeerd, er wordt een correctie opgenomen in de verwijzing naar andere regelgeving, die vanaf 1 juni 2027 in werking treedt.

Optimalisatie wachtlijsten aanmeldingen

Wachtlijsten na de aanmeldingen worden efficiënter: als een kind ‘opgevist’ werd in een school van hogere voorkeur, kan dat kind geschrapt worden van de wachtlijsten in de scholen van lagere voorkeur.

Extra werkingsbudget voor bijkomende capaciteit voor leerlingen met een IAC-verslag type 2 – verandering systematiek van toekennen

Deze maatregel voorziet in een systeem van extra werkingsbudget in het lopende schooljaar voor scholen van gewoon en buitengewoon onderwijs die bijkomende plaatsen creëren voor leerlingen met een IAC-verslag type 2 of een IAC-verslag opleidingsvorm 1 type 2 of opleidingsvorm 2 type 2. Dit systeem komt in de plaats van het huidige systeem van extra werkingsbudget voor scholen die extra inschrijven met een IAC-verslag type 2 of een IAC-verslag opleidingsvorm 1 type 2 of opleidingsvorm 2 type 2, dat met een oproep, aanvraag, toekenning en controle werkt. Om een reductie van planlast bij de scholen en een vereenvoudiging te bekomen, wordt de manier van toekennen van dit

werkingsbudget afgestemd op het systeem van het toekennen van extra werkingsbudget voor scholen van B-stroom en BSO.

De focus wordt bij dit extra werkingsbudget gelegd op type 2, omdat er capaciteitsnoden zijn in dit type van het buitengewoon onderwijs. Er wordt niet gekozen voor de andere types, omdat daar minder capaciteitsnoden zijn en er voor deze leerlingen vanaf 1 september 2026 bijkomende mogelijkheden gecreëerd worden in scholen voor gewoon onderwijs en buitengewoon onderwijs die samenwerken met CLB's en leersteuncentra in de pioniersscholen. Voor de leerlingen van type 2 is los van de pioniersscholen een bijkomende inspanning nodig voor bijkomende capaciteit, omdat de noden voor deze doelgroep hoog zijn en inclusie nog minder evident. Voor de doelgroep van leerlingen met een ernstig meervoudige beperking die tot type 2 behoren, is een aanbod buitengewoon onderwijs nog meer aangewezen, maar ook de gewone scholen moeten de mogelijkheid krijgen om in aanmerking te komen voor dit extra werkingsbudget.

Hervorming subsidiëring ouderkoepelverenigingen

Het Vlaams Regeerakkoord 2024-2029 voorziet in een hervorming van de financiering van de huidige ouderkoepelverenigingen naar één gefinancierd aanspreekpunt voor de Vlaamse overheid.

Door deze aanpassing zal voortaan niet langer sprake zijn van de subsidiëring van "ouderkoepelverenigingen" maar van de subsidiëring van één "aanspreekpunt voor ouderbetrokkenheid en ouderparticipatie". De doelstellingen van het nieuwe aanspreekpunt zijn gelijkaardig aan die van de huidige netgebonden ouderkoepelverenigingen, maar worden vereenvoudigd en dienen opgenomen te worden richting álle onderwijsnetten. Het subsidiëringsmechanisme wordt aangepast aan deze nieuwe realiteit.

Verplichte deelname aan peiling kleuteronderwijs en aan internationaal vergelijkend onderzoek waarbij prestaties worden gemeten

Het recht op kwaliteitsvol onderwijs, verankerd in artikel 22bis van de Grondwet, vormt de grondrechtelijke basis voor de deelnameplicht aan peilingen en internationaal vergelijkend onderzoek. België kent een grote autonomie en vrijheid om onderwijs in te richten (Grondwet, artikel 24, §1), maar laat de overheid toe om maatregelen te treffen om kwaliteitsvol onderwijs te verzekeren. Minimumdoelen zijn een legitiem instrument om minimale kwaliteitseisen te waarborgen in de zin van artikel 13 van het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele grondrechten.
Minimumdoelen voor het einde van het kleuteronderwijs geven invulling aan de doelstelling om die kwaliteit te meten bij kleuters, waar dat nog niet gebeurde. Het ligt voor de hand dat de overheid nagaat in welke mate deze minimumdoelen worden bereikt.

De visienota over kwaliteitsvolle minimumdoelen in het basisonderwijs van 28 februari 2025 bepaalt dat een peiling wordt ingevoerd die nagaat of kleuters die minimumdoelen bereiken aan het einde van het kleuteronderwijs. Deze

maatregel werd decretaal verankerd bij het decreet van 25 juni 2025 betreffende de vaststelling en inwerkingtreding van de minimumdoelen.

Om een voldoende responsgraad te garanderen, wordt de deelname aan de peiling voor de geselecteerde scholen decretaal verplicht.
Deze maatregel beoogt het recht op kwaliteitsvol onderwijs te versterken. Door de peiling wordt zichtbaar in welke mate kleuters de doelen bereiken, hoe dit evolueert en welke kenmerken samenhangen met lagere resultaten. De resultaten zijn een middel voor het ganse kleuteronderwijs en voor kleuterscholen om een duidelijker zicht te krijgen op de resultaten die ze bereiken met de leerlingen.
De kleuterpeiling staat al in het decreet maar scholen die in de steekproef zitten kunnen weigeren. Voortaan wordt deelname voor scholen verplicht. Dit draagt ertoe bij dat de inspanning over alle scholen gespreid wordt.

De deelnameplicht aan internationaal vergelijkend onderzoek waarin leerlingenprestaties worden gemeten, dient hetzelfde doel. Ook daar worden prestaties geanalyseerd en in internationaal perspectief geplaatst, waardoor Vlaanderen niet enkel de eigen trends kan opvolgen, maar zich ook kan spiegelen aan andere onderwijssystemen. Zo draagt deelname bij aan de continue bewaking en versterking van de onderwijskwaliteit in Vlaanderen.

Enkel basisonderwijs

<u>Evaluatie in het gewoon kleuteronderwijs en toelating tot het gewoon lager onderwijs</u>

In het Vlaams Regeerakkoord 2024-2029 is volgende maatregel opgenomen: “De leraren beslissen in de klassenraad aan het einde van het kleuteronderwijs of het kind klaar is voor het 1ste leerjaar. Ouders kunnen dat oordeel niet naast zich neerleggen, maar ze hebben een beroepsmogelijkheid.”

In dit ontwerp van decreet wordt er uitvoering gegeven aan deze maatregel. De doelstelling van deze maatregel is garanderen dat alleen leerlingen die voldoende klaar zijn om over te gaan naar het lager onderwijs toegelaten worden tot het lager onderwijs. Het is in het belang van elke leerling dat alle leerlingen die starten in het lager onderwijs een voldoende sterke basis hebben, bijvoorbeeld op het vlak van Nederlands.

Een leerling moet in voldoende mate de doelen uit het leerplan die de te bereiken minimumdoelen beogen, hebben bereikt. Daarnaast houdt de klassenraad kleuteronderwijs ook rekening met de mate waarin de kleuter de doelen uit het leerplan die de na te streven minimumdoelen beogen, heeft nagestreefd. Voor leerlingen met een IAC-verslag in het gewoon onderwijs maakt de klassenraad kleuteronderwijs op basis van het IAC-verslag de inschatting of leerling doorstroomt naar het lager onderwijs.

Bij de evaluatie op het eind van het kleuteronderwijs wordt er geen onderscheid meer gemaakt tussen kleuters die al dan niet 290 halve dagen aanwezig waren. De 290 halve dagen aanwezigheid blijft evenwel van essentieel belang: het blijft

het criterium om te bepalen of de kleuter voldoet aan de (deeltijdse) leerplicht én het blijft ook een criterium in functie van de schooltoeslag (Welzijn).

Kinderen laten starten in het lager onderwijs terwijl het duidelijk is dat ze het lager onderwijs niet aankunnen, kan immers zeer nefaste gevolgen hebben, in de eerste plaats uiteraard voor het kind zelf. Verder vormt dit ook een bijkomende belasting voor de leerkracht die veel meer zal moeten differentiëren. De mogelijkheid om een taalintegratietraject op te leggen aan het einde van het kleuteronderwijs blijft ook behouden

Verduidelijking gefaseerde implementatie minimumdoelen

Er wordt verduidelijkt welke minimumdoelen in de overgangsjaren 2028-2029 en 2029-2030 van toepassing zijn op de leerlingen die het getuigschrift basisonderwijs kunnen behalen.

Voor deze cohorten geldt dat zij niet alleen de nieuwe minimumdoelen voor Nederlands, wiskunde en wetenschappen en techniek volgen, maar daarnaast nog de eindtermen die blijven gelden voor Frans, lichamelijke opvoeding, muzische vorming, mens en maatschappij en de leergebiedoverschrijdende eindtermen.

Het criterium voor het uitreiken van het getuigschrift wordt in dit verband afgestemd op artikel 53 van het decreet basisonderwijs: de klassenraad beslist autonoom op basis van het in voldoende mate bereiken van de doelen uit het leerplan die het behalen van de betrokken minimumdoelen of eindtermen beogen.

Technische aanpassing bijlage minimumdoelen

Bijlage 6 van het decreet basisonderwijs, die de nieuwe minimumdoelen bevat, wordt vervangen door een verbeterde versie.

De gecorrigeerde versie van bijlage 6 bevat uitsluitend typografische, technische en nummeringscorrecties. Het gaat om details zoals verkeerd geplaatste leestekens, onjuiste inspringing bij voorbeelden, spellingsfouten of onjuiste nummering.

De inhoud van de minimumdoelen blijft ongewijzigd. Er worden geen nieuwe doelen toegevoegd of geschrapt. Het gaat enkel om een technische correctie die nodig is om de bijlage in haar geheel correct en consistent te nummeren.

Deze wijziging beoogt aldus geen inhoudelijke aanpassing van het doelenkader, maar verzekert de leesbaarheid en rechtszekerheid van de tekst.

Taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal: aanpassing naar aanleiding van de minimumdoelen

Naar aanleiding van de nieuwe minimumdoelen wordt ook de specifieke regeling voor de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal over de minimumdoelen

aangepast. Er wordt voorzien dat er minimumdoelen VGT en dovencultuur worden ontwikkeld voor de taalafdeling. Zolang er geen nieuwe minimumdoelen VGT en dovencultuur zijn, blijft het principe gelden dat de bestaande ontwikkelingsdoelen VGT en dovencultuur het statuut van minimumdoelen hebben.

Verder wordt ook de lijst met minimumdoelen waar kinderen die doof of slechthorend zijn en ingeschreven zijn in de taalafdeling een vrijstelling voor kunnen krijgen, aangepast. Aangezien er nu ook te bereiken minimumdoelen zijn in het kleuteronderwijs (en dus niet meer enkel na te streven minimumdoelen), wordt er geen onderscheid meer gemaakt tussen het kleuter- en het lager onderwijs voor de procedure.

Capaciteit bepalen op niveau van een leerjaar in het buitengewoon basisonderwijs – pioniersscholen.

Scholen voor buitengewoon basisonderwijs die pioniersscholen (zie hoger) zijn, kunnen voortaan ook capaciteit bepalen op niveau van een leerjaar. Ze zullen ook capaciteit kunnen verschuiven. Op deze manier kunnen ze, indien gewenst, aansluiten bij de structuur van de school voor gewoon basisonderwijs waarmee samengewerkt wordt.

Enkel secundair onderwijs

Beperking van de maximumleeftijd voor leerlingen gewoon secundair onderwijs

Het gewoon secundair onderwijs is vandaag toegankelijk voor leerlingen tot 25 jaar. Er wordt geregeld dat de klassenraad voortaan kan beslissen of een leerling die uiterlijk op 31 december na de aanvang van het schooljaar de leeftijd van 19 jaar heeft bereikt, kan worden toegelaten tot een structuuronderdeel van de eerste of tweede graad. Zo kan de klassenraad van mening zijn dat, gezien de lange tijd die deze leerlingen nog nodig hebben om het secundair onderwijs met succes te voltooien, het meer aangewezen is dat zij gebruik maken van de mogelijkheden in het volwassenonderwijs.

Toekenning van extra werkingsmiddelen voor de duurste opleidingen in het technisch, beroeps- en kunstsecundair onderwijs, om de schoolfactuur te beperken

De rechtsgrond waarmee vandaag werkingsmiddelen worden toegekend om kosten te drukken voor leerlingen in structuuronderdelen gericht op knelpuntberoepen, wordt verruimd naar structuuronderdelen in het tso, bso en kso.
Met deze rechtsgrond kunnen in een volgende fase, conform het Vlaams Regeerakkoord 2024-2029 en de Beleidsnota Onderwijs 2024-2029, extra werkingsmiddelen voor het tso, bso en kso worden toegekend vanaf schooljaar 2026-2027. De investering zal focussen op de duurste richtingen, waar een verlaging van de schoolfactuur voor leerlingen de betaalbaarheid van deze

opleidingen moet verhogen.
Het komt de Vlaamse Regering toe de lijst met opleidingen die voor extra financiering in aanmerking komen te bepalen, maar het decreet bepaalt de criteria waarmee rekening gehouden moet worden (kostprijs, doorstroomkansen naar de arbeidsmarkt of naar het hoger onderwijs en de maatschappelijke relevantie van de opleidingen).

Overcapaciteit buurt– definitie afstand

De definitie afstand bij de overcapaciteitsgroep voor leerlingen uit de buurt in het secundair onderwijs wordt vereenvoudigd, zodat scholen zelf kunnen beslissen welke applicatie (bvb google maps, waze, …) ze gebruiken. Scholen moeten hierover duidelijk communiceren, op een voor iedereen toegankelijke manier. Ook moet de gekozen applicatie en werkwijze dan voor iedereen toegepast worden om zo de gelijke behandeling te garanderen. Er wordt daarnaast ook een correctie in de verwijzing opgenomen, want het koninklijk besluit van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en van het gebruik van de openbare weg, waarnaar verwezen wordt, wordt vanaf 1/6/2027 vervangen door het koninklijk besluit van 3 juni 2024 betreffende de code van de openbare weg.

Aanpassing teldag zevende jaren

Er gebeurt een aanpassing aan de teldag voor de zevende jaren gericht op arbeidsmarkt met een duurtijd van twee semesters.

Evaluatie afstandsonderwijs

Interactief afstandsonderwijs kan potentieel een grote impact hebben om de onderwijskwaliteit. Echter zijn er geen gegevens over hoe het interactief afstandsonderwijs in de praktijk verloopt. Gezien de grote impact, is een tijdige evaluatie met het oog op een mogelijke bijsturing nodig. Daarom wordt de evaluatie vervroegd naar 2026-2027 in plaats van 2027-2028. In het schooljaar 2026-2027 is het decretaal kader reeds drie jaar in werking en kan er dus voldoende informatie in functie van een evaluatieonderzoek verzameld worden. Tegelijkertijd biedt een evaluatie in het schooljaar 2026-2027 nog de mogelijkheid om indien nodig deze legislatuur bij te sturen. Bij een evaluatie in het schooljaar 2027-2028 wordt het zeer moeilijk om nog tijdig het decretaal kader over interactief afstandsonderwijs bij te sturen als uit de evaluatie zou blijken dat bijsturing noodzakelijk is.

Examencommissie secundair onderwijs

Ongewettigd afwezig

Binnen de Examencommissie wordt er niet gewerkt met ziekteattesten, treinattesten, ... om een afwezigheid al dan niet te wettigen. Via het examenreglement wordt via het toekennen van een aantal niet-deelnames het

ongewettigd afwezig zijn beperkt getolereerd alvorens tot uitschrijving over te gaan.
Via een technische aanpassing wordt duidelijker de link gelegd tussen enerzijds het begrip 'onwettige afwezigheid' in de Codex Secundair Onderwijs en anderzijds de uitwerking hiervan in het examenreglement.

Onderwijsdoelen

De Examencommissie organiseert op permanente basis examens om getuigschriften en diploma's te verstrekken die gelijkwaardig zijn aan het voltijds secundair onderwijs. Op die manier biedt ze kandidaten een tweede of alternatieve kans op het behalen van een studiebewijs.

De Examencommissie evalueert summatief. Dat wil zeggen dat ze in één examen per vak(onderdeel) oordeelt of kandidaten de onderwijsdoelen in voldoende mate beheersen. Anders dan scholen of centra voor volwassenenonderwijs geeft de Examencommissie geen lessen of begeleiding en oordeelt ze niet over het leer- en ontwikkelingsproces van de kandidaten. De Examencommissie doet dus niet aan permanente evaluatie of procesevaluatie. Er worden ook geen projectweken of themadagen georganiseerd waarbij doelen geëvalueerd worden.

In de geselecteerde studierichtingen toetst de Examencommissie dan ook zo maximaal mogelijk de opgelegde onderwijsdoelen en garandeert ze met valide en betrouwbare examens de gelijkwaardigheid van haar getuigschriften en diploma's met de studiebewijzen uit het reguliere secundair onderwijs. Ze stelt echter vast dat ze een beperkt aantal doelen onvoldoende valide kan evalueren via summatieve toetsing. Het gaat om doelen die men alleen in een schoolse context kan realiseren of die doorgaans via permanente evaluatie of projectwerking doorheen een langere periode worden getoetst.
Voor de 1e graad werd reeds eerder een afwijking verleend op het evalueren van alle doelen van de basisoptie via de Examencommissie (Codex Secundair Onderwijs, art 256/3 §3). Deze nieuwe maatregel regelt een afwijking van een beperkt aantal doelen voor 1e, 2e en 3e graad.

Examens voor gedetineerden

AHOVOKS richt zich in haar doelgroep ook tot gedetineerden in penitentiaire instellingen met het oog op de organisatie van examens die leiden tot getuigschriften en diploma's secundair onderwijs. Hiertoe wordt het volledige examenproces, gaande van de leervraag van de gedetineerden tot het uitreiken van het diploma door de Examencommissie begeleid en gecoördineerd.
Om deze doelgroep gericht te ondersteunen en te begeleiden sluit de leidend ambtenaar van AHOVOKS een protocol met de Vlaamse overheidsdienst justitie.

Enkel deeltijds kunstonderwijs

<u>Verduidelijking koppeling van financierbaarheid leerling aan aanwezigheid</u>

In het deeltijds kunstonderwijs verliest een leerling die meer dan een derde van de leeractiviteiten tussen 1 oktober en de teldag voor de omkaderingsberekening

(1 februari) ongewettigd afwezig is, zijn financierbaarheid. Als een leerling meerdere vakken volgt, is het de bedoeling dat die aanwezigheidsvoorwaarde voor alle vakken geldt. Dit wordt nu verduidelijkt.

Versteviging decretale basis Koninklijke Beiaardschool Jef Denyn Mechelen

De Koninklijke Beiaardschool Jef Denyn te Mechelen is als academie voor deeltijds kunstonderwijs erkend en gefinancierd door de Vlaamse Gemeenschap, maar kent op sommige vlakken een afwijkende organisatie (bv. financiering, structuur, omkadering). Om die reden machtigt het decreet van 9 maart 2018 betreffende het deeltijds kunstonderwijs de Vlaamse Regering tot het regelen van "specifieke normen, structuren, vakken en bekwaamheidsbewijzen" (artikel 26). Het besluit dat de Vlaamse Regering hierover nam, het Besluit van de Vlaamse Regering van 4 mei 2018 betreffende het opleidingsaanbod, de structuur, organisatie en financiering van de Koninklijke Beiaardschool Jef Denyn in Mechelen, moest evenwel decretaal bekrachtigd worden, en dat geldt dus ook voor latere wijzigingen aan dat besluit. De werkwijze waarbij de Vlaamse Regering gemachtigd is om eerst regelgeving te creëren, die dan vervolgens toch door het Vlaams Parlement moet worden bekrachtigd, is onnodig omslachtig. Juridisch is het overigens correcter om meer fundamentele principes over bv. financiering, normen, etc. per decreet vast te leggen. Daarom worden bepalingen uit het besluit die fundamenteler zijn, verplaatst naar het Decreet deeltijds kunstonderwijs, en wordt de Vlaamse Regering gemachtigd om het besluit in de toekomst weer aan te passen (zonder decretale bekrachtiging). Er verandert niets aan de inhoud van de regelgeving.

Schrapping onnodige afwijking op toelatingsvoorwaarden 4de graad muziek

In het domein muziek kunnen leerlingen die nog niet alle competenties van de tweede graad hebben verworven toch toegelaten worden tot de derde graad, onder bepaalde voorwaarden ('schuinzitten'). Ook voor de overgang van de derde naar de vierde graad is een dergelijke regeling vandaag mogelijk. 'Schuinzitters' worden geacht om tegen het einde van de derde graad alle basiscompetenties van die graad verworven te hebben. De mogelijkheid voorzien voor de overgang van de derde naar de vierde graad is dus niet zinvol.

Oprichting nieuwe academies: verduidelijking regelgeving

Tot voor kort kon er in het deeltijds kunstonderwijs geen nieuwe academie ontstaan op het grondgebied van gemeenten waar de beoogde opleidingen al worden aangeboden door een andere academie, in de hoofdvestigingsplaats of andere vestigingsplaatsen van die academie. Via Onderwijsdecreet XXXIV werd een bepaling toegevoegd die mogelijk maakt dat in gemeenten die het resultaat zijn van een fusie in 2019 of 2025 een academie kan worden opgericht, als er nog geen hoofdvestigingsplaats maar wel andere vestigingsplaatsen van een academie zijn gevestigd (art. 114 §2, derde lid van het Decreet deeltijds kunstonderwijs). Het schoolbestuur draagt gedurende drie opeenvolgende

schooljaren de kost voor de financiering van de personeelsleden en het werkingsbudget.

Het was de bedoeling dat de oprichting erin kon bestaan dat één of meer bestaande structuuronderdelen in vestigingsplaatsen op het grondgebied van de gemeente worden overgenomen door de nieuwe academie, naar analogie van de bestaande figuur van overheveling van vestigingsplaatsen (art. 131 van het Decreet deeltijds kunstonderwijs). Een overheveling kan volgens het decreet echter enkel gebeuren door reeds bestaande schoolbesturen. Zoals de regeling nu geschreven staat, kan een nieuw op te richten academie niet onmiddellijk vestigingsplaatsen van een andere overhevelen, ze moet daarvoor eerst een academie oprichten. M.a.w. als men op 1 september 2026 zou starten met een nieuwe academie, kan men pas het volgende schooljaar (2027-2028) een overheveling doen (te melden tegen 1 maart 2027). Dit was niet de bedoeling van de regelgever bij Onderwijsdecreet XXXIV. Dit wordt nu rechtgezet door een verwijzing naar de figuur van overheveling.

Enkel volwassenenonderwijs

Opheffing onderwijscoördinatie Vocvo in de gevangenissen

De opdracht met betrekking tot de onderwijscoördinatie in de Vlaamse en Brusselse gevangenissen wordt uit het decreet van 15 juni 2007 betreffende het volwassenenonderwijs geschreven. Zoals aangekondigd in de Beleidsnota Onderwijs en Vorming en de Beleidsnota Justitie en Handhaving zal deze coördinatie ondergebracht worden bij het beleidsdomein Justitie en Handhaving.

Enkel hoger onderwijs

Bewijs van kennis van de bestuurstaal personeel

De Codex Hoger Onderwijs bepaalt dat elk lid van het onderwijzend personeel en van het academisch personeel, belast met een onderwijsopdracht, de onderwijstaal waarin hij een opleidingsonderdeel doceert op adequate wijze moet beheersen. Dit betekent dat het personeelslid die taal moet beheersen op het niveau C1. Dit vereiste beheersingsniveau wordt aangetoond aan de hand van studiebewijzen uitgereikt door officieel erkende instellingen. In de opsomming van de mogelijke studiebewijzen ontbreken het diploma secundair onderwijs en het diploma van gegradueerde, die nu worden toegevoegd.

Indexeringsprincipe bijna-beursbedrag

In het hoger onderwijs bestaan er drie tarieven voor het studiegeld: het 'regulier' tarief, het tarief voor beurstariefstudenten en het tarief voor bijna-beursstudenten. Om te bepalen of een student een bijna-beursstudent is, wordt de bijna-beursgrens momenteel geïndexeerd op basis van de gezondheidsindex van september, bij de start van het academiejaar. Daardoor is het bedrag dat de grens uitmaakt pas gekend tegen eind oktober. Zowel met het oog op

rechtszekerheid als met het oog op vermindering van administratieve werklast, is het aangewezen dat de bijna-beursgrens al eerder kan worden vastgesteld en wordt het moment van indexering gelijkgetrokken met deze van de inkomensgrenzen en toelagebedragen van de studietoelagen, die december als referentiemaand hanteren.

Verplichting aanbieden van een Nederlandstalige equivalente hogeronderwijsopleiding

De voorwaarde om een anderstalige opleiding te kunnen aanbieden is dat er ten minste één equivalente Nederlandstalige opleiding in de Vlaamse Gemeenschap moet worden aangeboden, door dezelfde instelling of door een andere hogeronderwijsinstelling. Maar er is geen zekerheid dat deze andere hogeronderwijsinstelling dit zal blijven doen. Op het ogenblik dat deze instelling beslist om deze Nederlandstalige opleiding niet langer in te richten, vervalt één van de basisvoorwaarden voor het mogen aanbieden van de anderstalige opleiding van de andere instelling. Daarom wordt nu bepaald dat op het ogenblik dat er geen equivalente Nederlandstalige opleiding meer wordt aangeboden, de anderstalige opleiding moet worden afgebouwd. Als de equivalente Nederlandstalige opleiding wordt aangeboden door een andere instelling dan deze die de anderstalige opleiding aanbiedt, dan kan deze laatste instelling ervoor opteren om in plaats van de anderstalige opleiding af te bouwen de aanvraag op te starten voor de equivalente Nederlandstalige opleiding.

Toelatingsvoorwaarden hoger onderwijs - diploma SO behaald in cvo

Het decreet van 15 juli 2022 paste de toelatingsvoorwaarden voor graduaats- en bacheloropleidingen aan aan de nieuwe studiebewijzen die na de modernisering van het secundair onderwijs worden uitgereikt vanaf schooljaar 2024-2025. Maar in het volwassenenonderwijs zal deze hervorming later gebeuren. Daarom wordt een uitzondering voorzien voor de diploma’s die daar worden uitgereikt.

Schrappen aftopping boni hoger onderwijs

Het financieringssysteem voor het hoger onderwijs kent boni toe voor beursstudenten, werkstudenten en studenten met een functiebeperking. Het aandeel dat deze boni kunnen genereren binnen de respectievelijke variabele onderwijsdelen wordt met artikel III.18 van de Codex Hoger Onderwijs begrensd. Om de inclusie en diversiteit binnen het hoger onderwijs te versterken en hogeronderwijsinstellingen te compenseren voor de inspanningen die zij hierrond leveren wordt deze begrenzing opgeheven.

Kwijtschelding vast gedeelte inschrijvingsgeld bij niet coördinerende instelling

Het studiegeld in het hoger onderwijs bestaat uit een vast bedrag en een variabel bedrag per studiepunt. Wie binnen dezelfde instelling meerdere opleidingen volgt, betaalt maar één keer het vaste bedrag. Als een student ingeschreven is voor

een gezamenlijke georganiseerde opleiding, schrijft hij zich in bij één van de instellingen. Als hij daarnaast aan een instelling die participeert aan de gezamenlijke georganiseerde opleiding inschrijft voor een andere opleiding, dan is het vast gedeelte van het studiegeld opnieuw verschuldigd. Dit wordt rechtgezet.

NVAO

Financiering van de aanvullende opdrachten

De Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) is bevoegd voor de accreditatie van opleidingen in het hoger onderwijs in Vlaanderen en Nederland. Hiervoor ontvangt de NVAO een jaarlijkse financiering vanwege de twee overheden. Elk land kan aanvullende opdrachten aan de NVAO opdragen, die enkel door dat land worden gefinancierd. De decretale basis die nodig is voor de financiering van deze mogelijke aanvullende opdrachten door de Vlaamse Regering wordt nu voorzien.

Middelen begrotingsjaar 2026

NVAO ontvangt jaarlijks een financiële ondersteuning voor diverse kwaliteitszorg- en accreditatieprocedures binnen het Vlaamse hoger onderwijs. Voor het begrotingsjaar 2026 wordt een bijkomend bedrag van 500.000 euro toegekend.

Schrappen systeembrede analyse binnen kwaliteitszorgsysteem hoger onderwijs

De Nederlands Vlaamse Accreditatie Organisatie (NVAO) voert jaarlijkse systeembrede analyses uit om goede praktijken van onderwijsbeleid en onderwijskwaliteit in het hoger onderwijs in beeld te brengen en hoger-onderwijsinstellingen de kans te geven om van elkaar te leren.
Uit het decretaal evaluatierapport van het Vlaamse kwaliteitszorgsysteem is gebleken dat de huidige invulling van de systeembrede analyse dient te worden herzien. Daarop werd een werkgroep samengesteld met vertegenwoordigers van de NVAO, de hogescholen en universiteiten, en de Vlaamse Vereniging van Studenten. De werkgroep adviseerde om de systeembrede analyse in haar huidige vorm definitief stop te zetten.

Aanpassing regelgeving grensoverschrijdend gedrag in het hoger onderwijs

Bepaalde formuleringen in het decreet over grensoverschrijdend gedrag in het hoger onderwijs van 2023 worden aangepast zodat ze beter zijn afgestemd op de federale welzijnswet. De Codex Hoger Onderwijs wordt verduidelijkt om een mogelijke foute interpretatie te vermijden.

Definiëren van micro-credentials in het hoger onderwijs

In het kader van levenslang leren is de laatste jaren het concept ‘micro-credentials’ geïntroduceerd. Dit zijn leerbewijzen die worden verworven na het

behalen van een klein volume aan kennis en vaardigheden. Binnen de Europese Unie winnen micro-credentials aan belang en maken ze steeds vaker deel uit van het aanbod levenslang leren.

In het Vlaams Regeerakkoord 2024-2029 is opgenomen: "We ontwikkelen een systeem om micro-credentials in het hoger onderwijs toe te kennen om levenslang leren aan te moedigen". Samen met de hogeronderwijsinstellingen werd een afsprakenkader hiervoor uitgewerkt. Als gevolg hiervan wordt het begrip micro-credential opgenomen in de Codex Hoger Onderwijs.

Verlenging European Universities

Sinds enkele jaren kunnen hogescholen en universiteiten, via Erasmus+, samen met andere buitenlandse hogeronderwijsinstellingen toetreden tot een European University Alliance. In 2021 en 2023 werd decretaal mogelijk gemaakt dat gezamenlijke opleidingen, georganiseerd in het kader van een European University Alliance, dezelfde uitzonderingen op de regelgeving kunnen gebruiken als andere opleidingen die het gevolg zijn van een Europees financieringsprogramma. De aanpassing verwerkt de recente verduurzaming van het programma van de European University Alliances door de Europese commissie.

Naamswijziging van Engelse vertaling van 'hogeschool'

Op vraag van de Vlaamse Hogescholenraad wordt de Engelse vertaling van 'hogeschool' die is opgenomen in artikel II.4 van de Codex Hoger Onderwijs aangepast. In dit artikel is namelijk opgenomen "De benaming hogeschool wordt vertaald als University College." "University College" wordt nu vervangen door "University of Applied Sciences". Voor die hogescholen die een School of Arts hebben ingericht, of die als geheel beschouwd worden als een School of Arts, wordt de vertaling "University of Applied Sciences and Arts" voorzien.

Aanpassing regelgeving Steunpunt Inclusief Hoger Onderwijs (SIHO) en Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad (VLUHR)

In het voorjaar van 2025 werd er een evaluatie opgeleverd over de werking van SIHO. Uit deze evaluatie bleek dat om de werking van het Steunpunt Inclusief Hoger Onderwijs (SIHO) beter te laten aansluiten bij de noden van het hogeronderwijsveld er wijzigingen nodig zijn aan de opdracht, organisatie en inbedding van SIHO. In opvolging van deze evaluatie werd een consultatie van betrokken stakeholders georganiseerd. Deze gesprekken hebben geleid tot het voorstel om de opdracht te verruimen naar een expertisecentrum voor inclusief onderwijs met een focus op hoger onderwijs en dit orgaan onder te brengen bij de Vlaamse Universiteiten en Hogescholenraad (VLUHR).

Geldigheidsduur deelname starttoetsen

Na de afname van een starttoets ontvangen de deelnemers een attest van deelname. Decretaal is momenteel bepaald dat dit attest van deelname alleen geldig is voor inschrijving in het lopende academiejaar waarin de test wordt afgenomen of in het academiejaar dat start na de afname van de starttoets. Met deze decreetswijziging wordt nu bepaald dat de geldigheidsduur van het deelnameattest niet meer in het decreet zelf wordt opgenomen, maar wel in de instellingsoverschrijdende reglementen m.b.t. de starttoetsen die VLIR en de Vlaamse Hogescholenraad jaarlijks moeten opstellen.

Wetenschappelijk onderzoek als opdracht van Orpheus instituut

Het Orpheus Instituut is een Hoger Instituut voor Schone Kunsten dat jaarlijks wordt betoelaagd door de Vlaamse Regering. Hiervoor wordt een vijfjaarlijkse beheersovereenkomst gesloten. In deze overeenkomst is opgenomen dat het Orpheus Instituut als opdracht onder andere het verrichten van wetenschappelijk onderzoek heeft. Deze opdracht is niet opgenomen in de Codex Hoger Onderwijs, waardoor het instituut niet in aanmerking komt voor de gedeeltelijke vrijstelling van doorstorten van de bedrijfsvoorheffing op de bezoldigingen van haar onderzoekers. Om dezelfde reden komt het Orpheus Instituut ook niet in aanmerking voor de programma's van het FWO. Deze situatie wordt nu geregulariseerd.

Personeel

Versterken van de aanvangsbegeleiding van startende leerkrachten via een inductiejaar

In het Vlaams Regeerakkoord is in hoofdstuk 11.3 "Sterke leraren in elke klas" vastgelegd dat beginnende leraren in hun eerste jaar 20% van hun totale opdracht kunnen besteden aan aanvangsbegeleiding, een soort van inductiejaar dus: "We zorgen ervoor dat startende leraren in het startjaar van tewerkstelling 80% van de opdracht presteren in het kader van les- en andere opdrachten en 20% besteden in het kader van de aanvangsbegeleiding.".

In de Beleidsnota Onderwijs en Vorming 2024–2029 is hierrond in Beleidsveld 1: Kleuter en leerplichtonderwijs onder de strategische doelstelling 4: investeren in sterk onderwijs bij de operationele doelstelling 6: Investeren in leraren, het volgende opgenomen:

"Om de praktijkschok bij startende leraren op te vangen, is een goede voorbereiding in de lerarenopleiding enerzijds en aanvangsbegeleiding anderzijds cruciaal. We versterken en actualiseren het curriculum van de lerarenopleidingen met focus op vakinhoud, vakdidactiek en klasmanagement. We zorgen er tevens voor dat startende leraren in het startjaar van tewerkstelling 80% van de opdracht presteren in het kader van les- en andere opdrachten en 20% besteden in het kader van de aanvangsbegeleiding."

Deze afspraak in het Vlaams Regeerakkoord en de Beleidsnota vertrekt niet van de nood aan werkdrukvermindering van startende leerkrachten, wel van een vastgestelde nood bij veel startende leerkrachten in het basis- en secundair

onderwijs aan meer aanvangsbegeleiding. Alle leerkrachten in het basis- en secundair onderwijs met een tijdelijke aanstelling van bepaalde duur (TABD) worden beschouwd als startende leerkrachten voor wat het recht op inductie betreft. Ook bij de toekenning van het bestaande recht op aanvangsbegeleiding werd al uitgegaan van een aanstelling van bepaalde duur.

We focussen in de eerste plaats op aspecten als klasmanagement en vakdidactiek, maar ook andere aspecten verbonden aan hun aanvangsbegeleiding kunnen in onderling overleg tussen de startende leerkracht en de eerste evaluator opgenomen worden in de schriftelijke overeenkomst waarin diens aanvangsbegeleiding moet worden vastgelegd. Daarbij wordt wel steeds uitgegaan van een verplichte aanwezigheid op school. Het is niet de bedoeling dat deze startende leerkrachten alleen maar klasexterne begeleiding moeten krijgen van hun mentor, wel dat ze kansen krijgen om bijvoorbeeld via klasbezoeken (collegiale visitatie) met ogen en oren te kunnen stelen van meer ervaren collega's, bijvoorbeeld tijdens hun lessen. Op die manier wordt de stress en de praktijkschok verminderd bij de startende leerkrachten en neemt hun zelfvertrouwen toe. Tenslotte moet het ervoor zorgen dat er meteen meer verbinding wordt gecreëerd met het schoolteam.

Decretaal is al een recht op aanvangsbegeleiding ingeschreven voor alle tijdelijke personeelsleden met een contract van bepaalde duur waarvan de duur en de intensiteit onderling moet overeengekomen worden. Scholengemeenschappen – en scholen die niet tot een scholengemeenschap behoren – ontvangen nu voor de inductie van de startende leerkrachten een bijkomende omkadering, namelijk eenheden inductie. De verdeling van het totale aantal aan eenheden, waarvoor een budget van 48,7 miljoen euro is voorzien, zal gebeuren op basis van het aantal starters dat de 3 voorafgaande schooljaren was aangesteld in de scholen en scholengemeenschappen.

Deze nieuwe specifieke vorm van aanvangsbegeleiding die wordt vormgegeven via de aanwending van eenheden inductie komt uiteraard bovenop datgene wat al voorzien is in de eerste paragraaf van artikel 20bis van beide decreten rechtspositie. Die paragraaf is van toepassing in alle ambten en in alle onderwijsniveaus en blijft dus ook gelden voor deze groep startende leerkrachten in het basis- en secundair onderwijs. Dat betekent dat naast de focus op klasmanagement en vakdidactiek of de andere aspecten waar een startende leerkracht naar vraagt en die worden aangereikt via de aanwending van de eenheden inductie, startende leerkrachten in het basis- en secundair onderwijs uiteraard ook hun bestaande rechten en plichten rond aanvangsbegeleiding behouden. Deze algemene en reeds gekende vorm van aanvangsbegeleiding blijft, net als voor alle andere personeelscategorieën, een vorm van professionalisering die als kerntaak bovenop hun "les- of hoofdopdracht" komt.

Binnen het lokaal overleg worden er afspraken gemaakt over de organisatie van de inductie en over de aanwending van de eenheden inductie. Mits er een akkoord is binnen het lokaal overleg worden er criteria vastgelegd om te bepalen voor welke groepen van startende leerkrachten (prioritair) eenheden inductie kunnen worden aangewend waardoor de nodige flexibiliteit voor de toekenning en invulling van de inductie kan worden geboden. Niet iedere startende leerkracht heeft immers eenzelfde voortraject genoten tijdens diens opleiding.

Bovendien kunnen er voor sommige leerkrachten met een aanstelling van bepaalde duur voordien al elders eenheden inductie aangewend zijn of kan iemand ervoor elders al jaren ervaring opgedaan hebben voor de klas. Niet iedere startende leerkracht heeft dus nog (even veel) nood aan begeleiding bij de vakdidactiek en het klasmanagement of bij andere aspecten van diens aanvangsbegeleiding. Een startende leerkracht die in een gesprek met diens eerste evaluator aangeeft nood te hebben aan een inductiejaar, heeft evenwel altijd het recht op een deel van de uren of lestijden inductie tenzij de eenheden inductie op dat ogenblik al uitgeput zijn (zie verder).

Zonder een akkoord binnen het bevoegde lokaal comité over deze aanwendingscriteria moeten de eenheden inductie in verhouding tot hun opdracht evenredig verdeeld worden over alle startende leerkrachten. Een school kan evenwel niet verplicht worden om boven op de toegekende eenheden inductie nog bijkomende omkadering aan te wenden voor inductie, bijvoorbeeld als in de loop van het schooljaar een startende leerkracht een vervanging op zich neemt en de eenheden inductie op dat ogenblik al uitgeput zijn.

Heel wat startende leerkrachten combineren verschillende deeltijdse opdrachten in verschillende scholen. In ieder van die scholen kunnen ze aanspraak maken op deze versterkte vorm van aanvangsbegeleiding.

Omdat heel wat startende leerkrachten in het begin van hun loopbaan tijdelijke aanstellingen hebben die vaak pas aanvangen in de loop van een schooljaar, kan niet met een systeem van uren-leraar, lesuren of lestijden gewerkt worden. Uren-leraar, lesuren of lestijden worden immers op weekbasis voor een volledig schooljaar of voor de rest van het schooljaar toegekend. Gelet op de toename van het aantal startende leerkrachten in de loop van een schooljaar moet er een vorm van omkadering toegekend worden die toelaat dat de duur van een aanstelling van een startende leerkracht mee in rekening wordt genomen bij de aanwending van de omkadering en die toelaat dat er naargelang het moment meer of minder van deze omkadering wordt aangewend. Daarom wordt er gekozen voor eenheden inductie, een vorm van omkadering vergelijkbaar met bijvoorbeeld de vervangingseenheden in het kader van de vervangingen voor korte afwezigheden of met de lesuren cursist in het volwassenenonderwijs.

Bij de aanwending van de eenheden inductie zullen er telkens een aantal eenheden worden aangewend die worden verrekend naar een aanstelling van een startende leerkracht voor een aantal lestijden (basisonderwijs) of lesuren en uren-leraar (secundair onderwijs). Die lestijden en uren vormen immers de basis voor de aanstelling en bezoldiging van het onderwijzend personeel. De omgezette eenheden inductie kunnen niet vacant verklaard worden. Er kan dus ook niet in benoemd worden.

Scholen kunnen ook hun organieke lesomkadering inzetten voor de inductie van de startende leerkrachten als aanvulling op de eenheden inductie die ze ontvangen. Ook hierover worden in het bevoegde lokaal onderhandelingscomité de nodige afspraken gemaakt met respect voor de bestaande principes rond de aanwending van lestijden en uren voor bijzondere pedagogische taken (=BPT). Ook wie een tijd uit onderwijs was, kan op die manier deze vorm van aanvangsbegeleiding krijgen.

Startende leerkrachten die hun tewerkstelling combineren met het volgen van een lerarenopleiding kunnen genieten van zowel deze maatregel inductie als van de lerarenbonus. Beide maatregelen streven immers een ander doel na. Met name zijinstromers zullen gebaat zijn bij een mogelijkheid tot cumulatie van beide maatregelen waardoor hun kansen op een duurzame tewerkstelling in het onderwijs verhoogd worden.

Na twee schooljaren zal deze maatregel geëvalueerd worden met het oog op eventuele bijsturingen na het derde schooljaar.

Terugvorderingen van ten onrechte uitbetaald salaris

In het kader van het vertrouwensbeginsel is vandaag in artikel V.65 van de Codificatie sommige bepalingen een korte termijn bepaald voor het terugvorderen van ten onrechte uitbetaald salaris, zoals dat oorspronkelijk werd ingeschreven in art. 198 van het Onderwijsdecreet-II. Op basis hiervan moet de terugbetaling momenteel in principe worden gevraagd binnen een termijn van twee jaar te rekenen van de eerste januari van het jaar van de betaling.

Met dit voorstel wordt een stap verder gegaan en wordt voorzien dat onterecht uitbetaald salaris niet meer teruggevorderd kan worden na één jaar, te rekenen van de eerste januari van het jaar van de betaling, indien de fout ligt bij de administratie. Er worden wel een aantal voorwaarden aan gekoppeld. In de eerste plaats moet de administratie tijdig in het bezit geweest zijn van alle nodige informatie. Daarnaast zal de administratie, ook wanneer de fout bij haar ligt, nog steeds het onterecht betaald salaris kunnen terugvorderen in de gevallen waarin een personeelslid behoort te weten dat (een deel van) het salaris onterecht werd uitbetaald omdat het de bezoldigde prestaties überhaupt niet heeft geleverd of wanneer het recht had op een vervangende uitkering naar aanleiding van een onderbreking van diens prestaties.

Voor het hoger onderwijs zijn gelijkaardige bepalingen opgenomen in de artikel IV.37 en IV.42 van de Codex Hoger Onderwijs. Ook daar wordt eenzelfde inkorting tot één jaar ingeschreven, te rekenen van de eerste januari van het jaar van de betaling.

Schrappen verplichte uitdiensttreding bij het bereiken van de wettelijke pensioenleeftijd

De voorbije jaren zijn al heel wat initiatieven genomen om personeelsleden langer aan het werk te houden. In de rechtspositieregelingen voor onderwijs staat echter nog altijd dat de aanstelling of benoeming van het personeelslid van rechtswege eindigt op het moment dat het personeelslid de wettelijke pensioenleeftijd bereikt heeft. Deze regeling is niet absoluut. Het bestuur kan op vraag van het personeelslid onder bepaalde voorwaarden de tijdelijke aanstelling of vaste benoeming voor een bepaalde periode verlengen.

Naar analogie met wat in het federale regeerakkoord opgenomen is, wordt de automatische beëindiging van de aanstelling of benoeming op het moment dat het personeelslid de wettelijke pensioenleeftijd bereikt heeft, opgeheven. Daarenboven geldt voor Vlaamse ambtenaren al een gelijkaardige regeling, waardoor er geen automatisch einde komt aan de aanstelling bij het bereiken van de wettelijke pensioenleeftijd.

Voor de onderwijsregelgeving houdt de aanpassing in dat het personeelslid ook na de wettelijke pensioenleeftijd kan verder werken zonder dat het hiervoor de toestemming van het school- of centrumbestuur nodig heeft. Het school- of centrumbestuur krijgt daarbij wel een bijkomende ontslagmogelijkheid voor personeelsleden die de wettelijke pensioenleeftijd bereikt hebben om de dynamiek en vernieuwingen in het personeelsbestand te kunnen behouden.

Inzetbaarheid personeelsleden die uit hun opdracht zijn verwijderd in het kader van moederschapsbescherming

Momenteel verwijdert een directeur of inrichtende macht een personeelslid tijdens de zwangerschap of tijdens de periode van lactatie bij vaststelling van een risico in toepassing van artikel 41 van de arbeidswet van 16 maart 1971 bijna automatisch uit haar opdracht. Daarbij maakt de directeur of inrichtende macht gebruik van artikel 42, 3° van voormelde arbeidswet en wordt vastgesteld dat er weinig tot geen gebruik gemaakt wordt van een tijdelijke aanpassing van de arbeidsomstandigheden of de tijdelijke toekenning van een andere opdracht waarbij het risico dan uitgesloten wordt (punten 1° en 2° van voormeld artikel 42).

Bovendien wordt geen gebruik gemaakt van de huidige regelgeving die is opgenomen in artikel 55quinquies/art. 77quinquies van de decreten rechtspositie omdat er in dat geval geen sprake is van een verlof en er bijgevolg geen recht is op vervanging in de klas. Bij een verwijdering op basis van artikel 42, 3° is het personeelslid met verlof. In de huidige tijden van krapte op de arbeidsmarkt en het lerarentekort waarbij heel wat scholen er niet in slagen vacatures in te vullen, is het onverantwoord om dergelijk potentieel aan arbeidskrachten onbenut te laten.

Daarnaast wenst Medex de aanvragen voor een verlof wegens bedreiging beroepsziekte naar aanleiding van een vaststelling van het risico door de arbeidsarts niet meer te beoordelen. Aangezien Medex de opdracht niet meer wenst uit te voeren en het onderscheid tussen een verwijdering wegens beroepsziekte en verwijdering wegens moederschapsbescherming voor zwangere vrouwen en vrouwen die borstvoeding geven niet in de regelgeving is opgenomen, zal dat onderscheid met ingang van 1 september 2026 niet meer gemaakt worden, zodat enkel nog verwijderd zal worden uit het risico bij moederschapsbescherming conform de bepalingen in de Codex Welzijn.

Om bovenstaande redenen wordt de decretale bepaling over het inzetten van personeelsleden voor wie een risico is vastgesteld tijdens de zwangerschap of borstvoeding aangepast. Die bestaat erin dat de directeur of de inrichtende macht verplicht wordt om een personeelslid waarvoor i.f.v. van een vastgesteld

risico geen andere arbeidsomstandigheden of geen andere opdracht kunnen worden aangeboden, toch bepaalde taken toe te wijzen die toelaatbaar zijn in haar toestand. Die taken zijn voor personeelsleden met een pedagogisch bekwaamheidsbewijs van pedagogisch-ondersteunende aard ten aanzien van andere collega's. Aan andere personeelsleden kunnen administratieve taken worden toegewezen.
De toegewezen taken moeten veilig zijn en in overeenstemming met de welzijnswetgeving. De arbeidsgeneesheer oefent hierbij zijn rol uit.

Tijdens de uitvoering van die andere taken blijft het personeelslid titularis van haar betrekking en wordt zij belast met een niet-organieke betrekking in haar ambt. Daarbij behoudt het personeelslid ook haar salaris en kan zij in haar initiële betrekking worden vervangen.

Transitie internaten

Het decreet van 28 april 2023 over de transitie van personeelsleden van sommige instellingen van Onderwijs naar Welzijn bepaalt dat de salarissen van de personeelsleden in het transitiekader verder worden doorbetaald door de bevoegde dienst van het Vlaams Ministerie van Onderwijs (AGODI). Vervolgens worden deze loonkosten teruggevorderd van de welzijnsvoorzieningen door AGODI. Het artikel wordt op dat punt technisch verduidelijkt.

Omtrent deze uitbetaling en terugvordering dient een overeenkomst te worden opgemaakt tussen de voorziening en het Vlaams Ministerie van Onderwijs. Aan de eerste overeenkomst wordt een minimale looptijd van 5 jaar toegekend. Wanneer er na afloop van de eerste overeenkomst nog vastbenoemden in het transitiekader overblijven, wordt een nieuwe overeenkomst afgesloten. De voormelde procedure wordt verlaten zodat de regeling rechtstreeks voortvloeit uit de regelgeving en niet langer afhankelijk is van overeenkomsten. De regeling blijft gelden totdat het laatste personeelslid uit het transitiekader is gestapt, zoals eerder was afgesproken in functie van de overeenkomsten. Op die manier worden bijkomende administratieve lasten vermeden die het telkens opnieuw moeten afsluiten van overeenkomsten voor zowel AGODI als de scholengroepen met zich meebrengen.

Deze bepaling kadert binnen het nieuwe financiële kader van de internaten, nu welzijnsvoorzieningen. Vanaf 1 september 2023 worden de internaten die in transitie zijn gegaan als welzijnsvoorzieningen gesubsidieerd door Welzijn. De salarissen van de vastbenoemde personeelsleden blijven worden betaald door AGODI, maar vanaf 1 september 2023 wordt de loonkost doorgefactureerd aan de welzijnsvoorzieningen. De factuur wordt vervolgens betaald door de welzijnsvoorzieningen met de subsidies van Welzijn.

Tuchtregeling leerkrachten levensbeschouwelijke vakken

Op 20 maart 2025 oordeelde het Grondwettelijk Hof (arrest 49/2025) dat de bepalingen in de rechtspositieregeling waarbij een tuchtsanctie tegen

leerkrachten levensbeschouwelijke vakken alleen kan als de betrokken levensbeschouwelijke instantie daar vooraf mee instemt, ongrondwettig zijn.

De uitspraak was een antwoord op een prejudiciële vraag van de Raad van State bij de regeling in het decreet rechtspositie voor het personeel van het Gemeenschapsonderwijs (art. 61, §1). Een identieke regeling staat in het decreet rechtspositie voor het personeel van het gesubsidieerd onderwijs (art. 64).

Het Grondwettelijk Hof stelde dat dergelijk absoluut vetorecht in strijd is met het gelijkheidsbeginsel, ook al is het nagestreefde doel – de vrijwaring van de autonomie van geloofsgemeenschappen – legitiem.

De onderliggende reden voor de huidige instemmingsplicht van de betrokken levensbeschouwelijke instantie was inderdaad de bescherming van de leerkrachten tegen willekeurige tuchtmaatregelen en een aantasting van de autonomie van de geloofsgemeenschappen.

Het Grondwettelijk Hof haalt een reeks arresten aan van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens waarin wordt aangegeven dat niet elke daad of verklaring die door een levensbeschouwing wordt gemotiveerd, kan worden beschouwd als een uiting ervan in de zin van het EVRM. Ze verwijst ook naar rechtspraak die aangeeft dat de vrijheid van eredienst niet kan worden aangewend om de waarden en beginselen te ondergraven die aan het EVRM en de Grondwet ten grondslag liggen.

De uitspraak was met andere woorden genuanceerd. Het Hof erkent dat het onderscheid berust op een objectief criterium (leraar levensbeschouwelijke vakken versus leerkrachten niet-levensbeschouwelijke vakken) en dat er een legitiem doel aan ten grondslag ligt (het waarborgen van de organisatorische autonomie van geloofsgemeenschappen). Een volledig gelijke behandeling is dus niet nodig, maar het absolute vetorecht legt te sterk de eindbeslissing bij de levensbeschouwelijke instanties.

Een voorafgaand niet-bindend advies is een optie. Eén van de nadelen hiervan is dat het de duur van de procedure sterk kan verlengen en het vragen opwerpt wat moet gebeuren als de betrokken instantie geen of een laattijdig advies bezorgt. Daarnaast zou het de procedure voor het schoolbestuur verzwaren. Het schoolbestuur wordt dan immers geacht dit advies mee te nemen bij de uiteindelijke tuchtbeslissing. De motiveringsplicht brengt met zich mee dat het schoolbestuur dan zal moeten verantwoorden waarom het eventueel anders beslist dan de levensbeschouwelijke instantie heeft geadviseerd.

Bovendien moet de zorg voor de bescherming van de leraren levensbeschouwelijke vakken niet noodzakelijk via een advies vooraf verzekerd worden. In regel zal een tuchtsanctie immers geen verband houden met de inhoud van het vak aangezien een tuchtstraf enkel kan opgelegd worden naar aanleiding van een schending van één van de in de decreten rechtspositie opgenomen plichten. In dat opzicht is een tuchtzaak voor een leerkracht levensbeschouwelijke vakken niet anders dan voor alle andere personeelsleden. De in de decreten rechtspositie vermelde plichten staan immers los van het vakinhoudelijke en behoren dus tot de relatie werkgever-werknemer.

Voor de evaluatie van de leerkrachten levensbeschouwelijke vakken is er daarentegen wel een link met het vakinhoudelijke. Daarom werd in de evaluatieprocedure een onderscheid gemaakt tussen het vakinhoudelijke, wat tot de autonomie van de geloofsgemeenschappen behoort, en het niet-vakinhoudelijke. Voor wat dat laatste betreft, evalueren de scholen een leerkracht levensbeschouwelijke vakken volledig autonoom. Er is dan ook geen reden waarom een school ook niet volledig autonoom zou kunnen instaan voor de beoordeling van het al dan niet naleven van de plichten en dus voor het al dan niet opleggen van een tuchtstraf.

Indien het personeelslid toch zou argumenteren dat hij is gestraft omwille van een vakinhoudelijke reden, en dat dus de godsdienstvrijheid zou geschonden zijn, kan hij in beroep gaan bij de bevoegde beroepsinstantie in tuchtzaken. Die zal onafhankelijk afwegen of er grond is om de tuchtstraf te vernietigen of te bevestigen. De toetssteen daarbij zal altijd het hoofdstuk "Plichten" zijn, opgenomen in de decreten rechtspositie.

Deze beleidsoptie heeft als voordeel dat ze voor schoolbesturen eenvoudiger en helderder is en aansluit bij de evaluatieregeling van de leerkrachten levensbeschouwelijke vakken. We voorzien wel dat de schoolbesturen de betrokken levensbeschouwelijke instantie op de hoogte moeten stellen indien er een tuchtstraf werd opgelegd aan een leerkracht levensbeschouwelijke vakken.

<u>Overgangsmaatregel concordantie van het ambt van assistent naar praktijkassistent met behoud van de benoeming en van de salarisschaal (rechtspositie personeel hogescholen)</u>

Sinds 1 april 2024 is praktijkassistent een apart ambt binnen de academische opleidingen aan de hogescholen en niet langer een bijzonder soort assistent (functie als assistent). De hogescholen kunnen niet louter alle betrokken personeelsleden die benoemd zijn als assistent een omzetting van benoeming geven naar praktijkassistent. Uit de betalingsgegevens is gebleken dat een aantal benoemde assistenten in het hoger kunstonderwijs via overgangsmaatregel uit het hogescholendecreet nog een andere salarisschaal krijgen dan de gangbare of bijzondere salarisschalen die sinds 1 januari 1996 van toepassing zijn. Om wettelijk zeker te zijn dat deze personeelsleden ook na 1 april 2024 hun oude salarisschaal kunnen behouden, moet dit in een overgangsmaatregel opgenomen worden.

<u>Mogelijkheid tot mutatie van leraar secundair volwassenenonderwijs naar leraar secundair onderwijs en mogelijkheid tot validering van dienstanciënniteit verworven in een wervingsambt in een cvo voor een wervingsambt in een ander onderwijsniveau (rechtspositie personeel)</u>

De beslissing van de Vlaamse Regering om voor bepaalde opleidingen in het volwassenenonderwijs het inschrijvingsgeld te verhogen heeft voor een aantal centra voor volwassenenonderwijs geleid tot een negatieve impact op inschrijvingen van cursisten. Dat heeft tot gevolg dat centra daardoor in die

opleidingen, zoals bv. taalopleidingen, minder cursussen inrichten. En dat heeft natuurlijk ook een impact op de personeelsleden die in die centra werkzaam zijn.

Er worden daarom in dit decreet een aantal ondersteunende maatregelen uitgewerkt waardoor schoolbesturen de mogelijkheid krijgen om op een flexibele wijze personeelsleden uit een cvo aan te stellen in een ander ambt in een ander onderwijsniveau.

Voor vastbenoemde personeelsleden worden er specifieke maatregelen ingeschreven in de decreten rechtspositie van 27 maart 1991 die toelaten dat een schoolbestuur deze personeelsleden in dienst kan nemen via een nieuwe affectatie of mutatie in een ander ambt, weliswaar steeds op voorwaarde dat de personeelsleden akkoord gaan met die nieuwe aanstelling.
Daarbij geldt ook steeds de garantie dat het personeelslid de salarisschaal blijft behouden waar hij of zij recht op had voor het desbetreffende ambt in het centrum voor volwassenenonderwijs, tenzij het personeelslid in het nieuwe ambt van aanstelling op basis van zijn of haar bekwaamheidsbewijs al recht heeft op een gelijke of hogere salarisschaal.

In eerste instantie mikt de maatregel op een nieuwe affectatie of op een mutatie van leraren secundair volwassenenonderwijs naar leraar in het gewoon en buitengewoon secundair onderwijs.

Vermits een daling van het aantal inschrijvingen uiteindelijk ook impact zal hebben op de globale omkadering van een centrum voor volwassenenonderwijs, dus niet enkel op het aantal leraarsuren maar ook op de puntenenveloppe voor het bestuurspersoneel en het ondersteunend personeel – wordt ook voor deze ambten de mogelijkheid tot een nieuwe affectatie of mutatie in een ander ambt in een ander onderwijsniveau voorzien.

Deze maatregelen worden ingeschreven als een tijdelijke maatregel die van kracht zal zijn gedurende vijf schooljaren, nl. van het schooljaar 2026-2027 tot en met het schooljaar 2030-2031. De tijdelijkheid van de maatregel laat toe na te gaan wat de feitelijke impact van de voormelde verhoging van het inschrijvingsgeld op de financiering van de centra voor volwassenenonderwijs daadwerkelijk zal zijn. Op basis van die impact kan dan worden nagegaan of de maatregel al of niet moet worden verlengd.

Voor tijdelijke personeelsleden wordt de mogelijkheid ingeschreven voor een schoolbestuur om de dienstanciënniteit die een tijdelijk personeelslid heeft opgebouwd in een wervingsambt in een centrum voor volwassenenonderwijs te valideren als dienstanciënniteit voor een wervingsambt in een ander onderwijsniveau. Dit biedt het tijdelijke personeelslid bij aanwerving het perspectief op een snellere verwerving van bepaalde statutaire rechten in het ambt in kwestie en zo dus sneller uitzicht op een stabiele loopbaan in dat ambt.

<u>Ontslag om dringende redenen - universiteiten</u>

In het niet-universitair onderwijs bestaat nu al de mogelijkheid van een ontslag om dringende redenen voor alle of voor bepaalde personeelscategorieën. Deze mogelijkheid wordt nu ook voor de universiteiten ingevoerd.

Herinvoeren benoemingsgrens voor het onderwijzend personeel van de Hogere Zeevaartschool

De Hogere Zeevaartschool wordt opnieuw toegevoegd aan de benoemingsgrens van 72% voor het onderwijzend personeel. Het gaat om dezelfde toevoeging als deze die in onderwijsdecreet XXIII van 19 juli 2013 opgenomen was.

Impactanalyse

Kind- en jongereneffectrapport (JoKER)

De memorie van toelichting bij het ontwerp van decreet werd bezorgd aan het Departement Cultuur, Jeugd en Media, voor nazicht van de hiernavolgende JoKER-elementen. Het JoKER advies werd verleend op 7 november 2026.

De technische bepalingen zijn niet onderhevig aan de JoKER-verplichting.

Voor de meer inhoudelijke maatregelen worden de volgende JoKER-elementen meegegeven.

Verbod op sponsoring en mededelingen die rechtstreeks of onrechtstreeks tot doel hebben de verkoop van producten of diensten te bevorderen die betrekking hebben op betalende bijlessen (basisonderwijs, secundair onderwijs en deeltijds kunstonderwijs)

Vertrekkend vanuit de verantwoordelijkheid voor remediëring die elke school maximaal moet invullen, wil de overheid verbieden dat leerlingen vanuit de school en de academie worden toegeleid naar betalende bijlessen. De overheid expliciteert met het verbod ook dat doorverwijzing vanwege de school onverenigbaar is met het streven naar gelijke onderwijskansen voor leerlingen. Het kan nooit de bedoeling zijn om door tussenkomst van de school leerlingen op kosten te jagen via betalende bijlessen.

Toekenning van extra werkingsmiddelen voor de duurste opleidingen in het tso, bso en kso, om de schoolfactuur te beperken

De schoolfactuur voor leerlingen in de duurste structuuronderdelen in het tso, bso en kso zal verlagen. Enerzijds wordt de kost van deze dure opleidingen voor de leerlingen en hun gezinnen verminderd en anderzijds zullen de aantrekkelijkheid en de toegankelijkheid van deze opleidingen verhogen. Op die

manier werkt de overheid ook aan meer gelijke onderwijskansen omdat financiële overwegingen leerlingen niet meer ervan moeten weerhouden om deze of gene studiekeuze te maken. Het Regeerakkoord van de Vlaamse Regering 2024-2029 en de Beleidsnota 2024–2029 Onderwijs en Vorming benadrukten dat de toekenning van werkingsmiddelen aan scholen met dure tso-, bso- en kso-opleidingen een impact op de schoolfactuur moet hebben.

Leerlingenvervoer buitengewoon onderwijs

Het betreft een maatregel die impact heeft op leerlingen van het buitengewoon basis- en secundair onderwijs. Het recht op vervoer is sterk gelinkt aan het recht op onderwijs. Hoewel er onvoldoende objectieve data bestaan m.b.t. busrittijden, kan op basis van het aantal klachten bij diverse fora, geconcludeerd worden dat te veel leerlingen nog dagelijks worden geconfronteerd met te lange busritten. In de pilootregio's wordt aangetoond dat hun werking een positieve impact heeft op de verplaatsingstijd van de leerlingen. Die werking wordt met dit initiatief verlengd. De pilootregio's gaan de volgende jaren een aantal principes uittesten en evalueren die onderdeel kunnen vormen van een Vlaanderenbrede hervorming van het leerlingenvervoer die élke leerling van het buitengewoon onderwijs ten goede komt.

Het alternatief – het stopzetten van de werking van de pilootregio's – zou ertoe leiden dat die regio's moeten terugvallen op de bestaande regelgeving en de good practices dus niet kunnen continueren en dat slechts in beperkte mate nieuwe maatregelen kunnen worden doorgevoerd. Het concrete gevolg hiervan is dat de leerlingen die onderwijs volgen in de pilootregio's niet langer de gepaste ondersteuning zullen genieten. Het is immers zo dat in Vlaanderen de inschrijving in de dichtstbijzijnde school voor buitengewoon onderwijs met het passende onderwijsaanbod, automatisch een recht op leerlingenvervoer genereert, wat niet altijd de optimale vervoerswijze is. In de pilootregio's kan van dit standaardrecht afgeweken worden en kan een meer gepaste vorm van mobiliteitsondersteuning aangeboden worden. Deze ondersteuning wordt toegekend in overleg met de school, de kinderen en hun ouders. Bovendien zou door het stopzetten van de pilootregio's waardevolle nieuwe informatie, die noodzakelijk is voor de Vlaanderenbrede hervorming, dreigen verloren te gaan. De werking van de pilootprojecten zal door de administratie worden gemonitord a.d.h.v. een aantal gerichte indicatoren.

Huisonderwijs Oekraïne

Met deze maatregel wordt de integratie van kinderen op de vlucht uit Oekraïne en de controle op huisonderwijs versterkt. De principes van de uitzonderingen op de regels van huisonderwijs zijn immers achterhaald (met name een korte oorlog met tijdelijk verblijf) waardoor de doelstelling van de nuloptie ook achterhaald is. Het doel van de nuloptie was het creëren van mogelijkheden van kinderen op de vlucht uit Oekraïne om het Oekraïens curriculum te blijven volgen zodat ze na de oorlog bij een snelle terugkeer hun onderwijsloopbaan in Oekraïne kunnen verderzetten. Die doelstelling komt niet meer overeen met de realiteit.

Het opheffen van deze uitzonderingen heeft als doelstelling om kinderen op de vlucht uit Oekraïense die al langer in België verblijven aan dezelfde voorwaarden

te laten voldoen als andere kinderen. De doelstelling is dus de garantie van een kwaliteitsvol onderwijs en het behalen van Vlaamse onderwijskwalificaties die nodig zijn voor de verdere integratie in Vlaanderen.

De uitzonderingen op huisonderwijs worden beperkt tot kinderen die bij de start van het schooljaar minder dan één jaar geleden voor het eerst gedomicilieerd waren in België en tot jongeren die voor 1 januari 2027 12 jaar (voor het basisonderwijs) of 16 jaar (voor het secundair onderwijs) of ouder zijn. Zo wordt rekening gehouden met jongeren waarvan de kans groot is dat ze slechts een beperkte periode in België zullen verblijven en wordt voorzien ineen overgangsregeling voor jongeren die reeds langer het Oekraïens curriculum in huisonderwijs volgen. Van hen kan immers niet verwacht worden dat ze onmiddellijk zullen slagen voor de examencommissies.

Procedure permanent onderwijs aan huis

Voor ouders en leerlingen betekent deze nieuwe procedure dat ze laag-drempeliger toegang gaan krijgen tot permanent onderwijs aan huis via een lokale school en CLB, die ook een betere inschatting kan maken van de situatie en de noden van de leerling dan een desk-analyse bij de onderwijsinspectie.

Beperking van de maximumleeftijd voor leerlingen gewoon secundair onderwijs

Het feit dat de klassenraad voortaan beslist of een 19-jarige kan worden toegelaten tot de eerste en tweede graad van het gewoon secundair onderwijs, heeft geen impact op minderjarige leerlingen. Gezien de lange tijd die deze leerlingen nog nodig hebben om het secundair onderwijs met succes te voltooien, kan het meer aangewezen zijn dat zij gebruik maken van de mogelijkheden in het volwassenonderwijs.

Verplichte deelname aan peiling kleuteronderwijs en internationaal vergelijkend onderzoek (BAO en SO)

Het effect voor kinderen is volledig positief. Er zal een scherper zicht zijn op de mate waarin het onderwijs in Vlaanderen hen de minimumdoelen bijbrengt en hoe de Vlaamse leerlingen presteren in vergelijking met leerlingen uit andere landen.

Evaluatie in het gewoon kleuteronderwijs en toelating tot het gewoon lager onderwijs

Door in te voeren dat kleuters enkel kunnen starten als ze het kleuteronderwijs met vrucht beëindigd hebben en dus voldoende bagage hebben om in het lager onderwijs te kunnen starten, worden de rechten van kinderen verbeterd.

Zo is er de garantie dat elk kind aansluit bij het niveau dat bij hem of haar past. Als de leerling nog niet klaar is voor het lager onderwijs, kan hij tegengehouden

worden. Dit is een verbetering ten opzichte van de nuloptie. In de nuloptie is het nu zo dat leerlingen enkel kunnen worden tegengehouden als ze minder dan 290 halve dagen daadwerkelijk aanwezig waren. In de huidige situatie is het dus zo dat kinderen die meer dan 290 halve dagen aanwezig waren door hun ouders kunnen worden ingeschreven in het lager onderwijs, ook al is overduidelijk dat die kinderen daar nog niet klaar voor zijn. Dit is een onwenselijke situatie. Daarom is er geopteerd voor de gekozen optie. Alleen leerlingen die de doelen uit het leerplan die de te bereiken minimumdoelen beogen, in voldoende mate hebben bereikt en de doelen uit het leerplan die de na te streven minimumdoelen, vermeld in artikel 44, §1, 2°, beogen, hebben nagestreefd, kunnen met vrucht het kleuteronderwijs beëindigen en doorstromen naar het lager onderwijs. Zo wordt gegarandeerd dat alle kinderen klaar zijn voor het lager onderwijs.

De evaluatiebeslissingen zullen worden geregistreerd in de databanken van de Vlaamse overheid. Daar worden nu al de leerlingenkenmerken van leerlingen (onder meer onderwijskansarmoede-indicatoren) en de aan- en afwezigheden van leerlingen geregistreerd. Zo kan de overheid opvolgen en monitoren welke kleuters negatieve evaluatiebeslissingen krijgen en wat hun profiel is.

Decretale rechtsgrond voor toekenning van middelen in het kader van de proeftuin pioniersscholen

De evolutie naar meer inclusief onderwijs moet de kwaliteit van het onderwijs voor alle leerlingen ten goede komen en moet in het bijzonder bijdragen tot een meer kwaliteitsvol en nabij aanbod voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften. De *pioniersscholen* zullen inzicht verwerven in de wijze waarop meer inclusief en kwaliteitsvol onderwijs kan gerealiseerd worden voor leerlingen met en zonder specifieke onderwijsbehoeften in één school. De pioniersscholen zullen via lerende netwerken ook andere scholen inspireren en versterken om geleidelijk de evolutie te maken naar meer inclusief onderwijs, wat ook de leerlingen van die scholen ten goede zal komen. Op basis van de bevindingen in de proeftuin pioniersscholen zullen vervolgens Vlaanderen breed maatregelen genomen worden om in alle scholen en voor alle leerlingen meer inclusief en kwaliteitsvol onderwijs te realiseren.

Versterken aanvangsbegeleiding startende leraren via een inductiejaar

Het voorzien in extra aanvangsbegeleiding voor startende leerkrachten komt de betrokken leerkrachten en de kwaliteit van het onderwijs aan hun leerlingen ten goede.

Bovendien moet het ervoor zorgen dat de retentiegraad stijgt van de beginnende leerkrachten wat ten goede moet komen aan de strijd tegen het lerarentekort. Dat moet ervoor zorgen dat scholen in het basis- en secundair onderwijs er makkelijker in slagen om vacatures van leraren sneller en makkelijker in te vullen, waardoor ze ervoor kunnen zorgen dat het recht op onderwijs van de betrokken leerlingen gegarandeerd wordt.

Door het heersende lerarentekort slagen scholen er immers niet altijd in om hun lesomkadering volledig en optimaal aan te wenden. Ze vinden moelijk(er) geschikte kandidaten om vacatures in te vullen. Als een onderwijsinstelling deze betrekkingen niet kan invullen, betekent dit dat de leerlingen van de desbetreffende klassen eventueel toegevoegd worden aan een andere klas, ofwel geen les krijgen en in studie moeten zitten of in uiterste nood zelfs gevraagd wordt om thuis te blijven. Dit brengt hun recht op kwaliteitsvol onderwijs in het gedrang.

Implementatie

Bij de implementatie gebeurt de communicatie:

– via wijzigingen in diverse omzendbrieven;
– via communicatiekanalen die doelgroepgericht en per onderwijsniveau info verspreiden (bijvoorbeeld een nieuwsbrief over schoolbeleid en regelgeving).

Handhaving en toezicht: het Agentschap voor Onderwijsdiensten, het Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen, de onderwijsinspectie en de regeringscommissarissen houden toezicht op de naleving van de verschillende maatregelen in dit ontwerp van decreet.

Dit decreet treedt in werking op 1 september 2026. Afwijkende inwerkingtredingen worden opgenomen in de artikelsgewijze toelichting van het betrokken artikel. Bij terugwerkende kracht wordt telkens een motivering meegegeven.

C. Totstandkomingsprocedure

Dit voorontwerp van decreet werd principieel goedgekeurd op de zitting van de **Vlaamse Regering van 19 december** 2025 (VR 2025 1912 DOC.1226-1, VR 2025 1912 DOC.1226-2, VR 2025 1912 DOC.1226-3, VR 2025 1912 DOC.1226-4 en VR 2025 1912 DOC.1226-5) met het oog op de adviesaanvraag bij de VTC, de SERV en de VLOR en met het oog op de onderhandelingen met de sociale partners.

De **VTC** bracht een advies uit op 13 januari 2026 (advies wetgeving VTC nr. 2026/012 van 13 januari 2026).

De **SERV** bracht een advies uit op 26 januari 2026.

De **VLOR** bracht een advies uit op 29 januari 2026.

De **onderhandelingen** met de verschillende sociale partners, afgerond op 17 februari 2026, hebben geleid tot de volgende protocollen:

- Protocol nr. 285 houdende de conclusies van de onderhandelingen die gevoerd werden in de gemeenschappelijke vergadering van sectorcomité x, onderwijs (Vlaamse Gemeenschap), comité voor de provinciale en plaatselijke overheidsdiensten, afdeling 2, onderafdeling "Vlaamse Gemeenschap" en overkoepelend onderhandelingscomité vrij gesubsidieerd onderwijs (20/02/2026);
- Protocol nr. 154 houdende de conclusies van de onderhandelingen die gevoerd werden in de vergaderingen van het Vlaams onderhandelingscomité voor de basiseducatie (20/02/2026).
- Protocol nr. 151 houdende de conclusies van de onderhandelingen die gevoerd werden in de vergadering van het Vlaams onderhandelingscomité voor het Hoger Onderwijs en het Universitair Ziekenhuis Gent (20/02/2026).

Hierna volgt een overzicht van de inhoudelijke aanpassingen aan het voorontwerp van decreet en bijbehorende memorie van toelichting, ten opzichte van de versie goedgekeurd op de Vlaamse Regering van 19 december 2025.

Tijdens/ten gevolge de onderhandelingen met de sociale partners werden volgende thema's volledig uit het voorontwerp geschrapt:

- medisch pensioen: alle artikelen die het gevolg zijn van de afschaffing van het medisch pensioen op federaal niveau werden verwijderd, aangezien de voorziene ingangsdatum van de federale maatregelen, nl. 1 januari 2026, werd uitgesteld. De nieuwe datum van inwerkingtreding is nog niet bekend. Om geen voorafname te doen op de aangekondigde maatregelen, zijn deze artikelen geschrapt.

- berekening omkadering CLB bij overdracht van onderwijsbevoegdheid naar ander net: zie hierna bij VLOR-advies.

Eveneens **tijdens/ten gevolge van de onderhandelingen** werden er inhoudelijke en verduidelijkende aanpassingen aangebracht aan de artikelen en/of de bijbehorende memorie van toelichting m.b.t. volgende thema's:

- Inductie:
  Er is verduidelijkt dat een startende leerkracht maximum 20% van diens opdracht kan vrijgesteld worden.
  Naast een focus op klasmanagement en vakdidactiek, is nu voorzien dat een personeelslid ook kan aangeven nood te hebben aan andere aspecten verbonden aan diens aanvangsbegeleiding. Daarbij wordt altijd uitgegaan van een verplichte aanwezigheid op school.
  Scholen kunnen lokaal enkel lokale aanwendingscriteria vastleggen mits een voorafgaand akkoord in het bevoegd lokaal comité. Zelfs met een akkoord kan iedere startende leerkracht eisen dat hij voor een deel van diens opdracht vrijgesteld wordt om meer aandacht te kunnen besteden

aan diens aanvangsbegeleiding. Indien er lokaal geen akkoord wordt gevonden over aanwendingscriteria, moeten de middelen inductie verdeeld worden over alle startende leerkrachten in functie van hun opdracht.
Er wordt benadrukt dat alle leerkrachten met een aanstelling van bepaalde duur beschouwd worden als "startende leerkrachten". Scholen kunnen evenwel nooit verplicht worden om bovenop hun eenheden inductie nog andere omkadering aan te wenden voor dit doel.

- Moederschapsbescherming:
  De artikelen met betrekking tot het inzetten van zwangere personeelsleden die een risico lopen tijdens de moederschapsbescherming werden aangepast met betrekking tot de inzetbaarheid van de personeelsleden.
  Om al te grote verplaatsingen te vermijden, is toegevoegd dat in geval van tewerkstelling in een andere instelling de afstand tot die instelling nooit meer dan 25 kilometer mag bedragen t.o.v. de instelling waar het personeelslid is aangesteld. Het personeelslid kan zelf wel akkoord gaan om over een grotere afstand ingezet te worden.
  Personeelsleden van een centrum voor volwassenenonderwijs en een centrum voor basiseducatie worden altijd in hetzelfde centrum met pedagogische of administratieve taken belast en daarbij geldt eveneens dat de verplaatsing naar een andere plaats van tewerkstelling nooit meer dan 25 km mag bedragen.

- Verplicht ontslag bij pensioengerechtigde leeftijd:
  De 'kennisgeving tegen ontvangstbewijs' is geschrapt in de decreten rechtspositie personeelsleden gemeenschapsonderwijs en gesubsidieerd onderwijs.
  De regeling over het beëindigen van de tewerkstelling bij het bereiken van de wettelijke pensioenleeftijd in het hoger onderwijs is herwerkt.

- Tucht levensbeschouwelijke vakken:
  Op vraag van de erkende instanties voor de levensbeschouwelijke vakken is voorzien dat de scholen de betrokken levensbeschouwelijke instantie op de hoogte brengen van een tuchtstraf.

- Meenemen dienstanciënniteit uit CVO:
  Verduidelijking dat het al dan niet meetellen moet meegedeeld worden bij de aanstelling.

- Permanent onderwijs aan huis:
  Er is aangepast dat de aanvraag voor POAH voor leerlingen die al ingeschreven zijn in een school gericht kan worden aan het begeleidende CLB van de school van het kind, voor leerlingen die nog niet zijn ingeschreven kan de vraag gericht worden aan het CLB van een onderwijsnet naar keuze, het dichtst gelegen bij de woonplaats van de leerling.
  Er is een aanpassing van de beslissingstermijn van 30 kalenderdagen (zaterdagen/zondagen/feestdagen en vakantieperiodes niet meegerekend)

naar 60 kalenderdagen (met inbegrip van zaterdagen/zondagen/feestdagen en vakantieperiodes).
In de memorie van toelichting is verduidelijkt dat de leerling aan wie permanent onderwijs aan huis is toegekend een onverkort recht op inschrijving heeft in de school waar de leerling als leerling met permanent onderwijs aan huis is ingeschreven en niet in om in het even welke school.
Er is een verduidelijking over de dossiers waarin permanent onderwijs aan huis al eerder werd toegekend voor 1 september 2026 en de mate waarin de toekenning van het recht in die dossiers doorloopt na 1 september 2026. Indien de toegekende periode afloopt op het einde van het schooljaar 2026-2027, kan de periode door het CLB verlengd worden met maximaal 1 schooljaar binnen hetzelfde onderwijsniveau.
In de algemene toelichting van de memorie werd een passage toegevoegd om meer duidelijkheid te verschaffen met betrekking tot de overgang van Zorgpunt naar CLB en de dossiers die nog zullen binnenkomen bij Zorgpunt.
Aangezien de nieuwe procedure pas in werking treedt op 1 september, zal Zorgpunt binnen de Onderwijsinspectie de aanvragen voor permanent onderwijs aan huis voor het schooljaar 2026-2027 die zij ontvangt voor haar laatste zitting voor de start van het schooljaar 2026-2027, beoordelen.

- GOK-evaluatie:
  De termijn tussen de eerste en tweede evaluatie (en daaropvolgende evaluaties tot de volledige middelen hersteld zijn) is opgetrokken van 90 naar 180 dagen.

- Betaalde bijlessen:
  Om tegemoet te komen aan de bezorgdheden over de wijziging waarin de woorden "kennelijk niet onverenigbaar" eerst vervangen waren door het woord "verenigbaar", is de oorspronkelijke formulering behouden.
  In de memorie van toelichting is verduidelijkt dat therapeutische tussenkomsten niet onder de bepaling m.b.t. betalende bijlessen vallen.

- Evaluatie kleuteronderwijs en overgang kleuteronderwijs naar lager onderwijs:
  In het artikel over het verlengd verblijf in het kleuteronderwijs is verduidelijkt welke leerlingen er nog één jaar verlengd in het gewoon kleuteronderwijs kunnen blijven.
  Bij de evaluatie op het einde van het gewoon kleuteronderwijs is verduidelijkt dat voor leerlingen met een IAC-verslag de klassenraad een beslissing neemt over de doorstroom in functie van het IAC.
  Er wordt voorzien in een overcapaciteitsgroep in het lager onderwijs van de school waar de kleuter het voorafgaande schooljaar ingeschreven was.
  Kleuters die het kleuteronderwijs met vrucht beëindigd hebben, kunnen zich onder ontbindende voorwaarde inschrijven in een andere school voor het kleuteronderwijs. Als die kleuterschool dan toch op basis van de toelatingsvoorwaarden de kleuter weigert, kan de kleuter terugkeren naar het lager onderwijs van de school waar hij of zij het kleuteronderwijs volgde.

- Extra middelen tso/bso/kso:
  De term maatschappelijke waardering is aangepast naar maatschappelijke relevantie.

- Leerlingenvervoer:
  Er komt een vernieuwde pilootfase waarbij in de pilootregio's vanaf 2026-2027 opnieuw geëxperimenteerd kan worden met nieuwe maatregelen.

Tijdens de onderhandelingen werden vanuit de overheid nieuwe artikelen ingeschoven m.b.t. volgende thema's:

- rechtsgrond voor beroep tegen beslissing m.b.t. leerplannen (voor BAO, SO, VO en DKO);
- aanpassing van de overgangsmaatregel voor de uitdovende opleiding HBO5 verpleegkunde (SO/HO);
- opname geldigheidsduur starttoets in de instellingsoverschrijdende reglementen (HO);
- opname van wetenschappelijk onderzoek als opdracht van het Orpheus Instituut (HO);
- invoeren van de mogelijkheid van een ontslag om dringende redenen voor de universiteiten (HO).

Ten gevolge het VTC-advies werden er aanpassingen aangebracht aan de artikelen en/of de bijbehorende memorie van toelichting m.b.t. volgende thema's.

De VTC merkte op dat in het voorontwerp de scholen, de hogescholen en de associaties aangewezen worden als gezamenlijke verwerkingsverantwoordelijken voor de studiebewijzen die toelating geven tot een graduaats- of bacheloropleiding. De VTC vroeg om de memorie aan te vullen en te verduidelijken waarom er sprake is van gezamenlijke verwerkingsverantwoordelijken. De memorie werd in dit opzicht aangepast.
Ook is In opvolging van het advies van de VTC in het decreet toegevoegd dat de hogescholen en universiteiten, op grond van een taak van algemeen belang, als verwerkingsverantwoordelijke optreden voor het verwerken van de gegevens voor de toetsing van de algemene toelatingsvoorwaarden tot een opleiding van het hoger beroepsonderwijs of een bacheloropleiding. Tevens wordt de bewaartermijn van de gegevens verduidelijkt.

In opvolging van het advies van de VTC werd in het voorontwerp van decreet aangevuld dat de hogeronderwijsinstelling optreedt als verwerkingsverantwoordelijke voor de gegevens die in het kader van meldingen van grensoverschrijdend gedrag ingevoerd worden in het centraal register. Tevens wordt een verantwoording van de bewaartermijnen van die gegevens toegevoegd aan de memorie van toelichting.
De VTC gaf als aanbeveling om in het decreet aan te geven wie er nog toegang zal krijgen tot de gegevens van het centraal register op basis van het verdere verloop van de procedure, zoals de tuchtinstantie. De ontvangers zijn echter enkel de personen die vermeld worden in het decreet. Een melding staat niet gelijk aan het openen van een tuchtonderzoek, en de personen die betrokken

worden in het kader van tucht krijgen geen toegang tot het centraal register. Zij krijgen enkel toegang tot de gegevens die opgenomen worden in het tuchtdossier.

Naast voormelde inhoudelijke aanpassingen en verduidelijkingen ten gevolge onderhandelingen en VTC-advies werden in enkele artikelen ook nog louter technische, layoutmatige en typografische correcties aangebracht en werden bijkomende wetgevingstechnische adviezen verwerkt. Ook in bijlage 2 werd een louter technische correctie aangebracht.

Het SERV advies en het **VLOR advies** leidden niet tot bijkomende aanpassingen van het decreet t.o.v. de aanpassingen al voorgesteld tijdens en ten gevolge van de onderhandelingen. Hierna volgt een reactie op de opmerkingen van VLOR en SERV.

Verbod op promotie betaalde bijlessen (VLOR en SERV)

De VLOR onderschrijft de maatregel maar heeft vragen bij de formulering die volgens de VLOR enerzijds vergaand, maar anderzijds ook onduidelijk is. De SERV wijst erop dat het belangrijk is dat leerachterstand, bijv. door een tekort aan leraren vermeden wordt, zo niet is het begrijpelijk dat ouders in betalende bijlessen een oplossing zien.

De formulering werd naar aanleiding van de onderhandelingen aangepast en de memorie werd verduidelijkt (zie hoger). Het artikel herinnert aan de kernopdracht van de school, die maximaal zelf alles in het werk moet stellen om leerlingen de onderwijsdoelen te doen behalen.
Aan de memorie van toelichting werd ter verduidelijking ook toegevoegd dat therapeutische tussenkomsten (zoals kinesitherapie of logopedie) niet beoogd worden door deze regelgeving.

Pioniersscholen (VLOR en SERV)

De VLOR vraagt om snel werk te maken van de verdere regelgeving en wijst op de andere werking voor pioniersscholen dan voor inspiratiescholen, waar er een contingent per onderwijsverstrekker is. Bij de selectie wenst de VLOR ook voldoende diverse (begin)situaties en een regionale spreiding.
De SERV vindt werken met proeftuinen een goede beleidskeuze. De SERV wijst er wel op de criteria die voorgesteld worden mogelijks een voorafname zijn op wat uit de lopende Staten-Generaal en de adviezen van de strategische adviesraden op de consultatienota 'Scholen voor iedereen' kan komen.

Voor de pioniersscholen kan er rekening gehouden worden met een spreiding over de onderwijsnetten maar wordt er geen contingent per net bepaald, omdat het van belang is om ook met een reeks andere factoren rekening te houden om op verschillende vlakken diversiteit te voorzien in de groep pioniersscholen, bijv. - zoals de VLOR aangeeft - op vlak van beginsituaties en regionale spreiding, alsook op vlak van onderwijsniveau en het betrokken aanbod van verschillende types en opleidingsvormen van buitengewoon onderwijs.

Het traject voor de pioniersscholen loopt inderdaad parallel aan de Staten-Generaal en de adviezen op de consultatienota. Dit is echter in onvermijdelijk als de pioniersscholen willen kunnen starten vanaf schooljaar 2026-2027.

Versterking TSO/BSO/SO (VLOR en SERV)

De VLOR vraagt om enkel de kostprijs als criterium te gebruiken bij het bepalen van de extra financiering.
M.b.t. de opmaak van de lijst van praktijkgerichte opleidingen wil de SERV 1° een doelgerichte inzet van de extra middelen zodat de kost tot op het niveau van de leerlingen daalt, 2° duidelijkheid over 'maatschappelijke waardering' en 3° dat het advies van de arbeidsmarktpartners ingewonnen wordt. De SERV kijkt ook uit naar de resultaten van het onderzoek 'Kostenbeheersing in het bso, tso en kso'.

Voor de overheid staat de aandacht voor de kost voor leerlingen voorop als doelstelling, zodat met bijkomende middelen de financiële participatiedrempels weggewerkt kunnen worden. Evenwel wil de overheid de budgetten niet zomaar verdelen over opleidingen enkel en alleen omdat ze vandaag de hoogste schoolfactuur aanrekenen. Daarom werden twee criteria opgenomen waarmee een selectie binnen het opleidingsaanbod zal worden gemaakt, met name:
- de doorstroomkansen naar de arbeidsmarkt of naar het hoger onderwijs (toekomstperspectief van deze opleidingen);
- maatschappelijke relevantie (waarmee ingespeeld kan worden op prioriteiten over opleidingen (STEM, knelpuntberoepen,….).

De concretisering maakt deel uit van een regelgevend proces, waarbij gekeken wordt hoe de arbeidsmarktpartners te betrekken.

Ouderbetrokkenheid (VLOR)

De VLOR maakt zich zorgen dat de stem van de ouders onvoldoende vertegenwoordigd zal zijn en ziet de installatie van één ouderkoepel ingaan tegen de vrijheid van onderwijs en van vereniging.

Doelstelling 3 in de beheersovereenkomst bepaalt expliciet dat het aanspreekpunt de mening van ouders kenbaar maakt en hun belangen behartigt in diverse overlegorganen, waaronder de VLOR. Het aanspreekpunt vertegenwoordigt ouders van leerlingen uit alle onderwijsnetten en de Vlaamse ouderkoepel is bovendien opgericht door samenwerking tussen de drie vroegere ouderkoepelverenigingen.
De hervorming van de financiering van ouderkoepelverenigingen gebeurt in overeenstemming met het Vlaams Regeerakkoord. Naar analogie met de leerlingenvertegenwoordiging (de Scholierenkoepel) wordt één aanspreekpunt gefinancierd waarmee de Vlaamse overheid een beheersovereenkomst kan afsluiten. Dit beperkt de vrijheid van onderwijs en het initiatief tot verenigen niet: de ouderkoepelverenigingen zijn niet de inrichters van het onderwijs. Ouders kunnen zich verder vrij organiseren, maar de Vlaamse overheid voorziet voortaan financiering voor één aanspreekpunt met een duidelijk afgebakende opdracht.

Examencommissie (VLOR)

De VLOR benadrukt dat een diploma via de examencommissie gelijkwaardig moet zijn aan een diploma uit het reguliere onderwijs.

De Examencommissie secundair onderwijs reikt van rechtswege studiebewijzen uit die gelijkwaardig zijn aan de studiebewijzen van het regulier secundair onderwijs. Hiertoe organiseert ze examens en evalueert ze summatief. Een beperkt aantal doelen kunnen, gezien de context van de Examencommissie, onvoldoende valide geëvalueerd worden via summatieve toetsing. Het gaat om doelen die vooral in een schoolse context kunnen gerealiseerd worden en daar vaak via permanente evaluatie of procesevaluatie getoetst worden. Concreet betreft het doelen verbonden aan lichamelijke opvoeding en doelen die bijvoorbeeld vragen om een interactie, een proces bijv. 'de leerlingen gaan respectvol en constructief met anderen in interactie rekening houdend met elkaars grenzen'. Via een uitvoeringsbesluit zal het de Vlaamse Regering zijn die beslist over de afwijkende doelen. In het verleden werden er reeds gelijkaardige precedenten goedgekeurd voor bijvoorbeeld duaal leren, de Vlaamse gebarentaal.

Permanent onderwijs aan huis (VLOR)

De VLOR concludeert, vanuit een aantal punctuele bemerkingen, dat er best eerst een grondig debat over POAH gevoerd wordt, om pas daarna te kijken naar wie de rol kan opnemen, waarbij voldoende capaciteit en een gelijke aanpak voor Vlaanderen belangrijke voorwaarden zijn. De VLOR vraagt ook de procedure te vereenvoudigen waarbij rekening gehouden wordt met de capaciteitsproblematiek. In afwachting vraagt de VLOR de huidige procedure te behouden en het Zorgpunt van de Onderwijsinspectie verder de opdracht te laten uitoefenen.

Het feit dat de opdracht nu bij CLB wordt gelegd sluit een verder grondig debat over POAH niet uit.
Dergelijk debat zal evenwel in een ruimer kader dienen te gebeuren, o.a. ook binnen de evolutie naar scholen voor iedereen, en zal dus een langere tijdsperiode bestrijken. Dit betekent niet dat er nu geen optimalisering mogelijk is.
De verschuiving van de opdracht van Zorgpunt naar CLB brengt de beslissing korter bij (de context van) de leerling. CLB's waren tot nu toe ook al betrokken op dergelijke trajecten, alleen moet CLB nu hieromtrent ook een beslissing nemen.
Wat de werkdruk naar CLB toe betreft, kan gewezen worden op de evaluatie en monitoring die bijkomend voorzien is.
Het onverkort recht op inschrijving waarvan de VLOR gewag maakt, geldt niet in eender welke school die eerder nog niet in beeld was, maar geldt enkel in die school waar de leerling als POAH-leerling is ingeschreven. Om hieromtrent misinterpretaties te vermijden, is dit verduidelijkt.
De criteria worden verder geconcretiseerd via besluit van de Vlaamse Regering. Daarnaast is er overleg tussen Zorgpunt en de CLB-sector met het oog op het interpreteren en hanteren van de criteria.

Wat betreft de maximale erkenningstermijn van drie jaar; kinderen die (op erg jonge leeftijd) POAH toegekend krijgen, evolueren/ontwikkelen soms nog sterk op bepaalde vlakken, vandaar dat het aangewezen is om die ontwikkelingen niet over het hoofd te zien. Zorgpunt geeft aan dat bij de huidige dossiers het uitgangspunt is om een eerste toekenning voor één jaar te geven vanuit het perspectief van mogelijke verdere ontwikkelingen. In de teksten is een minimale herbeschouwing gevraagd bij het aflopen van de toegekende periode.
Wat betreft de vraag van de VLOR wat er moet gebeuren bij onenigheid, kan meegegeven worden dat dezelfde procedure voorzien is als bij onenigheid omtrent een IAC-/OV4-verslag.

Verplichte deelname peilingsonderzoek (VLOR)

De VLOR gelooft dat aanmoedigen beter werkt dan verplichten en meent dat er steeds een mogelijkheid moet blijven bestaan om niet deel te nemen. Ook vraagt de VLOR om juridisch uit te klaren of scholen verplicht kunnen worden om deel te nemen aan internationaal onderzoek

De deelname aan peilingsonderzoek kadert in de verantwoordelijkheid van de overheid om de onderwijskwaliteit systematisch te bewaken. Een voldoende responsgraad is daarvoor essentieel.
De verplichting verhoogt de globale onderzoeksbelasting voor het onderwijsveld niet. Peilingen blijven steekproefsgewijs georganiseerd. De maatregel zorgt er enkel voor dat de inspanning evenwichtiger wordt gespreid over scholen en niet disproportioneel rust op scholen die zich steeds vrijwillig engageren.
De verplichting raakt niet aan de pedagogische vrijheid van scholen. De verplichting heeft geen betrekking op de inhoud of organisatie van het onderwijs, maar betreft een beperkte en proportionele medewerkingsplicht in functie van kwaliteitsbewaking op systeemniveau.
Ook voor internationaal vergelijkend onderzoek geldt dat deelname bijdraagt tot het zicht op onderwijsprestaties en tot het kunnen plaatsen van Vlaamse resultaten in een breder perspectief.

GOK-beleid (VLOR)

De VLOR gaat niet akkoord met de voorgestelde termijn van 90 kalenderdagen en vraagt om in overleg te blijven gaan over de criteria van een goed GOK-beleid.

Het is inderdaad belangrijk dat de scholen voldoende tijd hebben om hun GOK-beleid bij te sturen. De minimale termijn is daarom tijdens de onderhandelingen opgetrokken van 90 kalenderdagen naar 180 kalenderdagen.

Omkadering bij overdracht van onderwijsbevoegdheid naar ander net (VLOR)

De VLOR vraagt om dit artikel te schrappen en eerst een grondig debat te voeren over het omkaderingsysteem van de CLB's.

Tijdens de onderhandelingen is het artikel inderdaad geschrapt.

Evaluatie kleuteronderwijs en overgang kleuteronderwijs-lager onderwijs (VLOR)

De VLOR maakt zich zorgen over een bijkomende taakbelasting voor het kleuteronderwijs en mogelijke juridisering, en vraagt meerdere verduidelijkingen (m.b.t. de klassenraden, zittenblijven, …). Voor kleuters met een IAC vraagt de VLOR om de evaluatie los te koppelen van het met vrucht beëindigen van het kleuteronderwijs.

Naar aanleiding van het VLOR-advies wordt verduidelijkt dat de klassenraad kleuteronderwijs op het einde van het kleuteronderwijs op basis van de minimumdoelen beslist. De regels van zittenblijven blijven dezelfde. Specifiek voor leerlingen met een IAC-verslag is tijdens de onderhandelingen aangepast dat de klassenraad in het kader van het individueel aangepast curriculum beslist of de leerling kan doorstromen naar het lager onderwijs. Zo wordt tegemoetgekomen aan de opmerking van de VLOR.

Leerlingenvervoer (VLOR)

De VLOR vraagt om werk te maken van goed leerlingenvervoer voor alle leerlingen in het BUO en niet nog eens twee jaar te wachten om de pilootregio's te evalueren.

De pilootprojecten werden na de eerste pilootfase geëvalueerd en continueerden daarna de bestaande werking. Een nieuwe evaluatie is daarom weinig zinvol. Vanaf volgend schooljaar is het de bedoeling dat in de pilootregio's een nieuwe pilootfase ingezet wordt waarbij ze een aantal nieuwe principes uittesten en evalueren die bruikbaar zijn voor een decreet op mobiliteitsondersteuning, als sluitstuk van een hervorming van het leerlingenvervoer die vanaf volgend schooljaar gefaseerd ingevoerd wordt.

Capaciteit buitengewoon onderwijs (VLOR)

De VLOR vraagt dat alle scholen voor buitengewoon onderwijs, niet enkel de pioniersscholen, capaciteit kunnen bepalen op niveau van leerjaar of geboortejaar.

Zoals opgenomen in het Regeerakkoord volgt er later deze legislatuur nog een regelgevend initiatie m.b.t. het inschrijvingsrecht buitengewoon onderwijs. De gevraagde uitbreiding zou een voorafname betekenen op deze grotere oefening. De capaciteitbepaling op niveau van een leerjaar of klasgroep (pedagogische eenheid) is immers niet vanzelfsprekend voor het buitengewoon basisonderwijs, waar vandaag enkel tot op het niveau type wordt gewerkt. Het roept vragen op hoe ouders zich hierop moeten oriënteren, in hoever een school een kind zou mogen kunnen weigeren als er voor een "verkeerd" leerjaar werd aangemeld, etc.

Werkingsbudget buitengewoon onderwijs (VLOR)

De VLOR waardeert het extra budget en begrijpt de focus op leerlingen type 2. Evenwel mag deze regelgeving geen voorafname zijn van de uitvoering van 'Scholen voor iedereen'.

Dit is geen voorafname op de pioniersscholen, die zijn immers mogelijk voor alle types en opleidingsvormen. De capaciteitstekorten in type 2 blijken duidelijk uit de capaciteitsmonitor, al zijn er nog andere types waar er hoge capaciteitstekorten zijn. Evenwel hebben schoolbesturen voor de overige types van buitengewoon onderwijs zelf over de jaren heen extra capaciteit voorzien bijv. door extra vestigingsplaatsen in te richten, terwijl dit voor type 2 veel minder gebeurt.

SIHO (VLOR)

De VLOR waardeert dat het expertisecentrum een plaats krijgt binnen de VLUHR.

Nieuwe academie DKO in een fusiegemeente (VLOR)

De VLOR vraagt naar het effect van deze maatregel. Ook wenst de VLOR dat een overheveling van vestigingsplaatsen mogelijk is tussen alle academies.

De oprichting van een nieuwe academie, op het grondgebied van een recent gefusioneerde gemeente, heeft geen andere effecten op academies die het resultaat zijn van een fusie van academies dan op andere academies. De fusie van gemeenten heeft overigens niet tot gevolg dat ook de eventuele academies op het grondgebied van de nieuwe fusiegemeente fusioneren tot één instelling. De vraag om overheveling van vestigingsplaatsen mogelijk te maken "*tussen alle academies, niet enkel tussen academies van het stedelijk en gemeentelijk onderwijs*" is zonder voorwerp. Overhevelingen zijn en blijven mogelijk naar een academie van een ander schoolbestuur; dit schoolbestuur kan ook een andere actor dan een gemeente zijn. Ook de oprichting van een nieuwe academie in een fusiegemeente kan door een andere actor dan een gemeente gebeuren.

Kunstkuur (VLOR)

De VLOR apprecieert de duidelijker beschrijving van het doel van Kunstkuur maar meent dat er minder samenwerkingen met het HO zullen zijn door de beperking tot studenten uit de lerarenopleiding.

De aanpassing van het tweede doel binnen Kunstkuur hoeft niet te leiden tot een beperking van de samenwerking met het hoger onderwijs. Uit de Memorie van Toelichting bij het dko-decreet van 9 maart 2018 blijkt dat Kunstkuur onder meer bedoeld is om de (toekomstige) leraar te versterken in cultuureducatie.
De cijfers bevestigen bovendien dat de betrokkenheid van het hoger onderwijs binnen Kunstkuur zeer beperkt blijft: tussen 2019 en 2025 werden 1129 aanvragen ingediend en 648 goedgekeurd, waarvan twaalf met een partner uit het hoger onderwijs (1,85%). Het merendeel van die opleidingen had bovendien een directe link met het onderwijsveld. Samenwerking tussen academies en andere opleidingen in het hoger onderwijs kan uiteraard ook een waardevolle wisselwerking opleveren. Er bestaan geschiktere financieringskanalen: ondersteuningsprogramma's voor onderzoek of Europese projectmiddelen.

Micro-credentials als opportuniteit voor levenslang leren (SERV)

De SERV apprecieert de maatregel maar vraagt dat er ook gewerkt wordt aan de afstemming met het aanbod van andere vormings- en opleidingsverstrekkers aan kleine leervolumes en hoe die gecertificeerd kunnen worden via micro-credentials, dat er voor de kwaliteitsborging afstemming is met het Geïntegreerd Kwaliteitszorgkader (GKK) en dat de micro-credentials ontsloten worden via de LED-databank.

De registratie van micro-credentials in de LED-databank is een doelstelling die in de nabije toekomst wordt onderzocht.

Internationaal karakter Vlaams hoger onderwijs (SERV)

De SERV gaat niet akkoord met maatregelen waardoor Vlaanderen internationaal talent en uitstraling verliest. De internationale uitstraling van het Vlaams Hoger onderwijs moet voor de SERV ondersteund worden.

In antwoord op het SERV-advies wordt het belang van een internationaal en anderstalig aanbod in het hoger onderwijs benadrukt. Tegelijkertijd moet de noodzaak om het Nederlands in het hoger onderwijs als onderwijstaal te behouden en te versterken benadrukt worden. In uitvoering van het regeerakkoord is er het belangrijk uitgangspunt dat elke opleiding in Vlaanderen minstens ook in het Nederlands te volgen moet zijn, en dit op eenzelfde niveau als de Engelstalige variant. Daarom dat de maatregel genomen in Onderwijsdecreet XXXVI sluitend wordt gemaakt.

Advies van de Raad van State

D. Bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest

Niet van toepassing.

II. Toelichting bij de artikelen

Hoofdstuk 1. Inleidende bepaling

Artikel 1

Dit artikel behoeft geen commentaar.

Hoofdstuk 2. Wijziging van de wet van 4 augustus 1986 tot regeling van de oppensioenstelling van de leden van het onderwijzend personeel van het universitair onderwijs en tot wijziging van andere bepalingen van de onderwijswetgeving

Artikel 2

Met de opheffing van artikel 2, §1, van de wet van 4 augustus 1986 vervalt de regel dat de benoeming van de leden van het zelfstandig academisch personeel van de Vlaamse universiteiten automatisch eindigt wanneer zij de wettelijke pensioenleeftijd bereiken.

Inwerkingtreding: deze opheffing treedt in werking op 1 april 2027. De nieuwe regels waarbij de tewerkstelling van personeelsleden die de wettelijke pensioenleeftijd bereiken door het universiteitsbestuur zelf moet beëindigd worden, treedt immers pas in werking op 1 september 2026. Dat betekent dat in geval van een beëindiging op grond van een in de Codex Hoger Onderwijs opgenomen motief het universiteitsbestuur pas vanaf 1 september 2026 een opzegtermijn van 26 weken kan toekennen. De opzegtermijn kan ten vroegste op 7 september 2026 beginnen en ten vroegste op 8 maart 2027 eindigen. Om te vermijden dat in de periode tussen 1 september 2026 en 8 maart 2027 de tewerkstelling van personeelsleden die de wettelijke pensioenleeftijd bereikt hebben niet, automatisch of door tussenkomst van het universiteitsbestuur, kan beëindigd worden, moet de regeling in artikel 2, §1, van de wet van 4 augustus 1986 nog enige tijd na 1 september 2026 van toepassing blijven. Aangezien artikelen meestal op de eerste dag van een maand in werking treden wordt deze regeling gemakshalve vanaf 1 april 2027 opgeheven.

Hoofdstuk 3. Wijzigingen van het decreet rechtspositie personeelsleden gemeenschapsonderwijs van 27 maart 1991

Artikel 3

De definitie van “leeftijdsgrens” wordt geschrapt.

Artikel 4

De toevoeging aan paragraaf 4 van artikel 4 geeft een raad van bestuur de mogelijkheid om de dienstanciënniteit die een personeelslid in een centrum voor volwassenenonderwijs heeft verworven in een wervingsambt van het bestuurs- en onderwijzend personeel – het ambt van leraar secundair volwassenenonderwijs – bij een aanstelling in een wervingsambt van het bestuurs- en onderwijzend personeel in het gewoon of buitengewoon secundair onderwijs te erkennen als dienstanciënniteit die in dat ambt is verworven. Voor een personeelslid dat dienstanciënniteit heeft verworven in een wervingsambt van het ondersteunend personeel heeft de raad van bestuur de mogelijkheid om deze dienstanciënniteit te erkennen in een wervingsambt in een ander onderwijsniveau.

Daarbij geldt wel de beperking van het aantal dagen dienstanciënniteit tot een maximum van 290 dagen. De beperking tot 290 dagen hangt samen met het feit dat dit het aantal dagen is dat een tijdelijk personeelslid nodig heeft om in aanmerking te komen voor het recht op een tijdelijke aanstelling van doorlopende duur. Hierdoor krijgt dit personeelslid de kans om zich nog

kandidaat te stellen voor het recht op een tijdelijke aanstelling van doorlopende duur vanaf 1 september 2026.

Het feit dat de raad van bestuur bereid is de eerder verworven dienstanciënniteit te erkennen voor een ander ambt houdt dan ook in dat de raad van bestuur bereid is om het tijdelijke personeelslid onmiddellijk het recht op een tijdelijke aanstelling van doorlopende duur te laten verwerven als het personeelslid door de erkenning over voldoende dagen dienstanciënniteit beschikt. Als de raad van bestuur gebruik maakt van deze maatregel moet dit ook duidelijk meegedeeld worden aan het tijdelijke personeelslid op het ogenblik dat de raad van bestuur beslist het personeelslid een aanstelling te geven in een ander ambt. Dit moet het tijdelijke personeelslid de mogelijkheid geven zich tijdig kandidaat te stellen voor het recht op TADD in het ambt waarvoor het wordt aangeworven.

Inwerkingtreding: 1 juni 2026.

Dit artikel treedt in werking op 1 juni 2026 zodat de maatregel al kan worden aangewend in het licht van de kandidaatstelling voor het recht op een tijdelijke aanstelling van doorlopende duur op 15 juni 2026.
Kandidaten voor een tijdelijke aanstelling van doorlopende duur in het schooljaar 2026-2027 moeten over de vereiste dienstanciënniteit beschikken op 30 juni 2026. Om hun recht op TADD te kunnen inroepen moeten zij zich bovendien kandidaat stellen vóór 15 juni 2026.
Om dit artikel effect te laten hebben met het oog op een TADD-aanstelling in het schooljaar 2026-2027, is het nodig dit artikel al te laten ingaan vóór 15 juni 2026 Het is immers belangrijk voor personeelsleden om vóór deze datum te weten of zij de eerdere diensten uit centrum voor volwassenenonderwijs kunnen meenemen, aangezien deze diensten ervoor kunnen zorgen dat zij wel of juist niet in aanmerking komen voor een TADD tijdens het komende schooljaar.

Wanneer het artikel pas zou ingaan op 1 september 2026, samen met de andere artikelen in dit ontwerp van decreet, dan kan de mogelijkheid om dienstanciënniteit uit het centrum voor volwassenenonderwijs mee te nemen naar een ander ambt, de facto pas aangewend worden voor tijdelijke aanstellingen van doorlopende duur in het schooljaar 2027-2028. Daarom is de ingangsdatum 1 juni 2026.

Artikel 5

Een scholengemeenschap of een school, indien die niet behoort tot een scholengemeenschap, moet zorgen dat een startende leerkracht – een beginner die tijdelijk aangesteld is voor bepaalde duur in een wervingsambt van het bestuurs- en onderwijzend personeel in het basis- of secundair onderwijs – tot 20% van diens lesopdracht kan besteden aan (het recht op) aanvangsbegeleiding. We focussen voor dat luik van hun aanvangsbegeleiding in de eerste plaats op vakdidactiek en klasmanagement via klasbezoeken en collegiale visitatie bij meer ervaren collega’s, maar ook andere aspecten verbonden aan de aanvangsbegeleiding, kunnen in onderling overleg tussen de startende leerkracht en de eerste evaluator opgenomen worden in de schriftelijke overeenkomst waarin diens aanvangsbegeleiding moet worden vastgelegd.

Daarbij wordt wel steeds uitgegaan van een verplichte aanwezigheid op school. Op die manier moet de stress en de praktijkschok verminderd worden met het oog op een verhoogd zelfvertrouwen. Tenslotte moet het zorgen voor het sneller creëren van meer verbinding met het schoolteam.

Daartoe maakt de scholengemeenschap of school gebruik van bijkomende middelen in de vorm van eenheden inductie. Die eenheden inductie moeten ervoor zorgen dat een startende leerkracht tot 20% van diens lesopdracht kan invullen met aanvangsbegeleiding.

Mits een akkoord in het bevoegde lokale onderhandelingscomité van de scholengemeenschap of van de school, indien die niet tot een scholengemeenschap behoort, kunnen de nodige criteria onderhandeld worden om te bepalen voor welke groepen van startende leerkrachten de eenheden inductie (prioritair) zullen worden aangewend. Een startende leerkracht die in een gesprek met diens eerste evaluator aangeeft nood te hebben aan een inductiejaar, heeft evenwel altijd het recht op een deel van de uren of lestijden inductie tenzij de eenheden inductie op dat ogenblik al uitgeput zijn (zie verder).

Zonder een akkoord in het lokaal comité over de aanwendingscriteria worden de eenheden inductie in verhouding tot hun opdracht evenredig verdeeld over alle startende leerkrachten. Een school kan evenwel niet verplicht worden om boven op de toegekende eenheden inductie nog bijkomende omkadering aan te wenden voor inductie, bijvoorbeeld als in de loop van het schooljaar een startende leerkracht een vervanging op zich neemt en de eenheden inductie op dat ogenblik al uitgeput zijn.

De totale opdracht van de startende leerkracht – dus met inbegrip van de inductieopdracht – mag nooit een voltijdse opdracht in het desbetreffende wervingsambt overschrijden.

Een school kan naast de eenheden inductie ook gebruik maken van organieke omkadering om de startende leerkrachten de nodige aanvangsbegeleiding te verzekeren. Ook wie een tijd uit onderwijs was, kan op die manier aanvangsbegeleiding krijgen. Over de aanwending van deze organieke lestijden en uren worden eveneens de nodige afspraken onderhandeld in het bevoegde lokale onderhandelingscomité met toepassing van de bestaande principes rond de aanwending van lestijden en uren voor bijzondere pedagogische taken ((BPT).

Artikel 6

Technisch komt er een nieuwe paragraaf 1 waarin de bestaande tekst van de beëindigingsgronden opgenomen wordt.

De wijzigingen schrappen het principe dat de tijdelijke aanstelling van bepaalde duur van een personeelslid van rechtswege eindigt wanneer het personeelslid de pensioengerechtigde leeftijd bereikt heeft. Doordat de tijdelijke aanstelling niet meer van rechtswege wordt beëindigd, is de mogelijkheid tot aanvragen van een verlenging overbodig geworden.

Ook de definitieve pensionering maakt niet meer van rechtswege een einde aan de tijdelijke aanstelling. Het personeelslid moet vrijwillig ontslag nemen wanneer het van plan is om definitief met pensioen te gaan.

Ook in de rechtsgrond die mogelijk maakt dat gepensioneerden opnieuw in dienst treden, wordt de verwijzing naar de leeftijdsgrens geschrapt.

Daarnaast komt er een nieuwe paragraaf 2 waarin mogelijk wordt gemaakt dat de directeur of in voorkomend geval de raad van bestuur of de afgevaardigd bestuurder, in geval van een vormingscentrum, en het personeelslid dat de wettelijke pensioenleeftijd bereikt heeft, in onderling akkoord een einde maken aan de tijdelijke aanstelling van bepaalde duur. Dat akkoord moet blijken uit een geschrift. Het geschrift vermeldt de datum van de beëindiging van de tijdelijke aanstelling van bepaalde duur en wordt door beide partijen ondertekend.

Artikel 7

Dit artikel geeft een raad van bestuur in het gemeenschapsonderwijs gedurende de schooljaren 2026-2027 tot en met 2030-2031 de mogelijkheid om een personeelslid dat vast benoemd is in het ambt van leraar secundair volwassenonderwijs op 1 september een nieuwe affectatie aan te bieden in een ambt van leraar in het gewoon of buitengewoon secundair onderwijs of in te gaan op een vraag tot mutatie in dergelijk ambt.

Een vergelijkbare mogelijkheid geldt voor een personeelslid dat in een centrum voor volwassenenonderwijs vast benoemd is in een wervingsambt van het ondersteunend personeel (administratief medewerker, ICT-coördinator of stafmedewerker) of in een selectie- of bevorderingsambt van het bestuurs- en onderwijzend personeel (adjunct-directeur, technisch adviseur en technisch adviseur-coördinator).
Voor het personeelslid dat vastbenoemd is in een wervingsambt van het ondersteunend personeel in een centrum voor volwassenenonderwijs kan op 1 september een nieuwe affectatie of een mutatie naar een wervingsambt in een ander onderwijsniveau.
Voor het personeelslid dat vastbenoemd is in een selectie- of bevorderingsambt kan op 1 september een nieuwe affectatie of een mutatie naar een selectie- of bevorderingsambt in een ander onderwijsniveau.

Deze nieuwe affectatie of mutatie is slechts mogelijk als er op 1 september een vacante betrekking is in het ambt waarin de affectatie of mutatie zal plaatsvinden en als het personeelslid in kwestie een vereist bekwaamheidsbewijs of een voldoend geacht bekwaamheidsbewijs heeft voor dat ambt.

Als het personeelslid ingaat op dit aanbod en de nieuwe affectatie aanvaardt of de gevraagde mutatie opneemt, dan behoudt het personeelslid bij deze affectatie of mutatie in principe de salarisschaal die hij in het ambt in kwestie genoot in het centrum voor volwassenenonderwijs en dit voor het volume van de vastbenoemde opdracht op 31 augustus voorafgaand aan de affectatie of mutatie. Als het personeelslid voor het ambt waarin hij wordt geaffecteerd of gemuteerd echter op basis van zijn bekwaamheidsbewijs

echt heeft op een salarisschaal die gelijk of hoger is dan zijn initiële salarisschaal, dan geldt die salarisschaal.

Artikel 8

Ook voor selectie- en bevorderingsambten wordt het principe geschrapt dat de tijdelijke aanstelling van een personeelslid van rechtswege eindigt wanneer het personeelslid de pensioengerechtigde leeftijd bereikt heeft.

Artikel 9

Op 20 maart 2025 oordeelde het Grondwettelijk Hof (arrest 49/2025) dat de bepalingen in de rechtspositieregeling waarbij een tuchtsanctie tegen leerkrachten levensbeschouwelijke vakken alleen kan als de betrokken levensbeschouwelijke instantie daar vooraf mee instemt, ongrondwettig zijn.

Aangezien een tuchtsanctie geen verband houdt met de inhoud van het levensbeschouwelijke vak, is een tuchtzaak voor een leerkracht levensbeschouwelijke vakken niet anders dan voor alle andere personeelsleden. Een tuchtstraf kan immers enkel opgelegd worden naar aanleiding van een schending van één van de in de decreten rechtspositie opgenomen plichten en die plichten staan los van het vakinhoudelijke en behoren dus tot de relatie werkgever-werknemer. Daarom wordt met dit artikel de tuchtregeling voor de leerkrachten levensbeschouwelijke vakken gelijk aan die van alle andere personeelsleden. Hetzelfde is voorzien voor hun evaluatie, voor wat het niet-vakinhoudelijke betreft. Wel voorzien we dat de schoolbesturen de bevoegde levensbeschouwelijke instantie op de hoogte moeten stellen als er een tuchtstraf werd opgelegd aan een leerkracht levensbeschouwelijke vakken.

Artikel 10

Als een raad van bestuur of voor het vormingscentrum de afgevaardigd bestuurder bij de vaststelling van een risico in het kader van moederschapsbescherming of bedreiging beroepsziekte de arbeidsomstandigheden van het personeelslid niet kan aanpassen of haar geen andere opdracht kan geven, zoals bepaald in artikel 42, 1° en 2° van de arbeidswet van 16 maart 1971, moet de raad van bestuur of voor het vormingscentrum en de pedagogische begeleidingsdienst de afgevaardigd bestuurder aan het personeelslid een andere opdracht of taken toewijzen die toelaatbaar zijn in haar toestand.
De toegewezen taken moeten veilig zijn en in overeenstemming met de welzijnswetgeving. De arbeidsgeneesheer oefent hierbij zijn rol uit.
Die opdracht of taken oefent het personeelslid uit in de eigen instelling of, als dat niet mogelijk is, in een andere instelling van de scholengroep of van de scholengemeenschap. Als de raad van bestuur het personeelslid met een opdracht of taken belast in een andere instelling dan de instelling waar het personeelslid is afgelast, dan mag de afstand tot die andere instelling nooit meer dan 25 kilometer bedragen t.a.v. de instelling waar het personeelslid is

aangesteld. Het personeelslid kan zelf wel akkoord gaan om over een grotere afstand ingezet te worden.

Personeelsleden van een centrum voor volwassenenonderwijs worden altijd in hetzelfde centrum met de pedagogische of administratieve taken belast. Daarbij geldt de regeling die is vastgelegd in artikel 40duodecies van het decreet, nl. dat de afstand over de openbare weg tussen de standplaats van het personeelslid en de vestigingsplaats waar het personeelslid bij een wijziging van zijn opdracht wordt ingezet, nooit meer dan 25 km mag bedragen.
Die opdracht of taken zijn voor het personeelsleden in het bezit van een pedagogisch bekwaamheidsbewijs van pedagogische aard (bv. co-teaching in een ander leerjaar of andere klas waar het vastgestelde risico niet aanwezig is, ondersteuning bij evaluatie van de leerlingen, inzet in taalheldklassen, begeleiding bij goed leren (technisch) lezen,...). Aan andere personeelsleden kunnen administratieve taken toegewezen worden.

Dit betekent dat een personeelslid bij de vaststelling van een risico ingeschakeld wordt om nog een aantal pedagogische of administratieve taken uit te voeren in de eigen instelling of in een andere instelling van de inrichtende macht. In het basis- of secundair onderwijs kan het personeelslid ook ingeschakeld worden in een andere instelling van de scholengemeenschap. Ook hier mag de afstand tot die andere instelling nooit meer dan 25 kilometer bedragen t.a.v. de instelling waar het personeelslid is aangesteld. Het personeelslid kan zelf wel akkoord gaan om over een grotere afstand ingezet te worden.

Tijdens de uitvoering van die andere taken wordt het personeelslid aangesteld in een niet-organieke betrekking in haar ambt. Deze aanstelling in een niet-organieke betrekking geldt als dienstactiviteit. Het personeelslid behoudt daarbij haar salaris en blijft titularis van haar betrekking. In deze betrekking is vervanging mogelijk.

Deze maatregel gaat in voor de personeelsleden die op of na 1 september 2026 moeten verwijderd worden uit het risico in toepassing van artikel 41 van de Arbeidswet van 16 maart 1971.
Personeelsleden die voor de zomervakantie of sluitingsperiode 2026 werden verwijderd uit een risico, vervolgens tijdens die zomervakantie of sluitingsperiode niet meer onder het risico vallen en vanaf 1 september 2026 opnieuw verwijderd worden uit een risico, vallen eveneens onder deze maatregel voor de verwijdering vanaf 1 september 2026.

Personeelsleden die voor 1 september 2026 werden verwijderd uit hun betrekking en met verlof zijn gezet, blijven in deze situatie voor zover dat verlof doorloopt na 1 september 2026.

Artikel 11

De wijzigingen schrappen het principe dat de tijdelijke aanstelling van doorlopende duur of vaste benoeming van een personeelslid van rechtswege eindigt wanneer het personeelslid de pensioengerechtigde leeftijd bereikt heeft. Doordat de tijdelijke aanstelling van doorlopende duur of vaste benoeming niet

meer van rechtswege worden beëindigd, is de mogelijkheid tot aanvragen van een verlenging overbodig geworden.

Ook de definitieve pensionering maakt niet meer van rechtswege een einde aan de aanstelling. Het personeelslid moet vrijwillig ontslag nemen wanneer het van plan is om definitief met pensioen te gaan.

Ook in de rechtsgrond die mogelijk maakt dat gepensioneerden opnieuw in dienst treden, wordt de verwijzing naar de leeftijdsgrens geschrapt.

Een nieuwe paragraaf 2 wordt toegevoegd die ervoor zorgt dat de raad van bestuur - de afgevaardigd bestuurder voor het vormingscentrum - op gemotiveerde wijze en mits het respecteren van een opzeggingstermijn een einde kan maken aan de tijdelijke aanstelling van doorlopende duur of aan de vaste benoeming van een personeelslid wanneer het personeelslid de pensioengerechtigde leeftijd bereikt heeft.
Het ontslag moet gemotiveerd worden en mag niet gebaseerd zijn op discriminerende gronden. Het feit dat een personeelslid de wettelijke pensioenleeftijd bereikt heeft, volstaat op zich niet om het ontslag te motiveren.

De opzeggingstermijn die moet worden gehanteerd als het personeelslid op het moment van het ontslag de wettelijke pensioenleeftijd bereikt heeft, omvat drie maanden per begonnen periode van 10 jaar dienstanciënniteit die het personeelslid in kwestie heeft verworven.

De opzegtermijn begint te lopen de maandag volgend op de week dat de raad van bestuur – voor een personeelslid van het vormingscentrum de afgevaardigd bestuurder - het ontslag meedeelt. Die melding bevat de begin- en einddatum van de opzegtermijn.

De kennisgeving van het ontslag kan op twee manieren aan het personeelslid worden meegedeeld:
- via een aangetekende brief dan gaat de kennisgeving in op de derde werkdag na het verzenden van deze aangetekende brief.
- een tweede mogelijkheid is een melding via een deurwaardersexploot. De melding gaat dan in vanaf de overhandiging van dit exploot.

Het personeelslid kan bij het voltooien van de opzeggingstermijn verder werken tot het einde van de maand waarin het personeelslid de opzeggingstermijn volbracht heeft. Het pensioen gaat immers steeds in op de eerste dag van een maand en hierdoor krijgt het personeelslid de mogelijkheid om de maand waarin de opzegtermijn is volbracht nog verder te presteren.

Ook wordt de mogelijkheid toegevoegd om in onderling overleg tussen de raad van bestuur - de afgevaardigd bestuurder voor het vormingscentrum - en het betrokken personeelslid een kortere opzeggingstermijn overeen te komen. Die overeengekomen termijn wordt dan opgenomen in een schriftelijke overeenkomst die door beide partijen wordt ondertekend.

Artikel 12

De Europese richtlijnen 2019/1158 van 20 juni 2019 betreffende het evenwicht tussen werk en privéleven voor ouders en mantelzorgers en tot intrekking van Richtlijn 2010/18/EU van de Raad en 2019/1152 van 20 juni 2019 betreffende transparante en voorspelbare arbeidsvoorwaarden in de Europese Unie bevatten een ontslagbescherming voor de uitoefening van de in die richtlijnen opgenomen rechten. Personeelsleden die een geboorteverlof, ouderschapsverlof of zorgverlof hebben aangevraagd of opgenomen of die om een flexibele werkregeling verzocht hebben, mogen op grond daarvan niet worden ontslagen. Hetzelfde geldt voor personeelsleden die gebruik hebben gemaakt van de rechten die voortvloeien uit hoofdstuk 3 uit de richtlijn 2019/1152 over minimumvereisten inzake arbeidsvoorwaarden. Het gaat hier over de maximale duur van de proeftijd, het feit dat een werkgever geen nevenactiviteiten mag verbieden, tenzij dit verbod door de wetgever opgelegd is en het recht om meer voorspelbare en zekere arbeidsvoorwaarden te vragen via een ambtswijziging. Het is evenmin toegelaten tijdens de beschermingsperiode het ontslag voor te bereiden. Vermits nu de mogelijkheid wordt ingeschreven voor een schoolbestuur om een personeelslid te ontslaan mist naleving van een opzegtermijn en los van de evaluatie- en tuchtregeling, is het belangrijk om in de decreten rechtspositie voormelde ontslagbescherming op te nemen. Dit houdt in dat een schoolbestuur een personeelslid gedurende de beschermingsperiode niet mag ontslaan worden om redenen die te maken hebben met de uitoefening van de hiervoor vermelde rechten.

Hoofdstuk 4. Wijzigingen van het decreet rechtspositie personeelsleden gesubsidieerd onderwijs van 27 maart 1991

Artikel 13

De definitie van “leeftijdsgrens” wordt geschrapt.

Artikel 14

De toevoeging aan paragraaf 4 van artikel 6 geeft een inrichtende macht de mogelijkheid om de dienstanciënniteit die een personeelslid in een centrum voor volwassenenonderwijs heeft verworven in een wervingsambt van het bestuurs- en onderwijzend personeel – het ambt van leraar secundair volwassenenonderwijs – bij een aanstelling in een wervingsambt van het bestuurs- en onderwijzend personeel in het gewoon of buitengewoon secundair onderwijs te erkennen als dienstanciënniteit die in dat ambt is verworven.

Voor een personeelslid dat dienstanciënniteit heeft verworven in een wervingsambt van het ondersteunend personeel heeft de inrichtende macht de mogelijkheid om deze dienstanciënniteit te erkennen in een wervingsambt in een ander onderwijsniveau.

Daarbij geldt wel de beperking van het aantal dagen dienstanciënniteit tot een maximum van 290 dagen. De beperking tot 290 dagen hangt samen met het feit dat dit het aantal dagen is dat een tijdelijk personeelslid nodig heeft om in aanmerking te komen voor het recht op een tijdelijke aanstelling van doorlopende duur.

Hierdoor krijgt dit personeelslid de kans om zich nog kandidaat te stellen voor het recht op een tijdelijke aanstelling van doorlopende duur vanaf 1 september 2026.

Het feit dat de inrichtende macht bereid is de eerder verworven dienstanciënniteit te erkennen voor een ander ambt houdt dan ook in dat de inrichtende macht bereid is om het tijdelijke personeelslid onmiddellijk het recht op een tijdelijke aanstelling van doorlopende duur te laten verwerven als het personeelslid door de erkenning over voldoende dagen dienstanciënniteit beschikt. Als de inrichtende macht gebruik maakt van deze maatregel moet dit ook duidelijk meegedeeld worden aan het tijdelijke personeelslid op het ogenblik dat de inrichtende macht beslist het personeelslid een aanstelling te geven in een ander ambt. Dit moet het tijdelijke personeelslid de mogelijkheid geven zich tijdig kandidaat te stellen voor het recht op TADD in het ambt waarvoor het wordt aangeworven.

Inwerkingtreding: 1 juni 2026.

Dit artikel treedt in werking op 1 juni 2026 zodat de maatregel al kan worden aangewend in het licht van de kandidaatstelling voor het recht op een tijdelijke aanstelling van doorlopende duur op 15 juni 2026.
Kandidaten voor een tijdelijke aanstelling van doorlopende duur in het schooljaar 2026-2027 moeten over de vereiste dienstanciënniteit beschikken op 30 juni 2026. Om hun recht op TADD te kunnen inroepen moeten zij zich bovendien kandidaat stellen vóór 15 juni 2026.
Om dit artikel effect te laten hebben met het oog op een TADD-aanstelling in het schooljaar 2026-2027, is het nodig dit artikel al te laten ingaan vóór 15 juni 2026 Het is immers belangrijk voor personeelsleden om vóór deze datum te weten of zij de eerdere diensten uit centrum voor volwassenenonderwijs kunnen meenemen, aangezien deze diensten ervoor kunnen zorgen dat zij wel of juist niet in aanmerking komen voor een TADD tijdens het komende schooljaar.

Wanneer het artikel pas zou ingaan op 1 september 2026, samen met de andere artikelen in dit ontwerp van decreet, dan kan de mogelijkheid om dienstanciënniteit uit het centrum voor volwassenenonderwijs mee te nemen naar een ander ambt, de facto pas aangewend worden voor tijdelijke aanstellingen van doorlopende duur in het schooljaar 2027-2028. Daarom is de ingangsdatum 1 juni 2026.

Artikel 15

Een scholengemeenschap of een school, indien die niet behoort tot een scholengemeenschap, moet zorgen dat een startende leerkracht – een beginner die tijdelijk aangesteld is voor bepaalde duur in een wervingsambt van het bestuurs- en onderwijzend personeel in het basis- of secundair onderwijs – tot 20% van diens lesopdracht kan besteden aan (het recht op) aanvangsbegeleiding. We focussen voor dat luik van hun aanvangsbegeleiding in de eerste plaats op vakdidactiek en klasmanagement via klasbezoeken en collegiale visitatie bij meer ervaren collega's, maar ook andere aspecten verbonden aan hun aanvangsbegeleiding, kunnen in onderling overleg tussen de startende leerkracht en de eerste evaluator opgenomen worden in de schriftelijke

overeenkomst waarin diens aanvangsbegeleiding moet worden vastgelegd. Daarbij wordt wel steeds uitgegaan van een verplichte aanwezigheid op school. Op die manier moet de stress en de praktijkschok verminderd worden met het oog op een verhoogd zelfvertrouwen. Tenslotte moet het zorgen voor het sneller creëren van meer verbinding met het schoolteam.

Daartoe maakt de scholengemeenschap of school gebruik van bijkomende middelen in de vorm van eenheden inductie. Die eenheden inductie moeten ervoor zorgen dat een startende leerkracht tot 20% van diens lesopdracht kan invullen met aanvangsbegeleiding.

Mits een akkoord in het bevoegde lokale onderhandelingscomité van de scholengemeenschap of van de school, indien die niet tot een scholengemeenschap behoort, kunnen de nodige criteria worden onderhandeld om te bepalen voor welke groepen van startende leerkrachten de eenheden inductie (prioritair) zullen worden aangewend. Een startende leerkracht die in een gesprek met diens eerste evaluator aangeeft nood te hebben aan een inductiejaar, heeft evenwel altijd het recht op een deel van de uren of lestijden inductie tenzij de eenheden inductie op dat ogenblik al uitgeput zijn (zie verder).

Zonder een akkoord in het lokaal comité over de aanwendingscriteria worden de eenheden inductie in verhouding tot hun opdracht evenredig verdeeld over alle startende leerkrachten. Een school kan evenwel niet verplicht worden om boven op de toegekende eenheden inductie nog bijkomende omkadering aan te wenden voor inductie, bijvoorbeeld als in de loop van het schooljaar een startende leerkracht een vervanging op zich neemt en de eenheden inductie op dat ogenblik al uitgeput zijn.

De totale opdracht van de startende leerkracht – dus met inbegrip van de inductieopdracht – mag nooit een voltijdse opdracht in het desbetreffende wervingsambt overschrijden.

Een school kan naast de eenheden inductie ook gebruik maken van organieke omkadering om de startende leerkrachten de nodige aanvangsbegeleiding te verzekeren. Ook wie een tijd uit onderwijs was, kan op die manier aanvangsbegeleiding krijgen. Over de aanwending van deze organieke lestijden en uren worden eveneens de nodige afspraken onderhandeld in het bevoegde lokale onderhandelingscomité met toepassing van de bestaande principes rond de aanwending van lestijden en uren voor bijzondere pedagogische taken (BPT).

Artikel 16

De wijzigingen schrappen het principe dat de tijdelijke aanstelling van bepaalde duur van een personeelslid van rechtswege eindigt wanneer het personeelslid de pensioengerechtigde leeftijd bereikt heeft. Doordat de tijdelijke aanstelling niet meer van rechtswege wordt beëindigd, is de mogelijkheid tot aanvragen van een verlenging overbodig geworden.

Ook de definitieve pensionering maakt niet meer van rechtswege een einde aan de tijdelijke aanstelling. Het personeelslid moet vrijwillig ontslag nemen wanneer het van plan is om definitief met pensioen te gaan.

Ook in de rechtsgrond die mogelijk maakt dat gepensioneerden opnieuw in dienst treden, wordt de verwijzing naar de leeftijdsgrens geschrapt.

Daarnaast komt er een nieuwe paragraaf waarin mogelijk wordt gemaakt dat de inrichtende macht en het personeelslid dat de wettelijke pensioenleeftijd bereikt heeft, in onderling akkoord een einde maken aan de tijdelijke aanstelling van bepaalde duur. Dat akkoord moet blijken uit een geschrift. Het geschrift vermeldt de datum van de beëindiging van de tijdelijke aanstelling van bepaalde duur en wordt door beide partijen ondertekend.

Artikel 17

Ook voor selectie- en bevorderingsambten wordt het principe geschrapt dat de tijdelijke aanstelling van een personeelslid van rechtswege eindigt wanneer het personeelslid de pensioengerechtigde leeftijd bereikt heeft.

Artikel 18

Dit artikel geeft een inrichtende macht in het gesubsidieerd onderwijs gedurende de schooljaren 2026-2027 tot en met 2030-2031 de mogelijkheid om een personeelslid dat vast benoemd is in het ambt van leraar secundair volwassenonderwijs op 1 september een nieuwe affectatie aan te bieden in een ambt van leraar in het gewoon of buitengewoon secundair onderwijs of in te gaan op een vraag tot mutatie in dergelijk ambt.

Een vergelijkbare mogelijkheid geldt voor een personeelslid dat in een centrum voor volwassenenonderwijs vast benoemd is in een wervingsambt van het ondersteunend personeel (administratief medewerker, ICT-coördinator of stafmedewerker) of in een selectie- of bevorderingsambt van het bestuurs- en onderwijzend personeel (adjunct-directeur, technisch adviseur en technisch adviseur-coördinator).
Voor het personeelslid dat vastbenoemd is in een wervingsambt van het ondersteunend personeel in een centrum voor volwassenenonderwijs kan op 1 september een nieuwe affectatie of een mutatie naar een wervingsambt in een ander onderwijsniveau.
Voor het personeelslid dat vastbenoemd is in een selectie- of bevorderingsambt kan op 1 september een nieuwe affectatie of een mutatie naar een selectie- of bevorderingsambt in een ander onderwijsniveau.

Deze nieuwe affectatie of mutatie is slechts mogelijk als er op 1 september een vacante betrekking is in het ambt waarin de affectatie of mutatie zal plaatsvinden en als het personeelslid in kwestie een vereist bekwaamheidsbewijs of een voldoend geacht bekwaamheidsbewijs heeft voor dat ambt.

Als het personeelslid ingaat op dit aanbod en de nieuwe affectatie aanvaardt of de gevraagde mutatie opneemt, dan behoudt het personeelslid bij deze affectatie

of mutatie in principe de salarisschaal die hij in het ambt in kwestie genoot in het centrum voor volwassenenonderwijs en dit voor het volume van de vastbenoemde opdracht op 31 augustus voorafgaand aan de affectatie of mutatie. Als het personeelslid voor het ambt waarin hij wordt geaffecteerd of gemuteerd echter op basis van zijn bekwaamheidsbewijs recht heeft op een salarisschaal die gelijk of hoger is dan zijn initiële salarisschaal, dan geldt die salarisschaal.

Artikel 19

Als een inrichtende macht bij de vaststelling van een risico in het kader van moederschapsbescherming of bedreiging beroepsziekte de arbeidsomstandigheden van het personeelslid niet kan aanpassen of haar geen andere opdracht kan geven, zoals bepaald in artikel 42, 1° en 2° van de arbeidswet van 16 maart 1971, moet een inrichtende macht aan het personeelslid een andere opdracht of taken toewijzen die toelaatbaar zijn in haar toestand.
De toegewezen taken moeten veilig zijn en in overeenstemming met de welzijnswetgeving. De arbeidsgeneesheer oefent hierbij zijn rol uit.

Die opdracht of taken oefent het personeelslid uit in de eigen instelling of, als dat niet mogelijk is, in een andere instelling van de inrichtende macht of scholengemeenschap. Als de inrichtende macht het personeelslid met een opdracht of taken belast in een andere instelling dan de instelling waar het personeelslid is afgelast, dan mag de afstand tot die andere instelling nooit meer dan 25 kilometer bedragen t.a.v. de instelling waar het personeelslid is aangesteld. Het personeelslid kan zelf wel akkoord gaan om over een grotere afstand ingezet te worden.

Personeelsleden van een centrum voor volwassenenonderwijs worden altijd in hetzelfde centrum met de pedagogische of administratieve taken belast. Daarbij geldt de regeling die is vastgelegd in artikel 36novies/2 van het decreet, nl. dat de afstand over de openbare weg tussen de standplaats van het personeelslid en de vestigingsplaats waar het personeelslid bij een wijziging van zijn opdracht wordt ingezet, nooit meer dan 25 km mag bedragen.

Die opdracht of taken zijn voor personeelsleden in het bezit van een pedagogisch bekwaamheidsbewijs van pedagogische aard (bv. remediëren en ondersteunen in een ander leerjaar of andere klas waar het vastgestelde risico niet aanwezig is, ondersteuning bij evaluatie van de leerlingen, inzet in taalheldklassen, begeleiding bij goed leren (technisch) lezen, ...). Aan andere personeelsleden kunnen administratieve taken toegewezen worden.

Dit betekent dat een personeelslid bij de vaststelling van een risico ingeschakeld wordt om nog een aantal pedagogische of administratieve taken uit te voeren in de eigen instelling of in een andere instelling van de inrichtende macht. In het basis- of secundair onderwijs kan het personeelslid ook ingeschakeld worden in een andere instelling van de scholengemeenschap. Ook hier mag de afstand tot die andere instelling nooit meer dan 25 kilometer bedragen t.a.v. de instelling

waar het personeelslid is aangesteld. Het personeelslid kan zelf wel akkoord gaan om over een grotere afstand ingezet te worden.

Tijdens de uitvoering van die andere taken wordt het personeelslid aangesteld in een niet-organieke betrekking in haar ambt. Deze aanstelling in een niet-organieke betrekking geldt als dienstactiviteit. Het personeelslid behoudt daarbij haar salaris en blijft titularis van haar betrekking. In deze betrekking is vervanging mogelijk.

Deze maatregel gaat in voor de personeelsleden die op of na 1 september 2026 moeten verwijderd worden uit het risico in toepassing van artikel 41 van de Arbeidswet van 16 maart 1971.
Personeelsleden die voor de zomervakantie of sluitingsperiode 2026 werden verwijderd uit een risico, vervolgens tijdens die zomervakantie of sluitingsperiode niet meer onder het risico vallen en vanaf 1 september 2026 opnieuw verwijderd worden uit een risico, vallen eveneens onder deze maatregel voor de verwijdering vanaf 1 september 2026.

Personeelsleden die voor 1 september 2026 werden verwijderd uit hun betrekking en met verlof zijn gezet, blijven in deze situatie voor zover dat verlof doorloopt na 1 september 2026.

Artikel 20

Technisch komt er een nieuwe paragraaf 1 waarin de bestaande tekst van de beëindigingsgronden opgenomen wordt.

De wijzigingen schrappen het principe dat de tijdelijke aanstelling van doorlopende duur of vaste benoeming van een personeelslid van rechtswege eindigt wanneer het personeelslid de pensioengerechtigde leeftijd bereikt heeft. Doordat de tijdelijke aanstelling van doorlopende duur of vaste benoeming niet meer van rechtswege worden beëindigd, is de mogelijkheid tot aanvragen van een verlenging overbodig geworden.

Ook de definitieve pensionering maakt niet meer van rechtswege een einde aan de aanstelling. Het personeelslid moet vrijwillig ontslag nemen wanneer het van plan is om definitief met pensioen te gaan.

Ook in de rechtsgrond die mogelijk maakt dat gepensioneerden opnieuw in dienst treden, wordt de verwijzing naar de leeftijdsgrens geschrapt.

Een nieuwe paragraaf 2 wordt toegevoegd die ervoor zorgt dat de inrichtende macht op gemotiveerde wijze en mits het respecteren van een opzeggingstermijn een einde kan maken aan de tijdelijke aanstelling van doorlopende duur of aan de vaste benoeming van een personeelslid wanneer het personeelslid de pensioengerechtigde leeftijd bereikt heeft.
Het ontslag moet gemotiveerd worden en mag niet gebaseerd zijn op discriminerende gronden. Het feit dat een personeelslid de wettelijke pensioenleeftijd bereikt heeft, volstaat op zich niet om het ontslag te motiveren.

De opzeggingstermijn die moet worden gehanteerd als het personeelslid op het moment van het ontslag de wettelijke pensioenleeftijd bereikt heeft, omvat drie maanden per begonnen periode van 10 jaar dienstanciënniteit die het personeelslid in kwestie heeft verworven.

De opzegtermijn begint te lopen de maandag volgend op de week dat de inrichtende macht het ontslag meedeelt. Die melding bevat de begin- en einddatum van de opzegtermijn.

De kennisgeving van het ontslag kan op twee manieren aan het personeelslid worden meegedeeld:

- via een aangetekende brief dan gaat de kennisgeving in op de derde werkdag na het verzenden van deze aangetekende brief.
- een tweede mogelijkheid is een melding via een deurwaardersexploot. De melding gaat dan in vanaf de overhandiging van dit exploot.

Het personeelslid kan bij het voltooien van de opzeggingstermijn verder werken tot het einde van de maand waarin het personeelslid de opzeggingstermijn volbracht heeft. Het pensioen gaat immers steeds in op de eerste dag van een maand en hierdoor krijgt het personeelslid de mogelijkheid om de maand waarin de opzegtermijn is volbracht nog verder te presteren.

Ook wordt de mogelijkheid toegevoegd om in onderling overleg tussen de inrichtende macht en het betrokken personeelslid een kortere opzeggingstermijn overeen te komen. Die overeengekomen termijn wordt dan opgenomen in een schriftelijke overeenkomst die door beide partijen wordt ondertekend.

Artikel 21

De Europese richtlijnen 2019/1158 van 20 juni 2019 betreffende het evenwicht tussen werk en privéleven voor ouders en mantelzorgers en tot intrekking van Richtlijn 2010/18/EU van de Raad en 2019/1152 van 20 juni 2019 betreffende transparante en voorspelbare arbeidsvoorwaarden in de Europese Unie bevatten een ontslagbescherming voor de uitoefening van de in die richtlijnen opgenomen rechten. Personeelsleden die een geboorteverlof, ouderschapsverlof of zorgverlof hebben aangevraagd of opgenomen of die om een flexibele werkregeling verzocht hebben, mogen op grond daarvan niet worden ontslagen. Hetzelfde geldt voor personeelsleden die gebruik hebben gemaakt van de rechten die voortvloeien uit hoofdstuk 3 uit de richtlijn 2019/1152 over minimumvereisten inzake arbeidsvoorwaarden. Het gaat hier over de maximale duur van de proeftijd, het feit dat een werkgever geen nevenactiviteiten mag verbieden, tenzij dit verbod door de wetgever opgelegd is en het recht om meer voorspelbare en zekere arbeidsvoorwaarden te vragen via een ambtswijziging. Het is evenmin toegelaten tijdens de beschermingsperiode het ontslag voor te bereiden.

Vermits nu de mogelijkheid wordt ingeschreven voor een schoolbestuur om een personeelslid te ontslaan mist naleving van een opzegtermijn en los van de evaluatie- en tuchtregeling, is het belangrijk om in de decreten rechtspositie voormelde ontslagbescherming op te nemen. Dit houdt in dat een schoolbestuur een personeelslid gedurende de beschermingsperiode niet mag ontslaan worden

om redenen die te maken hebben met de uitoefening van de hiervoor vermelde rechten.

Artikel 22

Op 20 maart 2025 oordeelde het Grondwettelijk Hof (arrest 49/2025) dat de bepalingen in de rechtspositieregeling waarbij een tuchtsanctie tegen leerkrachten levensbeschouwelijke vakken alleen kan als de betrokken levensbeschouwelijke instantie daar vooraf mee instemt, ongrondwettig zijn.

Aangezien een tuchtsanctie geen verband houdt met de inhoud van het levensbeschouwelijke vak, is een tuchtzaak voor een leerkracht levensbeschouwelijke vakken niet anders dan voor alle andere personeelsleden. Een tuchtstraf kan immers enkel opgelegd worden naar aanleiding van een schending van één van de in de decreten rechtspositie opgenomen plichten en die plichten staan los van het vakinhoudelijke en behoren dus tot de relatie werkgever-werknemer. Daarom wordt met dit artikel de tuchtregeling voor de leerkrachten levensbeschouwelijke vakken gelijk gemaakt aan die van alle andere personeelsleden. Hetzelfde is voorzien voor hun evaluatie, voor wat het niet-vakinhoudelijke betreft. Wel voorzien we dat de schoolbesturen de bevoegde levensbeschouwelijke instantie op de hoogte moeten stellen als er een tuchtstraf werd opgelegd aan een leerkracht levensbeschouwelijke vakken.

Hoofdstuk 5. Wijziging van het van het decreet van 1 december 1993 betreffende de inspectie en de begeleiding van de levensbeschouwelijke vakken

Artikel 23

Dit artikel past de regeling over het einde van de tewerkstelling voor leden van de inspectie en de begeleiding van de levensbeschouwelijke vakken aan aan de regeling voor de gewone leden van de inspectie. Daarbij wordt toegevoegd dat bij een ontslag na het bereiken van de wettelijke pensioenleeftijd de erkende instantie van de betrokken godsdienst of de erkende vereniging van de niet-confessionele gemeenschap hiervan moet op de hoogte gebracht worden.

Artikel 24

De Europese richtlijnen 2019/1158 van 20 juni 2019 betreffende het evenwicht tussen werk en privéleven voor ouders en mantelzorgers en tot intrekking van Richtlijn 2010/18/EU van de Raad en 2019/1152 van 20 juni 2019 betreffende transparante en voorspelbare arbeidsvoorwaarden in de Europese Unie bevatten een ontslagbescherming voor de uitoefening van de in die richtlijnen opgenomen rechten. Personeelsleden die een geboorteverlof, ouderschapsverlof of zorgverlof hebben aangevraagd of opgenomen of die om een flexibele werkregeling verzocht hebben, mogen op grond daarvan niet worden ontslagen. Hetzelfde geldt voor personeelsleden die gebruik hebben gemaakt van de rechten die voortvloeien uit hoofdstuk 3 uit de richtlijn 2019/1152 over minimumvereisten inzake arbeidsvoorwaarden. Het gaat hier over de maximale duur van de proeftijd, het feit dat een werkgever geen nevenactiviteiten mag verbieden, tenzij dit verbod door de wetgever opgelegd is en het recht om meer voorspelbare en

zekere arbeidsvoorwaarden te vragen via een ambtswijziging. Het is evenmin toegelaten tijdens de beschermingsperiode het ontslag voor te bereiden.

Nu de mogelijkheid ingeschreven is om personeelsleden los van de evaluatie- en tuchtregeling te ontslaan, is het belangrijk ook de ontslagbescherming op te nemen. Dat wil zeggen dat personeelsleden gedurende de beschermingsperiode niet mogen ontslagen worden om redenen die te maken hebben met de uitoefening van de in het artikel opgenomen rechten.

Hoofdstuk 6. Wijzigingen van het decreet van 20 juni 1996 betreffende de subsidiëring van ouderkoepelverenigingen

Artikel 25

Het opschrift van het decreet wordt aangepast aan de hervorming zoals aangekondigd in het Vlaams Regeerakkoord, nl. subsidiëring van een "aanspreekpunt voor ouderbetrokkenheid en ouderparticipatie".

Artikel 26

De verwijzing naar het expertisecentrum, zoals bedoeld in het decreet van 2 april 2004 betreffende participatie op school dat de uitbouw van een rationeel vormingsaanbod zou moeten coördineren, wordt uit de regelgeving weggeschreven. Dit expertisecentrum werd immers nooit opgericht.

Artikel 27

De doelstellingen van een nieuw aanspreekpunt voor ouderbetrokkenheid en ouderparticipatie zijn gelijkaardig aan de doelstellingen van de huidige netgebonden ouderkoepelverenigingen, maar ze worden vereenvoudigd en verbreed naar alle onderwijsnetten. Een aanspreekpunt ondersteunt, begeleidt, informeert en sensibiliseert ouders, ouderwerkingen en ouderraden in het basis- en secundair onderwijs van alle onderwijsnetten. Het behartigt de belangen van ouders uit alle onderwijsnetten en maakt hun mening kenbaar in diverse overlegorganen, waaronder de VLOR.

Artikel 28

De terminologische aanpassing zorgt dat duidelijk wordt met wie de Vlaamse Regering een beheersovereenkomst kan afsluiten. Dat wordt voortaan een "aanspreekpunt voor ouderbetrokkenheid en ouderparticipatie" i.p.v. afzonderlijke ouderkoepelverenigingen.
Er wordt verduidelijkt dat de Vlaamse Regering met een aanspreekpunt voor ouderbetrokkenheid en ouderparticipatie een beheersovereenkomst kan afsluiten voor een periode van 3 jaar. Een meerjarige beheersovereenkomst bevordert een duurzame werking, biedt rechtszekerheid en zorgt voor een vlottere behandeling van een subsidie.
Tevens wordt de terminologie m.b.t. indicatoren in overeenstemming gebracht met de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën van 29 maart 2019, in het bijzonder met de bepaling art. 76/2, 3°.

Artikel 29

Aangezien de Vlaamse Regering voortaan een subsidie kan toekennen aan één netoverschrijdend aanspreekpunt voor ouderbetrokkenheid en ouderparticipatie, wordt het financieringsmechanisme aangepast. Het beschikbare subsidiebedrag zal worden toegekend aan één aanspreekpunt voor ouderbetrokkenheid en ouderparticipatie, zoals voorzien in artikel 4, §1. De verdeelsleutel aan de hand waarvan de beschikbare subsidie-enveloppe over de verschillende ouderkoepelverenigingen werd verdeeld, is hierdoor overbodig geworden. Daarom kan artikel 5 van het decreet worden opgeheven worden.

Hoofdstuk 7. Wijzigingen van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997

Artikel 30

De definitie van afstand wordt gecorrigeerd, er wordt een correctie opgenomen in de verwijzing naar andere regelgeving, want het koninklijk besluit van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer, waarnaar verwezen wordt, wordt vanaf 1 juni 2027 vervangen door het koninklijk besluit van 3 juni 2024 betreffende de code van de openbare weg.

Inwerkingtreding:

1 juni 2027, datum waarop de nieuwe wegcode in werking treedt.

Artikel 31

In dit artikel wordt voorzien dat 6–jarige kleuters die het gewoon kleuteronderwijs niet met vrucht beëindigd hebben en leerlingen met een IAC-verslag waarvan de klassenraad beslist heeft dat ze niet kunnen doorstromen naar het gewoon lager onderwijs, nog een jaar kleuteronderwijs kunnen volgen. Ook 6-jarige leerlingen die het voorafgaande schooljaar niet ingeschreven waren in het gewoon Nederlandstalig kleuteronderwijs zijn toegelaten.

6-jarige leerlingen die het gewoon kleuteronderwijs met vrucht beëindigd hebben of leerlingen met een IAC-verslag waarvan de klassenraad beslist heeft dat ze kunnen doorstromen naar het gewoon lager onderwijs, kunnen in principe geen gewoon kleuteronderwijs meer kunnen volgen. Deze leerlingen kunnen wel nog toegelaten worden tot het gewoon kleuteronderwijs in de volgende situaties:

- Een gunstige beslissing van de klassenraad kleuteronderwijs van de school waar de leerling kleuteronderwijs heeft gevolgd;
- Bij schoolverandering na een gunstige beslissing van de klassenraad waar de leerling zich wil inschrijven.

Kleuters worden ingeschreven onder ontbindende voorwaarde tot gunstige beslissing van de klassenraad. Als er geen advies is binnen de vijftien kalenderdagen, is de leerling definitief ingeschreven. Als de inschrijving wordt

ontbonden, wordt er in een overcapaciteitsgroep voorzien in het lager onderwijs van de school waar de leerling eerst ingeschreven was (zie *infra*).

Voor het Franstalig onderwijs geldt deze regeling niet. Daar kunnen kleuters nog een jaar langer in het kleuteronderwijs blijven mits gunstige beslissing van de klassenraad kleuteronderwijs.

Inwerkingtreding: 1 september 2027.

Artikel 32

Dit artikel regelt de evaluatie van de kleuters op het einde van het kleuteronderwijs.

Paragraaf 1 regelt de evaluatie voor zesjarigen in het kleuteronderwijs. Een leerling moet in voldoende mate de doelen uit het leerplan die de te bereiken minimumdoelen beogen, hebben bereikt. Daarnaast houdt de klassenraad kleuteronderwijs ook rekening met de mate waarin de kleuter de doelen uit het leerplan die de na te streven minimumdoelen beogen, heeft nagestreefd.

De leerlingenevaluatie resulteert in de beslissing van de klassenraad over het al dan niet met vrucht beëindigen van het gewoon kleuteronderwijs.

In paragraaf 2 wordt de regeling voor leerlingen met een IAC-verslag opgenomen. Voor leerlingen met een IAC-verslag maakt de klassenraad kleuteronderwijs de afweging of de leerling kan doorstromen naar het gewoon lager onderwijs in het kader van het individueel aangepast curriculum dat de leerling volgt.

In paragraaf 3 is opgenomen dat voor leerlingen die jonger zijn dan vijf jaar voor 1 januari van het lopende schooljaar de klassenraad kan beslissen om die leerling ook te evalueren. Deze kleuters moeten in voldoende mate de te bereiken minimumdoelen hebben bereikt. Daarnaast neemt de klassenraad kleuteronderwijs mee of de kleuter in voldoende mate de na te streven minimumdoelen heeft nagestreefd en de mate waarin de kleuter daadwerkelijk aanwezig was. Zo kunnen ook cognitief sterk functionerende leerlingen bijvoorbeeld vroeger starten in het lager onderwijs. Een ouder kan ook altijd de vraag stellen aan de directie of de klassenraad kan worden samengeroepen voor zijn kind, maar de klassenraad is niet verplicht om op die vraag in te gaan.

Voor leerlingen met een IAC-verslag in het gewoon kleuteronderwijs kan de klassenraad beslissen om die leerling vroeger toe te laten tot het gewoon lager onderwijs op basis van het individueel aangepast curriculum van de leerling.

In paragraaf 4 wordt geregeld dat het vermoeden van deskundigheid ook geldt bij een beslissing van de klassenraad kleuteronderwijs. Hiermee wordt ook het vertrouwen in de klassenraad kleuteronderwijs bevestigd. De leden van de klassenraad worden geacht de professionaliteit te hebben om bekwaam te oordelen over de vorderingen die een leerling heeft gemaakt. Wanneer een leerling/ouder van oordeel is dat er onwettelijk is gehandeld, is het aan de leerling/ouder om dat te bewijzen.

In paragraaf 5 wordt opgenomen dat er een taalintegratietraject kan worden opgelegd. Deze beslissing wordt genomen bij de beslissing van de klassenraad kleuteronderwijs over het al dan niet met vrucht beëindigen van het gewoon kleuteronderwijs. De klassenraad kleuteronderwijs beslist of de leerling in het volgend schooljaar een taalintegratietraject moet volgen, hetzij in het kleuteronderwijs, hetzij in het lager onderwijs. Het is bijvoorbeeld mogelijk dat een leerling weliswaar over het algemeen klaar is voor het lager onderwijs en bijvoorbeeld in voldoende mate de te bereiken minimumdoelen haalt, maar toch nog bijkomende ondersteuning nodig heeft. Dan kan een leerling een gunstige beslissing krijgen om toegelaten te worden tot het lager onderwijs maar kan er een taalintegratietraject opgelegd worden.

Voor leerlingen die al een jaar langer in het kleuteronderwijs verblijven, moet er geen evaluatiebeslissing worden genomen. Deze leerling starten sowieso in het lager onderwijs. Wel kan de klassenraad een taalintegratietraject opleggen.

Verder wordt er voor dove en slechthorende kinderen en voor leerlingen met een IAC-verslag een uitzondering ingeschreven bij de beslissingen over het taalintegratietraject. Voor deze kinderen moet er geen beslissing worden genomen over het volgen van een taalintegratietraject. Voor de leerlingen met een IAC-verslag is het zo opgenomen dat de paragraaf die voor hen de evaluatie regelt, niet is opgenomen bij de verwijzing waar bepaald wordt voor wie de klassenraad kleuteronderwijs een beslissing tot opleggen van taalintegratietraject moet nemen (in het eerste lid van paragraaf 5).

Paragraaf 6 bepaalt de termijnen waarbinnen de evaluatiebeslissingen moeten worden meegedeeld. Verder moet een beslissing dat de kleuter het gewoon kleuteronderwijs niet met vrucht beëindigd heeft/de beslissing dat een kleuter met een IAC-verslag niet mag doorstromen naar het gewoon lager onderwijs, gemotiveerd worden door de klassenraad. Ook moeten de aandachtspunten voor de toekomst meegegeven worden. Ook is het mogelijk dat ouders in beroep gaan tegen deze beslissing. Deze beroepsprocedure is dezelfde procedure als voor het niet-toekennen van het getuigschrift basisonderwijs.

Voor kleuters die een jaar langer in het kleuteronderwijs verblijven, wordt er geen evaluatiebeslissing genomen (zij worden sowieso toegelaten tot het lager onderwijs). Wel kan zoals opgenomen in paragraaf 6 een taalintegratietraject worden opgelegd. Deze beslissing tot het opleggen van het taalintegratietraject wordt uiterlijk op 30 juni meegedeeld.

Er is enkel beroep mogelijk tegen de beslissing over het al dan niet met vrucht beëindigen van het kleuteronderwijs/ het niet doorstromen naar het gewoon lager onderwijs voor leerlingen met een IAC-verslag. Tegen een beslissing tot het opleggen van een taalintegratietraject is geen beroep mogelijk.

Paragraaf 7 bepaalt dat de Vlaamse Regering de modaliteiten regelt. Dit kan bijvoorbeeld betrekking hebben op het vastleggen van model van beslissing tot (niet) met vrucht beëindigen van het kleuteronderwijs.

Artikel 33

Paragraaf 1 regelt de effectieve toelatingsvoorwaarden. Naast de leerlingen die het gewoon kleuteronderwijs met vrucht beëindigd hebben/leerlingen met een IAC-verslag die mogen doorstromen naar het gewoon lager onderwijs zijn ook de 7-jarige leerlingen toegelaten.

Verder is er een procedure voorzien voor leerlingen die in het voorafgaande schooljaar niet ingeschreven waren in het Nederlandstalig erkend gewoon kleuteronderwijs. Voor deze leerlingen wordt er gewerkt met een toelatingsklassenraad. De klassenraad voor het lager onderwijs beslist binnen de 15 kalenderdagen na de aanvang van de regelmatige lesbijwoning of de leerling toegelaten wordt tot het lager onderwijs. De inschrijving is een inschrijving onder ontbindende voorwaarde. Als er geen beslissing genomen wordt binnen de termijn is de leerling toegelaten en dus definitief ingeschreven. Dezelfde procedure geldt zowel voor 6-jarigen als voor jongere kinderen. Het moet immers ook mogelijk zijn voor een vijfjarige cognitief sterk functionerende die voorheen niet ingeschreven was in een school om te kunnen starten in het lager onderwijs.

Bij schoolverandering in de loop van het schooljaar wordt de beslissing van de klassenraad overgedragen naar de nieuwe school, tenzij kennelijk blijkt dat de beslissing is verkregen zonder dat de leerling het oogmerk had om in de desbetreffende school daadwerkelijk en regelmatig de lessen te volgen. Voor de schoolloopbaan van de leerling is het wenselijk dat de beslissing bij een verandering tijdens het schooljaar overdraagbaar is maar er moet ook voorkomen worden dat een leerling start in één school en een gunstige beslissing krijgt en dan onmiddellijk verandert naar de andere school (en het eigenlijk ook altijd de bedoeling was van die leerling om naar die andere school te gaan). De andere school moet dan ook de mogelijkheid krijgen om te beslissen. Als de andere school niet meer zou mogen beslissen, is misbruik mogelijk en kan een leerling die een ongunstige beslissing zou krijgen in school A, eerst *pro forma* starten in school B, daar een gunstige beslissing krijgen en dan terug veranderen. In dat geval is de klassenraad van de nieuwe school bevoegd om zelf een beslissing te nemen.

In paragraaf 2 wordt de oude regeling voor de Franstalige scholen in de faciliteitengemeenten behouden. Wel wordt de vervroegde instap duidelijker geregeld.

In paragraaf 3 wordt de bestaande regeling voor de toelating tot het buitengewoon lager onderwijs overgenomen. Inhoudelijk wordt hier niets aan gewijzigd.

Inwerkingtreding: 1 september 2027.

Artikel 34

Aangezien er nieuwe toelatingsvoorwaarden zullen gelden vanaf het schooljaar 2027-2028, houden de oude regelingen van de toelatingsvoorwaarden voor het gewoon lager onderwijs op uitwerking te hebben vanaf dan. Wel moeten deze regelingen nog van toepassing zijn in het schooljaar 2026-2027. Bovendien zijn

deze bepalingen op meerdere schooljaren van toepassing (telkens wordt er ook verwezen naar het voorafgaande schooljaar).

Het is dus niet mogelijk om deze regelingen gewoon op te heffen in het schooljaar 2027-2028. In het schooljaar 2026-2027 zouden er dan immers twee regelingen gelijktijdig van toepassing zijn. Daarom wordt er uitdrukkelijk bepaald dat deze regeling van toepassing zijn voor de toelatingen tot en met het schooljaar 2026-2027.

Artikel 35

Aangezien er nieuwe toelatingsvoorwaarden zullen gelden vanaf het schooljaar 2027-2028, houden de oude regelingen van de toelatingsvoorwaarden voor het gewoon lager onderwijs op uitwerking te hebben vanaf dan. Wel moeten deze regelingen nog van toepassing zijn in het schooljaar 2026-2027. Bovendien zijn deze bepalingen op meerdere schooljaren van toepassing (telkens wordt er ook verwezen naar het voorafgaande schooljaar).

Het is dus niet mogelijk om deze regelingen gewoon op te heffen in het schooljaar 2027-2028. In het schooljaar 2026-2027 zouden er dan immers twee regelingen gelijktijdig van toepassing zijn. Daarom wordt er uitdrukkelijk bepaald dat deze regeling van toepassing zijn voor de toelatingen tot en met het schooljaar 2026-2027.

Artikel 36

Terminologische aanpassing: er staat gunstig advies in het decreet maar eigenlijk gaat het om een beslissing van de klassenraad. Dit wordt verduidelijkt om discussies te vermijden als de klassenraad een ongunstig advies geeft.

Artikel 37

Deze artikelen voegen het nieuw artikel 13/0 toe aan de verwijzingen naar de toelatingsvoorwaarden lager onderwijs en schrappen de verwijzingen naar artikelen die niet meer van toepassing zullen zijn in schooljaar 2027-2028.

Inwerkingtreding: 1 september 2027.

Artikel 38

Deze artikelen voegen het nieuw artikel 13/0 toe aan de verwijzingen naar de toelatingsvoorwaarden lager onderwijs en schrappen de verwijzingen naar artikelen die niet meer van toepassing zullen zijn in schooljaar 2027-2028.

Inwerkingtreding: 1 september 2027.

Artikel 39

In het basisonderwijs is het mogelijk dat leerlingen deeltijds les kunnen volgen in een andere school. Voor het buitengewoon onderwijs is lesbijwoning enkel mogelijk voor leerlingen met een IAC-verslag. De bepaling kan echter ook zo geïnterpreteerd worden dat lesbijwoning in een andere school voor het buitengewoon onderwijs enkel mogelijk is voor leerlingen met een IAC-verslag ingeschreven in het gewoon basisonderwijs. Dit is niet de bedoeling. Lesbijwoning in een school voor het buitengewoon basisonderwiji moet ook mogelijk zijn vanuit een andere school van het buitengewoon onderwijs. Dit wordt verduidelijkt.

Artikel 40

Met dit artikel wordt de procedure voor het toekennen van permanent onderwijs aan huis gewijzigd in het basisonderwijs.

Paragraaf 1 bepaalt de voorwaarden waaraan een leerling in het basisonderwijs moet voldoen om aanspraak te kunnen maken op het recht op permanent onderwijs aan huis en op welke wijze ouders een aanvraag kunnen doen zodat hun kind dit recht kan worden toegekend. Ouders dienen zich bij deze vraag te richten tot het begeleidend CLB. Indien er nog geen begeleidend CLB is omdat het kind nog niet in een school is ingeschreven (als leerling die naar school gaat of als POAH-leerling) dan kiezen de ouders het dichtst bij de woonplaats gelegen CLB (rekening houdende met het onderwijsnet van keuze).

De doelgroep blijft dezelfde als in het verleden. De vraag kan zowel gesteld worden voor een kind dat nog niet gestart is met een onderwijstraject als voor een kind dat reeds over een IAC-verslag beschikt.

Paragraaf 2 stelt dat de basis voor de beslissing omtrent permanent onderwijs aan huis ligt in het handelingsgericht diagnostisch traject dat met de leerling wordt doorlopen. De beslissing of permanent onderwijs aan huis het onderwijsaanbod is dat het meest beantwoordt aan de onderwijsnoden van het kind, wordt afgetoetst op basis van een aantal criteria. Deze criteria zijn in lijn met de eerdere behandeling van POAH-aanvragen door Zorgpunt van de onderwijsinspectie.

Paragraaf 3 bepaalt dat om voldoende rekening te houden met de verdere ontwikkeling van het kind en de eventueel wijzigende onderwijs- en zorgnoden, het recht op permanent onderwijs voor maximaal drie schooljaren wordt toegekend. De toekenning is een recht, geen verplichting. De leerling kan dus ook nog altijd (terug) naar school gaan, ondanks zijn recht op permanent onderwijs aan huis.
Het recht op permanent onderwijs aan huis kan verlengd worden op basis van een nieuwe aanvraag door de ouders. Er wordt bekeken in hoeverre er een evolutie bij de leerling is waaruit zou blijken dat permanent onderwijs aan huis niet langer het meest passende onderwijsaanbod voor de leerling is. Indien er geen evolutie is, kent het CLB de verlenging toe. Indien er evolutie wordt vastgesteld, zal er een grondige heroverweging van de vraag gebeuren. Het toegekende recht op permanent onderwijs aan huis loopt in ieder geval af op het einde van het buitengewoon basisonderwijs en wordt geherevalueerd bij de overstap naar het buitengewoon secundair onderwijs.

Paragraaf 4 bepaalt de termijn waarbinnen het CLB een beslissing dient te nemen over de vraag tot het toekennen van het recht op permanent onderwijs aan huis.

Paragraaf 5 voorziet de mogelijkheid tot bemiddeling bij onenigheid over de beslissing van het centrum voor leerlingenbegeleiding over de aanvraag. Aangezien de beslissing tot permanent onderwijs aan huis wordt toegevoegd aan het IAC-verslag, is de klachtenprocedure zoals voorzien bij onenigheid over de opmaak of inhoud van een IAC-verslag, van toepassing.

Paragraaf 6 behandelt het recht op inschrijving van de leerling die permanent onderwijs aan huis werd toegekend.

POAH-leerlingen, voor wie het CLB een gunstige beslissing heeft genomen, hebben onverkort recht op inschrijving in de dichtste school voor buitengewoon onderwijs die het passende type van hun IAC-verslag aanbiedt van het officieel of vrij onderwijs om permanent onderwijs aan huis te krijgen.

Voor de types 4, 6 en 7, waar het aanbod qua spreiding beperkt is, geldt er een uitzondering: deze POAH-leerlingen kunnen ook terecht in de dichtstbijzijnde school voor buitengewoon onderwijs van het officieel of vrij onderwijs, ongeacht het type dat er aangeboden wordt om permanent onderwijs aan huis te krijgen.

In een verderaf gelegen school kunnen POAH-leerlingen zich nog steeds inschrijven als regelmatige leerling. Het is echter een gunst van de school in dat geval, geen (onverkort) recht op inschrijving. De verder gelegen school kan de inschrijving van de POAH-leerlingen weigeren omdat ze niet de meest dichtstbijzijnde school is.

Paragraaf 7 stelt dat om de rechten van huidige reeds ingeschreven POAH-leerlingen te garanderen, er ook wordt voorzien in een overgangsmaatregel voor de leerlingen die voor het huidige en/of volgende schooljaren een recht op permanent onderwijs aan huis werden toegekend door Zorgpunt van Onderwijsinspectie, zodanig dat deze leerlingen hun recht nog kunnen blijven laten gelden naar analogie met de duurtijd van de toekenningen volgens de nieuwe procedure.

Leerlingen aan wie POAH toegekend was voor 1 september 2026, behouden dit recht. In principe voor de duurtijd toegekend door de inspectie maar met een maximum van drie schooljaren na 2025-2026 en uiterlijk tot het einde van het onderwijsniveau. Als de door Onderwijsinspectie toegekende periode afloopt op het einde van het schooljaar 2026-2027, en er geen overgang naar het secundair onderwijs is, kan de periode door het CLB met één jaar verlengd worden zonder een overweging ten gronde.

Paragraaf 8 stelt dat de toepassing door de CLB's van de nieuwe regeling vanaf het schooljaar 2026-2027 gemonitord wordt. In het schooljaar 2027-2028 volgt dan een evaluatie van het nieuwe systeem. Het blijft immers de bedoeling dat ook in het nieuwe systeem enkel beslist wordt tot permanent onderwijs aan huis voor die leerlingen waarvoor dit de meest aangewezen oplossing is. Wanneer een

leerling met minder ingrijpende maatregelen een passend onderwijsaanbod kan krijgen, dan is POAH geen aangewezen maatregel.

Artikel 41

Dit artikel neemt de procedure voor het nemen van de beslissing over het al dan niet met vrucht beëindigen van het kleuteronderwijs/de beslissing voor leerlingen met een IAC-verslag of ze mogen doorstromen naar het gewoon lager onderwijs, met inbegrip van de beroepsprocedure, op in het schoolreglement.

Artikel 42

De titel van het hoofdstuk wordt aangepast omdat de bestaande beroepsprocedure tegen de niet-toekenning van het getuigschrift basisonderwijs ook van toepassing wordt op beslissingen over het niet met vrucht beëindigen van het kleuteronderwijs/op beslissingen voor leerlingen met een IAC verslag over het niet doorstromen naar het gewoon lager onderwijs.

Artikel 43

In dit artikel wordt geregeld dat de bestaande beroepsprocedure tegen de niet-toekenning van het getuigschrift basisonderwijs ook van toepassing is op beslissingen over het niet met vrucht beëindigen van het kleuteronderwijs/ op beslissingen voor leerlingen met een IAC-verslag over het niet doorstromen naar het gewoon lager onderwijs .

Artikel 44

In dit artikel wordt geregeld dat de beroepscommissie kan beslissen of een kleuter al dan niet met vrucht het kleuteronderwijs beëindigd heeft of dat een kleuter met een IAC-verslag al dan niet kan doorstromen naar het gewoon lager onderwijs.

Artikel 45

In dit artikel wordt geregeld dat de regeling van de interne en externe leden van de beroepscommissie ook van toepassing is op beroepsprocedures tegen de beslissing over het niet met vrucht beëindigen van het kleuteronderwijs of de beslissing dat een leerling met een IAC-verslag niet kan doorstromen naar het gewoon lager onderwijs.

Artikel 46

Scholen voor buitengewoon basisonderwijs die pioniersscholen zijn, kunnen voortaan ook capaciteit bepalen op niveau van een leerjaar of geboortejaar. Op deze manier kunnen ze, indien gewenst, aansluiten bij de structuur van de school voor gewoon basisonderwijs waarmee samengewerkt wordt.

Het artikel voorziet ook dat kleuters die zittenblijven, kunnen bijgerekend worden bij de capaciteit van de oudste kleuter (derde kleuterklas), net zoals in het gewoon onderwijs. Op die manier hoeft maar één capaciteit bepaald te worden voor de kleuters van de twee 'oudste' geboortejaren.

Pioniersscholen zullen ook de mogelijkheid krijgen om capaciteit te verschuiven, op voorwaarde dat er geen wachtlijst is die geschonden kan worden.

Artikel 47

Wachtlijsten na de aanmeldingen worden efficiënter: als een kind 'opgevist' werd in een school van hogere voorkeur, kan dat kind geschrapt worden van de wachtlijsten in de scholen van lagere voorkeur.

Een voorbeeld: een ouder of leerling verwerft een plaats via de aanmeldingen in een school van derde keuze. Later komt er plaats vrij in de school van eerste keuze, waar de ouder of de leerling op intekent. Dan hoeft de school van tweede keuze die leerling niet meer te contacteren als er bij hen een plaats vrijkomt.

Op deze manier wordt er tijd gewonnen en kunnen de wachtlijsten sneller 'schuiven'.

Inwerkingtreding: 1 september 2026 voor de inschrijvingen voor het schooljaar 2027-2028.

Artikel 48

Met dit artikel wordt een verplichte overcapaciteitsgroep gecreëerd voor leerlingen die het kleuteronderwijs met vrucht beëindigd hebben/leerlingen met een IAC-verslag die mogen doorstromen naar het gewoon lager onderwijs en waarvan de ouders het volgend schooljaar hun kind toch willen inschrijven in het kleuteronderwijs (verlengd verblijf). Als die leerlingen zich inschrijven in het kleuteronderwijs van een andere school en daar uiteindelijk niet toegelaten worden, hebben die leerlingen recht op een inschrijving in overcapaciteit in hun oude school, weliswaar in het lager onderwijs. De leerling is immers niet meer toegelaten tot het kleuteronderwijs. Zo wordt het recht op onderwijs gegarandeerd.

Inwerkingtreding: 1 september 2027

Artikel 49

Wachtlijsten na de aanmeldingen worden efficiënter: als een kind 'opgevist' werd in een school van hogere voorkeur, kan dat kind geschrapt worden van de wachtlijsten in de scholen van lagere voorkeur.

Een voorbeeld: een ouder of leerling verwerft een plaats via de aanmeldingen in een school van derde keuze. Later komt er plaats vrij in de school van eerste keuze, waar de ouder of de leerling op intekent. Dan hoeft de school van tweede keuze die leerling niet meer te contacteren als er bij hen een plaats vrijkomt.

Op deze manier wordt er tijd gewonnen en kunnen de wachtlijsten sneller ‘schuiven’.

Inwerkingtreding: 1 september 2026 voor de inschrijvingen voor het schooljaar 2027-2028.

Artikel 50

Met dit artikel wordt een verplichte overcapaciteitsgroep gecreëerd voor leerlingen die het kleuteronderwijs met vrucht beëindigd hebben/leerlingen met een IAC-verslag die mogen doorstromen naar het gewoon lager onderwijs en waarvan de ouders het volgend schooljaar hun kind toch willen inschrijven in het kleuteronderwijs (verlengd verblijf). Als die leerlingen zich inschrijven in het kleuteronderwijs van een andere school en daar uiteindelijk niet toegelaten worden, hebben die leerlingen recht op een inschrijving in overcapaciteit in hun oude school, weliswaar in het lager onderwijs. De leerling is immers niet meer toegelaten tot het kleuteronderwijs. Zo wordt het recht op onderwijs gegarandeerd.

Inwerkingtreding: 1 september 2027

Artikel 51

In punten 1 en 2 wordt opgenomen dat er minimumdoelen kunnen ontwikkeld worden voor Vlaamse Gebarentaal en dovencultuur. Deze doelen zijn enkel van toepassing in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal.

Punt 3 gaat over de driejaarlijkse kleuterpeiling. De driejaarlijkse kleuterpeiling werd oorspronkelijk verankerd in artikel 44, §3, vierde lid. Dit lid wordt omwille van samenhang en overzicht verplaatst en geïntegreerd in de nieuwe afdeling 2quater – Peilingsonderzoek.

In punten 4 en 5 wordt de procedure voor de vrijstelling van bepaalde minimumdoelen voor leerlingen die doof of slechthorend zijn en die ingeschreven zijn in de taalafdeling Nederlands-Vlaamse Gebarentaal geactualiseerd. Als bepaalde doelen niet haalbaar zijn (ook niet met compenserende, dispenserende, differentiërende of remediërende maatregelen) omwille van het doof/slechthorend zijn, kan de leerling vrijgesteld worden van die doelen (die doelen zijn dan vervangen door de doelen VGT als dispensatie). De term vrijstelling wordt gebruikt in plaats van afwijking omdat de term afwijking een term is die eigenlijk gebruikt wordt voor de afwijkingsprocedure van de minimumdoelen door schoolbesturen/onderwijsverstrekkers.

In punten 6 en 7 worden er een aantal technische aanpassingen doorgevoerd aan de regeling die voorziet dat zolang er geen minimumdoelen VGT en dovencultuur ontwikkeld zijn, de ontwikkelingsdoelen VGT en dovencultuur, het statuut van minimumdoelen krijgen.

Met punt 8 wordt in paragraaf 9, tweede lid, punt 3° verduidelijkt dat scholen in het schooljaar 2027-2028 de nieuwe minimumdoelen voor Nederlands, wiskunde

en wetenschappen en techniek implementeren bij de leerlingengroepen die in 2028-2029 en 2029-2030 het getuigschrift basisonderwijs behalen.

Voor deze groepen geldt echter nog steeds dat het getuigschrift wordt uitgereikt op basis van het in voldoende mate bereiken van de doelen uit het leerplan die zowel de nieuwe minimumdoelen (Nederlands, wiskunde, wetenschappen en techniek) als de bestaande eindtermen (Frans, lichamelijke opvoeding, muzische vorming en mens en maatschappij) dekken.

Zonder deze verduidelijking zou formeel gelezen kunnen worden dat voor deze cohorten enkel de nieuwe minimumdoelen gelden, terwijl de oude eindtermen decretaal nog van kracht zijn.

Artikel 52

De beoordeling van vervangende minimumdoelen waarvoor het schoolbestuur gelijkwaardigheid aanvraagt, gebeurt aan de hand van een reeks criteria. Aan die criteria worden een aantal wijzigingen aangebracht, onder meer rekening houdend met de nieuwe minimumdoelen basisonderwijs die op 18 juli 2025 zijn goedgekeurd. Ook de ordening van de minimumdoelen geldt als criterium. De indeling voorzien in het decreet basisonderwijs, namelijk voor het einde van het kleuteronderwijs, het vierde jaar en het einde van het lager onderwijs is ook van toepassing voor vervangende minimumdoelen.
De criteria moeten, ook voor vervangende minimumdoelen, nog meer de balans waarborgen tussen onderwijskwaliteit en vrijheid van onderwijs en dat in het belang van zowel de onderwijsinrichter als de leerling.
In artikel 44bis, §2, tweede lid, 2°, van het decreet basisonderwijs wordt het woord “sleutelcompetenties” vervangen door “vakdisciplines”.
Deze wijziging is noodzakelijk om de terminologie in overeenstemming te brengen.

<u>Inwerkingtreding:</u>

Dit artikel heeft uitwerking met ingang van 1 januari 2026. Door de retroactieve invoering van de gewijzigde bepalingen m.b.t vervangende minimumdoelen kan hiermee al rekening gehouden worden bij nieuwe aanvragen voor het schooljaar 2025-2026 die uiterlijk 15 januari 2026 moeten worden ingediend.

Artikel 53

In hoofdstuk V wordt een nieuwe afdeling 2quater ingevoegd.
De afdeling bevat de bepalingen over het peilingsonderzoek in het basisonderwijs. De bepaling heeft een technisch karakter en creëert een afzonderlijke afdelingsstructuur voor toekomstige of samenhangende artikelen over peilingsonderzoek.

Artikel 54

In artikel 8 van het decreet van 13 juni 2025 tot wijziging van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997 werd de driejaarlijkse peiling in het

kleuteronderwijs ingevoerd. Deze peiling blijft behouden, en wordt in een nieuwe afdeling 2quater over peilingsonderzoek ondergebracht.

Artikel 55

Met internationaal vergelijkend onderwijsonderzoek waarbij prestaties worden gemeten wordt momenteel bedoeld:

- TIMSS (Trends in International Mathematics and Science Study)
- PIRLS (Progress in International Reading Literacy Study).
- IELS (International Early Learning and Child Well-being Study).

In het decreetsartikel wordt dit generiek benoemd. Dat betekent dat de bepaling zal van toepassing zijn op toekomstig internationaal vergelijkend onderwijsonderzoek met meting van leerlingenprestatie waar de Vlaamse Gemeenschap aan deelneemt.

Artikel 56

Het besluit van de Vlaamse Regering dat de modaliteiten voor leerplannen regelt, kan enkel bepalingen opnemen met betrekking tot de goedkeuring en de indiening van leerplannen. Omdat er geen decretale rechtsgrond bestaat voor het aantekenen van een beroep door de indiener van een leerplan tegen een beslissing van het Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen kunnen hiervoor geen bepalingen opgenomen worden in bovengenoemd besluit van de Vlaamse Regering.
Deze artikels voorzien een rechtsgrond die de Vlaamse regering machtigt om de beroepsprocedure te bepalen ten aanzien van een door de indiener betwiste beslissing.
De binnen de huidige regelgeving bestaande praktijk dat tegen een omstreden leerplanbeslissing administratief beroep mogelijk is, zal zodoende bestendigd worden.

Artikel 57

De onderwijsregelgeving stelt reeds grenzen aan commerciële mededelingen van scholen die producten of diensten promoten. Hoewel dergelijke mededelingen niet volledig verboden zijn, gelden strikte beperkingen. In het basisonderwijs moeten leermiddelen en verplichte activiteiten die noodzakelijk zijn voor het realiseren van de minimumdoelen en leerplandoelstellingen vrij blijven van elke vorm van reclame (tekstueel of visueel) die bedrijven, merken of producten onder de aandacht brengt. De overheid verduidelijkt met dit artikel dat ook sponsoring en mededelingen die rechtstreeks of onrechtstreeks ten doel hebben de verkoop van producten of diensten te bevorderen die betrekking hebben op betalende bijlessen niet geoorloofd zijn. Promoten van dergelijke betalende private aanvullende hulpverlening moet als onverenigbaar worden beschouwd met de pedagogische en onderwijskundige opdracht van de school, haar onafhankelijkheid, objectiviteit en betrouwbaarheid. Enige sturing vanwege de school in dit verband, waarbij leerlingen via haar tussenkomst naar een betalend initiatief worden geleid, doet afbreuk aan de eigen verantwoordelijkheden van de

school om elke leerling vanuit een breed zorgbeleid, vertrekkend vanuit het zorgcontinuüm, maximaal te ondersteunen in het leerproces en om te waken over de gelijke onderwijskansen van iedere leerling. De school kan op geen enkele wijze actief doorverwijzen naar organisaties of leerkrachten die dergelijke lessen aanbieden, noch kan ze het aanbod van betalende bijlessen faciliteren. Wel attendeert ze op het eigen aanbod en het eventuele kosteloos ondersteuningsaanbod in de regio. Therapeutische tussenkomsten (zoals kinesitherapie of logopedie) worden niet beoogd door dit artikel.

Artikel 58

De scholengemeenschap is verplicht om de eenheden inductie te verdelen over de scholen binnen de scholengemeenschap. De verdelingscriteria worden onderhandeld in het bevoegde lokaal onderhandelingscomité van de scholengemeenschap.

De nodige criteria dienen vastgelegd te worden om te bepalen wie als startende leraar kan worden beschouwd waardoor de nodige flexibiliteit voor de toekenning en invulling van de inductie wordt geboden. Niet alle starters hebben immers hetzelfde profiel of eenzelfde opleiding genoten waardoor het nuttig kan zijn om te kunnen differentiëren in het aanbieden van extra aanvangsbegeleiding. Ook wie een tijd uit onderwijs was, kan op die manier aanvangsbegeleiding krijgen. Er moeten ook afspraken gemaakt worden over hoe de inductie concreet georganiseerd wordt binnen de scholen waarbij de garantie er is dat de starter voldoende inductie krijgt.

Het staat de scholen binnen de scholengemeenschap vrij om eventueel verdere afspraken te maken over de wijze waarop de verschillende scholen de eenheden inductie toekennen aan startende personeelsleden.

Artikel 59

Scholengemeenschappen krijgen de mogelijkheid om een deel van hun eenheden inductie over te dragen naar een andere scholengemeenschap. Deze overdracht is enkel mogelijk als voor alle starters binnen de scholengemeenschap eenheden inductie werden aangewend.

Artikel 60

Dit artikel voegt een afdeling ‘Eenheden inductie’ toe aan het decreet basisonderwijs.

Artikel 61

Dit artikel legt met het oog op de verdeling van de middelen vast welke personeelsleden beschouwd worden als startende personeelsleden in de voorafgaandelijke drie schooljaren.

Het gaat om aangesteld zijn in een wervingsambt van het bestuurs- en onderwijzend personeel enerzijds en anderzijds personeelsleden die in het

voorafgaande schooljaar geen aanstelling hadden binnen het ambt waarin ze zijn aangesteld.

Artikel 62

Om startende personeelsleden de mogelijkheid te geven aanvangsbegeleiding te volgen binnen hun opdracht, wordt er vanaf schooljaar 2026-2027 ieder schooljaar aan scholengemeenschappen en aan scholen die geen deel uitmaken van een scholengemeenschap eenheden inductie toegekend.

Het aantal eenheden inductie wordt per school berekend. De eenheden inductie van de scholengemeenschap, zijn dan de samengetelde eenheden inductie van alle scholen die horen tot de scholengemeenschap.

Er is een totaalbudget voorzien van 48,7 miljoen euro. Vervolgens wordt dit budget verdeeld over het gewoon basisonderwijs, het buitengewoon basisonderwijs, het voltijds gewoon secundair onderwijs en het buitengewoon secundair onderwijs. Deze verdeling gebeurt op basis van het aandeel startende personeelsleden uitgedrukt in budgettair voltijdse equivalenten in elk van deze respectieve niveaus in het totale aantal startende personeelsleden uitgedrukt in budgettair voltijdse equivalenten tijdens de maand december van de laatste drie schooljaren.

Om het aantal startende personeelsleden uitgedrukt in budgettair voltijdse equivalenten te bepalen voor het schooljaar 2026-2027, wordt er gekeken naar het aantal startende personeelsleden uitgedrukt in budgettair voltijdse equivalenten in de maanden december 2023, december 2024 en december 2025. Deze methode wordt eveneens toegepast bij de verdeling van de eenheden inductie over de scholen(gemeenschappen).

Het toegekende budget wordt vervolgens omgezet naar een totaal aantal eenheden inductie per respectief niveau. Hiervoor wordt het budget vermenigvuldigd met een coëfficiënt van 7,53 voor het gewoon basisonderwijs en 7,51 voor het buitengewoon basisonderwijs.

Deze coëfficiënten zijn gebaseerd op een toepassing de systematiek van vervangingseenheden in het basisonderwijs om het beschikbare budget om te zetten in eenheden. Voor de loonkost wordt voor de eenheden inductie uitgegaan van het gewogen gemiddelde van de verschillende salarisschalen in respectievelijk het gewoon basisonderwijs en het buitengewoon basisonderwijs.

Om de eenheden inductie te verdelen tussen de scholen, wordt er een inductiecoëfficient bepaald. Deze coëfficiënt is het resultaat van een deling van het totale aantal eenheden inductie (apart voor het gewoon basisonderwijs en voor het buitengewoon basisonderwijs) door het aantal startende personeelsleden uitgedrukt in budgettair voltijdse equivalenten tijdens de maand december van de laatste drie schooljaren. Het aantal eenheden inductie per school is dan het resultaat van de vermenigvuldiging van de toepasbare inductiecoëfficiënt met het aantal startende personeelsleden in de school uitgedrukt in budgettair voltijdse equivalenten tijdens de maand december van de laatste drie schooljaren.

Artikel 63

In dit artikel dat gaat over het personeel ten laste van het werkingsbudget wordt de verwijzing naar het artikel X/4.1 van de Codificatie sommige bepalingen voor het onderwijs van 28 oktober 2016 over het extra werkingsbudget opgenomen.

Artikel 64

Dit artikel voegt het nieuw artikel 13/0 toe aan de verwijzingen naar de toelatingsvoorwaarden lager onderwijs en schrappen de verwijzingen naar artikelen die niet meer van toepassing zullen zijn in schooljaar 2027-2028.

Inwerkingtreding: op 1 september 2027.

Artikel 65

In deze bijlage 5 zijn de minimumdoelen/eindtermen opgenomen waarvoor een vrijstelling voor leerlingen in de taalafdeling Nederlands-VGT die doof of slechthorend zijn mogelijk is. Deze bijlage wordt vervangen naar aanleiding van de nieuwe minimumdoelen.

Artikel 66

Bijlage 6 van het decreet basisonderwijs, toegevoegd bij het decreet van 18 juli 2025, wordt integraal vervangen door een gecorrigeerde versie.

De vervanging heeft uitsluitend betrekking op het rechtzetten van typografische, technische en nummeringsfouten. Er worden geen inhoudelijke wijzigingen doorgevoerd aan de set minimumdoelen. De doelstellingen, hun formulering en hun reikwijdte blijven ongewijzigd.

De integrale vervanging van de bijlage is technisch noodzakelijk omdat de vastgestelde fouten verspreid voorkomen in de tekst. Het betreft enkel correcties van vormelijke aard (spelling, leestekens, nummering, inspringing, terminologische consistentie). Er worden geen inhoudelijke wijzigingen aan de set minimumdoelen doorgevoerd.

Op die manier wordt de rechtszekerheid en de interne consistentie van het decreet gegarandeerd, zonder dat dit gevolgen heeft voor scholen, leerlingen of de toepassing van de minimumdoelen in de praktijk.

Hoofdstuk 8. Wijzigingen van het decreet van 15 juni 2007 betreffende het volwassenenonderwijs

Artikel 67

Het besluit van de Vlaamse Regering dat de modaliteiten voor leerplannen regelt, kan enkel bepalingen opnemen met betrekking tot de goedkeuring en de indiening van leerplannen. Omdat er geen decretale rechtsgrond bestaat voor het

aantekenen van een beroep door de indiener van een leerplan tegen een beslissing van het Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen kunnen hiervoor geen bepalingen opgenomen worden in bovengenoemd besluit van de Vlaamse Regering.
Deze artikels voorzien een rechtsgrond die de Vlaamse regering machtigt om de beroepsprocedure te bepalen ten aanzien van een door de indiener betwiste beslissing.
De binnen de huidige regelgeving bestaande praktijk dat tegen een omstreden leerplanbeslissing administratief beroep mogelijk is, zal zodoende bestendigd worden.

Artikel 68

Vanaf 1 januari 2027 zal de onderwijscoördinatie in de Vlaamse en Brusselse gevangenissen opgenomen worden door het Agentschap Justitie en Handhaving. Dit geeft uitvoering aan de beleidsintentie om de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden te centraliseren. De opdracht tot onderwijscoördinatie zal dus niet langer aan Vocvo vzw toegekend worden. Om die reden wordt het decreet volwassenenonderwijs dan ook aangepast.

Inwerkingtreding: 1 januari 2027.

Hoofdstuk 9. Wijzigingen van het decreet van 8 mei 2009 betreffende de kwaliteit van onderwijs

Artikel 69

Dit artikel heft de definitie van leeftijdsgrens op.

Artikel 70

Wanneer scholen in het kader van de doorlichting door de Onderwijsinspectie een gunstig advies krijgen, maar een negatieve evaluatie voor het gelijkeonderwijskansenbeleid, is een nieuwe evaluatie van het gelijkeonderwijskansenbeleid binnen het huidige decretale kader pas voorzien bij een volgende doorlichting. Deze vindt in principe plaats na zes jaar. Als de Onderwijsinspectie vroeger het gelijkeonderwijskansen wil herevalueren, impliceert dit opnieuw een volledige doorlichting. Voorliggend artikel maakt het mogelijk dat de Onderwijsinspectie in geval van een negatieve evaluatie van het gelijkeonderwijskansenbeleid opnieuw een evaluatie uitvoert van het gelijkeonderwijskansenbeleid, waarin enkel dit aspect aan bod komt. Dit laat toe dat de Onderwijsinspectie de opvolgevaluatie zo inplant dat de school voldoende tijd heeft om de vastgestelde tekortkomingen te remediëren. Wanneer deze tweede evaluatie opnieuw negatief is, blijft de regeling gelden dat de school slechts de helft van het werkingsbudget op basis van de leerlingenkenmerken, alsook, naargelang het geval, de helft van het aantal SES-lestijden, aanvullende lestijden, extra uren-leraar of extra lesuren waarop ze normaliter recht heeft,

ontvangt. Zolang dit het geval is, evalueert de Onderwijsinspectie opnieuw het gelijkeonderwijskansenbeleid in de loop van het volgende schooljaar. De termijn tussen opeenvolgende evaluaties kan nooit korter zijn dan 180 kalenderdagen.

Artikel 71

Dit artikel voert bijkomend naast het ontslag na evaluatie of na een tuchtmaatregel de mogelijkheid in om een personeelslid te ontslaan nadat het de wettelijke pensioenleeftijd bereikt heeft.

Artikel 72

Met dit artikel wordt de regeling opgeheven dat de aanstelling, benoeming of het mandaat van een inspecteur van rechtswege stopt als de inspecteur de leeftijdsgrens bereikt heeft. Als gevolg hiervan kan een inspecteur ook na het bereiken van de leeftijdsgrens verder werken zonder dat deze hiervoor een aanvraag moet indienen.

Artikel 73

Met dit artikel wordt de regeling opgeheven dat de aanstelling, benoeming of het mandaat van een inspecteur van rechtswege stopt als de inspecteur de leeftijdsgrens bereikt heeft. Als gevolg hiervan kan een inspecteur ook na het bereiken van de leeftijdsgrens verder werken zonder dat deze hiervoor een aanvraag moet indienen.

Artikel 74

De Europese richtlijnen 2019/1158 van 20 juni 2019 betreffende het evenwicht tussen werk en privéleven voor ouders en mantelzorgers en tot intrekking van Richtlijn 2010/18/EU van de Raad en 2019/1152 van 20 juni 2019 betreffende transparante en voorspelbare arbeidsvoorwaarden in de Europese Unie bevatten een ontslagbescherming voor de uitoefening van de in die richtlijnen opgenomen rechten. Personeelsleden die een geboorteverlof, ouderschapsverlof of zorgverlof hebben aangevraagd of opgenomen of die om een flexibele werkregeling verzocht hebben, mogen op grond daarvan niet worden ontslagen. Hetzelfde geldt voor personeelsleden die gebruik hebben gemaakt van de rechten die voortvloeien uit hoofdstuk 3 uit de richtlijn 2019/1152 over minimumvereisten inzake arbeidsvoorwaarden. Het gaat hier over de maximale duur van de proeftijd, het feit dat een werkgever geen nevenactiviteiten mag verbieden, tenzij dit verbod door de wetgever opgelegd is en het recht om meer voorspelbare en zekere arbeidsvoorwaarden te vragen via een ambtswijzigingn Het is evenmin toegelaten tijdens de beschermingsperiode het ontslag voor te bereiden.

Nu de mogelijkheid ingeschreven is om personeelsleden los van de evaluatie- en tuchtregeling te ontslaan, is het belangrijk ook de ontslagbescherming op te nemen. Dat wil zeggen dat personeelsleden gedurende de beschermingsperiode niet mogen ontslagen worden om redenen die te maken hebben met de uitoefening van de in het artikel opgenomen rechten.

Hoofdstuk 10. Wijzigingen van de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010

Artikel 75

De definitie van afstand wordt gecorrigeerd, er wordt een correctie opgenomen in de verwijzing naar andere regelgeving, want het koninklijk besluit van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer, waarnaar verwezen wordt, wordt vanaf 1 juni 2027 vervangen door het koninklijk besluit van 3 juni 2024 betreffende de code van de openbare weg.

Inwerkingtreding:

1 juni 2027, datum waarop de nieuwe wegcode in werking treedt.

Artikel 76

De onderwijsregelgeving stelt reeds grenzen aan commerciële mededelingen van scholen die producten of diensten promoten. Hoewel dergelijke mededelingen niet volledig verboden zijn, gelden strikte beperkingen. In het secundair onderwijs moeten leermiddelen en verplichte activiteiten die noodzakelijk zijn voor het realiseren van de minimumdoelen en leerplandoelstellingen vrij blijven van elke vorm van reclame (tekstueel of visueel) die bedrijven, merken of producten onder de aandacht brengt. De overheid verduidelijkt met dit bijkomend artikel dat ook sponsoring en mededelingen die rechtstreeks of onrechtstreeks tot doel hebben de verkoop van producten of diensten te bevorderen die betrekking hebben op betalende bijlessen niet geoorloofd zijn. Promoten van dergelijke betalende private aanvullende hulpverlening moet als onverenigbaar worden beschouwd met de pedagogische en onderwijskundige opdracht van de school, haar onafhankelijkheid, objectiviteit en betrouwbaarheid. Enige sturing vanwege de school in dit verband, waarbij leerlingen via haar tussenkomst naar een betalend initiatief worden geleid, doet afbreuk aan de eigen verantwoordelijkheden van de school om elke leerling vanuit een breed zorgbeleid, vertrekkend vanuit het zorgcontinuüm, maximaal te ondersteunen in het leerproces en om te waken over de gelijke onderwijskansen van iedere leerling. De school kan op geen enkele wijze actief doorverwijzen naar organisaties of leerkrachten die dergelijke lessen aanbieden, noch kan ze het aanbod van betalende bijlessen faciliteren. Wel attendeert ze op het eigen aanbod en het eventuele kosteloos ondersteuningsaanbod in de regio. Therapeutische tussenkomsten (zoals kinesitherapie of logopedie) worden niet beoogd door dit artikel.

Artikel 77

Dit artikel voegt een afdeling ‘Eenheden inductie’ toe.

Artikel 78

Dit artikel legt met het oog op de verdeling van de middelen vast welke personeelsleden beschouwd worden als startende personeelsleden in de voorafgaandelijke drie schooljaren.

Het gaat om aangesteld zijn in een wervingsambt van het bestuurs- en onderwijzend personeel enerzijds en anderzijds personeelsleden die in het voorafgaande schooljaar geen aanstelling hadden binnen het ambt waarin ze zijn aangesteld.

Artikel 79

Om startende personeelsleden de mogelijkheid te geven aanvangsbegeleiding te volgen binnen hun opdracht, wordt er vanaf schooljaar 2026-2027 ieder schooljaar aan scholengemeenschappen en aan scholen die geen deel uitmaken van een scholengemeenschap eenheden inductie toegekend.

Het aantal eenheden inductie wordt per school berekend. De eenheden inductie van de scholengemeenschap, zijn dan de samengetelde eenheden inductie van alle scholen die horen tot de scholengemeenschap.

Er is een totaalbudget voorzien van 48,7 miljoen euro. Vervolgens wordt dit budget verdeeld over het gewoon basisonderwijs, het buitengewoon basisonderwijs, het voltijds gewoon secundair onderwijs en het buitengewoon secundair onderwijs. Deze verdeling gebeurt op basis van het aandeel startende personeelsleden uitgedrukt in budgettair voltijdse equivalenten in elk van deze respectievelijke niveaus in het totale aantal startende personeelsleden uitgedrukt in budgettair voltijdse equivalenten tijdens de maand december van de laatste drie schooljaren.

Om het aantal startende personeelsleden uitgedrukt in budgettair voltijdse equivalenten te bepalen voor het schooljaar 2026-2027, wordt er gekeken naar het aantal startende personeelsleden uitgedrukt in budgettair voltijdse equivalenten in de maanden december 2023, december 2024 en december 2025. Deze methode wordt eveneens toegepast bij de verdeling van de eenheden inductie over de scholen(gemeenschappen).

Het toegekende budget wordt vervolgens omgezet naar een totaal aantal eenheden inductie per respectievelijk niveau. Hiervoor wordt het budget vermenigvuldigd met een coëfficiënt van 6,62 voor het voltijds gewoon secundair onderwijs en 7,18 voor het buitengewoon secundair onderwijs.

Deze coëfficiënten zijn gebaseerd op een toepassing van de bestaande systematiek van vervangingseenheden in het basisonderwijs om het beschikbare budget om te zetten in eenheden. Voor de loonkost wordt voor de eenheden inductie uitgegaan van het gewogen gemiddelde van de verschillende salarisschalen in respectievelijk het gewoon basisonderwijs en het buitengewoon basisonderwijs.

Om de eenheden inductie te verdelen tussen de scholen, wordt er een inductiecoëfficient bepaald. Deze coëfficiënt is het resultaat van een deling van het totale aantal eenheden inductie (apart voor het voltijds gewoon secundair onderwijs en voor het buitengewoon secundair onderwijs) door het aantal startende personeelsleden uitgedrukt in budgettair voltijdse equivalenten tijdens de maand december van de laatste drie schooljaren. Het aantal eenheden inductie per school is dan het resultaat van de vermenigvuldiging van de toepasbare inductiecoëfficiënt met het aantal startende personeelsleden in de school uitgedrukt in budgettair voltijdse equivalenten tijdens de maand december van de laatste drie schooljaren.

Artikel 80

Met artikel 48 van de Codex Secundair onderwijs beschikt de overheid over een rechtsgrond om bijkomende middelen toe te kennen aan scholen met technische of beroepsgerichte opleidingen die leiden tot de invulling van knelpuntberoepen zodat de kost voor leerlingen in voormelde opleidingen vermindert. Het toepassingsgebied van art. 48 wordt met deze wijziging verruimd op twee punten. De nieuwe formulering wordt inclusiever voor enerzijds structuuronderdelen los van knelpuntberoepen, en omvat anderzijds ook scholen met kunstsecundair onderwijs. Aan het doel van de investeringen wordt niet geraakt, met name de kosten voor leerlingen van deze opleidingen beperken. Op die manier werkt de overheid actief aan de waardering van opleidingen met een praktijkcomponent. Daarnaast verhoogt ze de betaalbaarheid en de toegankelijkheid van het secundair onderwijs zodat leerlingen hun schoolloopbaankeuzes kunnen maken ongehinderd door hun sociaaleconomische situatie.
Het komt de Vlaamse Regering toe de lijst met opleidingen die voor extra financiering in aanmerking komen te bepalen, maar het decreet bepaalt de criteria waarmee rekening gehouden moet worden (kostprijs, doorstroomkansen naar de arbeidsmarkt of naar het hoger onderwijs en de maatschappelijke relevantie van de opleidingen).

Artikel 81

De scholengemeenschap is bevoegd om de eenheden inductie te verdelen over de scholen binnen de scholengemeenschap. De verdelingscriteria worden onderhandeld in het bevoegde lokaal onderhandelingscomité van de scholengemeenschap.

De nodige criteria dienen vastgelegd te worden om te bepalen wie als startende leraar kan worden beschouwd waardoor de nodige flexibiliteit voor de toekenning en invulling van de inductie wordt geboden. Niet alle starters hebben immers hetzelfde profiel of eenzelfde opleiding genoten waardoor het nuttig kan zijn om te kunnen differentiëren in het aanbieden van extra aanvangsbegeleiding. Ook wie een tijd uit onderwijs was, kan op die manier aanvangsbegeleiding krijgen. Er kunnen ook afspraken gemaakt worden over hoe de inductie concreet georganiseerd wordt binnen de scholen.

Het staat de scholen binnen de scholengemeenschap vrij om eventueel verdere afspraken te maken over de wijze waarop de verschillende scholen de eenheden inductie toekennen aan startende personeelsleden.

Scholengemeenschappen krijgen de mogelijkheid om een deel van hun eenheden inductie over te dragen naar een andere scholengemeenschap. Deze overdracht is enkel mogelijk als voor alle starters binnen de scholengemeenschap eenheden inductie werden aangewend.

Artikel 82

In dit artikel werd twee keer min of meer dezelfde zin opgenomen. Dit wordt rechtgezet door één van de twee zinnen schrappen.

Artikel 83

Dit artikel voert vooreerst een technische correctie door. Er was al voorzien dat leerlingen in de tweede graad van het gewoon secundair onderwijs bij persoonlijke omstandigheden mits toestemming van de directie een slim apparaat konden gebruiken. De leerlingen van de tweede graad van OV4 van het buitengewoon secundair onderwijs waren echter vergeten en dit terwijl zij zich in dezelfde situatie bevinden. Daarom worden ze toegevoegd.

Met dit artikel wordt vervolgens ook het woord facultatieve opgeheven als adjectief bij de integratiefase. Een inschrijving van een leerling is afhankelijk van de keuze van de leerling en in deze zin steeds facultatief. De toevoeging facultatief is in die zin overbodig.

Artikel 84

Er wordt een nieuw hoofdstuk ingevoegd m.b.t. het peilingsonderzoek.

Artikel 85

Met internationaal vergelijkend onderwijsonderzoek waarbij prestaties worden gemeten wordt momenteel bedoeld:

- PISA (Programme for International Student Assessment)
- TIMSS (Trends in International Mathematics and Science Study)
- ICILS (International Computer and Information Literacy Study).

In het decreetsartikel wordt dit generiek benoemd. Dat betekent dat de bepaling zal van toepassing zijn op toekomstig internationaal vergelijkend onderwijsonderzoek met meting van leerlingenprestatie waar de Vlaamse Gemeenschap aan deelneemt.

Artikel 86

In dit artikel worden enkele technische correcties doorgevoerd.
Ten eerste wordt de verwijzing naar het deeltijds beroepssecundair onderwijs opgeheven aangezien dit met de modernisering van het secundair onderwijs werd opgeheven.
Ten tweede wordt de verwijzing naar alternerende beroepsopleiding opgeheven, en vervangen door integratiefase. Conform de definitie van integratiefase in artikel 336, §1, 4°, wordt deze nog steeds beschouwd als een alternerende beroepsopleiding. Wel wordt consequent de benaming integratiefase ingeschreven. Dit is belangrijk om verwarring te vermijden met een project dat liep tot en met schooljaar 2024-2025 en als benaming alternerende beroepsopleiding had.

Artikel 87

Met dit artikel wordt de procedure voor het verkrijgen van permanent onderwijs aan huis gewijzigd in het secundair onderwijs.

Paragraaf 1 bepaalt de voorwaarden waaraan een leerling in het secundair onderwijs moet voldoen om aanspraak te kunnen maken op het recht op permanent onderwijs aan huis en op welke wijze ouders een aanvraag kunnen doen zodat hun kind dit recht kan worden toegekend. Ouders dienen zich bij deze vraag te richten tot het begeleidend centrum voor leerlingenbegeleiding. Indien er nog geen begeleidend CLB is omdat het kind nog niet in een school is ingeschreven (als leerling die naar school gaat of als POAH-leerling) dan kiezen de ouders het dichtst bij de woonplaats gelegen CLB (rekening houdende met het onderwijsnet van keuze).

De doelgroep blijft dezelfde als in het verleden; de vraag kan zowel gesteld worden voor een kind dat nog niet gestart is met een onderwijstraject als voor een kind dat reeds over een IAC- of OV4-verslag beschikt.

Paragraaf 2 stelt dat de basis voor de beslissing omtrent permanent onderwijs aan huis ligt in het handelingsgericht diagnostisch traject dat met de leerling wordt doorlopen. De beslissing of permanent onderwijs aan huis het onderwijsaanbod is dat het meest beantwoordt aan de onderwijsnoden van het kind, wordt afgetoetst op basis van een aantal criteria. Deze criteria zijn in lijn met de eerdere behandeling van POAH-aanvragen door Zorgpunt van de Onderwijsinspectie.

Paragraaf 3 bepaalt dat om voldoende rekening te houden met de verdere ontwikkeling van het kind en de eventueel wijzigende onderwijs- en zorgnoden, het recht op permanent onderwijs voor maximaal drie schooljaren wordt toegekend. De toekenning is een recht, geen verplichting. De leerling kan dus ook nog altijd (terug) naar school gaan, ondanks zijn recht op permanent onderwijs aan huis.
Het recht op permanent onderwijs aan huis kan verlengd worden op basis van een nieuwe aanvraag door de ouders. Er wordt bekeken in hoeverre er een evolutie bij de leerling is waaruit zou blijken dat permanent onderwijs aan huis niet langer het meest passende onderwijsaanbod voor de leerling is. Indien er geen evolutie is, kent het centrum voor leerlingenbegeleiding de verlenging toe.

Indien er evolutie wordt vastgesteld, zal er een grondige heroverweging van de vraag gebeuren. Het toegekende recht op permanent onderwijs aan huis loopt in ieder geval af op het einde van het buitengewoon secundair onderwijs.

Paragraaf 4 bepaalt de termijn waarbinnen het centrum voor leerlingenbegeleiding een beslissing dient te nemen over de vraag tot het toekennen van het recht op permanent onderwijs aan huis.

Paragraaf 5 voorziet de mogelijkheid tot bemiddeling bij onenigheid over de beslissing van het centrum voor leerlingenbegeleiding over de aanvraag. Aangezien de beslissing tot permanent onderwijs aan huis wordt toegevoegd aan het IAC- of OV4-verslag, is de klachtenprocedure zoals voorzien bij onenigheid over de opmaak of inhoud van een IAC- of OV4-verslag, van toepassing.

Paragraaf 6 behandelt het recht op inschrijving van de leerling die permanent onderwijs aan huis werd toegekend.

POAH-leerlingen, voor wie het CLB een gunstige beslissing heeft genomen, hebben onverkort recht op inschrijving in de dichtste school voor buitengewoon onderwijs die het passende type en de opleidingsvorm van hun IAC-verslag of OV4-verslag aanbiedt van het officieel of vrij onderwijs om permanent onderwijs aan huis te krijgen.

Voor de types 4, 6 en 7, in combinatie met de 4 mogelijke opleidingsvormen waar het aanbod qua spreiding beperkt is, geldt er een uitzondering: deze POAH-leerlingen kunnen ook terecht in de dichtstbijzijnde school voor buitengewoon onderwijs van het officieel of vrij onderwijs, ongeacht het type en de opleidingsvorm die er aangeboden worden om permanent onderwijs aan huis te krijgen.

In een verderaf gelegen school kunnen POAH-leerlingen zich nog steeds inschrijven als regelmatige leerling. Het is echter een gunst van de school in dat geval, geen (onverkort) recht op inschrijving. De verder gelegen school kan de inschrijving van de POAH-leerlingen weigeren omdat ze niet de meest dichtstbijzijnde school is.

Paragraaf 7 stelt dat om de rechten van huidige reeds ingeschreven POAH-leerlingen te garanderen, er ook wordt voorzien in een overgangsmaatregel voor de leerlingen die voor het huidige en/of volgende schooljaren een recht op permanent onderwijs aan huis werden toegekend door Zorgpunt van Onderwijsinspectie, zodanig dat deze leerlingen hun recht nog kunnen blijven laten gelden naar analogie met de duurtijd van de toekenningen volgens de nieuwe procedure.

Leerlingen aan wie POAH toegekend was voor 1 september 2026, behouden dit recht. In principe voor de duurtijd toegekend door de inspectie maar met een maximum van drie schooljaren na 2025-2026 en evident uiterlijk tot het einde van het onderwijsniveau. Als de door Onderwijsinspectie toegekende periode afloopt op het einde van het schooljaar 2026-2027 kan de periode door het CLB met één jaar verlengd worden zonder een overweging ten gronde.

Paragraaf 8 stelt dat de toepassing door de CLB's van de nieuwe regeling vanaf het schooljaar 2026-2027 gemonitord wordt. In het schooljaar 2027-2028 volgt dan een evaluatie van het nieuwe systeem. Het blijft immers de bedoeling dat ook in het nieuwe systeem enkel beslist wordt tot permanent onderwijs aan huis voor die leerlingen waarvoor dit de meest aangewezen oplossing is. Wanneer een leerling met minder ingrijpende maatregelen een passend onderwijsaanbod kan krijgen, dan is POAH geen aangewezen maatregel.

Artikel 88

Met dit artikel wordt de evaluatie van het interactief afstandsonderwijs vervroegd naar het schooljaar 2026-2027. De evaluatie heeft dan betrekking op de implementatie van het interactief afstandsonderwijs tijdens een periode van drie schooljaren. Dit laat ook toe om tot een onderbouwde evaluatie te komen van het interactief afstandsonderwijs met het oog op eventuele voorstellen tot bijsturing die dan nog deze legislatuur kunnen uitgevoerd worden.

Artikel 89

De beoordeling van vervangende minimumdoelen waarvoor het schoolbestuur gelijkwaardigheid aanvraagt, gebeurt aan de hand van een reeks criteria. Aan die criteria worden een aantal wijzigingen aangebracht, onder meer rekening houdend met de nieuwe minimumdoelen basisonderwijs die op 18 juli 2025 zijn goedgekeurd. De criteria moeten, ook voor vervangende minimumdoelen, nog meer de balans waarborgen tussen onderwijskwaliteit en vrijheid van onderwijs en dat in het belang van zowel de onderwijsinrichter als de leerling.

Artikel 90

Het besluit van de Vlaamse Regering dat de modaliteiten voor leerplannen regelt, kan enkel bepalingen opnemen met betrekking tot de goedkeuring en de indiening van leerplannen. Omdat er geen decretale rechtsgrond bestaat voor het aantekenen van een beroep door de indiener van een leerplan tegen een beslissing van het Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen kunnen hiervoor geen bepalingen opgenomen worden in bovengenoemd besluit van de Vlaamse Regering.
Deze artikels voorzien een rechtsgrond die de Vlaamse regering machtigt om de beroepsprocedure te bepalen ten aanzien van een door de indiener betwiste beslissing.
De binnen de huidige regelgeving bestaande praktijk dat tegen een omstreden leerplanbeslissing administratief beroep mogelijk is, zal zodoende bestendigd worden.

Artikel 91

Vanaf schooljaar 2023-2024 wordt de HBO5-opleiding Verpleegkunde omgevormd en afgebouwd voor de cursisten die de opleiding voordien waren aangevat. Er werd voorzien dat gedurende de schooljaren 2026-2027 en 2027-2028 de opleiding nog door één school per provincie zal worden ingericht.

Deze overgangsmaatregel werd beperkt gehouden, opdat scholen niet verplicht zouden worden om deze opleiding zo lang mogelijk in te richten. Zeker indien dit om maar enkele cursisten zou gaan.
Maar ondertussen blijkt dat de meeste scholen deze opleiding toch wensen in te richten tot de cursisten hun diploma behalen.
Bijkomend element dat deze overgang bemoeilijkt is dat sommige studenten die op 1 februari 2026 starten aan de laatste module (die 1 jaar duurt) misschien halverwege de module (namelijk in september) zouden moeten veranderen van school als hun school niet die school is die de opleiding nog aanbiedt. Halverwege een module veranderen schept problemen, aangezien de programma's tussen de scholen verschillend zijn.

Daarom wordt de overgangsregeling aangepast en wordt de keuze gelaten aan de scholen of ze willen blijven de uitdovende HBO5-opleiding verpleegkunde aanbieden. Hierbij moet wel gegarandeerd worden dat er per provincie minimum 1 school de opleiding nog aanbiedt.

Artikel 92

7de leerjaren gericht op instroom arbeidsmarkt hebben een semesterorganisatie. Ze kunnen enerzijds een duurtijd hebben van 1, 2 of 3 semesters en anderzijds zowel starten op de eerste lesdag van september als op de eerste lesdag van februari. Voor de 7de leerjaren van 1 of 3 semesters zijn momenteel twee data (15 januari en 15 mei) voorzien voor telling van het aantal regelmatige leerlingen dat de basis vormt voor financiering en normering. Op elke datum telt de leerling dan voor een halve eenheid. Het is logisch om deze regeling door te trekken naar de 7de leerjaren met 2 semesters ter vervanging van de enige teldatum 1 februari waar de leerling voor een volle eenheid wordt verrekend. Op die manier ontstaat eenvormigheid in de systematiek en wordt meer aansluiting bekomen bij feitelijke leerlingenfluctuaties doorheen het schooljaar.

Artikel 93

Dit artikel bepaalt dat de klassenraad voortaan beslist of een 19-jarige leerling kan toegelaten worden tot een structuuronderdeel van de eerste of de tweede graad. De maximumleeftijd van 25 jaar, en de bestaande uitzonderingen hierop, blijven behouden voor de derde graad.

Artikel 94

Wachtlijsten na de aanmeldingen worden efficiënter: als een kind 'opgevist' werd in een school van hogere voorkeur, kan dat kind geschrapt worden van de wachtlijsten in de scholen van lagere voorkeur.

Een voorbeeld: een ouder of leerling verwerft een plaats via de aanmeldingen in een school van derde keuze. Later komt er plaats vrij in de school van eerste keuze, waar de ouder of de leerling op intekent. Dan hoeft de school van tweede keuze die leerling niet meer te contacteren als er bij hen een plaats vrijkomt.

Inwerkingtreding: 1 september 2026 voor de inschrijvingen voor het schooljaar 2027-2028.

Artikel 95

De definitie afstand bij de overcapaciteitsgroep voor leerlingen uit de buurt in het secundair onderwijs wordt vereenvoudigd, zodat scholen zelf kunnen beslissen welke applicatie (bvb google maps, waze, …) ze gebruiken (punt 2°). Scholen moeten hierover duidelijk communiceren, op een voor iedereen toegankelijke manier. Ook moet de gekozen applicatie en werkwijze dan voor iedereen toegepast worden om zo de gelijke behandeling te garanderen. Er wordt ook een correctie in punt 1° in de verwijzing opgenomen, want het koninklijk besluit van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en van het gebruik van de openbare weg, waarnaar verwezen wordt, wordt vanaf 1/6/2027 vervangen door het koninklijk besluit van 3 juni 2024 betreffende de code van de openbare weg.

Inwerkingtreding voor punt 1°:

1 juni 2027, datum waarop de nieuwe wegcode in werking treedt.

Artikel 96

De definitie afstand bij de overcapaciteitsgroep voor leerlingen uit de buurt in het secundair onderwijs wordt vereenvoudigd, zodat scholen zelf kunnen beslissen welke applicatie (bvb google maps, waze, …) ze gebruiken (punt 2°). Scholen moeten hierover duidelijk communiceren, op een voor iedereen toegankelijke manier. Ook moet de gekozen applicatie en werkwijze dan voor iedereen toegepast worden om zo de gelijke behandeling te garanderen. Er wordt ook een correctie in punt 1° in de verwijzing opgenomen, want het koninklijk besluit van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en van het gebruik van de openbare weg, waarnaar verwezen wordt, wordt vanaf 1//2027 vervangen door het koninklijk besluit van 3 juni 2024 betreffende de code van de openbare weg.

Inwerkingtreding voor punt 1°:

1 juni 2027, datum waarop de nieuwe wegcode in werking treedt.

Artikel 97

Wachtlijsten na de aanmeldingen worden efficiënter: als een kind ‘opgevist’ werd in een school van hogere voorkeur, kan dat kind geschrapt worden van de wachtlijsten in de scholen van lagere voorkeur.

Een voorbeeld: een ouder of leerling verwerft een plaats via de aanmeldingen in een school van derde keuze. Later komt er plaats vrij in de school van eerste

keuze, waar de ouder of de leerling op intekent. Dan hoeft de school van tweede keuze die leerling niet meer te contacteren als er bij hen een plaats vrijkomt.

Inwerkingtreding: 1 september 2026 voor de inschrijvingen voor het schooljaar 2027-2028.

Artikel 98

De definitie afstand bij de overcapaciteitsgroep voor leerlingen uit de buurt in het secundair onderwijs wordt vereenvoudigd, zodat scholen zelf kunnen beslissen welke applicatie (bvb google maps, waze, …) ze gebruiken (punt 2°). Scholen moeten hierover duidelijk communiceren, op een voor iedereen toegankelijke manier. Ook moet de gekozen applicatie en werkwijze dan voor iedereen toegepast worden om zo de gelijke behandeling te garanderen. Er wordt ook een correctie in punt 1° in de verwijzing opgenomen, want het koninklijk besluit van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en van het gebruik van de openbare weg, waarnaar verwezen wordt, wordt vanaf 1/6/2027 vervangen door het koninklijk besluit van 3 juni 2024 betreffende de code van de openbare weg.

Inwerkingtreding voor punt 1°:

1 juni 2027, datum waarop de nieuwe wegcode in werking treedt.

Artikel 99

De definitie afstand bij de overcapaciteitsgroep voor leerlingen uit de buurt in het secundair onderwijs wordt vereenvoudigd, zodat scholen zelf kunnen beslissen welke applicatie (bvb google maps, waze, …) ze gebruiken (punt 2°). Scholen moeten hierover duidelijk communiceren, op een voor iedereen toegankelijke manier. Ook moet de gekozen applicatie en werkwijze dan voor iedereen toegepast worden om zo de gelijke behandeling te garanderen. Er wordt ook een correctie in punt 1° in de verwijzing opgenomen, want het koninklijk besluit van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en van het gebruik van de openbare weg, waarnaar verwezen wordt, wordt vanaf 1/6/2027 vervangen door het koninklijk besluit van 3 juni 2024 betreffende de code van de openbare weg.

Inwerkingtreding voor punt 1°:

1 juni 2027, datum waarop de nieuwe wegcode in werking treedt.

Artikel 100

Als gevolg van de modernisering van het secundair onderwijs worden de namen van de studiebewijzen die in het secundair onderwijs worden uitgereikt door de toevoeging van “onderwijskwalificatie niveau 3” (OK3) en “onderwijskwalificatie niveau 4” (OK4), gewijzigd vanaf het schooljaar 2024-2025. Met het decreet van

14 juli 2023 werden de bepalingen over de diploma's secundair onderwijs in de algemene toelatingsvoorwaarden voor de opleiding Basisverpleegkunde van het hoger beroepsonderwijs in lijn gebracht met deze nieuwe studiebewijzen. Maar de diploma's uitgereikt door de centra voor volwassenenonderwijs zullen tijdens het schooljaren 2025-2026 en 2026-2027 nog diploma's secundair onderwijs van voor de modernisering zijn (dus zonder de vermelding van OK3 of OK4). Dit zou betekenen dat deze gediplomeerden geen toegang zouden krijgen tot deze graduaatsopleiding. Om dit te vermijden, worden de diploma's secundair onderwijs, uitgereikt door een centrum voor volwassenenonderwijs tot en met schooljaar 2026-2027 toegevoegd worden aan de studiebewijzen die toelating geven tot de graduaatsopleiding Basisverpleegkunde.

Samenwerkingsverbanden kunnen beslissen om de organisatie van de toelatingsproef voor de graduaatsopleiding basisverpleegkunde niet meer zelf te organiseren maar gebruik te maken van de gezamenlijke toelatingsproef voor graduaatsopleidingen. Hiervoor moeten de scholen en hogescholen uit de samenwerkingsverbanden en hun associaties gegevens over natuurlijke personen die nog géén cursist zijn (en die dus nog niet geregistreerd zijn in de verschillende databanken) kunnen delen. De scholen, de hogescholen en de associaties worden daarom aangeduid als gezamenlijke verwerkingsverantwoordelijke van deze gegevens. Momenteel aanvaarden de deelnemende instellingen het resultaat van de toelatingsproef voor de graduaatsopleidingen. Om unieke identificatie van deze personen mogelijk te maken is het gebruik van het rijksregisternummer aangewezen. Dit gebruik – dat voor cursisten wel de basis voor registratie in de databank DISCIMUS is – kan echter niet zonder wettelijke grond. De decreetgever heeft de mogelijkheid hiervoor een wettelijke grond te verschaffen, hierbij uiteraard geen afbreuk doend aan de wetgeving met betrekking tot de bescherming van persoonsgegevens en het gebruik van het rijksregisternummer. Er zijn hiervoor reeds voorgaande precedenten (cf. decreet van 25 april 2014 betreffende de organisatie van het netwerk voor de gegevensdeling tussen de actoren in de zorg – artikel 12, 1°). De uitwisseling van deze gegevens is dus noodzakelijk opdat de betrokken onderwijsinstellingen kunnen vaststellen welke kandidaat-cursisten toegelaten kunnen worden. Het gebruik van het rijksregisternummer maakt daarna de koppeling mogelijk met de Databank Hoger Onderwijs als natuurlijke personen via die weg ook effectief toelating krijgen tot het hoger onderwijs in Vlaanderen.

Inwerkingtreding:

1° punt 1° en 2° treden in werking vanaf het academiejaar 2026-2027;

2° punt 3° tot en met 6° hebben uitwerking met ingang van 1 januari 2026. De toelatingsproef wordt georganiseerd voor de start van het schooljaar, zodat een kandidaat-student tijdig weet of hij/zij kan starten met de opleiding. Voor de start van het schooljaar moeten daarom de nodige gegevens kunnen worden uitgewisseld. Daarom wordt de uitwerking van deze bepaling met ingang van 1 januari 2026 bepaald.

Artikel 101

Overleg tussen AHOVOKS en het agentschap Justitie en Handhaving (J&H) resulteerde in een gemeenschappelijk gedragen voorstel in antwoord op de vraag naar een duurzame verankering van de leerloopbaanbegeleiding aan gedetineerden, met een bewuste en expliciete focus op het toeleiden van gedetineerden naar een gericht aanbod van de examencommissie in functie van het behalen van een diploma secundair onderwijs. Uit de gegevens van J&H blijkt immers dat slechts 1 op 4 van de gedetineerden met een leervraag een diploma secundair onderwijs heeft. De afbakening tot deze doelgroep past in het beleid van deze Vlaamse Regering om in te zetten op kortgeschoolden én kan worden ingepast in de (bestaande) opdracht van de Examencommissie Secundair Onderwijs.

Voor het opzetten van een effectieve dienstverlening is een structurele samenwerking nodig tussen de Examencommissie Secundair Onderwijs en de detentiecentra, met het oog op het organiseren van examens die leiden tot studiebewijzen van de 1e graad, 2e graad en 3e graad secundair onderwijs. Via een protocol tussen de Examencommissie (georganiseerd door AHOVOKS) en het Agentschap Justitie en handhaving kan deze samenwerking geconcretiseerd worden. Indien nodig kan er afgeweken worden op de algemene toelatingsvoorwaarden, zoals manier van inschrijven, het inschrijvingsgeld, deelname aan een infosessie, onwettige afwezigheid, aantal beurten per examen per kalenderjaar…

Deze voorwaarden zijn voor de examencommissie secundair onderwijs opgenomen in het decreet. De decreetgever kan een overheidsinstantie (i.c. de examencommissie) machtigen om via het instrument “een protocol” een regeling te treffen met één of meer andere partijen voor een welbepaalde specifieke doelgroep. Voor het werken via protocol is inspiratie gezocht in artikel 145 van de Codex Secundair Onderwijs m.b.t. cesuurdoelen.

Inwerkingtreding: dit artikel heeft uitwerking met ingang van 1 januari 2026. Het LIO-project werd stopgezet eind 2024. Om de gedetineerden sneller te kunnen helpen bij het behalen van een diploma lijkt het aangewezen om zo snel als mogelijk aan de vraag tegemoet te komen.

Artikel 102

De Examencommissie organiseert op permanente basis examens om getuigschriften en diploma's te verstrekken die gelijkwaardig zijn aan het voltijds secundair onderwijs. Op die manier biedt ze kandidaten een 2e of alternatieve kans op het behalen van een studiebewijs.

De Examencommissie evalueert summatief. Dat wil zeggen dat ze in één examen per vak(onderdeel) oordeelt of kandidaten de onderwijsdoelen in voldoende mate beheersen. Anders dan scholen of centra voor volwassenenonderwijs geeft de Examencommissie geen lessen of begeleiding en oordeelt ze niet over het leer- en ontwikkelingsproces van de kandidaten. De Examencommissie doet dus niet aan permanente evaluatie of procesevaluatie. Er worden ook geen projectweken of themadagen georganiseerd waarbij doelen geëvalueerd worden.

Voor elk structuuronderdeel dat de Examencommissie organiseert, wordt een examenprogramma opgesteld en dit werd tot voor kort goedgekeurd door Onderwijsinspectie, zoals voorzien was in de codex secundair onderwijs, Art.256/3. In de toekomst wordt deze advisering geschrapt en zullen de ontwikkelde examenprogramma's van rechtswege goedgekeurd zijn.

De structuuronderdelen zijn identiek aan deze van het gewoon secundair onderwijs. Voor elk vak binnen een examenprogramma wordt een vakfiche opgesteld waarin de leerinhouden beschreven staan die gekoppeld zijn aan de desbetreffende (specifieke) eindtermen en beroepskwalificaties. De vakfiches vormen een belangrijk hulpmiddel voor de kandidaten om examens zelfstandig voor te bereiden en zijn een leidraad voor de toetsontwikkeling.

Zowel bij het selecteren van de structuuronderdelen als bij de samenstelling van de examenprogramma's met de vakken houdt de Examencommissie rekening met haar specifieke context en de criteria zoals omschreven in de codex secundair onderwijs, artikel 256/3.

De Examencommissie vindt alle onderwijsdoelen die vastgelegd zijn door de Vlaamse overheid heel belangrijk voor de ontwikkeling van elke jongere en wil ook de gelijkwaardigheid met de studiebewijzen secundair onderwijs garanderen. Bij de selectie van de studierichtingen kiest ze dan ook voor die richtingen waar zo maximaal mogelijk alle onderwijsdoelen kunnen getoetst worden. Dit heeft bijvoorbeeld tot gevolg dat opleidingen binnen de dubbele finaliteit en de arbeidsmarktfinaliteit nauwelijks in het aanbod van de Examencommissie opgenomen zijn omwille van de grote praktijkcomponent.

In de geselecteerde studierichtingen toetst de Examencommissie dan ook zo maximaal mogelijk de opgelegde onderwijsdoelen en garandeert ze met valide en betrouwbare examens de gelijkwaardigheid van haar getuigschriften en diploma's met de studiebewijzen uit het reguliere secundair onderwijs. Ze stelt echter vast dat ze een beperkt aantal doelen onvoldoende valide en betrouwbaar kan evalueren via summatieve toetsing. Het gaat om doelen die men alleen in een schoolse context kan realiseren of die doorgaans via permanente evaluatie of projectwerking doorheen een langere periode worden getoetst.

Concreet gaat het om een beperkt aantal doelen van de sleutelcompetenties sociaal-relationele competenties (bv. de leerlingen gaan in interactie met elkaar), cultureel bewustzijn (bv. een artistiek en creatief proces doorlopen), lichamelijke en geestelijke gezondheid (bv. de typische eindtermen lichamelijke opvoeding), leren leren (inzetten van leer- en regulatiestrategieën, gebruik school- en vaktaal). Deze laatste komt impliciet aan bod maar wordt niet expliciet geëvalueerd zoals in een schoolse context. Ook levensbeschouwing komt niet voor in de studierichtingen van de Examencommissie. Onderwijsinspectie erkent de problematiek en geeft dit ook aan in haar laatste advisering van de examenprogramma's en vakfiches (2025) maar stelt ook vast dat er geen regelgevend kader is waardoor dit bij de vijfjaarlijkse doorlichtingen (volgende voorzien vanaf 2027) mogelijk tot problemen kan leiden. Voor de 1e graad werd er eerder reeds een decretale afwijking op de basisopties voor de Examencommissie ingeschreven (codex secundair onderwijs, artikel 256/3 §3).

Via een decretale kapstok en een bijhorend besluit dat de doelen oplijst is er voor alle partijen duidelijkheid en wordt er rekening gehouden met de unieke context van de Examencommissie zonder dat dit de gelijkwaardigheid en kwaliteit van de studiebewijzen in het gedrang brengt.

Inwerkingtreding: dit artikel heeft uitwerking met ingang van 1 januari 2026. Afwijking van de standaarddatum van 1 september 2026 omdat de Onderwijsinspectie de examenprogramma's en vakfiches goedkeurde met ingang van gebruik 1 januari 2026.

In functie van een doorlichting in 2027 door onderwijsinspectie zal teruggekeken worden naar de werking vanaf januari 2026, gezien de Examencommissie niet met schooljaren maar met kalenderjaren werkt en de Inspectie ook het jaar voorafgaand aan de doorlichting in kaart brengt. Vandaar invoering met terugwerkende kracht.

Artikel 103

Binnen de Examencommissie wordt er niet gewerkt met ziekteattesten, treinattesten,… om een afwezigheid al dan niet te wettigen. Via het examenreglement wordt via het toekennen van een aantal niet-deelnames het ongewettigd afwezig zijn beperkt getolereerd alvorens tot uitschrijving over te gaan. Het is niet wenselijk om een kandidaat reeds bij één ongewettigde afwezigheid op een examen te straffen maar het is wel noodzakelijk om een duidelijk afgebakend afsprakenkader te hebben om absenteïsme tegen te gaan. Immers, wanneer kandidaten niet komen opdagen is dit ten nadele van de beschikbare plaatsen voor andere kandidaten en is dit nefast voor de interne planning en organisatie van de examens.

Via deze technische aanpassing wordt duidelijker gesteld dat het begrip ongewettigde afwezigheid binnen de context van de examencommissie een geëigende invulling krijgt die verschilt van de schoolcontext.

Momenteel is het volgende opgenomen in het Examenreglement dat de kandidaten bij inschrijving ondertekenen:

"Artikel 30
Kandidaten kunnen maximum 4 keer per kalenderjaar de status 'niet-deelname' krijgen. Bij een vijfde niet-deelname worden kandidaten 2 maanden geschorst. De gevolgen zijn:

- uitgeschreven uit de studierichting
- uitgeschreven voor alle geplande examens
- Kandidaten moeten zich na de schorsing weer inschrijven voor een studierichting en opnieuw inschrijvingsgeld betalen."

Artikel 104

In dit artikel wordt een aanpassing gedaan door de verwijzing naar alternerende beroepsopleiding te wijzigen naar integratiefase. Ook wordt de verwijzing naar

het modulair stelsel van het buitengewoon onderwijs opgeheven, omdat dit werd opgeheven met de uitrol van de modernisering van het secundair onderwijs.

Artikel 105

Scholen die opleidingen land- en tuinbouw aanbieden, kunnen recht hebben op een teeltleider. Teeltleiders staan in voor de verzorging van culturen, de serres en de veestapel van de school.

Met dit artikel gebeuren er twee technische correcties in het artikel over de berekeningswijze van de teeltleiders in het buitengewoon secundair onderwijs.

De verwijzing naar studiegebieden wordt opgeheven omdat deze zijn opgeheven met de uitrol van de modernisering van het secundair onderwijs.

Verder wordt ook de verwijzing naar de tweede en derde graad opgeheven; immers, enkel in de tweede en derde graad is er een indeling in studiedomeinen, waardoor dit reeds geïmpliceerd is in de verwijzing naar het studiedomein land- en tuinbouw. De berekening van de teeltleiders houdt voor opleidingsvorm 4 dus rekening met alle opleidingen uit de tweede en derde graad (inclusief zevende leerjaren) van het studiedomein land- en tuinbouw, voor zover er praktijkvakken worden aangeboden.

Artikel 106

In dit artikel wordt een aanpassing gedaan door de verwijzing naar alternerende beroepsopleiding te wijzigingen naar integratiefase. Ook wordt de verwijzing naar het modulair stelsel van het buitengewoon onderwijs opgeheven, omdat dit werd opgeheven met de uitrol van de modernisering van het secundair onderwijs.

Artikel 107

In dit artikel dat over personeel ten laste van het werkingsbudget wordt de verwijzing naar het artikel X/4.1 van de Codificatie sommige bepalingen voor het onderwijs van 28 oktober 2016 over het extra werkingsbudget opgenomen.

Artikel 108

Het woord facultatieve als adjectief bij de integratiefase wordt opgeheven. Een inschrijving van een leerling is afhankelijk van de keuze van de leerling en in deze zin steeds facultatief. De toevoeging facultatief is in die zin overbodig.

Artikel 109

Het woord facultatieve als adjectief bij de integratiefase wordt opgeheven.

Artikel 110

Het woord facultatieve als adjectief bij de integratiefase wordt opgeheven.

Artikel 111

Met de uitrol van de modernisering van het secundair onderwijs werden de standaardtrajecten duaal leren in het gewoon secundair onderwijs en opleidingsvorm 4 van het buitengewoon secundair onderwijs stelselmatig opgenomen in de curriculumdossiers. Met de volledige uitrol van de modernisering wordt het instrument standaardtraject niet meer gebruikt in het gewoon secundair onderwijs en buso OV4. Er worden in de Codex een aantal aanpassingen gedaan door de verwijzing naar standaardtraject te schrappen.

Gelijktijdig met de uitrol van de modernisering van het secundair onderwijs werden een aantal artikels rond duaal leren buiten werking gesteld, conform artikel 357/19/1 en artikel 357/5, paragraaf 2. Er worden een aantal aanpassingen gedaan door de bepalingen die geen uitvoering meer hebben weg te schrijven uit de Codex Secundair Onderwijs.

Artikel 112

Er wordt een verwijzing naar standaardtrajecten opgeheven.

Artikel 113

Er worden twee paragrafen zonder voorwerp opgeheven. De verwijzingen naar standaardtrajecten wordt opgeheven, behoudens in paragraaf 4 van het betrokken artikel 357/7. Deze paragraaf over de plaats van het levensbeschouwelijk onderricht binnen het duale stelsel zal via aparte decreetgeving (over de centra voor deeltijds onderwijs) worden bijgestuurd, wat de gelegenheid biedt om dan in één beweging ook in paragraaf 4 de bepaling over het standaardtraject te schrappen.

Artikel 114

Er wordt een paragraaf zonder voorwerp opgeheven.

Artikel 115

Een aantal bepalingen zonder voorwerp worden opgeheven.

Artikel 116

Enkele verwijzingen naar standaardtrajecten worden aangepast.

Artikel 117

Een verwijzing naar standaardtrajecten wordt vervangen door een verwijzing naar curriculumdossiers.

Artikel 118

Er worden een aantal aanpassingen gedaan omdat er enkel in OV3 nog gewerkt wordt met standaardtrajecten. Een aantal bepalingen zonder voorwerp worden opgeheven.

Artikel 119

Met dit artikel worden Een aantal bepalingen zonder voorwerp opgeheven.

Hoofdstuk 11. Wijzigingen van de Codex Hoger Onderwijs van 11 oktober 2013

Artikel 120

In artikel I.3 van de Codex Hoger Onderwijs wordt de bijna-beursgrens opnieuw vastgelegd in functie van een wijziging van het indexeringsmechanisme.

Om het recht op een studietoelage te kunnen berekenen, wordt rekening gehouden met verschillende parameters die jaarlijks geïndexeerd worden. Een bijna-beursstudent ontvangt geen studietoelage, maar het referentie-inkomen van deze student ligt een bepaald (beperkt) bedrag boven de financiële maximumgrens, bepaald in de regelgeving betreffende de studietoelagen. Deze bijna-beursgrens wordt momenteel geïndexeerd op basis van de gezondheidsindex van september. Daardoor is het exacte bedrag dat de grens uitmaakt pas gekend tegen eind oktober. Dit is de laatste parameter die ontbreekt om het recht op bijna-beurstarief te kunnen berekenen.

Het feit dat deze parameter zo laat beschikbaar is, gaat in tegen de rechtszekerheid en zorgt voor administratieve werklast. Er worden immers al vanaf juli beslissingen genomen met betrekking tot het toekennen van een studietoelage en het recht op het bijna-beurstarief. Momenteel wordt voor die eerste beslissingen rekening gehouden met het bedrag van het vorige academiejaar. Zodra de bijna-beursgrens geïndexeerd en dus bekend is, moet worden nagegaan of eerdere beslissingen herzien moeten worden. Op het moment dat deze parameter bekend is, zijn echter al ruim 40.000 beslissingen genomen. Dit zorgt voor hinder, zowel voor de bevoegde dienst als voor de betrokken studenten. De Vlaamse Infolijn ontvangt de eerste weken van het academiejaar heel wat vragen van studenten en ouders die willen weten wanneer de bijna-beursgrens bekend zal zijn.

Het is daarom aangewezen om het indexeringsprincipe van de bijna-beursgrens gelijk te trekken met de indexering van de inkomensgrenzen en toelagebedragen van de studietoelagen. Ook die bedragen zijn gebaseerd op de gezondheidsindex, maar hanteren december als referentiemaand. Dat zorgt ervoor dat het bedrag al eerder bekend is.

Deze wijziging is een vereenvoudiging. Daarom wordt het startbedrag in het betrokken artikel gebaseerd op de bijna-beursgrens van academiejaar 2024-2025. Voor dat academiejaar bedroeg die 3.900 euro, een bedrag dat nog werd vastgelegd op basis van de huidige regelgeving.

In dit artikel wordt verwezen naar de manier waarop dit bijna-beursbedrag geïndexeerd wordt.

Dit artikel voert ook definities in voor de federale welzijnswet, de preventieadviseur psychosociale aspecten en de vertrouwenspersoon personeel. Hierdoor wordt de leesbaarheid van de artikelen in verband met grensoverschrijdend gedrag vergemakkelijkt.

Inwerkingtreding: punt 1° treedt in werking op 1 juli 2026 en is van toepassing vanaf academiejaar 2026-2027. Vanaf juli worden beslissingen genomen met betrekking tot academiejaar 2026-2027, vandaar de keuze voor 1 juli 2026 als ingangsdatum. De aanpassing is van toepassing op de indexering van het bijna-beursbedrag vanaf academiejaar 2026-2027. De parameters voor alle voorgaande academiejaren blijven ongewijzigd.

Artikel 121

Artikel III.19 van de Codex Hoger Onderwijs omschrijft de opdrachten van de Hogere Instituten voor Schone Kunsten. Deze instituten worden opgericht met als doel 'posthogeschoolvormingen te organiseren inzake de opleidingen van de studiegebieden Audiovisuele en beeldende kunst en Muziek en podiumkunsten'. De Vlaamse Regering sluit met deze instituten een vijfjaarlijkse beheersovereenkomst af, waarin de opdrachten nader worden bepaald. In de beheersovereenkomst met het Orpheus Instituut is opgenomen dat ze wetenschappelijk onderzoek dient uit te voeren, maar dit wordt niet geëxpliciteerd in de Codex Hoger Onderwijs. Dit creëert 2 problemen voor het Orpheus Instituut.

Ten eerste oordeelde de federale overheid dat het instituut niet in aanmerking komt voor een gedeeltelijke vrijstelling van de doorstorting van bedrijfsvoorheffing voor de onderzoekers die het tewerkstelt, dit in tegenstelling tot universiteiten en hogescholen. Deze problematiek stelde zich ook voor de 3 instellingen van openbaar nut voor postinitieel onderwijs, wetenschappelijk onderzoek en wetenschappelijke dienstverlening, vermeld in artikel II.19, II.20 en II.21. Voor deze instellingen werd via het decreet van 1 maart 2019 geëxpliciteerd dat ze voor hun opdrachten worden beschouwd als universiteit, waardoor ze wel kunnen genieten van deze vrijstelling. De voorliggende wijziging aan de opdrachten van het Orpheus Instituut beoogt hetzelfde resultaat en is een regularisatie van de bestaande situatie.

Daarnaast komt het Orpheus Instituut niet in aanmerking voor financiering in het kader van het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek-Vlaanderen, aangezien artikel 17 van het decreet betreffende de organisatie en financiering van het wetenschaps- en innovatiebeleid bepaalt dat het FWO financiële steun geeft aan 'fundamenteel wetenschappelijk onderzoek in alle wetenschappelijke disciplines in de Vlaamse universiteiten en hogeronderwijsinstellingen die door de Codex Hoger Onderwijs van 11 oktober 2013 worden belast met wetenschappelijk onderzoek'. Door toevoeging van het verrichten van wetenschappelijk onderzoek als opdracht van het Orpheus Instituut, zal het in de toekomst wel in aanmerking komen.

De expliciete opname van de wetenschappelijke opdracht in de Codex Hoger Onderwijs houdt in se geen wijziging in van het statuut van het instituut, maar bevestigt zijn wetenschappelijke opdracht, zoals reeds jaren opgenomen in de beheersovereenkomst met de Vlaamse Regering.

Artikel 122

De Vlaamse Hogescholenraad vraagt om de Engelse vertaling van 'hogeschool' die is opgenomen in artikel II.4 van de Codex Hoger Onderwijs te schrappen.

In dit artikel is namelijk opgenomen "De benaming hogeschool wordt vertaald als University College." De hogescholen wensen in de toekomst als vertaling "University of Applied Sciences (and Arts)" te kunnen gebruiken.

Als argumentatie voor deze aanpassing stelt de Vlaamse Hogescholenraad dat:
- de term "College" voor hogescholen in internationale context niet wordt gebruikt en dus aanleiding geeft tot verwarring;
- de benaming zelden of nooit gebruikt wordt door andere Europese hogeronderwijsinstellingen met een gelijkaardige opdracht, wat een nadeel is voor de profilering van de Vlaamse hogescholen ten opzichte van (potentiële) internationale partnerinstellingen en voor Europese subsidieaanvragen.

Met voorliggende wijziging wordt de Engelse naam niet geschrapt, maar wordt de benaming vervangen door "University of Applied Sciences" en voor die hogescholen die een School of Arts hebben ingericht of als geheel beschouwd worden als een School of Arts, door "University of Applied Sciences and Arts". Het schrappen van de vertaling in de Codex Hoger Onderwijs zou namelijk betekenen dat de hogescholen de vrijheid hebben om individueel zelf te kiezen welke Engelse vertaling zij hanteren voor de term hogeschool. Dit zou kunnen leiden tot een verscheidenheid aan benamingen, wat de transparantie in het gedrang brengt.

Artikel 123

De Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) is een verdragsorganisatie ingericht door het Koninkrijk der Nederlanden en de Vlaamse Gemeenschap van België, die verantwoordelijk is voor diverse kwaliteitszorg- en accreditatieprocedures binnen het Vlaamse hoger onderwijs. Zij ontvangt hiervoor jaarlijks een financiële ondersteuning, die wordt ingeschreven in de Vlaamse begroting. Voor het begrotingsjaar 2026 wordt een bijkomend bedrag van 500.000 euro toegekend.

Inwerkingtreding: dit artikel heeft uitwerking met ingang van 1 januari 2026. De bijkomende werkingskosten zijn voor het kalenderjaar 2026, daarom is de inwerkingtredingsdatum de start van het kalenderjaar.

Artikel 124

Het verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Vlaamse Gemeenschap van België inzake de accreditatie van opleidingen binnen het Nederlandse en het

Vlaamse hoger onderwijs, van 3 september 2003 stelt dat beide landen de benodigde financiële middelen ter beschikking stellen voor de uitvoering van de opdracht van de NVAO.

Beide landen kunnen aan de NVAO aanvullende opdrachten opdragen. Wanneer de opdracht slechts door 1 van de 2 landen wordt gegeven, dan is dit land verantwoordelijk voor de financiering van de opdracht. Deze financiering valt buiten het reguliere, jaarlijkse subsidie van de NVAO en kan enkel aangewend worden voor de bedoelde aanvullende opdracht. Reservevorming met deze extra financiering is niet mogelijk.
Het voorliggend artikel maakt het mogelijk dat de Vlaamse Regering voorziet in deze financiering, naast de jaarlijkse subsidie voor de reguliere werking, welke nominatum is opgenomen in de uitgavenbegroting.

Inwerkingtreding: dit artikel heeft uitwerking met ingang van 1 januari 2026. De financiering voor aanvullende opdrachten kan worden toegekend per kalenderjaar, daarom wordt de start van het kalenderjaar als inwerkingtreding voorzien.

Artikel 125

Uit consultaties met het hogeronderwijsveld, en de evaluatie van IDEA consult, blijkt dat SIHO in de toekomst best een neutrale en centrale plaats in het landschap krijgt. Daarom adviseerden de stakeholders uit het hoger onderwijs om de werking van SIHO een plaats te geven binnen de VLUHR. Binnen de VLUHR zijn alle relevante actoren immers al verenigd. Door in artikel II.37 van de Codex Hoger Onderwijs de opdracht 'de ondersteuning van studenten met een inclusienood' toe te voegen wordt de VLUHR bevoegd om de ondersteuning van studenten met een inclusienood op te nemen in zijn werking.

In paragraaf 2/1 wordt verduidelijkt dat er een expertisecentrum voor inclusief onderwijs met een focus op hoger onderwijs wordt ingericht binnen de werking van de VLUHR in het kader van de inclusieopdracht. De opdracht om ondersteuning te voorzien voor alle studenten met inclusienoden sluit aan bij de ambitie van de sociale dimensie van de Bologna-akkoorden om alle studenten met inclusienoden te ondersteunen. Advies en ondersteuning voor hogeronderwijsinstellingen met betrekking tot de inclusie van studenten met een functiebeperking blijven noodzakelijk, zoals geformuleerd in de 2006 VN-conventie over de rechten van personen met een handicap.

Inwerkingtreding: 1 juli 2026. Het huidige convenant met SIHO loopt af eind juni, vandaar de inkanteling vanaf 1 juli 2026.

Artikel 126

In artikel II.38/1 wordt duidelijk gemaakt dat de VLUHR vijfjaarlijks een convenant sluit met de Vlaamse Overheid waarin de concrete invulling van de werking van het expertisecentrum voor inclusief onderwijs wordt vastgelegd. Het doel van een vijfjaarlijks convenant is dat de aansturing en resultaatsverbintenis aangepast kunnen worden aan de hand van de noden die op dat moment bestaan

binnen het hogeronderwijsveld. De VLUHR bepaalt zelf de aansturingsstructuur van het expertisecentrum maar er moet wel voorzien worden in een aansturingsmogelijkheid voor de Vlaamse Overheid. Bij de aansturing is het ook belangrijk dat er wordt vastgelegd hoe relevante actoren uit het bredere inclusieveld, zoals vertegenwoordiging van de studentenkoepelvereniging, worden betrokken naast de hogescholen de universiteiten en de associaties die verenigd zijn in de VLUHR.

Inwerkingtreding: 1 juli 2026. Het huidige convenant met SIHO loopt af eind juni, vandaar de inkanteling vanaf 1 juli 2026.

Artikel 127

Het door de VLUHR ingerichte expertisecentrum voor inclusief onderwijs staat ten dienste van het gehele hoger onderwijs in Vlaanderen en Brussel en is instrumenteel voor het verwezenlijken van inclusief hoger onderwijs. De VLUHR ontvangt hiertoe jaarlijks een financiële ondersteuning.

In het tweede lid wordt verduidelijkt dat de omvang van de financiële ondersteuning rekening houdt met de beschikbare begrotingskredieten maar dat de werkingsenveloppe wel wordt geïndexeerd volgens de formule vastgesteld voor de indexering van de werkingsuitkering van de universiteiten en hogescholen om continuïteit te garanderen.

Inwerkingtreding: 1 juli 2026. Het huidige convenant met SIHO loopt af eind juni, vandaar de inkanteling vanaf 1 juli 2026.

Artikel 128

Er is in de hogescholen, universiteiten en associaties reeds veel expertise aanwezig over inclusie. Daarom wordt het door de invoeging van artikel II.38/3 mogelijk gemaakt voor de hogescholen en de universiteiten om personeelsleden te belasten met een opdracht bij de VLUHR zodat deze kan gebruikmaken van de aanwezige expertise. De concrete modaliteiten van de detachering worden tussen de betrokken instelling en de VLUHR onderling vastgelegd.

Inwerkingtreding: 1 juli 2026. Het huidige convenant met SIHO loopt af eind juni, vandaar de inkanteling vanaf 1 juli 2026.

Artikel 129

In het kader van het Voorsprongfonds Hoger Onderwijs werd gestart met een visietraject rond levenslang leren in het hoger onderwijs. Een werkgroep levenslang leren in het hoger onderwijs, met vertegenwoordigers van alle hogeronderwijsinstellingen, dacht hierbij ook na over de rol van de micro-credentials in het hoger onderwijs. Als resultaat van de werkzaamheden werd een afsprakenkader micro-credentials in het hoger onderwijs opgemaakt.

De bedoeling van dit afsprakenkader is om ervoor te zorgen dat lerenden voldoende zekerheid en duidelijkheid krijgen over aanbod van micro-credentials in het hoger onderwijs en dat de sterktes van het hoger onderwijs in de verf worden gezet.

Zo werden er afspraken gemaakt over:
- het gebruik van de term micro-credential;
- de positie ten opzichte van het opleidingsaanbod van de hogeronderwijsinstellingen;
- de kenmerken van een micro-credential;
- de programmatie;
- de certificering;
- de registratie;
- de kwaliteitsbewaking;
- het inschrijvingsgeld;
- de communicatie.

Als uitvoering van deze afspraken wordt de definitie van een micro-credential opgenomen te nemen in de Codex Hoger Onderwijs (met een vork voor de studieomvang) en in een Besluit van de Vlaamse Regering zal worden vastgelegd welke elementen dienen te worden opgenomen in een 'supplement' bij het certificaat van een micro-credential.

Inwerkingtreding: vanaf het academiejaar 2026-2027.

Artikel 130

Op 18 september 2024 werd het decretaal onderzoeksrapport 'Evaluatie van het kwaliteitszorgsysteem in het Vlaamse Hoger Onderwijs' gepubliceerd. Dit onderzoek beschreef verschillende problemen met betrekking tot de systeembrede analyse. De kosten en planlast verbonden aan dit proces bleken niet in verhouding te staan tot de baten voor het Vlaamse hoger onderwijs. Naar aanleiding van het onderzoek werd een werkgroep samengesteld om de systeembrede analyse te evalueren en de toekomst van deze procedure verder vorm te geven. De werkgroep was samengesteld uit vertegenwoordigers van de NVAO, de hogescholen en universiteiten, en de Vlaamse Vereniging van Studenten.
De werkgroep kwam tot het besluit dat diverse andere systeembrede initiatieven tegemoetkomen aan de oorspronkelijke doelstellingen van de systeembrede analyse. De werkgroep adviseerde daarom om de systeembrede analyse in haar huidige vorm definitief stop te zetten. Het artikel II.124/2 in verband met de systeembrede analyse wordt bijgevolg volledig geschrapt.

Artikel 131

Sinds enkele jaren kunnen hogescholen en universiteiten, via Erasmus +, samen met andere buitenlandse hogeronderwijsinstellingen toetreden tot een European University Alliance.

In 2021 en 2023 werd decretaal mogelijk gemaakt dat gezamenlijke opleidingen, georganiseerd in het kader van een European University Alliance, dezelfde uitzonderingen op de regelgeving kunnen gebruiken als andere opleidingen die het gevolg zijn van een Europees financieringsprogramma ter bevordering van de internationale samenwerking in het hoger onderwijs. Dit omvat bijvoorbeeld multi- of gezamenlijke diploma's zoals bij Erasmus Mundus masterprogramma's.

Na de pilootprojecten van 2019 en 2020 heeft de Europese Commissie nog nieuwe projectoproepen gelanceerd voor European University Alliances, die de werking van European University Alliances verduurzamen.

De aanpassing aan artikel II.151 van de Codex Hoger Onderwijs, betreft het aanpassen van de decretale bepaling tot een meer duurzaam kader. De term 'piloot' wordt geschrapt en instellingen die na 2020 toetraden tot een European University Alliance die financiering ontvangt via Erasmus+, krijgen dezelfde voordelen als de instellingen die lid zijn van een European University Alliance die eerder erkend werd als Erasmus+ project.

Daarnaast wordt het ook mogelijk om graduaatsopleidingen te ontwikkelen binnen een European University Alliance.

Artikel 132 en 133

Als gevolg van de modernisering van het secundair onderwijs worden de namen van de studiebewijzen die in het secundair onderwijs worden uitgereikt door de toevoeging van "onderwijskwalificatie niveau 3" (OK3) en "onderwijskwalificatie niveau 4" (OK4), gewijzigd vanaf het schooljaar 2024-2025. Met het decreet van 15 juli 2022 over de instroom en het optimaliseren van de studie-efficiëntie in het hoger onderwijs en overige organisatorische aspecten van het hoger onderwijs werden de bepalingen over de diploma's secundair onderwijs in de algemene toelatingsvoorwaarden voor de opleidingen van het hoger beroepsonderwijs en voor de bacheloropleidingen in lijn gebracht met deze nieuwe studiebewijzen. Maar de centra voor volwassenenonderwijs zullen tijdens het schooljaar 2025-2026 nog diploma's secundair onderwijs van voor de modernisering uitreiken (dus zonder de vermelding van OK3 of OK4). Dit zou betekenen dat de gediplomeerden van tijdens het schooljaar 2025-2026 geen toegang zouden krijgen tot een graduaats- of bacheloropleiding. Om dit te vermijden, worden de diploma's secundair onderwijs, uitgereikt door een centrum voor volwassenenonderwijs tot en met schooljaar 2026-2027 toegevoegd aan de studiebewijzen die toelating geven tot een graduaatsopleiding (art. II.176) en bacheloropleiding (art. II.178).
In beide artikelen wordt daarnaast verduidelijkt wie, op grond van een taak van algemeen belang, optreedt als verwerkingsverantwoordelijke voor het verwerken van de gegevens voor de toetsing van de algemene toelatingsvoorwaarden en wordt de bewaartermijn bepaald.

Inwerkingtreding: vanaf het academiejaar 2026-2027.

Artikel 134

Na de afname van een starttoets ontvangen de deelnemers een attest van deelname. Decretaal is momenteel bepaald dat dit attest van deelname alleen geldig is voor inschrijving in het lopende academiejaar waarin de test wordt afgenomen of in het academiejaar dat start na de afname van de starttoets. Met deze decreetswijziging wordt bepaald dat de geldigheidsduur van het deelnameattest niet meer in het decreet zelf wordt opgenomen, maar wel in de instellingsoverschrijdende reglementen m.b.t. de starttoetsen die VLIR en de Vlaamse Hogescholenraad jaarlijks moeten opstellen.

Deze wijziging zorgt ervoor dat de geldigheidsduur autonoom door VLIR en de Vlaamse Hogescholenraad kan worden bepaald en biedt meer flexibiliteit. VLIR en VLHORA kunnen dan zelf, onafhankelijk van elkaar en op basis van eigen ervaringen en argumenten bepalen wat de geldigheidsduur van het deelnameattest is.
Vanuit de universiteiten komen immers signalen dat bepaalde groepen van studenten gebaat zijn bij een langere geldigheidsduur van het deelnameattest:

- Studenten die na 1 jaar in een opleiding met starttoets (en dus hebben deelgenomen aan een start- of ijkingstoets) willen heroriënteren naar een andere opleiding met starttoets. In juli en augustus, wanneer de starttoetsen worden afgenomen, zijn deze studenten vaak nog bezig met herexamens, dikwijls met het doel om hun huidige opleiding nog verder te zetten. Daardoor nemen ze niet opnieuw deel aan een start- of ijkingstoets. Wanneer ze hun resultaten van hun herexamens ontvangen is het ook niet langer mogelijk om in te schrijven voor een starttoets (deadline 15 augustus). Als het deelnameattest maar 1 jaar geldig is en ze namen in de zomer niet opnieuw deel aan een start- of ijkingstoets, dan kunnen ze niet heroriënteren naar een andere opleiding met starttoets.

- Studiekiezers die al op het einde van het vijfde jaar in het secundair onderwijs deelnemen aan een start- of ijkingstoets (en soms zelfs al de cesuur behalen). Dit blijken erg gemotiveerde studenten te zijn die op die manier hun studiekeuze al kunnen maken. Als ze de cesuur behalen is er weinig reden om hen opnieuw te laten deelnemen aan de start- of ijkingstoets. Als ze de cesuur niet behaalden, is er nog de incentive van de verplichte remediëring om hen opnieuw te laten deelnemen.

- Studenten die van plan zijn om eerst een jaar te gaan studeren in het buitenland of een ‘gap-year’ te nemen, moeten de mogelijkheid hebben om meteen na het afronden van het secundair onderwijs al deel te nemen aan een start-of ijkingstoets en zich zo al meteen te informeren over een goede studiekeuze. Het voorkomt bovendien dat ze gedwongen dienen terug te keren voor deelname aan een start- of ijkingstoets begin juli of eind augustus.

Een eventuele verlenging van de geldigheidsduur van het deelnameattest houdt bovendien weinig risico’s in, aangezien deelnemers die niet slagen voor de starttoets die bij de opleiding hoort, alsnog verplicht zijn de remediëring te volgen. Dit vormt een belangrijke incentive om op een ernstig en passend moment aan de starttoets deel te nemen.

Artikel 135

Het studiegeld bestaat volgens artikel II.208 van de Codex Hoger Onderwijs uit een vast gedeelte en variabel gedeelte naar rato van het aantal studiepunten waarvoor een student zich inschrijft.

Wanneer een student zich binnen dezelfde instelling inschrijft voor meerdere opleidingen is slechts éénmaal het vaste gedeelte verschuldigd.

Studenten die zich inschrijven in een gezamenlijke georganiseerde opleiding, schrijven zich administratief slechts in bij één van de participerende instellingen. Studenten die de gezamenlijke georganiseerde opleiding combineren met een andere initiële opleiding of een vervolgopleiding georganiseerd door de instelling waar ze niet administratief zijn ingeschreven, worden niet vrijgesteld van het betalen van het vaste gedeelte. Deze inschrijving wordt namelijk beschouwd als een inschrijving aan een andere instelling.

Met de voorliggende wijziging zal een student die ingeschreven is in een gezamenlijke georganiseerde opleiding slechts één keer het vaste gedeelte moeten betalen, namelijk aan de instelling waar hij administratief is ingeschreven, en wordt vrijgesteld van het betalen van het vaste gedeelte voor opleidingen aan de partnerinstellingen. Voor opleidingen aan instellingen die niet deel uitmaken van de gezamenlijke georganiseerde opleiding blijft de student nog steeds het vaste gedeelte betalen.

Artikel 136

Om het recht op een studietoelage te kunnen berekenen, wordt rekening gehouden met verschillende parameters die jaarlijks geïndexeerd worden. Een bijna-beursstudent ontvangt geen studietoelage, maar het referentie-inkomen van deze student ligt een bepaald (beperkt) bedrag boven de financiële maximumgrens, bepaald in de regelgeving betreffende de studietoelagen. Deze bijna-beursgrens wordt momenteel geïndexeerd op basis van de gezondheidsindex van september. Daardoor is het exacte bedrag dat de grens uitmaakt pas gekend tegen eind oktober. Dit is de laatste parameter die ontbreekt om het recht op bijna-beurs tarief te kunnen berekenen.

In punt 16° van artikel I.3. wordt de bijna-beursstudent gedefinieerd. Daarbij wordt een verwezen naar een aangepast indexeringsmechanisme. Dat wordt aangepast in dit artikel, zodat de bijna-beursgrens eerder bekend is.

Zodra de nieuwe regelgeving van kracht is, wordt hetzelfde indexeringsmechanisme gehanteerd als bij de inkomensgrenzen en toelagebedragen in het kader van de studietoelagen, die eveneens de gezondheidsindex volgen. Het resultaat van de indexatie van het bedrag, vermeld in artikel I.3, 16°, wordt afgerond op het dichtstbijzijnde geheel getal.

Deze wijziging zal een zeer beperkte impact hebben op de hoger onderwijsinstellingen. De bijna-beursgrens bepaalt immers welke studenten in aanmerking komen voor het bijna-beurstarief. Door het moment te vervroegen (niet langer in september), en vervolgens te gaan werken met de indexstijging

op basis van een jaar (van december tot december), zal er eenmalig wel een (kleine) impact zijn. Die is echter niet te voorspellen en hangt af van hoe de index van maand tot maand evolueert.

Inwerkingtreding:
Dit artikel treedt in werking op 1 juli 2026 en is van toepassing vanaf academiejaar 2026-2027. Vanaf juli worden beslissingen genomen met betrekking tot academiejaar 2026-2027, vandaar de keuze voor 1 juli 2026 als ingangsdatum. De aanpassing is van toepassing op de indexering van het bijna-beursbedrag vanaf academiejaar 2026-2027. De parameters voor alle voorgaande academiejaren blijven ongewijzigd.

Artikel 137

De voorwaarde om een aanvraag voor een anderstalige opleiding goed te keuren is dat er ten minste één equivalente Nederlandstalige opleiding in de Vlaamse Gemeenschap moet worden aangeboden. Deze kan worden aangeboden door de aanvragende instelling, of door een andere hogeronderwijsinstelling. Maar in dit laatste geval is er geen zekerheid dat de inrichtende hogeronderwijsinstelling van dit (al dan niet unieke) Nederlandstalig equivalent dit zal blijven doen. Op het ogenblik dat deze instelling beslist om deze Nederlandstalige opleiding niet langer in te richten (vb. wegens te weinig studenten), vervalt één van de basisvoorwaarden voor het mogen aanbieden van de anderstalige opleiding van de andere instelling. Het college van regeringscommissarissen merkte dit probleem op bij de analyses rond het aanbod van de hogeronderwijsinstellingen. Daarom wordt bepaald dat wanneer er in de Vlaamse Gemeenschap geen Nederlandstalige equivalente opleiding meer wordt aangeboden, de anderstalige opleiding verplicht in afbouw gaat. Als de equivalente Nederlandstalige opleiding wordt aangeboden door een andere instelling dan deze die de anderstalige opleiding aanbiedt, dan kan deze laatste instelling ervoor opteren om in plaats van de anderstalige opleiding af te bouwen de aanvraag op te starten voor de equivalente Nederlandstalige opleiding. Hiervoor kan ze een dossier toets nieuwe opleiding indienen bij de NVAO (een macrodoelmatigheidsaanvraag is niet vereist), uiterlijk tijdens het academiejaar dat volgt op de beslissing om de Nederlandstalige equivalente opleiding stop te zetten. Als deze aanvraag positief is, erkent de Vlaamse Regering de nieuwe opleiding. Als de aanvraag leidt tot een negatief besluit dan bouwt de instelling de anderstalige opleiding af.

Inwerkingtreding: vanaf het academiejaar 2026-2027.

Artikel 138

Om de kwaliteit van het anderstalig hoger onderwijs te garanderen, wordt van het personeel dat effectief doceert verwacht dat hij/ zij niet enkel het academisch taaljargon beheerst - wat doorgaans het geval is -, maar ook taalvaardig is in die zin dat in de betreffende taal op een ‘taalkundig’ correcte wijze kan gecommuniceerd worden met studenten en dat de vereiste kennis adequaat kan overgedragen worden op hoog niveau.

Dit betekent dat het personeelslid die taal moet beheersen op het ERK-niveau C1. Dit vereiste beheersingsniveau wordt aangetoond aan de hand van kwalificatiegetuigschriften uitgereikt door officieel erkende instellingen waaruit blijkt dat het personeelslid de onderwijstaal op het vereiste niveau beheerst.

Er zijn een aantal diploma's waarbij het vereiste beheersingsniveau sowieso wordt vermoed aanwezig te zijn ingeval een personeelslid dit bezit: "Het vereiste beheersingsniveau wordt vermoed aanwezig te zijn als het betrokken personeelslid een diploma secundair onderwijs of een bachelor- of masterdiploma of doctoraat behaald heeft in de onderwijstaal waarin hij doceert, in een instelling waarin die taal de onderwijstaal is."

Daarnaast bepaalt artikel II.270, § 2 dat elk lid van het onderwijzend personeel en van het academisch personeel, belast met een onderwijsopdracht, dat geen opleidingsonderdelen in het Nederlands doceert, de Nederlandse taal moet beheersen op ERK-niveau B2. Dit is vereist om te kunnen participeren aan het academisch leven van de instelling.
Ook dit vereiste beheersingsniveau van de Nederlandse taal wordt aangetoond aan de hand van kwalificatiegetuigschriften uitgereikt door officieel erkende instellingen waaruit blijkt dat het personeelslid de Nederlandse taal op het vereiste niveau beheerst.

Ook hier zijn er een aantal diploma's waarbij het vereiste beheersingsniveau van de Nederlandse taal wordt vermoed aanwezig te zijn ingeval een personeelslid dit bezit, maar ontbreekt het diploma secundair onderwijs (wat wel is opgenomen in de lijst met studiebewijzen voor de onderwijstaal).

Daarnaast ontbreekt in beide opsommingen het diploma van gegradueerde. Dit diploma situeert zich op niveau 5 van de Vlaamse Kwalificatiestructuur, terwijl het diploma secundair onderwijs zich op niveau 4 bevindt. Daarom is het logisch om het diploma van gegradueerde toe te voegen, ook omdat een diploma secundair onderwijs geen absolute voorwaarde is om toegang te krijgen tot een graduaatsopleiding.

Inwerkingtreding: vanaf het academiejaar 2026-2027.

Artikel 139

Met betrekking tot de meldingen bij de vertrouwenspersoon voor personeel zijn minimumvoorwaarden uitgewerkt in de federale welzijnswet. Het is de bedoeling dat deze worden nageleefd. Door dit in artikel II.355/3 te benoemen wordt dit duidelijk vastgelegd. De instellingen voor hoger onderwijs kunnen zich laten inspireren door de procedure voor het personeel om die met betrekking tot studenten concreet vorm te geven. Bij de invoering van een melding in het centraal register dient de geldende regelgeving betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens gerespecteerd te worden. Dit wordt met voorliggende wijziging expliciet bepaald.
Alle meldingen moeten worden opgenomen in het centraal register, waardoor de verwijzing naar 'meldingen in het kader van de wet van 4 augustus 1996

betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk' kan worden opgeheven. De melder wordt steeds geïnformeerd door de vertrouwenspersoon over de verwerking van de melding en de mogelijke vervolgstappen die hieruit kunnen voortkomen, namelijk deze die zijn vermeld in artikel II.355/4, §3.

In paragraaf 3, eerste lid, wordt toegevoegd dat de hogeronderwijsinstellingen optreden als verwerkingsverantwoordelijke voor de gegevens.

In paragraaf 3, tweede lid, wordt toegevoegd dat er bij elke melding moet bijgehouden worden of er acties ondernomen worden zoals vermeld in artikel II.355/4, §2.

In paragraaf 3, derde lid, wordt verduidelijkt welke meldingen in het register moeten worden opgenomen en wordt benoemd volgens welke regelgeving de persoonsgegevens in de meldingen verwerkt moeten worden. De verwijzing naar onder welke wetgeving de vertrouwenspersonen personeel werken is echter overbodig omdat dit al is opgenomen in het eerste lid van paragraaf 3 en wordt daarom opgeheven.

Volgens de federale welzijnswet mag geen enkel gevolg gegeven worden aan een melding, inclusief het registreren van de melding, zonder expliciete toestemming van de melder. De melding wordt daarom beschouwd als toestemming van de melder om de melding op te nemen in het centraal register en informatie uit te wisselen met andere vertrouwenspersonen indien noodzakelijk.
Het vierde lid van paragraaf 3 wordt daarom aangepast.

Paragraaf drie, zesde lid, vermeldt de bewaartermijnen voor de gegevens in het centraal register. Conform artikel 5.1, e) AVG mogen persoonsgegevens niet langer worden bewaard, in een vorm die het mogelijk maakt de betrokkenen te identificeren, dan noodzakelijk voor de verwezenlijking van de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt.
Voor dossiers die uitsluitend studenten betreffen, wordt gekozen voor een bewaartermijn van vijf jaar. Deze termijn is noodzakelijk om herhaalde meldingen te kunnen detecteren en meldingen binnen een redelijke periode te kunnen behandelen. De bewaartermijn van vijf jaar sluit aan bij het gemiddelde studieduurtraject in het hoger onderwijs.
Wanneer een personeelslid betrokken partij is, wordt een bewaartermijn van tien jaar vooropgesteld. De bewaartermijn van tien jaar is ingegeven door de privaatrechtelijke verjaringstermijn van tien jaar zoals bepaald in artikel 2262bis van het Burgerlijk Wetboek, en weerspiegelt daarmee de periode waarin mogelijke rechtsvorderingen kunnen worden ingesteld. Daarnaast is een bewaartermijn van tien jaar noodzakelijk om meldingspatronen over een langere periode te kunnen identificeren, aangezien meldingen van grensoverschrijdend gedrag waarin een personeelslid betrokken is zich in de praktijk over meerdere academiejaren kunnen uitstrekken. Door deze termijn te hanteren, wordt verzekerd dat relevante informatie beschikbaar blijft voor eventuele tuchtprocedures.
Voor meldingen die mogelijk strafbare feiten betreffen, is een bewaartermijn van dertig jaar proportioneel en noodzakelijk met het oog op de verjaringstermijn van ernstige feiten. De verjaringstermijnen van feiten van grensoverschrijdend

gedrag zijn vastgelegd in het Strafwetboek. Bij meerderjarige slachtoffers bedraagt dit maximaal vijftien jaar, in gevallen van verkrachting van minderjarigen is een onverjaarbaarheid van toepassing. Straftermijnen kunnen oplopen tot dertig jaar.

Artikel 140

In het eerste lid van paragraaf 5 wordt duidelijk gemaakt dat de vertrouwenspersoon voor studenten werkt binnen de regels van het beroepsgeheim, vermeld in artikel 458 van het Strafwetboek. In paragraaf 3 worden drie uitzonderingen hierop voorzien die de vertrouwenspersoon voor studenten toelaten om, indien nodig, vervolgstappen te nemen.
Als er zich een situatie voordoet die een acuut risico inhoudt voor studenten of personeelsleden, neemt de vertrouwenspersoon voor studenten of de vertrouwenspersoon personeel een initiatief. Het is aan de vertrouwenspersoon om een inschatting te maken of de situatie hieronder valt.
De inhoud van het tweede lid van paragraaf 5 wordt verplaatst naar artikel II.355/3, §3.

Door de voorgestelde wijzigingen is paragraaf 9, die verwijst naar de federale wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk, overbodig en wordt opgeheven.

Artikel 141

Artikel III.18. van de Codex Hoger Onderwijs begrenst het aandeel dat de financieringsboni voor beursstudenten, werkstudenten en studenten met een functiebeperking kan genereren binnen de berekening van het aantal financieringspunten bij de verdeling van de werkingsuitkering, opgedeeld per deelbudget. Het artikel dateert van het decreet betreffende de financiering van de werking van de hogescholen en de universiteiten in Vlaanderen van 14 maart 2008 en had als doel om te voorkomen dat er grote verschillen zouden ontstaan bij de verdeling van het budget tussen instellingen binnen het hervormde financieringssysteem. Sindsdien werden de drempels uit het artikel echter nog nooit overschreden. Volgens projecties zullen de drempels ook in de toekomst hoogstwaarschijnlijk niet worden overschreden, met uitzondering van het deelbudget VOWhko2014, waar de drempel mogelijks net zal worden bereikt. Bij een overschrijding van de drempel zouden instellingen die in het betrokken deelbudget een groter aandeel aan beurstudenten, werkstudenten en studenten met een functiebeperking hebben, benadeeld worden.
De oorspronkelijke motivatie voor het artikel is vandaag evenwel niet langer van toepassing, en compliceert de berekeningen binnen het financieringsmechanisme. Daarnaast conflicteert de begrenzing uit het artikel met het gevoerde beleid dat de inclusie en diversiteit binnen het hoger onderwijs wenst te versterken, en hogeronderwijsinstellingen wenst te compenseren voor de inspanningen die zij hiertoe leveren. Het artikel wordt daarom opgeheven.

Artikel 142

Artikel III.19 van de Codex Hoger Onderwijs omschrijft de opdrachten van de Hogere Instituten voor Schone Kunsten. Deze instituten worden opgericht met als doel 'posthogeschoolvormingen te organiseren inzake de opleidingen van de studiegebieden Audiovisuele en beeldende kunst en Muziek en podiumkunsten'. De Vlaamse Regering sluit met deze instituten een vijfjaarlijkse beheersovereenkomst af, waarin de opdrachten nader worden bepaald. In de beheersovereenkomst met het Orpheus Instituut is opgenomen dat ze wetenschappelijk onderzoek dient uit te voeren, maar dit wordt niet geëxpliciteerd in de Codex Hoger Onderwijs. Dit creëert 2 problemen voor het Orpheus Instituut.

Ten eerste oordeelde de federale overheid dat het instituut niet in aanmerking komt voor een gedeeltelijke vrijstelling van de doorstorting van bedrijfsvoorheffing voor de onderzoekers die het tewerkstelt, dit in tegenstelling tot universiteiten en hogescholen. Deze problematiek stelde zich ook voor de 3 instellingen van openbaar nut voor postinitieel onderwijs, wetenschappelijk onderzoek en wetenschappelijke dienstverlening, vermeld in artikel II.19, II.20 en II.21. Voor deze instellingen werd via het decreet van 1 maart 2019 geëxpliciteerd dat ze voor hun opdrachten worden beschouwd als universiteit, waardoor ze wel kunnen genieten van deze vrijstelling. De voorliggende wijziging aan de opdrachten van het Orpheus Instituut beoogt hetzelfde resultaat en is een regularisatie van de bestaande situatie.

Daarnaast komt het Orpheus Instituut niet in aanmerking voor financiering in het kader van het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek-Vlaanderen, aangezien artikel 17 van het decreet betreffende de organisatie en financiering van het wetenschaps- en innovatiebeleid bepaalt dat het FWO financiële steun geeft aan 'fundamenteel wetenschappelijk onderzoek in alle wetenschappelijke disciplines in de Vlaamse universiteiten en hogeronderwijsinstellingen die door de Codex Hoger Onderwijs van 11 oktober 2013 worden belast met wetenschappelijk onderzoek'. Door toevoeging van het verrichten van wetenschappelijk onderzoek als opdracht van het Orpheus Instituut, zal het in de toekomst wel in aanmerking komen.

De expliciete opname van de wetenschappelijke opdracht in de Codex Hoger Onderwijs houdt in se geen wijziging in van het statuut van het instituut, maar bevestigt zijn wetenschappelijke opdracht, zoals reeds jaren opgenomen in de beheersovereenkomst met de Vlaamse Regering.

Artikel 143

Door de huidige werking van SIHO onder te brengen in een expertisecentrum bij de VLUHR kan Hoofdstuk 9 van Deel 3, Titel 2, dat betrekking heeft op SIHO, worden opgeheven.

Inwerkingtreding: 1 juli 2026. Het huidige convenant met SIHO loopt af eind juni, vandaar de inkanteling vanaf 1 juli 2026.

Artikel 144

Een groot aantal vastbenoemde personeelsleden kan gedurende een lange periode een stevige impact hebben op de begroting van een hogeschool. Om ervoor te zorgen de begroting van een hogeschool niet ontspoort, is een beperking opgelegd op het aantal vastbenoemde leden van het onderwijzend personeel. Maximaal 72% van de leden van het onderwijzend personeel, uitgedrukt in voltijdse eenheden, mag vastbenoemd zijn. Ligt dat percentage hoger, dan kan een hogeschool geen bijkomende personeelsleden binnen het onderwijzend personeel benoemen.

Deze maatregel bestaat al sinds de uitwerking van het hogescholendecreet in 1994 en geldt voor alle hogescholen. Door de hervormingen van het hoger onderwijs met de integratie van de academische hogeschoolopleidingen in de universiteiten en de overgang van de HBO5-opleidingen naar de hogescholen is toepassing van de benoemingsgrens tussen 1 januari 2014 en 1 januari 2022 opgeschort.

Na de herwerking van het toenmalige artikel 231 van het hogescholendecreet van 13 juli 1994 bij het integratiedecreet van 13 juli 2012 bleek de benoemingsgrens plots niet meer van toepassing te zijn op de Hogere Zeevaartschool. Deze vergissing is bij onderwijsdecreet XXIII van 19 juli 2013 rechtgezet. Op dat moment was de codificatie van de decretale bepalingen betreffende het hoger onderwijs in de Codex Hoger Onderwijs bijna klaar. Bij de verwerking van de wijzigingen aan artikel 231 van het hogescholendecreet bij onderwijsdecreet XXIII in artikel IV.28 van de Codex Hoger Onderwijs is de toevoeging van de Hogere Zeevaartschool onbedoeld niet mee opgenomen in artikel IV.28.

Zolang de toepassing van de benoemingsgrens voor het onderwijzend personeel opgeschort was, had het niet opnemen van de Hogere Zeevaartschool bij de benoemingsgrens in praktijk geen effect. Zoals de regelgeving nu geformuleerd is, zou de Hogere Zeevaartschool sinds 1 januari 2022 evenwel de enige hogeschool zijn waarop de benoemingsgrens voor het onderwijzend personeel niet van toepassing is. Dit is nooit de bedoeling geweest van de regelgever en moet bijgevolg zo vlug mogelijk rechtgezet worden.

Inwerkingtreding: 1 januari 2022. Dit is de datum dat de benoemingsgrens weer van toepassing werd op de hogescholen. Om ervoor te zorgen dat de benoemingsgrens vanaf dat moment ook op de Hogere Zeevaartschool van toepassing is, is een retroactieve inwerkingtreding nodig.

Artikel 145 en 146

De termijn voor terugvordering van ten onrechte betaalde bedragen wordt ingekort van twee jaar tot maximum één jaar, te rekenen van de eerste januari van het jaar van betaling. Dit verhoogt de bescherming van de personeelsleden die onterecht betaalde bedragen hebben ontvangen. De inkorting van de verjaringstermijn voor de terugvordering van ten onrechte betaalde bedragen geldt alleen als het salaris foutief berekend werd als gevolg van een administratieve fout van de betalende overheid. Als het salaris uitbetaald wordt door de universiteit of hogeschool of het ten onrechte uitbetaalde bedrag een gevolg is van een fout van de universiteit of hogeschool, blijft de

verjaringstermijn van 2 jaar, te rekenen van de eerste januari van het jaar van de betaling, behouden.

Artikel 147

Artikel 1.7 §3 van het nieuwe Burgerlijk Wetboek definieert het begrip werkdag als "alle andere dagen dan wettelijke feestdagen, zondagen en zaterdagen." Hetzelfde artikel bepaalt evenwel ook dat paragraaf 3 niet van toepassing is als een wet (of andere rechtshandeling) dit anders bepaalt. In het arbeidsrecht en in verschillende andere takken van sociale zekerheid en sociale bijstand wordt de zaterdag in beginsel als een werkdag beschouwd. De definitie van werkdag uit het nieuwe Burgerlijk Wetboek is bij wet van 26 december 2022 geneutraliseerd voor het arbeidsrecht, de sociale zekerheid en de sociale bijstand.

Als universiteiten afhankelijk van het statuut van een personeelslid een andere definitie van werkdag moeten gebruiken, leidt dit tot onduidelijkheid, rechtsonzekerheid en procedurefouten. Om dat te vermijden wordt in dit artikel de definitie van werkdag opgenomen zoals die ook geldt in het arbeidsrecht. Deze definitie sluit ook aan bij de praktijk in het hoger onderwijs waar er ook vaak op een zaterdag gewerkt wordt.

Artikel 148

De regels betreffende de afwezigheden, de tucht, de administratieve standen, het verlof, de mandaatsbeëindiging, het onderzoek van de lichamelijke geschiktheid en het geneeskundig toezicht voor het academisch personeel bij de universiteiten is vastgelegd bij besluit van de Vlaamse Regering. Dit artikel bepaalt dat in het besluit ook een regeling over het ontslag om dringende redenen opgenomen wordt. Na de uitwerking van de rechtsgrond in de Codex Hoger Onderwijs zullen de modaliteiten voor het ontslag om dringende redenen voor het academisch personeel in het besluit van de Vlaamse Regering van 1 december 1998 uitgewerkt worden. Er zal een zelfde regeling uitgewerkt worden als in de codex voor het ATP ingevoerd wordt.

Artikel 149

De federale en Vlaamse overheden voeren een beleid om de werkzaamheidsgraad te verhogen en mensen aan te moedigen zo lang mogelijk te blijven werken. Het is vanuit dat oogpunt nog moeilijk te verantwoorden dat de tewerkstelling van personeelsleden aan de universiteiten automatisch eindigt bij het bereiken van de wettelijke pensioenleeftijd. Een personeelslid moet meer autonomie hebben om zelf te kunnen beslissen hoelang het verder wil blijven werken. Langs de andere kant moet ook een universiteit een eigen personeelsbeleid kunnen voeren. Het is niet de bedoeling dat alleen het personeelslid kan beslissen hoelang het wil blijven werken en dat het universiteitsbestuur daar nauwelijks impact op heeft.

Dit artikel draait het principe bij het beëindigen van de tewerkstelling om. Tot nu toe wordt de tewerkstelling van een personeelslid automatisch beëindigd bij het bereiken van de wettelijke pensioenleeftijd tenzij het van het universiteitsbestuur

de toestemming krijgt om het beëindigen van de tewerkstelling uit te stellen. In de nieuwe regeling blijft de tewerkstelling van het personeelslid ook na de wettelijke pensioenleeftijd behouden tenzij het universiteitsbestuur gebruik maakt van de mogelijkheid de tewerkstelling te beëindigen omwille van de in het artikel aangereikte reden.

Het is in principe niet toegelaten om de tewerkstelling van een personeelslid te beëindigen omwille van het bereiken van een bepaalde leeftijd. Er is echter geen sprake van een leeftijdsdiscriminatie als de maatregel objectief en redelijk kan verantwoord worden door een legitiem doel. Dat is hier het geval. Het is in het kader van de kwaliteit en de continuïteit van onderwijs en onderzoek belangrijk dat er bij de personeelsleden aan een universiteit een evenwichtige verdeling tussen generaties is. Bij het academisch personeel zijn de kansen om vanuit het assisterend academisch personeel door te stromen naar het zelfstandig academisch personeel en een academische carrière uit te bouwen nu al erg beperkt. De verhoging van de wettelijke pensioenleeftijd houdt leden van het academisch personeel sowieso al langer aan het werk. Het is belangrijk dat het universiteitsbestuur een algemeen instrument heeft om de uitstroom uit het academisch personeel te sturen.

Het artikel biedt aan de universiteiten en het personeelslid enige flexibiliteit maar ook zekerheid. Een universiteit kan zelf beslissen of zij van deze regel gebruik maakt of niet. Het personeelslid wordt niet verplicht om met pensioen te gaan maar kan zelf beslissen of het na de beëindiging van de tewerkstelling een pensioen aanvraagt of dat het nog op zoek gaat naar een andere beroepsactiviteit. Het vastleggen van een duidelijke leeftijdsgrens zorgt langs de andere kant wel voor rechtszekerheid voor de personeelsleden en organisatorische duidelijkheid voor de universiteiten.

Het is belangrijk dat zowel de universiteit als het betrokken personeelslid tijdig weten waar ze aan toe zijn eens een personeelslid de wettelijke pensioenleeftijd bereikt. Vandaar dat er bij het beëindigen van de tewerkstelling een vaste opzegtermijn voorzien is. Die termijn van 26 weken kan in onderling overleg tussen de universiteit en het personeelslid verkort worden, maar kan niet verlengd worden. De opzegtermijn kan ten vroegste eindigen op het moment dat het personeelslid een pensioen kan opnemen, dit is de eerste dag van de maand volgend op de maand waarin het personeelslid de wettelijke pensioenleeftijd bereikt heeft. De mogelijkheid voor een personeelslid dat de wettelijke pensioenleeftijd bereikt om tot het einde van het academiejaar verder te werken, is ook in deze nieuwe regeling voorzien. Dat heeft te maken met een vlotte organisatie van het academiejaar.

Een personeelslid dat de wettelijke pensioenleeftijd bereikt heeft, heeft het recht een pensioen te ontvangen. Een dergelijk sociaal vangnet bestaat niet voor personeelsleden die de wettelijke pensioenleeftijd nog niet bereikt hebben. Om die reden is het niet nodig om voor benoemde personeelsleden sociale bijdragen te regulariseren en de mogelijkheid van een schorsing van de opzegtermijn te voorzien.

Dit artikel staat los van de ruime mogelijkheden die er zijn om na het pensioen nog een opdracht aan de universiteit uit te oefenen.

Artikel 150

Dit is een gelijkaardige regeling als nu al in artikel V.44, §2, voor het zelfstandig academisch personeel bestaat. Het laat toe dat een lid van het administratief en technisch personeel nog bepaalde activiteiten aan de universiteit verder zet en dat deze activiteiten met werkingsuitkeringen bezoldigd worden. Opeenvolgende verlengingen van de overeenkomst leiden, anders dan in het arbeidsrecht gebruikelijk is, niet tot een overeenkomst van onbepaalde duur. Het gaat hier immers om een personeelslid dat al gepensioneerd is en dat als de aanstelling niet verlengd wordt gewoon terugvalt op het pensioen. Het is dan daardoor niet nodig een bijkomende bescherming voor tijdelijke personeelsleden onder de vorm van een overeenkomst van onbepaalde duur in te voeren.

Artikel 151

Dit artikel voert voor het universiteitsbestuur de mogelijkheid in de benoeming van leden van het administratief en technisch personeel te beëindigen nadat deze de wettelijke pensioenleeftijd bereikt hebben. Deze mogelijkheid komt in de plaats van de automatische beëindiging van de benoeming bij het bereiken van de wettelijke pensioenleeftijd. De redenen voor deze maatregel zijn het zelfde als bij het academisch personeel.

Artikel 152

Met dit artikel wordt een duidelijke en uniforme regeling ingevoerd voor het ontslag om dringende redenen bij het ATP van de universiteiten dat ten laste van de werkingsuitkeringen wordt betaald. De definitie van “dringende reden” sluit aan bij de bestaande regeling bij de hogescholen die op haar beurt geïnspireerd is op de arbeidsovereenkomstenwetgeving: het gaat om feiten die elke verdere samenwerking onmiddellijk onmogelijk maken.

Het ontslag om dringende redenen wordt duidelijk onderscheiden van een tuchtprocedure. Waar de feiten geen dringende reden(en) uitmaken, blijft de bestaande tuchtregeling van kracht.

Artikel 153

Artikel 1.7 §3 van het nieuwe Burgerlijk Wetboek definieert het begrip werkdag als “alle andere dagen dan wettelijke feestdagen, zondagen en zaterdagen.” Hetzelfde artikel bepaalt evenwel ook dat paragraaf 3 niet van toepassing is als een wet (of andere rechtshandeling) dit anders bepaalt. In het arbeidsrecht en in verschillende andere takken van sociale zekerheid en sociale bijstand wordt de zaterdag in beginsel als een werkdag beschouwd. De definitie van werkdag uit het nieuwe Burgerlijk Wetboek is bij wet van 26 december 2022 geneutraliseerd voor het arbeidsrecht, de sociale zekerheid en de sociale bijstand.

Als hogescholen afhankelijk van het statuut van een personeelslid een andere definitie van werkdag moeten gebruiken, leidt dit tot onduidelijkheid, rechtsonzekerheid en procedurefouten. Om dat te vermijden wordt in dit artikel de definitie van werkdag opgenomen zoals die ook geldt in het arbeidsrecht. Deze definitie sluit ook aan bij de praktijk in het hoger onderwijs waar er ook vaak op een zaterdag gewerkt wordt.

Artikel 154

Dit artikel schrapt voor de tijdelijke personeelsleden van de hogescholen de regel dat de tewerkstelling van rechtswege eindigt bij het bereiken van de wettelijke pensioenleeftijd. Daardoor is het niet meer nodig dat een personeelslid moet vragen om het einde van de tewerkstelling uit te stellen.

Een personeelslid moet meer autonomie hebben om zelf te kunnen beslissen hoelang het verder wil blijven werken. Langs de andere kant moet ook een hogeschool een eigen personeelsbeleid kunnen voeren. Het is niet de bedoeling dat alleen het personeelslid kan beslissen hoelang het wil blijven werken en dat het universiteitsbestuur daar nauwelijks impact op heeft.

Tot nu toe wordt de tewerkstelling van een personeelslid automatisch beëindigd bij het bereiken van de wettelijke pensioenleeftijd tenzij het van het hogeschoolbestuur de toestemming krijgt om het beëindigen van de tewerkstelling uit te stellen. In de nieuwe regeling blijft de tewerkstelling van het personeelslid ook na de wettelijke pensioenleeftijd behouden tenzij het hogeschoolbestuur onder de vastgelegde voorwaarden gebruik maakt van de mogelijkheid de tewerkstelling te beëindigen omwille van de in het artikel aangereikte reden.

Het is in principe niet toegelaten om de tewerkstelling van een personeelslid te beëindigen omwille van het bereiken van een bepaalde leeftijd. Er is echter geen sprake van een leeftijdsdiscriminatie als de maatregel objectief en redelijk kan verantwoord worden door een legitiem doel. Dat is hier het geval. Het is in het kader van de kwaliteit en de continuïteit van onderwijs en onderzoek belangrijk dat er bij de personeelsleden aan een universiteit een evenwichtige verdeling tussen generaties is. De verhoging van de wettelijke pensioenleeftijd houdt personeelsleden sowieso al langer aan het werk. Het is belangrijk dat het hogeschoolbestuur een algemeen instrument heeft om de uitstroom van het personeel te sturen.

Het artikel biedt aan de hogescholen en het personeelslid enige flexibiliteit maar ook zekerheid. Een hogeschool kan zelf beslissen of zij van deze regel gebruik maakt of niet. Het personeelslid wordt niet verplicht om met pensioen te gaan maar kan zelf beslissen of het na de beëindiging van de tewerkstelling een pensioen aanvraagt of dat het nog op zoek gaat naar een andere beroepsactiviteit. Het vastleggen van een duidelijke leeftijdsgrens zorgt langs de

andere kant wel voor rechtszekerheid voor de personeelsleden en organisatorische duidelijkheid voor de hogescholen.

Er is bij het beëindigen van de tewerkstelling een vaste opzegtermijn voorzien van 26 weken. Die termijn kan in onderling overleg tussen de hogeschool en het personeelslid verkort worden, maar kan niet verlengd worden. De opzegtermijn kan ten vroegste eindigen op het moment dat het personeelslid een pensioen kan opnemen, dit is de eerste dag van de maand volgend op de maand waarin het personeelslid de wettelijke pensioenleeftijd bereikt heeft. De mogelijkheid voor een personeelslid dat de wettelijke pensioenleeftijd bereikt om tot het einde van het academiejaar verder te werken, is ook in deze nieuwe regeling voorzien. Dat heeft te maken met een vlotte organisatie van het academiejaar.

Een personeelslid dat de wettelijke pensioenleeftijd bereikt heeft, heeft het recht een pensioen te ontvangen. Een dergelijk sociaal vangnet bestaat niet voor personeelsleden die de wettelijke pensioenleeftijd nog niet bereikt hebben. Om die reden is het niet nodig om voor benoemde personeelsleden sociale bijdragen te regulariseren en de mogelijkheid van een schorsing van de opzegtermijn te voorzien.

Dit artikel staat los van de ruime mogelijkheden die er zijn om na het pensioen nog een opdracht aan de universiteit uit te oefenen.

Inwerkingtreding: om dezelfde redenen als in de toelichting bij artikel 2 uiteengezet zijn, treedt het opheffen van de van rechtswege beëindiging van de tewerkstelling bij het bereiken van de wettelijke pensioenleeftijd (= punt 1°) pas in werking op 1 april 2027.

Artikel 155

Dit is een gelijkaardig artikel als vorig artikel maar dan voor de benoemde personeelsleden van de hogescholen.

Inwerkingtreding: om dezelfde redenen als in de toelichting bij artikel 2 uiteengezet zijn, treedt het opheffen van de van rechtswege beëindiging van de tewerkstelling bij het bereiken van de wettelijke pensioenleeftijd (= punt 1°) pas in werking op 1 april 2027.

Artikel 156

Door het feit dat assistent en praktijkassistent voortaan aparte ambten zijn, kan er een duidelijk onderscheid gemaakt worden tussen de inhoud en de tewerkstellingsduur van de ambten. Het ambt van assistent is vooral gericht op het voorbereiden van een doctoraatsproefschrift en is altijd beperkt in de tijd. In dit ambt kan er vanaf 1 april 2024 niet meer worden benoemd.
Een praktijkassistent daarentegen is hoofdzakelijk belast met taken van praktijkgericht onderwijs en de toekenning van het ambt is niet beperkt in de

tijd. In dit ambt kan er 25% van de betreffende VTE's per hogeschool worden benoemd.
Als gevolg van deze hervorming dient de benoeming binnen het ambt van assistent omgezet te worden naar een benoeming als praktijkassistent met behoud van de salarisschaal als assistent. De gewone gangbare en bijzondere salarisschaal voor benoemde praktijkassistenten is dezelfde als voor benoemde assistenten. Deze hervorming heeft dus in principe geen effect op het salaris van de betrokken personeelsleden. Er zijn aan de hogescholen echter nog een aantal personeelsleden die na een eerdere hervorming van het hoger kunstonderwijs per 1 januari 1996 hun toenmalige, andere, salarisschaal behouden hebben. Om te garanderen dat deze personeelsleden hun afwijkende salarisschalen ook na deze hervorming kunnen behouden, is het nodig dit expliciet in de regelgeving op te nemen zodat hier geen onduidelijkheid over kan ontstaan.

Inwerkingtreding: dit artikel heeft uitwerking op 1 april 2024. 1 april 2024 is de datum waarop praktijkassistent een apart ambt geworden is, los van het ambt van assistent. Alle op dat moment benoemde assistenten worden vanaf dan geacht benoemde praktijkassistenten te zijn. Om te verzekeren dat de betrokken personeelsleden hun bestaande salaris en hun benoeming kunnen behouden is het nodig deze maatregel te laten ingaan vanaf de datum waarop praktijkassistent een apart ambt geworden is.

Hoofdstuk 12. Wijzigingen van de Codificatie sommige bepalingen voor het onderwijs van 28 oktober 2016

Artikel 157

Het artikel wijzigt art. IV.35/1 van Besluit van de Vlaamse Regering betreffende codificatie sommige bepalingen voor het onderwijs. Vanaf schooljaar 2026-2027 start voor 2 schooljaren een nieuwe pilootfase, zodat de pilootregio's hun werking kunnen continueren en een aantal principes van de hervorming van het leerlingenvervoer kunnen uittesten en evalueren.

Artikel 158

Er wordt een nieuw hoofdstuk voorzien.

Inwerkingtreding: dit artikel heeft uitwerking met ingang van 1 januari 2026.

De proeftuin pioniersscholen gaat van start in september 2026. De decretale basis voor de toekenning van subsidies in het kader van deze proeftuin dient tijdig aanwezig te zijn om een oproep te kunnen lanceren. Het betreft zowel een oproep voor pioniersscholen als een oproep voor de begeleiding van de pioniersscholen. Lancering van de oproepen is voorzien in maart 2026.

Artikel 159

Er wordt een rechtsgrond gecreëerd om middelen toe te kennen voor de proeftuin pioniersscholen.

Het betreft onder andere subsidies voor pioniersscholen en een subsidie voor de begeleiding van de pioniersscholen door een consortium. Voor zowel scholen als consortia zal een oproep gebeuren. Het decreet bepaalt de minimale criteria voor de selectie van de pioniersscholen alsook voor de selectie van het consortium voor de begeleiding.

De proeftuin pioniersscholen kadert in het beleidstraject dat gelopen wordt richting meer inclusief onderwijs met een evolutie naar scholen voor iedereen.

De principes voor de verdere uitwerking van de pioniersscholen zijn ook opgenomen in de consultatienota over de evolutie naar scholen voor iedereen. Deze consultatienota wordt ter consultatie voorgelegd aan de strategische adviesraden en aan de Staten-Generaal, waarin een brede delegatie van stakeholders betrokken wordt om zich te buigen over de inhoud van de consultatienota. De concrete modaliteiten voor de proeftuin met pioniersscholen, worden bepaald in een besluit van de Vlaamse Regering met als rechtsgrond het proeftuindecreet.

Inwerkingtreding: dit artikel heeft uitwerking met ingang van 1 januari 2026. De proeftuin pioniersscholen gaat van start in september 2026. De decretale basis voor de toekenning van subsidies in het kader van deze proeftuin dient tijdig aanwezig te zijn om een oproep te kunnen lanceren. Het betreft zowel een oproep voor pioniersscholen als een oproep voor de begeleiding van de pioniersscholen. Lancering van de oproepen is voorzien in maart 2026.

Artikel 160

De termijn voor terugvordering van ten onrechte betaalde bedragen wordt ingekort van twee jaar tot maximum één jaar, te rekenen van de eerste januari van het jaar van betaling. Dit verhoogt de bescherming van de personeelsleden die onterecht betaalde bedragen hebben ontvangen.

Artikel 161

Volgens artikel 135 van het decreet over het onderwijs XXXIII voorziet de Vlaamse overheid een SSO-oplossing (= LeerID) voor jongeren en kinderen waarmee leerlingen zich eenvoudig, veilig en transparant kunnen aanmelden op allerlei applicaties. Om dit proces nog eenvoudiger en transparanter te maken voor de onderwijsinstellingen en aanbieders van applicaties wordt een Application Programming Interface (API) voorzien. Een API is te vergelijken met een digitale brug die het mogelijk maakt voor verschillende softwareprogramma's om met elkaar te communiceren. Via de API kunnen leerlinggegevens (=data-attributen) transparant gedeeld worden met allerhande applicaties. Per applicatie moet het schoolbestuur, of de instelling daartoe gemachtigd, zijn toestemming geven voor welke leerlingen de gegevens mogen gedeeld worden. Het gebruik van de API

geeft meer transparantie over waar de leerlinggegevens heen gaan. Dit vermindert de planlast enorm voor de onderwijsinstellingen.
Onderwijsinstellingen moeten dan de gekende data-attributen binnen LeerID niet meer handmatig per applicatie onderhouden. Zodra de toestemming is gegeven, doen de data-attributen het werk en moeten onderwijsinstellingen wijzigingen van leerlinggegevens niet meer op meerdere plaatsen doorgeven en onderhouden.
Hierdoor wordt ook voor de aanbieders van applicaties een gelijk speelveld en duidelijkheid gecreëerd. Vanaf dan kunnen zij LeerID beschouwen als de bron van correcte en actuele leerlinggegevens en hebben ze geen nood meer aan afwijkende afspraken met andere partijen.

Bovendien kunnen onderwijsinstellingen deze API gebruiken voor het delen van leerlinggegevens met allerhande applicaties waarop leerlingen zich niet moeten authentiseren. Het gebruik van de API is er dan niet meer alleen voor het authenticatieproces, maar ook voor pure datadeling. Het akkoord van de onderwijsinstelling blijft noodzakelijk en voor hen is het een enorme planlastvermindering aangezien ze de basis leerlinggegevens op 1 plek kunnen onderhouden. Ook hier geldt dat zodra de onderwijsinstelling haar toestemming geeft, de data haar werk doet. Onderwijsinstellingen moeten wijzigingen van leerlinggegevens niet meer op meerdere plaatsen doorgeven en onderhouden. Scholen beheren centraal het delen van de leerlinggegevens en moeten dit niet meer individueel per applicatie aanpakken. Eens de toestemmingen zijn gegeven, zal de data bij wijzigingen in de bronbestanden automatisch aangepast worden bij de betrokken applicaties.

Artikel 162

Er gebeurt een verduidelijking over de (on)verenigbaarheid van lid zijn van een lokaal bestuur met het mandaat als voorzitter van het LOP.
Het ‘lokaal bestuur’ is juridisch gezien het geheel van college van burgemeester en schepenen en de volledige gemeenteraad.

Punt 1° past dit aan. De regelgeving spreekt niet langer over een vertegenwoordiger van het “lokaal bestuur”, maar over het “college van burgemeester en schepenen”.

Punt 2° verduidelijkt dat deze vertegenwoordiger kan optreden als LOP-voorzitter. Het betreft dus de vertegenwoordiger aangeduid door het college van burgemeester en schepenen, niet eender welk lid van het lokaal bestuur

Het LOP-voorzitterschap is normaliter niet verenigbaar met lid zijn van een schoolbestuur, dit is een uitzondering hierop. Dit is een bestaande regeling, er wordt enkel een verwijzing toegevoegd om uit te klaren wie er juist begrepen wordt als vertegenwoordiger van de gemeente.

Artikel 163

Er gebeurt een verduidelijking over de (on)verenigbaarheid van lid zijn van een lokaal bestuur met het mandaat als voorzitter van het LOP.

Het ‘lokaal bestuur’ is juridisch gezien het geheel van college van burgemeester en schepenen en de volledige gemeenteraad.

Punt 1° past dit aan. De regelgeving spreekt niet langer over een vertegenwoordiger van het “lokaal bestuur”, maar over het “college van burgemeester en schepenen”.

Punt 2° verduidelijkt dat deze vertegenwoordiger kan optreden als LOP-voorzitter. Het betreft dus de vertegenwoordiger aangeduid door het college van burgemeester en schepenen, niet eender welk lid van het lokaal bestuur

Het LOP-voorzitterschap is normaliter niet verenigbaar met lid zijn van een schoolbestuur, dit is een uitzondering hierop. Dit is een bestaande regeling, er wordt enkel een verwijzing toegevoegd om uit te klaren wie er juist begrepen wordt als vertegenwoordiger van de gemeente.

Artikel 164

Dit artikel maakt de Commissie inzake Leerlingenrechten (CLR) bevoegd voor klachten over een weigering van een leerling aan wie permanent onderwijs aan huis is toegekend.

Voorheen werden leerlingen voor permanent aan huis toegewezen aan een school door de onderwijsinspectie. Dit verandert en ouders van een leerling aan wie permanent onderwijs aan huis is toegekend zullen een vraag tot inschrijving kunnen stellen. Leerlingen zullen een onverkort recht op inschrijving hebben in de dichtstbijzijnde school met een passend aanbod. Als die school de leerling weigert dan kunnen ouders of andere belanghebbenden klacht indienen bij de CLR.

Artikel 165

Er wordt vanaf 2026 jaarlijks in een bedrag van 6 miljoen euro voorzien voor het extra werkingsbudget. Dit bedrag wordt vanaf het begrotingsjaar 2027 geïndexeerd volgens artikel 85bis, §3, tweede lid, 2° van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997. De Vlaamse Regering kan binnen de beschikbare begrotingskredieten het bedrag verhogen. Dit om scholen van gewoon of buitengewoon onderwijs te ondersteunen die bijkomende plaatsen hebben gerealiseerd voor leerlingen met een IAC-verslag type 2 of leerlingen met een IAC-verslag opleidingsvorm 1, type 2 of opleidingsvorm 2, type 2.

De focus wordt bij dit extra werkingsbudget gelegd op type 2, omdat er capaciteitsnoden zijn in dit type van het buitengewoon onderwijs. Er wordt niet gekozen voor de andere types, omdat daar minder capaciteitsnoden zijn en er voor deze leerlingen vanaf 1 september 2026 bijkomende mogelijkheden gecreëerd worden in scholen voor gewoon onderwijs en buitengewoon onderwijs die samenwerken met CLB’s en leersteuncentra in de pioniersscholen.

Scholen gelegen in een onderwijszone die gekenmerkt wordt door groei in de vraag naar aanbod voor leerlingen met een IAC-verslag type 2 en voor leerlingen

met een IAC-verslag opleidingsvorm 1, type 2 of opleidingsvorm 2, type komen in de volgende gevallen in aanmerking voor de bijkomende middelen:

- als de school van buitengewoon onderwijs op de eerste lesdag van oktober 7 of meer regelmatige leerlingen met een IAC-verslag type 2 of een IAC-verslag opleidingsvorm 1, type 2 of opleidingsvorm 2, type 2 telde dan op de eerste lesdag van februari van het voorgaande schooljaar.
- als de school van gewoon onderwijs op de eerste lesdag van oktober 7 of meer regelmatige leerlingen met een IAC-verslag type 2 of een IAC-verslag opleidingsvorm 1, type 2 of opleidingsvorm 2, type 2 telde dan op de eerste lesdag van februari van het voorgaande schooljaar.

- als er geen gelijktijdige daling is van leerlingen met een IAC-verslag type 2 en een IAC-verslag type 2, opleidingsvorm 1, en een IAC-verslag type 2, opleidingsvorm 2, in een of meer andere scholen van hetzelfde onderwijsniveau en hetzelfde schoolbestuur die in dezelfde gemeente liggen als de hoofdvestigingsplaats van de begunstigde school, waarbij de omvang van de daling toelaat aan laatstgenoemde school om de norm van 7 regelmatige leerlingen te bereiken. Een daling van in totaal minder dan de norm van 7 regelmatige leerlingen in een of meer andere scholen van hetzelfde onderwijsniveau en hetzelfde schoolbestuur die in dezelfde gemeente liggen als de hoofdvestigingsplaats van de begunstigde school is dus wel toegestaan.

Het beschikbare werkingsbudget wordt onder alle scholen die in aanmerking komen, verdeeld naar rato van het aandeel van iedere school in het totale aantal bijkomende regelmatige leerlingen in het betrokken type of combinaties van type en opleidingsvormen in scholen die voldoen aan een van de bovenstaande voorwaarden. Een school van het gewoon of buitengewoon basisonderwijs ontvangt maximaal 19.278 euro per bijkomende regelmatige leerling. Een school van het gewoon of buitengewoon secundair onderwijs ontvangt maximaal 26.234 euro per bijkomende regelmatige leerling. Die bedragen worden geïndexeerd. Die bedragen stemmen overeen met de geschatte jaarlijkse kostprijs van een leerling in het buitengewoon basisonderwijs en buitengewoon secundair onderwijs. Er wordt ook rekening gehouden met het beschikbare budget bij de toekenning van het extra werkingsbudget. Dit wil zeggen dat als er veel scholen zijn met 7 of meer extra inschrijvingen van leerlingen met IAC-verslagen type 2 en het beschikbare budget zou overschreden worden als iedereen het maximumbedrag per niveau krijgt, het bedrag per leerling wordt verminderd.

Nieuwe scholen en scholen die vanwege herstructurering 1 oktober als teldatum hanteren, komen niet in aanmerking voor dat extra werkingsbudget. Die scholen ontvangen immers al omkadering en werkingsbudget op basis van de leerlingenaantallen van het lopende schooljaar.

Leerlingen van buitengewoon onderwijs die permanent onderwijs aan huis volgen komen niet in aanmerking voor dat extra werkingsbudget. Deze leerlingen krijgen onderwijs op hun verblijfplaats en nemen geen plaats in op de school.

Het artikel legt ten slotte de uiterste termijn vast tegen wanneer de uitbetaling van het extra werkingsbudget gebeurd moet zijn.

Artikel 166

Het artikel 20 van het programmadecreet van 30 juni 2023 houdende bepalingen tot begeleiding van de begrotingsaanpassing 2023 dat de decretale basis is voor de huidige systeem voor toekenning van extra werkingsbudget voor scholen die extra leerlingen inschrijven met een IAC-verslag of OV4-verslag, dat via het besluit van de Vlaamse Regering van 23 februari 2024 tot bepaling van de types en opleidingsvormen van buitengewoon onderwijs waarvoor extra werkingsbudget wordt voorzien om bijkomende capaciteit te creëren en het bijhorend ministerieel besluit beperkt is tot leerlingen met een IAC-verslag type 2 in het basisonderwijs en leerlingen met een IAC-verslag opleidingsvorm 1 type 2 of opleidingsvorm 2 type 2 wordt opgeheven. Dit systeem dat met een oproep, aanvraag, toekenning en controle werkt is een omslachtig systeem dat planlast met zich meebrengt voor de scholen. Om een reductie van planlast en een vereenvoudiging van de manier van toekenning te bekomen, wordt het systeem voor toekennen van extra werkingsbudget afgestemd op het systeem van het toekennen van extra werkingsbudget voor scholen van B-stroom en BSO, zoals dat voorzien is in de codex secundair onderwijs, artikel 48/3. Er wordt ook een bijkomende voorwaarde opgenomen met oog op het tegengaan van oneigenlijke toekenning van dit werkingsbudget, die gelijkaardig is aan de bijkomende voorwaarde die zal opgenomen worden in artikel 48/3, via een ander decreet.

Hoofdstuk 13. Wijzigingen van het decreet Rechtspositie Basiseducatie van 7 juli 2017

Artikel 167

Dit artikel heft de definitie van leeftijdsgrens op.

Artikel 168

Als een centrumbestuur bij de vaststelling van een risico in het kader van moederschapsbescherming de arbeidsomstandigheden van het personeelslid niet kan aanpassen of haar geen andere opdracht kan geven, zoals bepaald in artikel 42, 1° en 2° van de arbeidswet van 16 maart 1971, moet een centrumbestuur aan het personeelslid een andere opdracht of andere taken toewijzen die toelaatbaar zijn in haar toestand.

Die opdracht of taken oefent het personeelslid uit in het eigen centrum. Daarbij geldt steeds dat de afstand over de openbare weg tussen de standplaats van het personeelslid en de plaats van tewerkstelling waar het personeelslid wordt belast met administratieve of pedagogische taken nooit meer dan 25 kilometer mag bedragen. Dat geldt niet als het personeelslid ermee instemt om over een grotere afstand ingezet te worden.

Die opdracht of taken zijn voor personeelsleden in het bezit van een pedagogisch bekwaamheidsbewijs van pedagogische aard (bv. co-teaching in een andere klas waar het vastgestelde risico niet aanwezig is, ondersteuning bij evaluatie van de cursisten, ...). Aan andere personeelsleden kunnen administratieve taken toegewezen worden.

Tijdens de uitvoering van die andere taken wordt het personeelslid aangesteld in een niet-organieke betrekking in haar ambt. Deze aanstelling in een niet-organieke betrekking geldt als dienstactiviteit. Het personeelslid behoudt daarbij haar salaris en blijft titularis van haar betrekking. In deze betrekking is vervanging mogelijk volgens de bestaande regelingen. Dat wil zeggen dat een leraar basiseducatie kan worden vervangen volgens de regeling die is vastgelegd in artikel 128ter van het decreet van 15 juni 2007 betreffende het volwassenenonderwijs. Andere ambten dan de leraar basiseducatie kunnen vervangen worden volgens de gebruikelijke vervangingsregeling.

Deze maatregel gaat in voor de personeelsleden die op of na 1 september 2026 moeten verwijderd worden uit het risico in toepassing van artikel 41 van de Arbeidswet van 16 maart 1971.
Personeelsleden die voor de zomervakantie of sluitingsperiode 2026 werden verwijderd uit een risico, vervolgens tijdens die zomervakantie of sluitingsperiode niet meer onder het risico vallen en vanaf 1 september 2026 opnieuw verwijderd worden uit een risico, vallen eveneens onder deze maatregel voor de verwijdering vanaf 1 september 2026.

Personeelsleden die voor 1 september 2026 werden verwijderd uit hun betrekking en met verlof zijn gezet, blijven in deze situatie voor zover dat verlof doorloopt op of na 1 september 2026.

Artikel 169

Met dit artikel wordt de regeling opgeheven dat de aanstelling of benoeming aan een centrum voor basiseducatie van rechtswege stopt als een tijdelijk personeelslid de leeftijdsgrens bereikt heeft. Als gevolg hiervan kan een tijdelijk personeelslid ook na het bereiken van de leeftijdsgrens verder werken zonder dat het hiervoor een aanvraag moet indienen.

Artikel 170

Met dit artikel wordt de regeling opgeheven dat de benoeming aan een centrum voor basiseducatie van rechtswege stopt als het personeelslid de leeftijdsgrens bereikt heeft. Als gevolg hiervan kan een vast benoemd personeelslid (met uitzondering van de directeur) ook na het bereiken van de leeftijdsgrens verder werken zonder dat het hiervoor een aanvraag moet indienen.

Artikel 171

Met dit artikel wordt de regeling opgeheven dat de benoeming aan een centrum voor basiseducatie van rechtswege stopt als een vastbenoemde directeur de

leeftijdsgrens bereikt heeft. Als gevolg hiervan kan vastbenoemde directeur ook na het bereiken van de leeftijdsgrens verder werken zonder dat hij hiervoor een aanvraag moet indienen.

Artikel 172

Dit artikel voert voor het centrumbestuur de mogelijkheid in om een personeelslid dat de wettelijke pensioenleeftijd bereikt heeft te ontslaan. Als het centrumbestuur van deze mogelijkheid gebruik maakt, geldt een verkorte opzeggingstermijn. De bepalingen uit artikel 88, §2 tot en met §4 van het decreet Rechtspositie Basiseducatie zijn eveneens van toepassing op dit ontslag.

Artikel 173

De Europese richtlijnen 2019/1158 van 20 juni 2019 betreffende het evenwicht tussen werk en privéleven voor ouders en mantelzorgers en tot intrekking van Richtlijn 2010/18/EU van de Raad en 2019/1152 van 20 juni 2019 betreffende transparante en voorspelbare arbeidsvoorwaarden in de Europese Unie bevatten een ontslagbescherming voor de uitoefening van de in die richtlijnen opgenomen rechten. Personeelsleden die een omstandigheidsverlof naar aanleiding van de bevalling, een loopbaanonderbreking voor ouderschapsverlof of een afwezigheid voor verminderde prestaties voor zorgdoeleinden hebben aangevraagd of opgenomen of die om een flexibele werkregeling verzocht hebben, mogen op grond daarvan niet worden ontslagen. Hetzelfde geldt voor personeelsleden die gebruik hebben gemaakt van de rechten die voortvloeien uit hoofdstuk 3 uit de richtlijn 2019/1152 over minimumvereisten inzake arbeidsvoorwaarden. Het gaat hier over de maximale duur van de proeftijd, het feit dat een werkgever geen nevenactiviteiten mag verbieden, tenzij dit verbod door de wetgever opgelegd is en het recht om meer voorspelbare en zekere arbeidsvoorwaarden te vragen via een ambtswijziging. Het is evenmin toegelaten tijdens de beschermingsperiode het ontslag voor te bereiden.

Nu de mogelijkheid ingeschreven is om personeelsleden los van de evaluatie- en tuchtregeling te ontslaan, is het belangrijk ook de ontslagbescherming op te nemen. Dat wil zeggen dat personeelsleden gedurende de beschermingsperiode niet mogen ontslagen worden om redenen die te maken hebben met de uitoefening van de in het artikel opgenomen rechten.

Hoofdstuk 14. Wijzigingen van het decreet van 9 maart 2018 betreffende het deeltijds kunstonderwijs

Artikel 174

Het besluit van de Vlaamse Regering dat de modaliteiten voor leerplannen regelt, kan enkel bepalingen opnemen met betrekking tot de goedkeuring en de

indiening van leerplannen. Omdat er geen decretale rechtsgrond bestaat voor het aantekenen van een beroep door de indiener van een leerplan tegen een beslissing van het Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen kunnen hiervoor geen bepalingen opgenomen worden in bovengenoemd besluit van de Vlaamse Regering.
Deze artikels voorzien een rechtsgrond die de Vlaamse regering machtigt om de beroepsprocedure te bepalen ten aanzien van een door de indiener betwiste beslissing.
De binnen de huidige regelgeving bestaande praktijk dat tegen een omstreden leerplanbeslissing administratief beroep mogelijk is, zal zodoende bestendigd worden.

Artikel 175

Dit artikel neemt enkele aspecten over de artistiek-pedagogische visie en de organisatie van de Beiaardschool op in het Decreet deeltijds kunstonderwijs.

Artikel 176

Dit artikel schrijft in het Decreet deeltijds kunstonderwijs in welke opleidingen de Beiaardschool kan organiseren, welke studieomvang deze opleidingen hebben en hoe deze studieomvang gespreid kan worden over een schooljaar.

Artikel 177

Dit artikel bepaalt dat de specialisatie: optie beiaardier dezelfde studieomvang heeft als de andere specialisaties muziek.

Artikel 178

Dit artikel wijzigt de machtiging aan de Vlaamse Regering om zelf regelgeving voor de Beiaardschool vast te leggen.

Artikel 179

In het domein muziek kan de directeur een leerling die de instrumenttechnische competenties van de tweede graad nog niet volledig verworven heeft, toch toelaten tot de derde graad onder de volgende voorwaarden:
- de leerling heeft alle overige competenties verworven;
- de leerling volgt het vak instrument in de tweede graad;
- de leerling is vrijgesteld voor het vak instrument in de derde graad.

Een dergelijke regeling bestaat ook voor inschrijving in de vierde graad muziek. Het is evenwel de bedoeling dat leerlingen die in de derde graad starten, maar nog niet alle basiscompetenties van de tweede graad hebben verworven, tegen het einde van de derde graad wel alle basiscompetenties van de derde graad verwerven. Daarom wordt de bestaande, niet zinvolle afwijking voor de overgang van de derde graad naar de vierde graad geschrapt.

Artikel 180

Dit artikel verduidelijkt dat de voorwaarde van maximaal een derde ongewettigde afwezigheid van de leerling voor de financiering voor elk gevolgd vak geldt.

Artikel 181

Dit artikel legt de omkadering in lestijden van de Beiaardschool vast, alsook de aanwending ervan.

Artikel 182

Dit artikel legt het werkingsbudget van de Beiaardschool vast.

Artikel 183

Dit artikel bepaalt dat de voorwaarden i.v.m. werken, leveringen en diensten die met de werkingsmiddelen worden betaald, ook gelden voor de werkingsmiddelen van de Beiaardschool.

Artikel 184

Dit artikel verduidelijkt dat bij de oprichting van een nieuwe academie in gemeenten die het resultaat zijn van een fusie in 2019 of 2025 de oprichting gepaard kan gaan met de overname van vestigingsplaatsen.

Artikel 185

Dit artikel bepaalt dat de Beiaardschool geen programmatienormen kent.

Artikel 186

Dit artikel bepaalt de rationalisatienormen voor de Beiaardschool.

Artikel 187

De onderwijsinspectie stelde in haar beleidsevaluatie van Kunstkuur vast dat de huidige formulering van het doelenkader te algemeen is en onvoldoende richtinggevend werkt voor de praktijk. De bepaling ‘versterken van cultureel bewustzijn en culturele expressie’ laat te veel ruimte voor interpretatie, wat de doelgerichtheid, inhoudelijke afstemming en evaluatie van Kunstkuur-projecten bemoeilijkt.
De voorliggende wijziging zorgt er voor dat Kunstkuur geënt wordt op het realiseren van de onderwijsdoelen in het basis- en secundair onderwijs zijnde de minimumdoelen muzische vorming en de sleutelcompetentie cultureel bewustzijn en culturele expressie.
De doelen zijn ingebed in een ruimer curriculum waardoor verbindingen met andere doelen mogelijk zijn.

Artikel 188 en 189

De onderwijsinspectie stelt in haar beleidsevaluatie van Kunstkuur vast dat de huidige rapporteringsvormen, waaronder het jaarverslag, onvoldoende bijdragen aan inhoudelijke opvolging en beleidsverantwoording. Door de vage formulering van het doelenkader blijven de verslagen vaak algemeen en moeilijk toetsbaar.

Het schrappen van de verplichte jaarverslagen betekent bovendien een belangrijke stap richting planlastverlaging voor scholen en academies. Door het verminderen van administratieve verplichtingen kunnen leerkrachten hun tijd en energie maximaal inzetten op de essentie: het begeleiden en realiseren van kwalitatieve Kunstkuur-samenwerkingen.

Deze maatregel sluit aan bij het bredere beleidsstreven naar meer autonomie voor scholen. Door scholen en academies de ruimte te geven om het realiseren van de doelen op te volgen en te evalueren volgens hun eigen context en noden, wordt het vertrouwen in het onderwijsveld versterkt.

Ook erkent dit voorstel dat samenwerkingen zoals Kunstkuur tijd nodig hebben om in te dalen en hun volle potentieel te bereiken. Door de rapporteringsdruk te verlagen, krijgen scholen en academies de kans om te experimenteren, te reflecteren en duurzame samenwerkingen op te bouwen, zonder de belemmering van jaarlijkse verslaggeving.

De verantwoordelijkheid voor de kwaliteitszorg en het kwaliteitsbeleid van Kunstkuur ligt expliciet gezamenlijk bij scholen en academies, wat onderstreept dat beide instellingen instaan voor het verstrekken van kwaliteitsvol onderwijs.

Binnen deze context wordt gestreefd naar een evenwaardig partnerschap tussen scholen en academies, waarbij beide instellingen actief bijdragen aan de ontwikkeling, uitvoering en evaluatie van het kwaliteitsbeleid. Dit sluit aan bij de kwaliteitsverwachtingen waarin van onderwijsinstellingen wordt verwacht dat ze hun werking systematisch monitoren, evalueren en bijsturen in functie van duurzame kwaliteitsontwikkeling.

Artikel 190

De onderwijsregelgeving stelt reeds grenzen aan commerciële mededelingen van scholen die producten of diensten promoten. Hoewel dergelijke mededelingen niet volledig verboden zijn, gelden strikte beperkingen. In het deeltijds kunstonderwijs moeten leermiddelen en activiteiten vrij blijven van elke vorm van reclame (tekstueel of visueel) die bedrijven, merken of producten onder de aandacht brengt. De overheid verduidelijkt met dit bijkomend artikel dat ook sponsoring en mededelingen die rechtstreeks of onrechtstreeks ten doel hebben de verkoop van producten of diensten te bevorderen die betrekking hebben op betalende bijlessen strijdig zijn met dit decretaal verbod. Promoten van dergelijke betalende private aanvullende hulpverlening moet als onverenigbaar worden beschouwd met de pedagogische en onderwijskundige opdracht van de academie, haar onafhankelijkheid, objectiviteit en betrouwbaarheid. Enige sturing vanwege de academie in dit verband, waarbij leerlingen via haar tussenkomst naar een betalend initiatief worden geleid, doet afbreuk aan de eigen verantwoordelijkheden van de academie om elke leerling vanuit een breed

zorgbeleid maximaal te ondersteunen in het leerproces en om te waken over de gelijke onderwijskansen van iedere leerling. De school kan op geen enkele wijze actief doorverwijzen naar organisaties of leerkrachten die dergelijke lessen aanbieden, noch kan ze het aanbod van betalende bijlessen faciliteren. Wel attendeert ze op het eigen aanbod en het eventuele kosteloos ondersteuningsaanbod in de regio.

Hoofdstuk 15 Wijzigingen van het decreet van 27 april 2018 betreffende de leerlingenbegeleiding in het basisonderwijs, het secundair onderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding

Artikel 191

Met dit artikel wordt de opdracht van het CLB in de nieuwe procedure voor de toekenning van permanent onderwijs aan huis omschreven.

Hoofdstuk 16. Wijzigingen van het decreet van 3 juni 2022 tot het nemen van dringende maatregelen in het onderwijs naar aanleiding van de Oekraïnecrisis en tot wijziging van het decreet van 15 juni 2007 betreffende het volwassenenonderwijs voor leerlingen en studenten die ressorteren onder richtlijn 2001/55/EG van de Raad van 20 juli 2001 betreffende minimumnormen voor het verlenen van tijdelijke bescherming in geval van massale toestroom van ontheemden en maatregelen ter bevordering van een evenwicht tussen de inspanning van de lidstaten voor de opvang en het dragen van de consequenties van de opvang van deze personen–(II)

Artikel 192

De uitzonderingen op de regels van huisonderwijs voor het basisonderwijs voor kinderen op de vlucht uit Oekraïne worden beperkt tot kinderen die bij de start van het schooljaar minder dan één jaar geleden voor het eerst gedomicilieerd waren in België en tot jongeren die voor 1 januari 2027 12 jaar of ouder zijn. Met het decreet van 18 juli 2025 over lerenden en de organisatie in het onderwijs werd de verklaring van huisonderwijs met bijhorende informatie over het huisonderwijs vervangen door de verklaring van rechten en plichten inzake huisonderwijs. Ook deze wijziging wordt hier doorgevoerd.

Artikel 193

De uitzonderingen op de regels van huisonderwijs voor het basisonderwijs voor kinderen op de vlucht uit Oekraïne worden beperkt tot kinderen die bij de start van het schooljaar minder dan één jaar geleden voor het eerst gedomicilieerd waren in België en tot jongeren die voor 1 januari 2027 12 jaar of ouder zijn.

Artikel 194

De uitzonderingen op de regels van huisonderwijs voor het secundair onderwijs voor kinderen op de vlucht uit Oekraïne worden beperkt tot kinderen die bij de start van het schooljaar minder dan één jaar geleden voor het eerst gedomicilieerd waren in België en tot jongeren die voor 1 januari 2027 16 jaar of ouder zijn.
Met het decreet van 18 juli 2025 over lerenden en de organisatie in het onderwijs werd de verklaring van huisonderwijs met bijhorende informatie over het huisonderwijs vervangen door de verklaring van rechten en plichten inzake huisonderwijs. Ook deze wijziging wordt hier doorgevoerd.

Artikel 195

De uitzonderingen op de regels van huisonderwijs voor het secundair onderwijs voor kinderen op de vlucht uit Oekraïne worden beperkt tot kinderen die bij de start van het schooljaar minder dan één jaar geleden voor het eerst gedomicilieerd waren in België en tot jongeren die voor 1 januari 2027 16 jaar (voor het secundair onderwijs) of ouder zijn.

Hoofdstuk 17. Wijziging van het decreet van 28 april 2023 over de transitie van personeelsleden van sommige instellingen van Onderwijs naar Welzijn

Artikel 196

Bij de transitie in september 2023 van de internaten van Onderwijs naar Welzijn werd bepaald dat de betaling van de salarissen van de vastbenoemde personeelsleden in het transitiekader zou blijven worden verzorgd door AGODI.

De loonkosten zouden vanaf dat moment worden teruggevorderd van de welzijnsvoorzieningen. Deze factuur wordt door de welzijnsvoorzieningen betaald met de subsidies die worden ontvangen vanuit Welzijn. Deze bestaande praktijk wordt nu verder geconcretiseerd in artikel 17, waardoor de werkwijze voortvloeit uit de regelgeving zelf.

Daartoe wordt een vereenvoudiging doorgevoerd. Volgens het decreet van 28 april 2023 dient een overeenkomst te worden opgemaakt tussen de voorziening en het Vlaams Ministerie van Onderwijs. De eerste overeenkomst krijgt volgens de huidige bepaling een minimale looptijd van 5 jaar. Wanneer er na afloop van de eerste overeenkomst nog vastbenoemden in het transitiekader overblijven, zou een nieuwe overeenkomst moeten worden afgesloten. Met de voorliggende wijziging wordt die procedure verlaten en wordt de werkwijze rechtstreeks ingeschreven in artikel 17. De bestaande regeling blijft gelden totdat het laatste personeelslid uit het transitiekader is gestapt. Op die manier worden de administratieve lasten vermeden die het telkens afsluiten van nieuwe overeenkomsten voor zowel AGODI als de welzijnsvoorzieningen met zich meebrengen.

Hoofdstuk 18. Wijziging van het programmadecreet van 30 juni 2023 houdende bepalingen tot begeleiding van de begrotingsaanpassing 2023

Artikel 197

Het artikel 20 van het programmadecreet van 30 juni 2023 houdende bepalingen tot begeleiding van de begrotingsaanpassing 2023 dat de decretale basis is voor de huidige systeem voor toekenning van extra werkingsbudget voor scholen die extra leerlingen inschrijven met een IAC-verslag of OV4-verslag, dat via het besluit van de Vlaamse Regering van 23 februari 2024 tot bepaling van de types en opleidingsvormen van buitengewoon onderwijs waarvoor extra werkingsbudget wordt voorzien om bijkomende capaciteit te creëren en het bijhorend ministerieel besluit beperkt is tot leerlingen met een IAC-verslag type 2 in het basisonderwijs en leerlingen met een IAC-verslag opleidingsvorm 1 type 2 of opleidingsvorm 2 type 2 wordt opgeheven. Dit systeem dat met een oproep, aanvraag, toekenning en controle werkt is een omslachtig systeem dat planlast met zich meebrengt voor de scholen. Om een reductie van planlast en een vereenvoudiging van de manier van toekenning te bekomen, wordt het systeem voor toekennen van extra werkingsbudget afgestemd op het systeem van het toekennen van extra werkingsbudget voor scholen van B-stroom en BSO, zoals dat voorzien is in de codex secundair onderwijs, artikel 48/3.

Hoofdstuk 19. Slotbepalingen

Artikel 198

Dit artikel geeft aan wanneer de artikelen in werking treden of uitwerking hebben. Waar nodig wordt dit verder toegelicht in de artikelsgewijze toelichting bij het specifieke artikel (cfr supra).

Brussel,

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Mathias DIEPENDAELE

De Vlaamse minister van Onderwijs, Justitie en Werk,

Getekend door:Zuhal Demir (Signature)
Getekend op:2026-03-02 10:54:41 +01:0
Reden:Ik keur dit document goed

Zuhal DEMIR